

Datum: 2024-10-08

Tid: 13:00

Plats: Tingshuset, Bollebygd

Ordförande

Ulf Rapp (S)

Ledamöter

Daniel Persson (SD), vice ordförande

Ingridh Anderén (M), 2:e vice ordförande

Beatrice Ekelund (S)

Helena Thelin (S)

Stefan Hederdal (M)

Peter Gregorics (FR)

Cecilia Carlhson (KD)

Fredrik Olofsson (C)

Ersättare

Jonas Ahlgren (S)

Lisette Vermeulen (SD)

Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD)

Eva Svantesson (M)

Jonatan Backlund (M)

Michael Plogell (FR)

Rose-Marie Grune (MP)

Barbro Ridell (V)

Hannu Sutinen (L)

Övriga

1. Upprop
2. Val av protokollsjusterare
Ärendet i korthet
Förslag digital signering: Måndag 14 oktober kl 11.
3. Detaljplan för Bollebygds prästgård 1:1, Prästgårdsgärdet - Anna Lund, plan- och
beslut om granskning exploateringschef, Linda
KS2024/190 Samuelsson, Norconsult
AB 13:05

Sammanfattning
Samrådshandlingar, kartor, illustrationer, utredningar hittas på hemsidan: [Bollebygd,
Prästgårdsgärdet - Bollebygds kommun](#)
4. Erikstorp 3:6, avstyckning Karl Fjällglim, mark- och
KS2024/68 exploateringsingenjör
13:40
5. Antagande av grönplan för Bollebygd tätort (kf fattar slutligt Erika Eliasson,
beslut) samhällsplanerare 14:00
KS2024/8
6. Remiss; Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan 2025-2034 Anna Lund, plan- och
- yttrande exploateringschef 14:30
KS2024/253
Sammanfattning
Remissen hittas här: [240913-vattenfall-natutvecklingsplaner-remissutgava.pdf
\(vattenfalleldistribution.se\)](#)
7. Överenskommelse om sponsring mellan Bollebygds kommun Kristina Sunebrand,
och Lions Club Hindås folkhälsostrateg 14:40
KS2024/249
8. Delårsrapport augusti 2024, kommunstyrelsen Daniel Aronsson,
KS2024/250 ekonomichef, Karl
Norlander, ekonom 14:50
9. Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun (kf fattar "-"
slutligt beslut)
KS2024/228

10. Risk- och sårbarhetsanalys inför internkontrollplan - diskussion (inga handlingar) Monica Holmgren, Daniel Aronsson 15:30

Ärendet i korthet

OBS! Två timmar med fika.

11. Taxa för upplåtelse av offentlig plats (kf fattar slutligt beslut)
KS2024/195

12. Redovisning av obesvarade motioner 2024 (kf fattar slutligt beslut)
KS2024/165

13. Riktlinjer för namnberedningen
KS2024/237

14. Revidering av delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen
KS2023/117

15. Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott (kf fattar slutligt beslut pkt 1)
KS2024/235

16. Bemötandeplan för Bollebygds kommun - svar på återremiss (kf fattar slutligt beslut)
KS2022/30

17. Länsstyrelsen Västra Götalands förslag till kommunal för mottagande av nyanlända för 2024 - yttrande
KS2024/242

18. Redovisning av delegeringsbeslut

Ärendet i korthet

Protokoll

Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll finns på Bollebygds kommuns hemsida: Kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-09-26.

Delegeringsbeslut

- KS2430598 KS2024/232-1 Direktupphandling: Upphandlingskonsult
Entreprenad

- KS2430604 KS2024/232-2 Tilldelningsbeslut Upphandlingskonsult: Entreprenad
- KS2430607 KS2024/174-1 Försäljning av tomt Erikstorp 1:284
- KS2430741 KS2024/262-1 Samordnad upphandling: IT-tjänst av IoT-välfärdsplattfrom

19. Meddelanden

Anmälningar

- KS2430736 KS2024/1-61 Informationsbrev om fördelningstal samt Migrationsverkets förslag till fördelningstal 2025

20. Information från politiska uppdrag (inga handlingar)

21. Kommundirektören informerar (inga handlingar)

3. Detaljplan för Bollebygds prästgård 1:1,
Prästgårdsgärdet - beslut om granskning
KS2024/190

§108

KS2024/190

Detaljplan för Bollebygds prästgård 1:1, Prästgårdsgärdet - beslut om granskning

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner planförslaget för Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl., för granskning enligt plan- och bygglagen 5 kap 18 §. Kommunstyrelsen beslutar att detaljplanen inte kan förmodas innebära betydande miljöpåverkan.

Ärendet

Kommunstyrelsen gav 2014-02-17 § 36 byggnads- och miljönämnden i uppdrag att ta fram en detaljplan för del av Bollebygds Prästgård 1:1. Planuppdraget har utvidgades senare till att även inbegripa delar av fastigheterna Bollebygds prästgård 1:10, 1:11 samt Flässjum 3:135 och 3:99. Ett planförslag utifrån detta planuppdrag (SBN2015/613) godkändes för samråd av samhällsbyggnadsnämnden 2018-08-20 §146. Planförslaget ställdes aldrig ut för granskning.

Efter att översiktsplan antagits av kommunfullmäktige 2022-03-24 §30 återupptogs detaljplaneuppdraget med stöd av nytt planuppdrag (SBN2022/123) givet av kommunstyrelsen 2022-03-01 §37. Det nya planuppdraget gäller för del av Bollebygds Prästgård 1:1 och Flässjum 3:135 samt tillåter att planhandlingarna tas fram genom exploatörssamverkan.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra utveckling av marken mellan Kullavägen, Rävlandavägen och Hindåsvägen för bostäder och småskalig allmänservice, samt att värna de utpekade värden som Nolåns dalgång rymmer. Detaljplaneförslaget möjliggör cirka 200 nya bostäder. Planområdet utgör cirka 11 hektar och är i dagsläget obebyggt. Detaljplaneförslaget ämnar också studera ny gatustruktur och lösningar för hantering av dagvatten och skyfall. Marken ägs i huvudsak av Svenska kyrkan, Göteborgs stift som avser att sälja fastigheten till OBOS AB efter att planen vunnit laga kraft. OBOS AB utgör också exploatör i det aktuella projektet. Inom planområdets östra spets finns en bit mark, Flässjum 3:135, som ägs av kommunen. Planförslaget överensstämmer med gällande översiktsplan samt Kunskaps- och planeringsunderlag för Nolåns dalgång.

2023-03-20 §47 beslutade samhällsbyggnadsnämnden att godkänna detaljplaneförslaget för samråd.

Vid samrådet inkom 16 yttranden från myndigheter, kommunala nämnder och råd, sakägare samt övriga.

Länsstyrelsen framförde att planhandlingarna behöver kompletteras med bedömning om påverkan på miljö kvalitetsnormer för grundvattenförekomsten, planhandlingarna har kompletterats enligt länsstyrelsens synpunkter. Länsstyrelsen menar att den lokaliseringsutredning som gjordes inför samrådet kan anses vara något snäv. Inför granskningen har en ny lokaliseringsutredning tagits fram som inkluderar både detaljplan Prästgårdsgärdet och Fjällastorp samt kommande planering för förskola och äldreboende.

Trafikverket saknar information om hur de förändrade förhållandena kommer att påverka de statliga vägarna som omsluter planområdet, samt om tillhörande trummor och diken kommer att klara den extra belastningen. Kompletteringar av utredningar har gjorts, vilka visar att den statliga infrastrukturen klarar de förändrade förhållandena. Planhandlingarna har kompletterats med denna information.

SGI lyfter vikten av att uppdatera befintligt geotekniskt underlag till detaljerad utredningsnivå. Vidare anser SGI att gjorda val och analyser ska redovisas med tydliga resonemang och motiveringar samt att relevanta känslighetsanalyser utförs. Utredningen och planhandlingarna har kompletterats enligt SGIs synpunkter.

Sakägare och övriga som inkommit med yttranden är kritiska till exploatering av jordbruksmark. De menar att bebyggelsen riskerar ha negativa konsekvenser på kommunens lokala produktion från jordbruket och anser att kommunens politiker bör ta ett större lokalt ansvar för självförsörjning. Planhandlingarna har inte justerats enligt dessa synpunkter, ställningstagandet baseras på att utvecklingen är förenlig med utvecklingen inom området TÅ1 i gällande Översiktsplan samt resultatet av uppdaterad lokaliseringsutredning för jordbruksmark. I lokaliseringsutredningen framgår att en utveckling enligt föreslagen detaljplan är lämplig utifrån en sammanvägd bedömning baserad på flertalet utvärderingskriterier.

Den uppdaterade lokaliseringsutredningen tar ett helhetsgrepp för hela Kullaområdet, med detaljplan Fjällastorp och Prästgårdsgärdet och inför kommande planering med bland annat kommunal service som exempelvis förskola. Av lokaliseringsutredningen framgår även att hela området TÅ1 i gällande Översiktsplan inte behöver bebyggas för att uppnå kommunens utvecklingsmål. Detta innebär att utvecklingen med fördel kan begränsas till områdena närmast Hindåsvägen för att minska i ianspråktagandet av jordbruksmark så mycket som möjligt.

Exploatören får utgifter för bland annat planläggning, bygglov och exploateringsbidrag alternativt kostnader för utförande av allmän platsmark. Om exploatören bygger ut allmän platsmark ska dessa anläggningar överlåtas till kommunen utan ersättning.

Kommunen får inkomster i form av anläggningsavgifter enligt gällande VA-taxa. Kommunen får utgifter i form av drift av kommunala anläggningar. Planförslaget bedöms av kommunen som lämplig att sända ut för granskning. Detaljplanen bedöms av kommunen inte innebära betydande miljöpåverkan.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner planförslaget för Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl., för granskning enligt plan- och bygglagen 5 kap 18 §. Kommunstyrelsen beslutar att detaljplanen inte kan förmodas innebära betydande miljöpåverkan.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

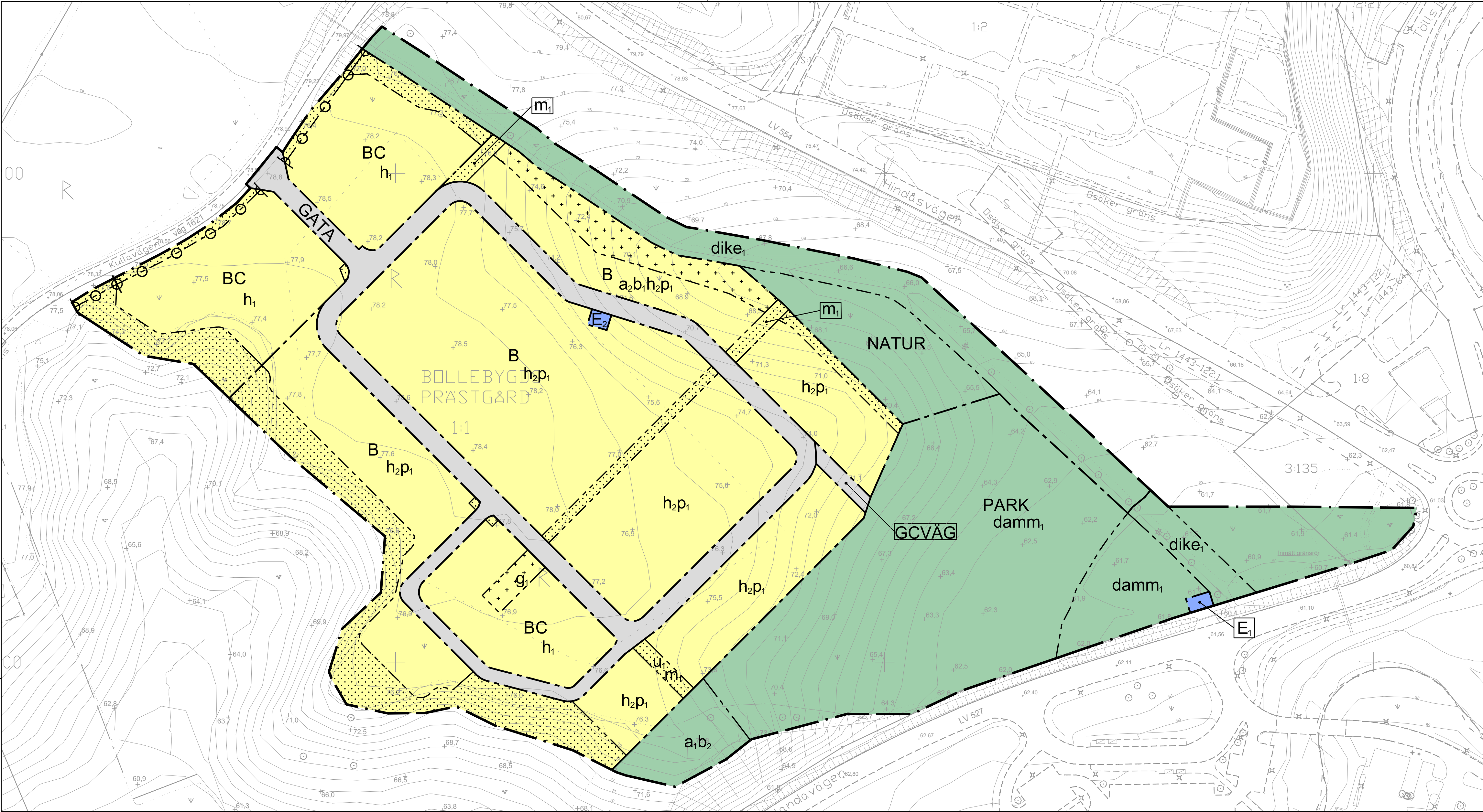

- Detaljplan för Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl
- Bilaga1 Befintlighetsplan med ledningar
- Bilaga2 VA-Dagvattenlösning
- Prästgårdsgärdet, Illustrationsplan, Granskning, 240904
- Prästgårdsgärdet, Planbeskrivning, Granskning, 240906
- Prästgårdsgärdet, Plankarta, Granskning, 240906 (2)
- Prästgårdsgärdet, Samrådsredogörelse, Granskning, 240906
- GK_Bollebygds_Prestgård_1_1_mfl 240822
- FF Bollebygd_prestgård_1_1
- Prästgårdsgärdet, Geoteknisk utredning, 240704
- VA_Dagvattenutredning_Prestgårdsgärdet

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

GRUNDKARTANS BETECKNINGAR

Bollebygd Prästgård 1:1 m.fl.

- Traktgräns , kvarterstraktgräns
- Fastighetsgräns
- Gemensamhetsanläggning m.m
- Ledningsgräns (rättighet m.m)
- Rutnätskryss
- Traktnamn
- 13.2
- S.7
- GA.2
- Registreringsnummer för fastighet med traktnamn
- Registreringsnummer för samfällighet
- Registreringsnummer för gemensamhetsanläggning

Plangräns

- Bostadshus resp. uthus - husliv
- Bostadshus resp. uthus - takkontur
- Kyrka
- Byggnad i allmänhet
- Skärmtak
- Transformatorbyggnad
- Staket eller plank
- Stenmur
- Stödmur
- Häck
- Körbana
- Körbana med kantsten
- Gång- cykelbana
- Slätt
- Dike
- Strandlinje
- Agostagsgräns
- Enstaka träd
- Barnskog resp. lövskog symboler
- Aker
- Ängs- hag- eller betesmark
- Kärr, mosse, sankmark
- Vattenyta
- Belysningsstolpe
- Fornlämning
- Markhöjd
- Höjdkurvor

* Bollebygds Prästgård 1:1 och Flåssjumm 3:135 belastas av ett flertal avtalssejvitut - dessa har ej lokaliserats

GRUNDKARTA

Område :	SWECO		
Del av Bollebygds Prästgård 1:1 m fl	Sweco Sverige AB Södergatan 1 462 34 Vänersborg Telefon +46 8 695 60 00		
Bollebygds kommun			
Framställningsmetod :			
Utdrag ur Primärkarta			
Fältkompleterad i Augusti 2024			
Fastighetsutredning			
Fastighetsutredning aktuell 2024-08-20			
Plansystem	Höjdsystem		
SWEREF 99 13 30	RH 2000		
Mätning utförd av			
Ann-Marie Hauguth			
Kartan upprättad av :			
Ann-Marie Hauguth 2024-08-22		Upprättad av SWECO AB	
Skala 1:2000 1 cm = 20 m			
Kartbeteckningar enligt Hmk -Ka.D			

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåtna.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmän plats

- GATA Gata
- GCVÄG Gång- och cykelväg
- NATUR Natur
- PARK Park

Kvartermark

- B Bostäder
- C Centrum
- E₁ Pumpstation
- E₂ Transformatorstation

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATS

Utformning av allmän plats

- dike, Dike
- damm, Damm

Ändrad lovplikt

- a, Marklov krävs även för utfyllnad eller avschaktning under 0,5 meter.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALL ALLMÄN PLATS

Utformning av allmän plats

Marken ska anordnas så att vatten från hårdgjorda ytor leds till dagvattenanläggningen inom allmän platsmark PARK.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Begränsning av markens utnyttjande

- Marken får inte förses med byggnad
- Marken får endast förses med komplementbyggnad

Höjd på byggnadsverk

- h₁ Högsta nockhöjd på huvudbyggnad är 14,5 meter
- h₂ Högsta nockhöjd på huvudbyggnad är 11 meter

Markreservat för allmännyttiga ändamål

- u₁ Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.

Markreservat för gemensamhetsanläggningar

- g₁ Markreservat för gemensamhetsanläggning för torg.

Placering

- p₁ Huvudbyggnader ska placeras 1,5 till 3 meter indraget från fastighetsgräns mot i GATA eller kvartersgata

Skydd mot störningar

- m₁ Yta för skyfallshantering

Stängsel, utfart och annan utgång

- Utfartsförbud

Utförande

- b₁ Högsta tillåtna markbelastning är 110 kPa
- b₂ Högsta tillåtna markbelastning är 0 kPa

Villkor för startbesked

- a₂ Startbesked får inte ges för byggnad eller åtgärd förrän det visats att bestämmelsen b1 är uppfylld.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALL KVARTERSMARK

Höjd på byggnadsverk

Högsta nockhöjd på komplementbyggnader är 3,5 meter.

Placering

Rad-, kedje- och parhus får byggas samman i fastighetsgräns

Skydd mot störningar

Bulleråtgärder ska genomföras så att gällande riktvärden för omgivningsbuller inte överskrids vid bostäder.

Takvinkel

Huvudbyggnader ska ha en takvinkel mellan 22 och 35 grader

Utformning

Endast sadeltak. På komplementbyggnader och byggnader där gavellängden är 7 meter eller mindre är pulpettak tillåtet.

Takmaterial ska i huvudsak utgöras av oglasade tegelfärgade takpannor. Mindre taktyper (så som över burspråk eller på komplementbyggnader) får täckas med annat matt material eller med sedum

Utnyttjandegrad

Största tillåtna byggnadsarea vid uppförande av grupphus (radhus, parhus, kedjehus) är 50 % av fastighetsarean. Exklusive komplementbyggnader.

Största tillåtna byggnadsarea vid uppförande av flerbostadshus är 50 % av fastighetsarean, dock maximalt 500 kvm/enhet. Största tillåtna byggnadsarea för komplementbyggnader vid uppförande av flerbostadshus är 10 % av fastighetsarean.

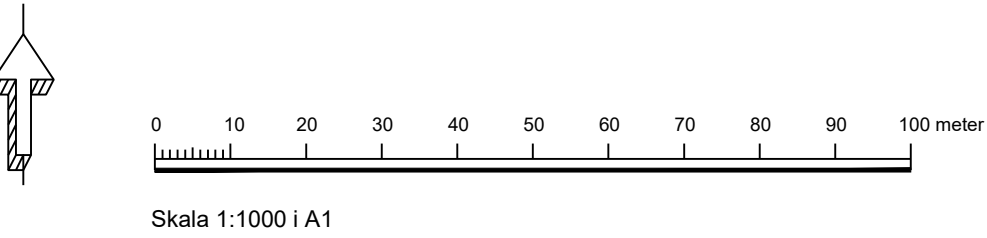
Största tillåtna byggnadsarea vid uppförande av friliggande enbostadshus är 35 % av fastighetsarean, dock maximalt 200 kvm/enhet. Exklusive komplementbyggnader.

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år från den dag planen vinner laga kraft.

Upplysningar

Belysningsprogram ska upprättas.

- Till planen hör:
- Planbeskrivning
- Fastighetsförteckning
- Grundkarta
- Illustrationskarta
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande

Detaljplan Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl, Prästgårdsgärdet

Västra Götalands län		
	Beslutsdatum	Instans
Granskningshandling	Samråd	SBN
Diarienummer: KS2024/190	Granskning	
Upprättad: 2024-09-06	Antagande	
	Laga kraft	
Linda Samuelsson Planarkitekt	Anna Lund Plan- och exploateringschef	

PLANBESKRIVNING

Detaljplan för Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl., PRÄSTGÅRDSGÄRDET

Bollebygds kommun, Västra Götalands län

Granskningshandling

Plan- och bygglagen (SFS 2010:900)
2024-09-06

SAMMANFATTNING

2022-03-01 § 37 gav kommunstyrelsen samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att påbörja detaljplanering för Prästgårdsgärdet (Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl.). Marken ägs i huvudsak av Svenska kyrkan, Göteborgs stift som avser att sälja fastigheten till OBOS AB efter att planen vunnit laga kraft. OBOS AB utgör också exploatör i det aktuella projektet. Inom planområdets östra spets finns en bit mark, Flässjum 3:135, som ägs av kommunen.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra en utveckling av marken mellan Kullavägen, Rävlandavägen och Hindåsvägen för bostäder. Detaljplanen möjliggör en utveckling av området med upp till 200 nya bostäder. Området är i dagsläget obebyggt och detaljplanen ämnar också studera ny gatustruktur och lösningar för hantering av dagvatten och skyfall.

Planområdet utgör en del av en större och karaktäristisk dalgång som sträcker sig i nord-sydlig riktning och detaljplanen syftar även till att värna de utpekade värden som Nolåns dalgång rymmer. Området är i dagsläget obebyggt och består i huvudsak av åkermark. Terrängen är något varierad med en platå belägen inom områdets östra del.

Planområdet utgör ca 11 hektar och är beläget i utkanten av centrum, ca 1 km norr om den västra infarten till tätorten. I norr/nordost angränsar området till Hindåsvägen, följt av Bollebygds kyrka. I söder/sydost angränsar området till Rävlandavägen samt befintlig skogsriddå som avskärmar fastigheten från ett färre antal bostadsfastigheter väster om området. I väster angränsar området till Kullavägen, följt av befintlig ängs-/åkermark.

Planhandlingar

Till detaljplanen hör följande handlingar:

- Plankarta, 2024-05-23
- Illustrationsplan, 2024-05-23
- Grundkarta och fastighetsförteckning, 2024-08-22

Utredningar som tagits fram under planarbetet redovisas nedan:

- Trafikutredning, COWI, 2023-02-13
- Bullerutredning, Efterklang, 2023-02-16
- VA-, dagvatten- och skyfallsutredning, Vajpro, 2023-02-10, rev 2024-05-07
- Miljöteknisk markundersökning, COWI, 2023-01-27
- Lokaliseringsutredning, Norconsult, 2024-06-17
- Solstudier, Liljewall Arkitekter, 2023-02-23, rev 2024-03-27
- Fladdermusinventering, Enviro Planning, 2023-09-27
- Geoteknisk utredning, COWI, 2024-07-04
- Markteknisk undersökningsrapport, COWI, 2023-11-27

Utredningar som tagits fram i samband med den tidigare avbrutna planprocessen för förslag till Detaljplan för Bollebygds prästgård 1:1 m.fl. och som använts som underlag till aktuell detaljplan:

- Naturvärdesinventering för Prästgårdsgärdet och Fjällastorp, Jakobi, 2018-04-24
- Arkeologisk utredning, Arkeologerna, Statens historiska museer 2018
- Riskanalys, WSP, 2018-05-25

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING OCH SYFTE	6
1.1	DETALJPLANENS SYFTE	6
1.2	PLANOMRÅDE	6
1.3	ÄRENDEINFORMATION	6
2	BEBYGGELSE	8
2.1	BEBYGGELSESTRUKTUR	8
2.2	ARBETSPLATSER	17
2.3	SERVICE	17
2.4	HISTORIK OCH KULTURMILJÖ	17
3	GATOR OCH TRAFIK	23
3.1	GATUNÄT	23
3.2	GÅNG- OCH CYKELTRAFIK	27
3.3	KOLLEKTIVTRAFIK	30
4	MARK, MILJÖ OCH HYDROLOGI	30
4.1	NATUR OCH VEGETATION	30
4.2	GEOTEKNISKA FÖRHÅLLANDEN	35
4.3	REKREATION	38
4.4	KLIMATANPASSNING	39
4.5	LAGENLIGT SKYDDAD NATUR	39
4.6	STRANDSKYDD	39
4.7	HUSHÅLLNING AV MARK- OCH VATTENOMRÅDEN	40
4.8	MILJÖBEDÖMNING	40
4.9	MILJÖKVALITETSNORMER	41
5	SOCIALA PERSPEKTIV	42
5.1	MÖTESPLATSER	42
5.2	TILLGÄNGLIGHET	43
5.3	TRYGGHET	43
5.4	BARN OCH UNGA	43
5.5	JÄMLIKHET	44
6	HÄLSA OCH SÄKERHET	45
6.1	RISK FÖR EROSION	45
6.2	RISK FÖR SKRED	45
6.3	RISK FÖR RAS	46
6.4	OMGIVNINGSBULLER	47
6.5	SKYFALL OCH ÖVERSVÄMNING	49
6.6	FÖRORENAD MARK OCH RADON	51
6.7	RISK FÖR BRAND	52
6.8	SLÄCKVATTEN	53
6.9	ÖVRIG RISK	53
7	RIKSINTRESSEN	54
8	KOMMUNALA, REGIONALA OCH NATIONELLA PLANERINGSUNDERLAG	54
8.1	KOMMUNALA	54
8.2	REGIONALA	56
8.3	NATIONELLA	57
9	MOTIV TILL DETALJPLANENS REGLERINGAR	58

9.1 MOTIV TILL REGLERINGAR.....	58
10 TEKNISK FÖRSÖRJNING.....	62
10.1 TEKNISKA ÅTGÄRDER	62
10.2 UTBYGGNAD ALLMÄN PLATS	62
10.3 VATTEN OCH AVLOPP.....	62
10.4 DAGVATTEN	63
10.5 VÄRME	66
10.6 EL, TELE OCH FIBER	66
10.7 AVFALLSHANTERING	66
11 GENOMFÖRANDEFRÅGOR	67
11.1 MARK- OCH UTRYMMESFÖRVÄRV	67
11.2 FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR	67
11.3 EKONOMISKA FRÅGOR.....	68
11.4 PRÖVNING ENLIGT ANNAN LAGSTIFTNING.....	69
11.5 UPPLYSNINGAR	69
12 ORGANISATORISKA FRÅGOR.....	69
12.1 HANDLÄGGNING	69
12.2 PRELIMINÄR TIDPLAN.....	69
12.3 HUVUDMANNASKAP	69
12.4 GENOMFÖRANDETID	69
12.5 EXPLOATERINGSAVTAL	70
12.6 MEDVERKANDE I PLANARBETET.....	70

1 INLEDNING OCH SYFTE

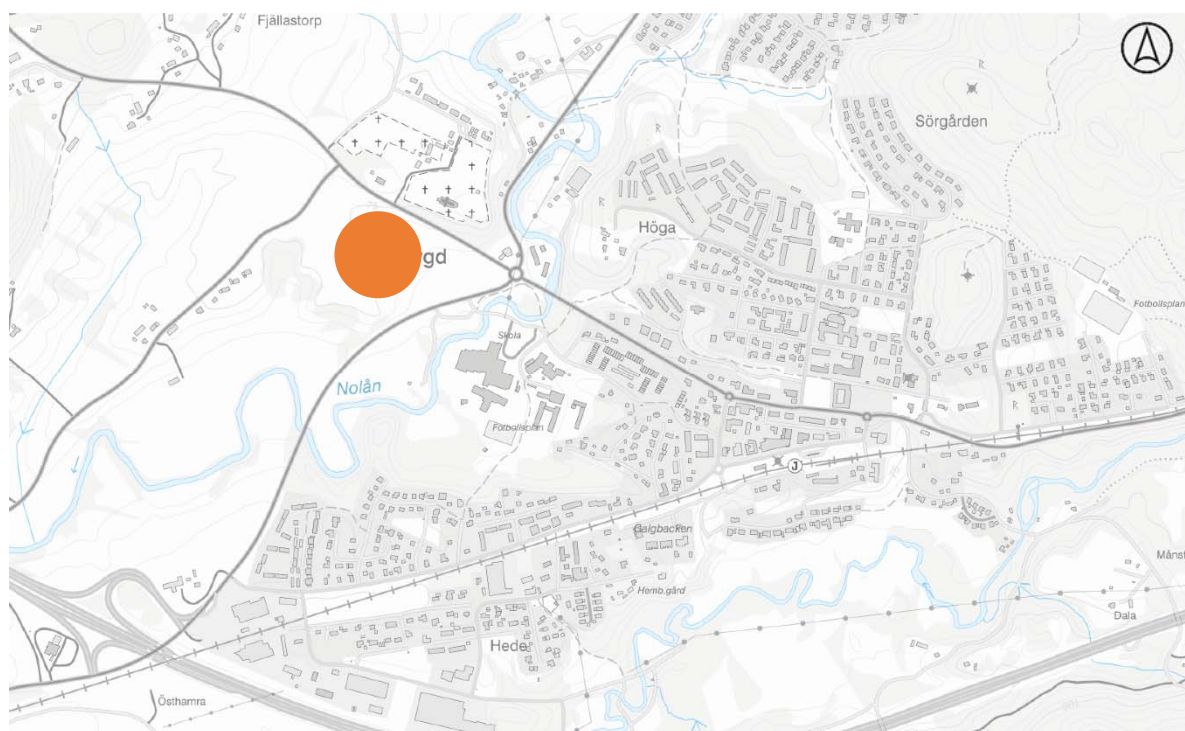
1.1 DETALJPLANENS SYFTE

Detaljplanen syftar till att skapa förutsättningar för en sammanhängande västlig expansion av Bollebygds tätort genom att möjliggöra uppförandet av cirka 200 nya bostäder i form av småhus, radhus/kedjehus och flerbostadshus. Planområdet utgör en del av en större och karaktäristisk dalgång som sträcker sig i nord-sydlig riktning. Detaljplanen syftar därför till att värna de utpekade värden som Nolåns dalgång rymmer. Bebyggelsen anpassas utifrån landskapets karaktär och ett bevarande av vyer och siktlinjer.

1.2 PLANOMRÅDE

Planområdet ligger i utkanten av centrum, cirka en km norr om den västra infarten till Bollebygd tätort. I norr/nordost angränsar området till Hindåsvägen, följt av Bollebygds kyrka. I söder/sydost angränsar området till Rävlandavägen och i väster angränsar befintlig skogsriddå. I nordväst angränsar området till Kullavägen, följt av ett färre antal bostadsfastigheter och befintlig ängs-/åkermark.

Detaljplanen omfattar ett område om cirka 11 hektar och utgörs av fastigheten Bollebygds Prästgård 1:1 och Flässjum 3:135. Området är i dagsläget obebyggt och huvuddelen av marken, Bollebygds prästgård 1:1, ägs av Svenska kyrkan, Göteborgs stift. Svenska kyrkan avser att sälja fastigheten till OBOS AB efter att planen vunnit laga kraft. Fastigheten Flässjum 3:135 ägs av kommunen.

Översiktskarta över planområdet. Källa: Lantmäteriets topografiska karta.

1.3 ÄRENDEINFORMATION

2018-04-26 § 21 gav Kommunfullmäktige Samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att påbörja detaljplanering för Prästgårdsgården (Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl.). Detaljplanen var på samråd

2018-10-03 till 2018-10-31. Flera statliga myndigheter hade stora och kostnadsdrivande synpunkter på planförslaget och projektet lades då vilande. Flera planeringsförutsättningar har ändrats sedan planuppdraget gavs, bland annat har lagstiftning kring jordbruksmark skärpts. Kommunen har även tagit fram nya planeringsunderlag, t.ex. en integrerad landskapsanalys (ILKA), samt antagit nya exploateringsriktlinjer och nya riktlinjer för exploatörssamverkan i detaljplaner. Kommunen har även tagit fram en ny översiktsplan.

2022-03-24 § 31 upphävde Kommunfullmäktige planprogrammet för Kulla som var en grund till att uppdraget gavs från början då det stred mot det planeringsunderlag som tagits fram i samband med den nya översiktsplanen.

I samband med att planprogrammet för Kulla upphävdes av Kommunstyrelsen gavs ett nytt planuppdrag 2022-03-01 § 37 för Prästgårdsgärdet (Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl.). Planuppdragets syfte är att planlägga marken mellan Kullavägen, Rävlandavägen och Hindåsvägen för bostäder.

Enligt 2 kap. plan- och bygglagen ska hänsyn tas både till allmänna och enskilda intressen vid prövningen av lämpligheten av föreslagen planläggning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 och 4 kap. miljöbalken (1998:808) ska tillämpas.

Sammantaget bedöms detaljplanen vara förenlig med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser enligt 3 kap. miljöbalken.

2 BEBYGGELSE

2.1 BEBYGGELSESTRUKTUR

2.1.1 BEFINTLIGT

Det aktuella planområdet är obebyggt och utgörs i huvudsak av öppen åkermark. Även anslutande fastigheter består i huvudsak av öppen åkermark samt ett mindre naturområde. Norr om planområdet, på andra sidan Hindåsvägen, ligger Bollebygds kyrka och prästgård följt av ett antal radhus utmed Bollebygds kyrkväg. Strax öster om kyrkan, vid korsningen mellan Hindås- och Töllsjövägen, ligger en bensinstation med tillhörande förbutik och snabbmatsrestaurang. Bollebygdskolan (F-9) ligger sydost om Rävlandavägen cirka 100 meter från planområdet. Ett mindre antal fastigheter med villabebyggelse ligger placerade utmed Kullavägen, väster om planområdet.

Befintlig villabebyggelse väster om planområdet. Foto taget från Kullavägen.

2.1.2 NYTT

Innehåll

Förslaget innebär ett tillskott på cirka 200 bostäder vilket är en betydande del i kommunens planerade bostadsförsörjning. I detaljplanen möjliggörs bebyggelse i form av rad-, par- och kedjehus samt småhus och mindre flerbostadshus i 2-3 våningar. Detaljplanen möjliggör en utformning av kvarteren som grannskapsenheter med privata gårdar, gemensamma praktiska funktioner såsom parkering och i viss utsträckning miljöhus samt mindre grönytor för lek och social interaktion. Parallellt med detaljplanen pågår planering/utbyggnad av gång- och cykelbana utmed Hindåsvägen och detaljplanen möjliggör även sammankoppling med denna.

Illustrationsplanen utgör ett exempel på hur bebyggelsen kan uppföras men är inte bindande. Illustration: Liljewall Arkitekter, 2024-06-25.

Illustrationen visar ett exempel på hur bebyggelsen kan utformas med gemensamma gröna rum inom kvarteren. Illustration: Liljewall Arkitekter.

Karaktär

Framtaget förslag syftar till att möjliggöra en varierad och väl sammanhållen bebyggelse som samspelar med befintligt landskap och omland. Kyrkan utgör fortsatt ortens ikonbyggnad och förslaget har bland annat anpassats utifrån att bibehålla en strategisk siktlinje mot kyrkan.

Illustrationen visar föreslagen siktlinje mot kyrkan. Illustration: Liljewall Arkitekter, 2024-03-19.

Föreslagen bebyggelse kan uppföras i varierade typologier och upplåtelseformer. Detta exemplifieras i illustrationen nedan som beskriver hur ett och samma kvarter kan utformas med flerbostadshus, radhus eller friliggande enbostadshus.

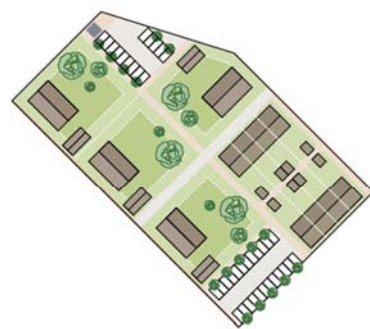
För att bebyggelsen inte ska konkurrera med det kringliggande landskapet föreslås bebyggelsen i huvudsak att uppföras i två våningar. Där kringliggande landskap tillåter föreslås bebyggelsen uppgå till tre våningar. Taklandskapen utgör en särskilt viktig aspekt då områdets topografi gör taken synliga från många håll. Planbestämmelse införs därför om sadeltak och takmaterial. Komplementbyggnader såsom förråd, miljöhus och cykelparkering föreslås inordnas i arkitekturen och skalan.

FLERBOSTADSHUS

RADHUS

FRILIGGANDE ENBOSTADSHUS OCH RADHUS

Illustrationen visar ett exempel på hur bebyggelsen kan uppföras i varierade typologier, Liljewall Arkitekter 2024-06-25.

Illustrationen visar ett exempel på hur området kan utformas, Liljewall Arkitekter.

2.1.3 KONSEKVENSER

Förslaget innebär ett tillskott på cirka 200 bostäder vilket är en betydande del i kommunens planerade bostadsförsörjning. Förslaget bedöms bland annat innebära förbättrat underlag för kollektivtrafiken och skapar goda förutsättningar för en expansion av tätortsstrukturen västerut. Detaljplanen möjliggör ett varierat utbud av typologier och upplåtelseformer vilket möjliggör bostäder för en bred målgrupp.

Förslaget är utformat för att ta hänsyn till den lokala kontexten och syftar till att inordna bebyggelsen i landskapet. Genom angivna byggnadshöjder och gatubredder finns förutsättningar

för att, tillsammans med fasadmaterial, kulörer, takform och växtlighet (som inte regleras på plankartan), skapa en karaktär som förstärker tätorten och Kullaområdet. En siktlinje mot kyrkan föreslås säkras genom prickmark på plankartan. Bebyggelsen placeras på en platå inom planområdet för att hålla sikten mot kyrkan fri från Rävlandavägen och centrum.

Illustrationen visar siktlinjen från det föreslagna torget mot kyrkan, Liljewall Arkitekter.

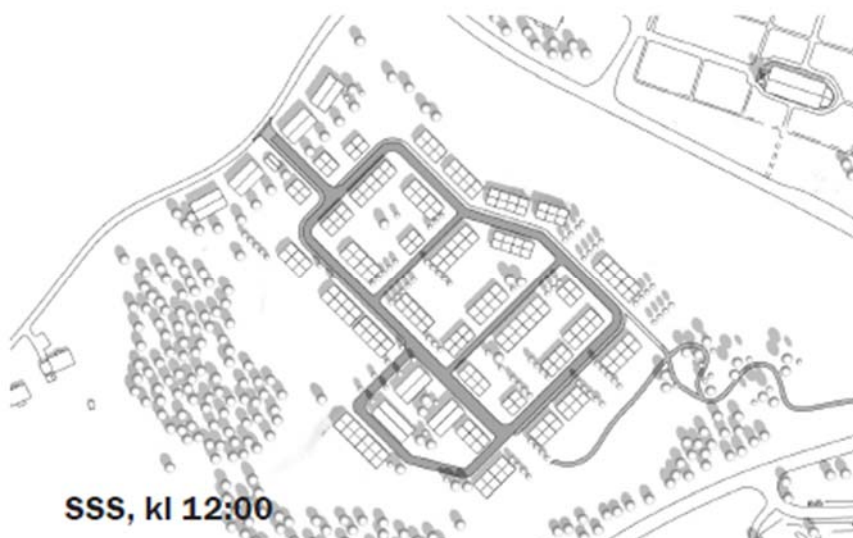
2.1.4 SOL OCH SKUGGSTUDIE

En sol- och skuggstudie har gjorts för att tydligare redovisa hur den föreslagna bebyggelsen kommer att påverka sol och skugga inom samt runt planområdet. Studien har gjorts vid fyra tillfällen; vårdagjämning, sommarsolstånd, höstdagjämning och vintersolstånd, samt vid tre olika klockslag för att jämförelser under olika tillfällen ska kunna göras. Slutsatsen av genomförd sol- och

skuggstudie är att befintlig bebyggelse inte påverkas negativt av förslaget. Inom planområdet finns goda förutsättningar för soltimmar på fram eller baksidan av bostaden. För bebyggelsen närmast Hindåsvägen ger planen möjlighet att ta upp höjdskillnader med bebyggelse i souterräng. Illustrerat förslag visar dock att höjdskillnaden i stället tas upp genom utfyllnader (se sektion på separat illustrationskarta) som ger bättre förutsättningar för tillgång till dagsljus inomhus vid radhusbebyggelse.

Bilden visar sol/skuggstudier som beräknats vid vårdagjämning under tre olika klockslag. Liljewall Arkitekter 2024-03-27.

Bilden visar sol/skuggstudier som beräknats vid sommarsolstånd under tre olika klockslag. Låjwall Arkitekter 2024-03-27.

Bilden visar sol/skuggstudier som beräknats vid höstdagjämning under tre olika klockslag. Liljewall Arkitekter 2024-03-27.

Bilden visar sol/skuggstudier som beräknats vid vintersolstånd under tre olika klockslag. Liljewall Arkitekter 2024-03-27.

2.2 ARBETSPLATSER

2.2.1 BEFINTLIGT

Planområdet inrymmer idag inga arbetsplatser då huvuddelen av dessa är förlagda i anslutning till centrum. Närmsta arbetsplats utgörs av Bollebygdskolan, strax öster om planområdet.

2.2.2 NYTT

Förslaget avser i huvudsak inrymma bostäder. I anslutning till områdets entré, mot Kullavägen, samt vid områdets centrala mötesplats möjliggörs dock för viss centrumverksamhet såsom butik eller dylikt.

2.2.3 KONSEKVENSER

Områdets lokalisering, i nära anslutning till kollektivtrafik och stråk för gång- och cykel, möjliggör goda förutsättningar att ta sig till centrum utan bil. Knutpunkt för kollektivtrafik ligger i direkt anslutning till planområdet vilket även underlättar arbetspendling utanför kommunen.

2.3 SERVICE

2.3.1 BEFINTLIG

Planområdet ligger cirka 1 km väster om Bollebygds centrum med offentlig och kommersiell service såsom matbutiker och caféer, vårdcentral och apotek, kommunhus och bibliotek m.m. Nordost om Hindåsvägen, i höjd med cirkulationsplatsen, finns en bensinstation med förbutik samt en snabbmatsrestaurang. Bollebygdskolan (F-9) ligger sydost om Rävlandavägen ca 100 meter från planområdet. Närmsta förskola, Krokdals förskola, ligger öster om Bollebygdskolan ca 300 meter från planområdet. Närhälsan, med vårdcentral och BVC, ligger i anslutning till centrum ca 1 km från planområdet. Kommunens äldreboende, Bollegården, ligger även det i anslutning till centrum.

2.3.2 NY

Detaljplanen möjliggör viss ny service för boende inom planområdet genom bestämmelser för centrumändamål.

2.3.3 KONSEKVENSER

Områdets lokalisering, i nära anslutning till kollektivtrafik och stråk för gång- och cykel, möjliggör goda förutsättningar att ta sig till centrum, där huvuddelen av kommunens kommersiella och offentliga service är förlagd, utan bil. Behovet av förskole- och skolplatser bedöms sammantaget öka på grund av planerade bostäder inom planområdet. I övrigt antas planförslaget inte innebära några större konsekvenser för service.

2.4 HISTORIK OCH KULTURMILJÖ

2.4.1 ARKEOLOGISK UTREDNING

En arkeologisk utredning har tagits fram (Arkeologerna, Statens Historiska Museer, 2018). Utredningen resulterade i en nyupptäckt fornlämning av boplatsskarakter bestående av bland annat fossil åkermark, härdar och stolphål (Bollebygd 372). Utifrån resultaten gjordes bedömningen att fornlämningen bör förundersökas inför eventuell exploatering. En förundersökning har utifrån framtagna utredning genomförts och lämningen bedöms utifrån omfång och skulptur som undersökt och borttagen inom ramen för förundersökningen.

Utdrag från arkeologisk utredning (Arkeologerna, Statens Historiska Museer, 2018).

2.4.2 LANDSKAPSBILD

Planområdet ligger inom en del av en större och karaktäristisk dalgång, Nolåns dalgång, som sträcker sig i nord-sydlig riktning. Dalgången bedöms ha värden utifrån flera olika aspekter och kommunen har tidigare tagit fram en översiktlig landskapskaraktärsanalys med syftet att ge en helhetsbild och en större förståelse för de värden som finns i Nolåns dalgång med dess omgivning. Dokumentet har utgjort underlag till framtagandet av kommunens översiktsplan och ska även utgöra kunskapsunderlag i framtagandet av nya detaljplaner.

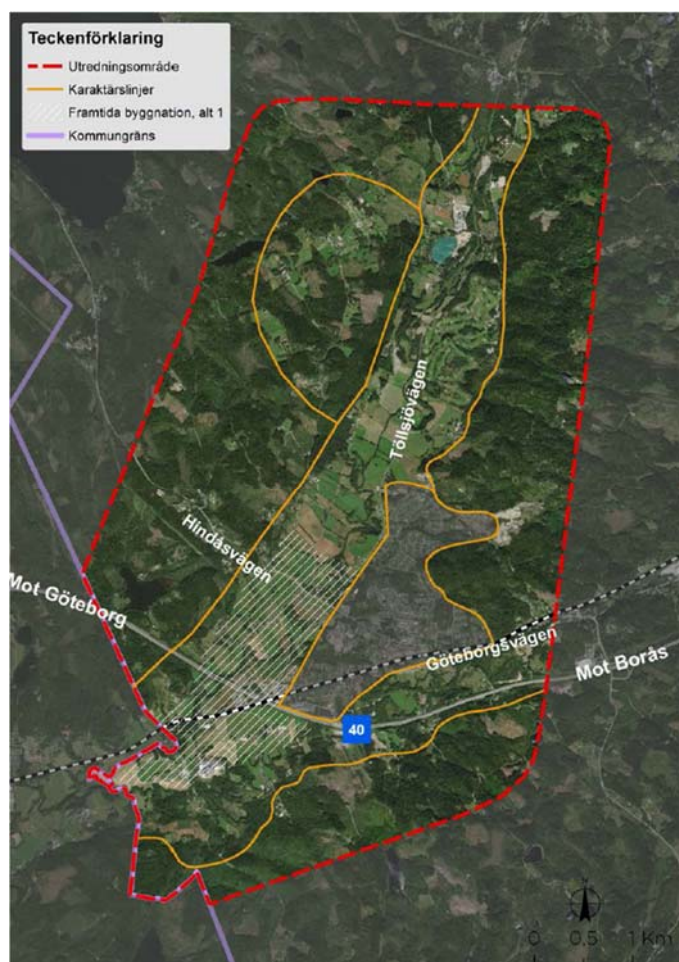
I utredningen sammanställs ett antal utbyggnadsscenarier som exemplifierar vad olika strategier kan ge för påverkan på landskapet. Effekterna på landskapet beror inte enbart på var utbyggnaden sker utan också på skala, arkitektur och terränganpassning. Olika utformningar och omfattningar av utbyggnader kan vara positiva eller negativa beroende på vilket intryck man vill förmedla med orten. Aktuellt planområde ligger inom utbyggnadsscenariot ”bygga i dalen”.

Sikten längs dalgången är delvis redan skymd av de tvärgående åsarna och av vegetation vilket gör att en utbyggnad av ny bebyggelse ger olika effekt beroende på var betraktaren står samt beroende på hur höga byggnaderna är. En måttligt hög bebyggelse, kring 3 våningar, i dalgången kan antas ge relativt liten påverkan på upplevelsen av landskapsrummet som helhet.

Ny bebyggelse ger påverkan på upplevelsen av det historiska jordbrukslandskapet med småskaligt brukande och gårdar nedanför bergssidorna längs med dalen. Förståelsen av områdets historia och nyttjande försvåras om jordbruksmarken bebyggs.

Jordbruksmarken på botten av dalgången knyter samman sidorna visuellt men är samtidigt en barriär som delar Bollebygd i en östra och en västra del. Tillgängligheten tvärs dalgången är idag begränsad, särskilt för gång- och cykeltrafikanter. Med en utbyggnad i dalgången ökar möjligheterna att knyta ihop den västra sidan av dalgången och centrala Bollebygd med gång- och cykelstråk.

En utbyggnad med ny bebyggelse i dalgången innebär att jordbruksmark försvinner. När odlad mark växer igen på grund av upphört brukande finns resursen kvar om odlandet behöver återupptas i framtiden men om marken bebyggs är resursen oåterkalleligt borta. Då dalgången består av nästan hälften av Bollebygd kommuns jordbruksmark för spannmålsproduktion samt foderproduktion/betesmark för köttproduktion riskerar det ha negativa effekter på kommunens lokala produktion från jordbruket.

Skrafferat område markerar den geografiska avgränsningen för utbyggnadsscenarioet "bygga i dalen" (utdrag ur kunskaps- och planeringsunderlag för Nolans dalgång 2019-12-19).

2.4.3 KONSEKVENSER

Bebyggelsen föreslås i huvudsak utformas i två våningar. Inom avgränsade områden, i anslutning till Kullavägen och torget, tillåts bebyggelsen uppgå till tre våningar för att möjliggöra en inramning av platsen. Hänsyn tas på så sätt till de värden som lyfts i landskapskaraktärsanalysen vilken

rekommenderar en måttligt hög bebyggelse kring tre våningar. Siktlinjer och utblickar säkerställs genom bebyggelsens placering vilket möjliggör utblickar mot kyrkan och kringliggande landskap från området och vid angränsande vägar. Denna detaljplan tillsammans med bland annat den intilliggande detaljplanen för Fjällastorp bedöms i enlighet med utredningen stärka möjligheterna att knyta ihop den västra delen av dalgången med centrala Bollebygd för gång- och cykeltrafikanter.

Kyrkan sett från Rävlandavägen. Ny bebyggelse anpassas för att ta hänsyn till befintlig siktlinje. Fotomontage, Liljewall Arkitekter.

Området sett från Kullavägen. Befintlig vegetation skärmar av det nya området från väster. Fotomontage, Liljewall Arkitekter.

Området och dess omgivningar inrymmer inte någon äldre kulturhistorisk bebyggelse utöver kyrkan med tillhörande prästgård. Föreslagen bebyggelse ämnar åt att ge ett småskaligt intryck och bedöms inte konkurrera med den redan befintliga miljön och kyrkan bedöms fortsatt kunna utgöra ortens ikonbyggnad.

Förslaget möjliggör en förlängning av tätorten västerut och som framkommer av utredningen ökar det möjligheterna att knyta ihop den västra sidan av dalgången och centrum med gång- och cykelstråk. Utrymmen och kopplingar för gång- och cykel möjliggörs genom planområdet, inom område för GATA och GC-VÄG, vidare genom NATUR/PARK, för att senare ansluta i höjd med cirkulationen vid Hindås-/Rävlandavägen. Detaljplanen avgränsas så att ytan norr om befintligt dike inte bebyggs vilket möjliggör en framtida utbyggnad av separat cykelstråk som vid en eventuell fortsatt utveckling väster ut kan kopplas samman med kommande utbyggnadsområden.

I plankartan säkerställs vissa ytor med användningen NATUR. Detta gäller bland annat diket som sträcker sig längs planområdets nordöstra gräns samt planområdets sydöstra delar med ett antal befintliga träd. Intilliggande bäckravin, som i naturvärdesinventeringen pekas ut som värdefullt område, ligger utanför planområdet och undanhålls bebyggelse. Området bedöms således kunna anpassas för att bevara huvuddelen av de naturvärden som idag finns utpekade inom området.

2.4.4 IANSPRÅKTAGANDE AV JORDBRUKSMARK

Detaljplanen föreslår bostadsbyggnation på brukningsvärd jordbruksmark. Enligt 3 kap 4 § Miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Med anledning av detta har en lokaliseringsutredning tagits fram (Norconsult 2024-06-17) inför granskningen av detaljplanen. I denna utredning jämförs flera alternativa lokaliseringar av detaljplanens föreslagna exploatering med hjälp av ett antal utvärderingskriterier.

2.4.5 KONSEKVENSER

Slutsatsen från utredningen är att aktuell fastighet anses lämplig för bostadsbyggnation. Sammanfattningsvis har samtliga områden längs Hindåsvägen över lag fått höga resultat i utvärderingen. Detta beror främst på goda markförhållanden, god infrastruktur och god koppling till övriga tätorten. I och med beslutade kommande utbyggnader av GC-väg och VA-försörjning så kan exploatering längs Hindåsvägen anses vara ett effektivt utnyttjande av infrastrukturen.

Hindåsvägen utgör vidare ett möjligt kollektivtrafikstråk. En utveckling av planområdet tillsammans med andra utvecklingsplaner längs Hindåsvägen bedöms ge långsiktiga fördelar för kommunen och regionen i jämförelse med en spridd, bilberoende bebyggelse.

Sammanfattningsvis bedöms de angelägna allmänna intressena för bostadsförsörjning och tätortsutveckling väga tyngre än att behålla jordbruksmarken inom fastigheten.

Gula områden motsvarar områden som i ett första skede bedömts vara potentiella alternativa lokaliseringar. Dessa områden har i lokaliseringsutredningen utretts utifrån förutsättningarna för att etablera förskola, äldreboende och bostadsbebyggelse.

3 GATOR OCH TRAFIK

3.1 GATUNÄT

3.1.1 BEFINTLIGT

Planområdet är ur trafikförsörjningssynvinkel väl lokaliserat med en relativt nära anslutning till Kullamotet/Riksväg 40 med direkt anslutning till Göteborg i väst och Borås i öst. Nordväst om planområdet sträcker sig väg 1621/Kullavägen och nordöst om området väg 554/Hindåsvägen, vidare mot Bollebygd centrum. Sydöst om planområdet löper väg 527/Rävlandavägen. Samtliga vägar är statliga vägar.

De till detaljplaneområdet närliggande vägarna Kullavägen, Hindåsvägen och Rävlandavägen har samtliga hastighetsgränser på 50 och 70 km/h. Göteborgsvägen, som utgör förlängning av Hindåsvägen österut mot centrum, har hastighetsgräns 50 km/h och riksväg 40/27 har en hastighetsgräns på 110 km/h.

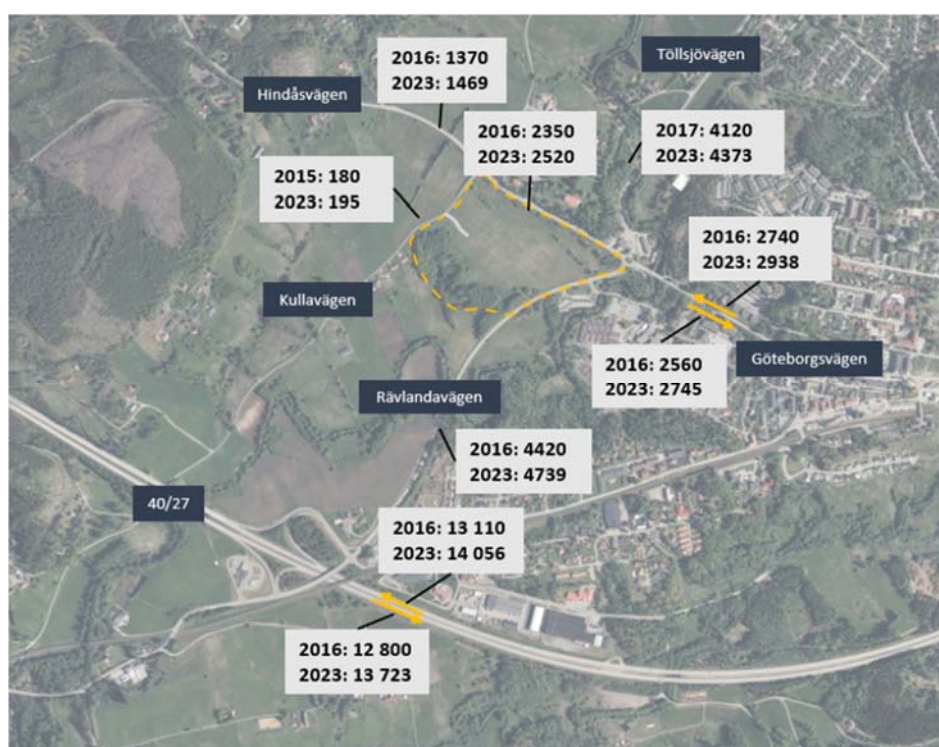

Gators lokalisering i anslutning till planområdet som markeras med gul streckad linje. Planområdet har minskat sedan samrådet och omfattar inte längre grönområdet i söder (se uppdaterad plankarta). Den planerade in- och utfarten till området illustreras med grå linje, COWI 2023-02-13.

Aktuellt planområde har i dagsläget ingen trafikförsörjning och en utveckling av området med ca 200 nya bostäder kommer att kräva att ny infart och gatustruktur studeras och dimensioneras utifrån gällande krav och rekommendationer. En trafikutredning har därför tagits fram som visar på kapacitetsanalys och trafiksäkerhet (COWI, 2023-02-13).

Trafikmängder

Den årliga dygnstrafiken (ÅDT) på de olika vägarna har uppmätts under olika årtal och för att bli jämförbara räknats upp till prognosår 2023 med Trafikverkets årliga tillväxt, enligt Trafikverkets basprognos. Trafikmängderna har hämtats från Trafikverkets Vägtrafikflödeskarta. I figuren nedan redovisas trafikmängderna i området från respektive mätår samt för prognosåret 2023. Notera att trafikmängderna på riksväg 40/27 och Göteborgsvägen är uppdelade för de olika köriktningar. Trafikverkets Vägtrafikflödeskarta har ingen data för de olika köriktningar på resterande vägar och därmed redovisas totala trafikmängden på dessa vägar.

Trafikflödesutveckling i området, COWI 2023-02-13.

3.1.2 NYTT

Anslutning till Kullavägen

Anslutning till området föreslås ske från Kullavägen och har studerats inom ramen för den framtagna trafikutredningen (COWI, 2023-02-13). Anslutningen till Kullavägen sker på en raksträcka med mycket god sikt. Sikttrianglar enligt VGU för 70 km/h har använts för att säkerställa att inga byggnader eller liknande inom planområdet placeras inom dessa ytor.

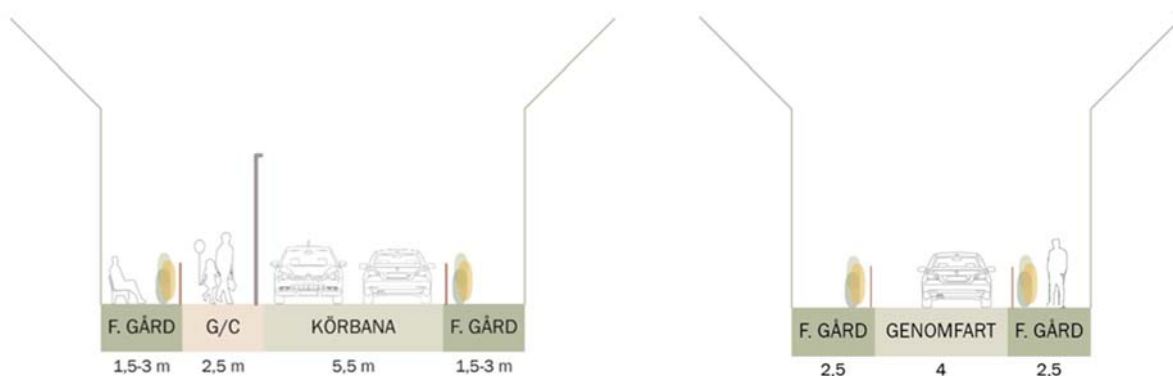
Gatustruktur

En dubbelriktad huvudgata utgör det primära gatunätet inom planområdet. Huvudgatan är dimensionerad för lokal biltrafik, avfalls- och räddningsfordon. Längs ena sidan av gatan finns även

Som komplement till huvudgatan möjliggörs kvartersgator inom kvartersmark för att länka samman området inom kvarteren. En av de tvärgående kvartersgatorna säkerställs i plankartan genom prickmark och syftar också till att bevara siktlinjen mellan bebyggelsen och kyrkan (röd pil i bilden nedan). Även kvartersgatan inom områdets södra del, i höjd med torget, säkerställs genom prickmark och u-område för ledningar (röd pil i bilden nedan). För att bibehålla en flexibilitet inför kommande bygglovsprocess låses inte resterande kvartersgata (blå pil i bilden nedan) i plankartan. Placeringen av kvartersgatorna i illustrationsplanen visar på intentionen med områdets trafikföring.

Illustrationen visar tänkta gatukopplingar inom området. Den kommunala huvudgatan kompletteras av mindre angöringsgator. Röda pilar visar kopplingar/angöringsgator som säkerställs i plankartan genom prickmark. Blå pil visar förslag till koppling/angöringsgata men som inte säkerställs i plankartan. Bild Liljewall Arkitekter.

T.V; Gatusektion över huvudgatan, T.H; Gatusektion över kvartersgata. Liljewall Arkitekter.

Parkeringsnorm och parkeringstal

Enligt kommunens parkeringsnorm (antagen av kommunstyrelsen 2024-01-30) ligger planområdet inom zon 2 vilket innebär 0,6 p-platser för mindre lägenheter (mindre än 2 rum och kök), 1,0 p-platser för större lägenheter (2 rum och kök eller större) samt 1,6 p-platser för enbostadshus med gemensam parkering. I ovan angivna parkeringstal räknas även besöksparkering.

3.1.3 KONSEKVENSER

Den planerade exploateringen kommer att medföra ökade trafikmängder på närliggande gator. Förändringen blir störst för Kullavägen och Hindåsvägen. Totalt genererar exploateringen i detaljplaneområdet en ÅDT på cirka 775 fordon/dygn.

Trafikanalysen visar på att Kullavägen och Hindåsvägen är de vägar som belastas mest med anledning av den nya exploateringen. Resultaten från kapacitetsanalysen visar dock att korsningarna på dessa vägar fortsatt har en mycket låg belastningsgrad och uppfyller med god marginal önskad servicenivå.

Även den genomförda känslighetsanalysen visar på fortsatt låga belastningsgrader i de studerade korsningarna, vid Kullavägen/Hindåsvägen samt Kullavägen/infarten till planområdet. Värt att notera är att kapacitetsanalysen som genomförts i denna trafikutredning enbart avser trafikallsträng från detaljplaneområdet och inte från övrig eventuell exploatering i närområdet. Övriga exploateringsplaner i området kan därför förväntas öka belastningsgraden ytterligare, främst i korsningen mellan Kullavägen och Hindåsvägen.

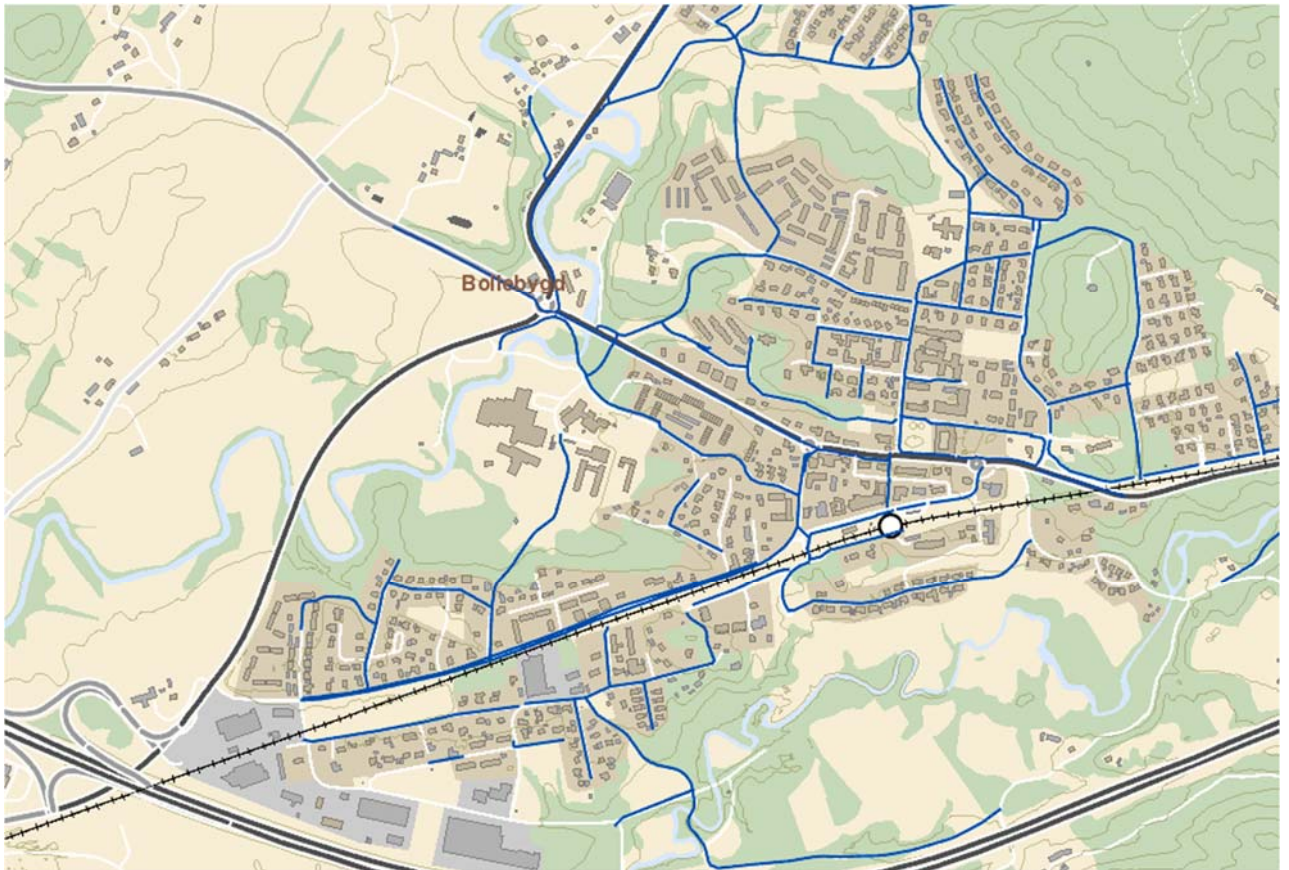
De låga trafikflödena som planförslaget innebär bedöms inte skapa köer eller kapacitetsbrist i det statliga vägnätet. Den tillkommande gatan inom området är dimensionerad för biltrafik, miljöbilar och räddningstjänst. Sektionen hålls nere till 5,5 meter körbana och 2,5 meter gång- och cykelbana med syftet att hålla nere hastigheten.

Förslaget möjliggör markparkering inom kvartersmark. Parkeringen kommer att delas mellan grannar och besökande vilket innebär att boende inte har en separat p-plats på egen tomt. Samlade parkeringsytor är fördelade utspritt inom området vilket möjliggör tillgängliga avstånd om 25 meter från bostadshusen.

3.2 GÅNG- OCH CYKELTRAFIK

3.2.1 BEFINTLIGT

Det finns ett relativt väl utbyggt gång- och cykelnät inom kommunens tätort. Detta når dock inte ut till planområdet och dess närhet där cyklister och fotgängare saknar egna stråk och i stället får nyttja bilvägar. Fotot nedan är taget från Hindåsvägen där separerade vägar för cyklister och gångare i dagsläget saknas. Gång- och cykelkopplingar saknas i dagsläget västerut från skolområdet och elever från skolan korsar oskyddat Rävlandavägen/Hindåsvägen när de rör sig till den kiosk som ligger norr om cirkulationsplatsen.

Befintlig trafikinfrastruktur i anslutning till planområdet. Befintliga gång- och cykelvägar markerade med blå linje. Bild tagen från kommunens översiktsplan.

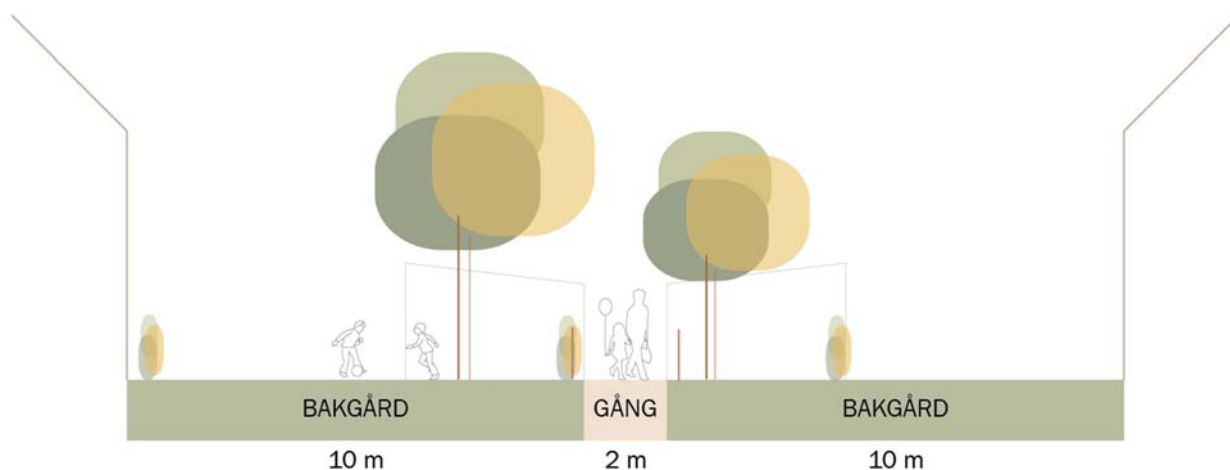

Planområdet och dess närhet saknar i dagsläget separata vägar för cyklister och fotgängare. Bild tagen mot Hindåsvägen (Liljewall 2022-10-24).

3.2.2 NYTT

Förslaget möjliggör för gång- och cykel inom och i anslutning till planområdet. Den allmänna gatan utformas med en separat gång- och cykelbana. Inom planområdets nordöstra del möjliggörs en gång- och cykelkoppling fram till korsningen vid Hindåsvägen/Rävlandavägen i höjd med Bollebygdskolan.

Vid en utbyggnad av intilliggande områden, bland annat Fjällastorp (nordväst om aktuellt planområde), ser kommunen positivt på att bygga ut ett separat gång- och cykelstråk längs Hindåsvägen som möjliggör sammankoppling med centrum. Planområdet har därför avgränsats så att ytan mellan Hindåsvägen och det befintliga diket i framtiden skulle kunna inrymma en sådan funktion. Hindåsvägen utgör statlig väg, vilket innebär att planering och utbyggnad sker i samråd med Trafikverket. Planering för den nya gång- och cykelvägen pågår, genomförandet förväntas starta under 2028. Inom strukturen möjliggörs även mindre stråk och kopplingar för gående.

Bilden visar ett exempel på sektion som beskriver smitvägar/gränder mellan kvarteren. Förslaget är hämtat från illustrationsplanen som visar på intentionen med förslaget men är inte bindande. Liljewall Arkitekter.

3.2.3 KONSEKVENSER

En utbyggnad enligt förslaget bedöms ge positiva konsekvenser för gång- och cykelnätet. Gång- och cykelvägar finns idag utbyggt från korsningen vid Hindås-/Rävlandavägen in mot centrum och förslaget möjliggör en sammankoppling från den nya bebyggelsen genom parken till planområdets nordöstra del fram till korsningen. Gångvägen inom planområdet kan därmed även ansluta till planerad gång- och cykelväg längs Hindåsvägen. Närheten till skola och centrum med service underlättar för ett vardagsliv utan bil. Att avsätta yta utanför planområdet för ett framtida större cykelstråk bedöms också ge positiva konsekvenser för rörelsen inom kommunen på längre sikt.

3.3 KOLLEKTIVTRAFIK

3.3.1 BEFINTLIG

Buss- och tågstation med lokala och regionala förbindelser ligger ca 1 km sydöst om planområdet. Hållplats för buss mellan Göteborg och Borås via Bollebygd finns vid Bollebygdsolan intill den sydöstra delen av planområdet.

3.3.2 NY

Detaljplanen omfattar inte någon ny utbyggnad av kollektivtrafiken inom eller i närheten av området. En utbyggnad av området som helhet, Prästgårdsgärdet och Fjällastorp, kan dock tänkas öka underlaget för kollektivtrafiken i framtiden.

3.3.3 KONSEKVENSER

Områdets lokalisering i anslutning till befintlig knutpunkt för kollektivtrafik vid Bollebygdsolan möjliggör goda förutsättningar för att kunna ta sig inom och utom kommunen med buss. Då många i dagsläget arbetar utanför kommunen underlättar lokaliseringen bland annat arbetspendling. I övrigt antas det aktuella planförslaget inte innebära några större konsekvenser för kollektivtrafiken.

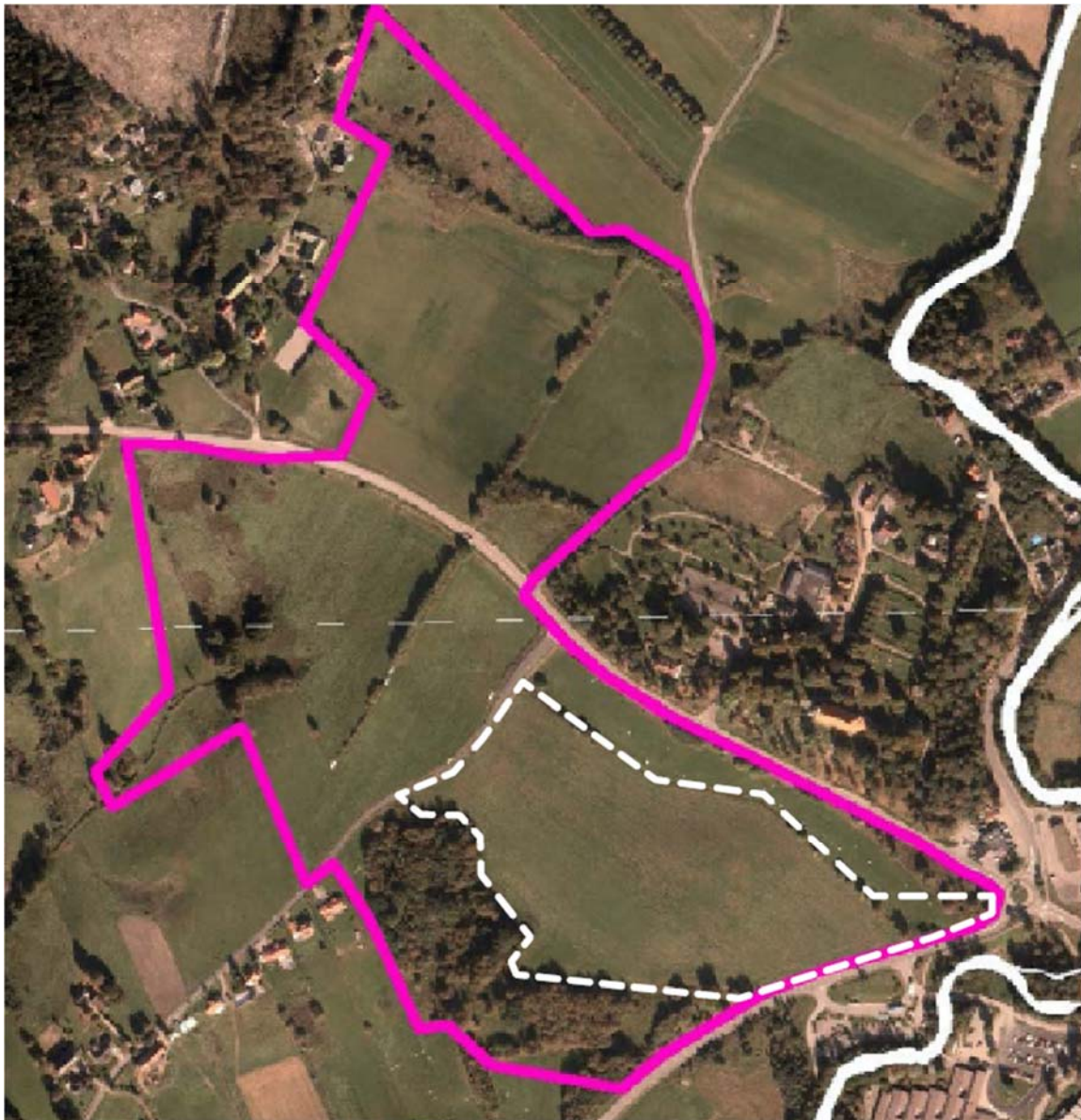
4 MARK, MILJÖ OCH HYDROLOGI

4.1 NATUR OCH VEGETATION

4.1.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

I samband med framtagandet av den tidigare avbrutna detaljplanen för Bollebygds prästgård 1:1 m.fl. togs en naturvärdesinventering fram av Jakobi Sustainability AB. Inventeringen genomfördes 2018-04-20 och det studerade området omfattar både Prästgårdsgärdet och det intilliggande detaljplaneområdet Fjällastorp.

Inventeringsområdet ligger i Nolåns dalgång och består av ett småskaligt jordbrukslandskap. Landskapet karaktäriseras av betes- och åkermark med insprängda lövskogsdungar och små bäckraviner. En hel del äldre grova naturvårdsträd finns i landskapet.

Inventeringsområde där aktuellt planområde markerats med vit streckad linje. Utdrag ur naturvärdesinventering, Jakobi Sustainability AB 2018-04-20. Vit streckad linje utgör ungefärlig planområdesgräns.

Naturvärdesobjekt

Inom aktuellt planområde finns två naturvärdesobjekt utpekade; 1 med påtagligt värde (klass 3) och 1 med visst värde (klass 4). Naturvärdesobjekten är lokaliserade i anslutning till det öppna diket inom planområdets nordöstra del.

Inventeringsområdet som helhet ses som ett landskapsobjekt där flera värdeelement och naturobjekt tillsammans bildar ett landskapsobjekt med betydelse för fågelfaunan och fladdermöss. Områdenas naturvärden är främst knutna till äldre grova träd, lövskogsdungar och bäckraviner.

Bilden redovisar utpekade objekt som omfattas av generellt biotopskydd. Blå linje redovisar öppet dike och orange triangel redovisar odlingsröse. Jakobi Sustainability AB 2018-04-20. Vit streckad linje är ungefärligt läge på detaljplanens bebyggelseområde.

Samlad bedömning

Området som helhet är i dag dominerat av jordbruk. Naturvärdena består bland annat av bäckraviner och lövskogsdungar med grova ekar. De utpekade naturvärdena är känsliga för fragmentering och kantzonseffekter. Stora äldre sälgar, särskilt i brynzoner, utgör ett viktigt födosöksunderlag för insektlivet och då särskilt för bin och humlor men även för rastande fåglar som olika sångare under våren.

Ask är rödlistad på grund av att arten drabbats av sjukdomar och parasitangrepp (askskottssjuka). Äldre träd som inte är angripna kan vara resistenta mot sjukdom och bör inte avverkas eftersom de kan bidra till överlevnad och framtida återspridning.

För att de ekologiska funktionerna i området ska bevaras är den utpekade bäckravinen (NVO 7; alsumpskog i bäckravin, se markering i kartan på sidan 31), lövskogsdungen, de grova ekarna och de större solitära sälgarna i området viktiga. Om grova träd tas bort kan nyplantering av träd ske och de nedtagna träden kan lämnas kvar i området som död ved, vilket är bra för bland annat en rik insektsfauna.

Om biotopskyddade objekt som öppna diken påverkas ska dispens från det generella biotopskyddet sökas hos länsstyrelsen. Kompensationsåtgärder kan behöva utföras för att upprätthålla biotopskyddens ekologiska funktioner.

Området som helhet anses som lämpligt för fladdermöss varvid en fladdermusinventering har tagits fram inför detaljplanens granskningsskede.

Fladdermusinventering

En fladdermusinventering har tagits fram av Enviro planning inför detaljplanens granskningsskede (2023-09-27). Syftet med inventeringen är artbestämning och utpekande av eventuellt viktiga fladdermushabitat inom och i anslutning till detaljplanen samt förslag på eventuellt nödvändiga åtgärder för att bibehålla och/eller gynna fladdermusfaunan i området. Inventeringen genomfördes under övervägande goda vädermässiga förhållanden vid sju inventeringsnätter sommaren 2023. Sammanlagt identifierades sex olika fladdermusarter vilket anses förhållandevis artrikt för en så pass liten yta. Aktiviteten var dock låg med endast enstaka inspelningar. Undantaget var position 4 vid Nolån där flertalet av de identifierade arterna fanns. I samband med inventeringen noterades inga direkta bevis för att det skulle förekomma några boplatser inom planområdet.

Risker med exploateringen är främst fragmentering av naturmark såsom träd- och buskridåer samt i dessa förekommande grova träd. Dessa typer av miljöer nyttjas bland annat för transport och födosök och finns utmed det nuvarande skogsområdet och ravinen ner mot Nolån samt i anslutning till trädridån mot Hindåsvägen. Utöver bevarandet av ovan nämnda miljöer är det viktigt att området inte blir för starkt belyst.

Röda områden visar var belysningen bör anpassas för att inte lysa upp områden med trädridåer och lövskog. Enviro Planning 2023-09-27.

4.1.2 KONSEKVENSER

Naturvärden inom planområdet är i huvudsak kopplade till värdefulla grova träd som ligger utanför exploateringsområdet (kvartersmark) och bedöms inte påverkas negativt av förslaget. I odlingslandskapet finns flera ekologiskt viktiga element som busk- och trädridåer samt öppna diken vilka bedöms kunna bevaras genom förslaget.

Det öppna diket säkerställs i plankartan med bestämmelsen NATUR och bebyggelsen anpassas för att inte påverka dessa värden negativt. En ansökan om dispens från det generella biotopskyddet bedöms inte aktuell.

Området bedöms utgöra livsmiljö för ett antal fågelarter kopplade till jordbruksmark och det kan inte uteslutas att området kan ha en funktion som jaktmark för fladdermöss, varför en särskild inventering tagits fram inför detaljplanens granskningsskede.

Utredningen visar på att aktiviteten på fladdermöss inom planområdet är låg. Huvuddelen av områdets naturvärden, såsom träd- och buskridåer samt i dessa förekommande grova träd, kommer att bevaras i samband med exploateringen. Det nuvarande skogsområdet och ravinen ner mot Nolån ligger utanför planområdet och påverkas på så sätt inte av exploateringen. Inte heller trädridån mot Hindåsvägen påverkas negativt av förslaget då det i plankartan säkerställs med användningen NATUR. Utöver bevarandet av ovan nämnda miljöer är det viktigt att området inte blir för starkt belyst.

På plankartan finns en upplysning om att en belysningsplan ska tas fram i samband med bygglov för att säkerställa att trädridåerna och skogsområdet med ravinen förblir mörka. Då kommer fladdermöss fortsatt att kunna flyga kring området. Åtgärden gäller i första hand vid bostadsområdets ytterkanter som bör utformas med en mycket dämpad belysning som inte riktas mot skogskanten.

Om ovanstående rekommendationer beaktas är den samlade bedömningen att negativ påverkan på ljusskyende fladdermusarter i allmänhet och fransfladdermus i synnerhet minimeras vid exploatering av området. Vidare bedöms påverkan på områdets fladdermusarters ekologiska kontinuitet som förhållandevis låg.

4.2 GEOTEKNISKA FÖRHÅLLANDEN

En detaljerad geoteknisk utredning har tagits fram av COWI inför detaljplanens granskningsskede (2024-07-04). Syftet med den geotekniska utredningen är att beskriva områdets geotekniska, geologiska och hydrogeologiska förhållanden. Utredningen syftar också till att säkerställa stabilitetsförhållanden och risk för framtida skred och ras samt att ge rekommendationer till detaljplan och framtida projektering. Utredningen omfattar även grundläggningsrekommendationer och sättningsanalys.

Topografiska förhållanden och markbeskaffenhet

Marken inom området varierar i höjd. Området längst i öster ligger lägst och marknivån här är ca +61. Marken stiger sedan åt väster och den första platån har en marknivå på ca +77. Marken sluttar från platån mot söder och väster. Inom planområdet finns ett dike som går från nordväst till nordöst.

Jordlagerförhållanden

Utförda undersökningar visar att jordlagerföljden, under ytlager av mulljordstäck, inom området generellt består av friktionsjord som underlagras av en torrskorpelera. Under torrskorpeleran finns lera som är avsatt på friktionsjord eller morän underlagrad av lera/silt ovan friktionsjord eller morän.

Grundvattenförhållanden

I samband med utredningen installerades grundvattenrör i två undersökningspunkter. Grundvattenrören har avlästs vid två tillfällen under augusti och september månad år 2023.

I undersökningspunkt 23CW01 har ett grundvattenrör installerats i den undre friktionsjorden på ca 11 meters djup under markytan. Mätningar i grundvattenröret visar på en trycknivå i friktionsjorden motsvarande en fri grundvattenyta ca 4,6 meter under befintlig markyta.

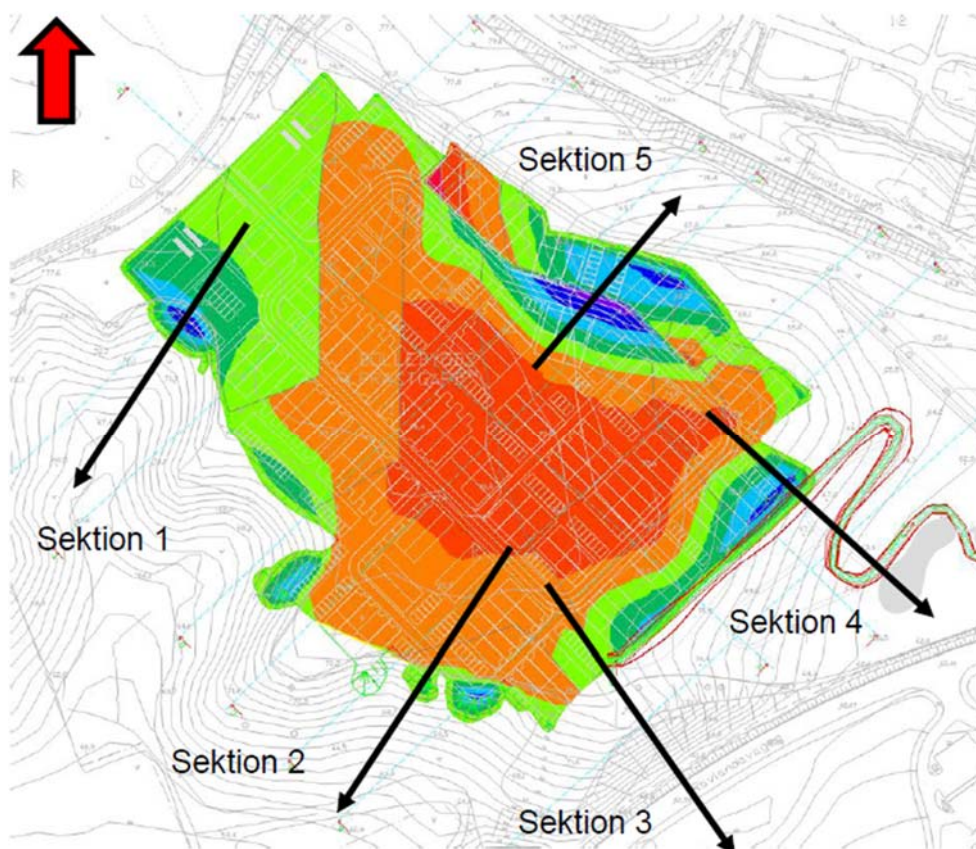
I undersökningspunkt 23CW05 har ett grundvattenrör installerats i den undre friktionsjorden på ca 5 meters djup under markytan. Mätningar i grundvattenröret visar att röret är tort vilket innebär att trycknivån i friktionsjorden motsvarande en fri grundvattenyta djupare än ca 5 meter under befintlig markyta.

I samband med fältundersökningar har inte en fri grundvattenyta observerats i öppna skruvborrhål. De öppna skruvborrhålen har rasat igen innan dess att grundvattenytan stabiliserat sig.

Grundvattenytan förväntas återfinnas under den projekterade markytan och således bedöms alla schaktarbetena ske ovan grundvattennivån.

Stabilitet

Stabilitetsförhållanden har analyserats i fem sektioner (se figur nedan). Sektionerna anses vara de mest kritiska ur geoteknisk synvinkel.

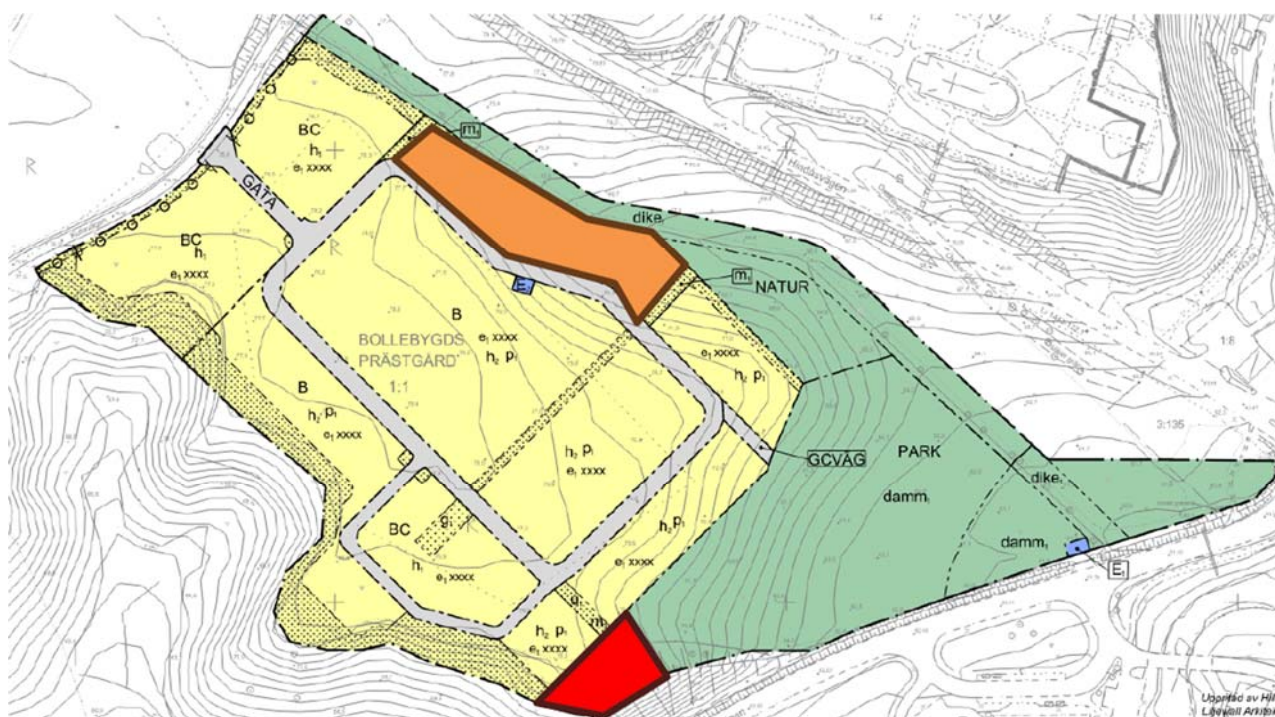
Stabilitetssektioner markerade med svarta pilar (COWI 2024-07-04).

Totalstabiliteten bedöms för sektionerna 1, 2, och 4 som tillfredsställande och uppfyller gällande krav och normer för befintliga och utbyggda förhållanden.

Stabilitetsanalysen för sektion 3 visar att totalstabiliteten för utbyggda förhållanden är tillfredsställande under förutsättning att markytan för naturområdet mellan planerad bebyggelse och släntfot inte höjs med 0,5 meter och inte belastas. Detaljplanen innehåller därför en planbestämmelse om att marklov krävs för utfyllnad eller avschaktning under 0,5 meter och som visar på en markbelastning om maximalt 0 kPa.

Stabilitetsanalysen för sektion 5 visar att det krävs en lastrestriktion om 110 kPa inom orange markerat område i figuren nedan. Denna lastrestriktion krävs trots att planbestämmelsen möjliggör en nockhöjd på 11 meter, en byggnadshöjd som motsvarar en last på ca 35 kPa, då planillustrationen visar en höjning av markytan med cirka 6 meter. Inom egenskapsområdet införs därför planbestämmelse om en högsta tillåtna markbelastning om 110 kPa (b_1) samt att startbesked för byggnad eller åtgärd inte får ges förrän det har bevisats att föreslagen byggnad eller åtgärd inte belastar marken mer än 110 kPa.

Släntlutningar för fyllnadsmassor i form av sprängsten rekommenderas inte brantare än 1:2 för hela planområdet, för fyllnadshöjder lägre än 5 meter. För naturområdet i öster kan överskottsmassor från planområdet läggas ut med en släntlutning på 1:3. Uppfyllningen i parkområdet i öst får max uppgå till 2 m från befintlig marknivå enligt grundkarta.

Utbredning av lastrestriktioner, 0 kPa rött område, 110 kPa orange område. COWI 2024-07-04.

Grundläggning

Lättare byggnader (maximalt 3,5 våningar med laster 35 kPa) bedöms kunna grundläggas med kantförstyvad betongplatta alternativt med grundsulor av betong.

För byggnader som grundläggs vid områden med både schakt och fyllning skall differenssättningar beaktas. I byggskedet rekommenderas förbelastning för områden med stora utfyllnader om sättningskraven ej uppfylls för nya byggnader. Om inte erforderlig ligg tid (uppskattat ca 6 månader) kan åstadkommas kan lastkompensation med lättfyllnad bli aktuellt. Framtagna lastrestriktioner får inte överskridas i vare sig permanent eller byggskede.

Masshantering

Den övre friktionsjorden innehåller silt och det rekommenderas därför att schaktmassor inte används vid byggnation av vägar eller som fyllnad under byggnader utan i stället används för utfyllnader i rekreationsområden, natur och parkmiljö.

Markradon

Den naturliga jorden inom området, i huvudsak sand eller lera, bedöms medföra låg risk med avseende på markradon. Byggnader inom normalriskområde ska normalt utföras med radonsäker konstruktion eller motsvarande åtgärder så att högsta tillåtna radonhalt inte överskrids. Ansvaret för att bedöma den faktiska radonrisken på varje byggplats och vidta tillräckliga skyddsåtgärder åligger byggherren.

4.2.1 KONSEKVENSER

Totalstabiliteten bedöms tillfredsställande för huvuddelen av planområdet för både befintliga och utbyggda förhållanden med hänsyn till planerad höjdsättning och utformning. För områdena i anslutning till sektion 3 och 5 införs bestämmelser som säkerställer en godtagbar utformning med hänsyn till områdets stabilitet och framtida förhållanden.

Massor kommer att förflyttas inom planområdet och det eftersträvas en balans mellan schakt- och fyllnadsmassor så att dessa inte behöver fraktas till eller från planområdet. Markmodelleringen har i detta skede studerats övergripande och kommer att säkerställas i detalj i nästkommande skede/projektering. För att inte omöjliggöra alternativa lösningar av framtida markutformning föreslås plankartan inte regleras med nya markhöjder.

4.3 REKREATION

4.3.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Vid Bollebygdskolan finns ytor för idrott och lek såsom fotboll- och basketplan, lekplatser m.m. I anslutning till kyrkans rofyllda naturmiljö finns plats för vila och återhämtning samt ett nybyggt utegym i anslutning till det nya församlingshemmet.

4.3.2 KONSEKVENSER

Plankartan reglerar inte specifika områden för rekreation och lek, utan intentionen med förslaget är att möjliggöra för platser inom kvartersmark som utgår ifrån de boendes olika behov. Förslaget möjliggör trädgårdar som vänds mot gemensamma grönytor och ge naturliga mötesplatser för grannskapet.

4.4 KLIMATANPASSNING

4.4.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Den befintliga miljön är i dagsläget obebyggd och består i huvudsak av öppen åkermark. Skogsområdet/bäckravinen väster om planområdet kan tänkas bidra till ett något reducerat/svalare mikroklimat på grund av dess täta/skuggiga vegetation. Det öppna landskapet kan till viss del tänkas bidra till en viss utsatthet för yttre påverkan från tex sol och vind.

4.4.2 KONSEKVENSER

Framtaget förslag innebär att dagvatten och skyfall hanteras lokalt inom planområdet. Fördröjning och rening föreslås ske genom anläggande av dagvattendamm/ar inom planområdets sydöstra del. Anpassningar för hantering av skyfall sker genom att planområdet utformas med en höjdsättning som ger en yttlig avrinning från området vilket också säkerställs genom utpekade skyfallsstråk. Skydd från externt vatten sker genom avskärande diken, i huvudsak mot Kullavägen, som i princip är det enda området som ligger högre än planerad bebyggelse. Problematik kopplat till översvämning är i dagsläget begränsad på grund av områdets placering högt upp i landskapet.

Den övergripande strukturen/utformningen av bostadskvarteren bedöms kunna bidra till platser med goda förutsättningar för ett gott mikroklimat. Den befintliga bäckravinen ramar in området från väster och bedöms kunna bidra med avskärande effekter från tex vind.

I övrigt föreslås inga specifika klimatanpassade åtgärder.

4.5 LAGENLIGT SKYDDAD NATUR

4.5.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Planområdet inrymmer inga skyddade områden såsom natur-/kulturresevat m.m. enligt 7 kap. Miljöbalken. Enligt den naturvärdesinventering som tidigare tagits fram har dock ett antal naturvårdsarter och arter som omfattas av det generella biotopskyddet pekats ut.

I området observerades sånglärka (NT) och ask (EN) som båda är rödlistade. Sånglärkan observerades i anslutning till planområdet och asken är lokaliserad i anslutning till det öppna diket som sträcker sig längs med Hindåsvägen inom planområdets nordöstra del.

Planområdet inhyser 1 objekt som omfattas av det generella biotopskyddet. Det gäller det öppna diket som sträcker sig i planområdets nordöstra del.

4.5.2 KONSEKVENSER

Asken och det öppna diket säkerställs i plankartan med bestämmelsen NATUR och bebyggelsen anpassas för att inte påverka dessa värden negativt. En ansökan om dispens från det generella biotopskyddet bedöms inte aktuell. Den planerade exploateringen av området bedöms inte medföra några negativa konsekvenser för fågellivet.

4.6 STRANDSKYDD

4.6.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Inom

strandskyddsområde är det förbjudet att uppföra nya byggnader, ändra byggnader eller sätta upp andra anläggningar eller anordningar som avhåller allmänheten från att röra sig där, gräva eller på annat sätt förbereda för sådana byggnationer eller utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurliv.

Inom den sydöstra delen av planområdet, längs Rävlandavägen, gäller strandskydd för Nolån. Det strandskyddade området är till viss del redan ianspråktaget av Rävlandavägen.

4.6.2 KONSEKVENSER

Ingen bostadsbebyggelse planeras inom eller i närheten av det strandskyddade området. Dock planeras för gångvägar, dagvattendamm/ar och pumpstation inom eller i anslutning till strandskyddet. För att möjliggöra pumpstationen behöver dispens ges från Länsstyrelsen.

4.7 HUSHÅLLNING AV MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

I 3 kap. Miljöbalken (1998:808) finns ett antal grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden av betydelse för vissa allmänna intressen. Dessa ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada de utpekade intressena.

4.7.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Den befintliga miljön består i huvudsak av öppen jordbruksmark. Kända naturvärden är främst kopplade till bäckravinen i anslutning till planområdets västra gräns samt i anslutning till det öppna diket inom planområdets nordöstra gräns. I anslutning till planområdets sydöstra gräns gäller strandskydd för Nolån. Hela planområdet är beläget inom ett område med måttliga/stora grundvattentillgångar.

4.7.2 KONSEKVENSER

Planförslaget bedöms, utöver ianspråktagande av jordbruksmark, inte innebära några betydande konsekvenser avseende hushållningsbestämmelserna i 3 kap. Miljöbalken. Planförslaget bedöms inte ha negativ inverkan på vattenområden och dagvatten planeras i möjligaste mån omhändertas lokalt inom fastigheten i form av dagvattendamm/ar.

En exploatering av området innebär att jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse. Kommunen har därför upprättat en separat lokaliseringsutredning och ställt området mot alternativa lokaliseringar. Aktuellt planförslag innebär ett tillskott på cirka 200 nya bostäder vilket väger tungt i det planerade byggandet av bostäder inom kommunen. En utveckling av området ses också som ett sätt att låta tätorten växa utåt och samtidigt bibehålla goda kopplingar till centrumkärnan.

I övrigt innebär förslagets genomförande inte någon alstring av avfall eller föroreningar.

4.8 MILJÖBEDÖMNING

Enligt 6 kap. 6 § Miljöbalken (1998:808) ska kommunen genomföra en undersökning för att ta ställning till om detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, varvid en miljöbedömning kan bli aktuell. En sådan undersökning har gjorts inom ramen för detaljplanesområdet och slutsatsen är att en miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning (MKB) inte behöver genomföras. Ställningstagandet till detta bygger på att planförslaget har en så pass liten påverkan på miljön. Den största miljörisken är områdets påverkan på

landskapsbild/kulturmiljö för Nolåns dalgång, ianspråktagande av jordbruksmark samt eventuell påverkan på förekomst av fåglar och/eller fladdermöss.

En undersökning avseende betydande miljöpåverkan har gjorts. Omgivningsförutsättningarna och den påverkan detaljplanen innebär för miljön, hälsan och hushållningen redovisas i denna planbeskrivning. Inom planområdet tillåts huvudsaklig användning för bostäder, gata, natur och park. Bebyggelsen begränsas bland annat med en högsta nockhöjd för att i huvudsak tillåta två våningar. En något högre nockhöjd tillåts inom delar av området som möjliggör för tre våningar. Höjdangivelsen grundar sig i områdets påverkan på landskapsbilden. Vidare regleras även åtgärder kopplat till byggnaders placering och utformning, möjligheten att uppföra anläggningar för vatten och avlopp samt fördröjning och rening av dagvatten. Slutsatsen är att miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning, MKB, inte erfordras för att området som helhet ger liten inverkan på platsen och dess omgivning.

4.9 MILJÖKVALITETSNORMER

Idag finns miljökvalitetsnormer för buller, luft och vatten. För att följa miljökvalitetsnormerna ska detaljplanens reglering om markanvändning, allmänna platser, placering av byggrätter, reserverande av mark för nödvändiga dagvattenfunktioner och liknande tillsammans skapa förutsättningar för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Om detaljplanens genomförande förväntas innebära att en miljökvalitetsnorm inte följs får planen inte antas.

Planområdet är idag bullerpåverkat men bedöms, utifrån framtagna bullerutredning, kunna genomföras utan att riktvärden överskrids.

Förslaget kan antas påverka miljökvalitetsnormer för luft som helhet men innebär dock inte ett överskridande på den aktuella platsen. I kommunens översiktsplan anges, gällande MKN luft, att risken för negativa konsekvenser för människors hälsa bedöms som liten under förutsättning att riktlinjer i översiktsplanen beaktas i fortsatt planering. Det aktuella området är i kommunens översiktsplan utpekad som ”mångfunktionell bebyggelse” och ingår i ett större område med utrymme för cirka 500 tillkommande bostäder.

Planområdet har recipienten Nolån och ingår i avrinningsområdet ”Nolån – från mynningen i Storån till Bua/Gisselåns inflöde”. Enligt gällande beslutad förvaltningscykel ska Nolån uppnå god ekologisk status 2033 och god kemisk ytvattenstatus. Undantag är bromerade difenyleter samt kvicksilver och kvicksilverföreningar. Enligt länsstyrelsens klassificering är ekologisk status i Nolån otillfredsställande och den kemiska statusen uppnår ej god status.

Planområdet är även beläget inom grundvattenförekomsten Bollebygd. Vattenförekomsten har vid förvaltningscykel 3 (2017-2021) god kemisk och kvantitativ status. Vattenförekomsten har vid statusbedömning 2017-2021 bedömts vara påverkad av klorid/sulfat från diffusa källor (transport och infrastruktur med risk för sänkt status med hänsyn till klorid). I VISS anges ingen föroreningskälla. Dock går den hårt trafikerade riksväg 40 tvärs över grundvattenförekomstens centrala del, vilket sannolikt kan utgöra en källa till vägsalt. Vattenförekomsten har även bedömts vara utsatt för en potentiell påverkan från förorenade områden med hänsyn till kvicksilver och kvicksilverförening och polyaromatiska kolväten.

Påverkan på ytvatten

Detaljplanen, med föreslagen dagvattenhantering, bedöms inte hindra recipienten att nå MKN vilket bland annat grundar sig på att allt dagvatten renas i två steg vilket bedöms rimligt utifrån planens förutsättningar. Exploateringen har inte heller någon anmärkningsvärd föroreningskälla för dagvatten. Koncentrationerna i dagvattnet ligger efter rening under högt ställda krav som Göteborg Stads riktvärden.

Sammanfattningsvis uppgår planområdets storlek till ca 3 promille i jämförelse med avrinningsområdets totala yta. Inga bedömningsparametrar som är noterade otillfredsställande/måttliga (som inte är undantagna) överskrider och kommunen gör mot bakgrund av ovan bedömningen att den enskilda detaljplanen på så sätt inte hindrar recipienten att nå MKN.

Påverkan på grundvatten

Sammanfattningsvis medför områdets geologi och hydrogeologi att grundvattenförekomsten har ett gott skydd mot föroreningar/ämnen som kan medfölja den planerade exploateringen av området. Planerna bedöms därmed inte riskera att påverka grundvattenförekomstens kemiska grundvattenstatus.

Sammantaget bedöms riktvärden och miljökvalitetsnormer för buller, luft och vatten inte överskridas.

5 SOCIALA PERSPEKTIV

Intentionen med förslaget är att det ska utformas utifrån en grannskapskaraktär där syftet är att skapa ett starkt lokalsamhälle med sociala samspel mellan grannar. Den låga skalan, intima bebyggelsen och många mötesplatserna ska skapa förutsättningar för ett gott liv och en hållbar livsstil.

5.1 MÖTESPLATSER

Förslaget möjliggör bakträdgårdar som skapar ett privat rum och en zon för de närmsta grannarna. Illustrationen visar ett bebyggelseförslag där trädgårdarna i möjligaste mån är vända mot gemensamma grönytor där växthus, odlingslotter, lekplatser och gemensamma grillplatser kan sprängas in i strukturen och ge naturliga mötesplatser för grannskapet.

I illustrationsplanen visas kvarteren med trädgårdarna vända mot varandra och ett gemensamt allmänt rum i mitten.

Den mest publika mötesplatsen är torget som ligger i axeln med siktlinje mot kyrkan, vilken kan bli en samlingsplats under högtider och evenemang. Förutsättningarna ska finnas för boende i det nya området och närområdet att nyttja torget som mötesplats. Dagvattendammen och grönområdet närmast rondellen i sydöst möjliggör för större allmänna rekreationsytor i anslutning till bebyggelsen.

5.2 TILLGÄNGLIGHET

Prästgårdsgärdet ligger på en plåtå och marken sluttar mot omgivningen. För att hantera tillgänglighet inom området ska marken jämnas ut. Möjlighet finns att anlägga parkeringsplatser inom 25 meter från bostäderna och angöring kan anordnas framför samtliga entréer. Tillgänglighetskraven inom kvartersmark bevakas och säkerställs i bygglovsprocessen.

5.3 TRYGGHET

Förslaget bygger på intentionen om en småskalig bebyggelse med ögon på gatan och nära mellan grannar. Ljus från bostäderna kommer att komplettera allmän belysning och få platser är dolda för omgivningen. Inom kvarteren skapas en bilfri miljö med lugnare tempo och ljudmiljö. Här är en trygg plats för grannskapet att mötas.

5.4 BARN OCH UNGA

Barnperspektivet är viktigt att ta hänsyn till i det nya området och alla delar av livet ska fungera. Från att ha ett eget rum i bostaden till att kunna gå till skolan, leka med grannbarnen eller lära sig cykla. Det är viktigt att barn och unga känner gemenskap i det lokala samhället och kan vara stolta över sin hemort.

Planområdet ligger på gångavstånd till Bollebygdskolan, idrottshall och förskola. Även Bollebygds kyrka med tillhörande lekpark, smådjurshägn och aktiviteter ligger intill planområdet. Inom planområdets nordöstra del möjliggörs en gång- och cykelkoppling fram till korsningen vid Hindåsvägen/Rävlandavägen i höjd med Bollebygdskolan. För barn och unga som kan cykla på egen hand skapar kopplingen förutsättningar för ett självständigt liv mellan hemmet, skolan och vänner.

Inom området är det nära till natur och förutsättningar finns för flera olika typer av lek. Kvartersgator och gränder möjliggör för lek på hårdgjorda ytor medan grönyttorna kan rymma lekutrustning och växtlighet.

5.5 JÄMLIKHET

Det ska vara möjligt att åldras och flytta inom samma område. Planförslaget medger ett varierat bostadsutbud, vilket skapar möjlighet för olika samhällsgrupper att bosätta sig i området. Tillgänglighetskraven inom kvartersmark bevakas och säkerställs i bygglovsprocessen.

6 HÄLSA OCH SÄKERHET

6.1 RISK FÖR EROSION

6.1.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Det finns inga kända risker kopplade till erosion vare sig inom eller i närheten av planområdet.

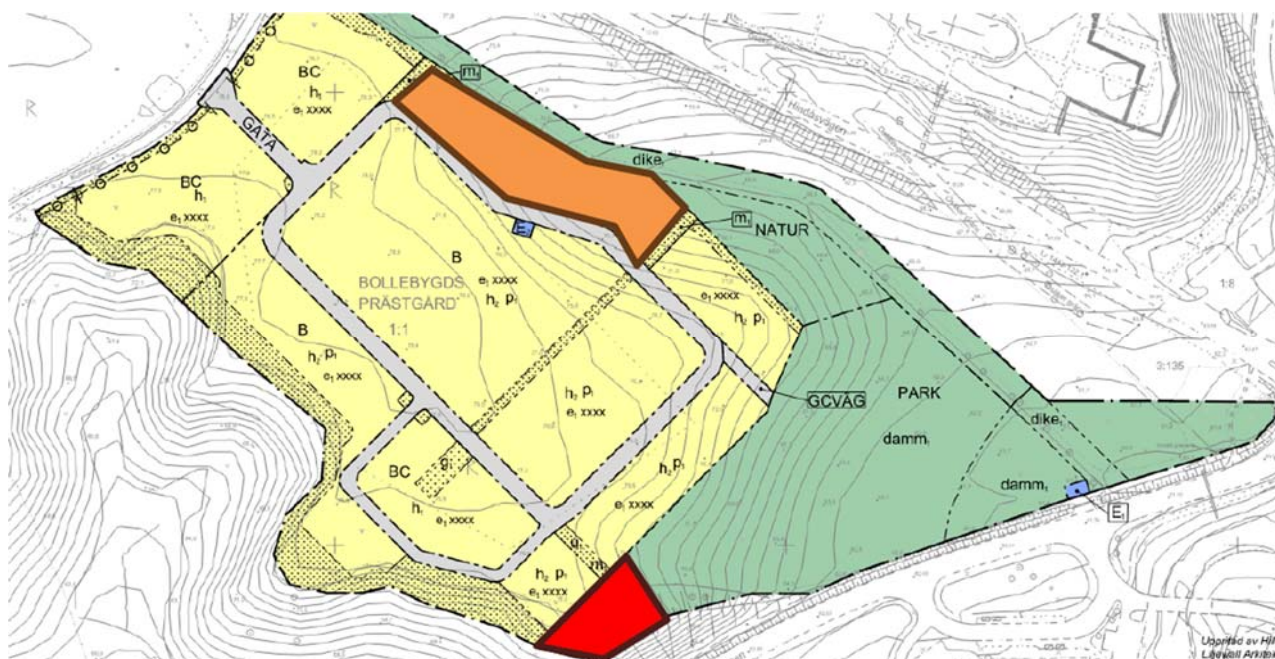
6.2 RISK FÖR SKRED

6.2.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

En uppdaterad geoteknisk utredning har tagits fram inför detaljplanens granskningskede. Områdets stabilitet beräknades då i 5 sektioner och totalstabiliteten bedöms, ur geoteknisk synvinkel, vara tillfredställande inom huvuddelen av området för både befintliga och utbyggda förhållanden med hänsyn till planerad höjdsättning och utformning.

Stabilitetsanalysen för sektion 3 visar att totalstabiliteten för utbyggda förhållanden är tillfredställande under förutsättning att markytan för naturområdet mellan planerad bebyggelse och släntfot (rött markerat område i figuren nedan) inte höjs med 0,5 meter och inte belastas mer än 0 kPa. Detaljplanen innehåller därför en planbestämmelse om att marklov krävs för utfyllnad eller avschaktning under 0,5 meter och som visar på en markbelastning om maximalt 0 kPa.

Stabilitetsanalysen för sektion 5 visar att det krävs en lastrestriktion om 110 kPa inom orange markerat område i figuren nedan. Denna lastrestriktion krävs trots att planbestämmelsen möjliggör en nockhöjd på 11 meter, en byggnadshöjd som motsvarar en last på ca 35 kPa, då illustrationen visar en höjning av markytan med cirka 6 meter. Inom egenskapsområdet införs därför planbestämmelse om en högsta tillåtna markbelastning om 110 kPa (b_1) samt att startbesked för byggnad eller åtgärd inte får ges förrän det har bevisats att föreslagen byggnad eller åtgärd inte belastar marken mer än 110 kPa.

Utbredning av lastrestriktioner, 0 kPa rött område, 110 kPa orange område. COWI 2024-07-04.

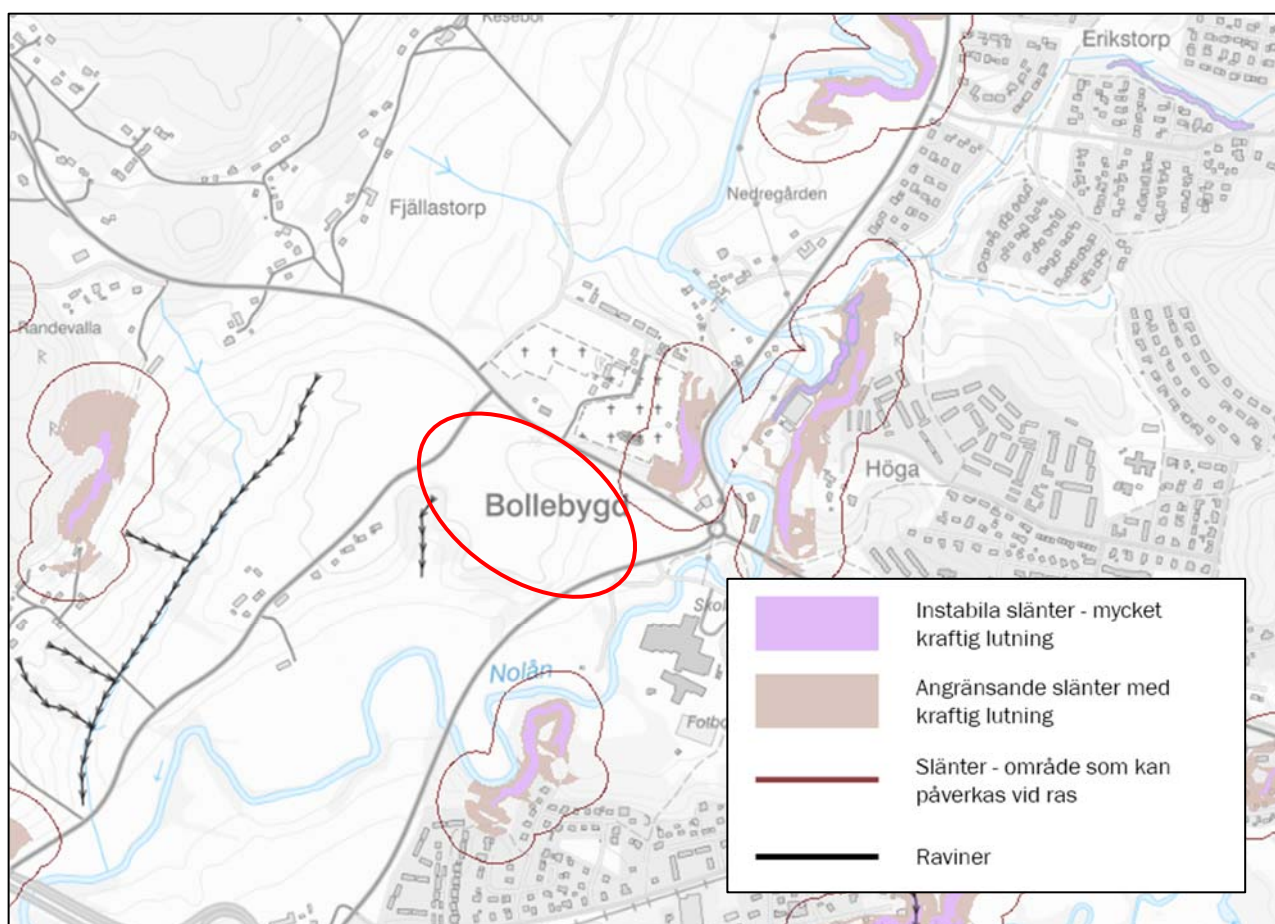
6.2.2 KONSEKVENSER

Områdets stabilitet bedöms tillfredsställande för huvuddelen av planområdet för både befintliga och utbyggda förhållanden med hänsyn till planerad höjdsättning och utformning. För områdena i anslutning till sektion 3 och 5 införs bestämmelser som säkerställer en godtagbar utformning med hänsyn till områdets stabilitet och framtida förhållanden.

6.3 RISK FÖR RAS

6.3.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Det finns i dagsläget inga kända risker kopplat till ras inom planområdet. Då området i huvudsak utgörs av öppen åkermark och ras vanligen sker i anslutning till bergväggar, grus- och sandbranter bedöms ingen större risk föreligga inom det aktuella planområdet. Enligt SGU:s översiktliga kartering över områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar, ligger området inte inom riskzon för eventuella ras.

Utdrag ur SGU:s översiktliga kartering över områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar. Ungefärligt planområde markerat med röd cirkel.

6.3.2 KONSEKVENSER

Det finns i dagsläget inga kända risker kopplat till ras inom planområdet. Då området i huvudsak utgörs av öppen åkermark och ras vanligen sker i anslutning till bergväggar, grus- och sandbranter bedöms ingen större risk föreligga inom det aktuella planområdet.

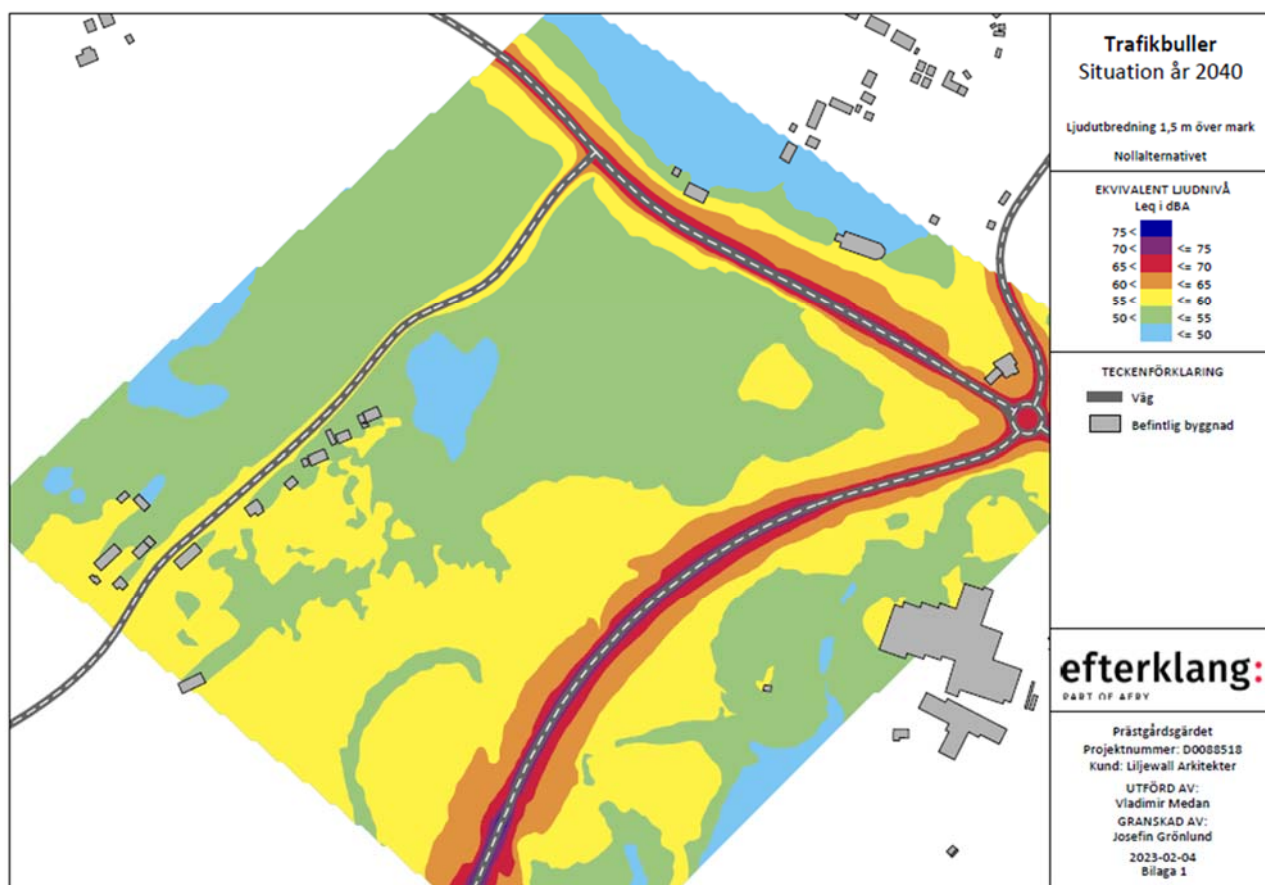
6.4 OMGIVNINGSBULLER

6.4.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

En bullerutredning har tagits fram inom ramen för pågående detaljplan (Efterklang, 2023-02-16).

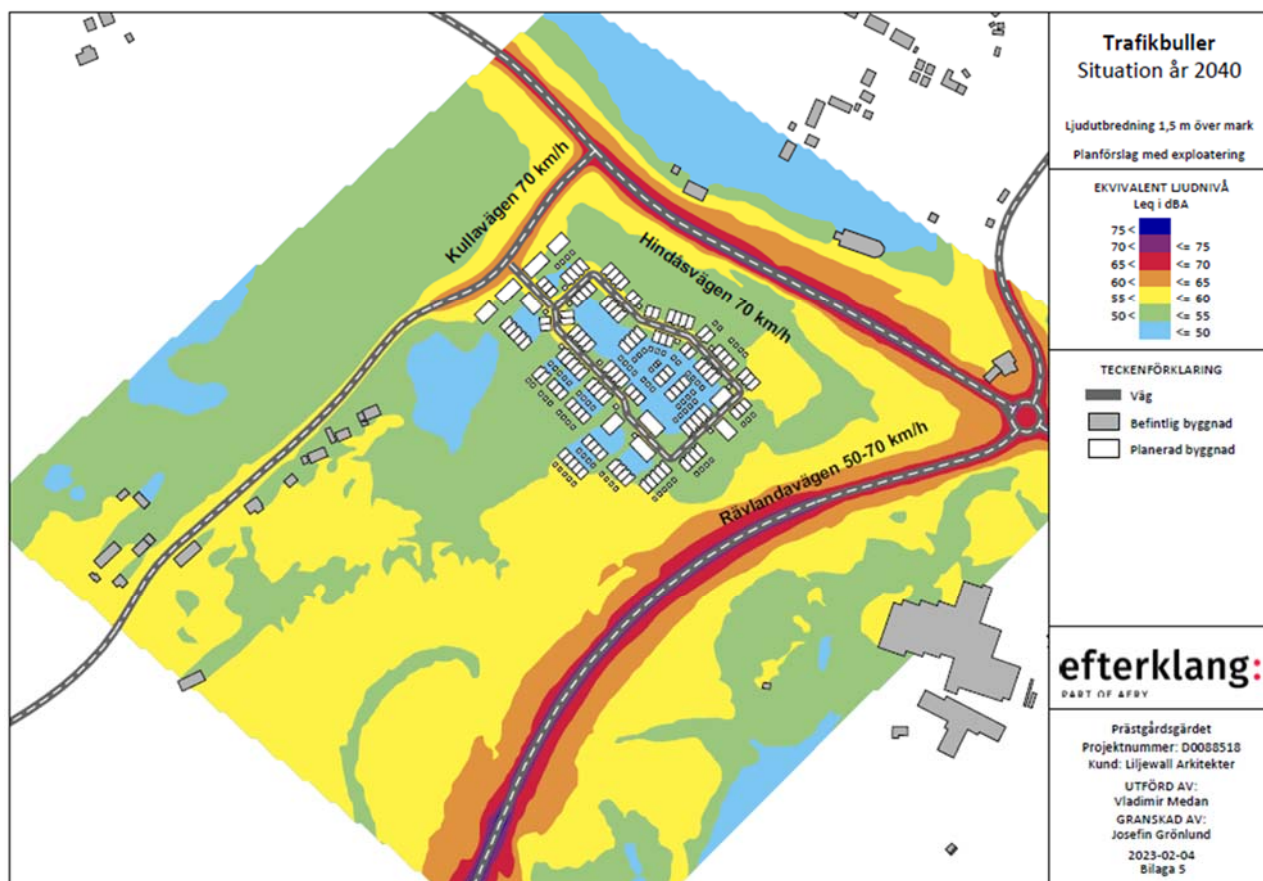
Utredningen visar på att området i dagsläget är bullerutsatt främst från större vägar som Riksväg 40/27 men även från mindre lokala vägar som Rävlandavägen, Kullavägen, Hindåsvägen och Töllsjövägen.

Beräkningar för nollalternativet, dvs. om detaljplanen för Prästgårdsgärdet inte byggs, har utförts och redovisas i sin helhet i bullerutredningen. Bullerutbredningskartor 1,5 meter över markplan visar att större delen av planområdet beräknas få ekvivalenta ljudnivåer 50–55 dBA och maximala ljudnivåer under 65 dBA.

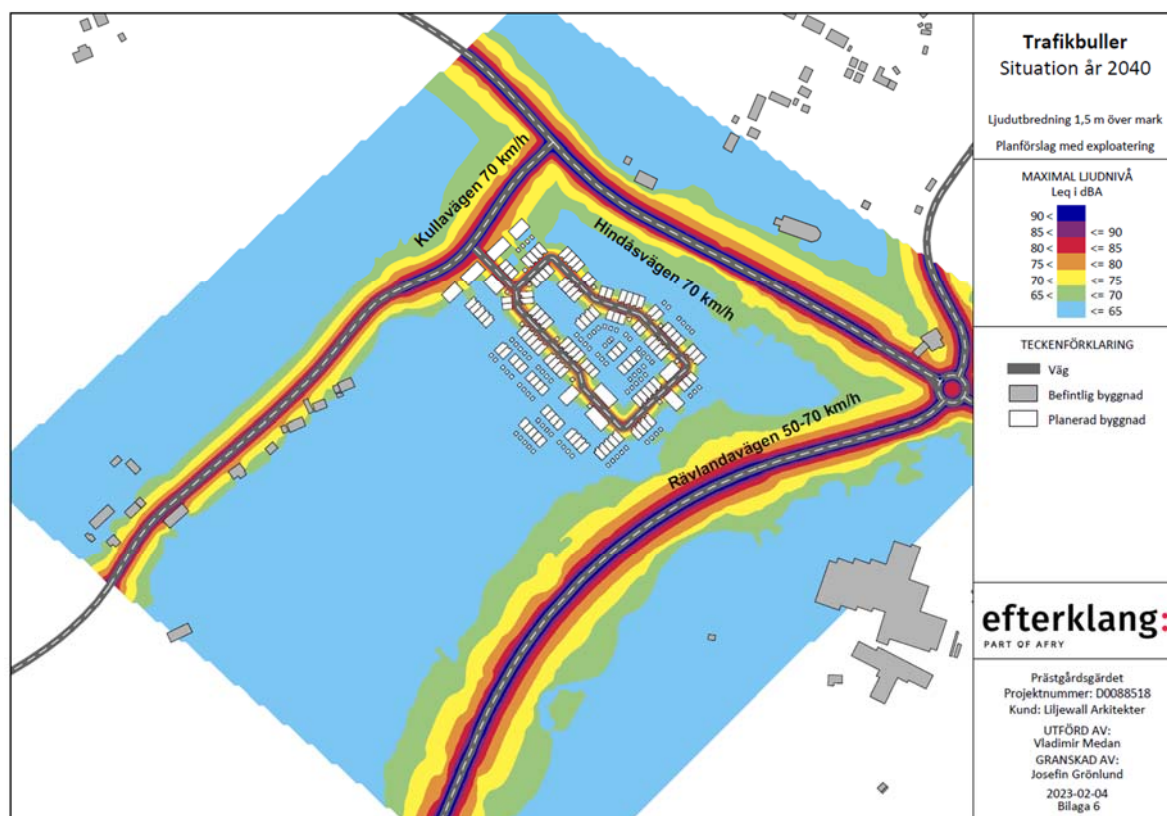

Trafikbuller med nollalternativ (situation år 2014), Ekvivalent ljudnivå, Efterklang 2023-02-16.

Bullerutredningen fokuserar på att visa markens lämplighet och vilka åtgärder som eventuellt behövs för att klara gällande riktvärden SFS 2015:216 och ändring i förordning (2015:216) SFS 2017:359.

Trafikbuller med planförslag (situation år 2040), Ekvivalent ljudnivå, Efterklang 2023-02-16.

Trafikbuller med planförslag (situation år 2040), Maximal ljudnivå, Efterklang 2023-02-16.

Om uteplatser ska anordnas gäller ≤ 50 dBA dygnsekvivalent och ≤ 70 dBA maximal ljudnivå underskrids. På fasaddelar som klarar båda riktvärden är det lämpligt att placera uteplatser alternativt gemensamma uteplatser i markplan som vid behov kan vara skyddade av en lokal bullerskyddsskärm. Radhusens uteplatser måste detaljstuderas i bygglovsskedet i samråd med en akustiker.

Planområdet bedöms sammantaget ha goda förutsättningar för en exploatering enligt förslaget. Beräkningar visar att exploateringen är möjlig utifrån gällande riktvärden. Det bedöms möjligt att klara samtliga uteplatser med vissa åtgärder.

De fordon per dygn som detaljplanen tillför har ingen nämnvärd påverkan på ljudnivåer vid befintliga bostadsbyggnader längs Kullavägen. Beräkningar visar att en reduktion av hastigheten på Kullavägen och Hindåsvägen från 70 km/h till 50 km/h reducerar ca 2 dBA i ekvivalent ljudnivå medan den maximala ljudnivån reduceras med ca 5 dBA för mest exponerad bostadsbyggnad mot Kullavägen och ca 4 dBA för mest exponerad bostadsbyggnad mot Hindåsvägen. Om hastigheten på Kullavägen och Hindåsvägen sänks till 50 km/h från 70 km/h ökar antalet bostadsbyggnader som har tillgång till minst en fasaddel som får ≤ 50 dBA dygnsekvivalent.

6.4.2 KONSEKVENSER

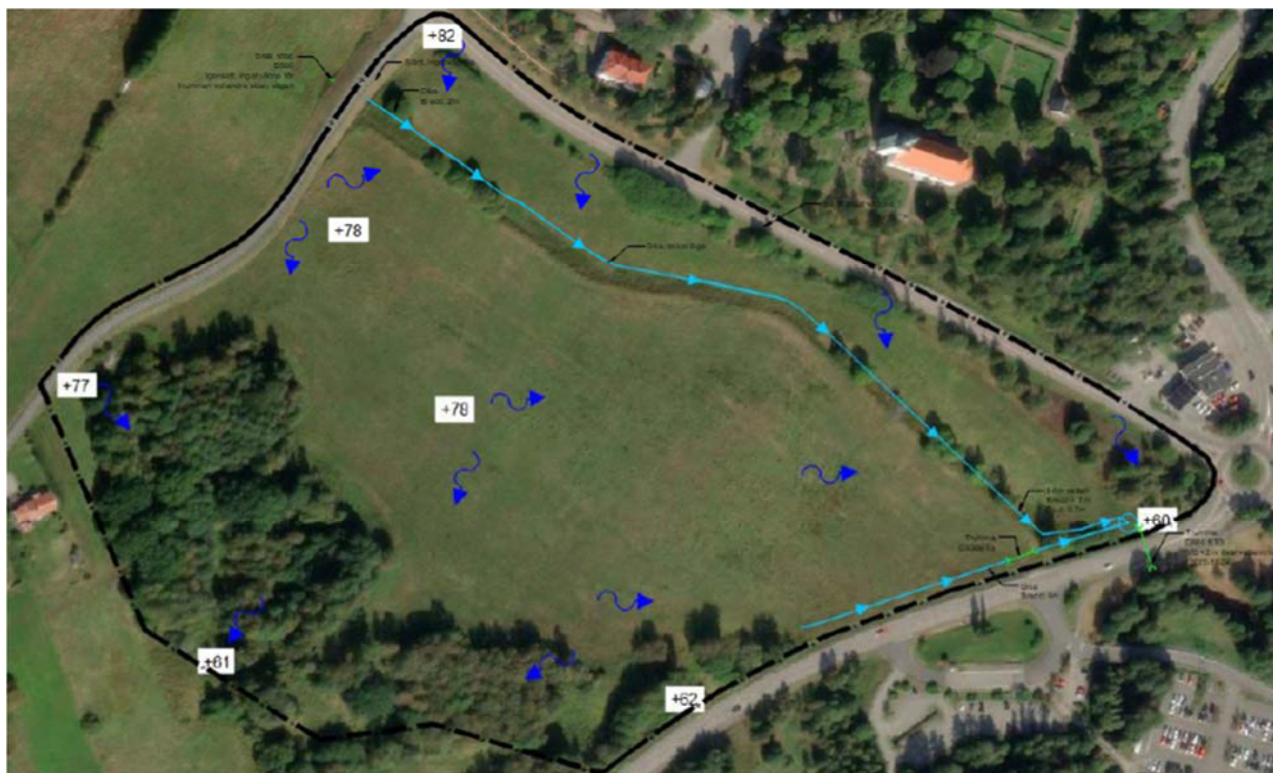
Planområdet bedöms sammantaget ha goda förutsättningar för en exploatering enligt förslaget. Beräkningar visar att exploateringen är möjlig utifrån gällande riktvärden. Det bedöms möjligt att klara samtliga uteplatser med vissa åtgärder.

6.5 SKYFALL OCH ÖVERSVÄMNING

6.5.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

En VA-, dagvatten- och skyfallsutredning har tagits fram inför detaljplanens samråd (Vajpro, 2023-02-10). Utredningen har reviderats inför detaljplanens granskning (Vajpro, 2024-05-07).

Av utredningen framkommer att marken inom planområdet är kuperad med nivåer mellan +60 och +82. Det finns en höjdrygg i nivå med marknivå +78. Figuren nedan visar yttlig markavrinning med blå pilar. Det genomgående diket mynnar under Rävlandavägen i en trumma på nivån +60. Diket avbördas till Nolån. I norr ansluter en dagvattenbrunn på andra sidan Kullavägen som inte har någon större påverkan belastningsmässigt då den är placerad i en höjdpunkt med liten belastande yta.

Bilden visar ytlig markavrinning med blå pilar, Vajpro 2023-02-10.

6.5.2 KONSEKVENSER

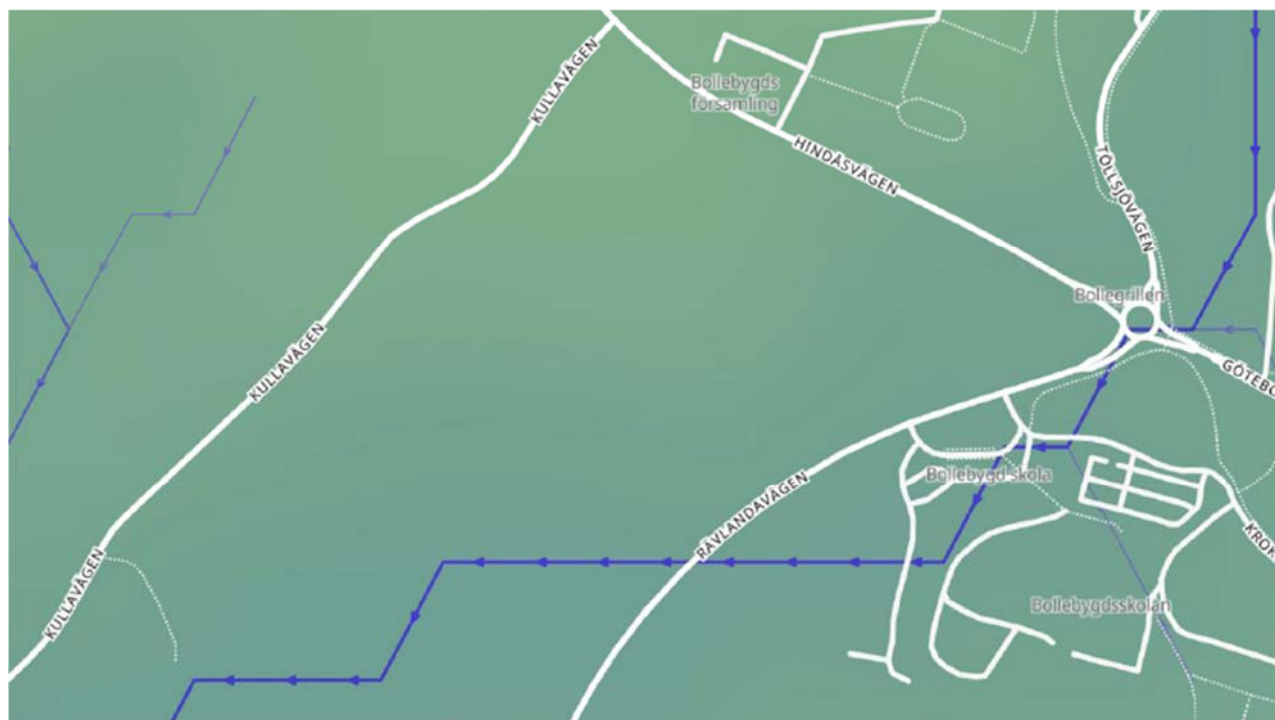
Områdets höjdsättning ska säkerställa att skyfall (ett regn med 100 års återkomsttid) ytmässigt kan avledas utan att egendom skadas. Gatorna ska leda vattnet mot omkringliggande grönområden utan att byggnaderna påverkas. Möjligheterna att hindra högst stående vatten att nå byggnad bedöms som god då en stor del av bebyggelsen planeras på en lokal höjdpunkt med betryggande nivå till intilliggande Nolån.

Vid ett skyfallsscenario genereras drygt 1200 l/s inom området. Dagvattenssystemet har bara kapacitet för drygt 700 l/s. Resterande mängd kommer avrinna från området ytlädes. Då området är beläget inom en sluttning/kulle bedöms det finnas goda förutsättningar för att vattnet ska kunna avledas på ytan via gatustråken ner mot områdets lågpunkt. Höjdsättning av byggnader och gator behöver säkerställa att detta kan ske. Likaså ska höjdsättningen utföras så att instängda områden inte genereras vilka resulterar i att vattenansamlingar alstras som får ett större djup än 20 cm (detta för att säkerställa räddningstjänstens framkomlighet). I plankartan säkerställs skyfallsstråk med en bredd på tre meter.

Området ska även skyddas från externt vatten. Den enda ytan som belastar området ligger högre än planerad bebyggelse utmed Kullavägen och är av mindre karaktär. Detta kan enkelt hanteras i ett mindre avskärande dike utmed Kullavägen. Diket är av mindre karaktär och behöver inte regleras i planen. Stora belastande ytor finns således ej.

Recipienten Nolån ligger normalt med en nivå på ca +57 möh. Områdets lägsta planerade bebyggelse ligger på ca +72 möh och risk för översvämning bedöms inte sannolikt. Den befintliga trumman under Rävlandavägen bedöms vid fallet 10 promille ha en kapacitet om ca 1400 l/s vilket är mer än det flöde som genereras inom planområdet vid skyfall. Då området lutar mot, och ligger i direkt anslutning till, Nolån gör att inga sekundära intressen bedöms kunna påverkas negativt av

planområdet vid skyfall. Skulle trumman under Rävlandavägen haverera kommer dagvatten från ett betydligt större område än planområdet rinna över vägbanan mot Nolån. Vid detta scenario, som bedöms ha låg sannolikhet, finns alternativa framkomliga vägar. En utveckling enligt förslaget bedöms kunna genomföras utan krav på särskilda åtgärder.

Bilden visar yttlig avrinning vid skyfall, Vajpro 2023-02-10.

6.6 FÖRORENAD MARK OCH RADON

6.6.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

En översiktlig miljöteknisk markundersökning har tagits fram inom ramen för pågående detaljplan (COWI, 2023-01-27).

Resultat från undersökningen har, genom skruvprovtagning och provgropsgrävning samt analys av grundvatten, inte visat några indikationer på föroreningar i form av avvikande lukt, färg eller material. Samtliga av de analyserade parametrarna understiger Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning (KM). De analyserade grundvattenproverna uppvisade låga halter av metaller och petroleumprodukter, väl under gällande riktvärden.

Endast bedömt naturligt avsatta jordlagerföljder observerades i samband med utfört fältarbete. Utförd undersökning baseras på stickprovstagning vilket innebär att det inte kan uteslutas att föroreningshalter kan förekomma på andra delar av fastigheten eller i djupare jordlager.

Baserat på nu utförd översiktlig markmiljöundersökning bedömer COWI att planerad markanvändning kan utföras utan hinder och att uppschaktade massor inom undersökningsområdet kan klassas som <KM vid transport till mottagningsanläggning alternativt återanvändas på plats. Med dagens kunskapsnivå bedöms ingen miljökontroll behövas. Vid schaktning ska dock uppmärksamhet vidtas för att identifiera avvikande lukt, färg eller andra indikationer på förorening.

Om massorna ska återanvändas på annan fastighet än ovan nämnda (ej deponi) behöver tillsynsmyndigheten informeras innan de transporteras till annan fastighet. Anmälan om återvinning av avfall i anläggningsändamål behöver troligtvis upprättas.

Trots att inga halter över gällande riktvärden identifierats bör resultaten från nu genomförd undersökning delges tillsynsmyndigheten.

Uppmätta radonhalter i jordluften, genomförda i samband med geoteknisk utredning (Norconsult 2016-12-05), varierade mellan 2 och 4 kBq/m³ vilket innebär att marken klassas som lågradonmark.

Vid grundläggning av planerad byggnation behövs inga extra åtgärder vidtas för skydd mot radon men det är ändå rekommenderat att se till att skarvar är tätade och att inga sprickor i betongplattan uppstår. Om det finns speciella riktlinjer inom kommunen skall dessa följas.

6.6.2 KONSEKVENSER

Resultatet från framtagna undersökning visar inte några indikationer på föroreningar i form av avvikande lukt, färg eller material. Samtliga av de analyserade parametrarna understiger Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning (KM). Den planerade markanvändningen bedöms kunna utföras utan hinder samt att uppschaktade massor inom undersökningsområdet kan klassas som <KM vid transport till mottagningsanläggning alternativt återanvändas på plats. Med dagens kunskapsnivå bedöms ingen miljökontroll behövas.

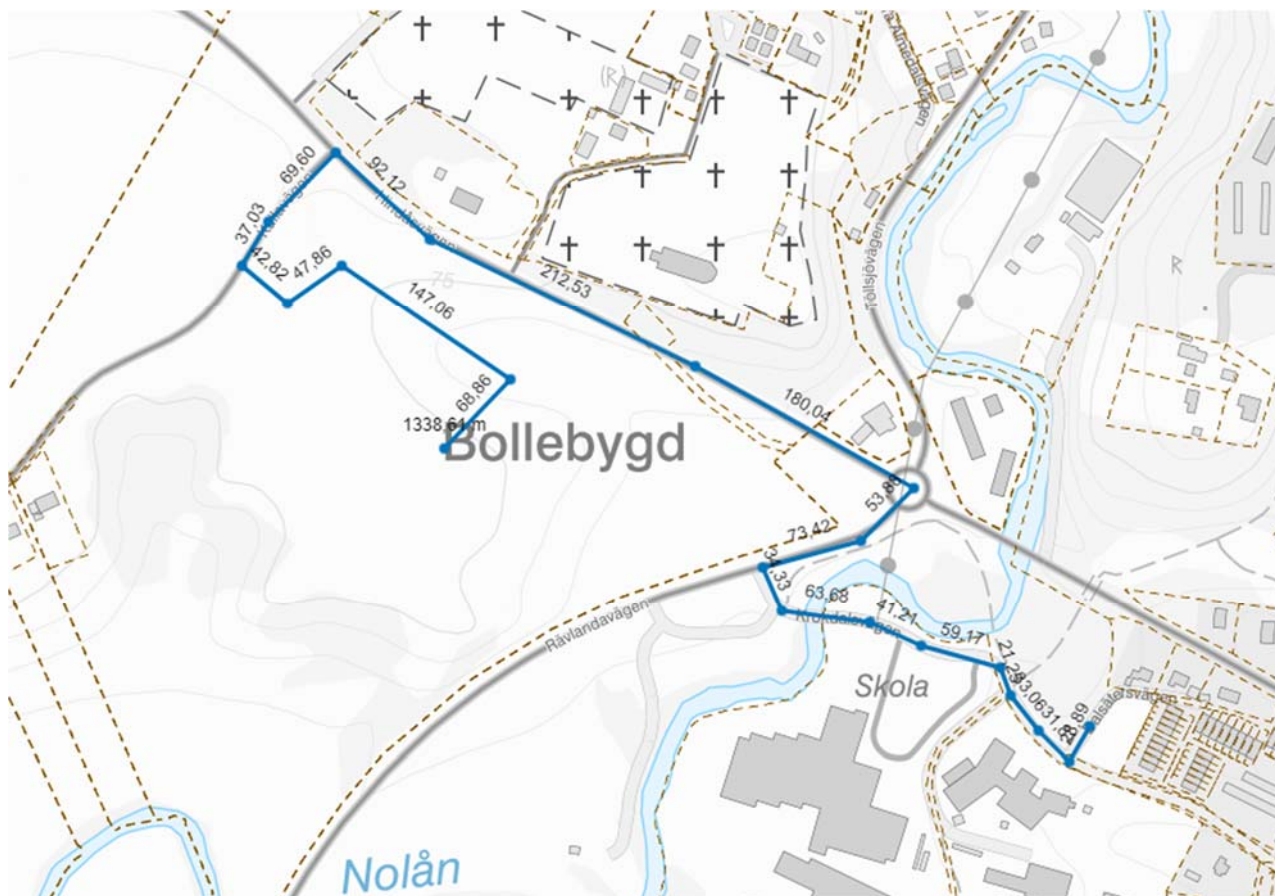
6.7 RISK FÖR BRAND

6.7.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Närmsta brandstation ligger i anslutning till centrum, ca 1,5 km från planområdet. Närmsta större brandpost är lokaliserad drygt 1 km från planområdet.

6.7.2 KONSEKVENSER

Brandvattenförsörjningen i området föreslås ske med så kallad alternativ försörjningsmetod enligt *SÄRF PM för Brandvattenförsörjning*. Det innebär att avståndet till närmaste brandpost bör vara maximalt 1000 meter, flödet minst 900 l/min och trycket minst 15 mvp. Alternativ försörjningsmetod används i övriga tätorter i kommunen med undantag för Tölleby. Exakt utformning ska godkännas av SÄRF innan utförande. Gatorna inom området utformas för att säkerställa framkomsten för räddningstjänst.

Bilden beskriver avståndet till närmsta större brandpost från den centrala delen av planområdet.

6.8 SLÄCKVATTEN

6.8.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Planområdet ligger i anslutning till Nolån och det behöver därför säkerställas att förorenat släckvatten inte når ut i vattendraget.

6.8.2 KONSEKVENSER

För att inte närliggande vattendrag, Nolån, ska påverkas av förorenat släckvatten ska föreslagen dagvattendamm utformas med brunn och ventil vilket innebär att området helt kan stängas av innan sanering skett. Dagvattendammen utformas med en tillräcklig volym och planförslaget bedöms därför inte medföra några negativa konsekvenser avseende släckvatten.

6.9 ÖVRIG RISK

6.9.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Enligt Länsstyrelsen i Västra Götalands läns Riskpolicy för markanvändning intill transportleder av farligt gods, Riskhantering i detalplaneprocessen (2006), ska en riskanalys upprättas om risk föreligger då bebyggelse eller verksamheter avses lokaliseras inom 150 meter från väg eller järnväg med transporter av farligt gods. Riksväg 40, som är primärled för farligt gods, ligger längre än 150 m från planområdet. Detsamma gäller för kust-till-kustbanan. Några risker med farligt gods på väg eller järnväg bedöms alltså inte finnas inom planområdet.

Den bensinstation som ligger norr om Hindåsvägen ligger dock närmare planområdet än 100 m, vilket ofta används som riktvärde för rekommenderat avstånd mellan bostäder och drivmedelsförsäljning (Bättre plats för arbete, Boverkets allmänna råd 1995:5). En riskbedömning har därför tagits fram med syftet att utreda lämpligheten med planerad markanvändning utifrån riskpåverkan och utifrån behov även ge förslag på eventuella åtgärder.

Riskutredningen togs fram i samband med tidigare planprocess och utvecklingsförslag som nu omarbetats. Utredningen bedöms fortfarande aktuell och det omarbetade förslaget anpassas utifrån utredningens bedömningar. I det tidigare förslaget fanns bebyggelse lokaliserad inom planområdets sydöstra spets vilket i gällande förslag inte längre är aktuellt. Eventuell riskpåverkan från bensinstationen bedöms därför minskas.

Resultatet visar att detaljplanens utformning inte innebär att några byggnadsdelar hamnar inom konsekvensområdena för de scenarier som förknippas med de identifierade olycksscenarierna inom anläggningen. Beräknade individ- och samhällsrisknivåer för riskpåverkan från transporter till och från anläggningen bedöms ligga på acceptabla nivåer.

Sammanfattningsvis bedöms risknivåerna för föreslagen detaljplan kunna accepteras utan tillkommande krav på riskreducerande åtgärder. Detta förutsätter att bebyggelsen utformas med ett skyddsavstånd om cirka 25 meter från bensinstationen. Föreslagen bebyggelse ligger numera ca 200 meter från bensinstationen.

6.9.2 KONSEKVENSER

Inga riskreducerande åtgärder föreslås inom detaljplanen.

7 RIKSINTRESSEN

Området och dess närhet omfattas inte av något riksintresse.

8 KOMMUNALA, REGIONALA OCH NATIONELLA PLANERINGSUNDERLAG

8.1 KOMMUNALA

8.1.1 DETALJPLAN

Planområdet är inte detaljplanlagt sedan tidigare.

8.1.2 PLANPROGRAM

Planområdet omfattas inte av något planprogram.

8.1.3 PLANUPPDRAG

Kommunstyrelsen beslutade den 1 mars 2022 att ge samhällsbyggnadsnämnden ett nytt planuppdrag för fastigheten Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl., SBN 2022/123 i syfte att planlägga marken mellan Kullavägen, Rävlandavägen och Hindåsvägen för bostäder.

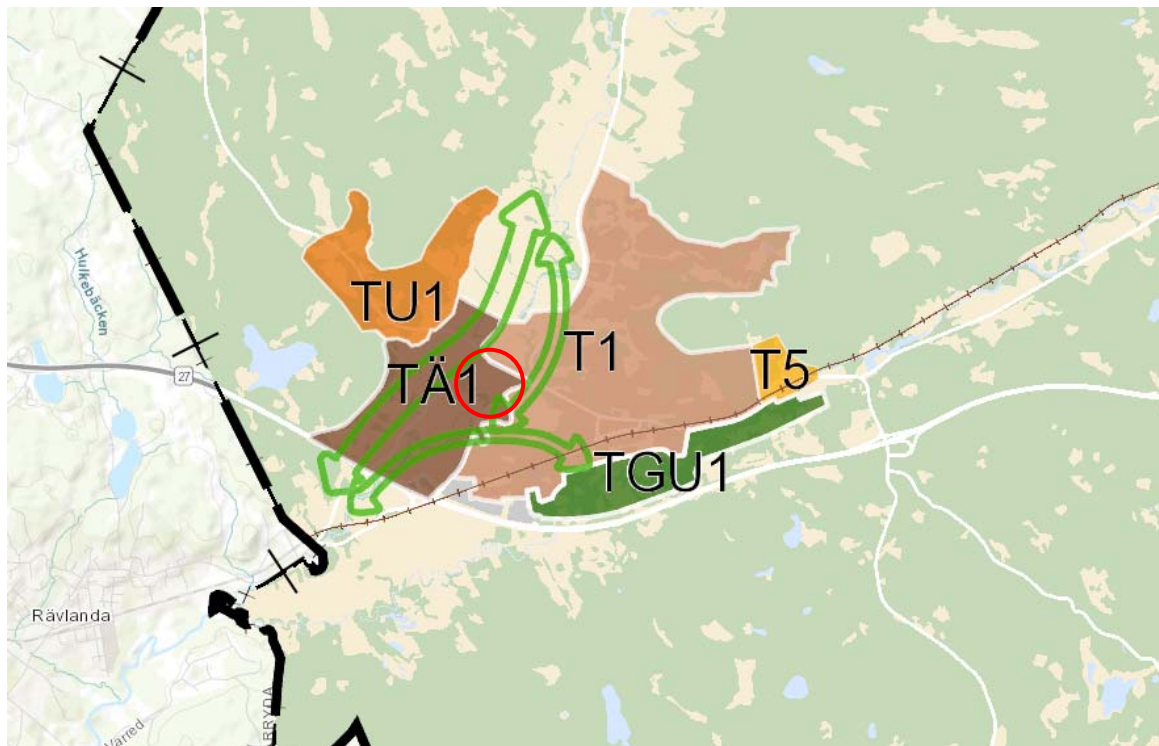
8.1.4 GRUNDKARTA

Grundkartan som används som underlag till plankartan är upprättad av Metria AB den 2024-08-22. Till grundkartan gjordes även en fastighetsförteckning. Plansystem är SWEREF 99 13 30 och höjdsystem är RH2000.

8.1.5 ÖVERSIKTSPLAN

Planområdet ligger inom ett större område som i översiktsplanen pekas ut för mångfunktionell bebyggelse och en exploatering med ca 500 bostäder (TÅ1). En utveckling av planområdet bedöms fördelaktigt ur ett strategiskt perspektiv då det även finns ett bebyggelsetryck och en pågående utveckling inom intilliggande område Fjällastorp som kan integreras i utvecklingen. Området ger förutsättningar för en expansion för många år framöver och kan generera en samhällsvinst på lång sikt. En successiv utbyggnad inom området gör att tillgängligheten till befintlig hållplats kan bibehållas så länge goda kopplingar till hållplatsen upprätthålls när nya områden byggs ut. I översiktsplanen görs också bedömningen att genomförandekostnaderna kan bli förhållandevis låga då mer av befintlig infrastruktur kan användas. Inom Kullaområdet beräknas även investeringarna kunna spridas över en längre tid i takt med att området byggs ut.

Kullaområdet ligger inom ett område med jordbruksmark som har höga upplevelse- och skönhetsvärden. Inom området finns höga kulturella värden som till stor del utgörs av landskapsbilden i den öppna dalgången, vilket i sin tur är knutet till jordbruksmarken. Vidare innehåller området miljömässigt viktiga element som måste beaktas. En utbyggnad kräver att utformningen sker i harmoni med dessa värden. Utformningen av området i stort, vad som bebyggs och vad som lämnas obebyggt, kräver stor omsorg för att upprätthålla ett öppet landskapsrum i dalgångens riktning. Det är viktigt att vid planeringen av byggnation i områdena Kulla och Fjällastorp ta stor hänsyn till områdets samlade kultur- och landskapsbildsvärden, såsom långa siktlinjer och landmärken.

Utdrag ur kommunens översiktsplan. Aktuellt planområde markerat med röd cirkel.

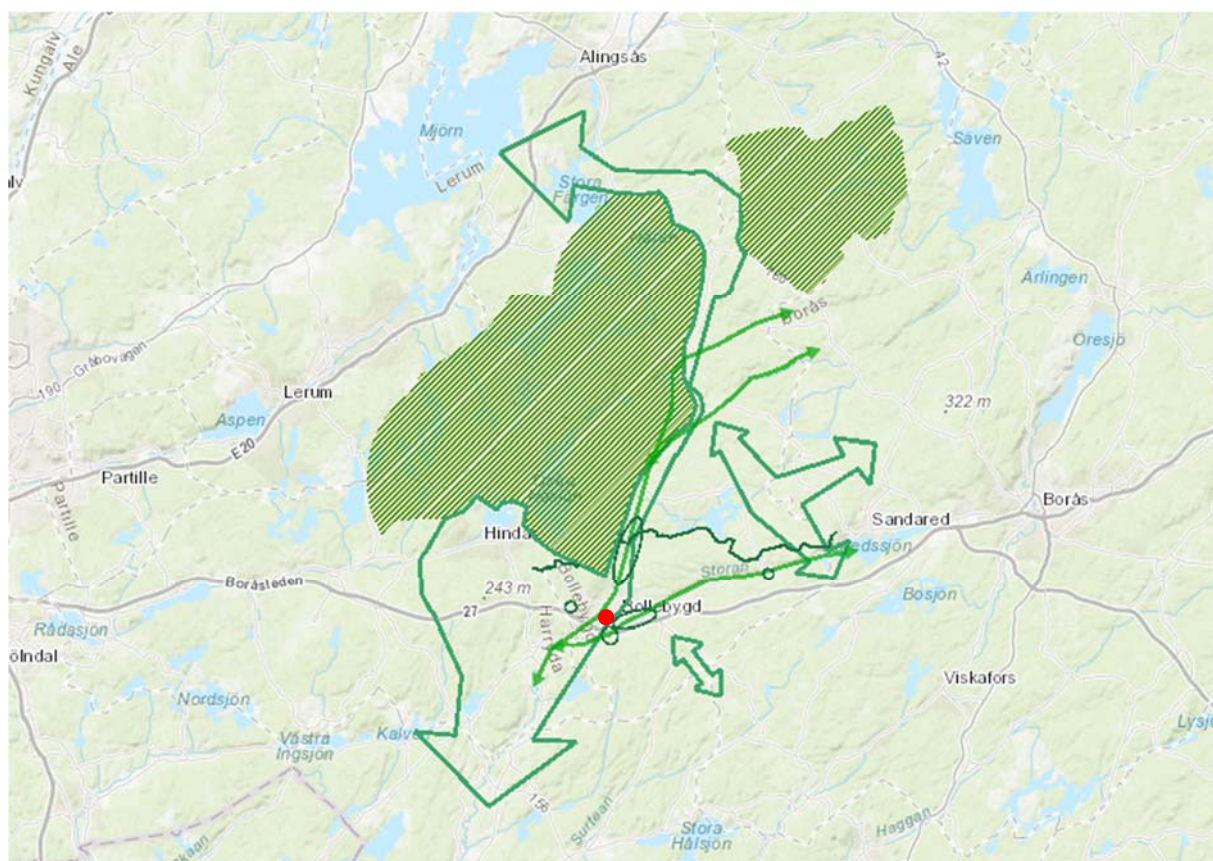
8.2 REGIONALA

8.2.1 REGIONAL HANDLINGSPLAN FÖR GRÖN INFRASTRUKTUR

Västra götalandetsregionen har en aktuell handlingsplan för grön infrastruktur som ska beaktas vid samhällsplanering, tillståndsprövning, riktade naturvårdsinsatser eller vid pågående brukande av mark- och vattenområden. Handlingsplanen innebär ett ökat fokus på att utveckla en fungerande grön infrastruktur i regionens land-, vatten- och havsområden och kan även fungera som ett kunskapsunderlag vid detaljplanering.

Kommunens arbete med grön infrastruktur hanteras till stor del i översiktsplanen. Aktuellt planområde ingår i ett större viktigt regionalt samband för natur. Området som är utpekade för detta samband baseras på värdetrakter för skyddsvärda träd och ek, och i norr och sydväst för våtmarker som är särskilt viktiga för biologisk mångfald och ökad stabilitet hos ekosystemen, ekosystemtjänster som är viktiga för bland annat skog, odlingslandskap och klimatanpassning.

Planområdet utgörs i dagsläget av öppen åkermark. Befintliga naturvärden är i huvudsak kopplade till en bäckravlin längs planområdets västra gräns samt i anslutning till ett öppet dike i anslutning till planområdets nordöstra gräns. Bäckravinen ligger utanför planområdet och bedöms inte påverkas av föreslagna exploatering. Vad gäller det öppna diket så säkerställs det i plankartan genom användningen NATUR. Ett genomförande enligt förslaget bedöms inte motverka den regionala handlingsplanen.

Bilden visar den geografiska utbredningen av det i översiktsplanen utpekade regionala sambandet för natur.

8.3 NATIONELLA

8.3.1 MILJÖMÅL

Sveriges miljömål fungerar som riktmärken för miljöarbetet i Sverige. Målen visar vägen mot en hållbar utveckling och utgör den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030. Sveriges miljömål består av ett övergripande generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt flera etappmål. Kommunen ska aktivt arbeta för att eftersträva miljömålen på alla nivåer i planeringsprocessen, så även i detaljplanearbetet.

Huvuddelen av planområdet består idag av jordbruksmark som i och med förslaget kommer tas i anspråk för bebyggelse vilket innebär påverkan på ”ett rikt odlingslandskap”. Kommunen har i samband med framtagandet av detaljplanen genomfört en separat lokaliseringstudie för att utreda alternativa lokaliseringar av projektet. Utredningen pekar dock på att området, trots sitt ianspråktagande av jordbruksmark, fortsatt bedöms lämpligt för en exploatering enligt förslaget. Bedömningen grundar sig bland annat i att det aktuella området ger goda förutsättningar för expansion av tätorten västerut och för många år framöver samt kan generera en större samhällsvinst på lång sikt.

Förslaget kan som helhet antas påverka målet om ”frisk luft” då området sedan tidigare är obebyggt och kommer att alstra mer trafik i form av de boende. Detta innebär dock inte ett överskridande av de miljö kvalitetsnormer på den aktuella platsen och sett utifrån ett större perspektiv bedöms påverkan på luft vara av begränsad omfattning. Planen bedöms ge möjlighet till ökat användande av kollektivtrafik och främja användandet av cykel, vilket gynnar målet om ”begränsad klimatpåverkan”.

Målen för ett ”rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv” bedöms missgynnas på grund av att åkermark tas i anspråk för bebyggelse, biotopskyddade områden och kulturbärande landskapselement minskar, samt att livsmiljöer för odlingslandskapets arter minskar. För flera av de övriga miljömålen bedöms målen både missgynnas något och gynnas något.

Förslaget har anpassats för att ge mindre negativ inverkan på ”ett rikt djur- och växtliv”. Den ekologiska funktionen för många arter i landskapet bedöms till stor del kunna vara kvar och ytterligare anpassningar kan göra så att de viktigaste funktionerna i landskapet kan bibehållas och eventuellt utvecklas.

Detsamma gäller för påverkan på ”levande sjöar och vattendrag”/”myllrande vattendrag” som bedöms kunna hanteras inom ramen för projektets dagvatten- och skyfallshantering. Åtgärder för fördröjning och rening av dagvatten sker lokalt inom fastigheten för att inte påverka recipient och den intilliggande Nolån. Planområdet är vidare beläget inom ett område med måttliga/stora grundvattentillgångar.

Förslaget bedöms också kunna anpassas och genomföras med hänsyn till dess lokalisering inom område med värden för landskapsbild/kulturmiljö kopplat till Nolåns dalgång och bedöms vidare kunna anpassas för att främja målet om en ”god bebyggd miljö”.

Området bedöms inte heller ge negativ inverkan på en ”giftfri miljö” då det inte innebär någon alstring av större avfall eller föroreningar. Läckage från övergödande ämnen som kopplas till jordbruket kommer i framtiden att upphöra, vilket bland annat gynnar målet om ”ingen övergödning”. Det inrymmer inte heller några skogliga värden/”levande skogar”. Sammantaget

bedöms en utveckling enligt förslaget kunna genomföras med en begränsad påverkan på de nationella miljömålen.

9 MOTIV TILL DETALJPLANENS REGLERINGAR

9.1 MOTIV TILL REGLERINGAR

ANVÄNDNING AV ALLMÄN PLATS

GATA – Gata:	Gatan är avsedd för trafik inom området.
GC VÄG – Gång och cykelväg:	Marken utgör stråk för gång- och cykel som sträcker sig genom planområdet.
NATUR – Natur:	Syftet med bestämmelsen är att värna om/säkerställa det öppna diket inom planområdets norra del.
PARK – Park:	Syftet med bestämmelsen är att säkerställa allmänhetens tillgång till grönområdet, gång- och cykelvägar samt eventuella funktioner kopplat till skyfalls- och dagvattenhantering.

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK

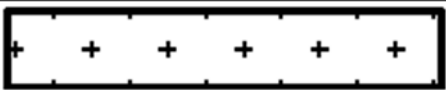
B – Bostäder:	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för byggnation av bostäder.
C – Centrum:	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för centrumändamål i form av service, handel och kontor i begränsad omfattning.
E₁ – Pumpstation:	Bestämmelsen syftar till att möjliggöra anläggning av pumpstation med anledning av planområdets höjdskillnader.
E₂ – Transformatorstation:	Bestämmelsen syftar till att möjliggöra anläggning av transformatorstation för planområdets behov.

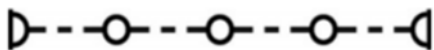
EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATS

u₁: - Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar:	Bestämmelser säkerställer placering av allmännyttiga ledningar.
dike₁ - dike:	Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att befintligt dike bevaras.
damm₁ - damm:	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för uppförandet av dagvattendamm inom allmän platsmark (PARK).

Utformning av allmän plats - Marken ska anordnas så att vatten från hårdgjorda ytor leds till dagvatten-anläggningen inom allmän platsmark PARK	Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att vatten från hårdgjorda ytor leds till områdets lågpunkt i inom allmän platsmark (PARK).
b₂ – Högsta tillåtna markbelastning är 0 kPa:	Bestämmelsen säkerställer att marken inte belastas mer än vad marken klarar utifrån stabilitetssynpunkt. Begränsningen beror på resultatet som redovisas i den geotekniska utredningen (Cowi 2024-07-04). Med kPa avses kilo Pascal, SI-enheten för tryck, eller utbredd last. Med åtgärd avses byggnader, uppfyllnader eller andra anläggningar.
a₁ – Marklov krävs även för utfyllnad över eller avschaktning under 0,5 meter:	Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att marken inte belastas mer än den tål ur stabilitetssynpunkt. Bestämmelsen är formulerad utifrån resultatet av den geotekniska utredningen (COWI 2024-07-04).

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

	Inom område med prickmark får byggnad ej uppföras. Bestämmelsen syftar till att säkerställa utrymme för bland annat stabilitetshöjande åtgärder och åtkomst till allmänna ledningar. Ett siktstråk mellan föreslaget torg och Bollebygds kyrka hålls fri från bebyggelse genom bestämmelsen.
	Inom område med korsmark får endast komplementbyggnader uppföras. Syftet med bestämmelsen är att styra placering av komplementbyggnader.
h₁ – Högsta nockhöjd på huvudbyggnad är 14,5 meter:	Reglering av höjd för ny bebyggelse syftar till att anpassa skala efter landskapsbilden. Närmast Kullavägen och centralt i området föreslås en något högre nockhöjd för att möjliggöra för byggnation i upp till 3 våningar.
h₂ – Högsta nockhöjd på huvudbyggnad är 11 meter:	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för byggnation av bostäder i upp till 2 våningar. Höjdbestämmelsen är satt med hänsyn till landskapsbild.
Högsta nockhöjd på komplementbyggnad är 3,5 meter:	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för byggnation av komplementbyggnad som uppförs till en höjd av maximalt 3,5 meter.

g₁ - Markreservat för gemensamhetsanläggning för torg:	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra en gemensam torgyta i kyrkans siktlinje. Motiv till bestämmelsen är att boende i området ska få en samlingsplats.
m₁ - Yta för skyfallshantering:	Syftet med bestämmelsen är att säkerställa yta för ytlig avledning av vatten vid skyfall/höga flöden. Området regleras även med prickmark.
Bullerdämpande åtgärder ska genomföras så att gällande riktvärden för omgivningsbuller inte överskrids vid bostäder:	Bestämmelsen syftar till att säkerställa att aktuella krav/riktvärden för omgivningsbuller inte överskrids. Bland annat för att säkerställa tillräckliga åtgärder som garanterar lämpliga uteplatser.
	Bestämmelsen syftar till att säkerställa att endast en in/utfart anläggs mot väg 1621 (Kullavägen).
Största tillåtna byggnadsarea vid uppförande av flerbostadshus är 50 % av fastighetsarean, dock maximalt 500 kvm per enhet. Största tillåtna byggnadsarea för komplementbyggnader vid uppförande av flerbostadshus är 10 % av fastighetsarean:	Bestämmelsen syftar till att reglera hur stor andel av kommande fastigheter som kan bebyggas med flerbostadshus och komplementbyggnader.
Största tillåtna byggnadsarea vid uppförande av grupphus (radhus, parhus, kedjehus) är 50 % av fastighetsarean. Exklusive komplementbyggnader:	Bestämmelsen syftar till att reglera hur stor andel av kommande fastigheter som kan bebyggas med grupphus (radhus, parhus och kedjehus).
Största tillåtna byggnadsarea vid uppförande av friliggande enbostadshus är 35 % av fastighetsarean, dock maximalt 150 kvm/enhet. Exklusive komplementbyggnader:	Bestämmelsen syftar till att reglera hur stor andel av kommande fastigheter som kan bebyggas med friliggande enbostadshus.
p₁ - Huvudbyggnader ska placeras 1,5-3 meter indraget från fastighetsgräns mot GATA eller angöringsgata:	Bestämmelsen syftar till att styra huvudbyggnaders avstånd/relation till gator. Placeringen avser bidra till områdets trädgårdsstadskaraktär samtidigt som tillräcklig yta för tillgängliga entréer säkerställs.
Rad-, kedje- och parhus får byggas samman i fastighetsgräns:	Rad- kedje- och parhus får byggas samman i fastighetsgräns för flexibelt utnyttjande av planområdet.
Huvudbyggnader ska ha en takvinkel mellan 22-35 grader:	Bestämmelser om taktyp, takvinkel och takmaterial syftar till att säkerställa en gestaltning som är anpassad till landskapsbilden.

Endast sadeltak. På komplementbyggnader där gavellängden är 7 meter eller mindre är pulpettak tillåtet:	Bestämmelser om taktyp, takvinkel och takmaterial syftar till att säkerställa en gestaltning som går i linje med trädgårdsstadens ideal.
Takmaterial ska i huvudsak utgöras av oglaserade tegelfärgade takpannor. Mindre takytor (såsom över burspråk eller på komplementbyggnader) får täckas med annat material eller med sedum:	Bestämmelser om taktyp, takvinkel och takmaterial syftar till att säkerställa en gestaltning som går i linje med trädgårdsstadens ideal. Syftet med bestämmelsen om att taktäckning i huvudsak ska utföras i tegelfärgade takpannor är att säkerställa att övervägande del av bebyggelsen utformas med ett enhetligt uttryck. Bestämmelsen hindrar ej uppförande av solceller.
b₁ – Högsta tillåtna markbelastning är 110 kPa:	Bestämmelsen säkerställer att marken inte belastas mer än vad marken klarar utifrån stabilitetssynpunkt. Begränsningen beror på resultatet som redovisas i den geotekniska utredningen (Cowi 2024-07-04). Med kPa avses kilo Pascal, SI-enheten för tryck, eller utbredd last. Med åtgärd avses byggnader, uppfyllnader eller andra anläggningar.
a₂ – Startbesked får inte ges för byggnad eller åtgärd förrän det visats att bestämmelsen b₁ är uppfylld.	Bestämmelsen säkerställer att en utbyggnad av egenskapsområdet inte påbörjas förrän det visats att marken inte belastas med mer än 110 kPa.
Genomförandetid:	Genomförandetiden är 10 år från den dag planen vinner laga kraft.
Upplysningar – Belysningsprogram ska upprättas i samband med bygglov:	Upplysningen syftar till att informera om att ett belysningsprogram ska tas fram i bygglovsskedet för att mildra påverkan på kringliggande naturmiljöer med hänvisning till framtagna fladdermusinventering.

10 TEKNISK FÖRSÖRJNING

10.1 TEKNISKA ÅTGÄRDER

Planområdet är kuperat med stora nivåskillnader, även på den platta där bebyggelse föreslås. För att kunna rikta skyfallsflöden, få en tillgänglig lutning på gator inom området och kunna bygga husen med rationell grundläggning krävs en masshantering. Detaljplanen anger inga nya markhöjder eftersom dessa behöver projekteras noga i kommande skede. Eftersom massorna inte är förorenade och kommer att behövas inom planområdet förutsätts en lokal masshanteringsplan. Det innebär få eller inga transporter av jord utanför planområdet och att massor kan nyttjas även på allmän plats genom avtal.

10.2 UTBYGGNAD ALLMÄN PLATS

I plankartan markeras grönyttorna i sydväst som PARK vilket innebär att det blir allmän plats. Inom parkmarken behöver dagvattenhantering anläggas, genom damm, magasin eller diken. I dagvattenutredningen finns kapacitetsberäkningar på dagvattenhantering, men exakt utformning av fördröjning och rening kan påverkas i senare projektering. En gång- och cykelbana planeras att knyta samman det nya bebyggelseområdet med skolan och centrum med anslutning vid rondellen längs Rävlandavägen. Denna kommer att gå genom parkmarken. Då Bollebygds kommun har rådighet över marken kan plantering, möblemang, utrustning och belysning styras i kommande skede.

Utbyggnad av allmän platsmark utförs av exploatören alternativt genom erläggande av exploateringsbidrag.

10.3 VATTEN OCH AVLOPP

Allmänt

Planområdet ska ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Nedan visas en principiell VA-lösning för planområdet. Föreslagen VA-lösning utgår från föreslagen illustrationsplan. Vid genomförandet detaljprojekteras vägar och VA-utbyggnad vilket innebär att slutgiltig lösning kan avvika från denna. Fastighetsbildning, höjdsättning och utformning av bebyggelsen är inte låst vilket kan påverka VA-lösningen. Framtagen utredning säkerställer dock genomförbarheten och kommande detaljprojektering får anpassa sig mot styrande krav.

Dricksvatten och spillvatten föreslås, via nya ledningar, anslutas till de befintliga VA-ledningarna utmed Rävlandavägen. Ledningarna föreslås korsa Rävlandavägen via schaktfri förläggning som innebär att man borrar hål under marken utan att behöva gräva ett fysiskt schakt.

Tryckstegring krävs sannolikt av dricksvatten. En tryckstegringsstation föreslås anläggas nere vid Rävlandavägen så att driften av tryckstegringsstationen underlättas. Anläggningen ska kunna nås med servicefordon.

VA-ledningar föreslås anläggas i lokalgatorna till vilka bostäderna ansluts med självfall. Detta hanteras med höjdsättning av hus samt djup på ny spillvattenledning.

Principiell VA-lösning (utdrag ur VA-, dagvatten- och skyfallsutredning), Vajpro 2024-05-07.

Dricksvatten

Området föreslås försörjas med dricksvatten från befintligt system öster om planområdet. För dricksvatten är det dimensionerande maxuttaget 12,5 l/s, inkluderat 10 l/s vid brandposttappning, vanlig maxförbrukning är 9 l/s. Då delar av området är topografiskt högt beläget kan tryckstegring erfordras av dricksvattnet. Detta löses då med tryckstegringsstation. Dimensionerande flöden för brandpost är 10 l/s för bebyggelser med högst tre våningar.

Spillvatten

Områdets spillvatten föreslås omhändertas via befintligt system öster om planområdet. Anslutning bedöms kunna ske under vägen via självfall. Dimensionerande spillvattenflöden bedöms till 12,5 l/s.

10.4 DAGVATTEN

Vattenförekomst – Nolån (SE639988-130661)

Planområdet har recipienten Nolån och ingår i avrinningsområdet "Nolån – från mynningen i Storån till Bua/Gisselåns inflöde". Enligt gällande beslutad förvaltningscykel ska Nolån uppnå god ekologisk status 2033 och god kemisk ytvattenstatus. Undantag är bromerade difenyleter samt kvicksilver och kvicksilverföreningar. Enligt länsstyrelsens klassificering är ekologisk status i Nolån otillfredsställande och den kemiska statusen uppnår ej god status.

Statusklassning

Ekologisk status: otillfredsställande.

Kemisk status: uppnår ej god.

Den otillfredsställande ekologiska statusen grundar sig på att kvalitetsfaktorn fisk är utslagsgivande för bedömningen. Troligen är orsaken att fiskar inte kan vandra naturligt samt att stora delar av vattenförekomsten saknar naturliga livsmiljöer för vattenlevande växter och djur. Den kemiska statusen är ej god status pga. halter av kvicksilver och kvicksilverföreningar.

Vattenförekomst – Bollebygd (WA61038232/SE639796-130619)

Planområdet är beläget inom grundvattenförekomsten Bollebygd (se utbredning i figur nedan). Vattenförekomsten har vid förvaltningscykel 3 (2017-2021) god kemisk och kvantitativ status.

Vattenförekomsten har vid statusbedömning 2017-2021 bedömts vara påverkad av klorid/sulfat från diffusa källor – transport och infrastruktur med risk för sänkt status med hänsyn till klorid. I VISS anges ingen föroreningskälla. Dock går den hårt trafikerade riksväg 40 tvärs över grundvattenförekomstens centrala del, vilket sannolikt kan utgöra en källa till vägsalt. Vattenförekomsten har även bedömts vara utsatt för en potentiell påverkan från förorenade områden med hänsyn till kvicksilver och kvicksilverförorening och polyaromatiska kolväten.

Statusklassning

Ekologisk status: god.

Kemisk status: god.

Hantering av dagvatten inom planområdet

Dagvattnet från gator och tomter föreslås anslutas till nytt dagvattensystem i lokalgatorna för vidare avledning mot öster. Dagvattnet från gatorna bedöms ha en högre föroreningshalt än vattnet från tomterna. Gatans dagvatten avledes via brunnar till underjordiska makadammagasin i gatorna. Hela områdets dagvatten leds sedan till en dagvattendamm med effektivutjämningsvolym om ca 324 m³. Dammen renar och utjämnar dagvattnet från området. Dammen kan placeras enligt figuren nedan. Reningsanläggningarna för dagvatten kan utföras med tätt skikt, tex lerlager, för att säkerställa att föroreningar inte infiltrerar ner i marken.

Rening av dagvatten

Föroreningsberäkningar har utförts med schablonhalter samt reningsgrader från StormTac. Beräkning har skett på årsbasis med nederbörd från SMHI om 1068 mm/år (SMHI's station Bollebygd med medelvärde 1991-2020). Befintlig och framtida belastning efter rening, både för koncentrationer och mängder, har tagits fram. Resultaten har jämförts mot Göteborgs Stads riktvärden för halter då Bollebygd kommun saknar egna riktvärden. Riktvärdena är de högre ställda kraven för dagvatten och gäller för mycket känsliga recipienter. Riktvärdena har använts som jämförande koncentrationer och som en försiktighetsåtgärd samt för att säkerställa att reningens nivå är god. Resultatet jämförs också mängdmässigt mot recipientens totala belastning och känslighet. Genomförda föroreningsberäkningar visar på att koncentrationerna ligger under riktvärden vid en hantering av dagvatten enligt ovan beskrivning.

Påverkan på miljökvalitetsnorm för Nolån (SE639988-130661)

Dagvattenhanteringen inom planområdet bedöms inte hindra recipienten att nå MKN, vilket grundar sig i följande:

Allt dagvatten renas i två steg vilket bedöms rimligt utifrån planens förutsättningar. Att mängderna ökar på årsbasis orsakas främst av att området idag endast består av grönområde. Exploateringen bedöms inte ha någon anmärkningsvärd föroreningskälla för dagvatten.

Koncentrationerna i dagvattnet ligger efter rening under högt ställda krav som Göteborg Stads riktvärden. Dessa används ofta som indikatorkoncentrationer i dagvattenutredningar när platsspecifika värden saknas.

MKN nås inte för ekologisk status vilket främst grundar sig i fiskens vandringsmöjligheter, som i sin tur inte påverkas av den planerade utbyggnaden. Gällande ammoniak är klassificeringen idag ”måttlig”. De föreslagna reningsåtgärderna för dagvatten kommer minska den totala kvävebelastningen från området mot dagens situation.

Vad gäller möjligheten att nå MKN för kemisk status så är bromerade difenyleter och kvicksilver/kvicksilverföreningar undantagna klassificeringen av den kemiska ytvattenstatusen pga. atmosfärisk deposition.

Sammanfattningsvis uppgår planområdets storlek till ca 3 promille i jämförelse med avrinningsområdets totala yta. Inga bedömningsparametrar som är noterade otillfredsställande/måttliga (som inte är undantagna) överskrids och kommunen gör mot bakgrund av ovan bedömningen att den enskilda detaljplanen på så sätt inte hindrar recipienten att nå MKN.

Påverkan på miljökvalitetsnorm för Bollebygd (WA61038232/SE639796-130619)

Dagvattenhanteringen inom planområdet bedöms inte hindra grundvattenförekomsten att nå MKN, vilket grundar sig i följande:

Med undantag för eventuell temporär länshållning vid nedläggande av VA-ledning medför den planerade exploateringen inget uttag av grundvatten. Asfaltering av nu genomsläppliga markytor kan dock påverka grundvattenbildningen till det övre grundvattenmagasinet. Vid ett antagande om att viss tillrinning sker från det övre magasinet till Bollebygds grundvattenmagasin motsvarar en minskning med 50 % av dagens grundvattenbildande yta i planområdet knappt 0,2 % av Bollebygds uppskattade totala grundvattenbildande yta som enligt VISS uppgår till totalt 5 km².

Med hänsyn till ovanstående bedöms således inte den planerade exploateringen av markområdet inte riskera att försämra grundvattenförekomsten Bollebygds kvantitativa status.

Enligt den geotekniska markundersökningen skyddas det undre grundvattenmagasinet av 1–7 meter lera som kan antas utgöra ett skyddande lager mot eventuell föroreningsspridning i ovanliggande grundvattenmagasin.

Vid statusbedömningen av cykel 2017–2021 har grundvattenförekomsten risk för sänkt status med hänsyn till klorid, med angiven källa transport och infrastruktur (VISS, 2024b). Källor till klorid i området har bedömts främst utgöras av väghållning av befintliga lokalvägar och RV40 men kan även förekomma naturligt i grundvattnet. Med hänsyn till att det övre grundvattenmagasinet inte

utgör en del av Bollebygds grundvattenförekomst bedöms ett eventuellt spridande av vägsalt inom exploateringsområdet inte påverka grundvattenförekomstens vattenkemi.

Vid den utförda mark och miljötekniska utredningen har låga halter av petroleumprodukter och metaller påträffats i grundvattnet. Ingen källa till föroreningen anges, men detta kan möjligtvis härledas till drivmedelshantering utanför planområdet. Sett till grundvattenförekomstens totala vattenmassa utgör de låga halterna ingen risk för påverkan av förekomstens vattenkemi. För att minimera risken för spridning av förorening utanför det aktuella området bör dock eventuellt länshållningsvatten analyseras med hänsyn till metaller och petroleumprodukter innan det släpps vid lämplig utsläppspunkt, som inte bör vara förlagd med infiltration till grundvattenförekomsten.

Inga tillkommande källor för kvicksilver eller polyaromatiska kolväten bedöms tillkomma med detaljplanen. Eventuella partiklar som medföljer dagvattenavrinning fastläggs i det övre markskiktet eller i dagvattenbädden.

Sammantaget anses områdets geologi och hydrogeologi medföra att grundvattenförekomsten har ett gott skydd mot föroreningar/ämnen som kan medfölja den planerade exploateringen av området. Planerna bedöms därmed inte riskera att påverka grundvattenförekomstens kemiska grundvattenstatus.

10.5 VÄRME

Fjärrvärme finns inte utbyggt inom området. Närmsta område för fjärrvärme finns idag i anslutning till Bollebygds skolan. Planförslaget reglerar inte specifik uppvärmningsmetod.

10.6 EL, TELE OCH FIBER

Försörjning sker i samråd med berörda nätägare. Respektive ledningsägare bygger ut erforderlig infrastruktur. Eventuell flytt/utbyggnad av ledningar kommer att bekostas av exploitören. Område för transformatorstation (teknisk anläggning) förläggs centralt inom planområdet utmed den allmänna huvudgatan.

10.7 AVFALLSHANTERING

Riktlinjer för utformning av avfallsutrymmen finns beskrivna i *Avfall Sverige – Handbok för avfallsutrymmen* och ska följas. Varje fastighet ska anordna tillräckliga utrymmen för att sortering och hämtning av avfall ska kunna ske. Avfall hämtas av kommunens renhållningsentreprenör.

Plankartan möjliggör för olika typer av avfallshantering. Det finns dock inga specifika ytor avsatta i plankartan för miljörum eftersom dessa behöver måttanpassas till bebyggelsen under projektering. Miljöbilen hålls med fördel på huvudgatan (allmän plats) och undviker att köra in på angöringsgatorna.

Den reglerade förgårdsmarken innebär att det finns ytor för fraktioner för hushållsavfall i nära anslutning till den egna entrén. Plankartan är flexibel för att passa Bollebygds kommuns framtida avtal, fordon och riktlinjer.

11 GENOMFÖRANDEFRÅGOR

Genomförandedelen redovisar de fastighetsrättsliga och ekonomiska åtgärder som behövs för ett ändamålsenligt och i övrigt samordnat plangenomförande. Det ska förutom en beskrivning av hur genomförandet ska gå till även framgå vilka konsekvenser som detaljplanens genomförande medför för de berörda fastighetsägarna och andra som berörs av planen.

Genomförandebeskrivningen har inte någon självständig rättsverkan utan fungerar som vägledning till de olika genomförandeåtgärderna. Avgöranden i frågor som rör lantmäteriatgärder, VA-anläggningar, vägar med mera regleras, prövas och genomförs enligt respektive särskilda lag.

11.1 MARK- OCH UTRYMMESFÖRVÄRV

Planområdet omfattas inte av några befintliga fastighetsindelningsbestämmelser eller tomtindelningar.

Bollebygds prästgård 1:1, ägs av Svenska kyrkan, Göteborgs stift. Svenska kyrkan avser att sälja den del av fastigheten inom planområdet till OBOS AB, som är exploatör, efter att planen vunnit laga kraft. Inom planområdet ingår även fastigheten Flässjum 3:135 som ägs av kommunen.

11.1.1 SKYLDIGHET OCH RÄTT TILL INLÖSEN, HUVUDMAN

Detaljplanen föreskriver att kommunen är huvudman för allmän plats och ansvarar för utbyggnad och framtida drift samt underhåll. Detaljplanen medför rättighet samt skyldighet för kommunen att lösa in mark utgörande allmän plats.

Kommunen ska lösa in allmän plats GATA, ca 8 850 kvm och GC-VÄG, ca 180 kvm och allmän plats NATUR, ca 7 300 kvm och PARK, ca 19 000 kvm av Bollebygds Prästgård 1:1. Delarna föreslås överföras till kommunens fastighet Flässjum 3:135. Exploatören bekostar förrättningen för dessa delar.

11.2 FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

11.2.1 FÖRÄNDRAD FASTIGHETSINDELNING

Genomförandet av detaljplanen medför att befintliga fastighetsgränser behöver förändras. Fastighetsbildning ska ske i enlighet med detaljplanen, vilket bland annat innebär att fastighetsbildning av allmän plats ska ske enligt ovan.

Kvartersmarken inom detaljplanen kan bilda en eller flera fastigheter. Nybildade fastigheter inom planområdet bedöms inte erhålla andel i Bollebygds Prästgård s:1.

11.2.2 RÄTTIGHETER

Allmänna ledningar, inom områden markerade med u på plankartan, kan säkerställas med ledningsrätt.

Inom områden som på plankartan markerats med E kan tekniska anläggningar placeras. Dessa kan säkerställas med ledningsrätt. Alternativt överläts ytan markerad med E1 till kommunen.

Det finns inga befintliga servitut eller ledningar inom planområdet som beröra detaljplanen.

11.3 EKONOMISKA FRÅGOR

Exploatören får utgifter för planläggning, markförvärv, bygglov, förrättningskostnader, exploateringsbidrag alternativt kostnad för utförande av iordningsställande av allmän platsmark, anslutningsavgifter, eventuella ledningsflyttar, masshantering inklusive erforderliga tillstånd, geotekniska åtgärder, eventuella åtgärder för biotopskydd samt dispensansökan och byggnation inom kvartersmarken.

För det fall att exploatören bygger ut allmän platsmark ska dessa anläggningar överlåtas till kommunen utan ersättning.

Kommunen får inkomster i form av anläggningsavgifter enligt gällande VA-taxa. Anslutningsavgifterna är beroende på upplåtelseform, antal fastigheter som bildas etc.

11.3.1 PLANEKONOMISK BEDÖMNING

Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra några större intäkter eller större kostnader för kommunen.

11.3.2 PLANAVGIFT

Planavgift tas ut enligt tecknat plankostnadsavtal.

11.3.3 INLÖSEN

Mark för allmän platsmark avses överlåtas utan ersättning till kommunen.

11.3.4 GEMENSAMHETSANLÄGGNINGAR

Bollebygds Prästgård 1:1 är idag ansluten till följande gemensamhetsanläggningar: Kulla GA:2, Fjällastorp GA:1, Rödborg GA:1 och Olofstorp GA:1. De nybildade fastigheterna inom planområdet bedöms inte anslutas till dessa gemensamhetsanläggningar. Andelstalen för gemensamhetsanläggningarna kan behöva minskas till följd av Bollebygds Prästgård 1:1 minskning i storlek till följd av detaljplanen.

Delar av kvartersmarken inom planområdet kan innehålla en eller flera gemensamhetsanläggningar för bland annat kvartersgator, lekplatser, parkeringsplatser, avfallshantering, torgyta med mera.

11.3.5 DRIFT ALLMÄN PLATS

Teknik- och serviceförvaltningen får ökade driftskostnader för den tillkommande allmänna platsmarken, gata, GC-väg, natur, park och dagvattenhantering.

11.3.6 DRIFT VATTEN OCH AVLOPP

Teknik- och serviceförvaltningen får intäkter från brukningstaxan samt kostnader för ökade driftskostnader för tillkommande va-anläggningar.

11.3.7 GATUKOSTNADER

Exploatören avser bygga ut gatorna och överlämna till kommunen utan ersättning. Ingen gatukostnadsersättning avses utgå.

11.4 PRÖVNING ENLIGT ANNAN LAGSTIFTNING

Eventuell dispens för biotopskydd eller strandskyddet.

11.5 UPPLYSNINGAR

På plankartan anges att för bebyggelse över 2 våningar ska lämpligt grundläggningsförslag utredas vidare inför planens genomförande.

12 ORGANISATORISKA FRÅGOR

12.1 HANDLÄGGNING

Detaljplanen för Prästgårdsgärdet, Bollebygd Prästgård 1:1 m.fl. hanteras enligt reglerna för plan- och bygglagen (2010:900).

Detaljplanen handläggs med standardförfarande enligt 5 kap. 6–7 §§ plan- och bygglagen. Utökat förfarande är inte aktuellt eftersom detaljplanen:

1. är förenlig med översiktsplanen,
2. inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse, eller
3. inte antas medföra en betydande miljöpåverkan

Ett antagande av detaljplanen avses beslutas av samhällsbyggnadsnämnden.

12.2 PRELIMINÄR TIDPLAN

Samråd	2 kvartalet 2023
Granskning	3 kvartalet 2024
Antagande	4 kvartalet 2024
Laga kraft	4 kvartalet 2024

Tidplanen förutsätter att inga allvarliga synpunkter på detaljplanen inkommer som fördröjer planarbetet.

Preliminär byggstart är beräknad till 2025.

12.3 HUVUDMANNASKAP

Kommunen är huvudman för allmän plats.

12.4 GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 10 år från den dag planen får laga kraft. Detaljplanen fortsätter att gälla även efter genomförandetidens utgång såvida inte kommunen fattar beslut om att upphäva detaljplanen eller att en ny detaljplan upprättas för området.

Under genomförandetiden har fastighetsägare en garanterad rätt att efter ansökan om bygglov få bygga i enlighet med planen. Efter genomförandetidens slut är fastighetsägaren ej längre garanterad bygg rätt. Kommunen kan då ändra eller upphäva planen.

12.5 EXPLOATERINGSAVTAL

Enligt PBL (SFS 2010:900) ska kommunen redovisa vilka exploateringsavtal som i samband med detaljplanens genomförande ska tecknas och dess huvudsakliga innehåll. Innehåll kan vara utbyggnad av allmän plats, fastighetsbildningsåtgärder, ledningsflytt med mera. Detaljplanens konsekvenser för exploatören avseende bland annat ekonomi och åtaganden ska beskrivas.

Innan detaljplanen antas ska, i enlighet med kommunens riktlinjer för exploateringsavtal, avtal tecknas mellan kommunen och exploatör angående genomförandet av planen. Genom exploateringsavtalet regleras bland annat utbyggnaden av kommunaltekniska anläggningar inom avtalsområdet. Exploatören förbinder sig att antingen utföra och bekosta utbyggnad av allmän platsmark alternativt betala ett exploateringsbidrag till kommunen och att i förekommande fall ställa en ekonomisk säkerhet i samband med avtalets tecknande. Exploateringsavtalet medför bland annat att planens genomförande säkerställs ekonomiskt samt att samordningen mellan exploatören och kommunen regleras avseende utbyggnad av kvartersmark respektive allmän plats. För exploatören innebär exploateringsavtalet att kostnader för planens genomförande tydliggörs och att exploatören känner till kommunens intentioner avseende utbyggnad av allmän plats med mera.

Parallellt med exploateringsavtalet tecknas även avtal gällande fastighetsbildning, eventuella servitut och ledningsrätter.

12.6 MEDVERKANDE I PLANARBETET

Detaljplanen är framtagen av Liljewall Arkitekter på uppdrag av OBOS Bostadsutveckling AB.

Handlingarna är upprättade i samarbete med handläggare på kommunens plan- och exploateringsenhet.

Plan- och exploateringsenheten

Anna Lund

Plan- och exploateringschef

Linda Samuelsson

Planarkitekt, konsult

Karl Fjällglim

Mark- och exploateringsingenjör

Henrik Andersson

Mark- och exploateringsingenjör, konsult

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

POSTADRESS Bollebygd, 517 83 Bollebygds kommun

BESÖKSADRESS Ballebovägen 2 TFN 033-23 13 00

E-POST kommunstyrelsen@bollebygd.se

WEBBPLATS www.bollebygd.se

SEKTION FRÅN BÄCKRAVINEN (TV) OCH HINDÄSVÄGEN (TH)
BILD: LILJEWALL ARKITEKTER

SEKTION FRÅN KULLAVÄGEN (TV) OCH RÄVLANDAVÄGEN (TH)
BILD: LILJEWALL ARKITEKTER

Till planen hör:

- Planbeskrivning
- Samrådsredogörelse
- Fastighetsförteckning
- Grundkarta

- Illustrationskarta
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande

Detaljplan Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl, Prästgårdsgärdet

BOLLEBYGDS
KOMMUN

Västra Götalands län

Beslutsdatum	Instans
Samråd	SBN
Granskning	
Antagande	
Laga kraft	

Upprättad av Isabella Bergh,
Liljewall Arkitekter

Linda Samuelsson
Planarkitekt

Anna Lund
Plan- och exploateringschef

SBN2022/123

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Detaljplan för Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl., **PRÄSTGÅRDSGÄRDET**

Upprättad 2024-09-06
KS2024/190
Plan- och bygglagen (SFS § 2010:900)
Standardförfarande

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Hur samrådet har bedrivits	3
Sammanfattning.....	3
Ändringar sedan samråd.....	3
Kvarstående synpunkter	4
Ställningstagande	4
Yttranden	4
<i>Myndigheter</i>	4
<i>Kommunala nämnder och råd</i>	13
<i>Företag och föreningar</i>	14
<i>Sakägare</i>	18
<i>Övriga</i>	20
Medverkande	22

HUR SAMRÅDET HAR BEDRIVITS

Planförslag har varit ute för samråd under tiden 2023-04-03 till 2023-05-03.

Kommunen bjöd in till samrådsmöte den 19 april 2023.

Berörda markägare, myndigheter, organisationer och nämnder har underrättats med brev. Handlingarna har även varit utställda i kommunhusets och Tingkullens entréhall, på huvudbiblioteket i Bollebygd och på kommunens hemsida. Samrådet annonserades även i Borås Tidning 23 mars 2023.

Totalt har 19 yttranden inkommit under samrådstiden. Inkomna yttranden sammanfattas och besvaras i denna samrådsredogörelse.

SAMMANFATTNING

Myndigheter, organisationer och privatpersoner har inkommit med yttranden som pekar på ett antal förändringar som krävs av planförslaget. Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som berör planens påverkan på förutsättningarna för att miljökvalitetsnormerna ska följas samt hantering av skyfall, buller, risk och geoteknik måste lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan för att ett antagande inte skall prövas av Länsstyrelsen.

Närliggande fastighetsägare har inkommit med yttranden och motsätter sig en utbyggnad enligt detaljplanen med hänvisning till att bruksningsvärd jordbruksmark tas i anspråk. Yttranden påpekar att Nolåns dalgång utgör ett signum för Bollebygd som bör bevaras och anser att alternativa områden bör utredas.

ÄNDRINGAR SEDAN SAMRÅD

Plankarta

- Planområdet har minskat i omfattning då naturmarken inom planområdets sydvästra del utgått.
- Plankartan har kompletterats med bestämmelse om utnyttjandegrad som styr hur mycket av kommande fastigheter som får bebyggas vid uppförande av olika typologier.
- Plankartan har kompletterats med bestämmelser som säkerställer att delar av marken inom planområdet inte belastas mer än vad den tål utifrån framtagna geoteknisk utredning.
- Plankartan har kompletterats med bestämmelse så att vatten från hårdgjorda ytor fördröjs och leds till områdets lågpunkt i inom allmän platsmark PARK.
- Plankartan har kompletterats med utfartsförbud längs den del av planområdet närmast Kullavägen som inte omfattas av föreslagen in/utfart. Bestämmelsen syftar till att säkerställa att endast en in/utfart anläggs mot Kullavägen.
- Plankartan har kompletterats med bestämmelse om att bullerdämpande åtgärder ska genomföras så att gällande riktvärden för omgivningsbuller inte överskrids vid bostäder.
- Plankartan har kompletterats med upplysning om att belysningsprogram ska upprättas i samband med ansökan om bygglov för att säkerställa att inte fladdermöss påverkas negativt.
- Bestämmelser om att plantering och parkering får uppföras längs gata har utgått.

- Likaså gäller bestämmelsen om upphävande av strandskydd, där planerade åtgärder i stället föreslås möjliggöras genom att dispens ges från strandskyddet om så krävs.
- Vad gäller reglerade ytor för skyfallshantering (m1) så har dessa utökats från att utgöra 4 meter till 6 meter.

Planbeskrivning

- Planbeskrivningen har kompletterats utifrån Länsstyrelsens synpunkt vad gäller påverkan på förutsättningarna för att miljökvalitetsnormer för vatten.
- Planbeskrivningen har kompletterats utifrån Länsstyrelsens och Trafikverkets synpunkter vad gäller påverkan på omkringliggande infrastruktur vid skyfall.
- Planbeskrivningen har kompletterats med en sammanfattning av framtagen geoteknisk utredning och utifrån SGI:s yttrande.
- Planbeskrivningen har kompletterats med en sammanfattning av framtagen fladdermusinventering.
- Planbeskrivningen har kompletterats med en sammanfattning av uppdaterad lokaliseringsutredning för ianspråktagande av jordbruksmark.

KVARSTÅENDE SYNPUNKTER

- Exploatering på jordbruksmark (Naturskyddsföreningen, närliggande fastighetsägare).
- Exploatering i del av dalgången (Naturskyddsföreningen).
- Ta bort reglering av dike för att möjliggöra förläggning av ledningsstråk som tar hand om spillvatten med självfall (VA/Gata).

STÄLLNINGSTAGANDE

En avvägning har gjorts mellan olika enskilda och allmänna intressen vilket har resulterat i en samlad bedömning. Planhandlingarna har justerats enligt kommentarerna ovan och förvaltningen anser därmed att detaljplanen kan ställas ut för granskning enligt PBL 5 kap 18 §.

YTTRANDEN

Inkomna yttranden följer ordningen myndigheter, kommunala nämnder och råd, företag och föreningar, kända sakägare och sist övriga som har inkommit med synpunkter. Yttranden från myndigheter återges nedan i sin helhet. Yttranden från organisationer, föreningar, kända sakägare och andra än sakägare har sammanfattats. Samtliga yttranden finns i sin helhet i kommunens fysiska och digitala arkiv.

Dataskyddsförordningen innebär att den version av samrådsredogörelse som publiceras på hemsidan inte får innehålla några personuppgifter. Samrådsredogörelsen är allmän handling som kan begäras ut i originalversion.

Myndigheter

1. Länsstyrelsen 2023-05-05

Länsstyrelsen lämnar följande bedömning enligt 5 kap 14 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Yttrandet i sin helhet:

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att förtydliganden behöver göras gällande hur planen hanterar skyfall, buller, risk och geoteknik samt hur planen påverkar förutsättningarna för att miljökvalitetsnormerna ska följas. I annat fall kan planen komma att prövas av Länsstyrelsen om den antas.

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10 §

Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen anser att bilagd dagvattenutredning behöver utvecklas om den ska ligga till grund för bedömningen av påverkan på aktuell grundvattenförekomst (Bollebygd – inom åtgärdsområde Rolfsån) och förutsättningarna att uppnå gällande miljökvalitetsnormer (MKN) för vattenförekomsten.

Dagvattenutredningen behöver beskriva och ta ställning även till grundvattenförekomsten och resonera utifrån grundvattenförekomstens miljökvalitetsnormer varför detaljplanen är lämplig med avseende på berörda kvalitetsfaktorer.

Dagvattenutredningen behöver även tydligare motivera varför och hur detaljplanen med dagvattenåtgärderna antas följa miljökvalitetsnormerna samt resonera kring på vilket sätt riktvärdena som används är applicerbara på just detta område med berörda vattenförekomster.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

VA-, dagvatten- och skyfallsutredningen har kompletterats enligt ovan synpunkter. Det har även tagits fram ett separat PM som beskriver eventuell påverkan på grundvattenförekomsten samt möjligheten att uppnå gällande miljökvalitetsnormer (MKN).

Sammanfattningsvis medför områdets geologi och hydrogeologi att grundvattenförekomsten har ett gott skydd mot föroreningar/ämnen som kan medföra den planerade exploateringen av området. Kommunens anser inte att föreslagen exploatering riskerar att påverka grundvattenförekomstens möjlighet att uppnå gällande miljökvalitetsnormer (MKN).

Planområdets storlek uppgår till ca 3 promille i jämförelse med avrinningsområdets totala yta. Inga bedömningsparametrar som är noterade otillfredsställande/måttliga (som inte är undantagna) överskrids. Mot bakgrund av VA-, dagvatten- och skyfallsutredningen gör kommunen bedömningen att föreslagen exploatering inte riskerar att påverka vattenförekomstens möjlighet att uppnå gällande miljökvalitetsnormer (MKN).

Göteborg Stads riktvärden används då kommunen saknar egna riktvärden. Riktvärdena är de högre ställda kraven för dagvatten och gäller för mycket känsliga recipienter. Riktvärdena har använts som jämförande koncentrationer och som en försiktighetsåtgärd samt för att säkerställa att reningens nivå är god. Resultatet jämförs också mängdmässigt mot recipientens totala belastning och känslighet.

Skyfall

Enligt kommunen ska anpassningar för hantering av skyfall ske genom höjdsättning av planområdet och via utpekade skyfallsstråk. Är höjdsättning en förutsättning för att skyfall inte ska orsaka skada inom planområdet behöver kommunen beskriva hur genomförandet kan säkerställas.

Del av skyfallshanteringen innefattar det befintliga dike som rinner genom planområdet mot Rävlandavägen. Diket mynnar i en trumma under Rävlandavägen. Kommunen behöver beskriva om den ökade avrinningen från planområdet (till följd av att bebyggelse innebär större andel hårdgjorda ytor) kan medföra att trumman överbelastas och vilka konsekvenser det kan leda till.

Kommunen behöver även beskriva om övrig yttlig avrinning från området kan påverka omkringliggande bebyggelse och infrastruktur. Planområdet ingår i ett område som i kommunens översiktsplan är utpekad som utvecklingsområde för bland annat bostäder och kommunal service. Om kommunen vet att omkringliggande områden kommer att exploateras uppmuntrar Länsstyrelsen kommunen att fundera över om skyfallshanteringen inom planområdet kan påverka utvecklingen i närområdet i enlighet med översiktsplanen.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Planbeskrivningen har kompletterats med ovan information.

Den befintliga trumman under Rävlandavägen har vid fallet 10 promille en kapacitet om ca 1400 l/s vilket är mer än det flöde som genereras inom planområdet vid skyfall. Skulle trumman under Rävlandavägen haverera kommer dagvatten från ett betydligt större område än planområdet rinna över vägbanan mot Nolån. Vid detta scenario, som bedöms ha låg sannolikhet, finns alternativa framkomliga vägar. En utveckling enligt förslaget bedöms på så sätt kunna genomföras utan krav på särskilda åtgärder.

Den enda ytan som belastar området ligger högre än planerad bebyggelse utmed Kullavägen och är av mindre karaktär. Detta kan enkelt hanteras i ett mindre avskärande dike utmed Kullavägen. Diket är av mindre karaktär och behöver inte regleras i planen. Stora belastande ytor finns således ej.

Plankartan har kompletterats med generell bestämmelse för att säkerställa hanteringen av skyfall.

Geoteknik

Länsstyrelsen har inhämtat synpunkter från SGI.

Ett geotekniskt PM som togs fram i ett tidigare skede när området började utredas har bilagts planhandlingarna. Detta PM är översiktligt och föreslår vidare studier när utbyggnadsförslaget är mer konkret. Enligt planbeskrivningen ska en uppdaterad geoteknisk utredning tas fram inför detaljplanens granskningsskede för att närmare undersöka förutsättningarna för ras, skred och erosion. Länsstyrelsen välkomnar detta.

SGI lyfter vikten av att uppdatera befintligt geotekniskt underlag till detaljerad utredningsnivå särskilt med avseende på hållfasthetsbestämningar, portrycksförhållanden och förekomst av kvicklera. Vidare anser SGI att gjorda val och analyser ska redovisas med tydliga resonemang och motiveringar samt att relevanta känslighetsanalyser utförs. Länsstyrelsen gör ingen annan bedömning.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Se svar till SGI.

Buller

Planområdet är bullerutsatt från tre olika vägar (Rävlandavägen, Hindåsvägen och Kullavägen) samtidigt som de planerade kvartersgatorna inom planområdet kommer att generera ytterligare buller på närmare håll. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver lägga till en planbestämmelse som säkerställer att kraven enligt förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader uppfylls.

En relativt stor andel av de planerade husen saknar helt en sida eller fasad som lever upp till kraven för uteplats enligt förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader utifrån de skisser som framgår av bullerutredningen. Om hastigheten på Kullavägen och Hindåsvägen sänks till 50 km/h från 70 km/h förbättras situationen dock något. Kvar finns då tio byggnader som ej kan anses lämpliga för uteplats om ytterligare åtgärder inte vidtas.

Länsstyrelsen instämmer därmed i konsultens och kommunens slutsats att det kommer krävas fler bullerdämpande åtgärder för att kunna erbjuda uteplatser till samtliga hus.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras. Plankartan har kompletterats med bestämmelse om att bullerdämpande åtgärder ska genomföras så att gällande riktvärden för omgivningsbuller inte överskrids vid bostäder (m₂) vilket säkerställer att aktuella krav uppfylls.

Strandskydd

Enligt plankartan omfattas området där strandskyddet föreslås bli upphävt av egenskapsbestämmelserna ”damm” och ”dike” inom område med användningen ”PARK”. Länsstyrelsen bedömer att det blir tydligare att strandskyddet är kvar i sin helhet inom detta område och att dispens ges från strandskyddet för åtgärder om så krävs.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Bestämmelsen om upphävande av strandskydd har tagits bort från plankartan. Planerade åtgärder föreslås, utifrån Länsstyrelsens yttrande, i stället möjliggöras genom att dispens från strandskyddet ges för planerade åtgärder om så krävs.

Råd enligt PBL och MB

Exploatering på jordbruksmark

Kommunen har utrett frågan om jordbruksmark enligt 3 kap 4 § miljöbalken i en lokaliseringsstudie. Utredningens slutsats är att brukningsvärd jordbruksmark kan tas i anspråk för planerat bostadsbyggande, som kommunen bedömer är ett väsentligt samhällsintresse.

Kommunen har utrett två alternativa lokaliseringar och bedömt att den utpekade platsen är mest lämpad. Utredningen begränsas dock till områden som redan finns utpekade för specifika ändamål i gällande översiktsplan vilket kan vara en lite för snäv tolkning med utgångspunkt från de krav på lokaliseringsutredning som framgår av miljöbalkens tredje kapitel.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Kommunen har inför detaljplanens granskning tagit fram en reviderad lokaliseringsutredning för utveckling av Bollebygds tätort med hänsyn till jordbruksmark. Arbetet, som sammanställts i form av en rapport, syftar till att ta ett helhetsgrepp för den utveckling av Bollebygds tätort som planeras på jordbruksmark. Sammantaget har 12 områden studerats och tilldelats poäng som ger en indikation på områdets samlade värde och lämplighet för exploatering. Aktuell detaljplan, Prästgårdsgärdet, är det område som utifrån lokaliseringsutredningen fått högst poäng och bedöms därmed lämpligt för exploatering.

Artskydd

Från slutsatserna av undersökningen av betydande miljöpåverkan framgår det att det är särskilt viktigt att belysa eventuell förekomst av fåglar och fladdermöss. Naturvärdesinventeringen (NVI) som gjorts av planområdet pekar också på vikten av att en fladdermusinventering görs av området eftersom det finns strukturer inom området som gör att man kan förväntas hitta flera fladdermusarter här.

För att kunna bedöma huruvida detaljplanens eventuella påverkan på fladdermöss behöver kommunen förtydliga följande:

- Förekommer det fladdermöss inom områden som omfattas av detaljplanen?
- Hur använder dessa i så fall området? Används det för fortplantning, övervintring eller för vila (till exempel häckning inklusive födosöksrevir, yngelplatser, rastplatser, dagvisten)?
- Kan otillåten störning eller skada minimeras eller undvikas, genom att detaljplanen anpassas eller genom att skyddsåtgärder vidtas?

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

En fladdermusinventering har tagits fram inför detaljplanens granskning som visar på att aktiviteten på fladdermöss inom planområdet är låg. Huvuddelen av områdets naturvärden, såsom träd- och buskridåer samt i dessa förekommande grova träd, bevaras i samband med exploateringen. Det nuvarande skogsområdet och ravinen ner mot Nolån ligger utanför planområdet och påverkas på så sätt inte av exploateringen. Inte heller trädridån mot Hindåsvägen påverkas negativt av förslaget då det i plankartan säkerställs med användningen allmän plats (NATUR). Utöver bevarandet av ovan nämnda miljöer lyfter fladdermusinventeringen att det är viktigt att området inte blir för starkt belyst. Plankartan har därför kompletterats med upplysning om att belysningsprogram ska upprättas i samband med kommande bygglov.

Biotopskydd

Det bör framgå från planhandlingarna att det biotopskyddade diket i planområdets norra del kommer att vara biotopskyddad även efter detaljplanens antagande (NVI id 5). Marken norr om planområdet utgörs av jordbruksmark som ansluter till diket och så länge denna mark är jordbruksmark kommer diket omfattas av det generella biotopskyddet.

Det samma gäller för det mindre diket i planområdets södra del (NVI id 6).

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras. Planbeskrivningen har kompletterats med ovan information. Planområdet har sedan samråd minskat i omfattning vilket innebär att det mindre diket i planområdets södra del (NVI id 6) ligger utanför planområdet.

Vatten och avlopp

Kommunen bör göra en bedömning om ifall kapaciteten för det reningsverk som de nya bostäderna ska kopplas in på är tillräcklig.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Befintliga dricksvattenledningar och spillvattenledningar har kapacitet att ansluta planområdet. Tillräcklig kapacitet för reningsverket finns till 2025 och kommunen ansöker just nu om nytt tillstånd.

Behovsbedömning:

Kommunen har bedömt att ett genomförande av detaljplanen inte innebär betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen gör ingen annan bedömning. Således behöver inte en miljökonsekvensbeskrivning tas fram.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

2. Lantmäteriet 2023-05-03**Yttrandet i sin helhet:**

Vid genomgång av planförslagets handlingar har ingenting av det som Lantmäteriet särskilt ska beakta noterats.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

3. Trafikverket 2023-05-02**Yttrandet i sin helhet:**Infrastruktur

Detaljplanen berör de statliga vägarna 1621, 554 samt 527.

Dagvatten

Trafikverket saknar information om hur de förändrade förhållandena kommer att påverka de statliga vägarna som omsluter planområdet, samt om tillhörande trummor och diken kommer att klara den extra belastningen. I dagvattenutredningen går det att läsa följande:

”Dagvatten ska även kunna hanteras vid skyfall motsvarande ett regn med återkomsttid på 100 år. Då sker avrinningen ytledes och ska säkerställa att inte tredjepart eller egendom skadas. Högt vattenstånd ska inte påverka byggnad eller farbarhet för räddningstjänst m.m.”.

Som det ser ut nu tolkar Trafikverket det som att ytaavrinning sker mot väg 527. Utredningen behöver kompletteras med information om hur mycket extra vatten som kommer ledas till väg 527 vid skyfall samt vilka risker det finns för vägen i samband med detta och hur dessa risker ska omhändertas.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

VA-, dagvatten- och skyfallsutredningen har inför detaljplanens granskning kompletterats utifrån Trafikverkets synpunkter. Den befintliga trumman under Rävlandavägen har vid fallet 10 promille en kapacitet om ca 1400 l/s vilket är mer än det flöde som genereras inom planområdet vid skyfall. Skulle trumman under Rävlandavägen haverera kommer dagvatten från ett betydligt större område än planområdet rinna över vägbanan mot Nolån. Vid detta scenario, som bedöms ha låg sannolikhet, finns alternativa framkomliga vägar. En utveckling enligt förslaget bedöms på så sätt kunna genomföras utan krav på särskilda åtgärder.

Gång- och cykelväg längsmed Hindåsvägen

Trafikverket vill upplysa kommunen om att det pågår ett planeringsarbete för gång- och cykelväg längs med väg 554. Trafikverket vill därför uppmana kommunen att inte planlägga på ett sådant vis som omöjliggör för en framtida gång- och cykelväg. Delen av allmän platsmark PARK i det nordöstra hörnet kommer täcka en potentiell sträckning av den nya gång- och cykelvägen. Den nu angivna egenskapsbestämmelsen PARK är dock acceptabel och kommer inte omöjliggöra för en eventuell vägplan.

Trafikverket undrar hur kommunen resonerar kring planläggningen i denna del av detaljplanen i förhållande till en framtida gång- och cykelväg?

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Detaljplanen omöjliggör inte för en framtida vägplan. Kommunen hänvisar till separat dialog som förts med Trafikverket gällande planläggning av den framtida gång- och cykelvägen.

Kollektivtrafik

Trafikverket noterar att kommunen ser busshållplatsen vid Bollebygdsskolan som en viktig knutpunkt för att tillgodose planområdet med ett kollektivtrafiknära utbud av regionala förbindelser. I planbeskrivningen går det vidare att läsa följande:

"En gång- och cykelbana planeras knyta samman det nya bebyggelseområdet med skolan och centrum med anslutning vid rondellen längs Rävlandavägen. Denna kommer att gå genom parkmarken".

I och med att det inte finns någon befintlig passage i plan över väg 527 mellan planområdet och busshållplatsen är det viktigt att kommunen har en dialog med Trafikverkets projekt för gång- och cykelväg längsmed väg 554 för att takta detaljplanen med projektet. Trafikverket ser det som fördelaktigt om planrådets gång- och cykelnät matchar med projektet för ny gång- och cykelväg längs med väg 554 för att undvika framtida oskyddade passager från planområdet till och från busshållplatsen. För vidare dialog i frågan tas lämpligen kontakt med Trafikverkets projektansvarige Pernilla Fredman: pernilla.fredman@trafikverket.se.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras. Kommunen har parallellt med framtagandet av detaljplanen fört separat dialog med Trafikverket gällande planläggning av den framtida gång- och cykelvägen.

Pumpstation – ändrad anslutning

Trafikverket noterar att planen möjliggör för en pumpstation (E₁) i det östra hörnet av planområdet. Trafikverket vill därför uppmärksamma om att det innan anläggandet av pumpstationen kommer krävas en ansökan om ändrad användning av anslutning till väg 527 i höjd med föreslagen plats för pumpstationen. Anslutningsärendet är en separat ansökan som behandlas av Trafikverkets respektive regioner. Ansökan om att ändra på en redan befintlig anslutning är avgiftsfri. Enklast är att ansöka via Trafikverkets hemsida: <https://www.trafikverket.se/e-tjanster/ansok-om/ansok-om-ny-eller-andrad-utfart/>.

I övrigt kan det vara värt att notera att det på sträckan är en säkerhetszon på 6 meter mätt från asfaltkant. Inom denna zon får det inte förekomma oeftergivliga föremål som exempelvis en pumpstation.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras. I plankartan säkerställs en säkerhetszon om 6 meter från asfaltkanten.

Anslutning mot statlig väg 1621

Under förutsättning att siktröjning sker västerut sett från föreslagen anslutning mot väg 1621 har Trafikverket inget att invända mot. Trafikverket har varit på platsen och inspekterat sikten som i övrigt bedöms som tillfredsställande. Vid platsbesöket konstaterades dock att det saknas dike längs med vägen där planerad anslutning ska ligga. Detta kan innebära att vissa åtgärder kommer behöva vidtas i samband med anläggandet av ny anslutning.

Trafikverket vill även poängtera att inga andra utfarter från planområdet får anläggas mot väg 1621 och anser därför att kommunen bör lägga utfartasförbud för delen av planområdet närmast väg 1621.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras. Plankartan har inför detaljplanens granskning kompletterats med utfartsförbud längs delen av planområdet närmast väg 1621 som inte omfattas av föreslagen in/utfart.

Trafik

Trafikverket ser inga risker med den trafikallsträng som planen bedöms generera och delar i övrigt slutsatserna i trafikutredningen. Däremot noterar Trafikverket att fler planer är på gång i området och att det därmed kan finnas ett behov av att ta ett helhetsgrepp i frågan och kolla på kapaciteten ur ett perspektiv där samtliga kommande planer beaktas.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

Övrigt

Trafikverket ser fram emot fortsatt deltagande i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

4. Statens geotekniska institut 2023-04-26

Yttrandet i sin helhet:

Enligt planbeskrivningen ska en uppdaterad geoteknisk utredning tas fram inför detaljplanens granskningsskede för att närmare undersöka förutsättningarna för ras, skred och erosion. SGI avvaktar att kommentera tills uppdateringen är klar. Vi vill emellertid lyfta vikten av att uppdatera befintligt geotekniskt underlag till detaljerad utredningsnivå särskilt med avseende på hållfasthetsbestämningar, porttrycksförhållanden och förekomst av kvicklera. Vi ser även med fördel på att gjorda val och analyser redovisas med tydliga resonemang och motiveringar samt att relevanta känslighetsanalyser utförs.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

En detaljerad geoteknisk utredning har tagits fram inför detaljplanens granskningsskede som sammanfattas i planbeskrivningen. Områdets stabilitet beräknades då i 5 sektioner och totalstabiliteten bedöms, ur geoteknisk synvinkel, vara tillfredställande inom huvuddelen av området för både befintliga och utbyggda förhållanden med hänsyn till planerad höjdsättning och utformning. För ett mindre område inom den södra delen av planområdet (sektion 3) samt inom den östra delen av planområdet (sektion 5) införs bestämmelser om utökat marklov för utfyllnad eller avschaktning under 0,5 meter samt maximal belastning utifrån markens beskaffenhet. Kommunen gör bedömningen att föreslagen reglering säkerställer en godtagbar utformning med hänsyn till områdets stabilitet och framtida förhållanden.

5. Polisen 2023-05-02

Yttrandet i sin helhet:

Lokalpolisområde Borås har inget att erinra mot planförslaget men betonar ett antal brottsförebyggande principer nedan.

Spontan övervakning

Den grundläggande tanken är att den som vill begå brott har en önskan om att inte synas. Övervakning och närvaro ökar den upplevda risken hos en potentiell gärningsman. Den spontana övervakningen sker genom att öka antalet ”ögon” på plats. Byggnader ska helst ha fönster åt alla håll. På samma sätt är det viktigt med god belysning samt att ta bort hinder som begränsar sikten.

Naturlig tillträdeskontroll

Principen bygger på att man skapar fysiska avgränsningar som upplevs naturliga. Det kan tex vara dörrar, grindar, staket, häckar eller annat som markerar gränsen för det offentliga rummet.

Underhåll och skötsel

Människor som bor och verkar i ett välskött område är mer många om sitt område än de som verkar i ett med bristande underhåll.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

Kommunala nämnder och råd

6. Kommunstyrelsen 2023-04-18

Yttrandet i sin helhet:

Kommunstyrelsen har inget att erinra mot planförslaget.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

7. Socialnämnden 2023-04-25

Yttrandet i sin helhet:

Socialnämnden har inget att erinra mot planförslaget.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

8. Ungdomsrådet 2023-04-25

Yttrandet i sin helhet:

Ungdomsrådet gillar förslaget. De vill poängtera vikten av ett övergångsställe från skolområdet till det nya bostadsområdet, folk kommer inte att gå omvägar till ett övergångsställe utan det behöver vara lätt att använda/lätt att göra rätt. Ungdomsrådet undrar om det finns planer på att bygga en lekplats i bostadsområdet? Det skulle vara bra för att attrahera barnfamiljer till området.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkterna noteras. Någon specifik lokalisering för lekplats regleras inte i plankartan men intentionen är att fördela gemensamma grönytor i strukturen som fungerar som naturliga mötesplatser med funktioner som tex växthus, odlingslotter, lekplatser etc.

9. VA/Gata 2023-05-03

Yttrandet i sin helhet:

Bredda "m₁" från 4 till 6 m och gör till prickmark och u-område. Om ledningar dras här i stället för genom u-området i sydväst undviks potentiell problematisk förläggning och underhåll av ledning i brant slänt.

Bredda "GC-VÄG" från 4 till 6 m och gör till prickmark + u-område. På så vis kan ledningar förläggas och underhåll möjliggöras. Även i exploatörens förslag fanns ledningar i detta stråk men u-område har inte införts och bredden på GC:n är för smal även med hänsyn till deras ledningsdragning.

Här finns stor risk att det behöver fyllas så mycket för att möjliggöra väg och byggrätter att slänterna kommer att sträcka sig utanför DP:n och även komma i konflikt med planbestämmelsen "dike₁".

eftersom slänterna i så fall kommer att gå ut över diket. Enligt Sweco skulle en sådan utfyllnad och slänt innebära att diket flyttas närmare Hindåsvägen. Det skulle dock inte påverka dikets funktion. Däremot skulle det riskera strida mot bestämmelserna i detaljplanen eftersom det inte kommer att finnas något dike där planen säger att det ska.

Förslaget är att slopa bestämmelsen ”dike₁” och i stället införa prickmark och u-område i ytan vilket möjliggör förläggning av ledningsstråk som tar hand om spillvatten med självfall om det blir hus i souterräng mot Hindåsvägen och även fungerar som möjligt huvudledningsstråk för spill- och dricksvatten för all potentiell exploatering längs Hindåsvägen enligt bifogat underlag. I skissen nedan har ledningarna i det aktuella stråket delvis ritats in på kvartersmark men under avstämningen igår sades att det skulle gå lika bra att lägga dom i ”NATUR” i området som nu har egenskapen ”dike₁”.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Område som i den södra delen av detaljplanen pekas ut för skyfallshantering (m1) har justerats från 4 meter till 6 meter samt kompletterats med prickmark och u-område. Detsamma gäller för GC-VÄG i den nordöstra delen av planområdet som har justerats från 4 meter till 6 meter samt kompletterats med prickmark och u-område.

Det öppna diket omfattas av det generella biotopskyddet och kommer inte påverkas av den planerade exploateringen. Förslag till VA-lösning innebär att samtliga ledningar läggs i den nya huvudgatan. Husen planeras i dagsläget att ligga i nivå med den nya huvudgatan så att självfall möjliggörs.

Företag och föreningar

10. Västtrafik 2023-04-28

Yttrandet i sin helhet:

Västtrafik ser positivt på utveckling i närhet till befintlig kollektivtrafik vilket ger de boende förutsättningar för att resa hållbart. Västra Götalandsregionen har en Målbild för Tåg 2035 där ambitionen är att utöka tågtrafiken i stråket. När det sker kommer en förflyttning från buss till tåg att behöva ske. Det kan vara viktigt att beakta i kommunens fortsatta planering, att behovet av att kunna ta sig till stationen kommer att öka och att arbeta med hur människor kan sig till och från stationen på ett hållbart sätt.

Parkering är ett mycket viktigt styrmedel som påverkar hur människor reser. Vi noterar att bilparkering planeras inom 25 meter från huset vilket kan jämföras med avståndet till närmsta hållplats. Med tanke på att resenärer med kollektivtrafiken både har ett längre avstånd och behöver korsa en väg är tillgängligheten redan sämre för de som vill resa med kollektivtrafiken jämfört med egen bil. Ett sätt att underlätta valet av hållbart resande är att jämna ut skillnaden mellan avstånd till egen bil och kollektivtrafik. Till exempel genom att lokalisera största delen bilparkering i utkanterna av området. Vi uppmuntrar arbetet med att titta på olika hållbara mobilitetslösningar för att underlätta och styra mot hållbart resande.

Det är viktigt att gång- och cykelanslutningar till närmsta busshållplats och tågstationen ses över ur ett hela-resan-perspektiv. Gångvägar, cykelvägar och passager bör vara enkla (gena i förhållande till viktiga målpunkter som skolan och busshållplats och tydliga), trygga och tillgängliga för alla.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

11. Skanova/Telia 2023-04-05**Yttrandet i sin helhet:**

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom eller intill detaljplaneområdet.

Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Observera att kopparnätet kommer vara taget ur drift 2024-03-31 så det som kan vara i konflikt är endast angränsande fiberkablar.

Skanova önskar att delta tidigt i projekteringen för att se över om de kan vara med i samförläggning och samverkan för fibrera det nya området.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras inför det vidare planarbetet och kommande projektering.

12. Vattenfall 2023-05-03**Yttrandet i sin helhet:**

Vattenfall Eldistribution AB har elnätanläggningar inom närområdet för aktuell detaljplan och hänvisar till bifogat kartmaterial med utpekade anläggningar. Anläggningarna består av 12 kV markkabel (röd streckad linje), 12 kV transformatorstation (svart kvadrat), 0,4 kV markkabel (blå streckad linje) och 0,4 kV kabelskåp (svart rektangel).

Vattenfall har inga elnätanläggningar inom området för aktuell detaljplan.

Yttrande noterar att det är inlagt ett E₂-område för transformatorstation i plankartan vilket enligt yttrandes bedömning är en bra placering.

Yttrande noterar vidare att det i planbeskrivningen står: *"Område för transformatorstation (teknisk anläggning) förläggs centralt inom planområdet utmed den allmänna huvudgatan"*, och förutsätter att markkablar för elförsörjning inom området kan förläggas i gatumark.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras inför det vidare planarbetet och kommande projektering.

13. Naturskyddsföreningen Borås 2023-05-01**Yttrandet i sin helhet:**

Planens placering

Yttrande understryker att användandet av jordbruksmark till bostadsbyggande inte långsiktigt gynnar Bollebygd kommuns utveckling. En gång bebyggd åkermark kan inte återställas för sitt ursprungliga ändamål. De lagar som styr exploatering av åkermark måste efterlevas för att säkerställa framtida livsmedelsproduktionen. Yttrande anser vidare att andra lämpligare områden måste eftersökas för att uppnå tänkt exploatering samt att marken i fråga dessutom är extra lämplig för matproduktion i och med lutningen åt sydöst som skapar ett varmare mikroklimat vilket ger en längre odlingssäsong och ett större antal grödor som kan odlas där.

Förutom vikten av den framtida livsmedelsproduktionen påpekar yttrande även ett antal arter som är helt beroende av jordbrukslandskapet, tex sånglärka, stenskvätta, buskskvätta (rödlisad som nära hotad) och ängsbiplärka. Samtliga arter finns i området och är eller tidigare har varit rödlistade på grund av minskande lämpliga livsmiljöer.

I naturvärdesinventeringen och planbeskrivningen lyfts potentialen för fladdermöss i området och en inventering rekommenderas. Vi håller med om att en fladdermusinventering måste genomföras för att kunna göra en bedömning av hur fladdermöss påverkas av detaljplanen.

Som översiktsplanen lyfter utgör dalgången en viktig grön korridor som följer Nolån. När delar av dalgången bebyggs försämras möjligheten för olika arter att använda sig av den korridoren. Detaljplanen visar att delar av korridoren bibehålls norr och söder om bostadsområdet. Vi håller dock inte med om att den ekologiska funktionen bibehålls när korridorens storlek minskas. Bebyggelsen minskar tex möjligheten för fåglar att rasta och söka föda på jordbruksmark. Belysning stör många arter genom att minska insektstillgången och förändra flyttmönster. Den norra delen av korridoren kommer dessutom framöver påverkas negativt av bebyggelsen i och med att en utökning av bebyggelsen är planerat vid Fjällastorp.

Yttrande hänvisar till kommunens undersökning och bedömning om planen antas medföra betydande miljöpåverkan och där det under rubriken miljömål står *"Den ekologiska funktionen för många arter i landskapet bedöms till stor del kunna vara kvar och ytterligare anpassningar kan göra så att de viktigaste funktionerna i landskapet kan bibehållas och eventuellt utvecklas"*.

Yttrande håller inte med om att den ekologiska funktionen till stor del kommer att vara kvar. Arter som är anpassade till ett öppet jordbrukslandskap utan byggnader och ljusföroreningar kommer inte bo kvar inom området, tex sånglärka och fladdermöss. Yttrande saknar också en specificering av vilka ytterliga anpassningar som kommer att göras för att bibehålla och utveckla de ekologiska funktionerna i landskapet.

Förslag till åtgärder

För att minska den negativa effekten av belysning på djur och växter ska vitt LED-ljus undvikas, utomhusbelysning ska ske i varma färger (max 2000 Kelvin), all belysning ska vara nedåtriktade och gång- och cykelbanor ska ha rörelsestyrd belysning så att de kan vara släckta största delen av natten.

I slänten mellan bostadsområdet och Rävlandavägen finns det unika möjligheter att med små medel skapa riktigt goda förutsättningar för ängsväxter och pollinerande insekter bara genom att inte lägga på matjord eller stenkross på den naturligt förekommande sanden när gång- och cykelbanor anläggs och i fortsättningen sköta om det genom att klippa en gång per år på sensommaren samt avlägsna det klippta växtmaterialet.

Nolåns dalgång är en viktig livsmiljö och grön korridor för ängsväxter och pollinerande insekter. Både Nolån och Sörån ingår i en av de 14 värdekärnor för hotade pollinatörer som Naturvårdsverket har utsett. Genom att sköta området som äng sammanlänkas flera viktiga lokaler för hotade vildbin i kommunen.

Om man vill skapa pedagogiska värden kan här även några insektshotell placeras ut. Detta bör dock ske i samråd med vildbikunnig biolog då största delen av insektshotellen i handeln tyvärr inte är lämpliga.

För att främja hållbart resande är det viktigt att gång- och cykelvägar samt övergångsställen finns på plats innan människor börjar flytta in och att det kommuniceras tydligt att det kommer finnas bra möjligheter för säker cykling från början. Vill man skapa hållbara vanor gör man det lättast i samband med en annan stor förändring i livet, som till exempel en flytt.

Dess vidare förespråkar vi för att främja resandet med kollektivtrafiken att även bjuda på ett första månadskort för alla nyinflyttade. För bästa effekten bör också detta kommuniceras innan för intresserade hyresgäster/köpare så att personerna kan planera på det och ser fram emot det.

Det är brist på fisk- och kräftfria småvatten för groddjur i landskapet. Därför är det viktigt att dagvattendammarna utformas så att de är vattenförande minst april-juni men gärna hela sommaren så att groddjur kan föröka sig i dem. Blir dammarna vattenförande hela sommaren kan även vattensalamandrar flytta in. Dess vidare är det viktigt med buskar och lövträd nära dammarna för födosök och övervintring. Här är också en ideal plats för att placera en eller flera faunadepåer (en hög med stammar och grövre grenar av lövträd) så att det finns håligheter under död ved för övervintringen från början.

För att bibehålla biologiska värden i området är det viktigt att förlänga livet av ekarna genom att friställa dem samt säkerställa att det finns återväxt av yngre ekar. Samtidigt måste dock undervegetationen bibehållas i resterande delar av området. Buskage och mindre träd är viktiga livsmiljöer för insekter och fåglar.

Vi uppskattar planeringen för flervåningshus och radhus. För att använda marken mer hållbart skulle vi vilja se krav på en viss boendetäthet för att motverka att enkelstående villor byggs i någon större utsträckning. Vi vill även öppna upp för 4–5 våningar för att använda marken ännu mer resurseffektivt. Ett annat sätt att öka boendetätheten och därmed hållbarheten är att se till att planlösningen i flera bostäder är lämpligt för andra boendeformer såsom kollektiv, inneboenden, flergenerationsboenden. Detta kan även skapa utrymme för hemmakontor vilket minskar pendlingsbehovet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Kommunen har inför detaljplanens granskning tagit fram en reviderad lokaliseringsutredning för utveckling av Bollebygds tätort med hänsyn till jordbruksmark. Arbetet, som sammanställts i form av en rapport, syftar till att ta ett helhetsgrepp för den utveckling av Bollebygds tätort som planeras på jordbruksmark. Sammantaget har 12 områden studerats och tilldelats poäng som ger en indikation på områdets samlade värde och lämplighet för exploatering. Aktuell detaljplan, Prästgårdsgården, är det område som utifrån lokaliseringsutredningen fått högst poäng och bedöms därmed lämpligt för exploatering.

Sammanfattningsvis har samtliga områden längs Hindåsvägen fått höga resultat i utvärderingen. Detta beror främst på goda markförhållanden, god infrastruktur och god koppling till övriga

tätorten. I och med kommande utbyggnader av GC-väg och VA-försörjning så kan exploatering längs Hindåsvägen anses vara ett effektivt utnyttjande av infrastrukturen. Utifrån kommunens översiktsplan (2022) behöver cirka 500 bostäder tillkomma i Kullaområdet (TÄ1) samt kommunal service såsom förskola. De fyra områden, inkluderat Prästgårdsgärdet, som bedöms mest lämpliga för tänkt exploatering i utredningen ligger alla inom TÄ1. Kommunen hänvisar till framtagna rapport för fördjupad beskrivning.

Befintliga naturvärden är i huvudsak kopplade till värdefulla grova träd som ligger i anslutning till bäckravinen längs planområdets västra gräns samt till det öppna diket längs planområdets nordöstra gräns. Bäckravinen ligger utanför planområdet och bedöms på så sätt inte påverkas av föreslagna exploatering. Vad gäller det öppna diket så säkerställs det i plankartan genom användning för allmän plats (NATUR).

En fladdermusinventering har tagits fram inför detaljplanens granskning som visar på att aktiviteten på fladdermöss inom planområdet är låg. Huvuddelen av områdets naturvärden, såsom träd- och buskridåer samt i dessa förekommande grova träd, bevaras i samband med exploateringen. Det nuvarande skogsområdet och ravinen ner mot Nolån ligger utanför planområdet och påverkas på så sätt inte av exploateringen. Inte heller trädridån mot Hindåsvägen påverkas negativt av förslaget då det i plankartan säkerställs med användningen allmän plats (NATUR). Utöver bevarandet av ovan nämnda miljöer lyfter fladdermusinventeringen att det är viktigt att området inte blir för starkt belyst. Plankartan har därför kompletterats med upplysning om att belysningsprogram ska upprättas i samband med kommande bygglov.

Föreslagna åtgärder för att bibehålla och utveckla den ekologiska funktionen inom planområdet noteras inför kommande projektering.

14. Postnord 2023-04-05

Yttrandet i sin helhet:

Yttrande hänvisar till att post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Yttrande hänvisar vidare till att vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox på entréplan.

Yttrande uppmuntrar till tidig dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras inför kommande projektering.

Sakägare

15. Kullavägen 19 2023-04-25

Yttrandet i sin helhet:

Yttrande anser att den föreslagna detaljplanen utgör startskottet på en exploatering av hela den vackra dalgången vilket inte får ske. Yttrande anser att naturvärden förstörs som, genom Naturvårdsverket, kan vara skyddade enligt lag. Yttrande påpekar att det i Miljöbalken står att ”Byggnation på jordbruksmark skall endast ske om det inte finns andra alternativ” och ställer sig frågande till om detta har utretts nog. Yttrande anser vidare att om Bollebygd är den ekokommun man uttalat sig för att vara så borde man efterleva detta.

Yttrande påpekar att dalgången, utöver sina estetiska värden, även består av jordbruksmark som kommande generationer kommer att behöva. Yttrande påpekar vidare att vi lever i en omvärld som förändras år efter år och att vi inte kan förlita oss på länder som ska stå för vår livsmedelsproduktion.

Yttrande vädjar om att låta hela Nolåns dalgång stå orörd för skönheten, naturvärden och inte minst för kommande behov till generationer efter oss då marken kommer att behövas. Yttrande påpekar att Nolåns dalgång utgör ett signum/landmärke för Bollebygd som bör bevaras och anser att andra alternativ bör utredas.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Kommunen har inför detaljplanens granskning tagit fram en reviderad lokaliseringsutredning för utveckling av Bollebygds tätort med hänsyn till jordbruksmark. Arbetet, som sammanställts i form av en rapport, syftar till att ta ett helhetsgrepp för den utveckling av Bollebygds tätort som planeras på jordbruksmark. Sammantaget har 12 områden studerats och tilldelats poäng som ger en indikation på områdets samlade värde och lämplighet för exploatering. Aktuell detaljplan, Prästgårdsgärdet, är det område som utifrån lokaliseringsutredningen fått högst poäng och bedöms därmed lämpligt för exploatering.

Sammanfattningsvis har samtliga områden längs Hindåsvägen fått höga resultat i utvärderingen. Detta beror främst på goda markförhållanden, god infrastruktur och god koppling till övriga tätorten. I och med kommande utbyggnader av GC-väg och VA-försörjning så kan exploatering längs Hindåsvägen anses vara ett effektivt utnyttjande av infrastrukturen. Utifrån kommunens översiktsplan (2022) behöver cirka 500 bostäder tillkomma i Kullaområdet (TÅ1) samt kommunal service såsom förskola. De fyra områden, inkluderat Prästgårdsgärdet, som bedöms mest lämpliga för tänkt exploatering i utredningen ligger alla inom TÅ1. Kommunen hänvisar till framtagna rapport för fördjupad beskrivning.

16. Kullavägen 25 2023-05-03

Yttrandet i sin helhet:

Yttrande motsätter sig alla planer på byggnation av Prästgårdsgärdet och påtalar att i 3 kap 4 § andra stycket miljöbalken finns en regel som säger att brukningsvärd jordbruksmark endast får utnyttjas för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Yttrande ställer sig vidare frågande till om den föreslagna detaljplanen (enskilda politikernas drömmar om ett ständigt expanderande Bollebygd) är av ”väsentligt samhällsintresse”.

Vidare hänvisar yttrande till att det i detaljplanen står att läsa att bebyggelsen riskerar ha negativa konsekvenser på kommunens lokala produktion från jordbruket och anser att kommunens politiker

bör ta ett större lokalt ansvar i en tid när vikten av ett lands självförsörjning är högt uppe på dagordningen.

Yttrande påtalar att marken inte nyttjats under de senare åren på grund av att någon på kommunen för längesedan lovat Göteborgs stift att det ska byggas där trots att ingen sådan översiktsplan funnits. Yttrande anser det oetiskt att försätta brukningsvärd jordbruksmark i dagens halvt igenväxta tillstånd och anser det vara ett tecken på att kommunens politiker vet att det finns bättre lämpad mark att bygga på.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Kommunen har inför detaljplanens granskning tagit fram en reviderad lokaliseringsutredning för utveckling av Bollebygds tätort med hänsyn till jordbruksmark. Arbetet, som sammanställts i form av en rapport, syftar till att ta ett helhetsgrepp för den utveckling av Bollebygds tätort som planeras på jordbruksmark. Sammantaget har 12 områden studerats och tilldelats poäng som ger en indikation på områdets samlade värde och lämplighet för exploatering. Aktuell detaljplan, Prästgårdsgärdet, är det område som utifrån lokaliseringsutredningen fått högst poäng och bedöms därmed lämpligt för exploatering.

Sammanfattningsvis har samtliga områden längs Hindåsvägen fått höga resultat i utvärderingen. Detta beror främst på goda markförhållanden, god infrastruktur och god koppling till övriga tätorten. I och med kommande utbyggnader av GC-väg och VA-försörjning så kan exploatering längs Hindåsvägen anses vara ett effektivt utnyttjande av infrastrukturen. Utifrån kommunens översiktsplan (2022) behöver cirka 500 bostäder tillkomma i Kullaområdet (TÅ1) samt kommunal service såsom förskola. De fyra områden, inkluderat Prästgårdsgärdet, som bedöms mest lämpliga för tänkt exploatering i utredningen ligger alla inom TÅ1. Kommunen hänvisar till framtagna rapport för fördjupad beskrivning.

Övriga

17. Strandlyckan 1 2023-05-02, komplettering 2023-05-03

Yttrandet i sin helhet (2023-05-02):

Yttrande anser att kommunen har ytterst lite åkermark i förhållande till övrig mark samt att den bör bevaras. Yttrande påtalar vidare att tidigare generationer har brutit upp den men att kommande generationer ska ges möjlighet att bruka den.

Komplettering (2023-05-03):

Yttrandet i sin helhet:

Yttrande uttrycker förståelse för intresset av att bygga bostäder men anser att det framtagna förslaget inte lämpar sig på den aktuella platsen samt att Nolåns dalgång bör bevaras i sin nuvarande form. Yttrande hänvisar till Miljöbalken och påpekar att jordbruksmark inte får bebyggas om det finns andra alternativ. Vidare framför yttrande att Bollebygd har en stor yta i förhållande till folkmängden. Undertecknad bifogar även bilaga på yttrande som lämnades in i samband med framtagandet av översiktsplanen, vilket går i linje med ovan synpunkter.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Kommunen har inför detaljplanens granskning tagit fram en reviderad lokaliseringsutredning för utveckling av Bollebygds tätort med hänsyn till jordbruksmark. Arbetet, som sammanställts i form av en rapport, syftar till att ta ett helhetsgrepp för den utveckling av Bollebygds tätort som planeras på jordbruksmark. Sammantaget har 12 områden studerats och tilldelats poäng som ger en indikation på områdets samlade värde och lämplighet för exploatering. Aktuell detaljplan, Prästgårdsgärdet, är det område som utifrån lokaliseringsutredningen fått högst poäng och bedöms därmed lämpligt för exploatering.

Sammanfattningsvis har samtliga områden längs Hindåsvägen fått höga resultat i utvärderingen. Detta beror främst på goda markförhållanden, god infrastruktur och god koppling till övriga tätorten. I och med kommande utbyggnader av GC-väg och VA-försörjning så kan exploatering längs Hindåsvägen anses vara ett effektivt utnyttjande av infrastrukturen. Utifrån kommunens översiktsplan (2022) behöver cirka 500 bostäder tillkomma i Kullaområdet (TÄ1) samt kommunal service såsom förskola. De fyra områden, inkluderat Prästgårdsgärdet, som bedöms mest lämpliga för tänkt exploatering i utredningen ligger alla inom TÄ1. Kommunen hänvisar till framtagna rapport för fördjupad beskrivning.

18. Möbelvägen 14 2023-05-12

Yttrandet i sin helhet:

Yttrande anser att förslagets omfattning innebär negativ inverkan på den kulturmiljö som kännetecknar kommunen samt att en mer utspridd bebyggelse är att föredra. Yttrande ställer sig också frågande till eventuell utbyggnad av infrastruktur (cirkulation Kullavägen/Hindåsvägen samt över/undergång Rävlandavägen) och om kostnader för denna kommer tas av exploatören. Yttrande påtalar vidare vikten av ett bevarande av jordbruksmark och ställer sig frågande till om behovet har beaktats i samband med framtagnandet av planen. Undertecknad hänvisar även till förekomst av listade arter i och runt området och undrar om man i planen tagit hänsyn till deras livsmiljöer.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Utifrån kommunens översiktsplan (2022) behöver cirka 500 bostäder tillkomma i Kullaområdet (TÄ1) samt kommunal service såsom förskola. Kommunen anser att en samlad bebyggelse bidrar till ett mer effektivt utnyttjande av marken.

Trafikverket planerar en utbyggnad av gång- och cykelväg utmed Hindåsvägen, vilken bekostas av Trafikverket och kommunen. I samband med utbyggnaden av gång- och cykelvägen kommer även övergångsstället i höjd med skolan att kompletteras med fler säkra övergångar. Åtgärden finansieras av Trafikverket och kommunen. Dessa åtgärder planeras och genomförs oavsett om detaljplanen vinner laga kraft eller inte.

Kommunen har inför detaljplanens granskning tagit fram en reviderad lokaliseringsutredning för utveckling av Bollebygds tätort med hänsyn till jordbruksmark. Arbetet, som sammanställts i form av en rapport, syftar till att ta ett helhetsgrepp för den utveckling av Bollebygds tätort som planeras på jordbruksmark. Sammantaget har 12 områden studerats och tilldelats poäng som ger en indikation på områdets samlade värde och lämplighet för exploatering. Aktuell detaljplan, Prästgårdsgärdet, är det område som utifrån lokaliseringsutredningen fått högst poäng och bedöms därmed lämpligt för exploatering.

Sammanfattningsvis har samtliga områden längs Hindåsvägen fått höga resultat i utvärderingen. Detta beror främst på goda markförhållanden, god infrastruktur och god koppling till övriga tätorten. I och med kommande utbyggnader av GC-väg och VA-försörjning så kan exploatering längs Hindåsvägen anses vara ett effektivt utnyttjande av infrastrukturen. Utifrån kommunens översiktsplan (2022) behöver cirka 500 bostäder tillkomma i Kullaområdet (TÅ1) samt kommunal service såsom förskola. De fyra områden, inkluderat Prästgårdsgärdet, som bedöms mest lämpliga för tänkt exploatering i utredningen ligger alla inom TÅ1. Kommunen hänvisar till framtagna rapport för fördjupad beskrivning.

Befintliga naturvärden är i huvudsak kopplade till värdefulla grova träd som ligger i anslutning till bäckravinen längs planområdets västra gräns samt till det öppna diket längs planområdets nordöstra gräns. Bäckravinen ligger utanför planområdet och bedöms på så sätt inte påverkas av föreslagna exploatering. Vad gäller det öppna diket så säkerställs det i plankartan genom användning för allmän plats (NATUR).

En fladdermusinventering har tagits fram inför detaljplanens granskning som visar på att aktiviteten på fladdermöss inom planområdet är låg. Huvuddelen av områdets naturvärden, såsom träd- och buskridåer samt i dessa förekommande grova träd, bevaras i samband med exploateringen. Det nuvarande skogsområdet och ravinen ner mot Nolån ligger utanför planområdet och påverkas på så sätt inte av exploateringen. Inte heller trädridån mot Hindåsvägen påverkas negativt av förslaget då det i plankartan säkerställs med användningen allmän plats (NATUR). Utöver bevarandet av ovan nämnda miljöer lyfter fladdermusinventeringen att det är viktigt att området inte blir för starkt belyst. Plankartan har därför kompletterats med upplysning om att belysningsprogram ska upprättas i samband med kommande bygglov.

MEDVERKANDE

Samrådsredogörelsen har tagits fram av Liljewall Arkitekter på uppdrag av OBOS Bostadsutveckling AB. Handlingen är upprättad tillsammans med handläggare på kommunens kommunstyrelseförvaltning.

Kommunstyrelseförvaltningen

Anna Lund

Plan- och exploateringschef

Linda Samuelsson

Planarkitekt, konsult

4. Erikstorp 3:6, avstyckning KS2024/68

§111

KS2024/68

Erikstorp 3:6, avstyckning

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ger plan- och exploateringsavdelningen i uppdrag att sälja fastigheten Erikstorp 3:97 genom att ge mark- och exploateringsingenjör mandat att teckna ett uppdragsavtal mellan kommunen och mäklaren.

Kommunstyrelsen säljer fastigheten Erikstorp 3:97 till högstbjudande med lägsta accepterat pris om 2 800 tkr.

Ärendet

Bollebygds kommun köpte den 21 juni 2022 fastigheten Erikstorp 3:6 enligt tillfällig delegation (2022-06-14, §120). Fastigheten köptes för framtida exploateringsmöjligheter.

Erikstorp 3:97 (Styckningslotten) har bildats genom avstyckning från Erikstorp 3:6 (Stamfastigheten) den 4 april 2024 (KS2024/68-5). Fastigheten omfattas inte av någon detaljplan. Den nya fastigheten behöver teckna ett avtalsservitut med kommunen för att få rätt till utfartsväg. Plan- och exploateringsavdelningen har varit i kontakt med fastighetsenheten och det är tydligt att kommunen inte har någon nytta av fastigheten utan det kostar enbart underhåll i dagsläget. Plan- och exploateringsavdelningen anser det vara lämpligt att sälja fastigheten för bostadsändamål.

Fastigheten Erikstorp 3:6 köptes för 6 miljoner kronor (mnkr). Bokförda värdet, på den del av fastigheten som föreslås att säljas, redovisades ursprungligen till 4,8 mnkr. Ett uppskattat marknadsvärde för fastigheten per augusti 2024 är 3,7 mnkr +/- 0,2 mnkr enligt en mäklarbedömning. Eftersom marknadsvärdet på den avstyckade fastigheten vid bokslutet i augusti var väsentligt lägre än anskaffningsvärdet har en nedskrivning av värdet gjorts. Nedskrivningen innebär en kostnad för kommunen motsvarande 1,1 mnkr (skillnaden mellan 4,8 mnkr och 3,7 mnkr).

Kvarvarande mark som kommunen behåller efter avstyckningen redovisades till ett värde av 1,2 mnkr. Vid försäljning av fastigheten kommer resultatet att påverkas med mellanskillnaden av det bokförda värdet om 3,7 mnkr och det faktiska försäljningsbeloppet. Det innebär att om fastigheten säljs för under 3,7 mnkr kommer ytterligare förluster att redovisas utöver de 1,1 mnkr som redan bokförts. Säljs fastigheten för över 3,7 mnkr kommer nettoförlusten att minska med motsvarande belopp.

Om fastigheten inte säljs riskerar kommunen ytterligare kostnader i form av fortsatt värdeminskning samt fortsatta löpande underhållskostnader. Plan- och exploateringsavdelningen

bedömer att det uppskattade marknadsvärdet är trovärdigt sett till offerten som Fastighetsbyrån har tagit fram.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen ger plan- och exploateringsavdelningen i uppdrag att sälja fastigheten Erikstorp 3:97 genom att ge mark- och exploateringsingenjör mandat att teckna ett uppdragsavtal mellan kommunen och mäklaren.

Kommunstyrelsen säljer fastigheten Erikstorp 3:97 till högstbjudande med lägsta accepterat pris om 2 800 tkr.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Försäljning Erikstorp 3:97
- Offert Mäklarhuset 240822
- Offert Fastighetsbyrån 240828

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Sv: Offert gällande försäljning av två objekt

Anneli Göransdotter <anneli.goransdotter@maklarhuset.se>

Tor 2024-08-22 09:37

Till: Karl Fjällglim <karl.fjallglim@bollebygd.se>

Hej,

Jag ser nu att jag har skrivit fel värdering på Varpåsvägen 27, min tanke där är ett värde kring 3 000 000 kr +/- 200 000 kr.

Ber om ursäkt!

 Maklarhuset

Anneli Göransdotter

Fastighetsmäklare / Delägare

Direkt: 033-28 99 69 | Mobil: 070-846 09 12

anneli.goransdotter@maklarhuset.se

Maklarhuset Bollebygd

Göteborgsvägen 18, 517 34 Bollebygd

maklarhuset.se

Tfn direkt: 0734-647110

Du får inte e-post ofta från anneli.goransdotter@maklarhuset.se. [Se varför det här är viktigt.](#)

Hej,

Tack för förfrågan!

Jag återkommer här med min offert.

Hultgränd 12&14

Värdering: 500 000 kr +/- 150 000 kr.

Arvode: 50 000 kr upp till utgångspris + 10% på den del som överstiget utgångspriset.

I denna försäljning kommer det vara aktuellt med marknadsföring via Objektsvision. Jag kan lägga med 2 månader i arvodet men om det tar längre tid att sälja står säljaren för resterande kostnader där.

Varpåsvägen 27

Värdering: 2 500 000 kr +/- 200 000 kr.

Arvode: 60 000 kr upp till utgångspris + 10% på den del som överstiget utgångspriset.

Om det finns möjlighet att stycka av till fler tomter så kommer det att påverka priset positivt?

Utöver arvodet tillkommer kostnad för marknadsföring på Boneo.se 995 kr och hemnet.se (pris enligt priskalkylator beroende på utgångspris) betalas av er säljare.

Jag undrar dock lite över varför det inte finns några taxeringsvärden eller taxeringskoder på någon av fastigheterna?

I båda försäljningarna ingår annonsering på vår hemsida (Mäklarhuset), Booli, Hitta hem samt fotografering, iordningställande av material, visningar, kontraktsskrivning samt tillträde.

Det är en enkel sammanställning och jag är redo för diskussion kring ovan.

Tack så länge!

 Mäklarhuset

Anneli Göransdotter

Fastighetsmäklare / Delägare

Direkt: 033-28 99 69 | Mobil: 070-846 09 12

anneli.goransdotter@maklarhuset.se

Mäklarhuset Bollebygd

Göteborgsvägen 18, 517 34 Bollebygd

maklarhuset.se

2024-08-28

Fastighetsbyrån Offert

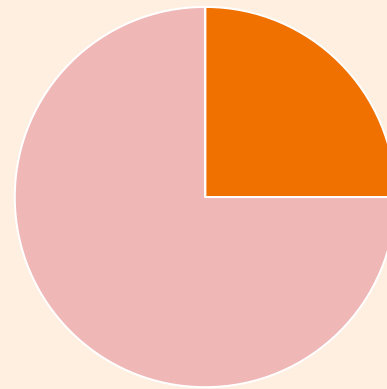
270 kontor och 40 500 affärer i riket

Kontor från Haparanda till Trelleborg.

Vi har även 20 utlandskontor (Spanien och Portugal).

Som Sveriges största mäklarkedja har vi alla förutsättningar att kunna hjälpa dig på bästa sätt med just er försäljning.

25%

Vi har köparna i Bollebygd. Vi säljer var 4:e villa i Bollebygds kommun, således har vi ett stort spekulantrigister och **er nästa köpare.**

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

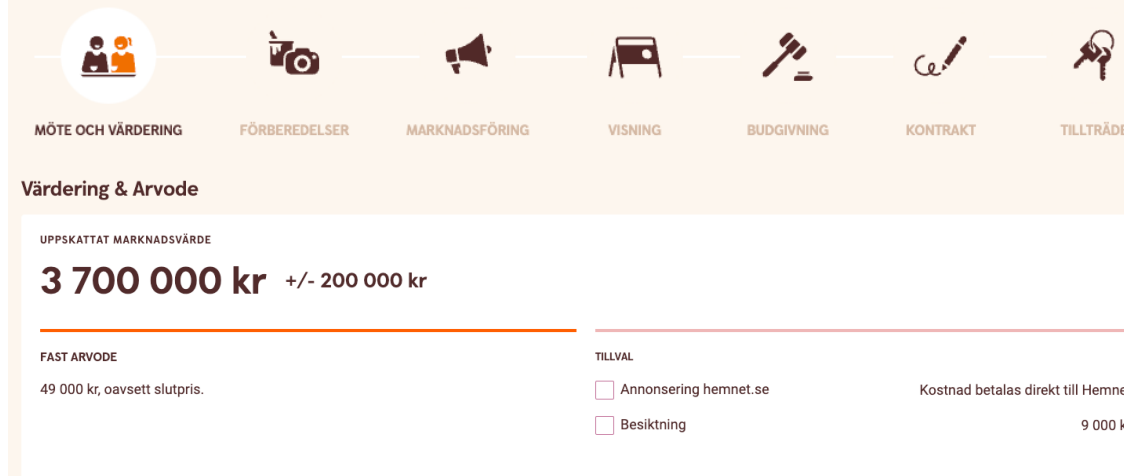
**Vårt
samarbete
med Swedbank
och Fristående
Sparbanker**

**Lånelöfte
Finansiering
Placering
Rådgivning**

*Hjälpa köparen med
finansiering är synnerligen
viktigt i nuvarande marknad.*

Översikt och exempel på tidsplan

Fastighetsbyrån

Fastighetsbyrån

Då vi nyligen har sålt Varpåsvägen 27 till er, har vi således bra kunskap om fastigheten samt även bra information såsom bilder/tidigare presentation och inte minst intressenter.

Din bostadsförsäljning

- Fotografering**
v36
- Besiktning**
v37
- Bostadsbeskrivning klar**
v37
- Matchning spekulantregister**
v36
- Fastighetsbyran.com-annonsering**
v37
- Sociala medier-annonsering**
v37
- Hemnet-annonsering**
v37
- Visning**
v38

Ovan är ett förslag på snabbast möjliga tidsplan som vi ser det. En ingående tidsplan sätts i samförstånd tillsammans med er och vid tecknande av uppdragsavtal och planering.

Översikt och exempel på tidsplan

Fastighetsbyrån

Hultet 2:63

MÖTE OCH VÄRDERING

FÖRBEREDELSE

MARKNADSFÖRING

VISNING

BUDGIVNING

KONTRAKT

TILLTRÄDE

Värdering & Arvode

UPPSKATTAT MARKNADSVÄRDE

350 000 kr +/- 50 000 kr

FAST ARVODE

39 000 kr, oavsett slutpris.

TILLVAL

☐ Annonsering hemnet.se

Kostnad betalas direkt till Hemnet

Värderingen tar höjd för, och beaktar de åtgärder som behöver göras kring att tömma industrifastigheten till brukbart skick. Detta bedöms till ca 200-300.000 kr.

Försäljningsupplägget kring denna fastighet kommer att behöva anpassas till fastigheten och skilja sig från en traditionell försäljning.

Detta innefattar kontakt med utvalda markägare m.m. En trolig köpare av denna fastighet är kringliggande jordbruksfastigheter som kan använda byggnaden till förvaring/uppställning. Försäljningsstrategi planeras tillsammans i nästa steg.

Tjänster

Föreslagna tjänster för dig

Erbjudande från Swedbank

När du köper eller säljer en bostad med oss på Fastighetsbyrån erbjuder Swedbank lite extra bra förmåner.

[Läs mer →](#)

Vi har redan din köpare!

Som Sveriges största mäklarbyrå träffar vi fler potentiella köpare än någon annan mäklarbyrå. Att vi dessutom matchar allas önskemål mot de bostäder vi säljer betyder att vi har flera potentiella köpare till din bostad innan den ens är till salu.

[Läs mer →](#)

Träffsäker annonsering i sociala medier

Nå ut till de mest relevanta potentiella köparna genom annonsering i sociala medier. Vårt specialutvecklade annonsverktyg maximerar träffsäkerheten.

[Läs mer →](#)

Lånelöfte från Swedbank och Sparbankerna

Tack vare ett tätt samarbete med Swedbank och Sparbankerna samt snabba lånelöften direkt på bostadspresentationen ser vi till att dina spekulanter är ekonomiskt förberedda.

[Läs mer →](#)

Förbered nu & sälj när det passar dig med På gång

Bäst förberedd, gör bäst affärer! Är du redo att sälja när du hittar drömbostaden är du själv en starkare köpare. Är din bostad "På gång" är både ni och vi redo, och vi har skapat förutsättningarna för att drömbudet ska kunna trilla in.

[Läs mer →](#)

Lokala experten

Är det närheten till marinan eller den välrenommerade grundskolan som lockar i ditt område? Tack vare vår starka lokalkännedom vet vi vad som är viktigt att framhålla vid en försäljning av din bostad.

[Läs mer →](#)

Full koll på försäljningen med Säljcoachen

Vad skall jag tänka på inför visningen? Hur många har sett min bostad på nätet? Här i Säljcoachen kommer du kunna följa din försäljning, se statistik, få anpassade tips och delta i förberedelserna.

[Läs mer →](#)

Fastighetsbyran.com hjälper dig att synas

Med en hemsida med fler än 1 miljon besökare i veckan har din bostad de bästa förutsättningarna för att synas.

[Läs mer →](#)

Din mäklare

Din mäklare

Christer Bertilsson

FASTIGHETSMÄKLARE
DELÄGARE

☎ [070-520 58 19](tel:070-5205819)

✉ [Skicka e-post](#)

[Visa mäklarprofil](#)

Hej, jag heter Christer

Jag har arbetat som fastighetsmäklare sedan 1999. Är det en erfaren mäklare med god lokalkännedom ni är ute efter så tveka inte att höra av er!

Jag talar: Svenska, Engelska, Polska

4.6

i betyg enligt 120 av våra kunder

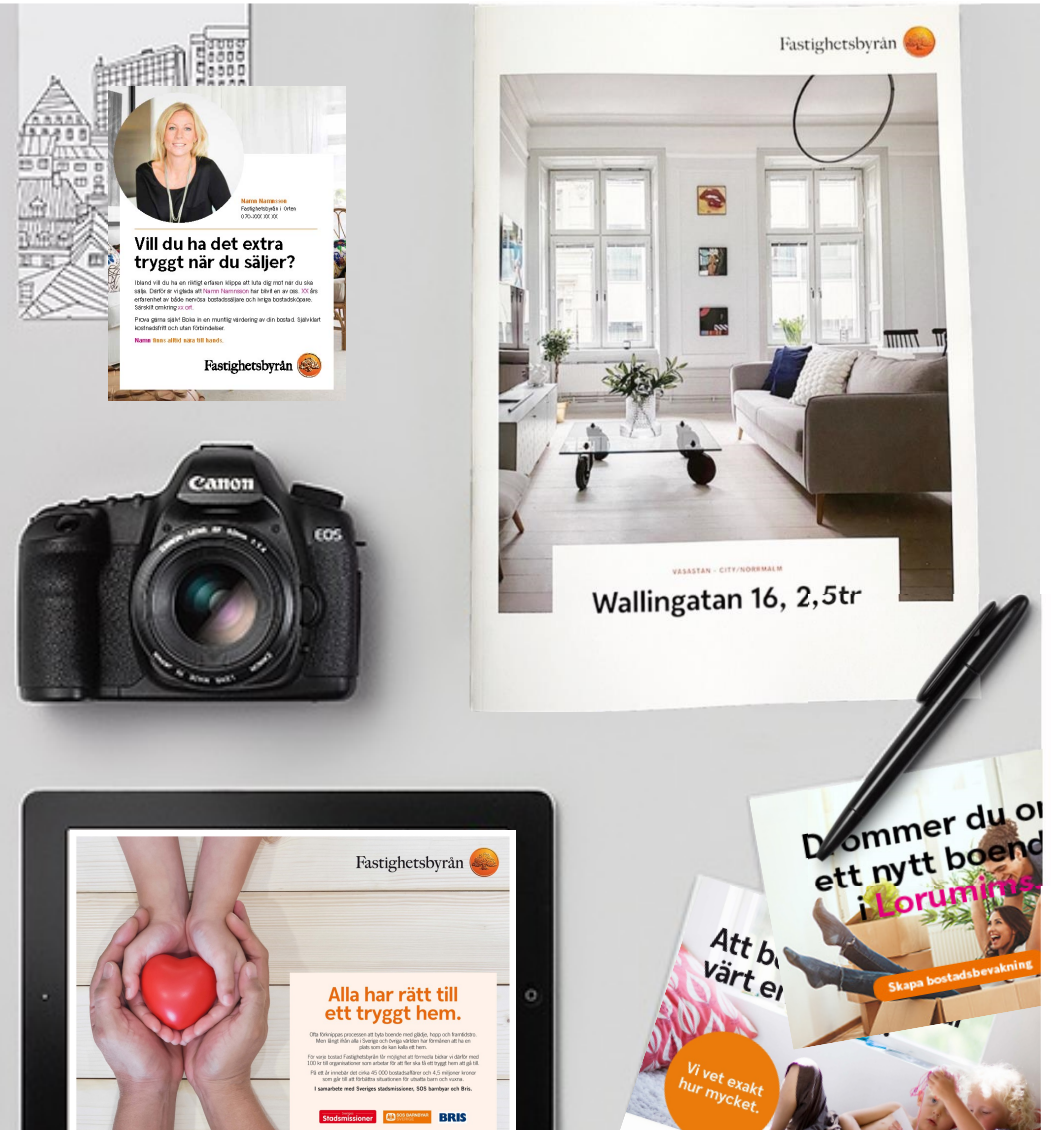
[Läs mer på reco.se](#)

Vår marknadsföring

Vi anpassar marknadsföringen så den passar bostaden och att den exponeras för rätt målgrupp.

Förutom traditionella, digitala och sociala kanaler gör vi en förhandsmatchning mot vårt stora spekulantregister.

En annan viktig kanal är fastighetsbyran.se som idag är Sveriges näst största bostadssajt.

Våra tillval och erbjudanden

Anticimex

Ballingslöv kök

Eways

Flügger färg

Hemmafixarna Nordic

IVT värmepumpar

Juridisk rådgivning
via Familjens Jurist
eller digitalt via Lexly

OBM gruppen

Samsung

Swedbank

Ztorage

Läs mer om våra tilläggstjänster
på fastighetsbyran.com

Varför välja Fastighetsbyrån?

1. Vi har nöjda kunder
2. Lokal kunskap skapar bättre affärer
3. Det är vi som träffar kunderna
4. Språkstöd på mer än 15 språk
5. Vår sajt har en miljon besökare varje vecka
6. Goda råd närhelst du behöver dem
7. Visningar som gör skillnad
8. Välkänt varumärke
9. Oändliga möjligheter – skräddarsydda lösningar
10. Från ekonomi till juridik – vi hanterar allt
11. Medverka till hållbar utveckling

Samhällsansvar

FASTIGHETSBYRÅN STÖDJER:

Sveriges stadsmissioner

Bris

SOS barnbyar

**Christer
Bertilsson**

FASTIGHETSMÄKLARE

☎ 070-520 58 19

**Sebastian
Stafnergård**

FRANCHISETAGARE
KONTORSCHEF
FASTIGHETSMÄKLARE
NYPRODUKTION

☎ 073-341 47 05

Fastighetsbyrå

5. Antagande av grönplan för Bollebygd tätort (kf fattar slutligt beslut) KS2024/8

§110

KS2024/8

Antagande av grönplan för Bollebygd tätort

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar Grönplan för Bollebygd tätort.

Ärendet

Kommunstyrelsen gav 2022-12-07, §160, samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram Grönplan för Bollebygd tätort, inom översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1.

Kommunstyrelsen skickade 2024-02-27, §25, ut Grönplan för Bollebygd tätort på samråd. Remisstiden var till och med 2024-04-30. Under samrådstiden inkom nio yttranden, som alla har bemötts i samrådsredogörelsen. Yttrandena har resulterat i flertalet mindre revideringar av Grönplan för Bollebygd tätort. En sammanfattning av dessa revideringar finns att läsa i samrådsredogörelsen.

Grönplan för Bollebygd tätort kartlägger tätortens grönområden utifrån deras ekologiska och sociala värden. Detta har gjorts genom framtagandet av tre utredningar: naturvärdesinventering, sociotopkartering och ekosystemtjänstanalys. Dessa bidrar till ett ökat kunskapsunderlag, men utredningarna har även legat till grund för de riktlinjer som tagits fram som en del av grönplanen. Kunskapsunderlaget tillsammans med riktlinjerna avser att bidra till mer långsiktigt hållbara beslut rörande tätortens grönområden. Riktlinjerna har utgått från tre tematiska områden; ekologiska värden, sociala värden och reglerande ekosystemtjänster. Därmed belyser Grönplan för Bollebygd tätort dess grönområden utifrån olika perspektiv och ger en nyanserad bild av de värden som går att återfinna i grönområdena.

2010 togs "Naturvårdsprogram för Bollebygds kommun" fram, en kommuntäckande kartläggning av naturvärden. Denna har inte antagits politiskt och behöver därmed inte heller upphävas. När Grönplan för Bollebygd tätort antas, kommer denna däremot ersätta Naturvårdsprogrammet för Bollebygds kommun som kunskapsunderlag, inom avgränsningen för Grönplan för Bollebygd tätort.

Grönplanen leder inte till några direkta ekonomiska kostnader. Däremot kan indirekta kostnader uppstå till följd av eventuella beslut om att genomföra åtgärder i linje med de riktlinjer som anges.

Förvaltningen bedömer att Grönplan för Bollebygd tätort ligger i linje med antagen översiktsplan och planeringsstrategi. Den utgör ett viktigt planeringsunderlag och strategiskt ställningstagande för fortsatt utveckling samt bevarande av de gröna värden som finns i Bollebygds kommun.

Grönplanen bedöms som lämplig att antas.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar Grönplan för Bollebygd tätort.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Antagande av Grönplan för Bollebygd tätort
- Grönplan för Bollebygd tätort, antagandehandling
- Samrådsredogörelse, Grönplan för Bollebygd tätort
- Bilaga 1, Grönplan för Bollebygd tätort
- Bilaga 2, Grönplan för Bollebygd tätort
- Bilaga 3, Grönplan för Bollebygd tätort, antagande

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Grönplan för Bollebygd tätort

Plan- och exploateringsavdelningen

Kommunstyrelseförvaltningen

Antagen 2024-XX-XX

Foto på granskog. Bild: EnviroPlanning AB.

Info om ändringar inför antagande (tillfällig text):

- Ny text har markerats i rött
- Det står "Ny" i röd text bredvid de nya kartor som tillförts
- En röd asterisk markerar att en del av den tidigare texten har strukits eller ersatts av ny text. Ofta syftar detta endast till kortare textstycken eller enstaka meningar.

Titel: Grönplan för Bollebygd tätort

Antagen: 2024-XX-XX

Författare: Plan- och exploateringsavdelningen, Kommunstyrelseförvaltningen, Bollebygds kommun

Grafisk form och layout: Plan- och exploateringsavdelningen, Bollebygds kommun

Foton: Om inget annat är angivet står Bollebygds kommun som ägare av de foton som inkluderas i grönplanen.

Genomförandet av Bollebygds tätorts grönplan har medfinansierats av statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Förord

Grönområdena i Bollebygd tätort spelar en viktig roll för dess fortsatta utveckling, då de bidrar till såväl ekologiska som sociala värden samt spelar en stor roll i klimatanpassningsarbetet. För att säkerställa att tätortens grönområden hanteras på ett enhetligt och långsiktigt hållbart sätt har *Grönplan för Bollebygd tätort* tagits fram.

Grönplan för Bollebygd tätort, fortsättningsvis refererad till som grönplanen, består huvudsakligen av två delar; politiskt antagna riktlinjer samt kunskapsunderlag. Grönplanen syftar till att vägleda både politik och förvaltning i deras arbete som berör Bollebygds grönområden, främst i form av fysisk planering och skötsel.

Medverkande i arbetet med
Bollebygd tätorts grönplan

Politisk styrgrupp

- Ulf Rapp (S), KS ordförande
- Daniel Persson (SD), KS 1:a vice ordföranden
- Ingridh Anderén (M), KS 2:a vice ordföranden,
- Jonny Svensson (S), fd. samhällsbyggnadsnämndens ordförande
- Rune Kennborn (KD), fd. samhällsbyggnadsnämndens vice ordförande
- Rose-Marie Grune (MP), ledamot
- Tomas Ridell (V), ledamot
- Joakim Wahlberg (L), ledamot
- Fredrik Olofsson (C), ledamot
- Madeleine Söderlund (FR), ledamot

Medverkande tjänstepersoner

- Anna Lund, Plan- och exploateringschef
- Erika Eliasson, samhällsplanerare
- Diddi Carlson, planhandläggare
- Ewa Andersson, parksamordnare
- Andreas Andersson, parksamordnare

Medverkande konsulter

- Helen Ashman, planarkitekt *Norconsult AB*
- Dennis Jonason, ekolog *EnviroPlanning AB*
- Sofia Berg, ekolog *EnviroPlanning AB*
- Karl Persson, GIS-ingenjör *Sweco Sverige AB*
- David Modig, GIS-ingenjör *Sweco Sverige AB*

Innehållsförteckning

Ordlista	6
Kapitel 1: Inledning	8
Bakgrund	10
Syfte	10
Process	10
Avgränsning	11
Kapitel 2: Förutsättningar	12
Geografiska förutsättningar	14
Klimatanpassning	14
Grönplanens förhållande till strategiska styrdokument	15
Hot- och påverkansfaktorer	18
Kapitel 3: Strategiska ställningstaganden	20
Strategiska ställningstaganden	22
Fokusområden och riktlinjer	23
Skadelindrings-hierarkin	24
Kapitel 4: Fokusområden	26
Fokusområde 1: Ekologiska värden	28
Fokusområde 2: Sociala värden	38
Kapitel 5: Fortsatt arbete	50
Uppföljning och fortsatt arbete	52
Referenslista	53

Ordlista

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald innebär att det finns en stor variation i naturen. Variationen syftar både till att det finns flera olika typer av ekosystem och naturliga livsmiljöer, men även att dessa i sig innehåller en stor variation av arter, som i sin tur har stor genetisk variation. Den biologiska mångfalden har stor direkt effekt på ekosystemens funktion och fortvarande, vilket påverkar dess förmåga att leverera många av de ekosystemtjänster som människan är beroende av.

Additionalitet

Enligt Naturvårdsverket hänger begreppet additionalitet ihop med begreppet ingen nettoförlust och handlar om att kompensationsåtgärden ska eller bör tillföra nytta för bevarandet av bio[1] logisk mångfald utöver det som skulle ha skett utan att kompensationsåtgärden genomförts för att ingen nettoförlust ska anses uppnått. Åtgärder som ingår i ett ordinarie och planerat genomförande av naturvårdsåtgärder anses därför inte uppfylla kravet på additionalitet. För att avgöra om additionalitet nås behövs en bedömning kring hur den biologiska mångfalden hade utvecklats oberoende av kompensationsåtgärden. Detta leder till en relativt stor tolkningsmån. En del menar att skydd av natur kan vara en kompensationsåtgärd och leda till additionalitet, medan andra menar att enbart skydd inte räcker som kompensationsåtgärd utan att habitat och ekosystem måste nyskapas eller restaureras för att additionalitet ska uppnås.

Dagvatten

Tillfälligt förekommande regn- och smältvatten som avrinner från markytor, tak och andra konstruktioner. Begreppet kan även inkludera uppträngande grundvatten.

Detaljplan

Genom framtagandet av en detaljplan reglerar kommunen den utpekade platsens mark- och vattenanvändning. Detaljplanen är juridiskt bindande och dess innehåll ligger till grund för beslut om bygglov och annan lovgivning.

Ekosystem

Ett ekosystem är allt levande och den miljö som finns i ett område i naturen, där alla delar jobbar tillsammans. Växter, djur, småkryp, vatten, maskar – alla delar är viktiga. Ett ekosystem kan till exempel vara ett korallrev, en skog eller området runt en stubbe.

Ekosystemtjänst

Ekosystemtjänst är ett begrepp som enligt Naturvårdsverket används som ett sätt att beskriva ekosystemens funktion och nytta för människan. Begreppet synliggör vårt beroende av fungerande ekosystem, både för människans välbefinnande och överlevnad. Exempelvis behöver vår livsmedelsproduktion ekosystemtjänster såsom pollinerande insekter, bakterier och maskar som gör jorden bördig och insekter som är naturliga bekämpare av oönskade skadedjur i våra grödor.

Fysisk planering

Planläggningen av hur mark- och vattenområden ska eller bör användas. Detta kan exempelvis innefatta var bebyggelse eller infrastruktur ska ligga och hur den bör vara utformad eller vilka grönområden som bör bevaras.

Grönområde

Begreppet grönområde är ett samlingsnamn för alla vegetationsklädda ytor, exempelvis gräsmattor, parker, betesmarker eller naturområden.

Grön infrastruktur

Alla grönområden i ett större område bildar tillsammans ett nätverk, en infrastruktur, som binder samman olika typer av grönområden och skapar en helhet. Denna helhet kallas för grön infrastruktur, då den precis som övrig infrastruktur utgör en mycket viktig funktion i samhället och binds samman genom ett stort antal kopplingar, likt ett nät.

Grönstråk

Genom att ett stort antal grönstråk binds samman bildas vad som ovan benämns som grön infrastruktur. Ett grönstråk utgörs av grönområden av varierande storlek och ekologiskt värde som tillsammans bildar ett längre stråk av grönska. Dessa möjliggör för individer av olika arter att förflytta och sprida sig i landskapet. Att bevara stråken blir därför viktigt i arbetet med att skydda och utveckla den biologiska mångfalden och tillgången till ekosystemtjänster. Stråken bidrar även positivt till friluftsliv och rekreation.

Hårdgjord mark

Hårdgjord mark är markytor som är täckta av hårt material såsom asfalt, stenplattor eller hårt packat grus. Dessa ytor är en viktig del i samhällets infrastruktur då de exempelvis utgör bilvägar, parkeringar eller torgytor. Materialet gör att marken blir fysiskt stabilt, men innebär även att det blir nästan ogenomträngligt för vatten. Hårdgjord mark ökar därför risken för

översvämning då vattnets förmåga att rinna undan minskar, vilket på vissa platser riskerar att leda till stora skador på egendom. De hårdgjorda ytorna förändrar även tillgången på vatten och näring i marken och påverkar därmed ekosystemen och förutsättningar för ekosystemtjänster.

Kantzon

En kantzon är det område där marken övergår från en marktyp till en annan, exempelvis från skog till jordbruksmark eller från ängsmark till exploaterat område. Kantzonens främjar spridning av arter i landskapet, skapar en ökad biologisk mångfald i övergångszonen med stor artvariation, bidrar till skydd/gömmställen för djur och insekter, minskar eventuella erosioner och fungerar som vindfång.

Kantzonseffekt

Kantzonseffekten innebär att ekosystemet inom kantzonen delvis påverkas av den intilliggande marktypen och de förhållanden som råder där. Vid användningen av begreppet kantzonseffekt i grönplanen syftar man främst till effekten av de nya kantzoner som uppstår vid exploatering i ett grönområde. Sådana kantzoner kan bland annat exponeras för ljud- och ljusföroreningar, vilket påverkar ekosystemet negativt. Om exploatering tillåts i direkt anslutning till områden med höga naturvärden riskerar dessa därmed att komma till skada, då de utsätts för mer störningar än tidigare.

Klimatanpassning

Åtgärder som syftar till att skydda miljön och människors liv, hälsa och egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra för mark, vatten och bebyggelse.

Miljöbalken (1998:808)

Lagstiftning som trädde i kraft 1 januari 1999. Miljöbalken berör områden såsom miljöskydd, naturvård, renhållning och hälsoskydd.

Plan- och Bygglagen (2010:900)

Lagstiftning som ursprungligen trädde i kraft 1987 och som 2010 antogs på nytt, då med större uppdateringar och tillägg. Plan- och Bygglagen reglerar planläggning av mark- och vattenanvändning samt byggande och syftar till att främja en jämlik och hållbar samhällsutveckling.

Resiliens

Förmågan hos ett system att hantera och återhämta sig mot olika typer av störningar, så att viktiga funktioner som systemet tillhandahåller inte går förlorade. Ett system kan vara ett ekosystem, ett samhälle, en ekonomi eller en stad. Det kan handla om en skogs förmåga att återhämta sig efter en storm eller en brand, eller ett samhälles förmåga att klara sig vid eller återhämta sig från en naturkatastrof.

Skadelindringshierarkin

Skadelindringshierarkin är ett förhållningssätt som tillämpas vid exempelvis fysisk planering eller byggnation, för att minimera skador på miljön. Hierarkin är uppdelad i fyra steg: i första hand ska skador undvikas och i andra hand minimeras. I tredje hand ska negativa effekter på miljön restaureras och som sista alternativ ska skadorna kompenseras för genom olika typer av åtgärder.

Sociala värden

Sociala värden är ett brett begrepp men användningen i grönplanen kan främst liknas med begreppet upplevelsevärden. Det kan exempelvis handla om möjligheten att rasta hunden, jogga, plocka svamp eller möta andra människor. Sociala värden är en viktig resurs för samhället när det gäller människors välbefinnande, hälsa, livsmiljö, regional utveckling och turism.

Tillgänglighet

Ett tillgängligt område är utformat på ett sätt som möjliggör för personer att tillträda en plats, oberoende av dess fysiska förmåga. Det kan också inkludera kvaliteter såsom tydlig skyltning, sittplatser längs vägen och tydliga entréer, vilket bland annat ökar områdets orienterbarhet och trivsamt.

Översiktsplan

Genom framtagandet av en översiktsplan föreslås hur kommunen bör utvecklas i framtiden sett till dess mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men utgör ändå ett viktigt verktyg och ligger till grund för framtida fysisk planering och lovgivning. Kommunen ska enligt lag alltid ha en aktuell översiktsplan.

Kapitel 1: Inledning

Följande kapitel ger en inblick i grönplanens bakgrund, syfte, geografiska avgränsning och process. Analyserna som har utförts i samband med arbetet och syftet med dessa beskrivs även.

Läsanvisningar

Läsanvisning! I detta dokument kommer Grönplan för Bollebygd tätort benämnas grönplan för att underlätta läsningen.

Kapitel 1: Inledning

Första kapitlet beskriver grönplanens funktion, inriktning och avgränsning.

Kapitel 2: Förutsättningar

Andra kapitlet beskriver hur grönplanen förhåller sig till olika hot- och påverkansfaktorer, till internationella, regionala och lokala mål och strategier, samt behovet av klimatanpassning.

Kapitel 3: Politiska ställningstaganden

I tredje kapitlet presenteras grönplanens tre fokusområden med tillhörande politiskt antagna riktlinjer. Därtill förklaras skadelindringshierarkin och dess tillämpning vid framtida ställningstaganden som rör grönområden.

Kapitel 4: Fokusområden

I fjärde kapitlet ges en mer djupgående beskrivning av fokusområdenas riktlinjer. Därefter sammanfattas de underlagsrapporter som legat till grund för de framtagna riktlinjerna, vilket ger en tydlig bild av Bollebygd tätorts nuvarande förutsättningar.

Kapitel 5: Fortsatt arbete

I femte kapitlet beskrivs uppföljning av samt fortsatt arbete med grönplanen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav 2022-12-07 § 160 samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en grönplan för Bollebygd tätort. Resterande delar av kommunen ska enligt uppdraget studeras i senare etapper.

Grönplanen har tagits fram som ett fristående dokument, och har därmed inte behövt förhålla sig till Plan- och Bygglagens (2010:900) bestämmelser gällande process och innehåll. Grönplanen antas politiskt och fyller därför en viktig funktion, då dess riktlinjer möjliggör för att mer strategiska och långsiktiga beslut kan fattas.

Tre underlagsrapporter har tagits fram som ett kunskapsunderlag till grönplanen; naturvärdesinventering, ekosystemtjänstanalys och sociotopskartering. Syftet med dessa är att kartlägga områdets nuvarande förutsättningar samt belysa dess olika kvaliteter och brister. Med detta underlag som utgångspunkt har riktlinjer tagits fram rörande hanteringen av grönområden. Därigenom ger grönplanen en tydlig riktning för kommunens fortsatta utveckling. Detta rör både bevarande och utveckling av naturområdenas kvaliteter, men även utvecklingen av den bebyggda miljön. Planen hjälper även till att bryta ner relevanta miljömål och konkretisera vad dessa innebär för just Bollebygds kommun. Som ett resultat stärker Bollebygds kommun sitt bidrag till en mer hållbar samhällsutveckling.

Ekosystemtjänst är ett begrepp som beskriver ekosystemens funktion och nytta för människan. Begreppet synliggör vårt beroende av fungerande ekosystem, både för människans välbefinnande och överlevnad. Exempelvis behöver vår livsmedelsproduktion *pollinerande insekter* för att fungera, vilket klassas som en ekosystemtjänst.

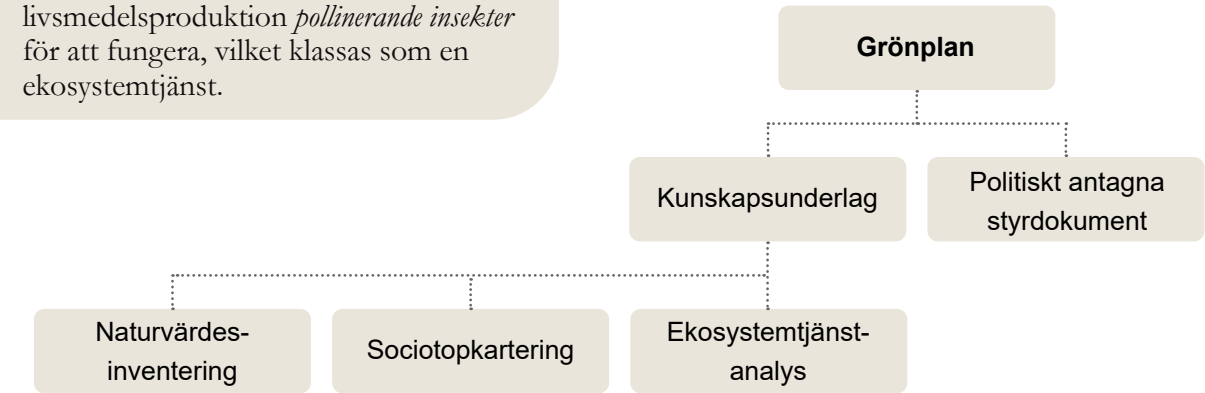

Illustration 1. Illustrerar grönplanens huvudsakliga innehåll; politiskt antagna riktlinjer och kunskapsunderlag. Kunskapsunderlaget består av en naturvärdesinventering, sociotopskartering och en ekosystemtjänstanalys.

Syfte

Grönplanen syftar till att utgöra ett underlag inför kommande beslutsfattande rörande hantering och utveckling av grönområdena i Bollebygd tätort. Genom utökat kunskapsunderlag och politiskt antagna riktlinjer vägleder grönplanen politiska beslut och plan- och exploateringsavdelningens samt parkenhetens löpande arbete.

Process

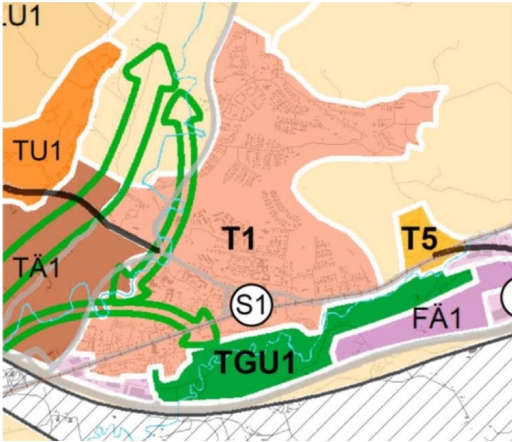
Kommunstyrelseförvaltningens plan- och exploateringsavdelning har varit ansvariga för framtagandet av grönplanen. Som grund för grönplanen har tre underlagsrapporter tagits fram, i form av en naturvärdesinventering, ekosystemtjänstanalys samt en sociotopskartering. Dessa har lokaliserat och värderat olika kvaliteter och brister vad gäller Bollebygd tätorts naturvärden, ekosystemtjänster och sociala värden. Med underlagsrapporterna samt de regionala och nationella miljömålen som utgångspunkt utformade förvaltningens arbetsgrupp, i samarbete med den politiska styrgruppen, riktlinjer för att stärka de kvaliteter och åtgärda de brister som identifierats i rapporterna.

I ett sista skede skickades grönplanen ut till arbetsgruppen för granskning, innan kommunstyrelsen 2024-02-27 beslutade om att låta planen gå ut på samråd. Efter mindre justeringar antogs grönplanen av kommunfullmäktige den XX. Grönplanen bör aktualitetsprövas varje mandatperiod, med fördel i samband med att planeringsstrategin tas fram. Plan- och exploateringsavdelningen är ansvarig för aktualitetsprövningar och framtida uppdateringar av grönplanen.

Avgränsning

Grönplanen avgränsas geografiskt till Bollebygds centrala delar samt delar av Rinnaområdet (se karta 2). Avgränsningen har utgått från översiktsplanens utvecklingsområden T1, T5 och TGU1, som totalt motsvarar cirka 400 hektar (4 kvadratkilometer). Detta motiveras med att översiktsplanen föreslår att framtida nybyggnation främst ska ske inom detta område. Det är därför viktigt att vara medveten om vilka värden som finns här, för att förebygga att dessa går förlorade. De höga naturvärdena som finns i Nolans dalgång är kända sedan tidigare och tas därför inte med i avgränsningen. **Varpås skogar har alltså inte inkluderats, eftersom någon större exploatering i området inte är planerad. Delar av Getabrohult är inte heller inkluderat i grönplanen, eftersom det i översiktsplanen är utpekad som möjlig lokalisering för verksamhetsmark. Dessa områden kommer därför undersökas närmare i samband med en sådan planläggning, då naturvärdesinventering som genomförs i samband med en detaljplan har en än högre detaljeringsnivå än den genomförd i grönplanen.**

En tematisk avgränsning har gjorts, där grönplanen uppmärksammar grönområdenas nuvarande naturvärden samt sociala värden. Avgränsningsområdets blåstruktur, alltså dess åar och dammar, är inte inkluderade i grönplanen. Ekologiska och sociala värden i anslutning till blåstrukturen har undersökts, men däremot inga av de ekologiska värden som finns under vattenytan.

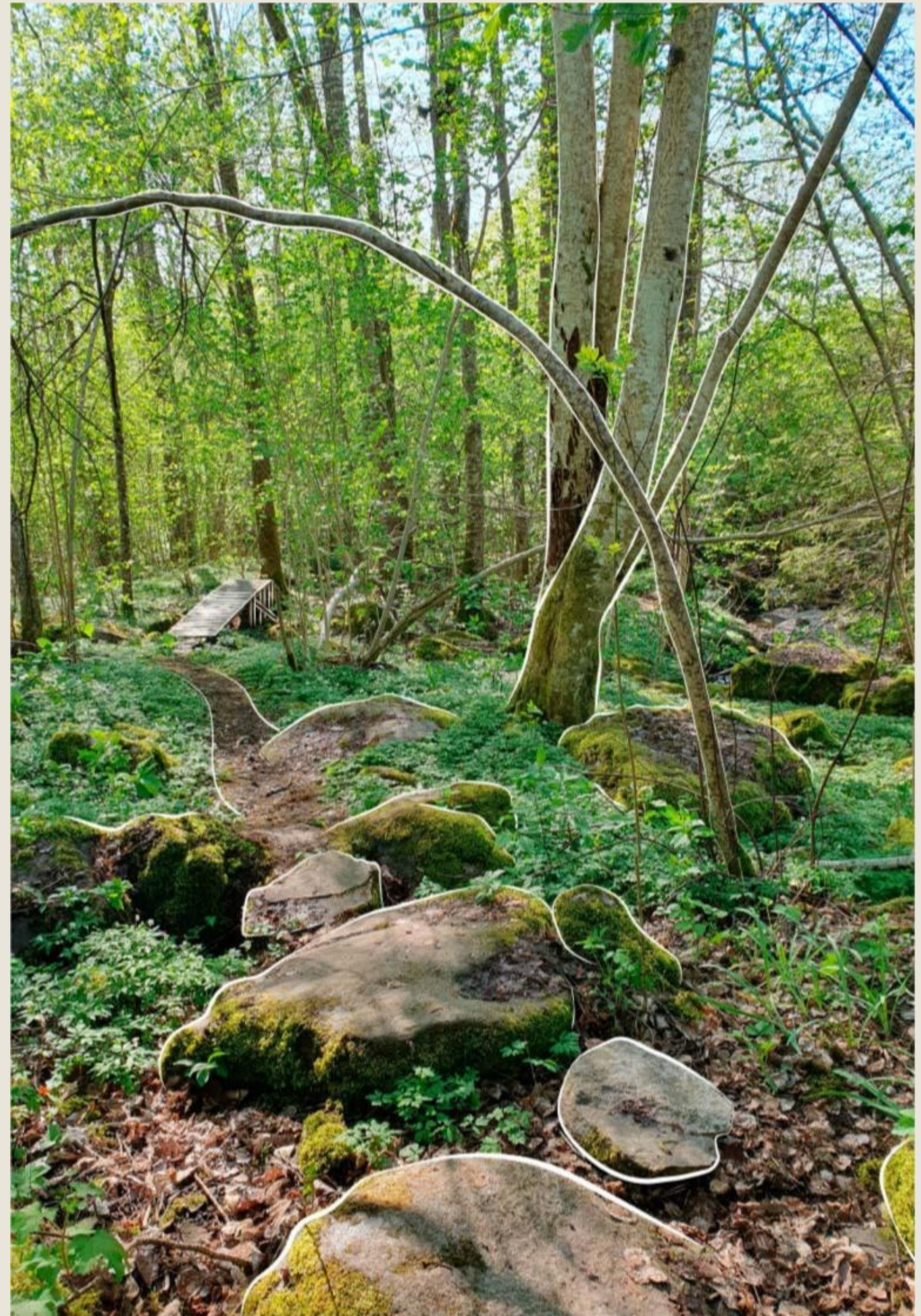
Karta 1. Visar översiktsplanen över Bollebygd tätort. Grönplanens område utgår från översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1.

Karta 2. Visar grönplanens geografiska avgränsning. Avgränsningsområdet sträcker sig från Tyttet i norr till Rinna-området i söder samt från Kullamotet i väster till Grönkulleområdet i öster. Avgränsningen är utformad för att inkludera tätortens huvudsakliga bostads- och verksamhetsområden.

Kapitel 2: Förutsättningar

I detta kapitel presenteras en rad olika förutsättningar som grönplanen behöver förhålla sig till, från dess geografiska förutsättningar och ett förändrat klimat till internationella, nationella, regionala och kommunala mål och strategier. Dessa har utgjort utgångspunkten vid framtagandet av grönplanen och har spelat en viktig roll i dess utformning och innehåll.

Geografiska förutsättningar

Bollebygd tätort är lokaliserad på en ås mellan Söråns och Nolåns dalgångar, vilket ger de boende utblick över det böljande landskapet som omger orten. Med dalgångarna i söder och väster och ett mer kuperat område i öster, omges Bollebygd tätort av såväl skog som odlingslandskap. Detta gör att många Bollebygdsbor har närhet till naturen, vilket är något som vid dialog med invånarna beskrivits som mycket värdefullt.

Trots att stora grönområden omger Bollebygd tätort är även natur- och parkområden inom orten av stor vikt. Dessa bidrar ofta med andra typer av värden än omkringliggande skogsområden, exempelvis mötesplatser, lek, sittplatser i en lugn miljö och närhet till grönområden. Tätortens grönområden bidrar även till sammanhängande grönstråk genom de bebyggda områdena, som kopplar samman den kringliggande grönstrukturen. På så vis kan djur och växter förflytta och sprida sig genom tätorten, vilket är av stor vikt för den biologiska mångfaldens bevarande och utveckling.

Klimatanpassning

Klimatförändringarna bidrar till en ökad risk för extremväder. I framtiden beräknas Sverige drabbas allt oftare av värmeböljor och ökade mängder nederbörd, något som till viss del kan regleras med hjälp av grönytor. Ett mer strategiskt förhållningssätt till tätortens grönområden kan därmed göra Bollebygd till ett mer resiliellt samhälle som är mer motståndskraftigt vid extremväder.

Genom att bevara, tillskapa och sköta grönområden på rätt sätt kan de negativa effekterna av skyfall minska, eftersom grönområden kan omhänderta stora mängder regnvatten. Exempelvis kan ett parkområde på 1000 kvadratmeter med ett jorddjup på minst 3 meter fördröja omkring 75 kubikmeter vatten (c/o City 2014). Genom att arbeta förbyggande mot översvämningar minskar även risken för erosion och skred.

Grönska kan även bidra till sänkta temperaturer vid värmeböljor. Enligt forskningen kan parker ha upp till 5 grader lägre temperatur än i den omgivande staden. Dessa siffror går inte att rakt av applicera på Bollebygd, men är ändå talande för grönskans effekt på det lokala klimatet.

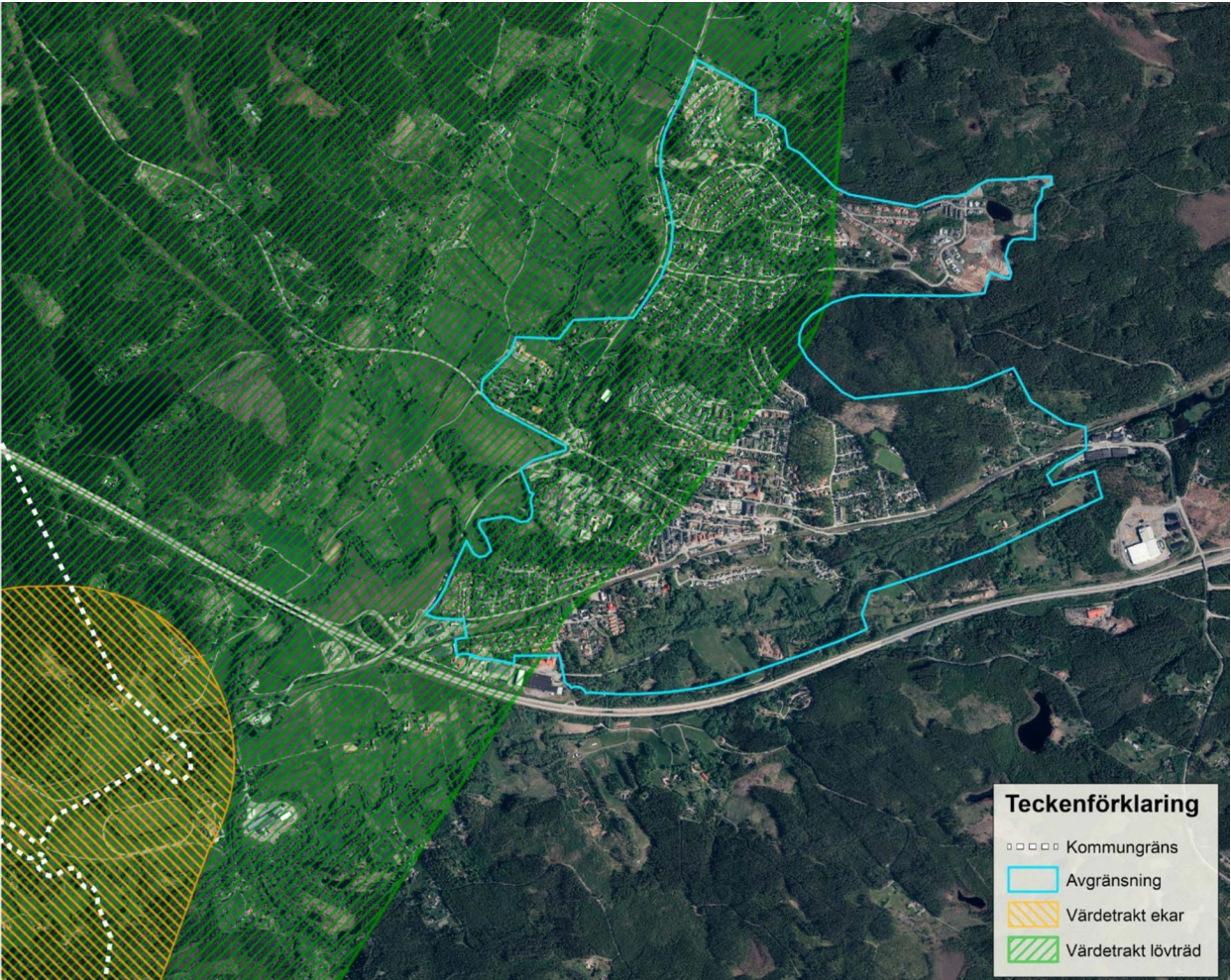
Grönområden ses av dessa skäl som grundläggande verktyg i klimatanpassningsarbetet.

Tidigare kartläggningar och gällande naturskydd

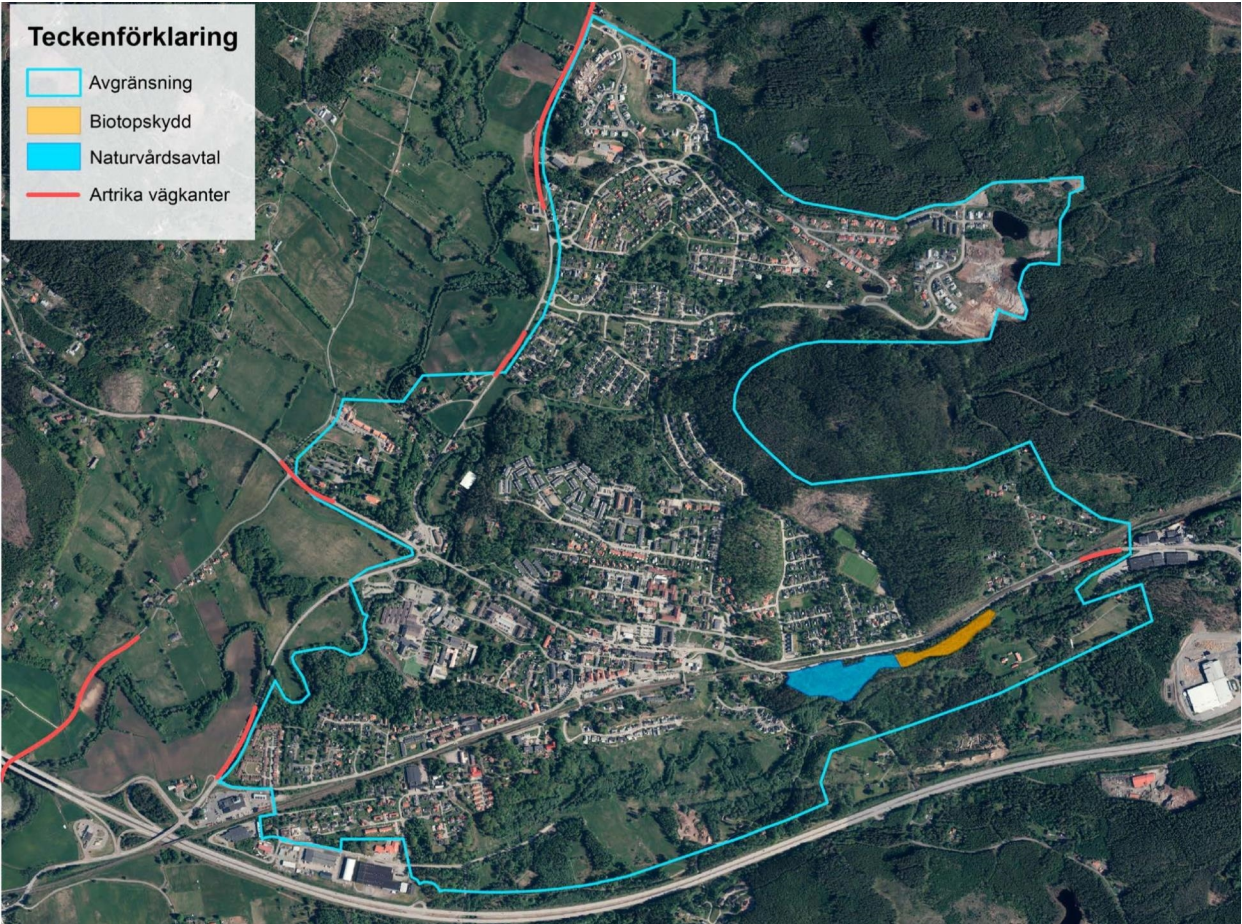
Det finns sedan tidigare en rad kartläggningar som är relevanta för grönplanen. Det finns både underlag som pekar ut områden med höga naturvärden eller särskilda lokala förutsättningar, men även områden vars natur redan idag är skyddad.

Karta 3 utgörs av en mer utzoomad karta för att visa på hur grönplanens avgränsningsområde hänger ihop med omkringliggande landskap. Här visas två kartlager framtagna av Länsstyrelsen Västra Götaland: värde-trakt för lövträd och värde-trakt för ek. Med värde-trakt menas i detta fall ett större område där lövträd alternativt ekar står tillräckligt tätt för att de mer lättspridda arterna som är beroende av dessa träd ska kunna överleva, t.ex. mindre hackspett.

Karta 4 visar istället områden inom eller i direkt anslutning till grönplanens avgränsningsområde. Sedan 2023 äger kommunen fastigheten med det utpekade biotopskyddsområdet samt området med naturvårdsavtal, något som kommunen därför behöver förhålla sig till i enlighet med de avtal som är skrivna. De utpekade artrika vägkanterna sköts däremot av Trafikverket, men det kan ändå vara bra att kommunen har en medvetenhet kring de naturvärden som finns där.

Karta 3. Värde-trakter för lövträd och ekar.

Karta 4. Områden med naturvårdsavtal och biotopskydd samt artrika vägkanter utpekade av Trafikverket.

Ny

Ny

Hot- och påverkansfaktorer

Grönstrukturen bidrar till många positiva effekter för Bollebygd tätort. En nyckel till en långsiktig och hållbar grönplanering är att uppmärksamma och hantera hot- och påverkansfaktorer i ett tidigt skede och på en övergripande strategisk nivå. På så sätt kan riskerna för hot- och påverkansfaktorer minimeras, liksom risken för negativa, kumulativa effekter. Nedan presenterade hot- och påverkansfaktorer har sin utgångspunkt i Länsstyrelsen Västra Götalands regionala handlingsplan för grön infrastruktur, med mindre anpassningar till Bollebygds förutsättningar.

Fragmentering av landskapet

Fragmentering av landskapet är en av de största utmaningarna för en fungerande grönstruktur och innebär att större sammanhållande grönområden delas upp till mindre områden med svaga eller inga kopplingar mellan varandra. Barriärer kan exempelvis utgöras av bebyggelse, vägar och järnvägar. Det kan också handla om avverkning, uppodling och igenplantering som leder till små och utspridda grönområden. Fragmentering drabbar särskilt arter med dålig spridningsförmåga och begränsar arter som är beroende av ett variationsrikt landskap.

Buller och ljus

Buller påverkar såväl människor som djur negativt och är därför en påverkansfaktor att ta hänsyn till. Buller kan bland annat orsaka beteendeförändringar och göra det svårare för djur att kommunicera. Landskapets och stadens belysning påverkar balansen i ekosystemen. Många nattaktiva djur påverkas negativt både vid födosök, fortplantning och spridning. Djurens dygnsrytm kan också påverkas, liksom deras förmåga att kommunicera och orientera sig. För växter kan blomningstid och lövfällning påverkas.

Skred

Skred och erosion utgör ett hot mot bebyggelse och samhällsfunktioner och att skred- och erosionssäkra kan därför ibland vara nödvändigt. Skred är när en sammanhängande jordmassa kommer i rörelse. Erosion är nötning och borttransport av jord och berg som kan orsakas av till exempel vatten eller vind. Erosion kan leda till ras och skred längs vattendrag och branta sluttningar. Hårda skydd mot skred och erosion så som spontning och strandskoning kan påverka grönstrukturen och dess biologiska mångfald negativt. Det finns dock möjlighet att minska risken för skred och erosion genom biologiska och naturanpassade metoder, vilket inte har samma negativa effekt på den biologiska mångfalden. I kommunens översiktsplan (2022) finns kartsnitt som visar områden med sämre stabilitetsförhållanden inom grönplanens avgränsningsområde.

Påverkan från bebyggelse och infrastruktur

Den byggda miljön påverkar gröna infrastrukturen på olika sätt, bland annat genom att orsaka barriärer och fragmentering och på så sätt orsaka brister i spridningssamband. Samtidigt finns det möjlighet att vid bebyggelseutveckling eller förändring av befintlig bebyggelsestruktur förbättra eller åtgärda brister i den gröna infrastrukturen. Det kan göras genom att exempelvis skapa naturvärden eller stärka svaga grönstråk.

Hårdgjorda ytor, både horisontella och vertikala, kan stoppa spridningssamband genom att avskräcka djur från att passera. Samtidigt kan trädgårdar och parker fungera som spridningskorridorer. Påverkan vid en exploatering beror på hur tätbebyggt det blir och hur placeringen blir i förhållande till gröna samband. Stora exploateringar för verksamheter i randområden kring tätorter kan ha stor negativ påverkan, jämfört med bostadsområden som ofta är grönare med mindre hårdgjorda ytor.

Väg och järnväg

I anslutning till infrastruktur kan det finnas livsmiljöer av betydelse för biologisk mångfald. Vägar leder samtidigt till intrång och skapar barriärer och fragmentering i naturmiljön, vilket motverkar en fungerande grönstruktur. Barriärerna minskar djurens rörelsemöjligheter och medför att populationer riskerar att isoleras ifrån varandra, vilket skapar en sårbarhet och ökad risk för utdöende. Barriäreffekten varierar beroende på bland annat antalet fordon och dess hastighet, samt vilken typ av djurart det handlar om. Bollebygds tätort har genom järnvägen och motorvägen två större barriärer att hantera och beakta i den gröna planeringen. För mindre djurarter, till exempel grodor, kan även småvägar vara livshotande barriärer. Säkra passager i form av ekodukter, vägtrummor med mera kan därför vara viktiga.

Klimatförändringar

Klimatförändringar pekas ut som ett av de allvarligaste hoten mot biologisk mångfald. Även om utsläppen minskar kommer genomgripande förändringar att ske, bland annat med ökad andel värmeböljor och ökad nederbörd i form av skyfall. Tillrinning av vattendrag beräknas öka med 5-15% vid mitten av seklet, med störst ökning vintertid.

Sårbara arter hotas mest av klimatförändringar. De arter som är beroende av en speciell livsmiljö är extra känsliga medan naturmiljöer med fler arter och större populationer är bättre rustade. Samspelet mellan växter och djurs livscyklar kan komma i obalans när klimatet förändras. Exempelvis kan grodyngel utvecklas snabbare i värmen, samtidigt som det kanske inte finns något för dem att äta så tidigt på säsongen. Växter och djur kommer inte att hinna anpassa sig då klimatförändringarna kommer att ske under kort tid och känsliga arter riskerar därför att slås ut. Fungerande grönstråk kan underlätta anpassningen.

Ett av de största hoten mot biologisk mångfald i ett förändrat klimat handlar om igenväxning. Hotet ökar till följd av ökad temperatur och förlängd vegetationsperiod. Detta ställer ökade krav på bland annat skötsel i naturområden.

Smittsamma sjukdomar och invasiva arter så som parkslide, spansk skogssnigel, lupin och jättebalsamin gynnas av klimatförändringarna. När en art inte har några naturliga fiender i våra ekosystem slår de ut andra arter och ekosystem, med minskad biologisk mångfald som följd. En tidig bekämpning av invasiva arter ökar möjligheterna att begränsa utbredningen.

Varmare och längre somrar med större variation i nederbörd ökar risken för att vattendrag torkar ut. Det i sin tur kommer att påverka vattenlevande arter och vattenkvaliteten. Försämrade vattenkvalitet kan bidra till att avståndet mellan populationer blir längre. Det gör att en fungerande grönstråk bli extra viktig för spridning, genutbyte och återkolonisation av arter.

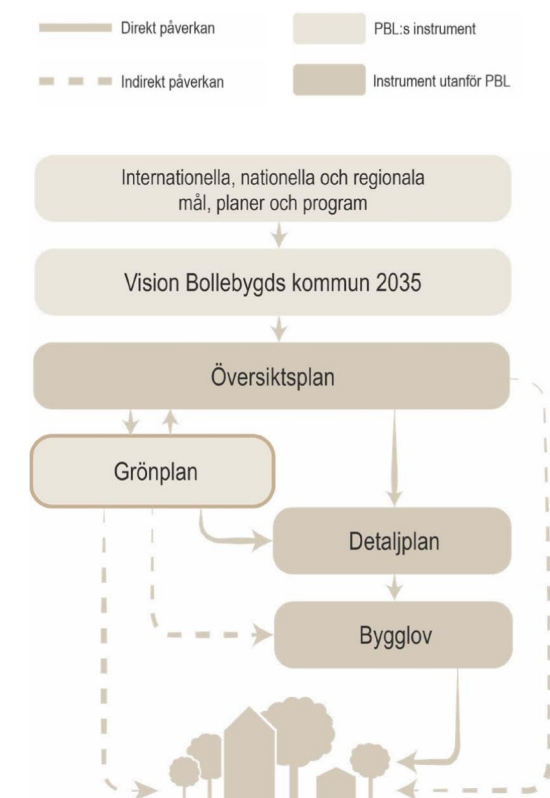
Kumulativa effekter

Risken för kumulativa effekter måste också tas i beaktande, vilket är särskilt viktigt på en övergripande nivå i grönplanering. Kumulativa effekter är den sammanlagda effekten som uppstår när flera olika risker sammanfaller och samverkar med varandra. Flera mindre negativa förändringar som i sig kan verka små eller obetydliga, kan tillsammans urholka viktiga funktioner i grönstrukturen.

Biologisk mångfald innebär att det finns en stor variation i naturen. Variationen syftar både till att det finns flera olika typer av ekosystem och naturliga livsmiljöer, men även att dessa i sig innehåller en stor variation av arter, som i sin tur har stor genetisk variation. Den biologiska mångfalden har stor direkt effekt på ekosystemens funktion och fortvarande, vilket påverkar dess förmåga att leverera många av de ekosystemtjänster som människan är beroende av. Läs mer om ekosystemtjänster på sidan 47.

Grönplanens förhållande till strategiska styrdokument

I figur 2 visas hur grönplanen förhåller sig till internationella, nationella, regionala och kommunala strategier, mål och andra handlingar. Efter illustrationen ges en kortfattad prestation av relevanta dokument, vad gäller dess innehåll och förhållande till grönplanen. Dessa har kategoriserats, från internationell till kommunal nivå.

Figur 2. Diagram om hur grönplanen förhåller sig till andra dokument.

Internationell och nationell nivå

Agenda 2030 och Sveriges miljömål

År 1999 antog Sveriges riksdag de svenska miljömålen, vars syfte beskrivs väl i Sveriges generationsmål: ”att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”. Av de 16 svenska miljömålen kan grönplanen antas bidra positivt till bland annat målen om ett rikt växt- och djurliv, frisk luft, begränsad klimatpåverkan och god bebyggd miljö. Detta till följd av att de grönområden som behandlas i grönplanen bidrar med en rad ekosystemtjänster som har ekologiska såväl som sociala effekter.

Arbetet med Sveriges miljömål hänger tätt samman med åtagandet Sverige gjort genom Agenda 2030, som är en handlingsplan som alla FNs medlemsstater skrev under år 2015. Sveriges miljömål kan ses som ett sätt att uppnå ekologisk hållbarhet inom ramen för Agenda 2030. I Agenda 2030 ingår dock även en rad mål som rör social hållbarhet, som även dessa är av relevans för grönplanen.

EU:s strategi för biologisk mångfald 2030

År 2020 lade EU-kommissionen fram sin strategi för biologisk mångfald 2030. Här presenteras en rad handfasta mål för att EU:s biologiska mångfald fram till 2030 ska vara på väg att återhämta sig. En viktig del i detta arbete är att skydda de värden som ännu kvarstår. Genom Bollebygds kartläggning av sina naturvärden kan mer välgrundade beslut fattas, där den biologiska mångfalden tillåts vara en av de faktorer som styr kommunens fysiska utveckling samt skötsel av grönområden. Därigenom kan kommunen bidra positivt till den biologiska mångfalden.

Sveriges friluftsmål

Regeringen har ställt upp tio friluftsmål, med det övergripande målet att med allemansrätten som grund ge stöd åt människors möjligheter att vistas i natur- och kulturmiljöer och utöva friluftsliv. Bollebygds grönplan blir en del i arbetet att förstärka kommuninvånarnas förutsättningar för ett varierat och tillgängligt friluftsliv i Bollebygd tätort. Ett eventuellt åtgärdsprogram till grönplanen kan komma att ytterligare stärka detta arbete genom att konkretisera vilka åtgärder som bör prioriteras.

Grön infrastruktur. Alla grönområden i ett större område bildar tillsammans ett nätverk, en infrastruktur, som binder samman olika typer av grönområden och skapar en helhet. Denna helhet kallas för grön infrastruktur, då den precis som övrig infrastruktur utgör en mycket viktig funktion i samhället och binds samman genom ett stort antal kopplingar, likt ett nät.

Regional nivå

Västra Götalandsregionens miljömål 2030 och tillhörande åtgärdsprogram

Västra Götalandsregionen antog 2013 de nationella miljömålen på regional nivå. Detta innebär att regionen strävar efter att uppnå generationsmålet och samtliga miljökvalitets- och etappmål som antogs av riksdagen 1999. Därtill har Västra Götalandsregionen även adderat 34 regionala tilläggs mål som lyfter fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser.

Västra Götalandsregionen har även tagit fram ett tillhörande åtgärdsprogram. En av de åtgärder som lyfts fram där är att skydda och utveckla tätorters grönområden, genom att upprätta grönplaner för de orter som anses relevanta. Detta är en åtgärd som Bollebygds kommun har åtagit sig genom ett så kallat klimatlöfte, vilket uppnås genom antagandet av denna plan.

Regional handlingsplan för grön infrastruktur

Den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur i Västra Götalands län ger en gedigen bild av grönstrukturens förutsättningar utifrån ett regionalt perspektiv och lyfter även fram konkreta åtgärdsförslag till länets kommuner och andra berörda aktörer. Bland annat uppmärksammas sambandet mellan biologisk mångfald och grönområdets storlek samt ekologiska värden och grönstråk, vilket är faktorer som även uppmärksammas i Bollebygds grönplan. Genom framtagna underlagsrapporter kan grönplanen utgöra ett komplement till det underlag som presenteras i den regionala planen. Handlingsplanen har på många sätt även utgjort en viktig inspirationskälla inför framtagandet och utformandet av Bollebygds grönplan.

Länsstyrelsen Västra Götalands kartunderlag för grön infrastruktur

Länsstyrelsen Västra Götaland har tagit fram ett kartunderlag som uppmärksammar exempelvis riksintressen, värdestrakter och värdekärnor. Kartunderlaget ger en god helhetsbild och förtydligar tätortens förhållande till omkringliggande landskap. Detta underlag bör därför användas vid framtida planering och byggnation.

Länsstyrelsens handlingsplan för klimatanpassning 2021–2024

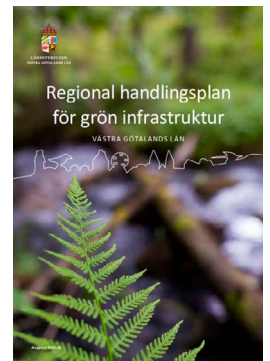
Västra Götalands länsstyrelse har en handlingsplan för klimatanpassning 2021–2024. Länsstyrelsen lyfter grönstrukturens viktiga roll i arbetet med klimatanpassning, bland annat då den minskar risken för översvämning och erosion samt har en dämpande effekt vid värmeböljor. I övrigt har planen stort fokus på åtgärder och kommer därför främst tillämpas vid framtagandet av grönplanens åtgärdsprogram.

Boråsregionens utvecklingsstrategi

Kommunalförbundet Boråsregionen Sjuhärad tog 2021 fram en utvecklingsstrategi, som Bollebygds kommun behöver förhålla sig till i sin planering. Främst lyfts vikten av hållbara och attraktiva boendemiljöer, vilket är i linje med grönplanens avsikter.

Västra Götalandsregionens miljömål 2030

Regional handlingsplan för grön infrastruktur, Länsstyrelsen Västra Götaland

Länsstyrelsen Västra Götalands handlingsplan för klimatanpassning

Boråsregionens utvecklingsstrategi

Kommunal nivå

Vision Bollebygds kommun 2035

I september 2022 fastställdes Vision Bollebygds kommun 2035, där kommunen beskriver den framtidsbild de avser att arbeta emot. Här lyfts bland annat värdet av närheten till naturen och Bollebygds vackra dalgångar samt blandskog som kvaliteter som bidrar till invånarnas livskvalitet. Visionen poängterar även vikten av att dessa värden bör bevaras till framtida generationer. Vid framtagandet av grönplanens riktlinjer har kommunens vision använts som utgångspunkt.

Hållbarhetspolicy och miljöpolicy

För att ge vägledning i hållbarhetsarbetet har Bollebygds kommun även tagit fram en hållbarhetspolicy och en miljöpolicy. Hållbarhetspolicyn lyfter fram att kommunen ska arbeta för ett gott liv och hälsa samt en ekologisk hållbar utveckling. Detta konkretiseras ytterligare i miljöpolicyn som poängterar vikten av att miljöhänsyn tas vid planering och byggande samt att kommunen ska ta tillvara och utveckla natur-, vatten- och kulturmiljöer. Därmed motiveras framtagandet av en grönplan genom båda policys, då grönplanen avser gynna såväl ekologiska som sociala värden i kommunens grönområden.

Åtaganden för Sveriges miljömål

Kommunstyrelsen åtog sig 2022-09-27 §185 att genomföra ett antal olika åtgärder, för att bidra till uppfyllandet av de nationella miljömålen. Den åtgärd som främst berörs vid framtagandet av grönplanen kallas BK1, alltså att kommunens grönområden ska skyddas och utvecklas. Genom grönplanen får områden med höga värden ett förstärkt skydd och utveckling av dessa förespråkas. Efter att grönplanens åtgärdsprogram är på plats kommer arbetet med grönområden konkretiseras ytterligare.

Översiktsplan

År 2022 antog kommunfullmäktige Bollebygds översiktsplan, som beskriver hur kommunen vill använda, utveckla och bevara den fysiska miljön. Översiktsplanen ger riktlinjer för hur olika intressen ska vägas mot varandra, där grönområden är ett av dessa intressen. Grönplanen ska därför ses som ett komplement till den gällande översiktsplanen, då den bidrar med ett mer djupgående underlag gällande grönområdena i Bollebygd tätort.

Naturvårdsplan

År 2010 togs en kommundäckande naturvårdsplan fram, där ett omfattande arbete genomfördes för att kartlägga kommunens naturvärden. Naturvärdesinventeringarna som låg till grund för denna plan genomfördes 2005–2006 och anses idag vara i behov av uppdatering. Till följd ersätts naturvårdsplanen av grönplanen med tillhörande underlagsrapporter i Bollebygds centrala delar.

Skogsbruksplan

Skogsbruksplanen från 2023 och är ett planeringsunderlag som avser att utgöra ett stöd vid skötsel och bruk av den kommunalägda skogen. Den vägledning som ges i planen avser att kombinera god ekonomi och naturhänsyn. Skogsbruksplanen inkluderar bland annat den tätortsnära naturen, och överlappar därmed delvis med grönplanen. Genom framtagandet av grönplanen har kunskapen om naturvärden i den tätortsnära naturen utökats, vilket är gynnsamt för framtida skötsel och utveckling av skogsområdena. Under hösten 2024 kommer

eventuellt även en skogspolicy antas. Denna policy syftar till att vara vägledande för hur kommunen ska sköta dess skog. Uppsatta mål berör bland annat rekreativa värden, skogsområdenas tillgänglighet samt bevarandet och utvecklingen av skogens biologiska värden.

Detaljplaner och lovgivning

Detaljplaner är juridiskt bindande dokument som styr kommunens mark- och vattenanvändning. Dessa ligger till grund för beslut om bland annat bygglov och har därmed en direkt påverkan på kommunens fysiska miljö. Grönplanen fungerar som ett viktigt planeringsunderlag samt utgör genom sina riktlinjer en vägledning i framtida detaljplane- och lovgivningsprocesser. Därigenom bidrar grönplanen till en mer hållbar fysisk planering, där utformning och beslut om detaljplaner och annan lovgivning grundas på bättre kunskap och en mer enhetlig syn gällande tätortens grönområden.

Foto på delar av Bollebygd tätort, sett från sydost.

Kapitel 3: Strategiska ställningstaganden

I detta kapitel beskrivs de politiska ställningstaganden som har gjorts i samband med grönplanen. Dessa ställningstaganden utgörs av fokusområden och riktlinjer samt en rutin för skadelindring av ekologiska värden.

Strategiska ställningstaganden

En viktig del av grönplanen är de politiska ställningstaganden som avser leda arbetet framåt med Bollebygds grönområden. Genom att tillsammans enas om hur kommunen ska förhålla sig till Bollebygd tätorts gröna infrastruktur, vägleds såväl tjänstepersoner som politiker i framtida beslutsfattande och ett mer enhetligt arbetssätt kan tillämpas. Detta kapitel består av två delar; fokusområden med tillhörande riktlinjer samt skadelindringshierarkin.

Grönplanens riktlinjer syftar till att bidra till en mer långsiktig och strategisk hantering av Bollebygds grönområden. God skötsel och planering av tätortens grönområden möjliggör för en mer hållbar utveckling, där ekologiska och sociala värden kan förvaltas och utvecklas. Genom uppsatta riktlinjer blir grönplanen en viktig pusselbit i arbetet med Bollebygds kommuns vision samt miljö- och hållbarhetspolicy, samt de olika internationella, nationella och regionala miljö- och hållbarhetsmål (se kapitel 2).

Skadelindringshierarkin ska tillämpas i alla sammanhang där exploatering riskerar att skada de lokala naturvärden, ekosystemtjänster eller sociala värden som återfinns i tätortens grönområden. Hierarkin ska även användas vid tolkning av riktlinjerna, exempelvis i sammanhang där dessa kan tyckas motstridiga eller i sammanhang då intresse motsättningar uppstår.

Grönstråk är en förutsättning för ett fungerande och välmående ekosystem. Ett grönstråk utgörs av grönområden av varierande storlek och ekologiskt värde som tillsammans bildar ett längre stråk av grönska. Dessa möjliggör för individer av olika arter att förflytta och sprida sig i landskapet. Stråken bidrar även positivt till friluftsliv och rekreation.

24 Foto på delar av Bollebygd tätort, sett från väst.

Fokusområden och riktlinjer

Som en del av grönplanen har tre fokusområden lyfts fram; ekologiska värden, sociala värden och relaterande ekosystemtjänster. Varje fokusområde har i sin tur tillgivits ett antal riktlinjer, som avser att utgöra en vägledning i kommunens arbete med grönområden. För att riktlinjerna ska kunna bidra till en mer långsiktig och hållbar hantering av tätortens gröna infrastruktur krävs att riktlinjerna efterföljs i samtliga skeden i samhällsbyggnadsprocessen.

De tre fokusområdena kan kopplas samman med de tre underlagsrapporterna (naturvärdesinventering, sociotopkartering och ekosystemtjänstanalys) som tagits fram som en del av arbetet med grönplanen. Detta ökar tydligheten kring vilket kunskapsunderlag som legat till grund för respektive riktlinje, vilket i sin tur förtydligar vilka värden och brister som bör beaktas i samband med arbetet att efterfölja dessa.

Nedan presteras fokusområdenas riktlinjer i korthet. För att ge en större förståelse för hur dessa ska tolkas och tillämpas, beskrivs dessa mer ingående i *Kapitel 4: fokusområden*.

Fokusområde 1: Ekologiska värden

Målbild: I Bollebygd tätort finns en variation av naturtyper som genom tydliga och välfungerande grönstråk binds samman och skapar viktiga korridorer för områdets växt- och djurliv.

Fokusområdets riktlinjer:

- Bevara grönområden med högt eller högsta naturvärde
- Visa hänsyn till samt utveckla grönområden med påtagligt eller visst naturvärde
- Bevara och utveckla sammanhållande grönstråk genom Bollebygd tätort
- Förvalta och utveckla grönområdena på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden

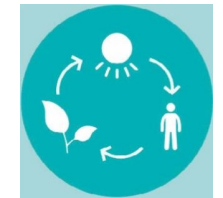

Fokusområde 2: Sociala värden

Målbild: I Bollebygd tätort finns grönområden med god tillgänglighet och stor variation, som tillsammans skapar en upplevelserik och vacker miljö. Med hjälp av invånares delaktighet har rekreationsområdena utformats på ett sätt som tilltalar människor i alla åldrar och bidrar till en förbättrad folkhälsa och ökad trivsel på orten.

Fokusområdets riktlinjer:

- Säkerställ tillgång till rekreationsområden med varierande karaktär och funktion
- Verka för att lekplats av god kvalitet finns på gångavstånd från tätortens alla delar
- Verka för att öka rekreationsområdenas tillgänglighet, både till och inom områdena

Fokusområde 3: Reglerande ekosystemtjänster

Målbild: Genom att förvalta, utveckla och nyttja tätortens ekosystemtjänster har Bollebygd utvecklats till ett mer resilient samhälle som har stark motståndskraft vid kriser och utmaningar. Minskad risk vid skyfall och värmeböljor samt renare luft, mark och vatten är exempel på reglerande ekosystemtjänster som bidrar till ett mer hållbart Bollebygd.

Fokusområdets riktlinjer:

- Stärk de ekosystemtjänster där behovet av dessa är stort
- Visa hänsyn till ekosystemtjänster där behov av dessa finns
- Nyttja ekosystemtjänster i arbetet med klimatanpassning

Skadelindringshierarkin

Vid samhällsplanering och exploatering sker alltid en avvägning mellan olika intressen. Skador på ekologiska värden ska förebyggas i största möjliga mån. I de fall då detta inte är möjligt ställer Miljöbalken (1998:808) krav på ekologisk kompensation om intrång sker i skyddade områden. För att motverka att naturvärden eller ekosystemtjänster som inte är skyddade enligt lagen påverkas negativt vid planering och byggande ska något som kallas skadelindringshierarkin användas. Skadelindringshierarkin är ett arbetssätt och kan användas i alla projekt som rör samhällsplanering och byggande, där naturvärden riskerar att komma till skada. Arbetssättet illustreras i form av en trappa (se figur 3) där avsikten är att använda sig av ett tillvägagångssätt som presenteras på ett så lågt trappsteg som möjligt. Kompensationsåtgärder ska alltså bara användas i undantagsfall.

Grönplanens riktlinjer ska följas. Inom ramen för dessa kan skadelindringshierarkin vid behov appliceras. Kompensationsåtgärder får aldrig rättfärdiga en olämplig exploatering och ska därför endast tillämpas i sammanhang då exploatering är enda alternativet, inte som ett sätt att förenkla exploatering. Kostnader för kompensationsåtgärder ska i första hand bekostas av exploatören. I de fall då kompensation inte regleras genom lag och kommunen ej står som markägare, bör åtgärderna istället frivilligt regleras

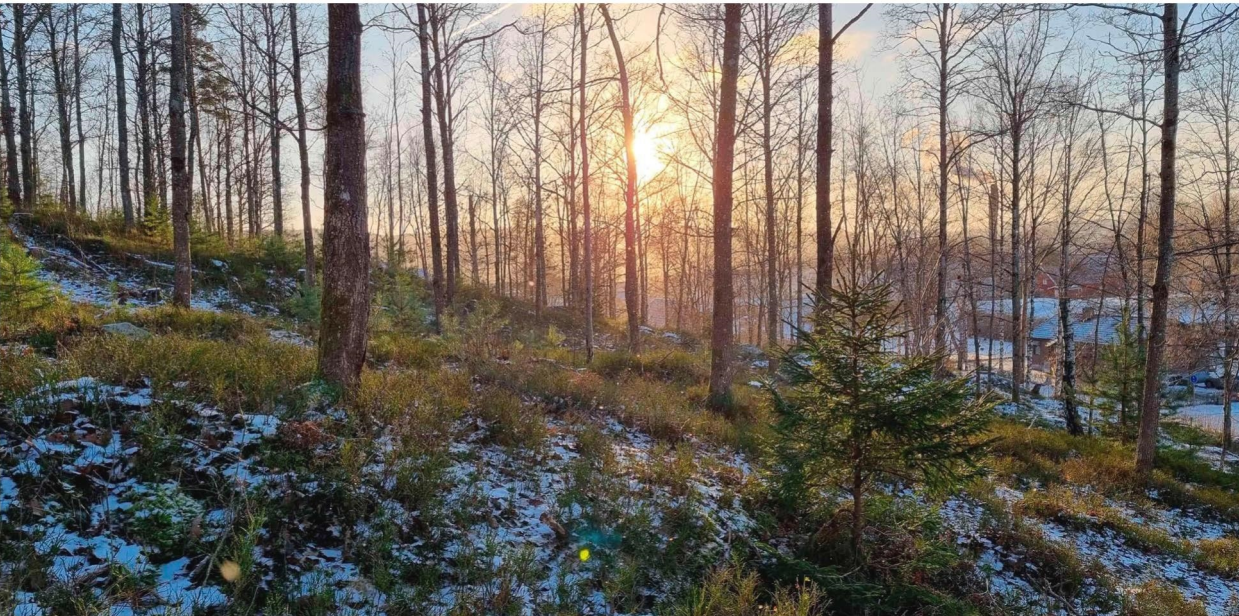

Foto på naturmiljö på Rävaberget västra sida.

i exploateringsavtal med exploatör eller markägare.

De fyra trappstegen utgörs av följande tillvägagångssätt:

- 1. Undvika** - I första hand ska negativ påverkan på områden som levererar viktiga ekosystemtjänster alltid undvikas eller minimeras genom god planering. Det kan exempelvis ske genom att välja en annan plats att exploatera.
- 2. Minimera** - I andra hand ska negativ påverkan minimeras genom utformning och väl genomtänkt markanvändning, för att minimera skadan vid exploatering.
- 3. Kompensera genom utjämning** - I tredje hand ska efterbehandling och andra avhjälpande åtgärder på plats genomföras för att så långt som möjligt mildra de negativa effekter som förväntas uppstå.
- 4. Kompensera genom ersättning** – I sista hand, om skadan förväntas kvarstå trots övriga åtgärder enligt steg 1-3, kan kompensation ske genom ersättning. Kostnader för kompensationsåtgärder ska i första hand bekostas av exploatören. I de fall då kompensation inte regleras genom lag och kommunen ej står som markägare, bör åtgärderna istället frivilligt regleras i exploateringsavtal med exploatör eller markägare.

Principer för kompensation

Trots att skadelindringshierarkin avser att minimera användandet av kompensationsåtgärder, kan dessa i vissa fall ändå bli nödvändiga. Boverket presenterar principer för kompensation av ekologiska värden i samband med tillståndsprövning och dispenser, något som Bollebygd kommun bör efterfölja. Nedan redovisas dessa principer, dock med viss justering bland annat för att även omfatta ekosystemtjänster:

- Tänk långsiktigt och fundera över vilken betydelse platsen kommer att få i framtiden.
- Utforma och genomför åtgärder på en vetenskaplig grund.
- Beakta vad som kan kompenseras. Ekosystemtjänster kan ha stor lokal nytta som inte går att ersättas på annan plats. Vissa typer av intrång kan inte uppvägas genom kompensation på grund av naturmiljöns känslighet eller oersättlighet.
- Beakta det förlorade värdet i ett landskapssammanhang och anpassa vid behov den ekologiska kompensationen utifrån landskapet.
- Ekologisk kompensation ska leda till positiv ekosystemtjänstnytta utöver det som skulle ha skett om exploatering hade uteblivit.
- I en detaljplaneprocess är det exploatörens ansvar att ta fram och bekosta de utredningar samt förslag till och genomförande av kompensationsåtgärder som krävs enligt lag. Högre krav kan även ställas i de fall då kommunen står som markägare.
- Utforma kompensationsåtgärder så att fördelningen av ansvar, skyldigheter, risker och nytta sker rättvist och balanserat, med hänsyn till lagstiftning och praxis.
- Utforma och genomför kompensationsåtgärderna så att värden bevaras över tid och motsvarar varaktigheten på intrånget som kompenseras för. Det är viktigt med rätt skötsel, uppföljning, och utvärdering. Uppföljning och utvärdering mot villkor ska ske i plan och kan regleras genom avtal i de fall då kommunen står som markägare.

Möjlighet till återskapande

Det är viktigt att beakta vilka naturvärden och ekosystemtjänster som är lättare, respektive svårare att återskapa. I vissa miljöer och ekosystem finns goda förutsättningar att skapa och utveckla nya värden och funktioner, medan det i andra tar mycket lång tid att återuppbygga. Deras värden är nästan omöjliga att kompensera för inom rimlig tidsperiod.

Exempel på miljöer som tar mycket lång tid att bygga upp och kompensera för inom rimligt tidsperspektiv:

- Äldre skogsmark med gamla träd
- Naturmiljöer för arter som behöver stora och sammanhängande grönytor
- Naturliga stränder och äldre sumpskogar/våtmarker
- Ovanliga naturtyper eller förekomst av hotade arter

Exempel på miljöer som är lättare att återskapa genom kompensation:

- Småvatten och öppna mindre våtmarker - till exempel öppen dagvattenhantering
- Viss gräsmark med blommande växter - till exempel gröna tak
- Blommande träd, buskar och perenner
- Träd och grönytor för reglerande ekosystemtjänster
- Yngre skog som kan användas för rekreation

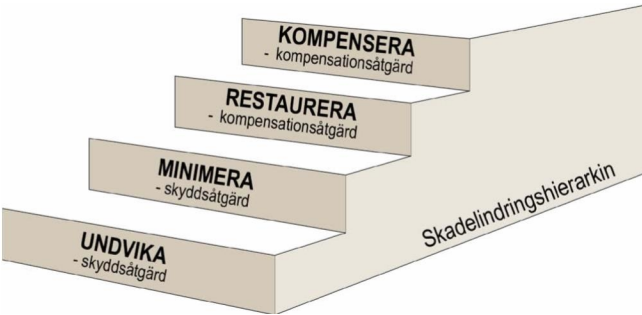
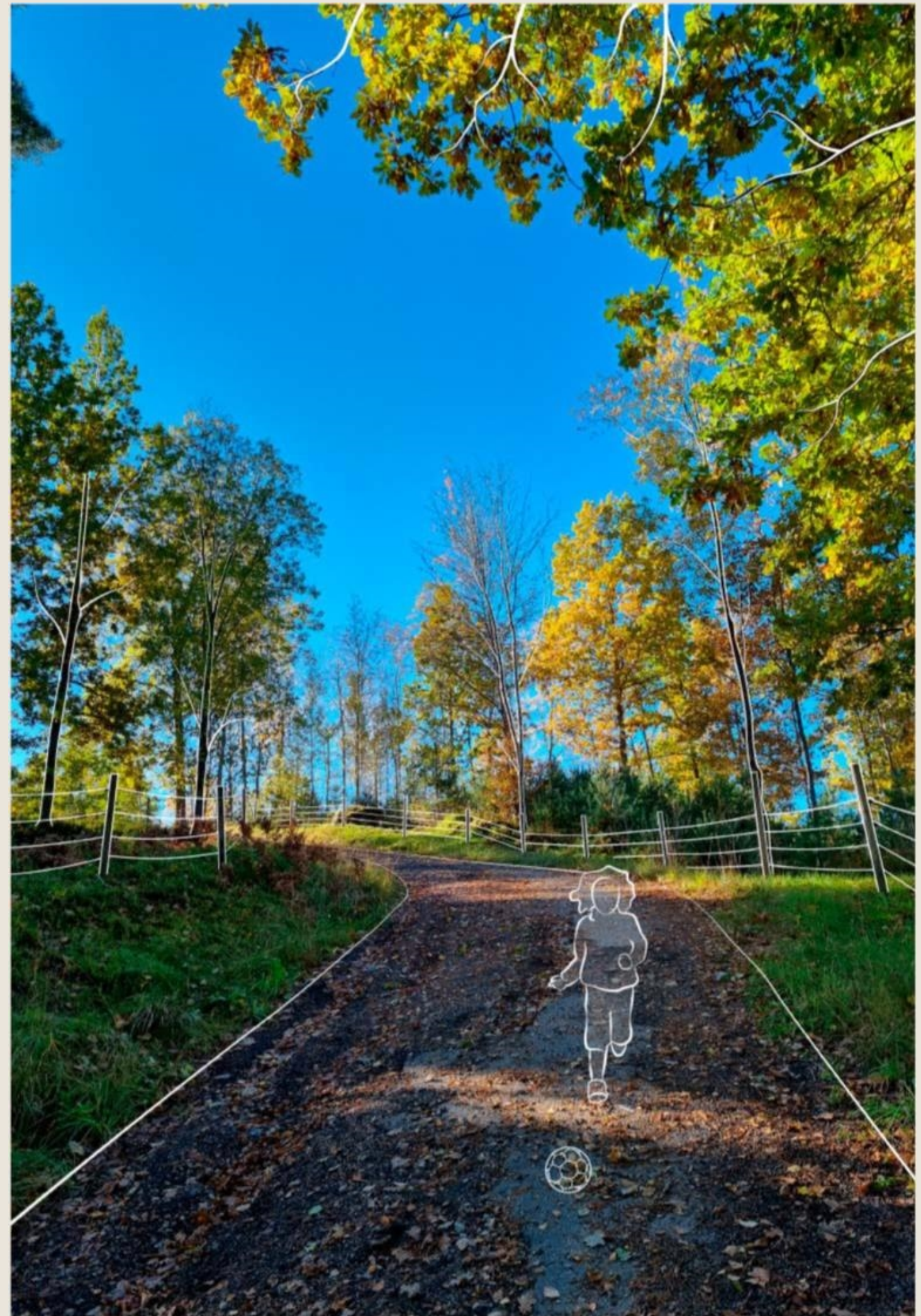

Illustration 3. Skadelindringshierarkin och dess fyra steg för att förebygga skada på naturvärden och ekosystemtjänster.

Kapitel 4: Fokusområden

I detta kapitel presenteras fokusområdenas riktlinjer mer djupgående. Riktlinjerna avser att utgöra en vägledning i kommunens arbete med grönområden och därigenom skapa en mer enhetlig och långsiktigt hållbar hantering av dessa. För att detta ska vara möjligt krävs att riktlinjerna efterföljs i samtliga skeden i samhällsbyggnadsprocessen. Beskrivningen av fokusområdet med dess riktlinjer följs därefter av en presentation av den underlagsrapporten med starkast koppling till respektive fokusområde.

Fokusområde 1: Ekologiska värden

Fokusområde 1: ekologiska värden med tillhörande riktlinjer är framtagen med utgångspunkt i naturvärdesinventeringen. Nedan kommer riktlinjerna ges en mer djupgående beskrivning innan en sammanfattning av naturvärdesinventeringen presenteras. På så sätt kan sammanfattningen läsas med riktlinjerna i åtanke.

Riktlinje 1:

Bevara grönområden med högt eller högsta naturvärde

Områden med högt eller högsta naturvärde utgör en viktig del i det lokala ekosystemet och bidrar positivt till den biologiska mångfalden på platsen. Den biologiska mångfalden utgör även en stödjande ekosystemtjänst, vilket innebär att övriga ekosystemtjänster är beroende av den biologiska mångfalden för att fungera. Som ett sätt att säkerställa Bollebygds resiliens ska grönområden med högsta naturvärde bevaras och grönområden med högt naturvärde bör bevaras (se karta 5).

Riktlinje 2:

Visa hänsyn till samt utveckla grönområden med påtagligt eller visst naturvärde

Grönområden som enligt naturvärdesinventeringen har påtagligt värde (se karta 5) eller som enligt ekosystemtjänstanalysen har värde för den biologiska mångfalden (se karta 10), ska tas i beaktning tidigt i planprocessen för att möjliggöra att dessa bevaras eller utvecklas i den mån det är möjligt. Områdena bör värderas och hanteras baserat på det enskilda fallet, där även omkringliggande miljö ska beaktas. Om naturvärdet exempelvis utgör en del av ett sammanhängande grönstråk eller större grönområde bör detta värderas högre. Utgör grönområdet en viktig del i den bostadsnära naturen bör även detta resultera i att ett mer försiktigt förhållningssätt tillämpas. Därtill ska eventuella kumulativa effekter beaktas, för att säkerställa en långsiktigt hållbar markanvändning (läs mer om kumulativa effekter på sidan 17).

Riktlinje 3:

Säkerställ att sammanhängande grönstråk genom Bollebygd tätort bevaras och utvecklas

De gröna stråken som sträcker sig genom Bollebygd tätort spelar en avgörande roll för den biologiska mångfalden i området och ska därför bevaras (se karta 7). **Hur brett och vilka kvaliteter som behöver bevaras eller skapas inom grönstråket för att dess funktion inte ska gå förlorad bedöms i varje enskilt fall.** Stråken bidrar även till rekreativa värden, där boende och besökare kan promenera genom ett sammanhållande grönstråk, vilket ytterligare motiverar dess bevarandevärde.

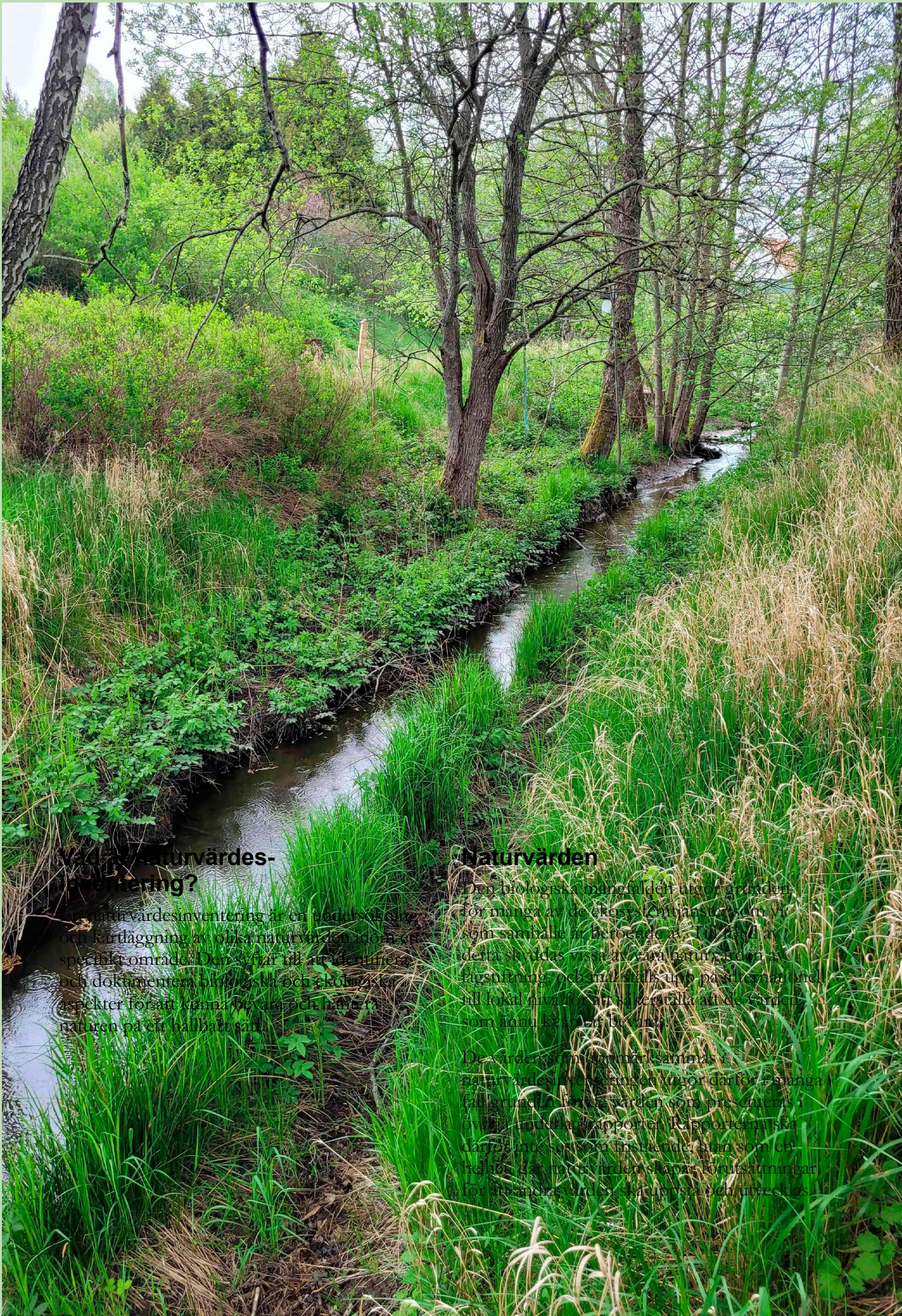
Ingrepp i stråket bör undvikas, då det riskerar att uppstå kantzons effekter som påverkar arter och livsmiljöer negativt genom exempelvis ljusföroreningar, buller och mänsklig aktivitet (läs mer om kantzons effekter i ordlistan på sidan 7).

I den mån det är möjligt bör grönstråken istället stärkas, genom att skötseln av grönområdena bidrar till en ökad biologiska mångfald.

Riktlinje 4:

Förvalta och utveckla grönområdena på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden

För att bidra positivt till den biologiska mångfalden måste kommunen, utöver att bevara viktiga naturvärden, även arbeta aktivt för att gynna den biologiska mångfalden. Genom rätt skötsel och planering som inte bara bibehåller utan även utvecklar nuvarande naturvärden, kan den biologiska mångfalden öka inom Bollebygd tätort. Arbetet med denna riktlinje kommer främst grundas på föreslagna åtgärder presenterade i grönplanens kommande åtgärdsprogram.

Vad är naturvärdesinventering?

Naturvärdesinventering är en metod för att kartlägga och beskriva naturvärden i ett område. Den består av att identifiera och dokumentera biologiska och ekologiska aspekter för att kunna bevara och hantera naturen på ett hållbart sätt.

Naturvärden

Den biologiska mångfalden utgör grunden för många av de ekosystemtjänster som vi som samhälle är beroende av. För att skydda dessa tjänster är det viktigt att identifiera och bevara naturvärden som bidrar till en ökad biologiska mångfald.

Det är viktigt att sammanhängande grönområden bevaras och utvecklas för att bidra till en ökad biologiska mångfald. Detta kan göras genom att skapa och underhålla grönstråk och andra naturvärden som bidrar till en ökad biologiska mångfald. Detta kan göras genom att skapa och underhålla grönstråk och andra naturvärden som bidrar till en ökad biologiska mångfald.

Metod

Naturvärdesinventeringen utgörs av en kartläggning och beskrivning av de geografiska områdena i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Detta har gjorts i enlighet med svensk standard (SS 199000:2014).

De studerade områdena har klassats på en tregradig skala enligt följande:

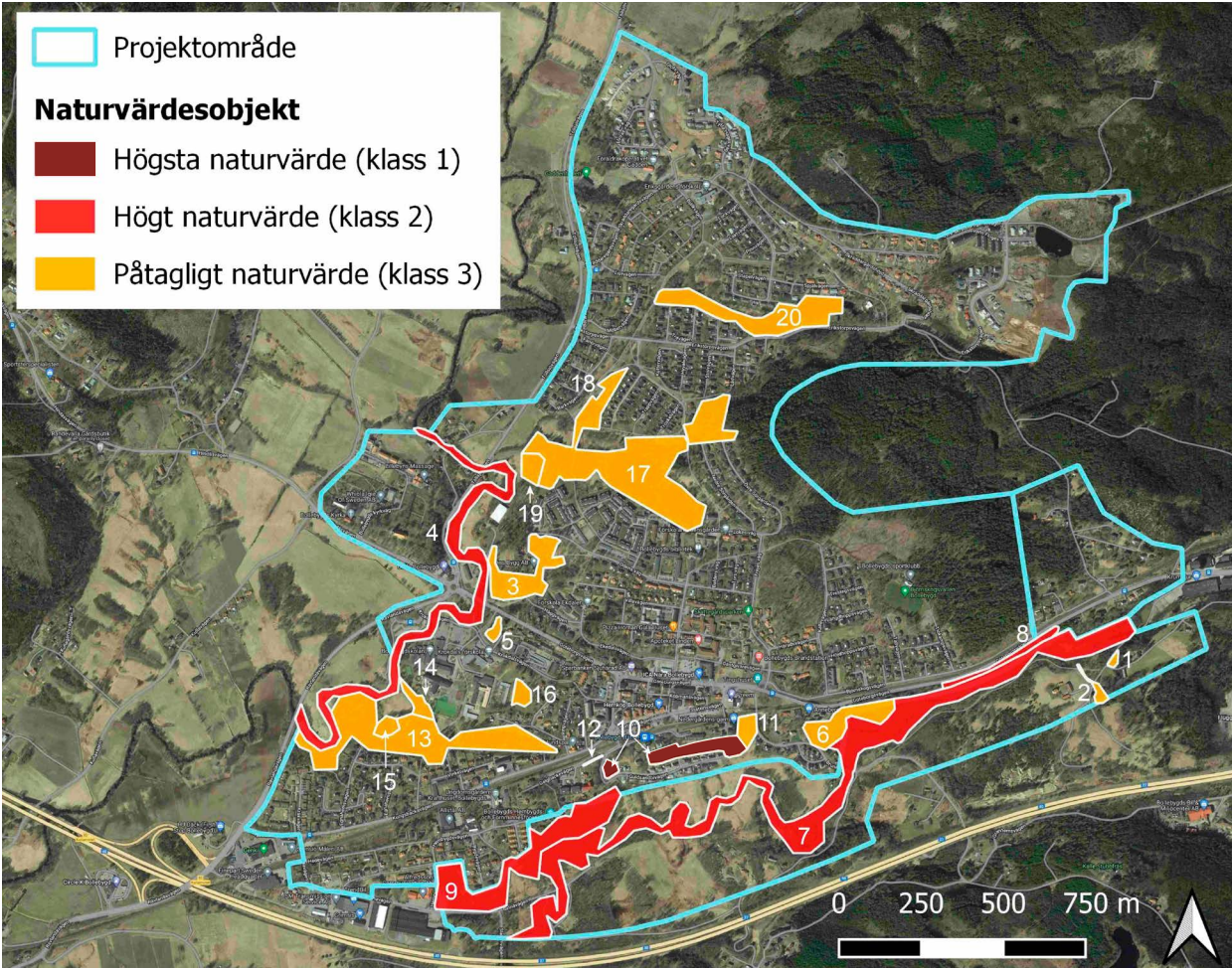
- Naturvärdesklass 1 – högsta naturvärde: störst positiv betydelse för biologisk mångfald.
- Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde: stor positiv betydelse för biologisk mångfald.
- Naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde: påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Bedömningen baseras på en kombination av de två bedömningsgrunderna *art* och *biotop*.

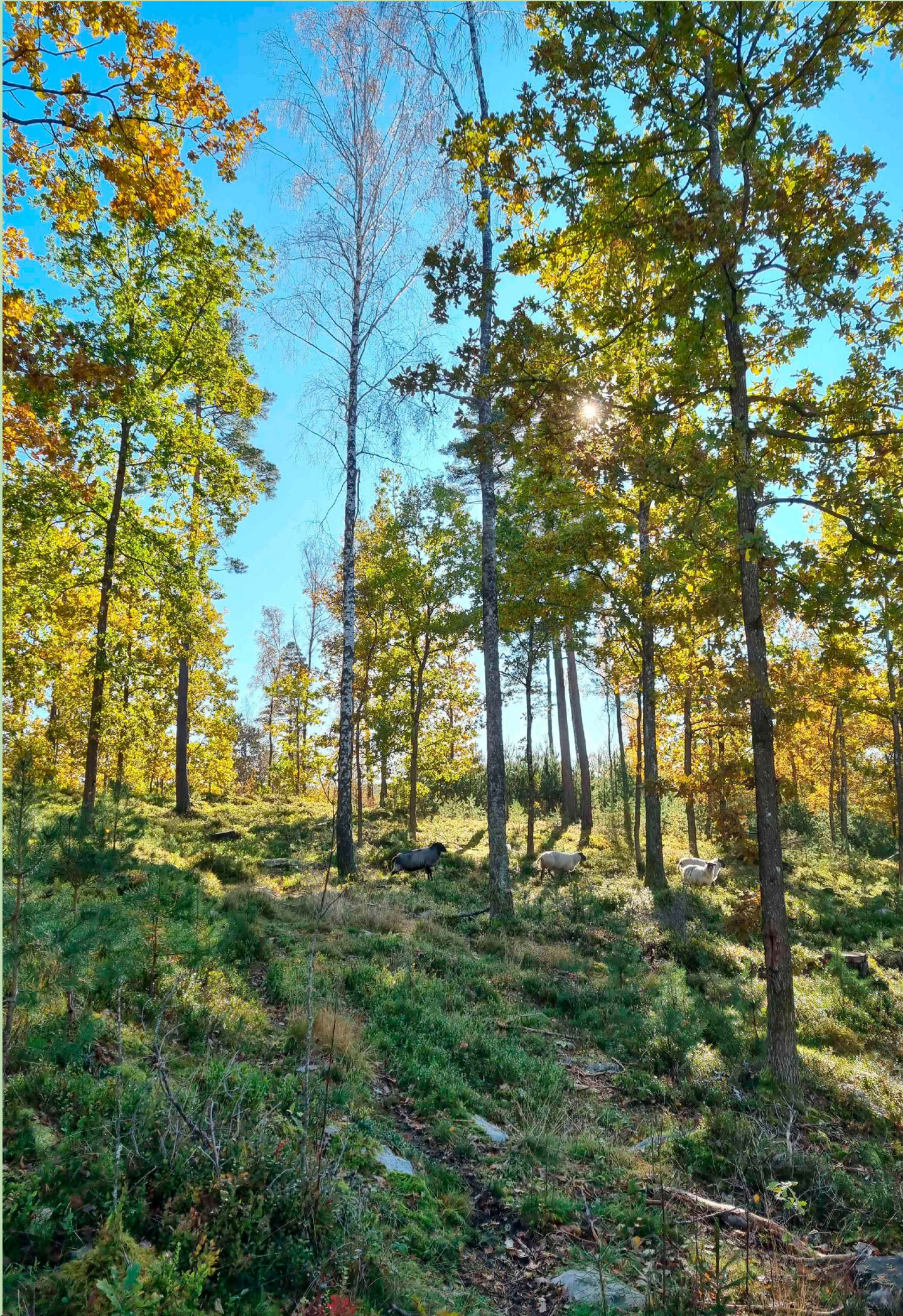
Inventeringen tog sin utgångspunkt i underlag från bland annat Länsstyrelsen Västra Götaland, Artportalen och Jordbruksverket. På så sätt har redan befintlig kunskap kunnat tas till vara och utvecklas ytterligare genom denna naturvärdesinventering.

Naturvärdesobjekt

Inom den geografiska avgränsningen identifierades 20 naturvärdesobjekt. Av dessa bedöms ett ha högsta naturvärde (klass 1), fyra ha högt naturvärde (klass 2) och resterande 15 ha påtagligt naturvärde (klass 3). *Naturvärdesobjekten utgår från de artvärden och biotopvärden som kunnat identifieras vid inventering, men även data från Artportalen har använts som underlag vid bedömningen.* På kartan nedan redovisas dessa naturvärdesobjekt. Enligt grönplanens riktlinjer ska området med högsta naturvärde (klass 1) bevaras. I riktlinjerna fastslås även att områden med högt naturvärde (klass 2) bör bevaras och att kommunen ska visa hänsyn till de med påtagligt naturvärde (klass 3).

Karta 5. Identifierade naturvärdesobjekt, färgindelade efter naturvärdesklass. Siffror utgör objekt-ID.

Page 141 of 378
Foto på naturmiljö på Rävabergets västra sida.

Gröna stråk

Grönområden av varierande storlek som tillsammans bildar ett längre stråk av grönska kallas för grönstråk. Förenklat består grönstråken av två delar; livsmiljöer och spridningselement. Livsmiljöer är områden med högre ekologiska värden där miljön gynnar den biologiska mångfalden. Spridningselement är oftast grönområden som inte nödvändigtvis har lika höga värden, men som möjliggör för växter såväl som djur att förflytta och sprida sig i landskapet. Även alléer eller planteringar kan ha en positiv effekt på den biologiska mångfaldens spridningsmöjligheter. Grönstråken är viktiga för den biologiska mångfalden och tillgången till ekosystemtjänster, men även för friluftsliv och rekreation.

På karta 7 är Bollebygds grönstråk utritade. Stråken knyter samman naturområdena, åarna, de mindre grönområdena och parkerna i Bollebygd tätort. Därmed knyts tätortens ytterkanter samman och bidrar till vidare spridning i landskapet. Alla delar har inget särskilt naturvärde, men kan trots detta underlätta för spridning i ett annars bebyggt område. Särskilt starkt är stråket i de södra delarna utmed Sörån, men även i väster med anknytning till Nolån och de lövskogsmiljöer som finns där. Dessa två stråk är sedan tidigare utmarkerade med gröna pilar i Bollebygds översiktsplan, se karta 6. **En stor del av tätortens västra delar är även utpekade av länsstyrelsen som värdeetrakt för skyddsvärda lövträd (se karta 3). Detta stärker ytterligare värdet av grönstråket som går genom tätortens västra delar.** Grönstråkets norra delar är som svagast på grund av bebyggelse, vilket utgör en barriär särskilt för mindre spridningsbenägna arter.

Foto på utsikten från Bergadalen

På grund av grönstråkens viktiga ekologiska funktion ska samtliga bevaras. Genom god planering kan grönstråk bevaras och i vissa fall stärkas, även i fall där exploatering påverkar stråket. Exploatering bör dock undvikas i fall då det riskerar att skada stråkets ekologiska värden. I mindre områden, liksom i smalt utformade sådana, uppstår kantzons effekter som påverkar arter och livsmiljöer negativt genom exempelvis ljusföroreningar, buller och mänsklig aktivitet. Större sammanhängande områden är därför särskilt betydelsefulla och bör om möjligt bevaras i sin helhet (exempelvis naturvärdesobjekt 9, 13 och 17, se karta 5). Däremot finns öppningar för att anlägga promenadstigar, grillplatser eller som i naturvärdesobjekt 13, en discgolfbana, så att boende kan ta del av naturmiljön utan att stråkets värde försämras nämnvärt.

Exploatering kan i vissa fall resultera i att grönområdena fragmenteras. I mer fragmenterade områden blir grönstråken än viktigare för att spridningsvägarna ska kvarstå, även i bebyggda områden. I figur 4 visualiseras vad fragmentering innebär i praktiken och de gröna stråkens funktion förtydligas.

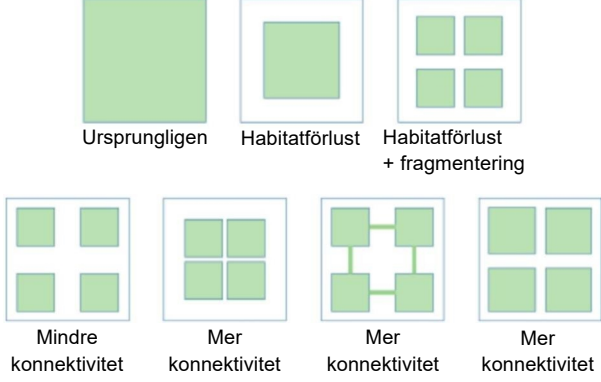
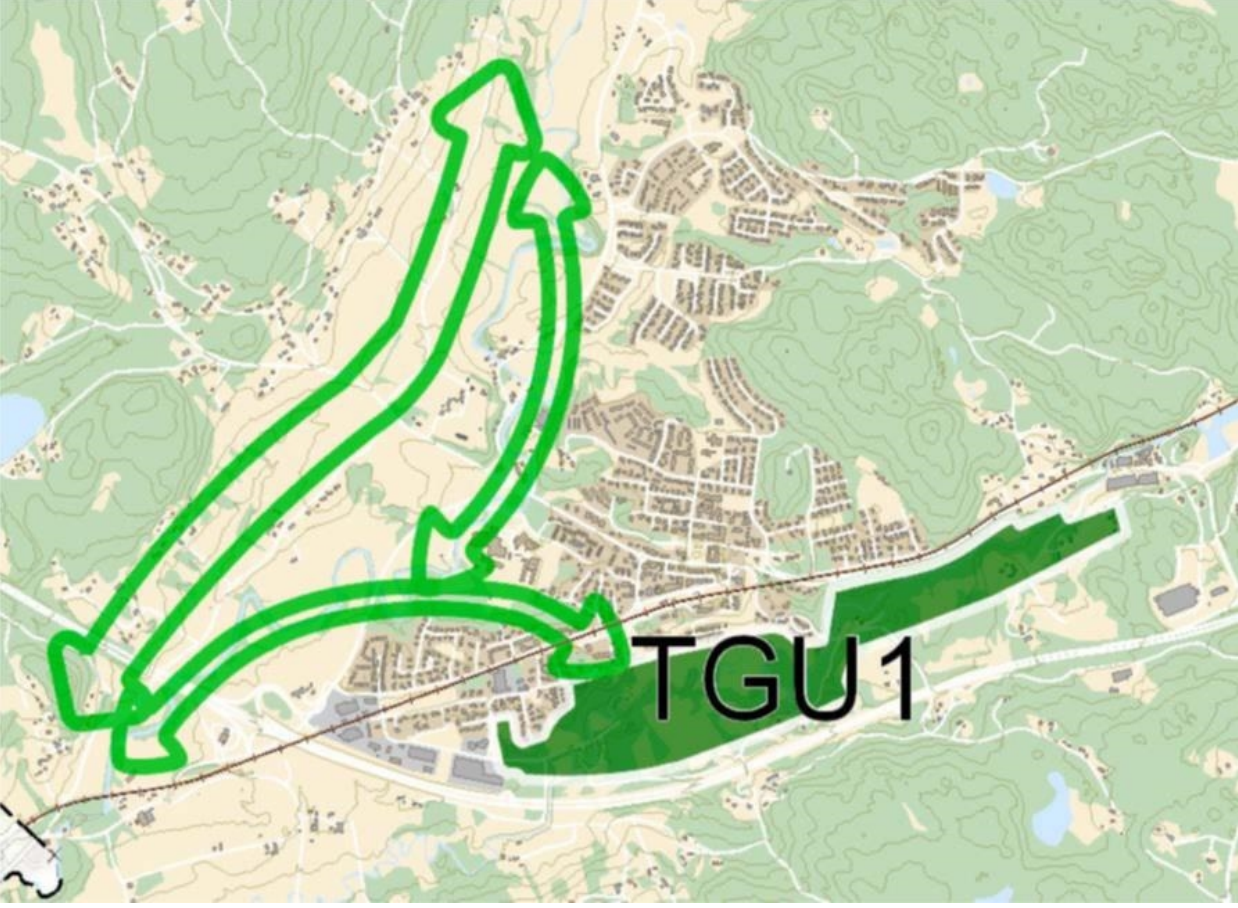
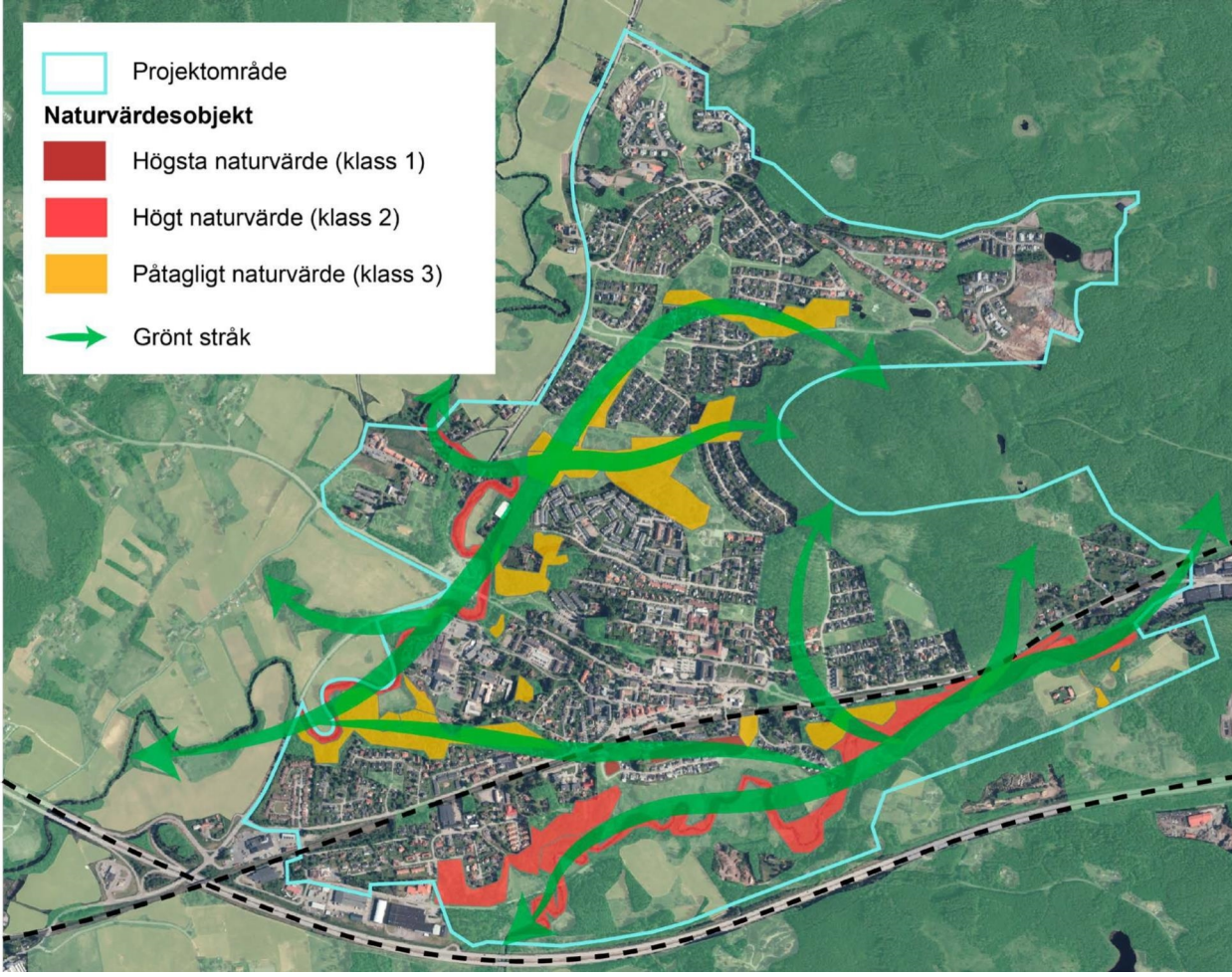

Illustration 4. Visar vad fragmentering innebär i praktiken.

Karta 6. Grönstråk utpekade i Bollebygds översiktsplan 2022

Karta 7. Identifierade naturvärdesobjekt samt gröna stråk som passerar genom Bollebygd tätort.

Värdeelement

Bollebygd tätort hyser 20 särskilt skyddsvärda träd, vilka utgör värdeelement inom projektområdet. Bland dessa fanns totalt 16 hålträd av björk, lind, ek, klibbal, asp och sälg samt fyra jätteträd (>100 cm i diameter); tre ekar och en gran, se karta 8.

Generella biotopskydd

Vissa biotoper är skyddade enligt lag (Miljöbalken 7 kap 11 §). Inom ett biotopskyddsområde får inte verksamheter bedrivas eller åtgärder vidtas som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. Inom den geografiska avgränsningen har två typer av skyddade biotoper identifierats; allé (lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd med en stamdiameter på $\geq 20\text{cm}$) samt stenmur på jordbruksmark. Dessa, tillsammans med identifierade värdeelement, finns utmarkerade på karta 8.

Naturvårdsarter

På karta 9 presenteras nio rödlistade och/eller fridlysta arter som observerats i fält. Observera att vanligt förekommande fågelarter inte har inkluderats i analysen, trots att samtliga av Sveriges inhemska fågelarter är fridlysta.

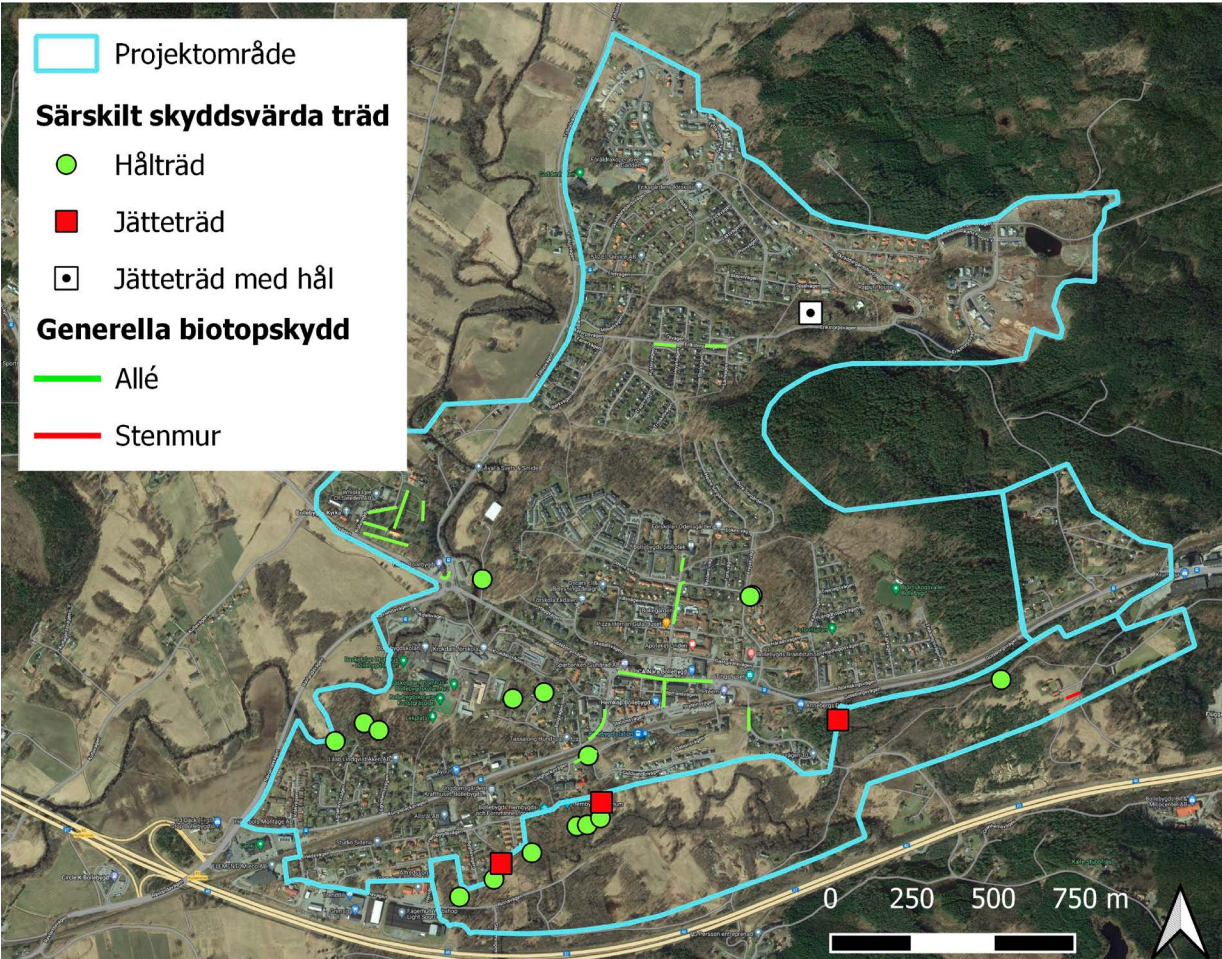
Endast de arter som upptäcktes vid inventeringen visas på karta 9. Dessa arter har sedan registrerats på Artportalen, där ett stort antal andra arter finns registrerade sedan tidigare. Artportalen ger därför en bättre helhetsbild gällande vilka arter som finns inom grönplanens avgränsningsområde. Det är därför viktigt att använda sig av Artportalen tidigt i planeringsprocessen, för att säkerställa att dessa inte bortses från.

Skyddsklassade arter

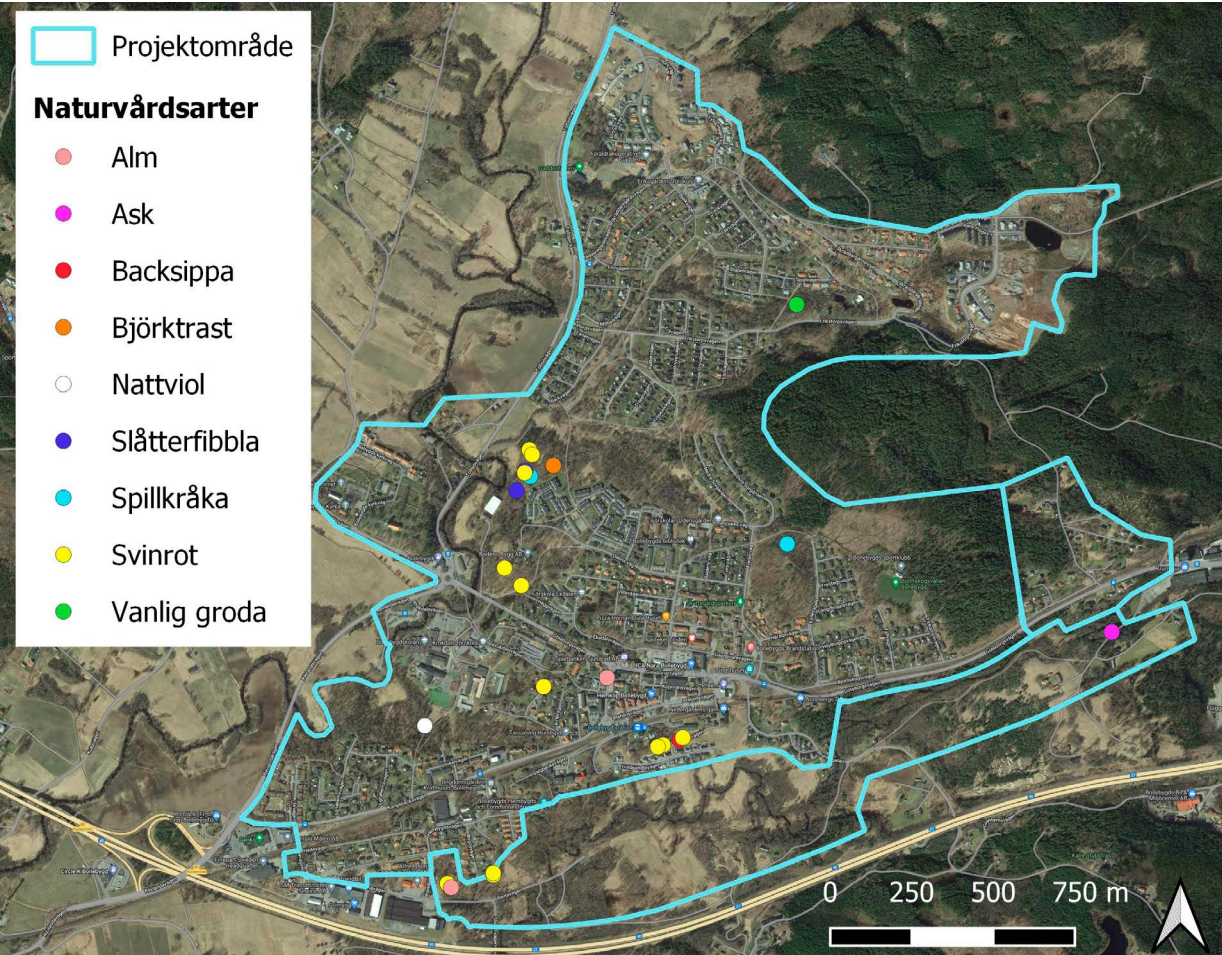
Kommunen har kunskap om lokalisering av vad som kallas skyddsklassade arter, alltså arter som sekretessbelagts av Artdatabanken för att skydda dessa mot exempelvis jakt eller kommersiell insamling. Dessa kan på grund av sin sekretess inte inkluderas i grönplanen, men kunskapen om dessa kommer ändå kunna ligga till grund för framtida beslut som rör grönområden där dessa finns registrerade.

Foto på blommande backsippor. Bild: EnviroPlanning AB.

Karta 8. Förekomsten av särskilt skyddsvärda träd samt objekt som omfattas av det generella biotopskyddet.

Karta 9. Förekomster av rödlistade och/eller fridlysta arter.

Ekosystemtjänster med ekologiska värden

Biologisk mångfald och pollinering är ekosystemtjänster som undersökts som en del av ekosystemtjänstanalysen. Dessa anses relevanta för *Fokusområde 1: Ekologiska värden* och har därför inkluderats här istället för under *Fokusområde 3*.

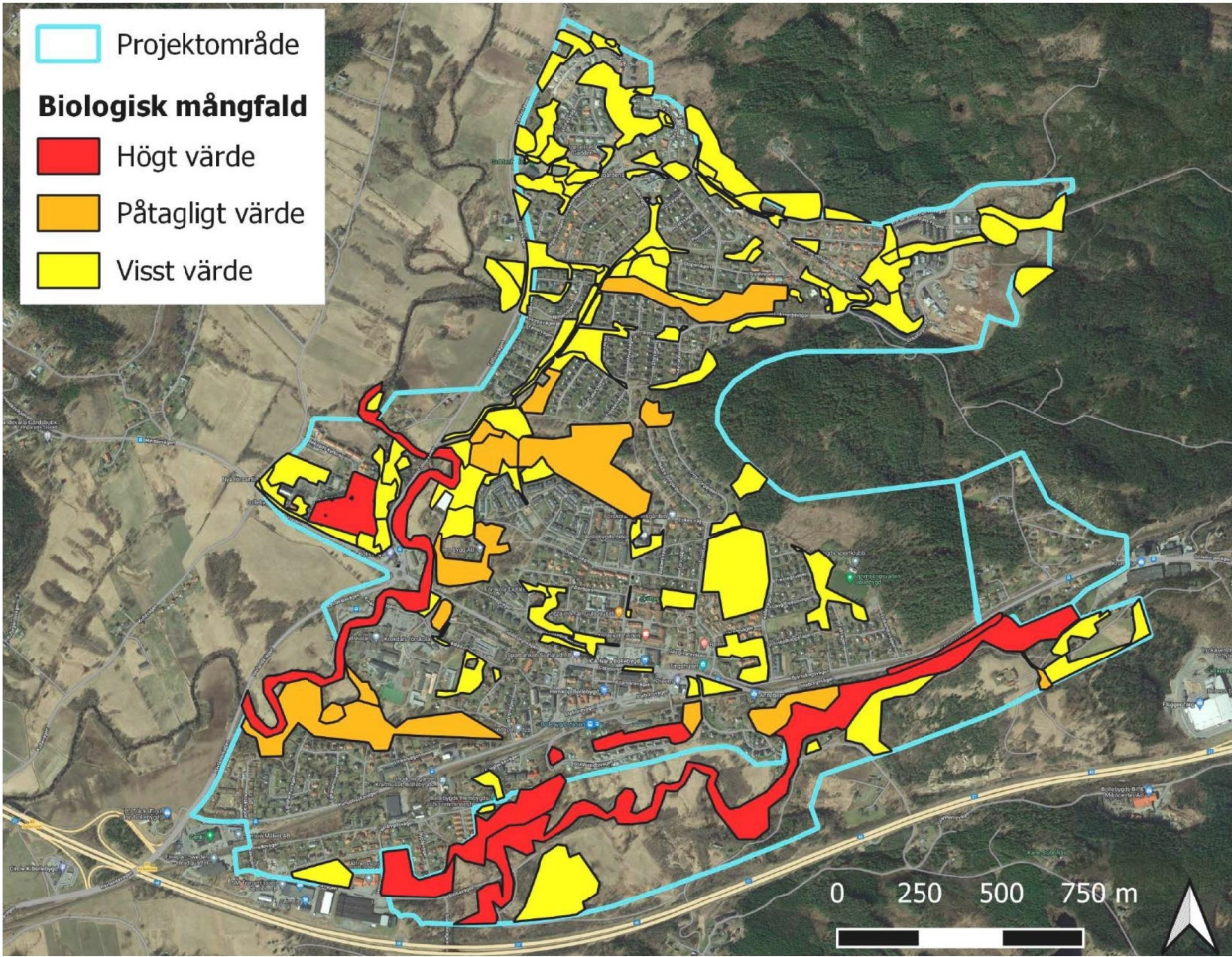
Biologisk mångfald

Värt att notera är att de naturvärdesobjekt som utpekats i naturvärdesinventeringen i viss mån skiljer sig från ekosystemtjänsten biologisk mångfald. Detta beror på att analyserna har haft olika detaljnivå, i viss mån utgått från olika premisser samt att ekosystemtjänsten biologisk mångfald även inkluderat naturvärden av *visst* värde. Enligt riktlinjerna ska kommunen visa hänsyn till områden med visst värde för den biologiska mångfalden.

Biologisk mångfald, det vill säga variationsrikedomen bland levande organismer, är en stödjande ekosystemtjänst som på ett eller annat sätt utgör en förutsättning för alla andra ekosystemtjänster. Ett exempel är insekter som behövs för att pollineringstjänsten ska fungera och således för produktionen av mat. Ett annat är träd och buskar som bland annat bidrar till rekreation och hälsa, liksom djurlivet som håller till i dessa.

Vattendragen Sörån och Nolån pekas ut som särskilt betydelsefulla. Även torrbackarna vid Guldsandbivägen har högt värde.

Restaureringsinsatser av naturen bidrar över tid till högre värden för biologisk mångfald. Generellt kan sägas att ju större ett område är, desto mer bidrar det till den biologiska mångfalden. Vid framtida exploateringar är det därför viktigt att inte bidra till ökad fragmentering av grönyttorna.

Karta 10. Värdet av ekosystemtjänsten biologisk mångfald inom Bollebygd tätort.

Pollinering

Pollinerande insekter är avgörande för en stor del av vår matproduktion. Det gäller inte enbart på landsbygden utan även i urbana trädgårdar och kolonilotter. Även det vilda växtlivet är i mycket stor omfattning beroende av insektpollinering, som i sin tur bidrar med blomsterprakt, biologisk mångfald och andra nyttor för oss människor.

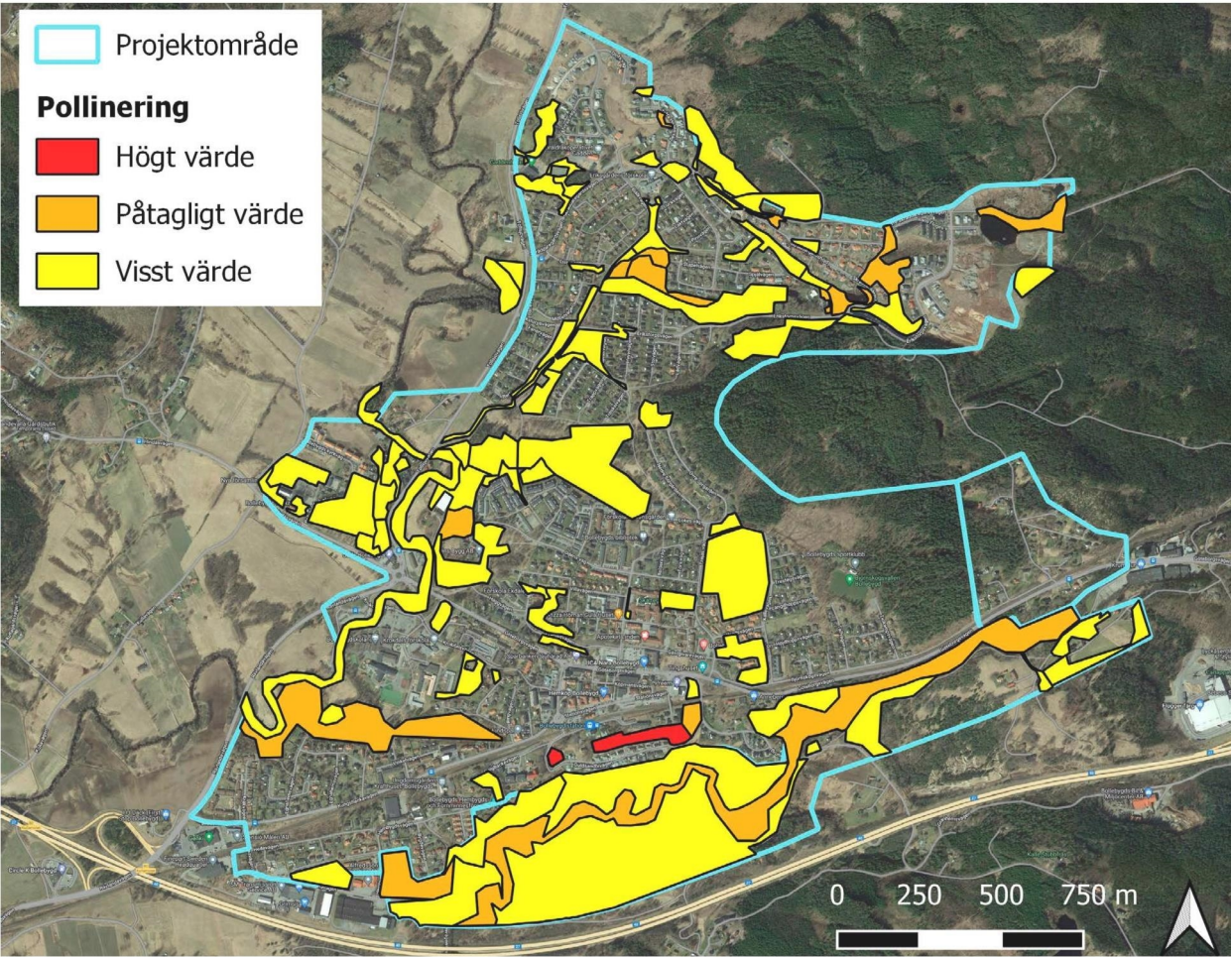
Torrbackarna vid Guldsandbivägen är det enda området som fått högt värde. I tätorter förekommer sällan blomrika miljöer som artrika vägkanter eller naturbetesmarker. Däremot bidrar ofta villaträdgårdar positivt till pollinerande insekter genom rabatter och fruktträd, men dessa har inte ingått i denna analys.

2020–2022 gjorde Naturvårdsverket en satsning för att gynna hotade arter och naturtyper, däribland pollinatörer. Under denna tid genomfördes en rad åtgärder för hotade pollinatörer inom 26 olika områden i totalt 8 olika län. Ett av de områden där åtgärder har

fokuserats inkluderar Nolåns dalgång med omnejd. Bollebygd tätort är alltså inkluderat i ett grönstråk, som baserat på tidigare inventeringar och till följd av åtgärder, har bättre förutsättningar för vissa hotade pollinatörer. Tätortens värden för pollinering bör därför ses ur ett landskapsperspektiv, där tätorten utgör en del av en helhet.

Det finns flera relativt enkla åtgärder för att gynna pollinatörer:

- Välj i första hand blommande växter framför rent dekorativa i offentliga rabatter, samt blommande träd såsom rönn, oxel och lind.
- Använd växter med olika blomningstid så att det finns tillgång till nektar och pollen under hela säsongen, från tidig vår till sen höst.
- Välj växter med dokumenterad hög attraktionskraft och som kan bidra med högkvalitativ och riklig nektar och pollen, exempelvis honungsört och klintväxter.
- Värna sälgar som tidig pollenresurs på våren.

Karta 11. Värdet av ekosystemtjänsten pollinering inom Bollebygd tätort.

Fokusområde 2: Sociala värden

Fokusområde: sociala värden med tillhörande riktlinjer är framtagen med utgångspunkt i sociotopkarteringen. Nedan kommer riktlinjerna ges en mer djupgående beskrivning, innan en sammanfattning av sociotopkarteringen presenteras. På så sätt kan sammanfattningen läsas med riktlinjerna i åtanke.

Riktlinje 5:

Säkerställ tillgång till rekreationsområden med varierande karaktär och funktion

Genom att erbjuda varierande rekreationsområden tilltalas en bredare målgrupp, där invånare och besökare i alla åldrar utnyttjar områdena. Medan vissa platser bidrar till en lugn miljö kan andra utgöra viktiga mötesplatser eller lekytor. Aktiviteter som riktar sig till olika åldrar kan i många fall kombineras för att förenkla vardagen, öka tryggheten och möjliggöra för möten över generationsgränserna, samtidigt som andra aktiviteter istället bör ges en lokalisering anpassad efter den utpekade målgruppen.

Då forskningen visar på tydliga samband mellan grönska och fysisk samt psykisk hälsa, kan ett ökat nyttjande av lokala grönområden få positiva konsekvenser för kommunen i sin helhet. Grönområden med stora sociala värden är därför något som ska prioriteras och värdesättas, för att bidra till ökad trivsel samt öka Bollebygds attraktivitet. Se områdenas olika sociala värden på sidan 20–21 i sociotopkarteringen.

Riktlinje 6:

Verka för att lekplats av god kvalitet finns på gångavstånd från tätortens alla delar

Lekplats bör finnas inom 500 meter gångavstånd från tätortens alla bostadsområden (se karta 12). Vid lokalisering av ny lekplats bör dessa placeras i strategiska lägen, där många av de boende passerar regelbundet, för att på så sätt öka dess tillgänglighet och utnyttjandegrad.

Riktlinje 7:

Verka för att öka rekreationsområdenas tillgänglighet, både till och inom områdena

Att öka rekreationsområdenas tillgänglighet kan inkludera många olika typer av åtgärder som förbättrar människors möjligheter att nyttja området, oberoende av dess fysiska förmåga. Samtidigt gör denna typ av åtgärder området mer attraktivt för samtliga besökare. Genom att förbättra möjligheterna att ta sig fram med rullstol i parker och naturområden förbättrar vi inte bara möjligheterna för den rullstolsburne, utan även personen med barnvagn, rullator eller cykel. Även skyltning och belysning till och inom grönområdena, utplacering av bänkar längs med gångstråk och synliga entréer kan förbättra tillgängligheten, åtgärder som efterfrågades av många i sociotopkarteringens enkätundersökning (se sida 22–29 i sociotopkarteringen).

Genom att möjliggöra för personer att enkelt ta sig till och från grönområdena till fots eller på cykel premieras samtidigt mer miljövänliga och hälsosamma transporter i Bollebygd, vilket i sin tur kan öka trafiksäkerheten då färre väljer att ta bilen. Arbetet med denna riktlinje kommer främst grundas på föreslagna åtgärder presenterade i grönsplanens kommande åtgärdsprogram.

Vad är en sociotop?

En sociotop är en friyta som besökaren upplever som offentlig och som har vissa vistelsevärden. Dessa vistelsevärden kan vara sådana som bidrar till sociala möten, fysiska aktiviteter eller som erbjuder besökaren en lugn och vacker miljö. Som ett sätt att öka kunskapen om friytornas funktion, tillgänglighet och sociala värden i tätorten, har sociotoperna kartlagts i en sociotopkartering.

I bilaga 2 kan sociotopkarteringen läsas i sin helhet. Här inkluderas även fler kartor vilket ger en mer nyanserad och detaljerad bild av de sociala värdena i Bollebygd tätort.

Effekter på folkhälsan

Enligt Folkhälsomyndigheten främjar vistelse i grönområden både fysisk och psykisk hälsa, vilket innebär att sociotoper kan bidra till både social och ekonomisk hållbarhet. De hälsofrämjande effekterna beror dels på att många utövar någon form av fysisk aktivitet i grönområdena, men forskning visar även att naturupplevelser kan bidra till exempelvis minskad stress, sänkt blodtryck, ökad koncentrationsförmåga samt minskad risk för depression och demens.

Enligt Boverket minskar dock människors benägenhet att söka sig till grönområden om dessa inte finns inom gångavstånd. Flertalet studier visar exempelvis att användningen av grönområden minskar markant om dessa ligger längre bort än 300 meter från bostaden. Minskningen gäller både antalet besök och den totala tiden som personen spenderar i grönområden per vecka. För barn, äldre och personer med funktionsvariation krävs än kortare avstånd för att grönområdena ska utnyttjas på regelbunden basis. Även tillgängligheten till och inom grönområdena har betydelse.

Av dessa skäl är grönområdena inom tätorten viktiga för invånarnas hälsa, trots att tätorten är omgiven av grönområden. De större naturområdena utanför tätorten spelar även dessa en stor roll för folkhälsan, men de kan alltså inte kompensera för tillgången till de mindre grönområdena inom orten.

Barnkonsekvensanalys

Mycket av det arbete som kommunen genomför berör barn i direkt eller indirekt bemärkelse, så även denna plan. Trots att konkreta åtgärder föreslås först i åtgärdsprogrammet, kan det konstateras att grönsplanen säkrar viktiga värden och pekar ut en inriktning i arbetet med Bollebygds grönområden som gynnar barn i stort.

Samtliga riktlinjer har en indirekt positiv påverkan på barns hälsa och säkerhet, men än mer konkret är riktlinje 7. Att kommunen ska arbeta för att öka tillgängligheten till grönområdena innebär att fler barn kan nå dessa på ett säkert sätt och på egen hand. Genom att flera av grönområdena även ges ett skydd till följd av dess naturvärden samt att grönområdenas sociala värden uppmärksammas, säkras även barnens närhet till grönområden. Närhet till grönområden med god tillgänglighet kan antas bidra positivt till barns hälsa och välbefinnande, men även deras koncentrationsförmåga. Riktlinje 6 framhäver även vikten av att ha tillgång till lekplatser av god kvalitet inom gångavstånd, vilket kan antas ha en liknande effekt.

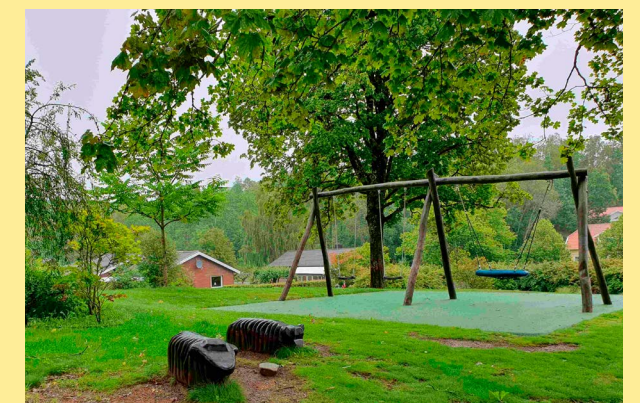

Foto på gungställningen i Skattegårdsparken.

Foto på plantering på Gästgivaretorget.

Metod

Arbetet med att kartlägga friytorna i Bollebygd tätort har innefattat en webbenkät och en expertvärdering i form av områdesavgränsning och identifiering av sociala värden genom fältobservation.

Med webbenkäten ”Vilka är dina favoritplatser?” fick Bollebygdsborna under 24 april – 4 juni 2023 möjligheten att markera en favoritplats och beskriva dess kvaliteter. Efter att svar som var utanför den geografiska avgränsningen och/eller oseriösa tagits bort kvarstod 242 svar, som använts som underlag vid framtagandet av sociotopkarteringen. Som komplement till detta gjordes en expertvärdering med fältobservation, som bland annat observerade hur många som rörde sig i området, vilken typ av aktivitet som kan utföras på platsen och vilka sociala värden platsen har.

Favoritplatser

Genom medborgarenkäten fick Bollebygdsborna chansen att ange vilka platser som de tyckte mest om i Bollebygd tätort. Den fria plats som flest angett som favoritplats i enkäten var östra Rinnaområdet. Området består av lummig skog utmed Sörån. Därefter var Skattegårdsparken, torget och Källevägens lektyta populärast.

Enkätsvaren visar på en bredd vad gäller vilka miljöer som invånarna värderar högst. De olika miljöerna kan erbjuda kvaliteter såsom tätare skog, höga naturvärden, välplanerade lektytor eller mötesplatser. Att dessa olika kvaliteter finns på gångavstånd från varandra kan i sig antas bidra till mervärde, då Bollebygd därmed erbjuder invånarna sociotoper med stora variationer.

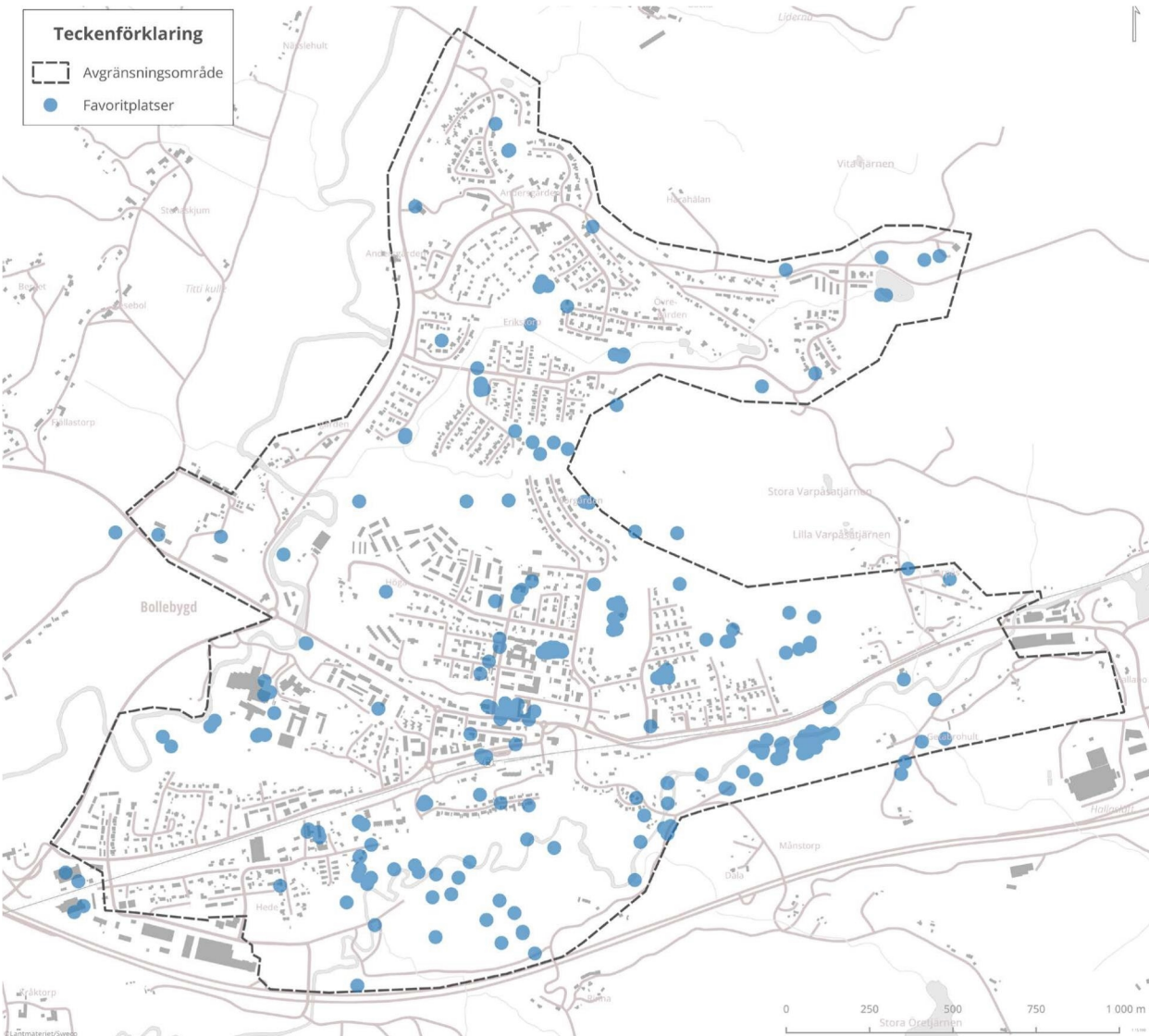
Samlad sociotopkarta

Antalet olika sociala värden som identifierats i sociotopkarteringen redovisas på karta 13 nedan. Genom att kartlägga hur många sociala värden en plats har, kan potentialen för en ökad användning urskiljas.

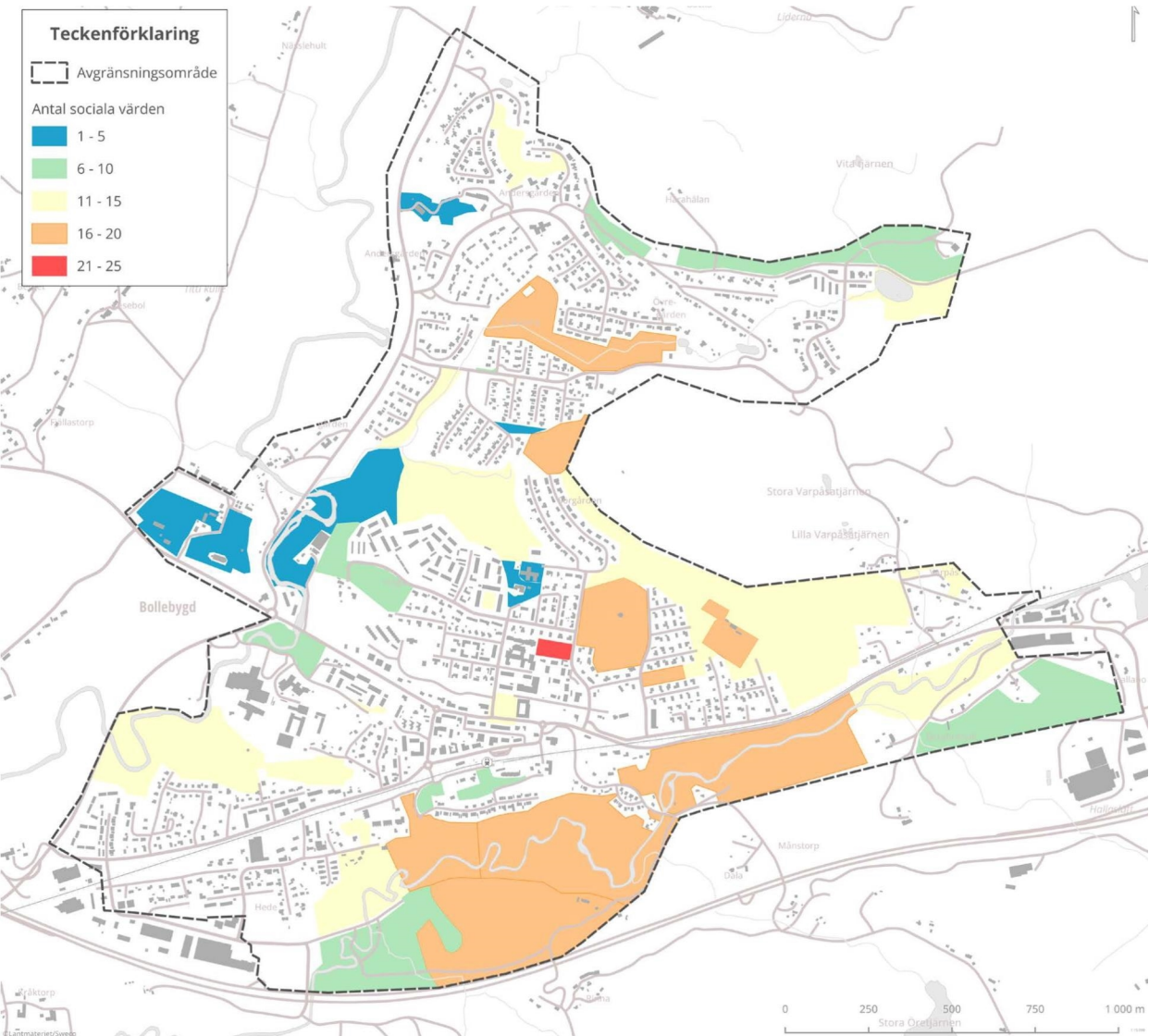
Röd- och orangefärgade friytor har ett större antal sociala värden kopplade till sig. Dessa platser har därmed en större mångfald av möjliga aktiviteter och är, eller har förutsättningar att bli, viktiga mötesplatser mellan människor med olika ålder och intressen. Friytor markerade i blått visar att det finns få sociala värden som är knutna till platsen, vilket kan tyda på att det här finns ett behov av att förstärka de sociala värdena.

Viktigt att notera är att ökad rekreation i vissa fall sker på bekostnad av naturvärdena på platsen. Rekreation kan leda till att djur störs, växter skadas och nedskräpning ökar. Därför är det viktigt att ha detta i åtanke i samband med att insatser för rekreation genomförs.

I bilaga 2 preciseras vad det finns för olika sociala värden angivna på respektive friyta.

Karta 12. Visar de favoritplatser som angetts i enkäten.

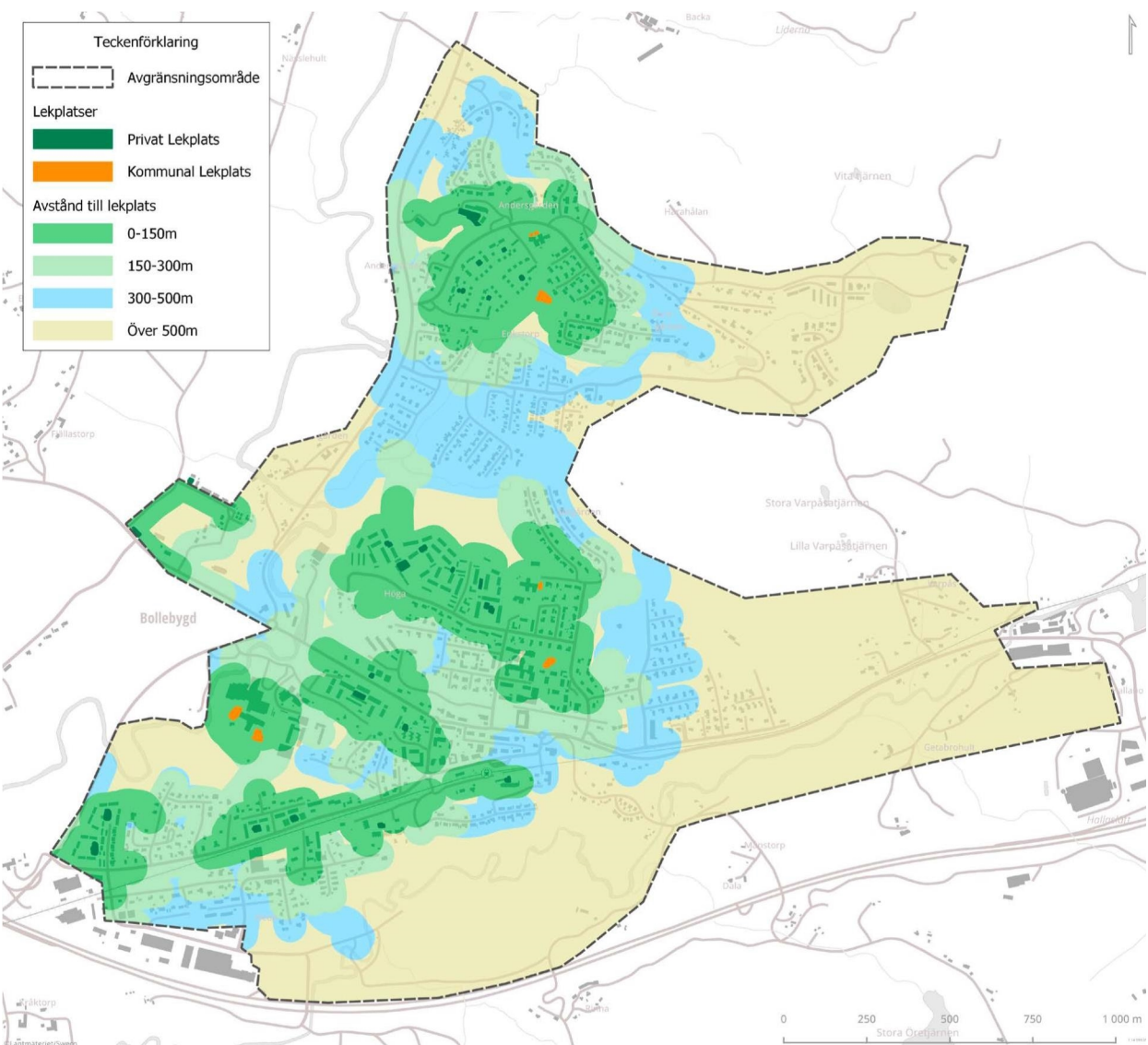
Karta 13. Sociala värden på friytor som identifierats vid sociotopkarteringen. Varje färg representerar ett värde.

Avstånd till lekplats

Som en del av sociotopkarteringen har ett antal kartor tagits fram för att gestalta gångavståndet till olika sociala värden i Bollebygd. En av dessa avståndskartor är lekplatser, där såväl privata som offentliga har inkluderats. Avståndsmätningen utgår från vägnätet för att kartlägga möjligheten att ta sig till olika platser med gång eller cykel. Analysen har alltså inte utgått från människans förmåga att till exempel gena över öppna ytor, vilket förklarar att avståndet inte är jämt fördelat från den utpekade lekplatsen. Kartan ger en vägledning inför framtagandet av åtgärdsprogram, där

det tydligt framgår vilka områden som har längre gångavstånd än de 500 meter som grönplanens riktlinjer förespråkar. De flesta bostäder ligger inom gångavstånd till lekplats, dock inte Bergadalen, Varpås och delar av Idrottsplatsområdet, som har mer än 500m till närmaste lekplats.

Utöver lek finns även kartor som visar avstånd från samtliga av Bollebygds grönytor, sport och träning samt de friytor som i enkäten angetts bidra till lugn och ro. Dessa finns att läsa i sociotopkarteringen i bilaga 2.

Karta 14. Visar kommunala och privata lekplatser och hur långt omgivningen har till dessa. Avstånd till en lekplats redovisas med en färg som representerar ett spann i antal meter till närmaste lekplats.

Förbättringsförslag

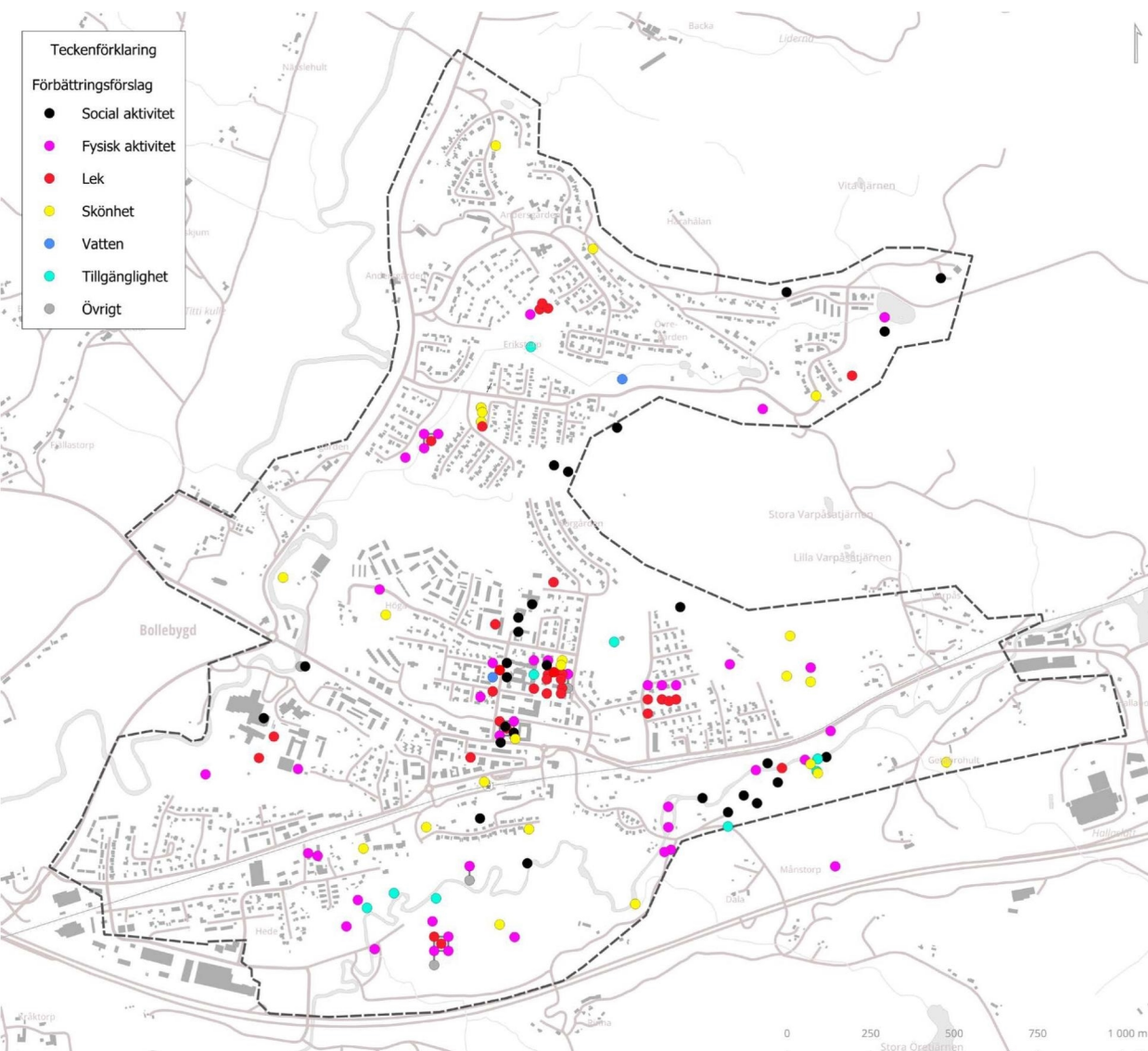
I kartan redovisas, utöver de förslag som angavs i enkäten 2023, även medborgarförslag som inkommit till kommunen under åren 2017–2022. De inkomna medborgarförslagen har besvarats med att dessa ska utredas inom arbetet med grönplanen (tidigare hette uppdraget fördjupad översiktsplan för grönområden). Enkät svar och medborgarförslag har sammanslagits och presenteras på gemensam karta. Förslagen har kategoriserats för att förenkla läsningen av materialet.

Kartans punktmarkeringar ska inte ses som exakta förslag på placeringar, dels för att vissa har lämnat in förbättringsförslag som rör kommunen i en bredare bemärkelse, dels för att förbättringsförslagen ofta är kopplade till området i stort snarare än den specifika platsen.

Totalt har det kommit in nästan 200 förbättringsförslag genom enkäten samt ett tiotal medborgarförslag. Förslagen berör ofta aktiviteter som invånarna redan utför på platsen, men där vissa förbättringar önskas.

Sammanfattningsvis har ett stort antal förslag inkommit gällande lekplatser, promenadstråk/löpspår, fler sittplatser, åtgärder som rör sport och träning samt att naturen ska bevaras som den är. Andra förslag var exempelvis upprustning av grillplats, elljusspår och hundrastgård. En mer gedigen sammanfattning går att läsa i Bilaga 2. Där redovisas även förslagen utifrån olika kategorier, där lokalisering av dessa tydligt framgår.

I grönplanens åtgärdsprogram finns utökade möjligheter att ta till vara på dessa förslag, där konkreta åtgärder är tänkta att föreslås och prioriteras.

Karta 15. Visar favoritplatser enligt de inkomna svaren i enkäten samt medborgarförslag som inkommit under åren 2017-2022.

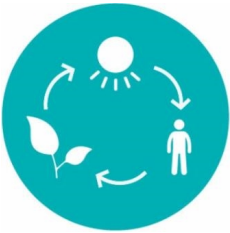
Fokusområde 3: Reglerande ekosystemtjänster

Fokusområde: reglerande ekosystemtjänster med tillhörande riktlinjer är framtagen med ekosystemtjänstanalysens tre reglerande ekosystemtjänster som utgångspunkt: bullerreglering, luftrening och flödesreglering. Nedan kommer riktlinjerna ges en mer djupgående beskrivning, innan en sammanfattning av ekosystemtjänstanalysen presenteras. På så sätt kan sammanfattningen läsas med riktlinjerna i åtanke.

Riktlinje 8:

Stärk och utveckla de ekosystemtjänster där behovet av dessa är stort

Många av tätortens grönområden erbjuder en eller flera ekosystemtjänster med höga värden. Detta är mycket gynnsamt och bör värnas om. Vid motstående intressen behöver dock en prioritering göras och då är det viktigt att ekosystemtjänsterna viktas efter samhällets behov av dessa. Exempelvis ska områden med hög flödesreglering skyddas på platser med stora översvämningsrisker (se karta 18 och 19). På dessa platser bör även påtaglig flödeshantering bevaras, då även dessa kan spela en avgörande roll vid kraftiga skyfall. Liknande resonemang kan föras gällande bullerreglering och luftrening. Ett stort behov kan även uppstå i fall där tillgången på en viss ekosystemtjänst är begränsad i närområdet. Genom att förstärka dessa ekosystemtjänster kan sociala eller ekologiska värden säkras. **I vissa fall kan intressekonflikterna även hanteras genom en mer strikt reglering av användning och utformning i detaljplanen.**

Riktlinje 9:

Visa hänsyn till ekosystemtjänster, där behov av dessa finns

Vilka ekosystemtjänster som bör bevaras vid intressekonflikter ska likt föregående riktlinje anpassas efter våra behov av dessa. Exempelvis ska hänsyn tas till de områden där en förlorad eller försvagad ekosystemtjänst riskerar att resultera i att sociala eller ekologiska värden går förlorade. Genom att se till åtgärdernas kumulativa effekter samt visa hänsyn till tätortens ekosystemtjänster, kan Bollebygds resiliens stärkas.

Riktlinje 10:

Nyttja reglerande ekosystemtjänster i arbetet med klimatanpassning

I dagsläget gynnas tätorten av många ekosystemtjänster, utan att aktivt säkerställa deras förekomst. Med ett alltmer föränderligt klimat där extremväder blir vanligare behöver Bollebygds kommun ta en mer aktiv roll i att dessa ekosystemtjänster finns och nyttjas. Genom att planera för flödesreglerande ytor i områden med stor översvämningsrisk och utnyttja växtlighetens och vattnets förmåga att klimatreglera vid värmeböljor kan Bollebygd tätort bli en säkrare och mer trivsamt plats att bo och vistas på. Även skötseln är en viktig del i arbetet, där val av växter, dess placering och hur dessa sköts påverkar grönyttornas förmåga att leverera viktiga ekosystemtjänster vid extremväder. Arbetet med denna riktlinje kommer främst grundas på föreslagna åtgärder presenterade i grönplanens kommande åtgärdsprogram.

Ekosystemtjänstanalys

Ekosystemtjänster är produkter eller tjänster som skapas av naturens ekosystem och bidrar till människans välbefinnande och livskvalitet. Luftrening, rekreation och flödesreglering är exempel på sådana. Ekosystemtjänster som kan delas upp i stödjande, reglerande, försörjande och kulturella. De olika ekosystemtjänsterna hänger ihop och bildar tillsammans en helhet och är i många fall beroende av varandra för dess funktion.

Stödjande ekosystemtjänster är grundläggande funktioner i ekosystemen och utgör grunden för att övriga ekosystemtjänster ska fungera. Exempel på stödjande ekosystemtjänster är biologisk mångfald och naturliga kretslopp. *Reglerande ekosystemtjänster* är den nytta som människan har av ekosystemens påverkan på olika miljöfaktorer, såsom att förebygga översvämnningar eller minska bullernivåer. *Försörjande ekosystemtjänster* är livsnödvändiga för människan och bidrar bland annat till rent vatten, syre och matförsörjning. *Kulturella ekosystemtjänster* är upplevelsemässiga och andliga värden som bidrar till människans välbefinnande, såsom skönhet, inspiration och rekreation.

De stödjande ekosystemtjänsterna utgör grunden för övriga och om en av dessa faller

bort fallerar stora delar av systemet (se Figur 5). Det är därför viktigt att ta ekosystemtjänsterna i beaktning från tidigt skede i plan- och byggprocessen. Ekosystemtjänsterna kan även kopplas samman med hållbarhetsmålen i Agenda 2030, vilket ytterligare förstärker motivet att aktivt arbeta med dessa som en del i kommunens hållbarhetsarbete (se Figur 6).

Prioritering och värdering av ekosystemtjänster kan dock vara komplicerat, då deras ekonomiska värde kan vara svårbedömt. Verksamheter som har ett tydligare ekonomiskt värde prioriteras därför ofta högre. **Det är dock viktigt att vara medveten om att trots svårigheten att fastslå ett exakt ekonomiskt värde, bidrar ekosystemtjänsterna i hög utsträckning till den ekonomiska hållbarheten. Detta både genom de produkter de bidrar med i form av exempelvis mat eller ren luft, men även genom att skydda våra fastigheter och vår hälsa genom minskad översvämningsrisk eller lägre bullernivåer.**

Ekosystemtjänstanalysen är ett viktigt verktyg för att öka kunskapen kring ekosystemtjänsternas funktion, lokalisering och värde. Grönplanen blir i sin tur ett dokument som bidrar till att dessa frågor diskuteras och lyfts i tidiga planeringsskeden, för att på så sätt säkerställa att ekosystemtjänsterna uppmärksammas och prioriteras.

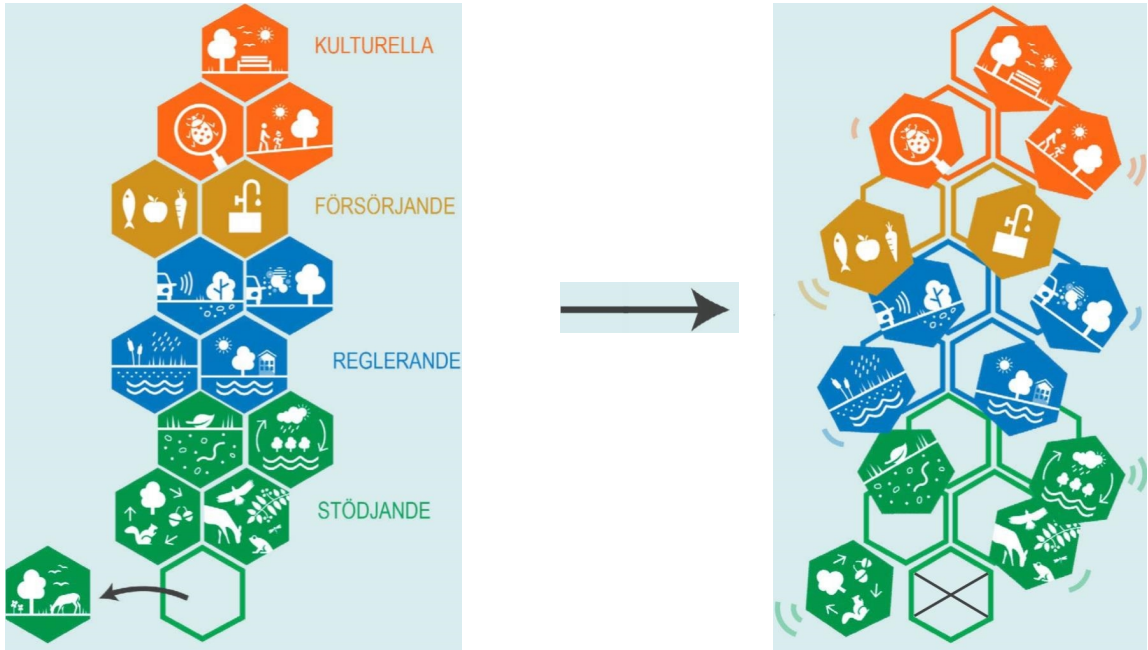

Illustration 5. Ekosystemtjänsterna är beroende av varandra. Illustrationen ovan visar att om en stödjande ekosystemtjänst går förlorad, fallerar många av de andra ekosystemtjänsterna också. Detta gör det än viktigare att vi värnar om ekosystemtjänsterna, då människan i sin tur är beroende av ekosystemtjänsterna för vårt välbefinnande och överlevnad. Illustrationen är baserad på en figur hämtad från Göteborgs Stads grönplan.

Metod

Sex ekosystemtjänster har ingått i analysen av projektområdet. Följande har valts ut då de har särskild betydelse inom Bollebygds urbana miljöer; biologisk mångfald, luftrening, pollinering, flödesreglering, bullerreglering samt rekreation och hälsa.

Figur 7. Utvalda ekosystemtjänster som ingår i analysen. Ikoner från The New Division/Boverket.

Denna ekosystemtjänstanalys har genomförts med ett semi-kvantitativt tillvägagångssätt (läs mer om kriterierna i bilaga 3).

Analysen har utgått från grönområdenas kvaliteter, snarare än dess funktion eller samhällets behov av den utpekade ekosystemtjänsten. Därmed kan exempelvis höga värden av bullerreglering utpekas i områden med redan låga bullernivåer eller rekreativa värden saknas på platser som idag används för just rekreation. Därför bör ekosystemtjänsterna även ställas mot Bollebygds egna behov av dessa.

Endast luftrening, bullerreglering och flödesreglering presenteras under *Fokusområde 3*, medan biologisk mångfald och pollinering istället presenterats under *Fokusområde 1: Ekologiska värden*. Rekreativa värden går att läsa om i Bilaga 3.

Luftrening

Träd och annan grönska har luftrenande förmåga genom att de fångar upp skadliga partiklar från exempelvis vägtrafiken, vilka annars har en hälsovådlig effekt. Partiklarna spolas sedan bort av regn och hamnar därmed inte i människors luftvägar. Grönska kan även rena luften från luftföroreningar såsom marknära ozon, kväveoxider och koldioxid, samtidigt som syrgas frisläpps. Olika träd samt var och hur de står har betydelse för luftreningskapaciteten. Kunskapen om detta i kommunala planeringsprocesser kan därmed leda till renare luft.

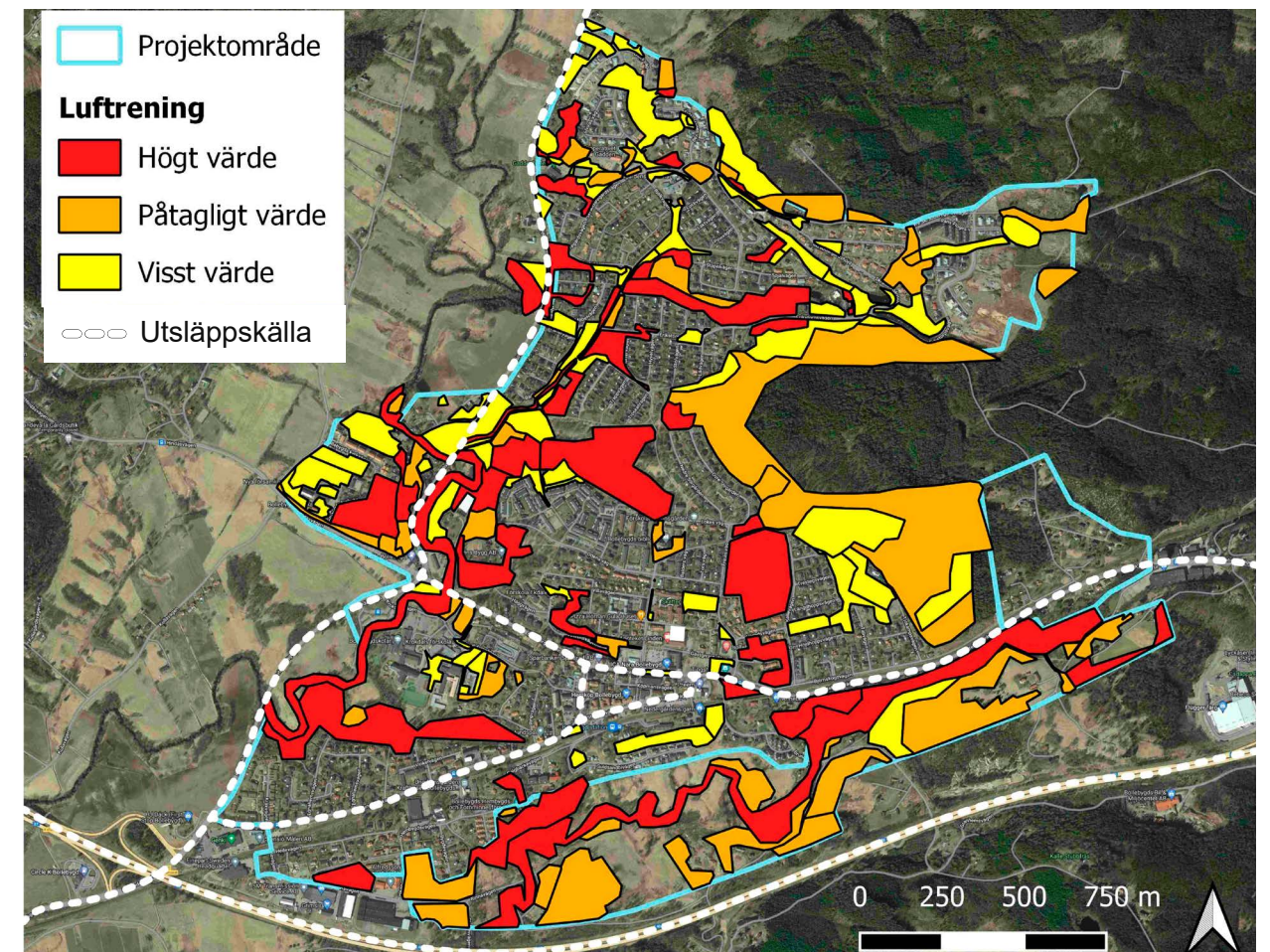
Eftersom behovet av ekosystemtjänsten luftrening delvis är beroende av närliggande utsläppskällor, har de mer trafikerade vägarna i området samt Bollebygds fjärrvärmeverk markerats ut på kartan. Markeringen av utsläppskällorna avser endast att uppmärksamma att behovet av ekosystemtjänsten är beroende av utsläppskällorna på platsen. I övrigt är markeringen inte värderad eller graderad. Luftföroreningar kan dock färdas långa sträckor, vilket innebär att även områden som inte angränsar till större utsläppskällor kan bidra positivt till luftkvaliteten i Bollebygd.

Bullerreglering

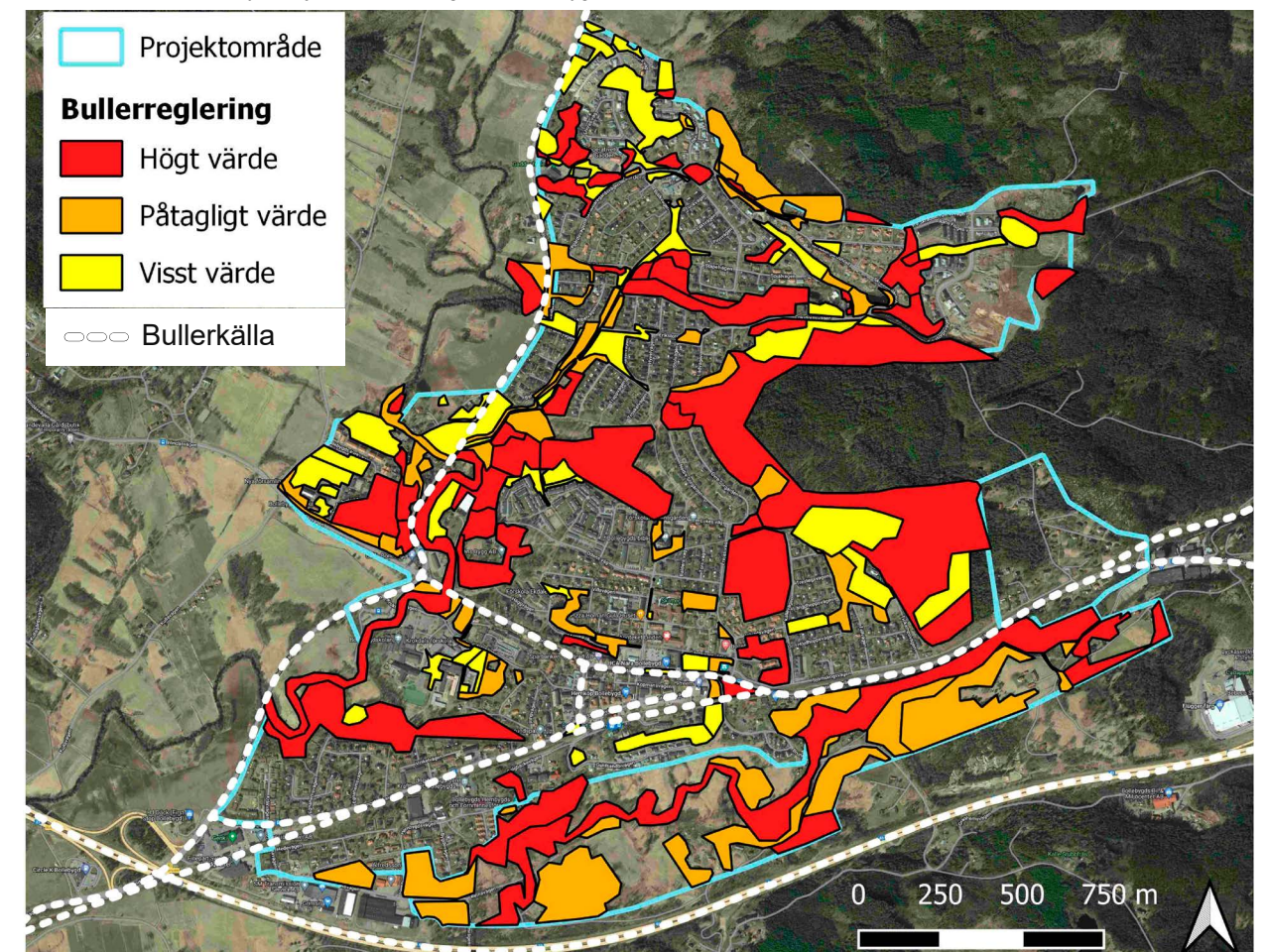
Att minimera buller eller att minska den negativa upplevelsen av buller, är av särskild betydelse i tätbebyggda områden samt längs större bil- och järnvägar. Buller kan annars orsaka negativa hälsoeffekter såsom sömnsvärigheter och på sikt hjärt-kärlsjukdomar. **Barn och unga löper dessutom särskild risk att drabbas av koncentrationssvärigheter och inlärningssvärigheter vid höga och ihållande bullernivåer, varför bullerreglering vid skolor och förskolor är av extra stor vikt.** Grönska i form av exempelvis gräsytor, träd och planteringar fyller en viktig roll genom att absorbera ljud.

Bollebygd tätort har förhållandevis mycket grönytor som kan bidra till bullerreglering (se karta 17). Ju större ett område är desto högre bullerreglerande kapacitet har det. Att säkerställa hög grad av grönska inom tätorten bidrar till effektiv bullerreglering och bidrar samtidigt positivt till övriga ekosystemtjänster. Den bullerreglerande kapaciteten kopplar starkt till den luftrenande (se karta 16), då samma strukturer i form av träd, buskar och lövtäcke samspelar. Mindre skillnader kan förekomma exempelvis beroende på vilka trädslag grönytorerna består av. Störst betydelse har stora lövträd vars omfattande bladyta kan fånga upp många luftburna föroreningar. Funktionen är sämre vintertid och inslag av barrträd och vintergröna buskar är därför viktiga. En mångfald av arter och strukturer är att föredra.

Likt ekosystemtjänsten luftrening har de lokala bullerkällorna markerats ut på kartan. Precis som utsläppskällorna har inte heller dessa värderats, utan avser endast att uppmärksamma att behovet av ekosystemtjänsten är beroende av bullernivåerna på platsen.

Karta 16. Värde av ekosystemtjänsten luftrening inom Bollebygd tätort.

Karta 17. Värde av ekosystemtjänsten bullerreglering inom Bollebygd tätort.

Flödesreglering

Klimatförändringarna förutspås leda till mer och kraftfullare regn. Städer och tätorter har mycket hårdgjorda ytor och blir därför sårbara mot större vattenmängder som orsakar att vatten samlas. Det ökar i sin tur risken för översvämning, erosion och materiella skador. Problemet kan minska med hjälp av icke-hårdgjorda ytor såsom gräsmattor och skogar som kan reglera skadliga toppar i flödesmängder. Även sjöar och vattendrag fyller en viktig reglerande funktion.

All form av grönyta har någon form av flödesreglerande kapacitet. Blåstrukturer såsom vattendrag och dammar är särskilt viktiga då de kan magasinera och/eller föra mycket stora volymer vatten vidare på ett säkert sätt. Sörån och Nolån ges därför högt flödesreglerande värde i det avseendet (se karta 18). Även omgivande svämplan där vattennivån tillåts stiga är av betydelse.

För att stärka ekosystemtjänsten flödesreglering så är öppna dagvattenlösningar att föredra framför kulverterade. Med rätt utformning och skötsel har dessa möjlighet att omhänderta och bromsa stora mängder vatten, samtidigt som de kan tillföra positiva effekter för biologisk mångfald. I samband med kommunens

klimate Anpassningsarbete kan Naturvårdsverkets rapport Naturbaserad lösningar – ett verktyg för klimatanpassning och andra samhällsutmaningar, vara ett gott stöd.

Behovet av flödesreglering är beroende av risken för översvämning, som presenteras i karta 19. Översvämningsrisken här baseras på översvämningskarteringen som genomfördes 2018, och består av tre olika delar: åarnas förväntade vattennivå vid ett 100- respektive 200-årsregn, vad som kallas instängda områden samt ytliga avrinningsstråk. För en mer ingående beskrivning, finns översvämningskarteringen tillgänglig på Bollebygds kommuns hemsida.

Behovet av flödesreglering begränsas inte till de områdena med översvämningsrisk, även intilliggande områden kan vara av stor vikt vid höga flöden. Vid exploatering krävs därför att dessa områden tas i beaktning för att säkerställa att översvämningsrisken inte ökar. På samma karta visas även strandskyddet, vilket innebär ett juridiskt skydd för naturområdet i direkt anslutning till åarna. I detta sammanhang skyddar dock strandskyddet inte bara de naturvärden och rekreative värden som det avser, utan även markens höga flödesreglerande förmåga i området.

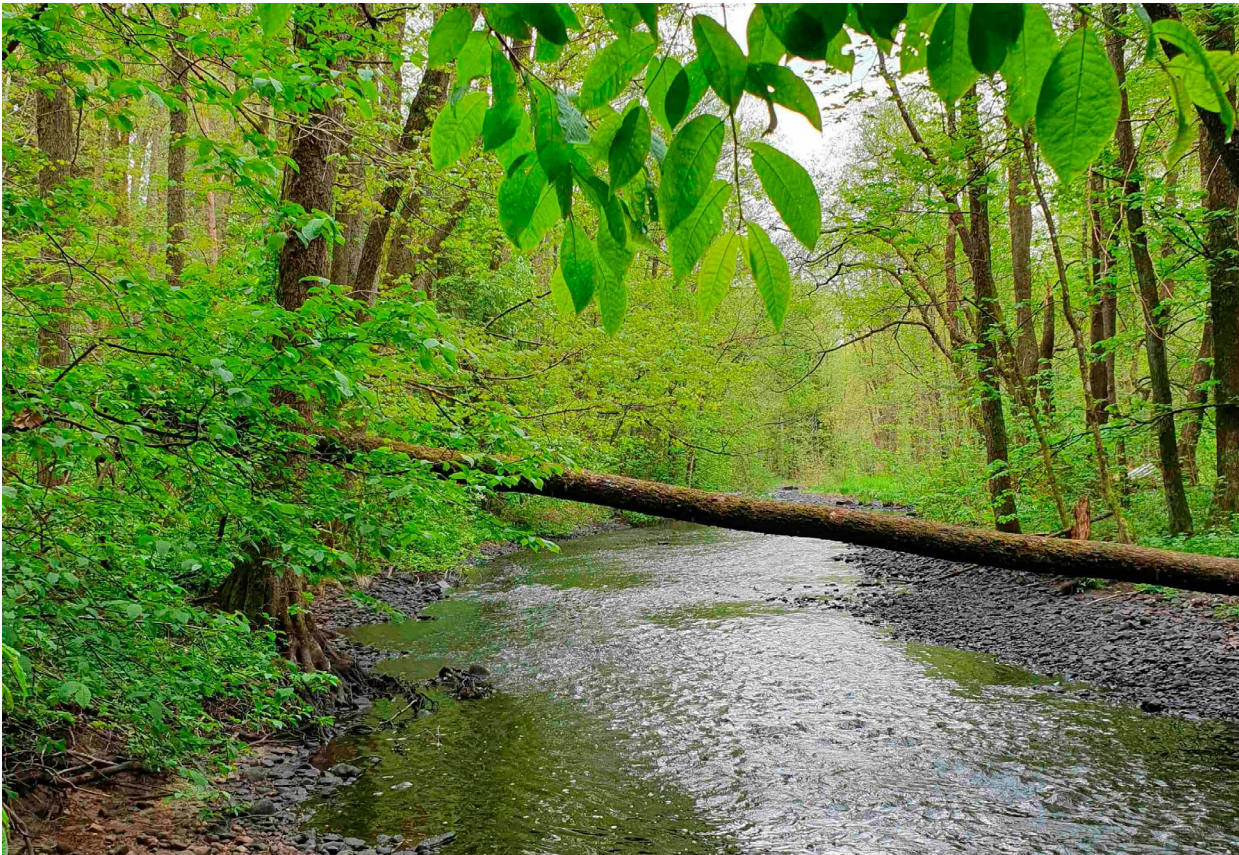
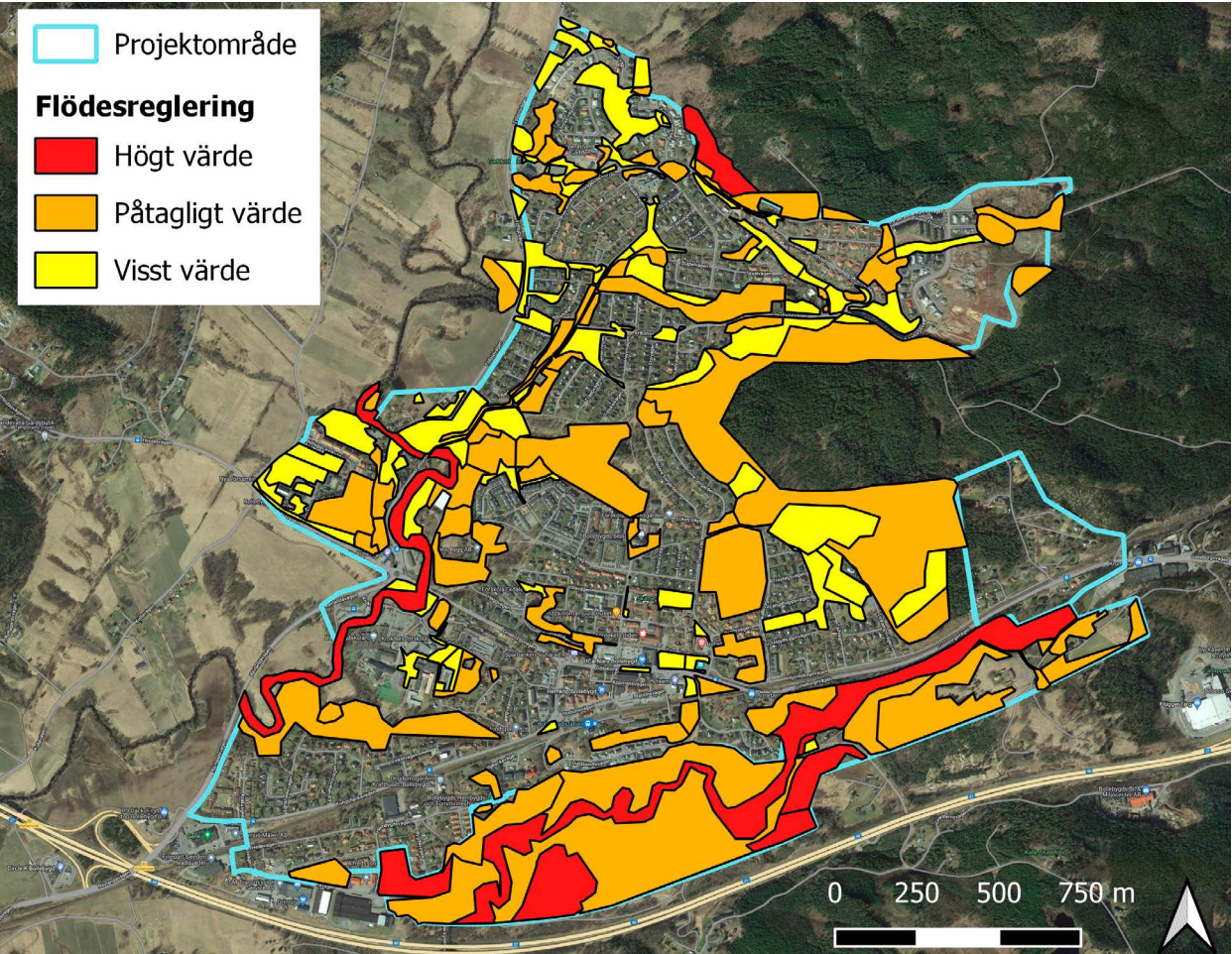
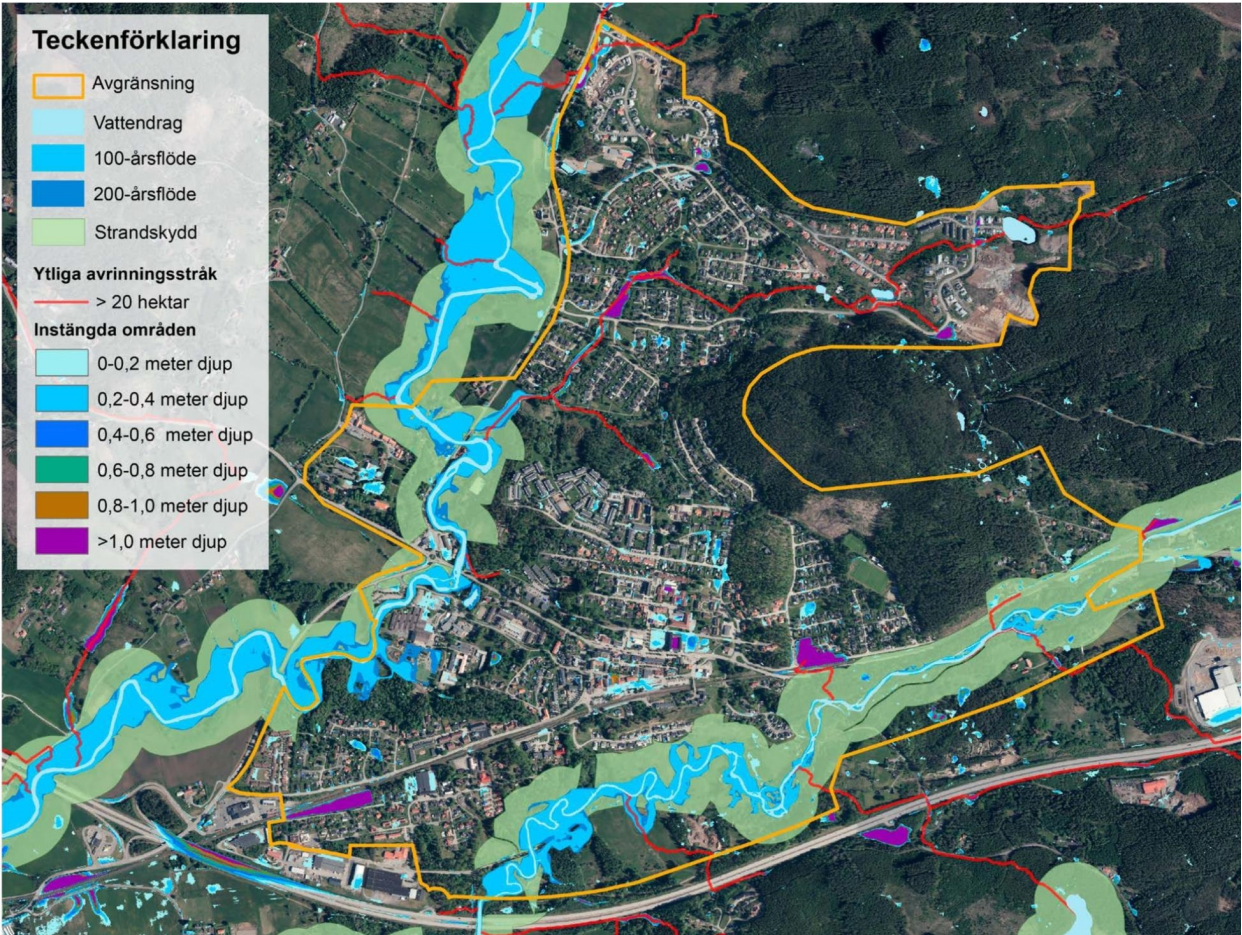

Foto på Sörån. Bild: EnviroPlanning AB.

Karta 18. Värdet av ekosystemtjänsten flödesreglering inom Bollebygd tätort.

Karta 19. Översvämningskartering över Bollebygd tätort.

Kapitel 5: Fortsatt arbete

Det är viktigt att grönplanen hålls aktuell för att fortsätta vara ett användbart verktyg i arbetet med tätortens grönområden. I följande kapitel förklaras hur grönplanen ska kunna uppdateras och revideras vid behov. Grönplanen föreslås även följas upp av ett åtgärdsprogram.

Uppföljning och fortsatt arbete

Åtgärdsprogram

Grönplanen har tagits fram i syfte att vägleda det framtida arbetet med Bollebygd tätorts grönområden. Nästa steg i arbetet blir att ta fram ett tillhörande åtgärdsprogram som inkluderar åtgärder som rör såväl fysisk planering som skötsel och utveckling av Bollebygds grönområden. För detta krävs ett politiskt beslut. Framtagandet av ett åtgärdsprogram skulle avse att konkretisera grönplanen genom att peka ut olika åtgärder och ansvaret för dessa, vilket förbättrar kommunens förmåga att efterfölja planens uppsatta riktlinjer. Bollebygds kommuns plan- och exploateringsavdelning står som ansvariga för framtagandet av ett åtgärdsprogram.

Geografisk utökning

Efter att åtgärdsprogrammet är på plats kan möjligheten till fortsatt arbete med kommunal grönplanering ses över. Detta är en del av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-12-07 § 160, att etappvis studera andra geografiska områden i kommunen för att gradvis utöka grönplaneringens täckning.

Revidering av kartlager

Det är viktigt att grönplanen för Bollebygd tätort hålls aktuell för att den ska utgöra ett användbart verktyg även i framtiden. Uppdatering av digitala kartlager kan ske kontinuerligt då ny kunskap tillkommer i form av exempelvis nya skyddade områden eller förekomst av hotade arter inom tätorten. Kartläggningar och tematiska kartor kan uppdateras vid behov, för att säkerställa att dessa utgör ett gott underlag till utredningar och beslutsfattande.

Uppdatering av grönplanen

Grönplanens riktlinjer bör däremot endast uppdateras vid revidering av grönplanen i sin helhet. Riktlinjerna är politiskt antagna och revideringar av dessa ska därför förankras politiskt. Ny kunskap, förändringar i den fysiska miljön eller nya nationella riktlinjer eller mål är exempel på företeelser som kan påverka behovet att uppdatera grönplanens riktlinjer. En eventuell uppdatering av grönplanen kan med fördel föregås av en uppföljning, för att se till dess styrkor och svagheter samt vad som uppnåtts och inte under de år som planen varit gällande.

Grönplanen bör aktualitetsprövas varje mandatperiod, med fördel i samband med framtagandet av planeringsstrategier. Ansvarig för aktualitetsprövning samt uppdateringar av Bollebygds grönplan är kommunens plan- och exploateringsavdelning.

I samband med att översiktsplanen uppdateras kan relevanta delar av grönplanen integreras.

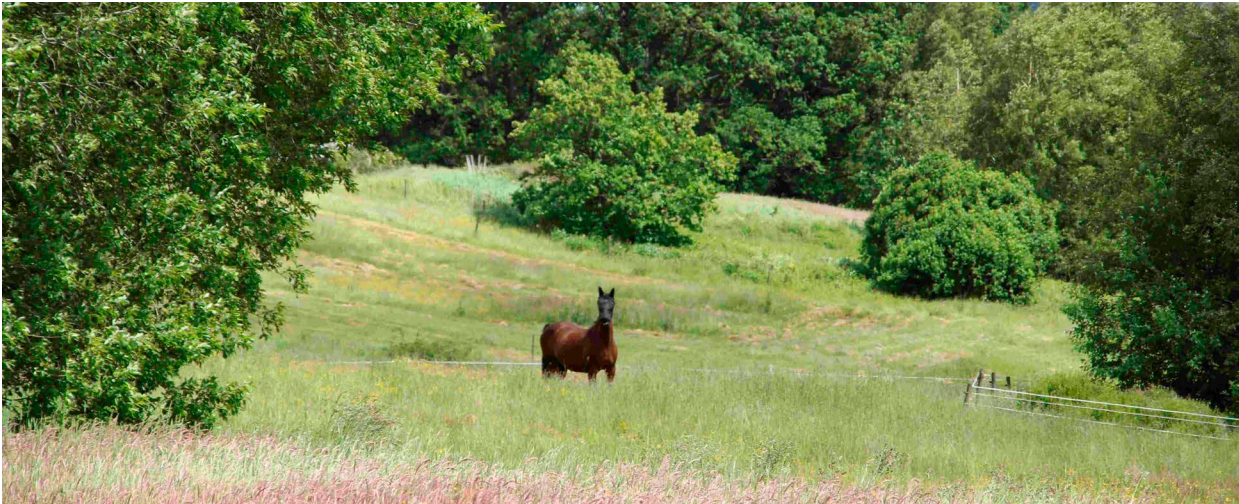

Foto på häst ute på bete.

Referenslista

Bollebygds kommun. 2010. *Naturvårdsplan*.

Bollebygds kommun. 2020. *Hållbarhetspolicy*.

Bollebygds kommun. 2020. *Miljöpolicy*.

Bollebygds kommun. 2022. *Vision Bollebygds kommun 2035*.

Bollebygds kommun. 2022. *Översiktsplan*.

Bollebygds kommun. 2023. *Skogsbruksplan*.

Bollebygds kommun. 2023. *Skogspolicy*.

Boråsregionen. 2021. *Utvecklingsstrategi för Sjubärad 2021-2030*.

Boverket. 2023. *Grafiskt material för ekosystemtjänster*.

Boverket. 2023. *Grönplanera för människors hälsa och välbefinnande*. boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/gronplan/darfor-behovs/for_manniskor

European Commission. 2023. *Biodiversity strategy for 2030*. environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=sv

Folkhälsomyndigheten. 2024. *Friluftsliv för bättre folkhälsa*. folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/friluftsliv/friluftsliv-for-bättre-folkhalsa/

Naturvårdsverket. 2021. *Naturbaserade lösningar – ett verktyg för klimatanpassning och andra samhällsutmaningar*.

Göteborgs Stad. 2022. *Göteborgs grönplan - för en nära, sammanhållen och robust stad 2022-2030*.

Lund Universitet. 2023. *Förslag till handlingsplan för utvärdering av åtgärder inom satsningen på VIP ÅGP*.

Länsstyrelsen Västra Götaland. 2014. *Systematisk inventering av vaddsandbi och guldsandbi – i Västra Götalands län*.

Länsstyrelsen Västra Götaland. 2021. *Handlingsplan klimatanpassning 2021-2024*.

Naturvårdsverket. 2022. *Grönplanera!*

Naturvårdsverket. 2023. *Samordning och vägledning för att förstärka förutsättningarna för vilda pollinatörer*.

Naturvårdsverket. 2023. *Sveriges friluftsmål*. www.naturvardsverket.se/amnesomraden/friluftsliv/sveriges-friluftlivsmal

Naturvårdsverket. u.å. *Ekosystemtjänster*. www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster

Naturvårdsverket. u.å. *Sveriges miljömål*. www.sverigesmiljomal.se

Kristianstad kommun. 2020. *Grönplanering - en handledning*.

United Nations Development Programme. u.å. *Globala målen*. www.globalamalen.se

Västra Götalandsregionen. 2019. *Miljömål 2030*.

Västra Götalandsregionen. 2019. *Regional handlingsplan för grön infrastruktur*.

*Ledande experter
för en levande värld.*

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

Rapport

Naturvärdesinventering inom Bollebygd tätort

Bollebygds kommun

Titel: Naturvärdesinventering inom Bollebygd tätort

Version: 1

Datum: 2023-11-14

Uppdragsgivare: Bollebygds kommun

Uppdragsnummer: 2068–01

Dokumentnamn: NVI_Bollebygd_EnviroPlanning_2023

Rapport genomförd av: Dennis Jonason & Sofia Berg

Rapport granskad av: Ida Odenius

Rapport verifierad av: Dennis Jonason

Bilder: EnviroPlanning AB

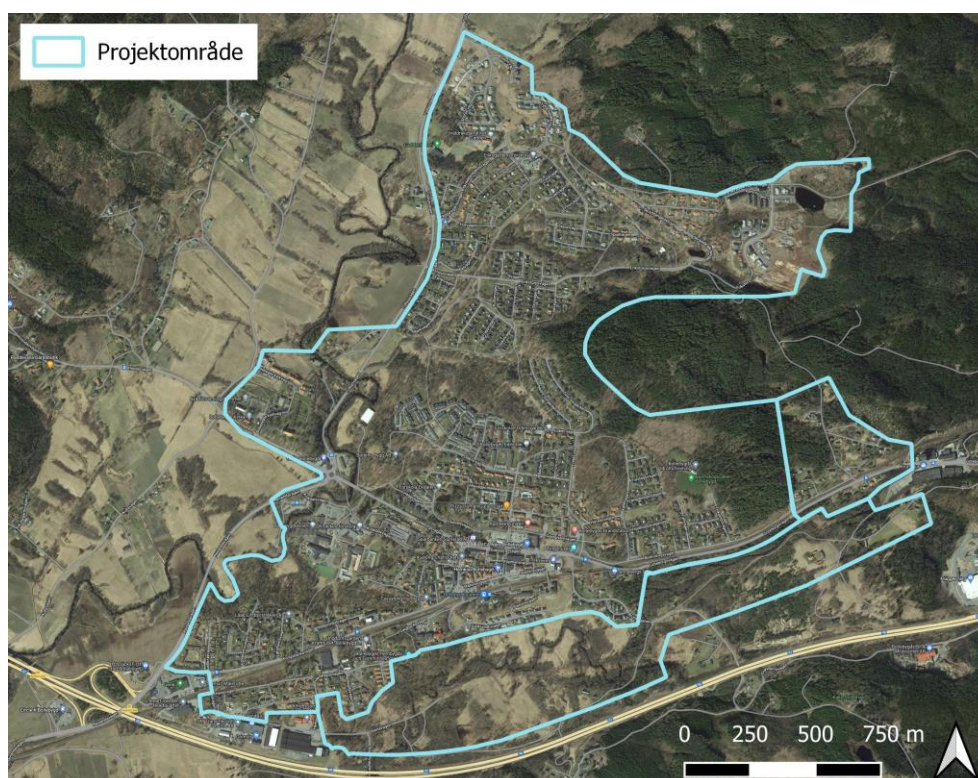
EnviroPlanning AB har på uppdrag av Bollebygd kommun genomfört en naturvärdesinventering inom tätorten. Sammantaget identifierades 20 naturvärdesobjekt. Av dessa har ett högsta naturvärde (klass 1), fyra högt naturvärde (klass 2) och resterande 15 påtagligt naturvärde (klass 3). Därtill noterades nio rödlistade och/eller fridlysta arter, däribland svinrot, backsippa, nattviol och spillkråka, samt 16 objekt som omfattas av det generella biotopskyddet (15 alléer och en stenmur). Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) är medfinansier för genomförandet av detta projekt.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Metod	2
2.1	Naturvärdesinventering	2
2.2	Generella biotopskydd	4
2.3	Värdeelement	4
2.4	Skyddsvärda arter och naturvårdsarter	5
2.1	Förkortningar	5
3	Resultat	6
3.1	Naturvärdesobjekt	6
3.2	Generella biotopskydd	27
3.3	Värdeelement	27
3.4	Naturvårdsarter	28
3.5	Gröna stråk	30
4	Referenser	32

1 Inledning

Natur av värde för ekologiska och sociala samband riskerar att gå förlorade vid exploatering, varför det är betydelsefullt att exploatering sker på platser där minsta möjliga skada sker. Som ett steg i detta har EnviroPlanning AB fått i uppdrag av Bollebygds kommun, genom statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA), att utföra en naturvärdesinventering inom tätorten (Figur 1). En motsvarande naturvärdesinventering genomfördes 2005–2006 och en naturvårdsplan upprättades med grund i denna 2010. Dokumenten anses dock föråldrade och den nya inventeringen, tillsammans med en ny ekosystemtjänstanalys och en sociotopkartering, syftar till att ligga till grund för en ny grönplan. Grönplanen ska utgöra ett planeringsunderlag som underlättar och vägleder vid bedömning av framtida exploateringar. Grönplanen syftar även till att innehålla strategier för att utveckla grönområden och gröna samband inom centralorten Bollebygd, samt uppmärksamma ytor av betydelse för viktiga ekosystemtjänster.

Figur 1. Karta över projektområdet – Bollebygd tätort - för naturvärdesinventeringen. Projektområdet utgår från översiktsplanens utvecklingsområden (T1, TGU1 och T5) och är utpekade som tätort respektive tätortsnära grönområde.

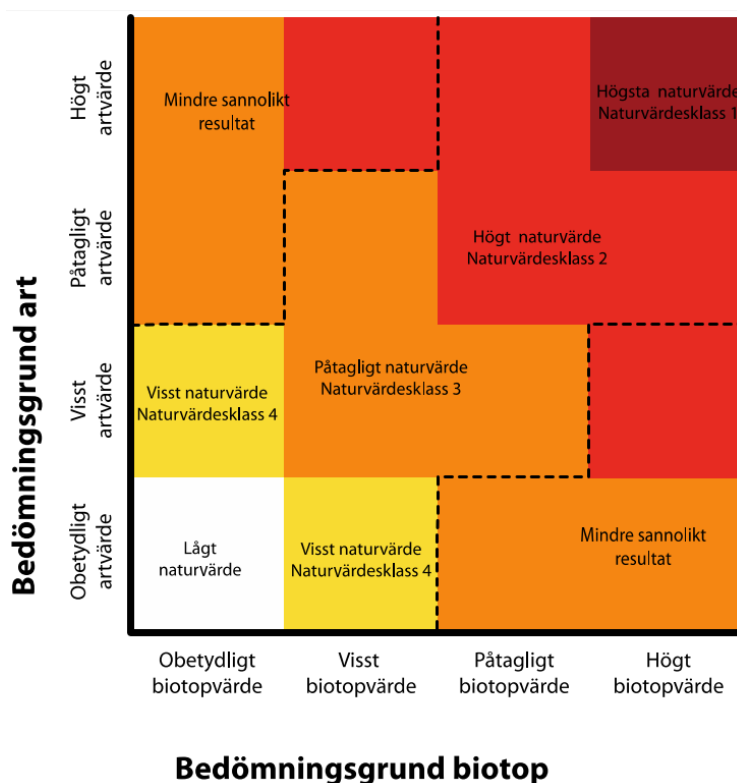
2 Metod

2.1 Naturvärdesinventering

Naturvärdesinventering (NVI) enligt svensk standard (SS 199000:2014) kartlägger och beskriver geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Dessa avgränsade geografiska områden naturvärdesbedöms på en fyrgradig skala enligt följande (se också faktaruta 1):

- ◆ Naturvärdesklass 1 – högst naturvärde: störst positiv betydelse för biologisk mångfald.
- ◆ Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde: stor positiv betydelse för biologisk mångfald.
- ◆ Naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde: påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Vilken naturvärdesklass ett område får bedöms utifrån kombinationen av de två bedömningsgrunderna *art* och *biotop* (Figur 2). Artvärdet baseras på områdets artrikedom relativt omgivande landskap samt på närvaro av naturvårdsarter som är ett samlingsnamn för skyddade arter, rödlistade arter (NT), hotade arter (VU, EN, CR), typiska arter, ansvarsarter och signalarter (Nitare 2020). Biotopvärdet baseras på biotopkvalitéer och på biotopens sällsynthet och hotstatus. Läs mer om bedömningsgrunderna i SS 199000:2014.

Figur 2. Bedömningsgrunden för art- och biotopvärdet leder till en viss naturvärdesklass. Bild efter SS 199000:2014.

Tillägg till NVI

Naturvärdesinventeringen i denna rapport har utförts enligt bedömningsgrunder för Svensk standard (ft SS 199000:2014) och följande delar har ingått:

- ◆ NVI fältnivå (4.3 SIS standard)
- ◆ Detaljeringsgrad detalj (4.4 SIS standard)
- ◆ Tillägg: Generella biotopskydd (4.5.3 SIS standard)
- ◆ Tillägg: Värdeelement genom småvatten och särskilt skyddsvärda träd (4.5.4 SIS standard)
- ◆ Tillägg: Detaljerad redovisning av artförekomst (4.5.5 SIS standard)

Naturvärdesobjekt presenteras både på karta och i form av korta textbeskrivningar samt foton under avsnitt 3.1. Naturvårdsarter, i de fall de förekommer, redovisas på karta och med text.

Fältinventeringen utfördes 16–17 maj 2023 av biologerna Dennis Jonason och Sofia Berg, EnviroPlanning AB. Hela området utgör en yta av cirka 404 ha. Redan exploaterade ytor och privata fastigheter för bostadsändamål har exkluderats. Koordinatsystemet som har använts är SWEREF99 TM 13 30. Färdiga kartor har gjorts i QGIS version 3.28.2-Firenze och GIS-skikten redovisas i shape-filer.

Faktaruta 1. Beskrivning av naturvärdesklasser

Naturvärdesklass 1 omfattar geografiska områden som har högt biotopvärde samt högt artvärde. Detta innebär kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för ett stort antal naturvårdsarter eller flera rödlistade arter eller enstaka hotade arter. Flera biotopkvaliteter i stor omfattning ska finnas på platsen. Utgörs området av en hotad Natura2000-naturtyp (se SIS-TR 199001:2014) blir biotopvärdet högt. Förekomst av arter och ekologiska förutsättningar kan inte bli avsevärt bättre med svenska förhållanden som referens.

Naturvärdesklass 2 omfattar geografiska områden som har påtagligt till högt biotopvärde samt artvärde. Detta innebär kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för flera naturvårdsarter eller enstaka rödlistad art eller är mycket artrikare än omgivande landskap. Flera biotopkvaliteter ska finnas på platsen. Utgörs området av en Natura2000-naturtyp (ej hotad, (se SIS-TR 199001:2014)) blir biotopvärdet påtagligt.

Naturvärdesklass 3 omfattar geografiska områden med visst till påtagligt biotopvärde och artvärde. Området ska ha förutsättningar för att upprätthålla en kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för naturvårdsarter eller enstaka rödlistade arter eller vara artrikare än omgivande landskap. Enstaka biotopkvaliteter ska finnas på platsen.

Naturvärdesklass 4 omfattar geografiska områden med visst biotopvärde och visst artvärde. Området har en viss betydelse för biologisk mångfald genom att hysa enstaka naturvårdsarter och/eller enstaka biotopkvaliteter.

2.2 Generella biotopskydd

Nedanstående förteckning utgör biotopskyddsområden, vilka listas i bilaga 1 till förordningen om områdesskydd och är skyddade enligt 7 kap 11 § miljöbalken. Inom ett biotopskyddsområde får inte verksamheter bedrivas eller åtgärder vidtas som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet.

- ◆ Allé (lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd med en stamdiameter på ≥ 20 cm)
- ◆ Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- ◆ Odlingsröse i jordbruksmark
- ◆ Pilevall
- ◆ Småvatten och våtmark i jordbruksmark (areal av högst en hektar)
- ◆ Stenmur i jordbruksmark
- ◆ Åkerholme (areal av högst 0,5 hektar som omges av åkermark eller kultiverad betesmark)

2.3 Värdeelement

Värdeelement är element av särskild betydelse för inventeringsområdets naturvärden. Här har värdeelementen skyddsvärda träd samt småvatten eftersökts och kartlagts, medan övriga värdeelement såsom död ved, nektarkällor med flera nämns i beskrivningen av respektive naturvärdesobjekt (3.1).

Med skyddsvärda träd avses här särskilt skyddsvärda träd samt övriga skyddsvärda träd enligt Naturvårdsverket metodik för inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet (2009).

Särskilt skyddsvärda träd utgörs av:

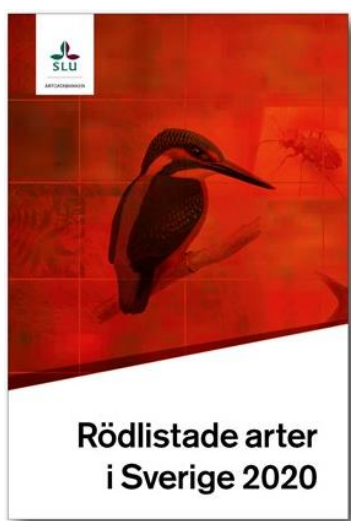
- ◆ Jätteträd – träd grövre än en meter i diameter på smalaste stället under brösthöjd.
- ◆ Mycket gamla träd – ek, bok, tall, gran äldre än 200 år, övriga trädslag äldre än 140 år.
- ◆ Grova hålträd – träd grövre än 40 centimeter som har en väl utvecklad hållighet i stammen.

Särskilt skyddsvärda träd saknar formellt skydd. Däremot om en verksamhet eller en åtgärd kan komma att väsentligt påverka ett särskilt skyddsvärt träd ska en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken göras till Skogsstyrelsen eller berörd Länsstyrelse, alternativt till Förvarsinspektören. En väsentlig påverkan innebär avverkning, toppkapning, kraftig beskärning, åtgärder som ger upphov till rotskador, uppförande av byggnad/anordning eller grävarbeten inom 15 gånger stamdiametern från stammen eller två meter utanför kronans dropplinje.

2.4 Skyddsvärda arter och naturvårdsarter

Med skyddsvärda arter menas i denna rapport arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen 4–9 §§ (ASF 2007:845) och/eller upptagna på den nationella rödlistan över hotade arter (Artdatabanken 2020) (Figur 3).

Med naturvårdsarter menas de arter som ingår i standarden, det vill säga, arter som indikerar att ett område har ett högt naturvärde samt arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. I begreppet naturvårdsarter inkluderas, förutom skyddsvärda arter, även typiska arter, ansvartsarter och signalarter.

Figur 3. Skyddsvärda arter i denna inventering omfattas av skyddade- och rödlistade arter. Bild från Artdatabanken (2020).

2.1 Förkortningar

Förkortningar som redovisas i Tabell 1 kan förekomma i rapporten.

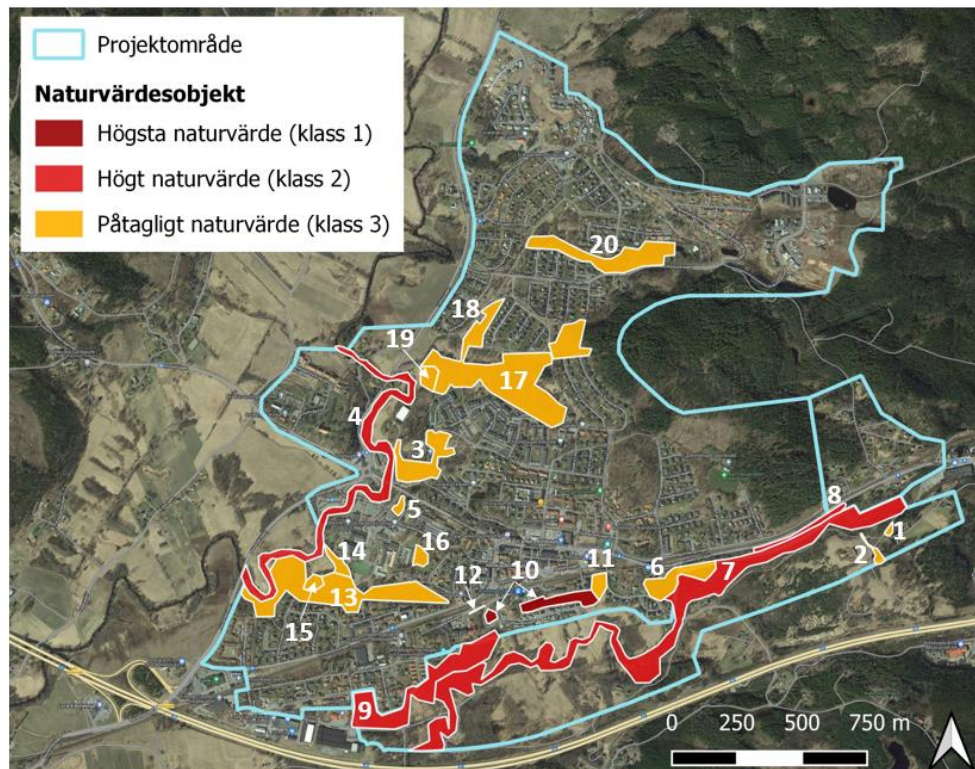
Tabell 1. Förkortningar och dess betydelse.

Förkortning	Betydelse
S	Signalarter i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering
ÄoB	Indikatorarter på värdefull ängs- och betesmark.
ASF, bilaga 1	Arten är fridlyst och innehar om betecknad med bokstaven n eller N i bil. 1 till artskyddsförordningen ett utökad skydd i enlighet med art- och habitatdirektivet (ASF 2007:845, § 4,5 och 7)
ASF, fågeldir.	Arten finns med i artskyddsförordningen och är upptagen i bil. 1 till fågeldirektivet vilket innebär att arten har ett sådant unionsintresse att särskilda skyddsområden ska utses (ASF 2007:845, bilaga 1 B)
ASF, bilaga 2	Arten är fridlyst enligt artskyddsförordningen (ASF 2007:845, § 6, 8 och 9)
Kategorier inom Svenska Rödlistan 2020 (arters utdöenderisk inom Sverige)	
NT	Nära hotad/missgynnad (<i>Near Threatened</i>)
VU	Sårbar (<i>Vulnerable</i>)
EN	Starkt hotad (<i>Endangered</i>)
CR	Akut hotad (<i>Critically Endangered</i>)

3 Resultat

3.1 Naturvärdesobjekt

Sammantaget identifierades 20 naturvärdesobjekt. Av dessa har ett högsta naturvärde (klass 1), fyra högt naturvärde (klass 2) och resterande 15 påtagligt naturvärde (klass 3) (Figur 4). Nedan följer en redovisning av dessa.

Figur 4. Identifierade naturvärdesobjekt, färgindelade efter naturvärdesklass. Siffror utgör objekt-ID.

1	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	0,09 ha
	Biotop:	Blandskog med äldre tallar	Formellt skydd:	-
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Halvöppen blandskog med tall, gran, rönn, ek, sälg och hassel. I området finns ett tiotal äldre tallar med begynnande pansarbark. Marken är torr till frisk och här växer hakmossa, vitsippa, blåsuga, vårfryle, skogsviol, gökärt samt enstaka blomsterlupin. Centralt i området finns en glänta som utgör infiltration för enskilt avlopp.			
Naturvårdsarter	Blåsuga (<i>Ajuga pyramidalis</i>) (ÄoB) – flera			
Värdeelement	Torraka – enstaka; blomrikedom – enstaka; tall – flera; nektarresurser – flera; sälg – flera.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; lövbryn – måttligt utvecklat; glänta – tämligen utvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 5			

Figur 5. Naturvärdesobjekt 1 - Blandskog med äldre tallar. Blåsuga uppe till höger.

2	Naturtyp:	Småvatten	Areal:	0,21 ha
	Biotop:	Småvatten, våtmark	Formellt skydd:	-
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Meandrande bäck med grunt rinnande vatten som mynnar ut i våtmark med stående vatten innan vattnet rinner ut i kulvert under grusväg och vidare mot Sörån. Bäckens är ca 0,5 meter bred med stenig och grusig botten. Trädskiktet i området består av klibbal, sälg, gran, björk och rönn. I området finns även buskskikt med hägg och yngre löv. Marken är frisk till blöt och här växer vitsippa, älggräs, humleblomster, kabbleka, veketåg och topplösa. Objektet har potential som groddjurslokal.			
Naturvårdsarter	Inga observerade			
Värdeelement	Klena lågor – enstaka; bäck/dike – enstaka; småvatten – enstaka; socklar – flera; blomrikedom – enstaka; nektarresurser – enstaka; sälg – flera.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – måttligt utvecklat; trädslagsblandning – måttligt utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; skrymslen – måttligt utvecklat; lövbryn – måttligt utvecklat; glänta – tämligen utvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 6			

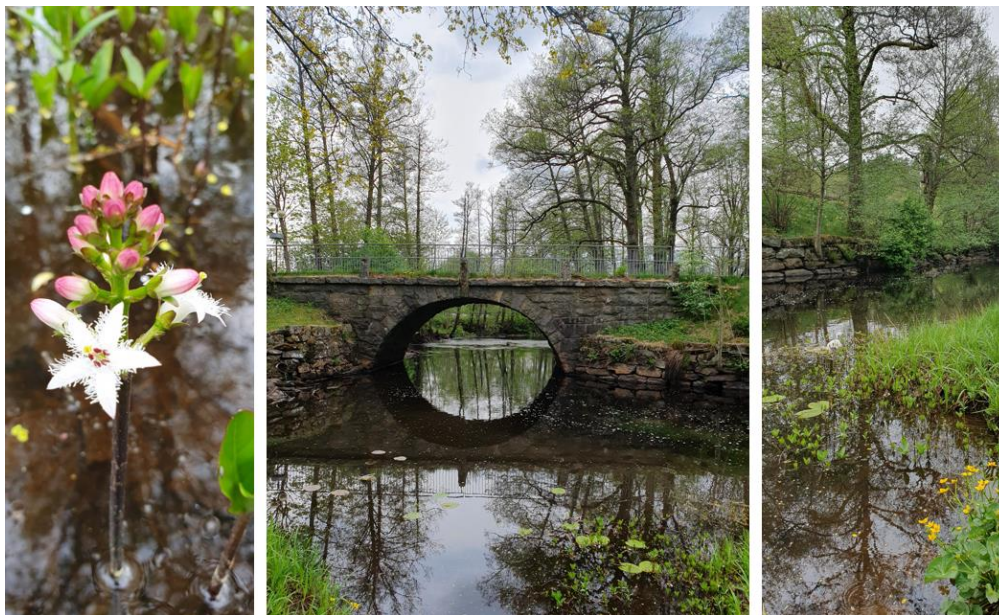
Figur 6. Naturvärdesobjekt 2 - Småvatten/våtmark.

3	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	2,12 ha
	Biotop:	Lövskog	Formellt skydd:	-
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Lövskog i bitvis sluttande terräng. I området finns ett omfattande buskskikt med diverse unglöv samt hägg och skogstry. Marken är frisk och här finns flera grova ekar och björkar samt rikligt med grova aspar. Nektarkällorna i området är säsongsbetonade, mestadels under våren men det finns bär från rönn och hägg samt fågelbär på hösten. I området dominerar ek, björk, rönn, hägg, asp och lönn. Här växer även vitsippa, hallon, vårbrodd, vårfryle, gökärt, svinrot, liljekonvalj och mjölkört. I väster om området finns uppsatt stängsel och marken betas av får. Här finns även stigar och mer öppen mark utan buskskikt.			
Naturvårdsarter	Svinrot (<i>Scorzonera humilis</i>) (NT, ÄoB) – enstaka			
Värdeelement	Grova lågor – flera; klana lågor – enstaka; högstubbe – flera; bärande buskar/träd – flera; blomrikedom – flera; ek – flera; björk – flera; asp – rikligt; nektarresurser – flera.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – måttligt utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – måttligt utvecklat; lövbryn – måttligt utvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 7			

Figur 7. Naturvärdesobjekt 3 - Lövskog.

4	Naturtyp: Vattendrag Biotop: Nolån	Areal: 5,49 ha Formellt skydd: Fridlyst art
Naturvärdesklass med motivering Beskrivning	Klass 2 – Högt naturvärde Högt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 2. Nolån genom östra delarna av tätorten kantad av lövträd. Varierande bredd upp emot 15 meter med svagt, strömmande vatten och stenig botten. Bitvis naturliga strandkanter med svämplan och arter som kabbeleka och vattenklöver, men även kanaliserade delar i nära anslutning till bilvägar och GC-vägar. Ingen fördjupad artinventering har gjorts av vattenmiljön, men ån och dess omgivning hyser god potential för fåglar, fiskar och andra vattenlevande arter samt fladdermöss.	
Naturvårdsarter	Nordfladdermus (<i>Eptesicus nilssonii</i>) (ASF, bilaga 1) - artportalen	
Värdeelement Värdestrukturer	Klena lågor – flera; småvatten – enstaka; blottad jord – flera; socklar – flera. Olikåldrighet – måttligt utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – välutvecklat.	
Karta och foto	Figur 4 och 8	

Figur 8. Naturvärdesobjekt 4 - Nolån. Blommande vattenklöver till vänster.

5	Naturtyp: Småvatten Biotop: Småvatten	Areal: 0,20ha Formellt skydd: -
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.	
Beskrivning	Permanent småvatten med svämplan. I kanterna växer kaveldun, kråklöver och kabbleka. Småvattnet är kantat av parkmark med klippt gräsmatta och delvis lummig lövvegetation med björk, hägg, hassel, sälg, asp och klibbal. Objektet har potential som groddjurslokal.	
Naturvårdsarter	Inga observerade	
Värdeelement	Småvatten – enstaka; bärande buskar/träd – enstaka; blomrikedom – enstaka; nektarresurser – enstaka; sälg – enstaka.	
Värdestrukturer	Trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; lövbryn – tämligen utvecklat; glänta – tämligen utvecklat.	
Karta och foto	Figur 4 och 9	

Figur 9. Naturvärdesobjekt 5 - Småvatten.

6	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	1,68 ha
	Biotop:	Talldominerad blandskog	Formellt skydd:	-
Naturvärdes- klass med mo- tivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Blandskog med ett flertal gamla tallar samt enstaka jättegtranar med gammelgranslav. Området är kuperat med torr till frisk mark, i branten mot Sörån är det bitvis blockigt och utmed Sörån finns det flacka svämytor. Genom området rinner en bäck som mynnar ut i Sörån. Här växer tall, lönn, björk, gran, alm, ek, sälg, rönn och klibbal i sluttning mot Sörån. I området finns det gott om grov död ved, både liggandes och ståendes. Här växer även fläder, brakved, vitsippa, blåbär, vårfryle, ekorrbär, harsyra, ormbär, liljekonvalj, skogssallat, örnbäken, hultbäken och ekbäken. Området hyser potential för fåglar.			
Naturvårds- arter	Ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>) (S) – flera Gammelgranslav (<i>Lecanactis abietina</i>) (S) – flera Västlig hakmossa (<i>Rhytidiadelphus loreus</i>) (S) – flera			
Värdeelement	Grova lågor – rikligt; klena lågor – flera; torraka – enstaka; rotvälta – flera; högstubbe – flera; lodyta – enstaka; stenrosen – flera; bäck/dike – enstaka; blottad jord – enstaka; bärande buskar/träd – flera; blomrikedom – rikligt; tall – flera; gran – enstaka; nektarresurser – rikligt; sälg – flera; hålträd – enstaka.			
Värde- strukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – välutvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – välutvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – tämligen utvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 10			

Figur 10. Naturvärdesobjekt 6 - Talldominerad blandskog.

7	Naturtyp:	Vattendrag	Areal:	13,60 ha
	Biotop:	Svämskog, Sörån	Formellt skydd:	Fridlyst art
Naturvärdesklass med motivering	Klass 2 – Högt naturvärde			
Beskrivning	Högt biotopvärde och påtagligt artvärde ger naturvärdesklass 2.			
	Sörån, ca 5–8 meter bred, med strömmande vatten. Botten är stenig med inslag av större block. Området är plant med fuktig till blöt mark. Objektet har strandkant med sumpskog/svämplan med klibbal, hägg, lönn, björk, tall och rönn. Klibbal dominerar, varav flera hålträd på utvecklade socklar. I området finns död ved, både liggandes och ståendes. Längs strandkanten/svämytan växer vitsippa, skogsbräken, ormbär, humleblomster, skogsbräsa, tuvtåtel, hallon, kärrviol, älggräs, veketåg, kärrfibbla och epifyter i form av skuggstjärnmossa. Området hyser potential för fåglar. Från vattnet har flodpärlmussla tidigare rapporterats till artportalen.			
Naturvårdsarter	Ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>) (S) – flera Skogsbräsa (<i>Cardamine flexuosa</i>) (S) – flera Kärrfibbla (<i>Crepis paludosa</i>) (S) – flera Flodpärlmussla AP (<i>Margaritifera margaritifera</i>) (EN, art- och habitatdirektivet bilaga 2) - artportalen			
Värdeelement	Grova lågor – flera; klena lågor – rikligt; torraka – enstaka; rotvälta – enstaka; högstubbe – flera; småvatten – enstaka; blottad jord – flera; socklar – rikligt; bohål fågel – flera; klibbal – rikligt; hålträd – flera.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – välutvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – välutvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 11			

Figur 11. Naturvärdesobjekt 7 - Svämskog, Sörån. Ormbär uppe till höger.

8	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	0,61 ha
	Biotop:	Barrnaturskog	Formellt skydd:	-
Naturvärdesklass med motivering	Klass 2 – Högt naturvärde Högt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 2.			
Beskrivning	Barrdominerad blandskog med gran, tall, björk, klibbal, lönn, ek, rönn, sälg och hassel i sydsluttning mot Sörån. Närmast vattenkanten växer klibbal. I området finns rikligt med död ved genom grova lågor i olika nedbrytarstadium, flera bevuxna av långfliksmossa. Området är kuperat med sydvända sluttningar och marken är frisk, genom området går en stig. I området finns en blockrik slänt som övergår i plan mark närmast Sörån. Det finns rikligt med grov gran och gamla pansartallar i området samt tämligen mycket hassel och flera äldre ekar. Här växer även västlig hakmossa, harsyra, ekorrbar, tujamossa, blåbär, vågig sidenmossa, skogsstjärna, vitsippa, liljekonvalj och ekbräken. Området har inventerats tidigare och är biotopskyddat.			
Naturvårdsarter	Gammelgranslav (<i>Lecanactis abietina</i>) (S) – stort antal Västlig hakmossa (<i>Rhytidiadelphus loreus</i>) (S) – stort antal Vågig sidenmossa (<i>Plagiothecium undulatum</i>) (S) – flera			
Värdeelement	Grova lågor – rikligt; klena lågor – rikligt; torraka – flera; rotvälta – flera; högstubbe – flera; jätteträd gran – flera; blomrikedom – flera; tall – rikligt; gran – rikligt; ek – flera; nektarresurser – flera; sälg – flera; hålträd – flera.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – välutvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – välutvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – välutvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 12			

Figur 12. Naturvärdesobjekt 8 - Barrnaturskog.

9	Naturtyp: Skog och träd Biotop: Ekdominerad blandskog	Areal: 4,87 ha Formellt skydd: -
Naturvärdesklass med motivering	Klass 2 – Högt naturvärde Påtagligt biotopvärde och påtagligt artvärde ger naturvärdesklass 2.	
Beskrivning	Ekdominerad skog som i västra delen är röjd på sly och i östra delen övergår till flerskiktad ek- och hasseldominerad blandskog. Området är kuperat med sydvända sluttningar och marken är frisk till fuktig. Östra delen av området gränsar mot Sörån och det finns stigar i området. Trädsnittet i området består av ek, hassel, björk, tall, sälg, hägg, asp, rönn och enstaka gran. På ekar växer det gammelgranslav och glansfläck. Det finns även flera jätteträd och hålträd i området samt död ved i form av högstubbar och lågor. I området växer ängsvädd, vårfryle, gökärt, svinrot, åkervädd, älggräs och skogssäv. I den mer slutna delen av skogen växer det rikligt med liljekonvalj, vitsippa, ekorrbär och träjon. Det finns parkslide i området men i mindre bestånd.	
Naturvårdsarter	Svinrot (<i>Scorzonera humilis</i>) (NT, ÅoB) – flera Gammelgranslav (<i>Lecanactis abietina</i>) (S) – flera Glansfläck (<i>Arthonia spadicea</i>) (S) – enstaka Blåsuga (<i>Ajuga pyramidalis</i>) (ÅoB) – flera Ängsvädd (<i>Succisa pratensis</i>) (ÅoB) – stort antal	
Värdeelement	Grova lågor – flera; klena lågor – flera; torraka – enstaka; rotvälta – flera; högstubbe – flera; bäck/dike – enstaka; småvatten – enstaka; jätte träd – flera; bärande buskar/träd – flera; blomrikedom – rikligt; ek – rikligt; tall – flera; björk – flera; nektarresurser – rikligt; hålträd – flera.	
Värdestrukturer	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; skrymslen – välutvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – välutvecklat.	
Karta och foto	Figur 4 och 13	

Figur 13. Naturvärdesobjekt 9 - Ekdominerad blandskog.

10

Naturtyp: Äng och bete
Biotop: Torrbacke
Areal: 1,40 ha
Formellt skydd: Fridlyst art

Naturvärdesklass med motivering	Klass 1 – Mycket högt naturvärde Högt biotopvärde och högt artvärde ger naturvärdesklass 1.
Beskrivning	Torrbacke i sandrik sydslänt som inte blivit betad men som är härdad. Området har torrängsflora men låg frekvens av ohävdarter. Det finns ett mycket stort bestånd av backsippa samt en större population av svinrot. I området finns det enstaka bärande buskar i form av hägg och fågelbär. Här växer även gökärt, äkta johannesört, gråfibbla, bockrot, gullris, knippfryle, ängsviol, ängssyra, åkervädd, gulmåra, gulsporre, röllika, maskros, daggkåpor, hundkex, tjärblomster, ängsvädd, rotfibbla, backskärvfrö, skogsklöver och styvmorsviol.
Naturvårdsarter	Backsippa (<i>Pulsatilla vulgaris</i>) (VU, F, ÅoB) – stort antal Svinrot (<i>Scorzonera humilis</i>) (NT, ÅoB) – stort antal Ängsvädd (<i>Succisa pratensis</i>) (ÅoB) – flera Bockrot (<i>Pimpinella saxifraga</i>) (ÅoB) – flera Rotfibbla (<i>Hypochaeris radicata</i>) (ÅoB) – enstaka Brudbröd (<i>Filipendula vulgaris</i>) (ÅoB) – enstaka Gulmåra (<i>Galium verum</i>) (ÅoB) – stort antal Tjärblomster (<i>Viscaria vulgaris</i>) (ÅoB) – stort antal
Värdeelement	Bärande buskar/träd – enstaka; blomrikedom – rikligt; tall – flera; nektarresurser – rikligt.
Värdestrukturer	-
Karta och foto	Figur 4 och 14

Figur 14. Naturvärdesobjekt 10 - Torrbacke med backsippor.

11	Naturtyp:	Äng och bete	Areal:	0,46 ha
	Biotop:	Friskäng	Formellt skydd:	Generellt biotopskydd
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Friskäng med trivial flora men med inslag av gulmåra, bockrot och åkervädd. I östra delen av området utmed vägen står en ensidig, biotopskyddad björkallé med fem träd. I området växer även hundäxing, knippfryle, stormåra, gårdsskräppa, brännässla, åkertistel och teveronika.			
Naturvårdsarter	Bockrot (<i>Pimpinella saxifraga</i>) (ÅoB) – flera Gulmåra (<i>Galium verum</i>) (ÅoB) – flera			
Värdeelement	Blomrikedom – enstaka; nektarresurser – rikligt.			
Värdestrukturer	-			
Karta och foto	Figur 4 och 15			

Figur 15. Naturvärdesobjekt 11 - Friskäng.

12	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	0,20 ha
	Biotop:	Lönnallé	Formellt skydd:	Generellt biotopskydd
Naturvärdes- klass med mo- tivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Enkelsidig lönnallé utmed gata med sju lönnar och en asp. Stamdiametern är mellan 30–70 centimeter och det finns ett grovt hålträd (lönn). Allén gränsar delvis till en trädgård. I området växer även buskar i form av hägg.			
Naturvårds- arter	Inga observerade			
Värdeelement	Lönn – flera; hålträd – enstaka.			
Värde- strukturer	Nektarresurser – flera.			
Karta och foto	Figur 4 och 16			

Figur 16. Naturvärdesobjekt 12 - Lönnallé.

13

Naturtyp: Skog och träd
Biotop: Lövskog
Areal: 6,28 ha
Formellt skydd: Fridlyst art

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Lövskog med ek, lönn, rönn, sälg, björk, asp, alm, klibbal, tall och bok med årligen hävdad fältskikt. Området är kuperat med frisk till fuktig/blöt mark. Västra delen av området gränsar till en väg och östra sidan utgörs av kupe-rad lövskog, genom området rinner en bäck, delvis under mark. I området finns stigar och anlagd discgolfbana, vilket skapat gläntor. Det finns flera hålträd av klibbal, ek och asp, diameter mellan 40–72 cm. Buskskiktet består av måbär, hägg, hassel, oxbär samt sly av rönn och klibbal. Här växer även vitsippa, snärjmåra, kaprifol, vårfryle, ängsvädd, gökärt, hallon, älggräs, humleblomster, kabbleka, skogssäv, kranshakmossa, liljekonvalj, strätta, krushättemossa och nattviol. Området är en potentiell fågellokal, det finns även gott om nektarkällor men merparten under våren.
Naturvårdsarter	Grönvit nattviol (<i>Platanthera bifolia</i>) (F) – flera Krushättemossa (<i>Ulotia crispa</i>) (S) – enstaka Ängsvädd (<i>Succisa pratensis</i>) (ÅoB) – flera
Värdeelement	Grova lågor – enstaka; klena lågor – flera; torraka – enstaka; rotvälta – enstaka; högstubbe – enstaka; bäck/dike – enstaka; småvatten – flera; bärande buskar/träd – flera; socklar – enstaka; blomrikedom – flera; bohål fågel – flera; asp – rikligt; nektarresurser – rikligt; sälg – flera; hålträd – flera.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – välutvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – tämligen utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 17

Figur 17. Naturvärdesobjekt 13 - Lövskog. Blad av nattviol uppe till vänster.

14

Naturtyp: Skog och träd
Biotop: Klibbalsumpskog
Areal: 0,43 ha
Formellt skydd: -

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Klibbalsumpskog som följer ett dike med svämytor, diket har svagt strömmande vatten vilket mynnar ut i Nolån. Området är plant med fuktig till blöt mark. Klibbalar är olikåldrade, varav flera har utvecklade socklar. Det finns inslag av rönn, hägg, björk och måbär i området. Här växer älggräs, kabbleka, träjon, skogssäv, humleblomster, skogsfräken och vänderot. Området har potential för groddjur.
Naturvårdsarter	Inga observerade
Värdeelement	Grova lågor – flera; klena lågor – flera; torraka – enstaka; högstubbe – flera; bäck/dike – enstaka; småvatten – flera; bärande buskar/träd – flera; socklar – flera; blomrikedom – flera; bohål fågel – flera; klibbal – flera; björk – enstaka; nektarresurser – rikligt; hålträd – enstaka.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – välutvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – tämligen utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 18

Figur 18. Naturvärdesobjekt 14 - Klibbalsumpskog.

15	Naturtyp:	Småvatten	Areal:	0,33 ha
	Biotop:	Våtmark med småvatten	Formellt skydd:	
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Småvatten med öppen vattenspegel och omfattande buskskikt av salix som kan vara en potentiell livsmiljö för grodor. Småvattnet är omgärdat av blöt våtmark med marktäckte av älgräs och skogssäv. Trädsiktet består av björk, klipbal och asp. Det finns även buskskikt med hägg, skogstry och lövsly i området. I området finns död ved i form av grova och kläna lågor. Det finns spridd tillgång på nektar och pollenkällor i form av hägg och sälg på våren samt älgräs på sommaren.			
Naturvårdsarter	Inga observerade			
Värdeelement	Grova lågor – flera; kläna lågor – flera; högstubbe – flera; småvatten – enstaka; bärande buskar/träd – flera; socklar – flera; bohål fågel – enstaka; bohål insekt – flera; nektarresurser – flera; hålträd – enstaka; Säl – flera.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – måttligt utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; lövbryn – tämligen utvecklat; glänta – välutvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 19			

Figur 19. Naturvärdesobjekt 15 - Våtmark med småvatten.

16

Naturtyp: Skog och träd
Biotop: Lövdunge, sumpskog
Areal: 0,34 ha
Formellt skydd:

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Svagt kuperad lövdunge med asp, hägg, björk, sälg och klibbal. Trädskiktet är olikåldrat och flerskiktat men med få gamla träd, det finns dock enstaka grova aspar och hålträd. Lågpunkten är fuktig till blöt och omgivande svagt sluttande slänter är fuktiga. Det finns sparsamt med död ved i området och här växer vitsippa, lövsly, vårfryle, hallon, skogsfräken, träjon, strutbräken, älggräs, smultron och kranshakmossa.
Naturvårdsarter	Inga observerade
Värdeelement	Grova lågor – enstaka; småvatten – enstaka; asp – enstaka; nektarresurser – rikligt; hålträd – enstaka.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – tämligen utvecklat; glänta – måttligt utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 20

Figur 20. Naturvärdesobjekt 16 - Lövskog, sumpskog.

17

Naturtyp: Skog och träd
Biotop: Lövskog
Areal: 8,28 ha
Formellt skydd: Fridlyst art

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Lövdominerad skog med asp, sälg, björk, lönn, hägg, hassel, tall, gran och klibbal. Området är plant till svagt kuperat, flacka områden är fuktiga och här finns svämytor med strutbräken. Det går ett dike/bäck genom området och det finns en långsträckt raserad stenmur. Delar av området är kraftigt igenväxta med lövsly och andra delar är mer öppna eller rika på gläntor. Stigar finns spridda. I området finns död ved, främst i form av lågor från plockhuggning, det finns även flera rotvältor. I området finns en flerstammat jättesälg med en diameter på 140 cm samt ett hålträd i form av sälg med en diameter på 67 cm.
Naturvårdsarter	Strutbräken (<i>Matteuccia struthiopteris</i>) (S) – flera Krushättemossa (<i>Ulotia crispa</i>) (S) – flera Spillkråka (ljud) (<i>Dryocopus martius</i>) (NT, F) – enstaka Björktrast (<i>Turdus pilaris</i>) (NT, F) – flera
Värdeelement	Grova lågor – flera; klena lågor – flera; rotvälta – flera; högstubbe – enstaka; stenrösen – enstaka; stenmur – enstaka; bäck/dike – flera; småvatten – flera; bärande buskar/träd – rikligt; blomrikedom – flera; gamla/grova träd, sälg – rikligt; asp – flera; nektarresurser – rikligt; sälg – rikligt; hålträd – flera.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – tämligen utvecklat; glänta – tämligen utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 21

Figur 21. Naturvärdesobjekt 17 - Lövskog.

18

Naturtyp: Skog och träd
Biotop: Ekskog
Areal: 1,44 ha
Formellt skydd:

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Ekdominerad skogsbacke med olikåldrade ekar. Det finns inslag av tall samt enstaka sälgar och aspar. Området är kuperat med västvända sluttningar och har torr till frisk mark. Området har blivit röjt på yngre träd och den sydöstra delen kantas av en raserad stenmur som är rik på skrymslen. Här växer blåbär, ljung, lövsly, kovall sp, vårbrodd och rödfibbla.
Naturvårdsarter	Inga observerade
Värdeelement	Grova lågor – enstaka; kläna lågor – enstaka; torraka – enstaka; högstubbe – enstaka; stenrösen – flera; bärande buskar/träd – enstaka; ek – flera; nektarresurser – flera; säl – enstaka.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – måttligt utvecklat; flerskiktning – måttligt utvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – tämligen utvecklat; glänta – tämligen utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 22

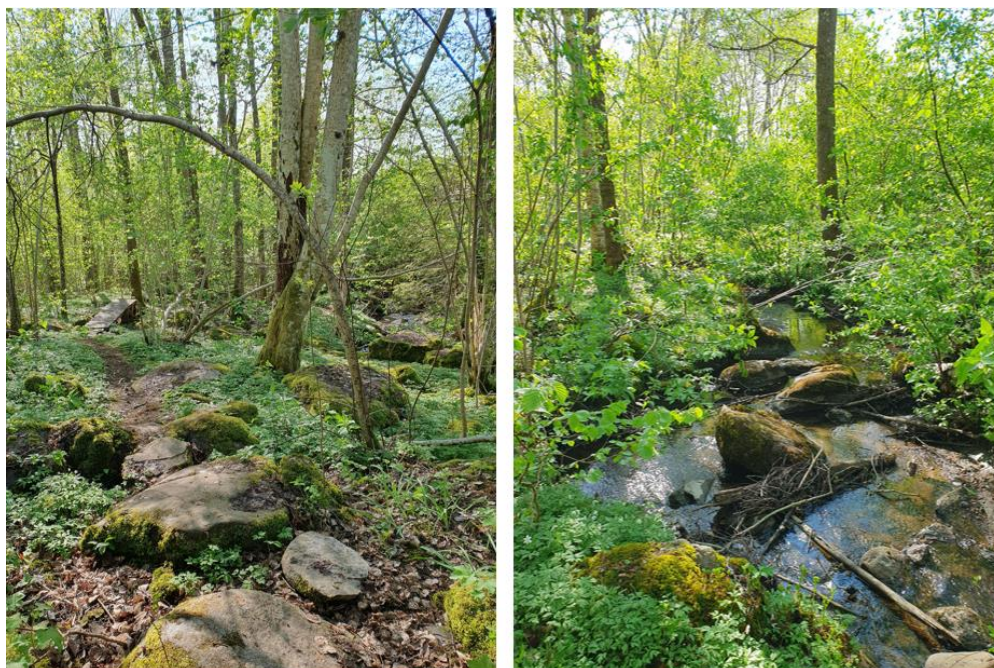
Figur 22. Naturvärdesobjekt 18 - Ekskog.

19	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	0,52 ha
	Biotop:	Sydvästvänt lövbryn	Formellt skydd:	-
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Visst biotopvärde och påtagligt artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Sydvästvänt lövbryn med björk, ek, tall och sälg. Buskskiktet utgörs av ung-löv, skogstry och hägg. Torrbacksflora med mycket rikliga förekomster av slätterfibbla och svinrot. Här växer även gökärt, vitsippa, vårbrodd, vitmåra, blåbär och liljekonvalj. Området skulle gynnas av gallring.			
Naturvårdsarter	Svinrot (<i>Scorzonera humilis</i>) (NT, ÄoB) – stort antal Slätterfibbla (<i>Hypochaeris maculata</i>) (NT, ÄoB) – stort antal			
Värdeelement	Blottad jord – enstaka; bärande buskar/träd – enstaka; blomrikedom – rikligt; nektarresurser – rikligt; sälg – enstaka.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – måttligt utvecklat; trädslagsblandning – måttligt utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; lövbryn – välutvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 23			

Figur 23. Naturvärdesobjekt 19 – Sydvästvänt lövbryn. Slätterfibbla till vänster.

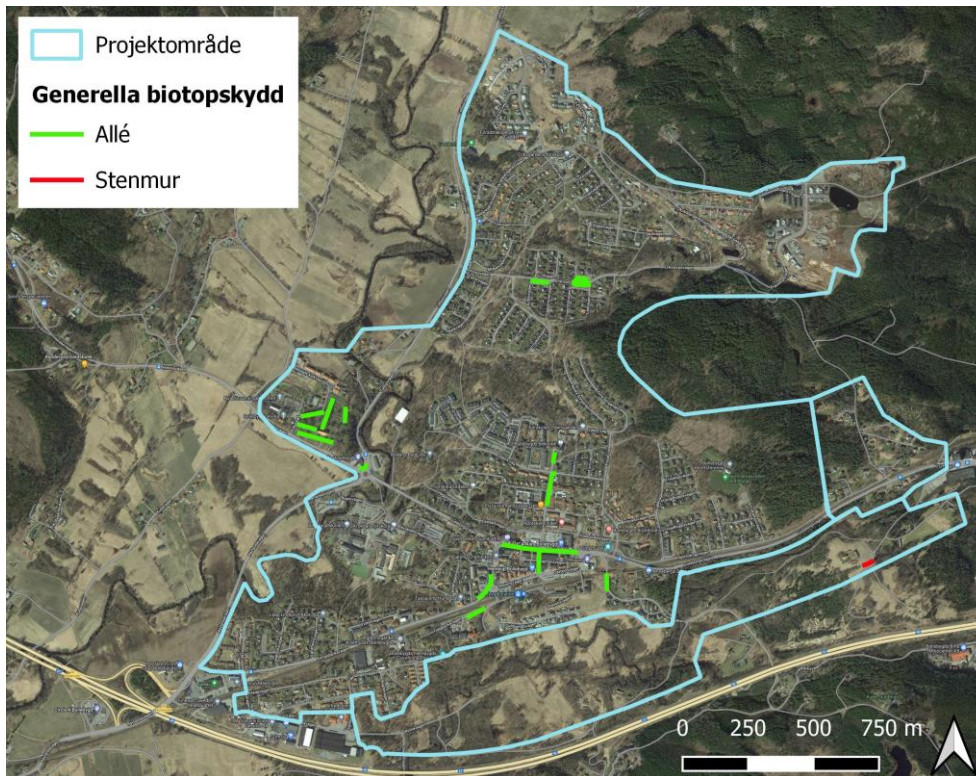
20	Naturtyp: Skog och träd Biotop: Lövskog	Areal: 2,32 ha Formellt skydd: Fridlyst art
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.	
Beskrivning	Lövskog i sluttning/dal med bäck som följer lågpunkten. Området är kuperat med frisk till fuktig/blöt mark. Bäckens är ca 1–2 meter bred och har strömmande vatten med stenig botten och svämytor runt om. Klibbalar följer bäckkanten och i området växer även asp, ek, rönn, björk, tall samt enstaka granar. Det finns spridda förekomster av block och en stig som går genom området. Mycket grov död ved, dels från naturliga processer, dels från avverkning utmed stig. I brant slänt växer strutbräken och buskskiktet består av hägg, hassel och måbär. Markflora med vitsippa, renfana, veketåg, skogsbräken, hallon, älggräs, tujamossa, humleblomster, skogsbräsa och smult-ron. Det växer även epifyter i form av krushättemossa och västlig hakmossa.	
Naturvårdsarter	Strutbräken (<i>Matteuccia struthiopteris</i>) (S) – flera Krushättemossa (<i>Ulotia crispa</i>) (S) – flera Västlig hakmossa (<i>Rhytidiadelphus loreus</i>) (S) – enstaka Skogsbräsa (<i>Cardamine flexuosa</i>) (S) – flera Vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>) (ASF, bilaga 2) – enstaka	
Värdeelement	Grova lågor – rikligt; kläna lågor – rikligt; torraka – enstaka; rotvälta – flera; högstubbe – enstaka; stenrosen – enstaka; stenmur – enstaka; bäck/dike – enstaka; jätteträd – enstaka; bärande buskar/träd – flera; socklar – flera; klibbal – rikligt; ek – enstaka; asp – flera; nektarresurser – rikligt; sälg – flera; hålträd – flera.	
Värdestrukturer	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – välutvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – välutvecklat; glänta – måttligt utvecklat.	
Karta och foto	Figur 4 och 24	

Figur 24. Naturvärdesobjekt 20 - Lövskog.

3.2 Generella biotopskydd

Inom projektområdet observerades totalt 16 alléer och en stenmur som omfattas av det generella biotopskyddet.

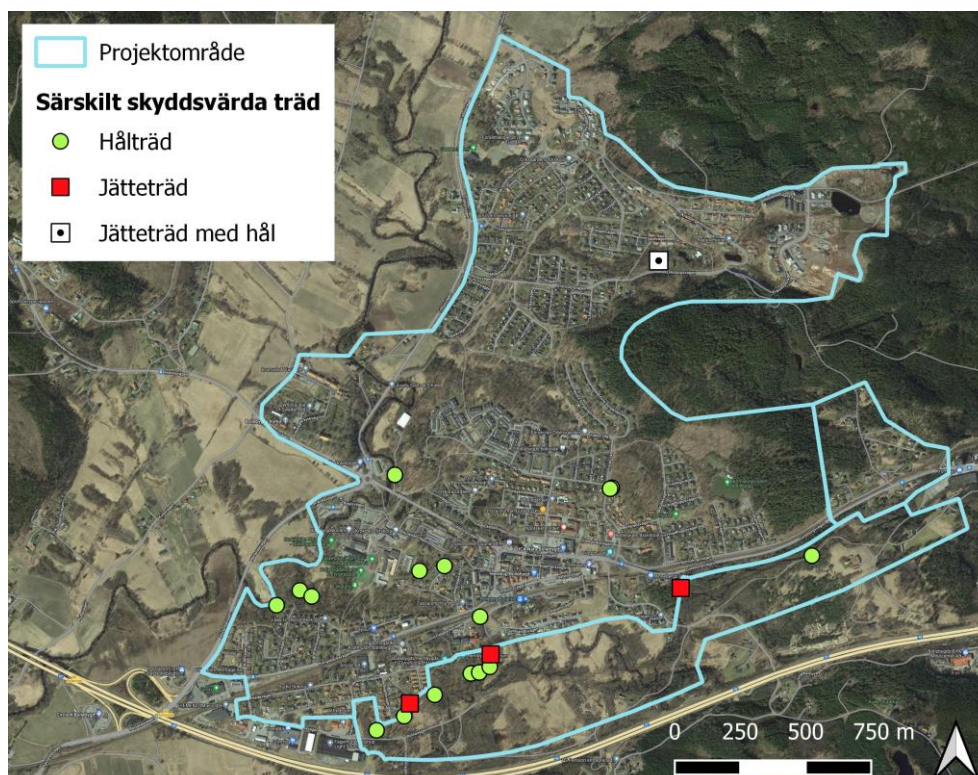

Figur 25. Förekomst av objekt som omfattas av det generella biotopskyddet.

Observera att kartan i Figur 25 inte visar ID för de enskilda generella biotopskydden. Detta på grund av mängden objekt och närheten dem emellan som gör det layouttekniskt svårt att visa varje enskilt ID på ett tydligt sätt. För mer detaljer och exakta positioner för varje enskilt generellt biotopskydd hänvisas till tillhörande GIS-material.

3.3 Värdeelement

Projektområdet hyser 20 särskilt skyddsvärda träd, vilka utgör värdeelement inom projektområdet (Figur 26). Bland dessa fanns totalt 16 hålträd av björk, lind, ek, klibbal, asp och sälg samt fyra jätteträd (minst 100 cm i diameter); tre ekar och en gran. Inga potentiella småvatten för groddjur noterades som värdeelement, däremot klassades tre småvatten som naturvärdesobjekt (naturvärdesobjekt 2, 5 och 15).

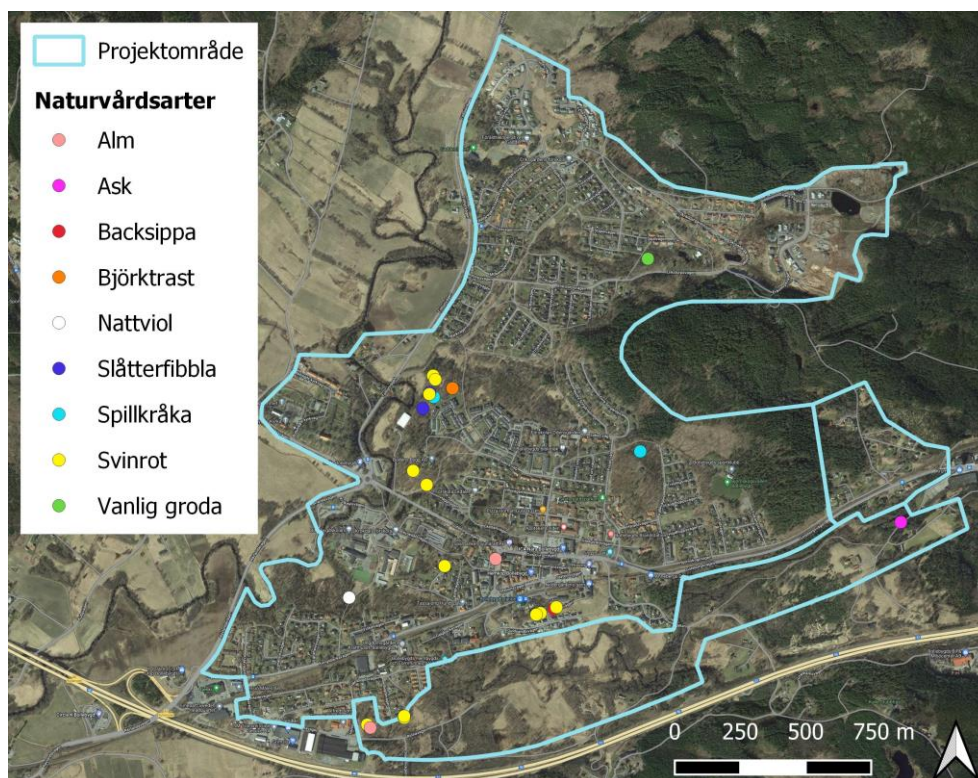
Figur 26. Förekomsten av särskilt skyddsvärda träd.

3.4 Naturvårdsarter

Totalt observerades nio rödlistade och/eller fridlysta arter (Tabell 2; Figur 27). Vanligt förekommande fågelarter (klassade som livskraftiga, LC) redovisas ej men är likt samtliga Sveriges inhemska arter fridlysta.

Tabell 2. Rödlistade och/eller fridlysta arter identifierade inom projektområdet.

Art	Artgrupp	Typ av observation	Skydd/Rödlistning
Alm	Växt	Visuell	CR
Ask	Växt	Visuell	EN
Backsippa	Växt	Visuell	Fridlyst (§ 8 ASF); VU
Björktrast	Fågel	Visuell	Fridlyst (4 § ASF)
Nattviol	Växt	Visuell	Fridlyst (ASF, Bilaga 2)
Slätterfibbla	Växt	Visuell	NT
Spillkråka	Fågel	Visuell och sång	Fridlyst (4 § ASF; bilaga 1); Fågeldir. bilaga 1; NT
Svinrot	Växt	Visuell	NT
Vanlig groda	Groddjur	Visuell	Fridlyst (ASF, Bilaga 2)

Figur 27. Förekomster av rödlistade och/eller fridlysta arter.

Ett urval av naturvårdsarterna presenteras nedan:

Populationsstorleken hos **spillkråka** (*Dryocopus martius*) har minskat med 19 % under de senaste 15 åren. Detta har medfört att arten kategoriseras som nära hotad i den svenska rödlistan (SLU artfakta, 2023). De tätaste populationerna förekommer i variationsrika barr- och blandskogar, men även i rena lövskogar, med god tillgång på gamla träd och död ved. Gamla och murkna träd behövs både för födosök och för bobyggande. Utbredningen av starkt produktionsinriktade skogar med avsaknad av dessa strukturer utgör därför det primära hotet för arten. Spillkråka listas i fågeldirektivets bilaga 1, vilket innebär att särskilda skyddsområden där fågeln häckar ska pekas ut och ingå i Natura 2000-nätverket. Den är även en prioriterad art i Skogsvårdslagen samt fridlyst enligt § 4 artskyddsförordningen.

Nattviol (*Plantanthera bifolia*) (Figur 28) är en orkidé som ofta förekommer i friska till fuktiga hävdade marker, örtrika skogar, längs stigar eller på mossar och i rikkärr. Arten har livskraftiga förekomster men är fridlyst i hela landet enligt 8 § artskyddsförordningens. Fridlysningen innebär att det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av växten. Samma fridlysningsregler gäller för **backsippa** (*Pulsatilla vulgaris*) (Figur 28). Arten är hävdgynnad och växer i mer eller mindre öppna miljöer på torr, helst sandig eller grusig mark såsom grusåsar, torrbackar, hedar och glesa tallskogar, gärna med ett syd- eller sydvästvänt läge. Igenväxning och gödsling är två faktorer som bidragit till att backsippa idag klassas som sårbar (VU) och därmed som en hotad art.

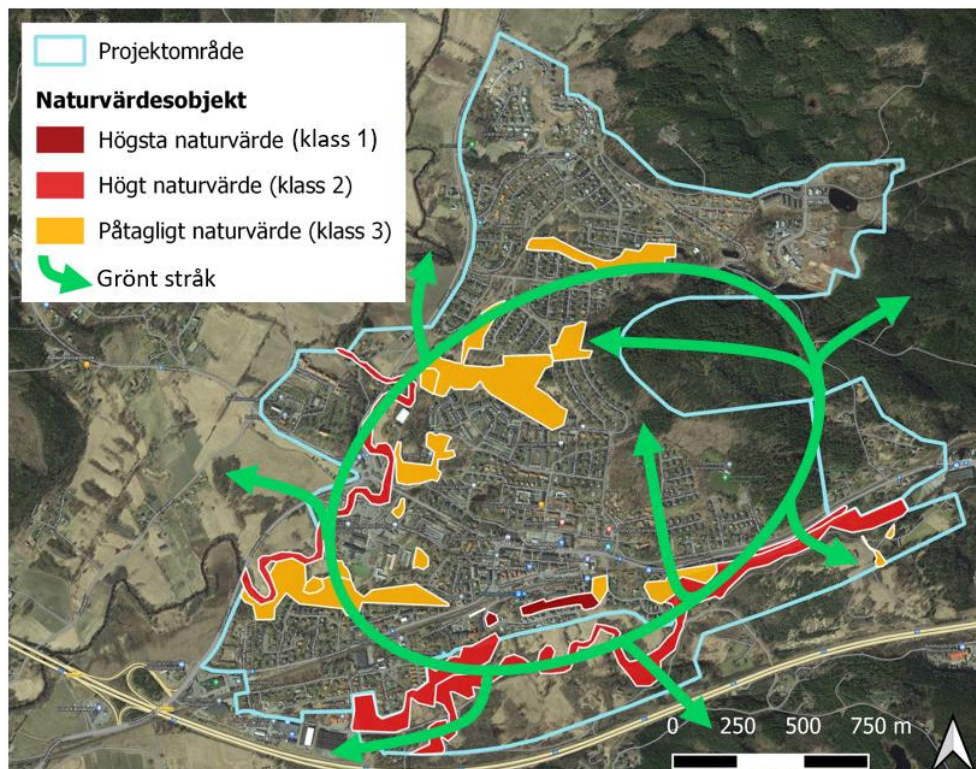

Figur 28. Nattviol (t.v.) och backsippa (t.h.). Två fridlysta arter som förekommer inom projektområdet.

3.5 Gröna stråk

En översiktlig analys av gröna stråk inom Bollebygd tätort har genomförts med grund i utförd naturvärdesinventering och med hjälp av ortofoton.

I grova drag utkristalliseras ett elliptiskt och mer eller mindre sammanhängande grönt stråk med en radie på ca 1 km från centrumkärnan (Figur 29).

Figur 29. Schematisk illustration över gröna stråk inom och i anslutning till Bollebygd tätort.

Detta gröna stråk knyter samman tätortens ytterkanter och utgör grunden för vidare spridning. Omgivande landskap består nästan uteslutande av naturmark, om än av varierande kvalitet, och knyter an till grönstråket. Således finns kort- som långväga spridningsvägar in till och ut från tätorten. Järnvägen och riksväg 40 utgör dock starka barriärer för många arters spridning söderut, särskilt de som inte är flygbenägna.

Alla delar av grönstråken bär inget särskilt naturvärde, men kan trots det underlätta spridning. Särskilt starkt är stråket i de södra delarna utmed Sörån, men även i väster med anknytning till Nolån och de lövskogsmiljöer som finns där. Grönstråket i tätortens norra delar är svagt på grund av bebyggelse, vilket utgör en barriär särskilt för mindre spridningsbenägna arter. Notera dock att även villaträdgårdar, vilket det finns gott om i Bollebygd, bidrar till gröna stråk men att ingen analys på den skalan rymts inom ramen för detta uppdrag.

Samtidigt som förutsättningarna för tätortsnära gröna stråk är förhållandevis goda, ges begränsat utrymme för exploatering i berörda områden om stråkets värde ska bibehållas. Detta på grund av att i mindre områden, liksom i smalt utformade sådana, uppstår kantzons effekter som påverkar arter och livsmiljöer negativt genom exempelvis ljusföroreningar, buller och mänsklig aktivitet. Större sammanhängande områden är därför särskilt betydelsefulla och bör om möjligt bevaras i sin helhet (exempelvis naturvärdesobjekt 9, 13 och 17). Däremot finns öppningar för att anlägga promenadstigar, grillplatser eller som i naturvärdesobjekt 13 en discgolfbana så att boende kan ta del av naturmiljön utan att stråkets värde försämras nämnvärt.

Det bör understrykas att utpekade gröna stråk är illustrativa och att de tagits fram på övergripande nivå, även om de med visst fog kan utgöra informationsgrund för generella diskussioner kring kommunala planprocesser och naturvårdsåtgärder. För att utröna värdet av stråken på mer detaljerad nivå och för enskilda arter krävs fördjupad kartering i fält.

4 Referenser

- Artdatabanken (2020). Rödlistan 2020. <https://www.artdatabanken.se/publikationer/bestall-publikationer/bestall-rodlista-2020/>
- Artportalen. www.artportalen.se
- Artskyddsförordningen (SFS 2007:845)
- Naturvårdsverket (2010). Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur. Version 4.0.
- Naturvårdsverket (2009). Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Version 1.0. <https://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/miljoovervakning/handledning/metoder/undersokningstyper/landskap/skyddsvarda-trad.pdf>
- Naturvårdsverket (2014). Fridlysta växter och djur i Sverige. Folder. ISBN 978-91-620-8605-3. <https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/8600/978-91-620-8605-3/>
- Naturvårdsverket (2009). *Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – Fridlysning och dispenser*. Handbok 2009:1. Utgåva 1.
- Nitare J (2019). Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- SLU Artdatabanken, 2023. Artfakta spillkråka. <https://artfakta.se/naturvard/taxon/dryocopus-martius-100049>. 2023-08-22.
- Swedish Standards Institute (2014). Svensk standard SS 199000:2014, Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Swedish Standards Institute, version 2014-05-28, utgåva 1.
- Swedish Standards Institute (2014). Svensk standard SIS-TR 199001:2014, Naturvärdesinventering (NVI) – komplement till SS 199000, version 2014-06-25, utgåva 1.

Sammanfattning

Sociotopkarteringen av Bollebygds tätort syftar till att kartlägga friytor med avseende på funktion, sociala värden och tillgänglighet. Friytor är mark som är obebyggd och tillgänglig för allmänheten, till exempel skog, natur, parker, lekplatser och torg. Arbetet med att kartlägga friytorna i Bollebygds tätort har innefattat en webbenkät och en expertvärdering i form av områdesavgränsning och identifiering av sociala värden genom fältobservation. Begreppet sociotop får en mer precis definition på nästkommande sida.

Sammanfattningsvis är det god tillgång till tätortsnära natur inom avgränsningsområdet. Analysen uppmärksammar dock att det finns en något sämre tillgång till vissa sociala värden; exempelvis sport/idrott samt lekställningar. Som en del av enkäten inkom en rad förbättringsförslag där främst bättre lekredskap, motionsspår, parkbänkar och ökad tillgänglighet i form av belysning efterfrågades.

Invånarna fick även möjlighet att ange sin favoritplats inom Bollebygds tätort. Dessa beskrevs främst ha kvaliteter såsom möjlighet till promenad, löpträning och bollek/bollspel.

Medverkande i arbetet med Sociotopkartering för Bollebygd tätort

Medverkande tjänstepersoner

Anna Lund, Plan- och exploateringschef

Diddi Carlson, planhandläggare

Erika Eliasson, samhällsplanerare

Ewa Andersson, parksamordnare

Andreas Andersson, parksamordnare

Medverkande konsulter

Helen Ashman, planarkitekt *Norconsult AB*

Karl Persson, GIS-ingenjör *Sweco Sverige AB*

David Modig, GIS-ingenjör *Sweco Sverige AB*

Titel: Grönplan för Bollebygd tätort

Författare: Plan- och exploateringsavdelningen, Kommunstyrelseförvaltningen, Bollebygds kommun

Grafisk form och layout: Plan- och exploateringsavdelningen, Bollebygds kommun

Foton: Bollebygds kommun står som ägare av samtliga foton som inkluderas i sociotopkarteringen.

Genomförandet av Bollebygds tätorts grönplan har medfinansierats av statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Innehållsförteckning

Inledning	6
Bakgrund	6
Avgränsning	6
Metod	7
Webbenkät	8
Läsanvisningar	9
Samlad sociotopkarta	10
Favoritplatser	11
Platser i topp	11
Favoritplatser i olika åldersgrupper	12
Fördelning av favoritplatsernas värden	13
Promenadstråk	14
Tillgång till grönområden	15
Sociala värden	16
Avstånd till lekplats	17
Avstånd till sport och träning	18
Avstånd till lugn och ro	19
Antal sociala värden	20
Förbättringsförslag	22
Sammanställning av förbättringsförslag	23
Förbättringsförslag: Lekytor	24
Förbättringsförslag: Sport och träning	26
Förbättringsförslag: Övrigt	28
Bilaga 1: Observationsprotokoll	30
Bilaga 2: Kategorisering av sociala värden	32
Bilaga 3: Varpås skogar	33
Bilaga 4: Medborgarundersökning 2017	34

Inledning

En **sociotop** är en friyta som besökaren upplever som offentlig och som har vissa vistelsevärden. Dessa vistelsevärden kan vara sådana som bidrar till sociala möten, fysiska aktiviteter eller som erbjuder besökaren en lugn och vacker miljö.

Sociotopkarteringen av Bollebygds tätort syftar till att undersöka hur invånarna nyttjar och upplever de tillgängliga friytorna i området och synliggöra brister samt förbättringspotential ur ett socialt perspektiv. Karteringen tas fram som ett underlag till grönplanen, som syftar till att ge en ökad förståelse för grönstrukturens och ekosystemtjänsternas roll i planering, byggande och förvaltning. Därigenom kan sociotopkarteringen, och i förlängningen även grönplanen, underlätta för framtida ställningstaganden gällande Bollebygds fysiska utveckling.

Bakgrund

Bollebygds kommun har en långsam men stabil befolkningstillväxt, där majoriteten bosätter sig i kommunens tätorter. För att Bollebygds tätort ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt, har kommunen kartlagt grönområdenas ekologiska och sociala värden. Som en del av grönplanen har tre analyser sammanställts; sociotopkartering, naturvärdesinventering och ekosystemtjänstanalys. Denna kartläggning möjliggör för mer välgrundade och långsiktiga beslut, då kommunen får en bättre förståelse för potentiella konsekvenser av framtida utveckling.

Avgränsning

Sociotopkarteringen är geografiskt avgränsad till Bollebygds centrala delar samt delar av Rinna-området. Avgränsningen har utgått från översiktsplanens utvecklingsområden T1, TGU1 och T5, som totalt motsvarar cirka 400 hektar (4 000 000 kvm). Detta motiveras med att bebyggelsestrycket är som högst inom dessa områden, både på kort och lång sikt. De höga naturvärdena som finns i Nolåns dalgång är kända sedan tidigare och tas därför inte med i avgränsningen.

Karta med den geografiska avgränsningen för sociotopkarteringen. Avgränsningen sträcker sig från Rinnaområdet i söder till Tyftet i norr och från Kullamotet i väst till Grönkullenmotet i öst. Källa Lantmäteriet/Sweco.

Metod

Sociotopkarteringsmetodiken är utvecklad av Stockholms Stad och sociotopkartan som metod finns bland annat beskriven i Sociotophandboken (SBK 2003:2) och i den vetenskapligt publicerade artikeln Sociotope mapping: Exploring public open space and it's multiple use values in urban landscape planning practice (Nordisk Arkitekturforskning, Alexander Ståhle, 2006). Region Gotland har med hjälp av Spacescape år 2021 tagit fram en sociotopkartering i Burgsvik. Resultatet presenteras i en rapport som varit en stor inspirationskälla i framtagandet av sociotopkarteringen för Bollebygd. Centralt i sociotopkarteringsmetoden är att inhämta kunskaper från både brukare (Bollebygdsbor) och experter (samhällsplanerare och parksamordnare i Bollebygds kommun). Genom sociotopkarteringen summeras resultaten från brukarvärderingen och expertvärderingen.

Metoden för sociotopkarteringen i Bollebygd har skett i fyra steg:

1. Definiera friytor

Inom avgränsningsområdet för Bollebygds tätort identifierades alla friytor, bland annat utifrån Lantmäteriets fastighetskarta och ortofoto. Friytorna delades upp utifrån storlek, markens biotopiska egenskaper och användning. Mindre friytor nära vägar utan tydliga sociala kvaliteter uteslöts, liksom ytor nära bebyggelse samt byggrätter som ännu inte bebyggts uteslöts. Då en sociotop definieras som en friyta som upplevs som offentlig blir vissa sociotoper, som lekplatser, mycket små medan exempelvis skogsområden blir stora.

2. Brukarvärdering

Genom webbenkäten ”Vilka är dina favoritplatser?” fick Bollebygdsborna under 24 april – 4 juni 2023 möjligheten att markera en favoritplats och beskriva dess kvaliteter och eventuella brister. Följande grundfrågor ställdes: vilken är din favoritplats, vilka kvaliteter har den, vilka brister har den och hur är tillgängligheten till platsen. Läs mer under avsnittet ”webbenkät”. Frågorna ger kunskap om hur människor använder friytorna

i Bollebygd, vilka platser som är omtyckta och varför. Brukarvärderingen tillför en lokal förankring och ger ökad kunskap om platsernas användning. Att ställa frågor om tillgänglighet ger kunskap om vad som kan förbättras samt vilka platser som är värda en större ansträngning eller resa för att nå. Svaren från webbenkäten kompletterades med medborgarförslag som inkommit under åren 2017-2022, som på olika sätt berör frågorna som diskuteras i sociotopkarteringen.

3. Expertvärdering

Genom en så kallad ”expertvärdering” observerade tjänstepersoner inom samhällsbyggnadsförvaltningen de identifierade offentliga friytorna enligt ett särskilt observationsprotokoll (se bilaga x). Bland annat observerades hur många som rörde sig i området, vilken typ av aktivitet som kan utföras på platsen och vilka sociala värden platsen har. Särskilt viktigt att fånga i expertvärderingen var värden så som kulturmiljöer, landformer och viktiga gångstråk då dessa är svårare att fånga i brukarvärderingen. Observationerna genomfördes under två dagar i maj 2023.

4. Sammanställning

Efter att expertvärderingen och brukarvärderingen utförts sammanställdes informationen från dessa bland annat i kartor om avstånd och tillgång. De värderingar som överensstämde i brukar- och expertvärderingen användes direkt i sociotopkartan. Där det uppstår skilda värderingar gjordes en andra expertvärdering och reflektion kring om de sociala värdena var rimliga. I vissa fall genomfördes även en kategorisering av enkätsvaren för att göra resultatet från analysen mer överblickbart. Sammanställningen presenteras i denna rapport.

Webbenkät

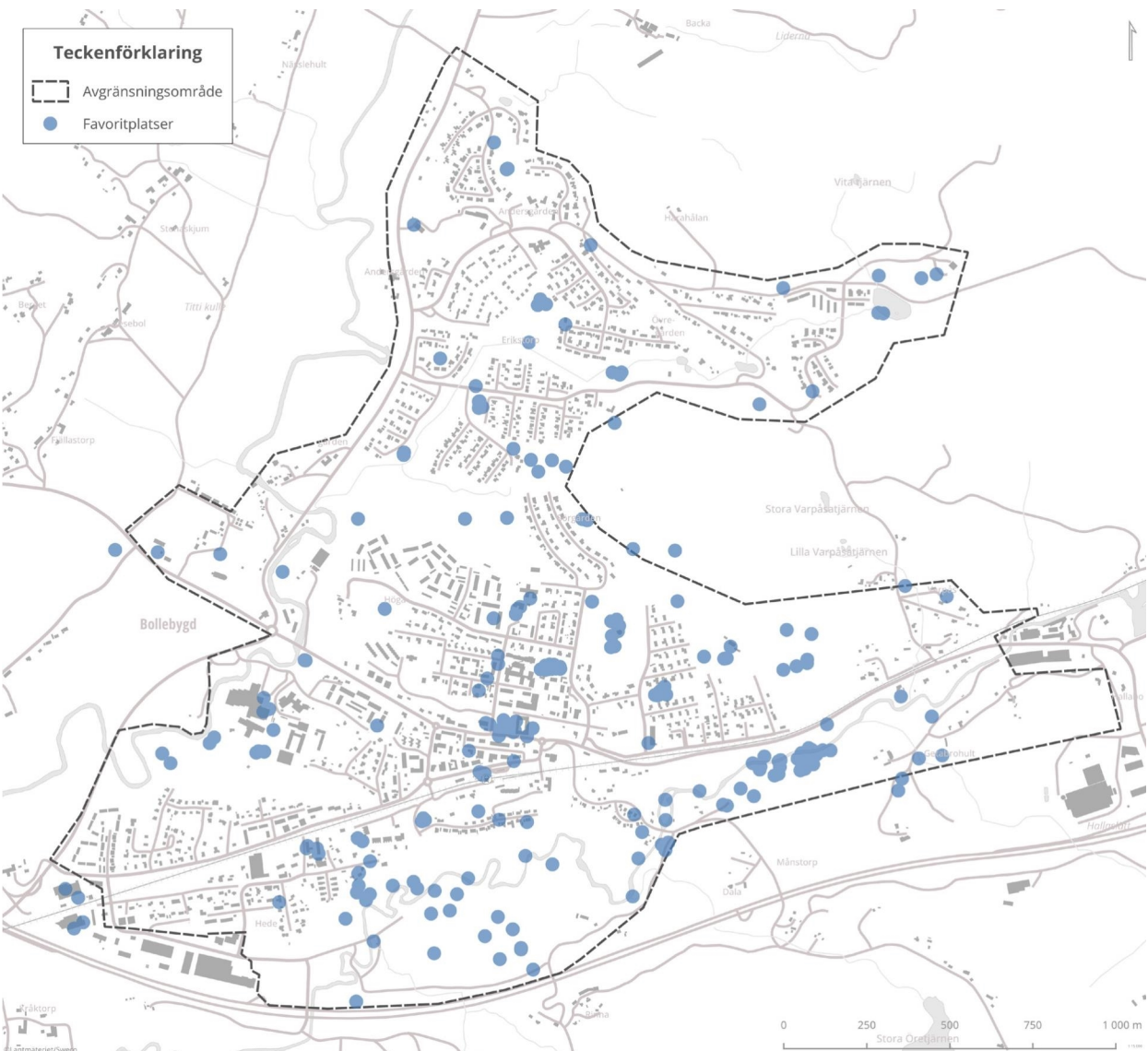
Med webbenkäten ”Vilka är dina favoritplatser?” fick Bollebygdsborna under 24 april – 4 juni 2023 möjligheten att markera en favoritplats och beskriva dess kvaliteter. Samtliga favoritplatser visas på kartan till höger. För att underlätta en systematisk kunskapsinhämtning användes förbestämda kategorier av vanligt förekommande sociala värden (se bilaga 2). I webbenkäten fanns också möjligheten att utveckla beskrivningen och föreslå förbättringsåtgärder.

För att nå invånarna sattes en affisch upp på anslagstavlan i kommunhuset, Tingskullen, biblioteket, torget och äldreboendet i Bollebygd. För att nå åldersgruppen 0-12 och 13-18 gick informationen ut i läroplattformen SchoolSoft, och i ett försök att nå åldersgruppen 19-25 kontaktades gymmet Genki som mejlade enkäten till sina medlemmar. Information om

enkäten publicerades också på kommunens hemsida, intranätet, i gratistidningen Annonsmarkna’n och alla på kommunens föreningslista fick mejl. Radio P4 Sjuhärad gjorde även ett kort inslag om enkäten och arbetet med grönplanen.

Att markera sin favoritplats i enkätens karta var en svårighet för personer med nedsatt syn. För att underlätta för gruppen lades ett textfält till för platsnamn alternativt beskrivning av platsen.

Av de svarande lämnades totalt 346 platsmarkeringar. Efter att svar som var utanför geografiska avgränsningen och/eller oseriösa tagits bort kvarstod 242 svar. En begränsning med webbapplikationen som användes var att det inte gick att begränsa möjligheterna att lämna synpunkter till en geografisk yta. Detta gav dock information om andra favoritplatser inom kommunen.

Kartan visar samtliga markerade favoritplatser inom avgränsningsområdet.

Läsanvisningar

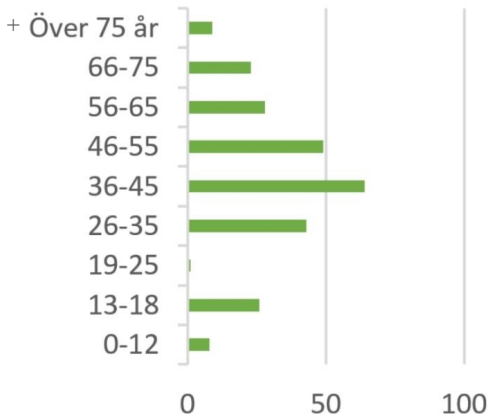
Enkätundersökningen och fältobservationerna sammanställdes till kartmaterial, som presenteras i denna rapport. Inledningsvis presenteras en samlad sociotopkarta, som ger överblick över friytornas olika sociala värden. Därefter redovisas de platser som i enkätundersökningen markerades som ”favoritplatser”. Dessa presenteras i sin helhet men även uppdelat efter åldersgrupp och olika teman. Detta för att ge en bättre överblick över de inkomna förslagen.

Nästkommende kapitel fokuserar på olika typer av sociala värden samt avståndet till friytor. Detta ger kunskap om hur olika funktioner är lokaliserade i Bollebygds tätort och hur detta påverkar invånarnas tillgång till dessa.

I rapportens sista kapitel presenteras de förbättringsförslag som inkommit till kommunen, både genom den genomförda enkätundersökningen och i form av inkomna mejl eller telefonsamtal under åren 2017–2022.

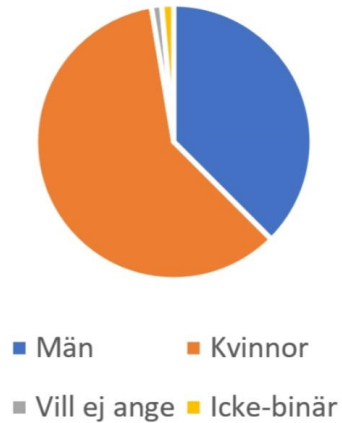
Könsfördelningen bland de svarande var 59,5 procent kvinnor, 37,3 procent män samt 1,6 procent icke-binär och 1,2 procent vill ej ange. Det inkom svar främst från personer i åldersspannet 36–45 år, därefter 46–55 år och 26–35 år. Åldersgrupperna 0–12 och 19–25 var svåra att få in enkätsvar från, vilket gör det svårare att dra några slutsatser om de grupperna. Det kan vara så att barn i åldersgruppen 0–12 vistas på flera av platserna tillsammans med sina föräldrar, vilket kan ha påverkat svar från deras föräldrar, även om enkätsvaren inte har fångat upp det. Exempelvis under fältobservationen observerades 2 småbarn med varsin förälder leka i Erikstorpsparken.

Åldersfördelning

Figur. Stapeldiagrammet visar åldersfördelningen bland de som svarade på enkäten. Vanligaste åldersgruppen var 36-45 år. Minst inkomna svar kom från åldersgruppen 19-25, men även åldrarna 0-12 och över 75 år var underrepresenterade.

Könsfördelning

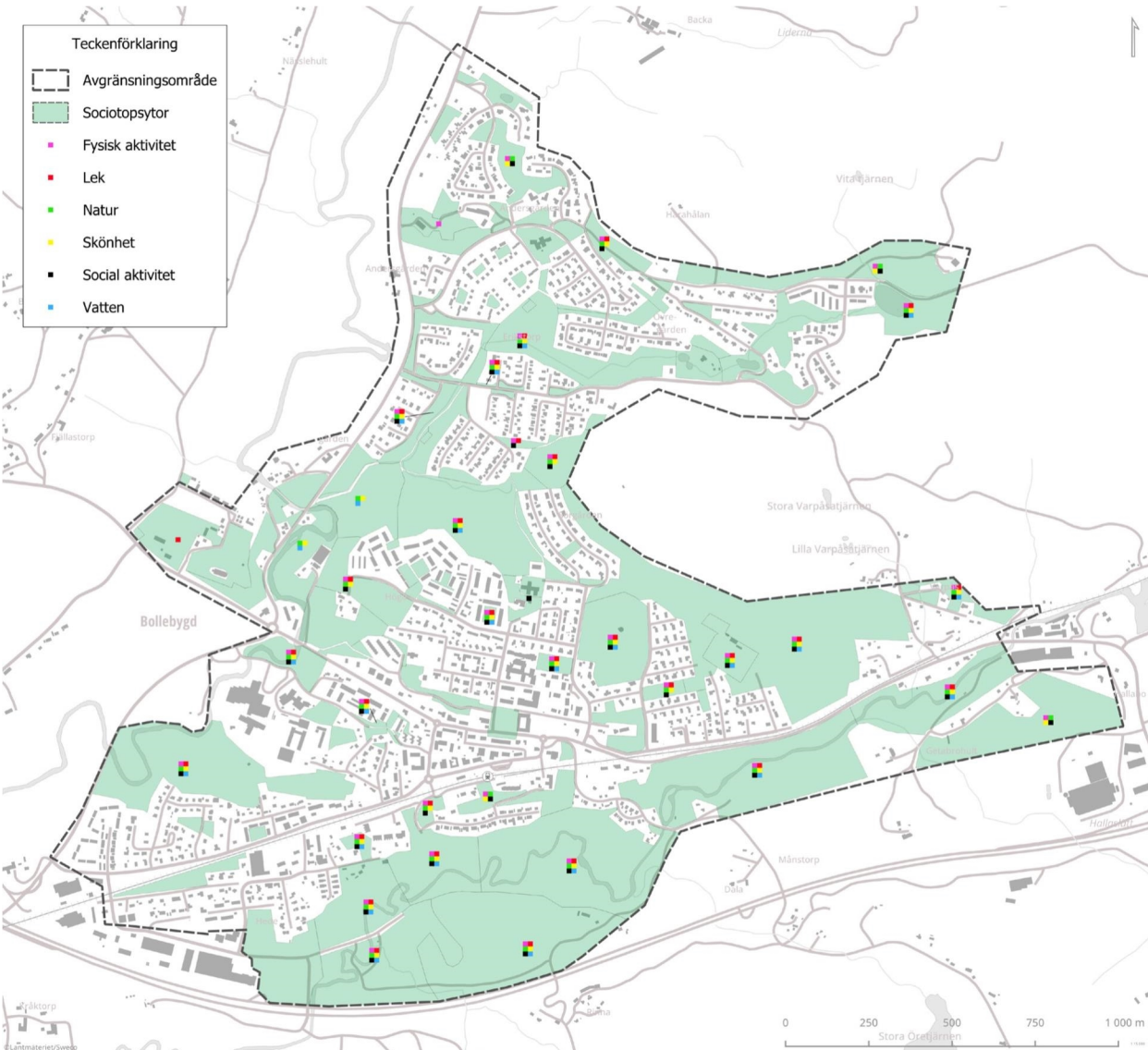

Figur. Cirkeldiagrammet visar könsfördelningen bland de som svarade på enkäten. 59,5% var kvinnor, 37,3% män, 1,2% icke-binära och 1,6% ville inte uppge könsidentitet.

Samlad sociotopkarta

Tätortens sociala värden har analyserats och sammanställts genom en sociotopkartering. En sociotop definieras här som en friyta som har upplevelsekvalliteter eller förutsättningar för olika typer av aktiviteter. Förenklat kan sociotoper alltså ses som platser som besökaren upplever som offentliga och som på olika sätt bidrar till invånarnas sociala liv. De undersökta friytornas olika värden har i sammanställningen till höger kategoriserats för att ge läsaren en bättre överblick. Varje identifierad friyta redovisas här utifrån dessa kategorier, baserat på enkätsvaren och fältobservationerna.

Det bör dock poängteras att två platser kan båda ha förutsättningar för exempelvis fysisk aktivitet, men att de ändå kan variera mycket vad gäller dess kvalitet. Därmed ger kartan endast en överskådlig bild gällande områdets värden, medan man vid planering och utveckling av ett område behöver göra ytterligare undersökningar för att anpassa insatserna efter platsens förutsättningar och behov.

Kartan visar samtliga studerade friytor samt vilka typer av sociala värden som kunnat identifieras här.

Favoritplatser

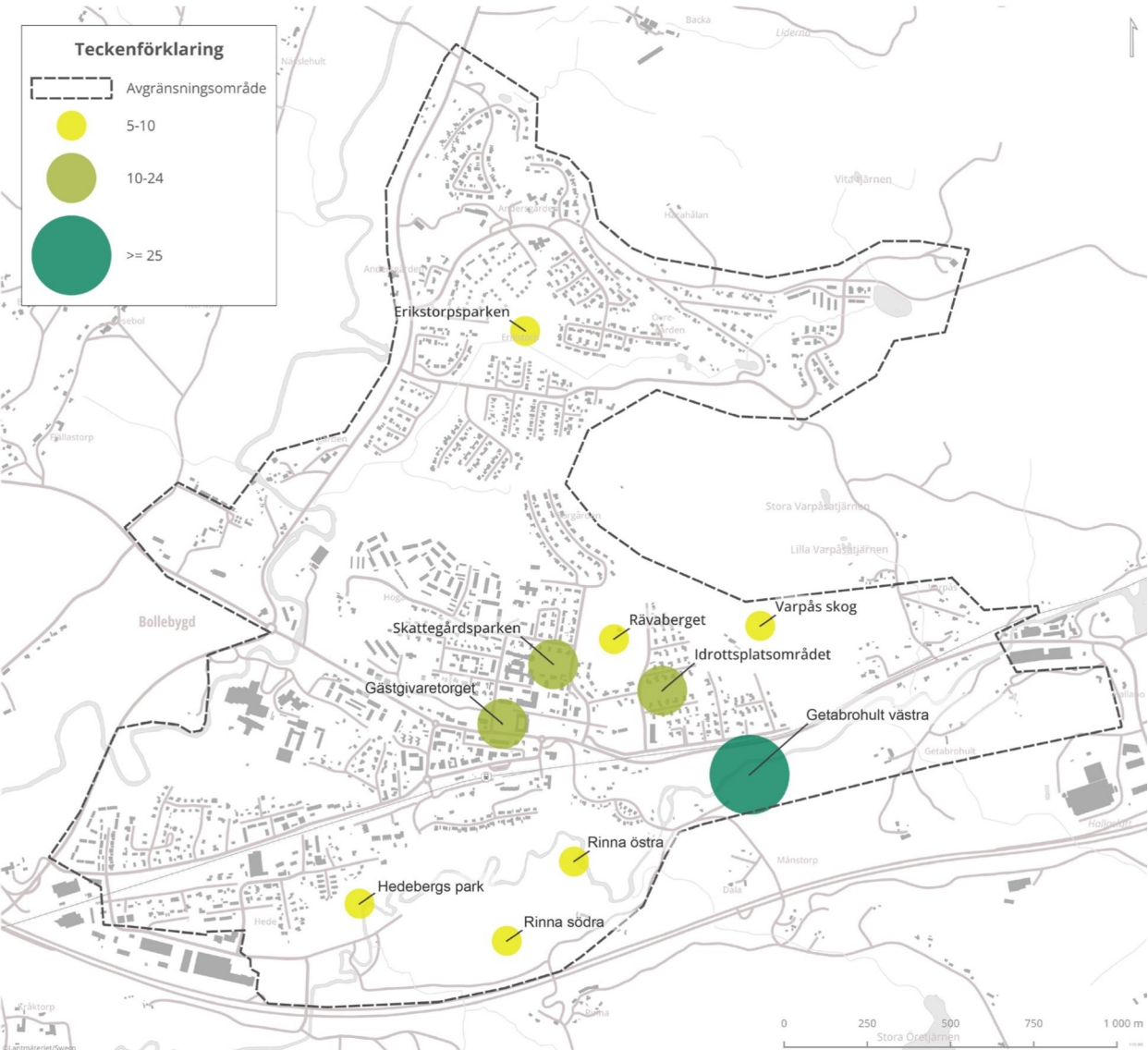
Genom medborgarenkäten fick Bollebygdsborna chansen att ange vilka platser som de tyckte mest om i Bollebygds tätort. I detta kapitel anges vilka dessa platser var, antalet personer som angett dem, vilken åldersgrupp som angett en viss plats samt vilka typer av värden personerna associerade med platsen.

Platser i topp

Den friyta som flest angett som favoritplats i enkäten var östra Rinnaområdet. Området består av lummig skog utmed Sörån. Därefter var Skattegårdsparken, torget och Källevägens lektyta populärast.

Andra favoritplatser som också angavs i enkäten var: Varpås skogar, Erikstorpsparken, Rävaberget (Vattentornskullen), Hembygdsgården, Gamla Rinna gård, och västra Rinna-området.

Enkätsvaren visar på en bredd vad gäller vilka miljöer som invånarna värderar som högst. De olika miljöerna kan erbjuda kvaliteter såsom tätare skog, höga naturvärden, välplanerade lektytor eller mötesplatser. Att dessa olika kvaliteter finns på gångavstånd från varandra kan även i sig antas bidra till mervärde, då Bollebygd därmed erbjuder invånarna sociotoper med stora variationer.

Kartan visar antalet personer som angivit olika områden som deras favoritplats.

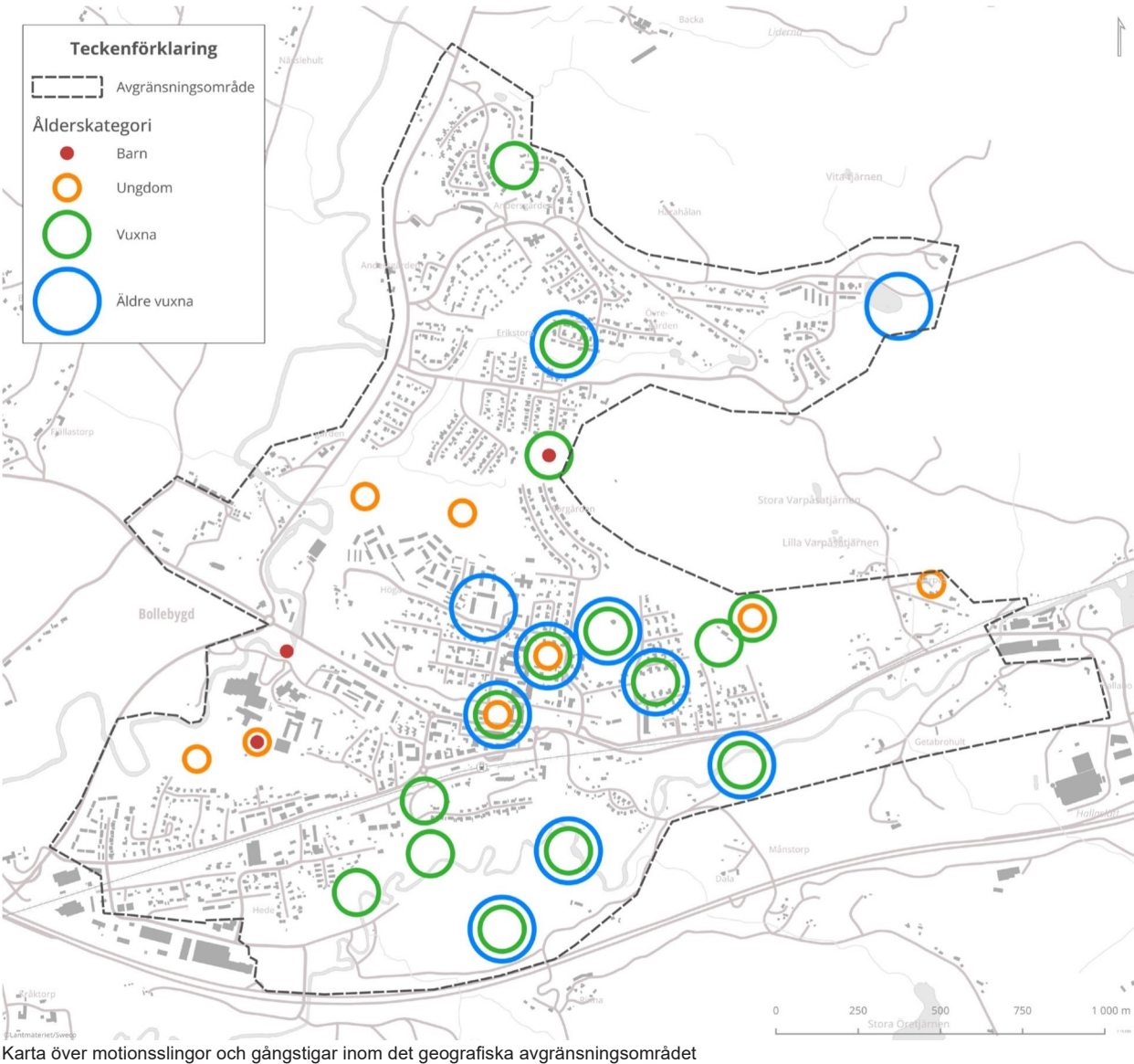
Favoritplatser i olika åldersgrupper

De platser som tilltalar flest åldersgrupper är Skattegårdsparken och torget. Skattegårdsparken är en kommunalt skött lekplats och parkens popularitet beror troligen på dess läge i centrala Bollebygd, ålderdomshemmet närhet till parken och att den är utformad på temat det fyra sinnen. Torget omges av kommunhuset, affärer och restauranger samt har sittplatser och vattenfontän.

Barn och unga var en åldersgrupp som var svår att få in enkätsvar från vilket gör det svårare att dra några slutsatser om de grupperna. Utifrån

enkätsvaren som inkommit föredrar barn och ungdomar Bollebygdskolans utegård, friytorna vid Emmas backe mellan Erikstorp-Höga, Björnskogsvallens idrottsplats och Varpås.

Kartan redovisar favoritplatser där minst ett barn, minst en ungdom och minst en äldre har svarat. Eftersom det är flest i åldersgrupperna 26-65 som har svarat gjordes urvalet att minst tre svar behövs för att vuxna ska redovisas i kartan

Fördelning av favoritplatsernas värden

Favoritplatserna beskrevs i högst utsträckning med värdena promenad, grön oas, lugn/rofylld plats, naturlek och utsikt. Flest svar hade inkommit från åldersgruppen 36-45 år. Barn och unga var däremot underrepresenterade i enkäten, vilket speglas i de värden som de svarande förknippat med favoritplatserna.

Naturlek finns i enkätens topp 5, men övriga värden som ofta kopplas samman med barn och unga fick betydligt lägre ”poäng”. Exempel på sådana värden är skate, lekplats och bollspel. Samtidigt är de vanligast förekommande värdena något som alla kan ta del av och uppskatta, oavsett ålder.

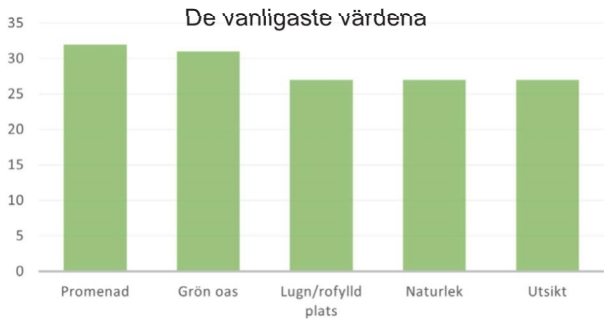
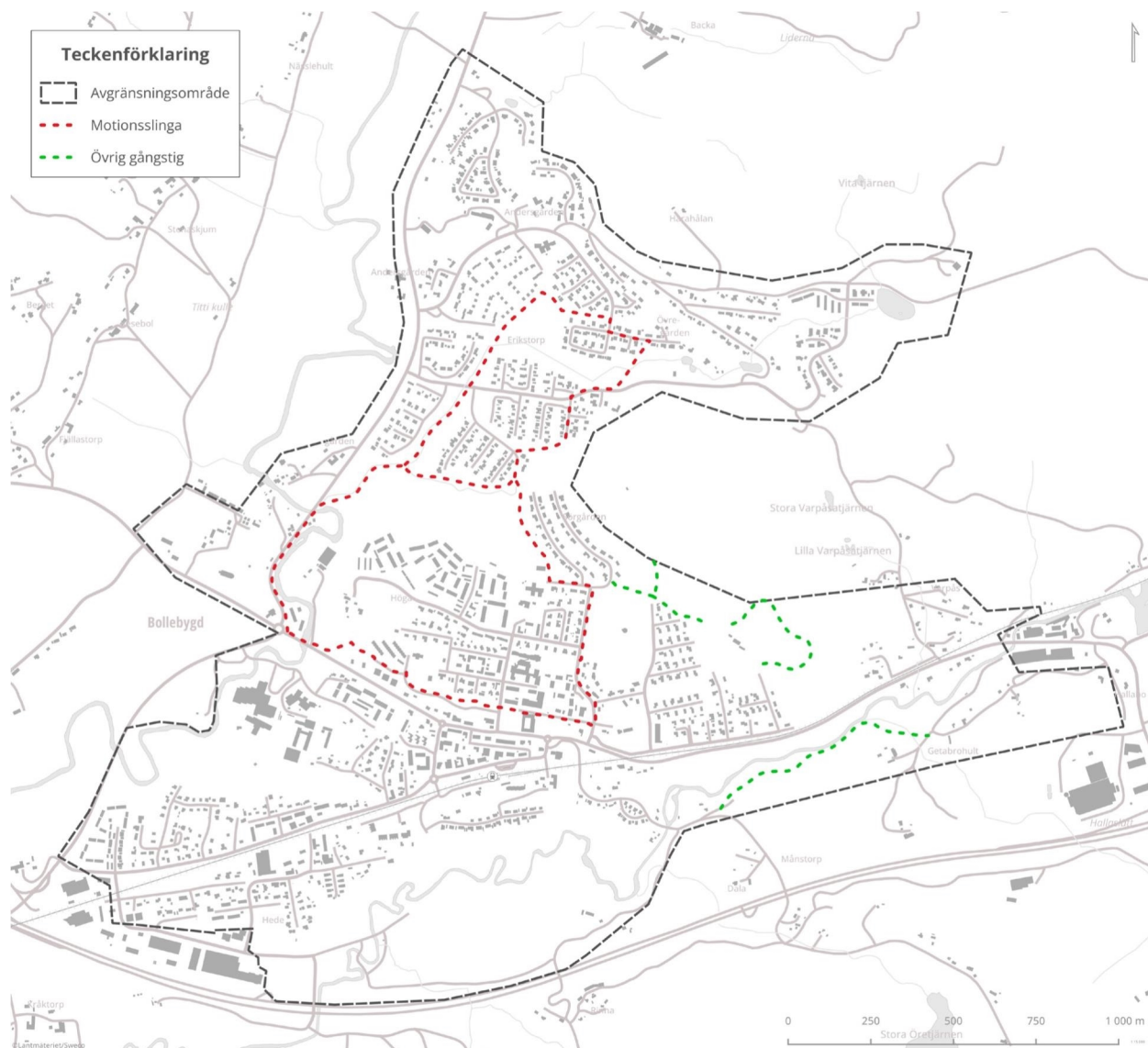

Foto på stig, omgiven av blommande vitsippor.

Promenadstråk

Bollebygds motionsslingor och gångstigar binder tillsammans med gång- och cykelbanorna ihop orten och dess sociotoper. Detta möjliggör dels ett mer hållbart användande av områdets grönområden, men gör även att barn och unga har möjlighet att själva förflytta sig och utnyttja viktiga sociotoper i olika delar av Bollebygd.

Motionsslingor och gångstigar är även helt eller delvis skilda från bilvägar, vilket ökar säkerheten för barn och unga som passerar. De ökar även utnyttjandet av grönytorna i sig, då stigarna i många fall passerar genom dessa.

Karta över motionsslingor och gångstigar inom det geografiska avgränsningsområdet

Tillgång till grönområden

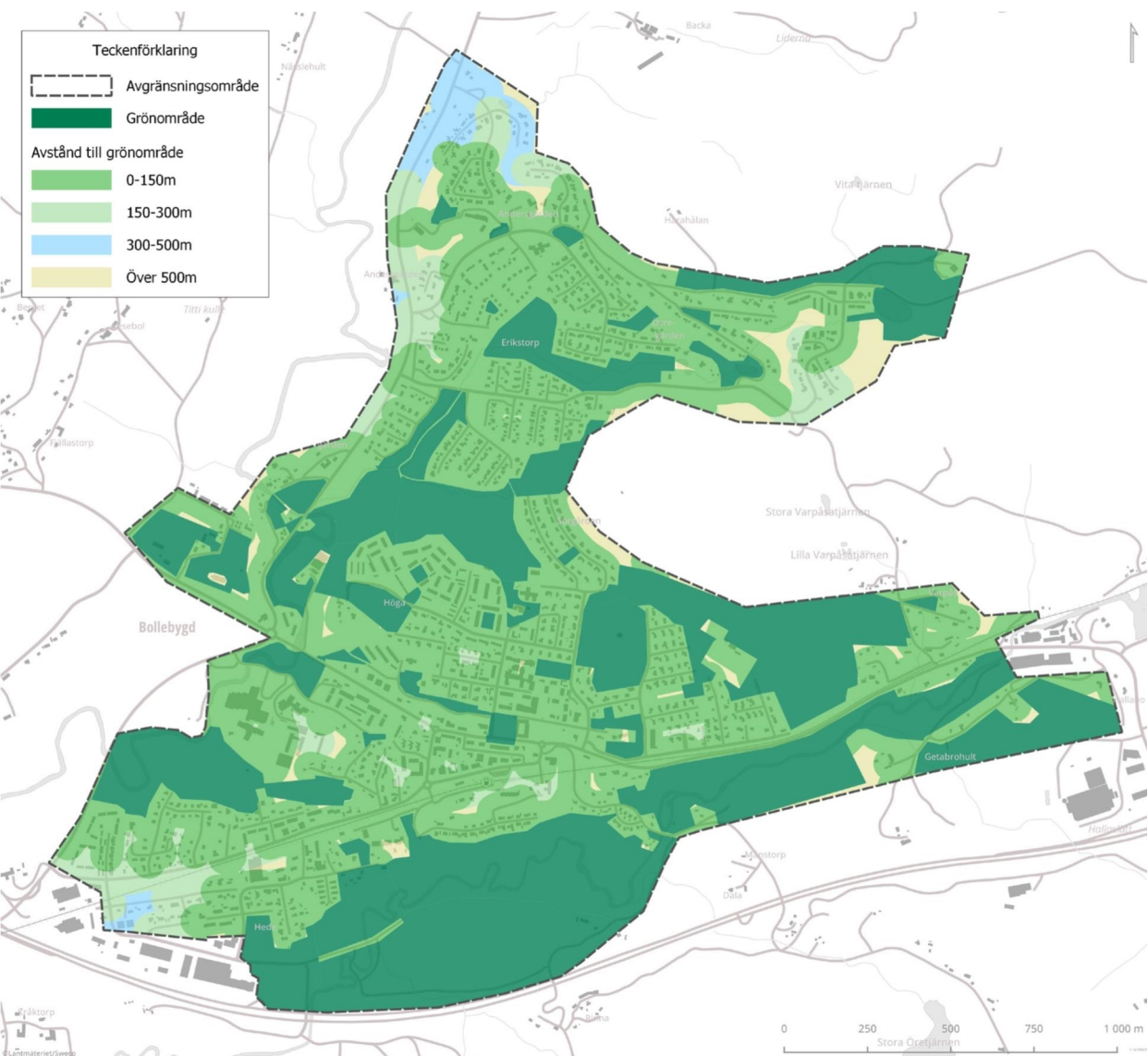
Flera av analyserna i detta samt nästkommande kapitel har utgått från vägnätet för att kartlägga möjligheten att ta sig till olika platser med gång eller cykel. Analysen har inte utgått från människans förmåga att till exempel gena över öppna ytor. Detta till trots ger analyserna en bra överblick över de nuvarande förutsättningarna.

Grönområden

Kartan till höger redovisar avstånden till de grönområden i tätorten som är 0,5 hektar eller större och är allmänt tillgängliga. Betesmark inkluderas, däremot inte åkermark, då det inte är tillåtet att passera över åkermark. Det finns gott om grönytor inom avgränsningen vilket gör att i princip alla har gångavstånd till en grönyta. Vid

eventuell framtida exploatering av en grönyta kan kartan användas som underlag för att få kunskap om påverkan på befintliga bostäders tillgång till grönytor.

Kartan visar inte bostädernas tillgång till grönområden, utan fokuserar på grönområdenas ”räckvidd” i gång- och cykelnätet. I kartan syns ett blått område med 300–500 m till grönområde. Detta är för att de har längre avstånd till någon av friytorna inom avgränsningen. Det som inte framgår av analysen är de boendes närhet till grönytor utanför avgränsningsområdet, vilket gör att den blå ytan i detta fall är något missvisande.

Kartan visar grönytor inom det geografiska avgränsningsområdet samt gång- och cykelavstånd till dessa.

Sociala värden

Detta kapitel har sin utgångspunkt i de inkomna enkätsvaren, men har även i viss mån kompletterats med information från kommunens fältobservationer. Inledningsvis presenteras gång- och cykelavståndet till lek, sport och träning samt lugn och ro inom Bollebygd tätort. Därefter redovisas hur många olika typer av sociala värden som identifierats på respektive friyta.

Avståndsmätningen på de tre nästkommande kartorna utgår från vägnätet för att kartlägga möjligheten att ta sig till olika platser med gång eller cykel. Analysen har alltså inte utgått från människans förmåga att till exempel gena över öppna ytor, vilket förklarar att avståndet inte är jämt fördelat från det utpekade sociala värdet.

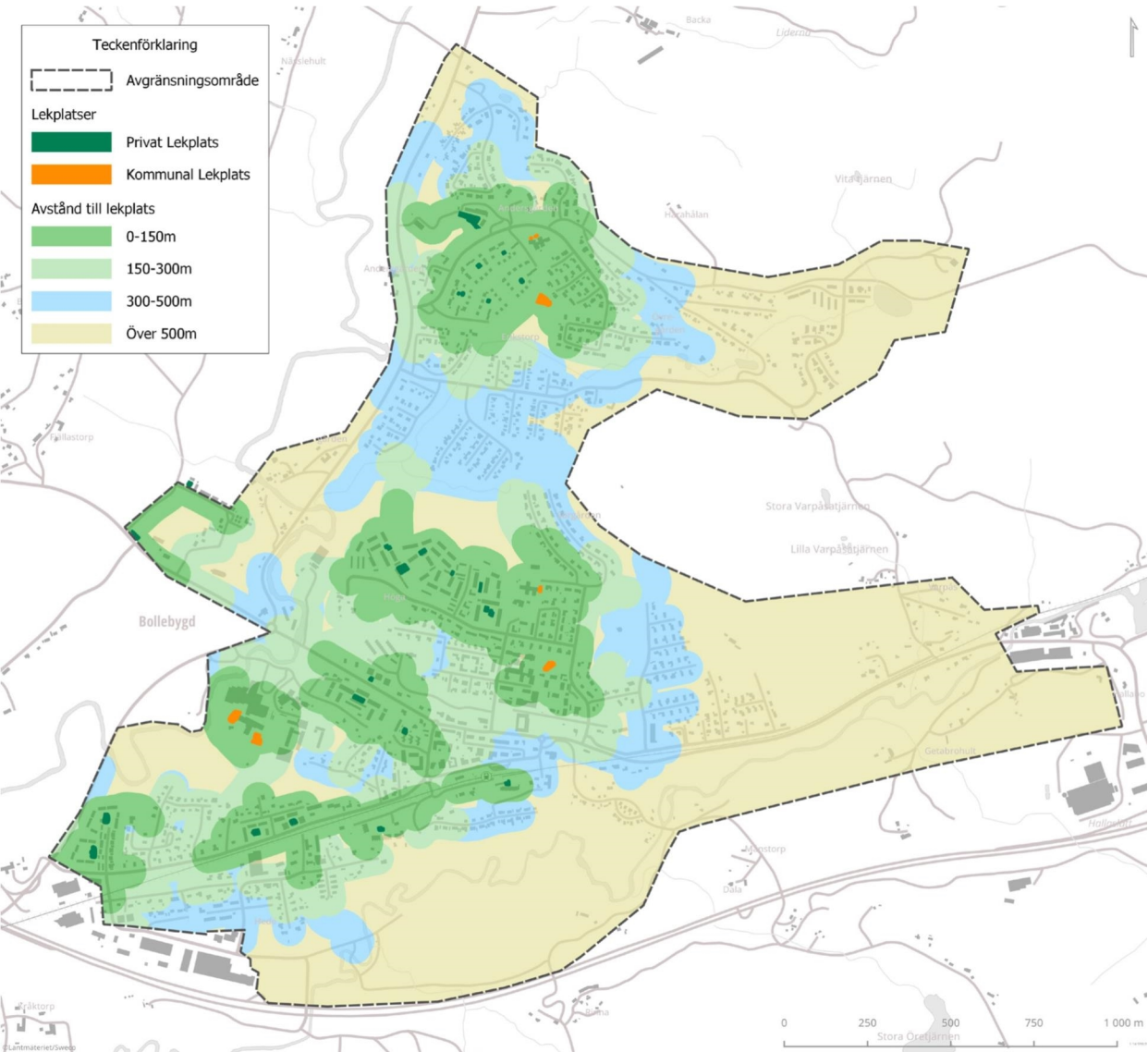

Foto på Skattegårdsparkens lekplats.

Avstånd till lekplats

Kartan visar gångavstånd från lekplatser där det finns lekställningar som gungor och liknande. Både kommunalt och privat skötta lekytor redovisas.

De flesta bostäder ligger inom gångavstånd till lekplats. Som framgår av kartan har dock boende i Bergadalen mer än 500m till närmaste lekplats. Området byggs ut i skrivande stund och enligt detaljplan får lekplats anläggas inom användningsbestämmelsen natur. Området är dock väldigt kuperat på sina ställen vilket kan försvåra detta. Även östra delarna av Idrottsplatsområdet samt Varpås har över 500 meter gångavstånd till yta med lekställning.

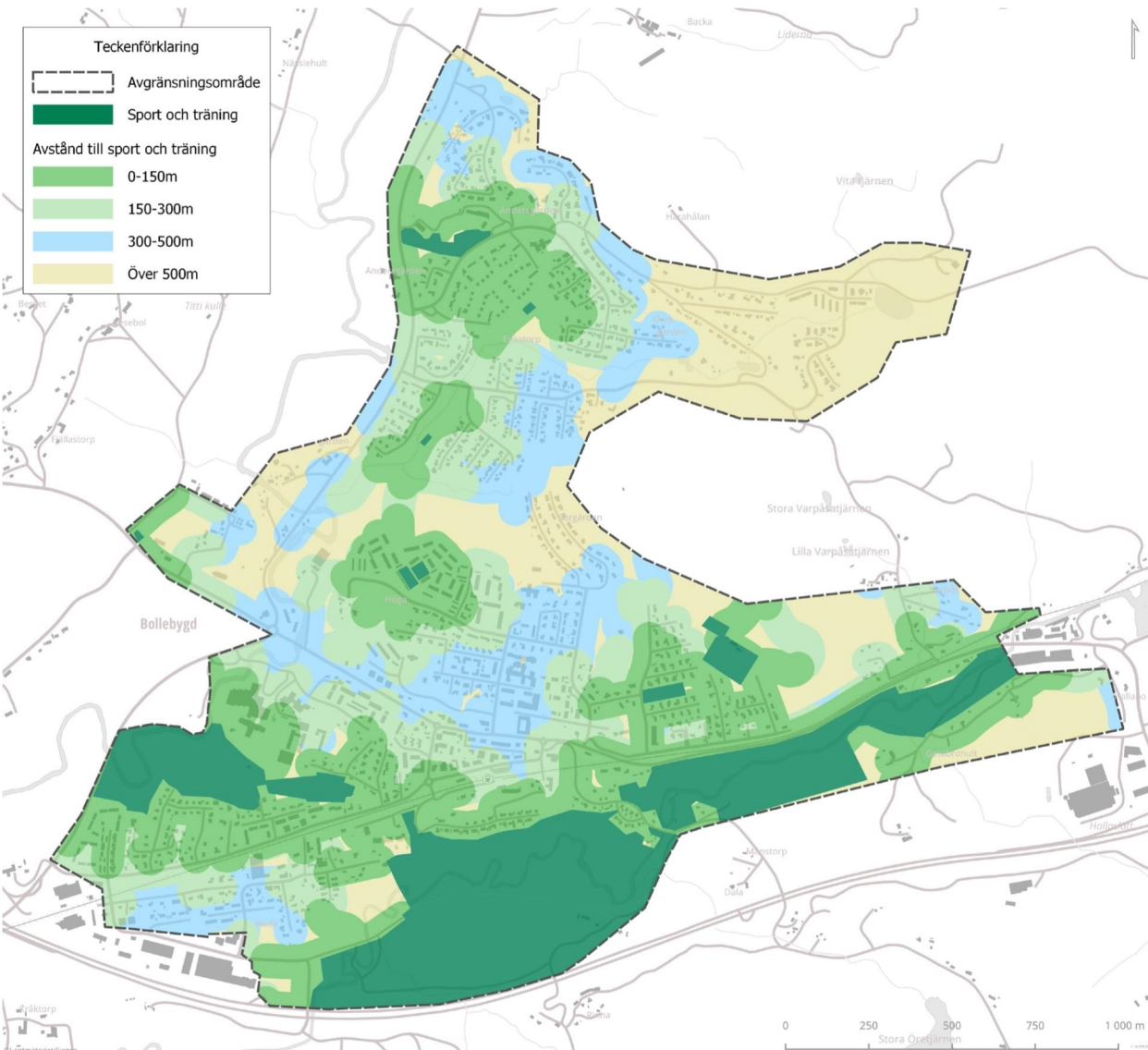

Kartan visar lekplatser inom det geografiska avgränsningsområdet samt gång- och cykelavstånd till dessa.

Avstånd till sport och träning

Sport och träning omfattar värden såsom bollspel och utegym från både enkätsvar och fältobservation. Kartan visar att det finns få friytor med dessa kvaliteter inom norra och nordöstra delen av avgränsningsområdet. Allra främst har Bergadalen och Skräddargårdshöjd långa avstånd till denna typ av friyta. Dock har dessa områden nära till Varpås skogar som är utanför studiens avgränsning¹. Detsamma gäller för delar av Erikstorp och Sörgården.

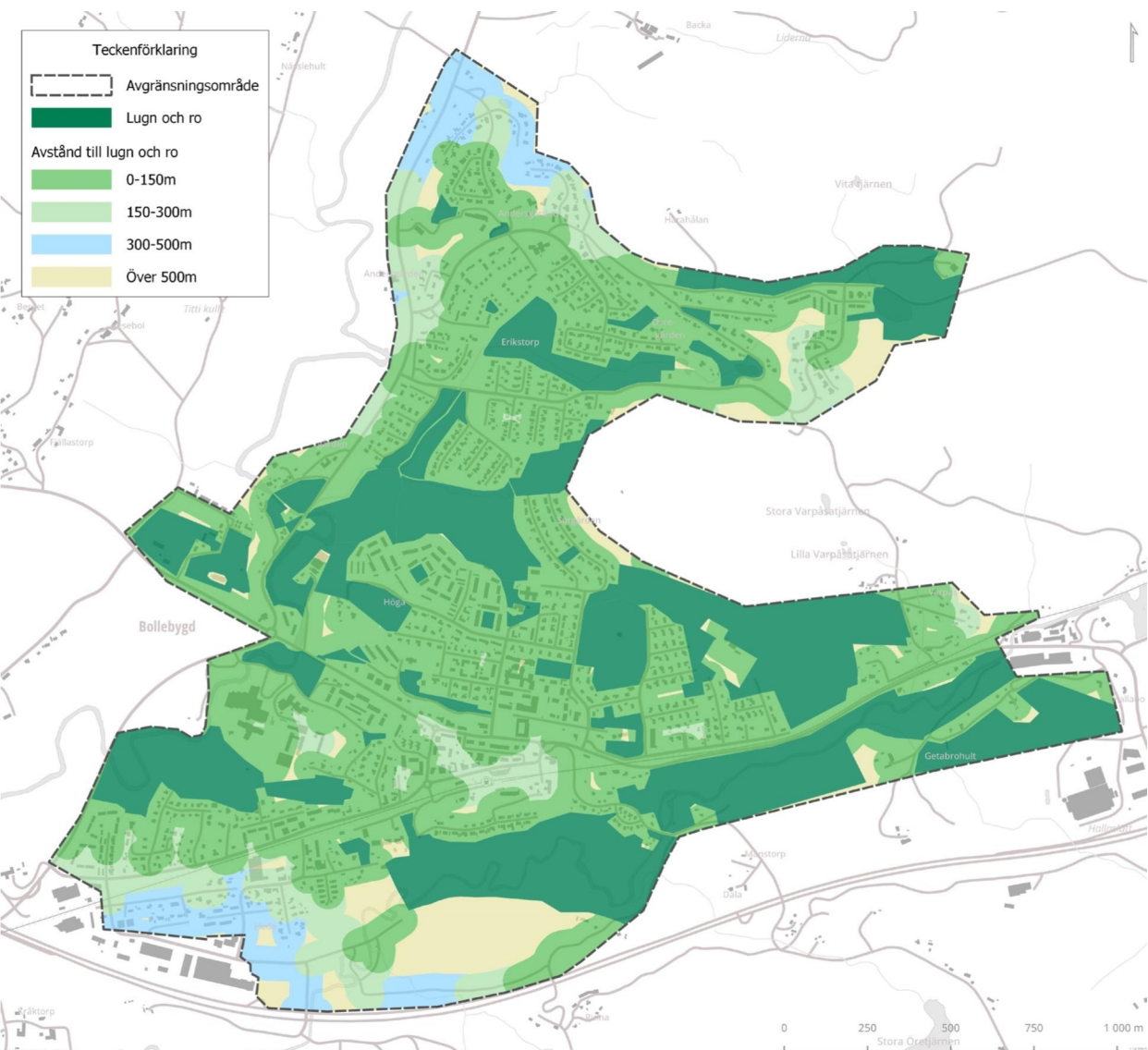
I söder är tillgången till friytor med förutsättningar för sport och träning god, där främst Rinna-området, discgolfbanan vid Bollebygdsskolan samt Björnskogsvallen pekas ut som viktiga platser.

Kartan visar de friytor som utnyttjas för sport och träning inom det geografiska avgränsningsområdet samt gång- och cykelavstånd till dessa.

Avstånd till lugn och ro

Kartan visar att det finns en mängd ytor som enligt enkätsvaren upplevs som lugna och rofyllda. Den goda tillgången gör att nästan alla invånare inom avgränsningen har närhet till tätortsnära natur som bidrar till lugn och ro. Eftersom det finns grönytor utanför avgränsningsområdet har Bollebygdsborna ännu bättre tillgång till rofyllda platser än vad kartan visar, men dessa ytor har inte inkluderats i sociotopkarteringen.

Kartan visar de friytor inom det geografiska avgränsningsområdet som enligt enkäten upplevs som lugna och rofyllda samt gång- och cykelavstånd till dessa.

Förbättringsförslag

I detta kapitel redovisas, utöver de förslag som angavs i enkäten 2023, även medborgarförslag som inkommit till kommunen under åren 2017–2022. De inkomna medborgarförslagen har besvarats med att dessa ska utredas inom arbetet med grönplanen (tidigare hette uppdraget fördjupad översiktsplan för grönområden). Enkät svar och medborgarförslag har sammanslagits och presenteras i detta kapitel i samma kartor. Förslagen har i dessa kartor kategoriserats för att förenkla läsningen av materialet. Därefter presenteras förslagen även utifrån tre teman: lekplats, sport och träning samt övrigt.

Kartornas punktmarkeringar ska inte ses som exakta förslag på placeringar, dels för att vissa har lämnat in förbättringsförslag som rör kommunen i en bredare bemärkelse, dels för att förbättringsförslagen ofta är kopplade till området i stort snarare än den specifika platsen.

Totalt har det kommit in strax under 200 förbättringsförslag genom enkäten samt ett tiotal medborgarförslag. Förslagen berör ofta aktiviteter som invånarna redan utför på platsen, men där de önskar se vissa förbättringar. Flertalet föreslog exempelvis att gångstråket i Rinnaområdet iordningställs och utrustas med belysning, sittplatser etc. Det var däremot få som föreslog att idrottsplats i form av multiarena eller liknande ska anläggas. Flertalet enkät svar föreslog istället att gångstråk och natur behålls som de är idag samt att markerna hålls öppna. De förslag som önskade att gröna värden bevaras har här kategoriserats som skönhet. På detta uppslag listas de inkomna förslagen samt hur många personer som angav liknande förslag.

Sammanställning av förbättringsförslag

Lek

- Äventyrspark, lekplats eller andra lekredskap: 33 st
- Badplats, eller vattenlek: 4 st

Stråk

- Belysning av gångstråk/elljusspår: 11 st
- Märk ut stråk, förläng stråk, skapa fler promenadstråk/löpspår: 26 st
- Gångstråk/motionsspår längs Sörån; från Grönkullen till Hede: 4 st
- Gångbro över Sörån: 1 st
- Ökad tillgänglighet från samhället till gångstråk: 2 st
- Ridleder: 1 st

Natur

- Bevara natur som dom är, håll markerna öppna: 22 st
- Mer blommor och planteringar, park: 12 st
- Bekämpa invasiva arter: 2 st

Sport och träning

- Idrottsplats, multiarena, sport, tennis, skateboardpark, cykelleder: 16 st
- Utegy: 10 st

Fler sittplatser/parkbänkar: 20 st

Rusta upp grillplats: 7 st

Vindskydd: 2 st

Förbättrad skötsel av lekplats, slyröjning: 6 st

Hundrastgård: 2 st

Fler restauranger, barer, caféer, evenemang: 5 st

Fler informationsskyltar: 4 st

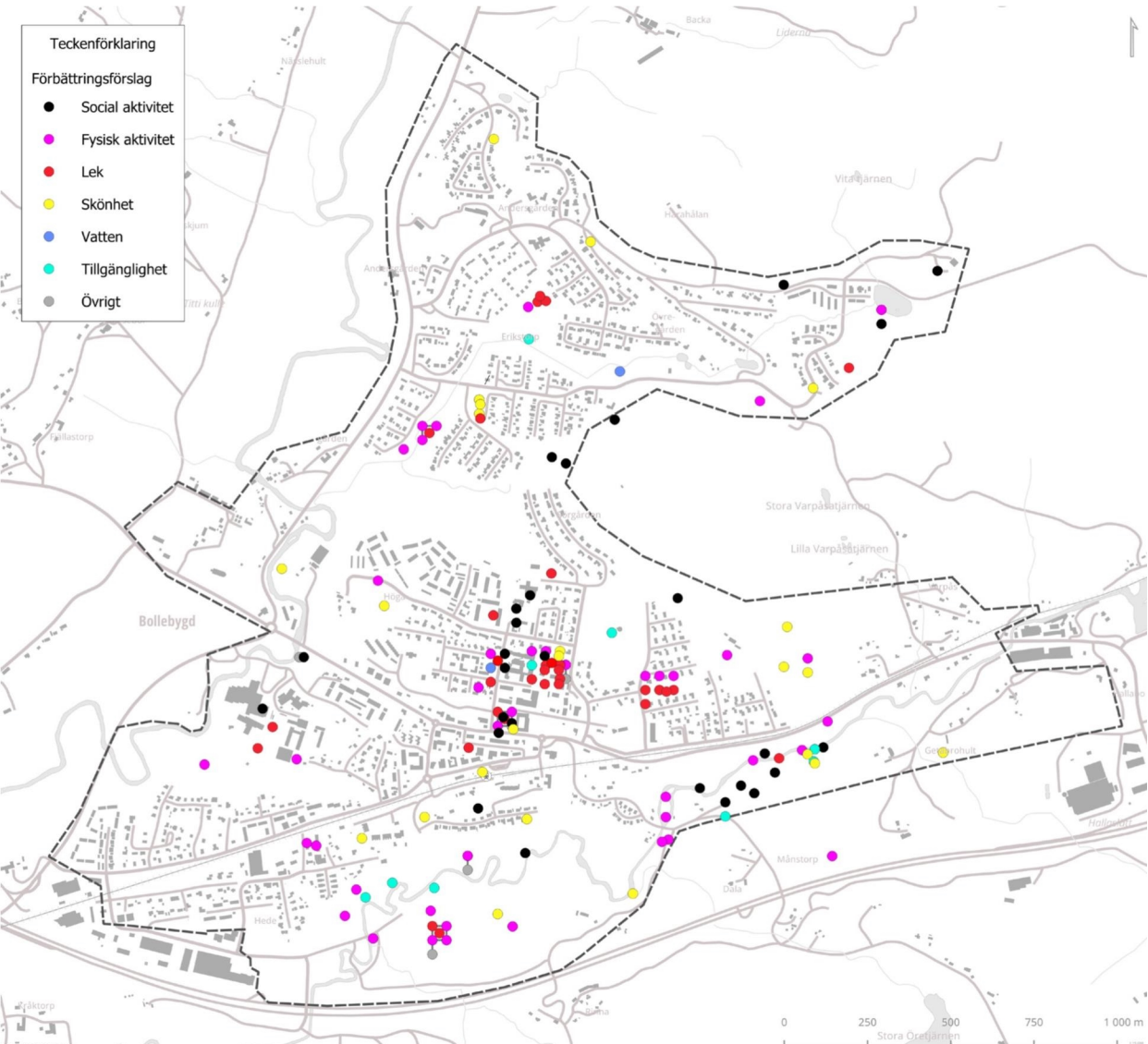
Fler soptunnor: 3 st

Märk ut fornlämningar: 2 st

Ljudbarriär till motorvägen: 1 st

Foto på utegymmet vid Bollebygd prästgård.

Kartan visar de platser där Bollebygdskborna har gett förslag på förbättring eller utveckling, som del av den genomförda enkätundersökningen 2023.

Förbättringsförslag: Lekytor

På kartan har de förslag som rör lek lyfts fram. Nedan beskrivs de förslag som inkommit i respektive bostadsområde.

Erikstorpsparken

Tre förbättringsförslag från enkäten lyfter att mycket är bra i Erikstorpsparken men att de önskar att lekplatsen utökas med fler lekredskap som också är anpassade efter barns olika åldrar och preferenser. De ger förslag på rutschkana, balansbräda, klätterställning för äldre barn, hinderbana, parkbänkar med bord och äventyrslek i skogsområdet.

Bergadalen

Ett förslag från enkäten och ett medborgarförslag (inkommen 2018-11-15) önskar en lekplats i Bergadalen då det inte finns en idag. Enda alternativet är i dagsläget Erikstorpsparken, vilket anses vara alltför långt.

Erikstorp

Ett enkätsvar föreslår att gamla tennisplanen i Erikstorp kan göras om till naturparklek. Andra enkätsvar föreslår att planen kan göras om till park eller återställas till tennisplan.

Odens Väg

Ett enkätsvar föreslår ”äventyrspark för skol- och förskolebarn. Utomhustennis, skateboard, ridleder och cykelbanor” på innergården vid Odens väg 18.

Sörgården

Ett medborgarförslag (inkommen 2023-06-08) föreslår gungor och sandlåda till Lokes väg vid Sörgården.

Skattegårdsparken

Flera enkätsvar önskar att Skattegårdsparken blir roligare och mer spännande med större lekställningar, fler gungor, klätterställning, linbana och lek anpassad för yngre barn. Även fler sittplatser och mer belysning önskas.

Rävaberget föreslås som lokalisering för en naturlekplats och komplement till Skattegårdsparken

Idrottsplatsområdets lekyta

Flera svarande från enkäten önskar att bostadsområdets lekyta utvecklas till lekplats.

Getabrohult

Ett enkätsvar föreslår en ”rolig klätterbana naturligt insprängd i natur” i Getabrohult.

Rinna

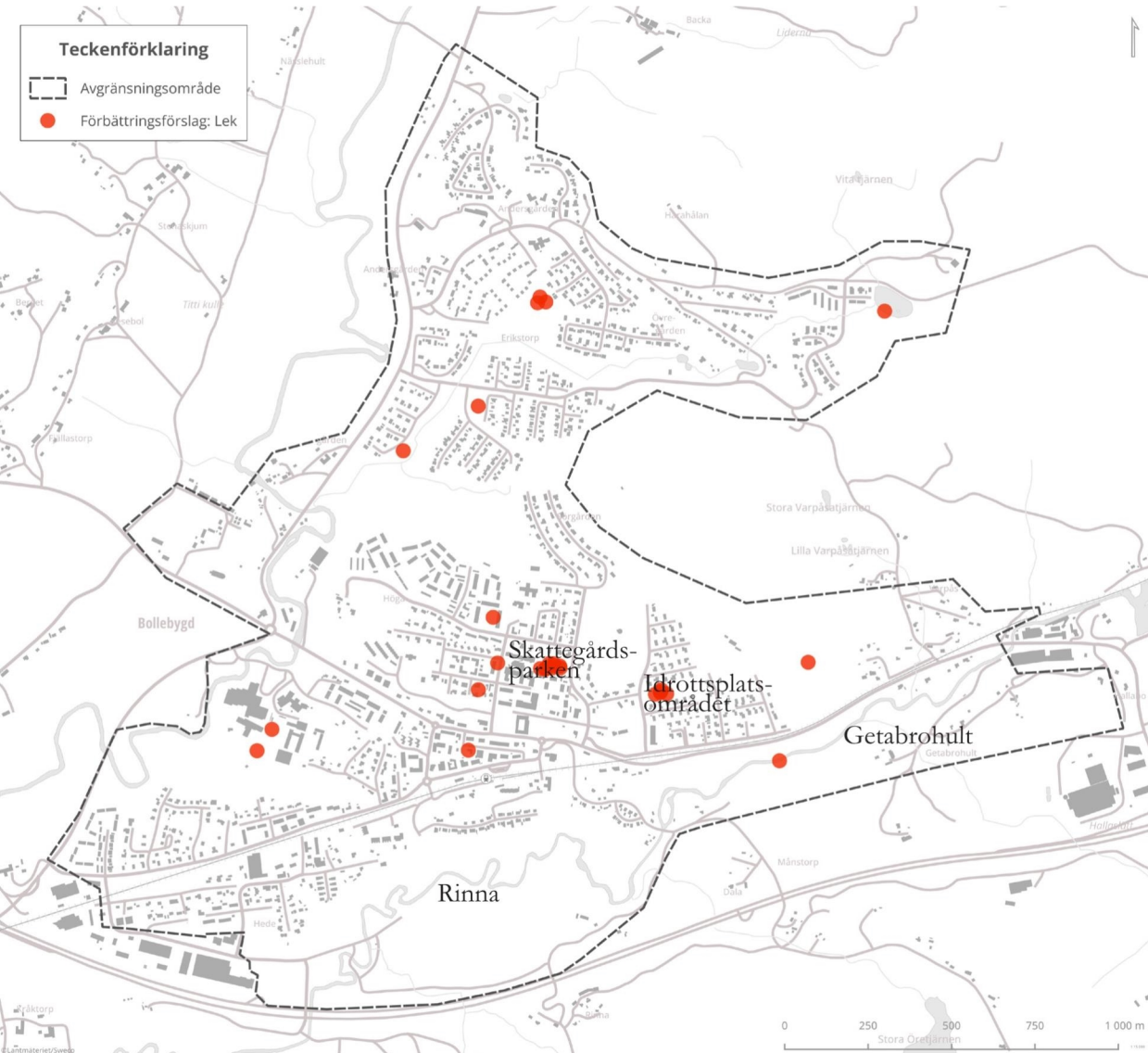
Ett medborgarförslag (inkommen 2017-08-25) föreslår en lekpark i Rinnaområdet.

Kommunen

Ett enkätsvar önskar en tillgänglighetsanpassad lekplats så barn med funktionsnedsättning kan leka. Ett enkätsvar önskar generellt mer ”platser för lek för barnen”. Ett annat enkätsvar önskar ”att det finns trygga ytor att låta barn leka och alla åldrar att umgås”. Ett enkätsvar önskar en lekplats för äldre barn.

Ett enkätsvar föreslår att kommunen ser över ”möjligheterna för utelek för barn - både förbättra befintliga lekplatser samt utöka med fler lekplatser. Det behöver kreativa utemiljöer för barn att vistas i, att utveckla motorik och vara sociala i.”

Ett medborgarförslag (inkommen 2021-05-01) föreslår en fin och stor lekplats för barn i alla åldrar så att den även lockar personer utanför kommunen.

Kartan visar de platser där Bollebygdskommunens barn har gett förslag på förbättring eller utveckling av lekplatser.

Förbättringsförslag: Sport och träning

På kartan till höger syns 10 medborgarförslag och 19 enkätsvar med förbättringsåtgärder gällande sport och träning. Kategorin för sport och träning innefattar bollsport, skate, löpträning och utegym.

Sammanfattningsvis önskas fler motionsslingor för löpträning, elljusspår, utegym och idrottsplatser för cykel, skate och liknande.

Erikstorpsparken

Ett medborgarförslag (inkommen 2021-04-08) föreslår fotbollsplanen i Erikstorpsparken som en möjlig placering av en multisportanläggning utomhus för cykel, BMX, kickbike och skateboard.

Bergadalen

Förbättringsförslag från enkäten föreslår motionsslinga i Bergadalen och utegym kombinerad med lekplats i anslutning till dammen.

Erikstorp

Ett medborgarförslag (inkommen 2021-04-08) föreslår gamla tennisplanen i Erikstorpsparken som en möjlig placering av en multisportanläggning utomhus för cykel, BMX, kickbike och skateboard. Andra medborgarförslag föreslår samma plats för utegym (inkommen 2020-10-11) och padelbana (inkommen 2021-01-25).

Höga

Ett medborgarförslag (inkommen 2018-09-13) föreslår en skatepark i Höga.

Skattegårdsparken

Inkomna enkätsvar och ett medborgarförslag (inkommen 2021-03-17) föreslår ett utegym i Skattegårdsparken. Ett enkätsvar föreslår även att gångvägarna asfalteras för att göra det smidigare att cykla och skejta i parken.

Idrottsplatsområdets lekyta

Ett enkätsvar föreslår att man här gör skridskobana på vintern. Två enkätsvar önskar nät till fotbollsmålen eller att idrottsplatsområdets lekyta utvecklas med multiarena med skate eller liknande.

Björnskogen

Ett enkätsvar skriver att ”det behövs fler motionsslingor i Bollebygd och fler platser där människor möts. Perfekt om det kunde finnas i alla fall en lekplats för äldre barn, gärna med ett gym i anslutning”. Ett annat enkätsvar önskar mer utbud av aktiviteter och utegym. En önskar att man markerar leden i skogen över till Björnskogsvallen så det blir en löprunda.

Getabrohult

En svarande i enkäten önskar se att stigen utmed Sörån ”förlängs som ett motionsspår med elljusspår” och en annan önskar att fler motionsslingor blir uppmärksammade. Ett medborgarförslag (inkommen 2022-11-01) föreslår en actionsportpark för saker på hjul som skateboard, BMX, inlines och liknande. Personen föreslår placering i det nya friluftsområdet vid den rivna ”endurobanan”

Rinna

Flera enkätsvar för förbättringspotential i Rinna med markerade motionsspår och idrottsplats eller multiarena för barn och vuxna. Medborgarförslag har också föreslagit multisportanläggning (inkommen 2021-04-08), idrottsområde med sporthall (2021-05-26) och elljusspår med utegym (inkommen 2017-08-25).

Fritidsgården

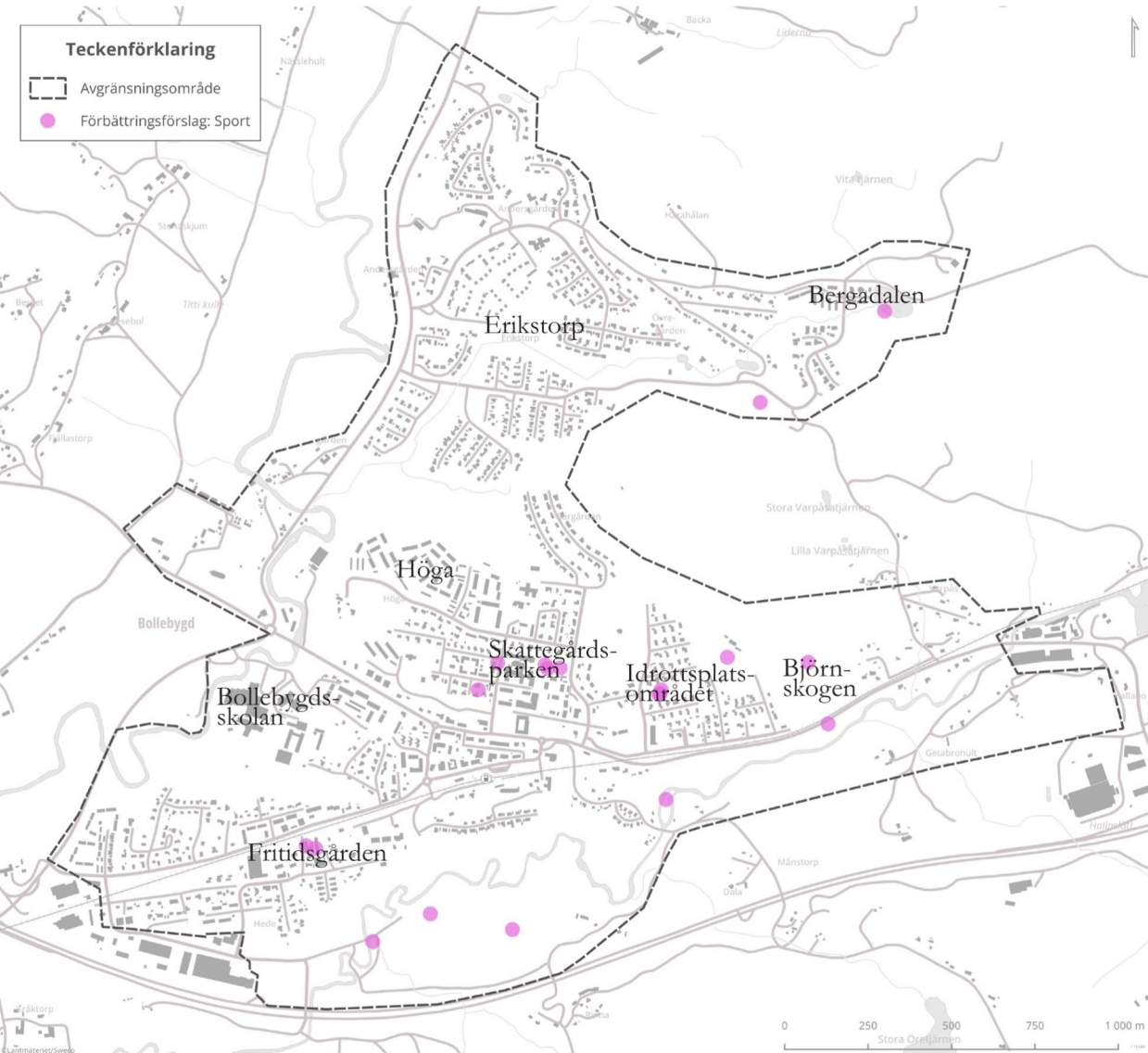
Från enkäten har det inkommit förslag på utomhus skatepark med belysning, pingisbord, pingisbord utomhus och multisportarena på parkeringen (med nät runt).

Bollebygdsskolan

Ett medborgarförslag (inkommen 2021-04-08) föreslår en multisportanläggning utomhus för cykel, BMX, kickbike och skateboard vid Bollebygdsskolan. Ett annat medborgarförslag (inkommen 2021-04-08) föreslår ett utegym vid Bollebygdsskolan i anslutning till frisbee-golfbanan.

Kommunen

Flera enkätsvar föreslår generellt mer satsningar på utegym, skatepark och motionsspår. I centrala Bollebygd föreslås det i medborgarförslag (inkommen 2020-11-09) en tennisplan och en skatepark (inkommen 2019-09-23).

Kartan visar de platser där Bollebygdsborna har gett förslag på förbättring eller utveckling av ytor som används eller kan användas till idrott eller träning.

Förbättringsförslag: Övrigt

På kartan till höger syns de resterande 80 förbättringsförslag från enkäten och 5 medborgarförslag. Här ingår förbättringsförslag som promenad, skötsel, parkbänkar och liknande som inte ingick i lekplats eller sport och träning.

Tyftet

En svarande i enkäten önskar att träd och buskar röjs för att framhäva utsikten över ängarna och dalgången.

Bergadalen

Några förbättringsförslag från enkäten önskar parkbänkar, parkbänkar vid utsiktsplatser och belysning i Bergadalen.

Erikstorp

Flera förbättringsförslag från enkäten önskar förbättrad framkomlighet, mer växtlighet eller en park, ytor för pollinerande insekter, att vindskydd vid utsiktsplatsen i Sörgården byggs upp och att grillplatsen i Sörgården repareras. Det inkom även förslag på att Naturförskolans multihus byggs upp och någon form av bad någonstans. Gamla tennisbanan önskas iordningställas för park.

Prästabron

Ett enkätsvar föreslår parkbänk och bord vid gångbron nordöst om Bollebygdskolan. Ett medborgarförslag (inkommen 2018-08-01) och initiativärende (inkommen 2022-08-29) föreslår att en inhägnad hundrastgård inrättas på grönytan vid gångbron.

Biblioteket

Bibliotekets uteplats önskas förbättras med bänkar, grill, servering, hängmattor, bersåer och framträdanden på scenen.

Centrum

Några enkätsvar önskar att centrum rustas upp och görs roligare med köpcentrum, blommor, träd, allé, caféer och restauranger. Att en mysig känsla skapas så centrum blir mer än till att bara köpa eller hämta mat. Byggnader och fasader önskas rustas upp. Flera önskar att centrum förbättras som mötesplats.

Skattegårdsparken

Flera enkätsvar önskar fler bänkar, blommor och belysning i Skattegårdsparken. Ett medborgarförslag (inkommen 2021-12-13) föreslår sittplats med tak eller pergola i Skattegårdsparken.

Rävaberget

Tillgängligheten på Rävaberget önskas förbättras genom att anlägga vissa promenadvägar.

Björnskogen

Flera önskar att skogen bevaras.

Getabrohult

Utmed stigen som löper längs Sörån i Getabrohult är det flera som önskar att gångstråket får belysning för promenader under mörka eftermiddagar och kvällar. Flera önskar också att gångstråket märks ut och förlängs samt att grillplatsen rustas upp och fler sittplatser placeras ut. Det föreslås att naturen och kultur- och fornlämningar bevaras.

Guldsandbivägen

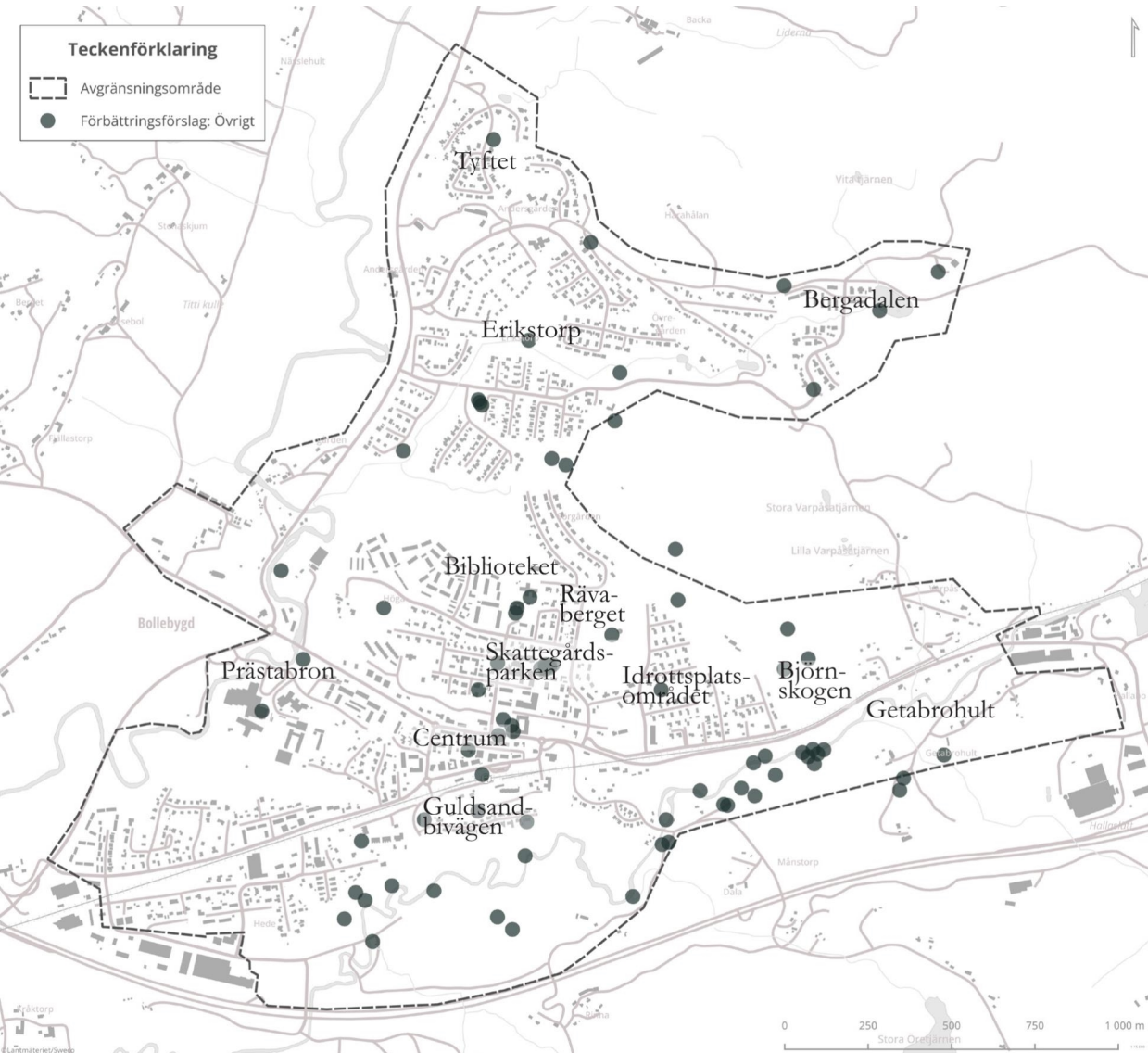
Några enkätsvar föreslår att naturen bevaras samt att bänk och informationstavla om naturen placeras ut.

Rinna

Fler anlagda stigar och anslutningar mot centrum önskas samt sittplatser. Det föreslås också att stigen längs Sörån mellan hembygdsgården och Guldsandbivägen stabiliseras eftersom stigen lätt rasar. En ljudbarriär till motorvägen föreslås. Ett medborgarförslag (inkommen 2017-08-25) föreslår att det byggs en gångbro över Sörån i höjd med Guldsandbivägen, för att öka tillgängligheten.

Kommunen

Många enkätsvar önskar fler bänkar och sittplatser runtom i kommunen, att grönska, ängar och naturvärden bevaras samt att skogen i Bergadalen och närområdet bevaras. Några medborgarförslag har önskat en hundrastgård i kommunen.

Kartan visar de platser där Bollebygdskommunen har gett förslag på förbättring eller utveckling av ytor som används eller kan användas till idrott eller träning.

Bilaga 1:

Observationsprotokoll

Som komplement till webbenkäten genomfördes även fältobservationer av tjänstepersoner på kommunen. Samtliga utpekade friytor besöktes och ett formulär fylldes då i för att dokumentera de värden och förhållanden som observerades. Formuläret utgjordes av två delar; dels ett kartverktyg där den besökta platsen registrerades, dels ett antal frågor som besvarades rörande varje friyta. Nedan presenteras dessa frågor:

Platsens namn

Datum och tid

Temperatur och väder

Storlek

Antal personer

- Antal kvinnor
- Antal män
- Antal barn
- Totalt antal personer

Typ av område

- Skog
- Jordbruk
- Natur
- Lekplats
- Vatten
- Idrott
- Gräs Torg
- Kyrkogård
- Park
- Annat

Rumslighet/barriär

- Öppen
- Halvöppen
- Halvsluten
- Sluten
- Annat

Markform

- Flackt
- Delvis kuperat
- Starkt kuperat
- Annat
- Markyta
- Berg
- Vatten
- Äng
- Gräs
- Grus
- Asfalt
- Plattor
- Gatsten
- Annat

Aktivitet/spår av aktivitet

Fysisk aktivitet:

- bollspel, bollek
- promenad
- pulka
- ridning
- löpträning
- skate
- Ingen fysisk aktivitet
- Annat
- Fysisk aktivitet - kommentar

Social aktivitet

- Folkliv
- Lugn plats/ rofyllt
- Evenemang
- Torghandel
- Sitta i solen
- Uteservering
- Grillning
- Picknick
- Ingen social aktivitet
- Annat
- Social aktivitet - kommentar

Vatten

- Bad
- Betraktar vattnet
- Inget vatten
- Annat
- Vatten - kommentar

Skönhet

- Blomprakt
- Kulturmiljö
- Utsikt

- Ingen skönhet
- Annat
- Skönhet - kommentar

Natur

- Grön oas
- Skogskänsla
- Vild natur
- Ingen natur
- Annat
- Natur - kommentar

Lek

- Lekplatslek
- Naturlek / parklek
- Ingen lek
- Annat
- Lek - kommentar

Näbarhet och orienterbarhet

- Gångstråk
- Övergångsställen
- Landmärken
- Sammanhållen struktur
- Möjligt att gå/cykla/åka kollektivt
- Annat
- Näbarhet och orienterbarhet - kommentar

Tillträde

- Offentlig karaktär
- Tydliga entréer
- Offentliga gator
- Offentliga verksamheter
- Barriärer
- Annat
- Tillträde - kommentar

Framkomlighet

- Bra gångsystem
- Sittplatser
- Annat
- Framkomlighet - kommentar

Trygghet och trivsel

- Trafiksäkerhet
- Överblickbart
- Leksäkert
- Hållbart
- Välskött
- God belysning
- Bullrigt
- Annat
- Trygghet och trivsel - kommentar

Bilaga 2:

Kategorisering av sociala värden

Det inkomna underlaget från sociotopkarteringens webbenkät beskrev olika platser sociala värden genom användningen av förutbestämda begrepp. Dessa begrepp har i vissa fall kategoriserats för att ge en bättre överblick över vad de olika områdena har för sociala värden. Nedan listas vilka sociala värden som ingår i respektive kategori:

Fysisk aktivitet

- bollspel, bollek
- promenad
- pulka
- ridning
- löpträna
- skate

Social aktivitet

- Folkli
- Lugn plats/ rofyllt
- Evenemang
- Torghandel
- Sitta i solen
- Uteservering

- Grillning
- Picknick

Vatten

- Bad
- Betraktar vattnet

Skönhet

- Blomprakt
- Kulturmiljö
- Utsikt

Natur

- grön oas
- skogskänsla
- vild natur

Lek

- Lekplatslek
- Naturlek / parklek

Tillgänglighet och trygghet

Bilaga 3:

Varpås skogar

Varpås är ett grönområde som angränsar till Bollebygds tätort i öster. Hela Varpås skogar ingår inte i den geografiska avgränsningen för sociotopkarteringen och grönplanen. Inkomna synpunkter gällande Varpås skogar som inte inkluderas i den geografiska avgränsningen presenteras därför som en bilaga. Detta är ett sätt att säkerställa att synpunkterna tas tillvara, trots att de i detta fall rör områden utanför planen. Inkomna synpunkter utgörs av 8 enkätsvar, 1 mejl och 1 telefonsamtal.

Sociala värden:

Fysisk aktivitet

- Löpträna
- Promenad

Social aktivitet

- Lugn plats/ rofyllt
- Picknick
- Sitta i solen
- Grillning

Vatten

- En svarade att de betraktar vattnet.

Skönhet

- Utsikt
- En svarade kulturmiljö som en del av skönheten i området.

Natur

- Skogskänsla
- Vild natur
- Grön oas

Lek

- Naturlek/ parklek
- En svarade att de plockar svamp och cyklar mountainbike.

Transportmedel

- Till fots
- Cykel

Tillgänglighet

- 4 av 8 svarade att det är enkelt att ta sig till platsen
- 3 av 8 svarade att det delvis inte är enkelt att ta sig till platsen

Trygghet

- 7 av 8 svarade att de upplever platsen som trygg

Förbättringsförslag:

- Elljusspår/ motionsspår
- Utegy vid återvinningsstationen vid Källevägen
- Bevara området som tätortsnära grönområde
- Grillplatser
- Framkomlighet
- Förbättra vägarna upp till skogen så fler kan få ta del av området
- Ta bort bommen mellan Erikstorp och Varpås
- Satsa på Björnskogsvallen med nytt klubbhus och spårcentral för motionsspår

Bilaga 4:

Medborgarundersökning 2017

En medborgarundersökning för rekreatiomsområdet Rinna hölls sommaren 2017 i samband med detaljplanearbetet. Planarbetet har startats upp i omgångar och planuppdraget kvarstår. Syftet med medborgarundersökningen för Rinna var att undersöka möjligheten att utforma området till ett fritid- och rekreatiomsområde. Undersökningen bestod av en enkät och totalt inkom 267 svar. Syftet var att ta reda på:

- Vad som anses vara viktigt i ett rekreatiomsområde.
- Vilka områden kommuninvånarna använder idag för rekreation.
- Hur Rinnaområdet används idag samt hur området upplevs.
- Lämna egna förslag på vad de skulle vilja göra/ha i Rinnaområdet.

I denna bilaga redovisas en sammanfattning av de frågor som berör sociotopkarteringens frågor. Sammanfattningsvis är det snarlika svar från medborgarundersökningen från år 2017 och sociotopkarteringens enkät år 2023. I båda undersökningarna svarar merparten att de använder Rinnaområdet för promenader. I enkäten 2023 svarar ingen att de tar bilen till Rinnaområdet medan i undersökningen 2017 är det ungefär lika många som går till området som åker bil. I båda undersökningarna tycker majoriteten att det är enkelt att ta sig till platsen.

Rinnaområdet är stort och det kan vara en förklaring till varför inte fler lyfte bulleråtgärder som förbättringsförslag och varför det inte var tydligt i undersökningen 2017 om invånarna upplevde området som bullerstört.

Frågor om Rinnaområdet:

1. **På vilket sätt använder du Rinnaområdet idag (2017)?**
 - Promenad
 - Hundpromenad
 - Löpning
 - Cykling
2. **Hur tar du dig till området?**
 - Nästan 70 personer svarade går eller promenerar
 - Nästan 60 personer svarade Åker bil
3. **Upplever du att det är svårt att hitta i Rinnaområdet eller veta var man befinner sig? (snarlik fråga i enkäten 2023)**
 - Majoriteten svarar nej.
4. **Vad tycker du är viktigast att man ska kunna göra i Rinnaområdet? (förbättringsförslag)**
 - Promenader
 - Vara nära vatten
 - Motion, jogga, springa, utegym
5. **Vilken tid på dygnet besöker du oftast området? (inte en fråga i enkäten 2023)**
 - Kl.17-21
6. **Hur ofta besöker du Rinnaområdet? Om du svarar ”mer sällan än en gång i månaden” och ”mycket sällan” finns det någon orsak till att du inte besöker området? (inte en fråga i enkäten 2023)**
 - Finns inget att göra där
 - Oljud från motorväg
 - Använder andra områden
7. **Upplever du att Rinnaområdet är stört av buller från riksväg 40? (inte en fråga i enkäten 2023)**
 - Ungefär lika många svarar ja som nej.

Övergripande frågor:

9. **Hur upplever du tillgången till frilufts- och rekreatiomsområden är i Bollebygds tätort?**
 - Nästan hälften svarade dåligt, en fjärdedel mycket dåligt och en fjärdedel bra.
10. **Vad tycker du är viktigast i ett frilufts- och rekreatiomsområde?**
 - Motion och idrott
 - Vegetation
 - Lek
 - Händelser
 - Lugn
 - Vatten
11. **Vad brukar du göra i ett frilufts- och rekreatiomsområde?**
 - Promenera
 - Träna
 - Jogga
 - Cykla
 - Njuta av naturen
 - Umgås
 - Idrotta-bollsporter
 - Picknick
 - Leka med barnen
12. **Upplever du att något saknas i de områden du besöker?**
 - Motionsslinga
 - Lekplatser
 - Grillplatser/ Yta för picknick

*Ledande experter
för en levande värld.*

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

Rapport
**Analys av ekosystemtjänster inom Bollebygd
tätort**
Bollebygds kommun

Titel: Analys av ekosystemtjänster inom Bollebygd tätort

Version: 1

Datum: 2023-11-14

Uppdragsgivare: Bollebygds kommun

Uppdragsnummer: 2068–01

Dokumentnamn: Ekosystemtjänstanalys_Bollebygd_EnviroPlanning_2023

Rapport genomförd av: Dennis Jonason & Sofia Berg

Rapport verifierad av: Dennis Jonason

Bilder: EnviroPlanning AB

EnviroPlanning AB har på uppdrag av Bollebygd kommun genomfört en analys av ekosystemtjänster inom tätorten. Analysen har utförts genom en semi-kvantitativt värdering (högt, påtagligt eller visst värde) av grönytors betydelse för ekosystemtjänsterna biologisk mångfald, pollinering, bullerreglering, luftrening, flödesreglering och rekreation. Resultatet ska utgöra ett underlag vid uppdateringen av kommunens grönplan som underlättar och vägleder vid bedömning av framtida exploateringar, med strategier för att utveckla grönområden, gröna samband och ekosystemtjänster. Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) är medfinansierare för genomförandet av projektet.

Innehållsförteckning

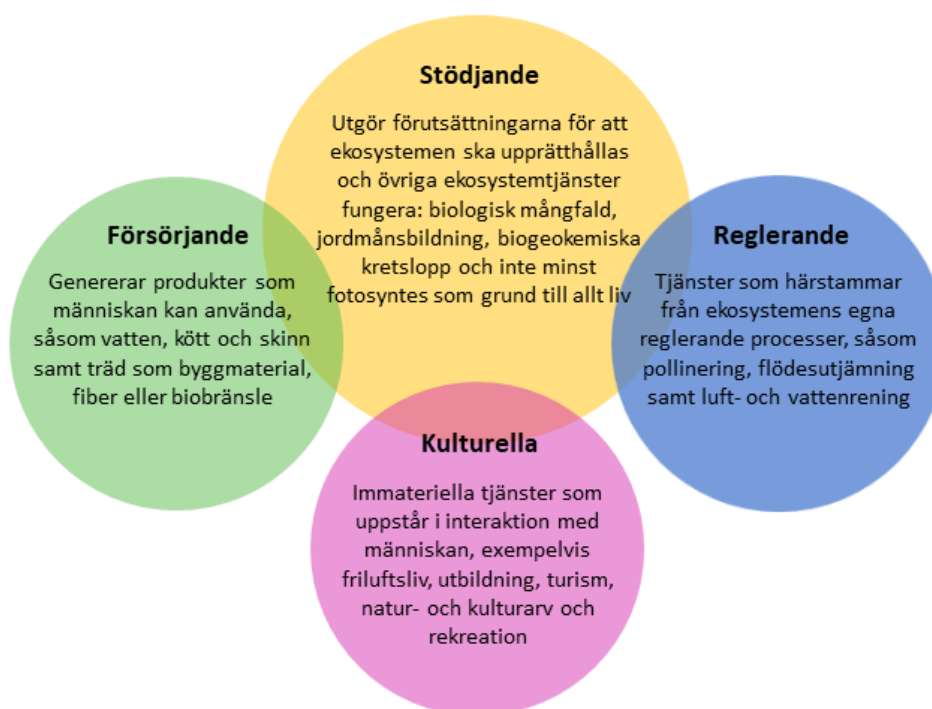
1	Inledning	1
1.1	Ekosystemtjänster.....	1
1.2	Uppdraget.....	3
2	Metod	4
2.1	Projektområde.....	4
2.2	Ingående ekosystemtjänster.....	4
2.3	Värdering av ekosystemtjänster.....	6
3	Resultat	8
3.1	Biologisk mångfald.....	8
3.2	Pollinering.....	9
3.3	Bullerreglering.....	10
3.4	Luftrening.....	11
3.5	Flödesreglering.....	12
3.6	Rekreation.....	13
4	Tillämpning av ekosystemtjänstanalysen	14
5	Referenser	15

1 Inledning

1.1 Ekosystemtjänster

Ekosystemen har enorm betydelse för människans välbefinnande och överlevnad genom de nyttor – ekosystemtjänster – de tillhandahåller. Begreppet myntades i syfte att påminna om människans beroende av naturen och definieras som *ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande* (Millennium Ecosystem Assessment, 2005; TEEB, 2012).

Ekosystemtjänster delas vanligen in i kategorierna försörjande, reglerande, kulturella och stödjande. De stödjande tjänsterna såsom biologisk mångfald, fotosyntes och olika kretslopp utgör förutsättningarna för att övriga tjänster ska fungera. De reglerande ekosystemtjänsterna härstammar från ekosystemens grundläggande funktioner som pollinering och vattenrening, försörjande ekosystemtjänster genererar produkter som människan kan använda, medan kulturella ekosystemtjänster är immateriella tjänster som uppstår i interaktion med människan (Figur 1).

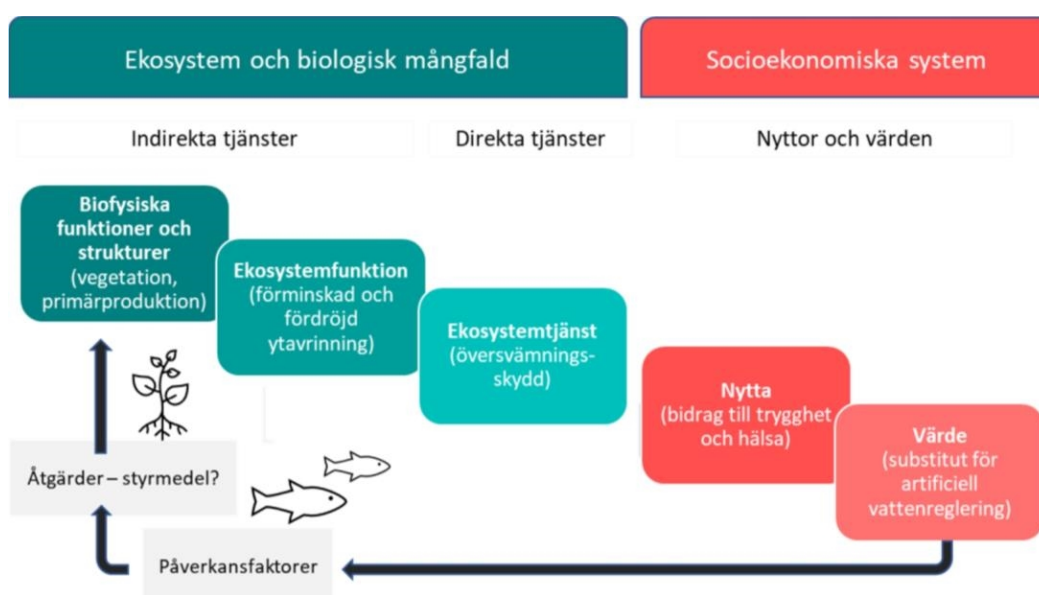
Figur 1. Beskrivning av stödjande, försörjande, kulturella och reglerande ekosystemtjänster.

Förväntningar på att myndigheter, kommuner, företag och organisationer ska värdera och ta hänsyn till ekosystemtjänster ökar och finns upptaget i etappmålet för Hållbar stadsutveckling, som är en del av de svenska miljömålen och anger att:

”En majoritet av kommunerna ska senast år 2025 ta tillvara och integrera stadsgreener och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.”

Etappmålet syftar till att möjliggöra för hållbar stadsutveckling och är definierat för att förenkla processen med att nå generationsmålet och miljömålen (Sveriges miljömål, 2023).

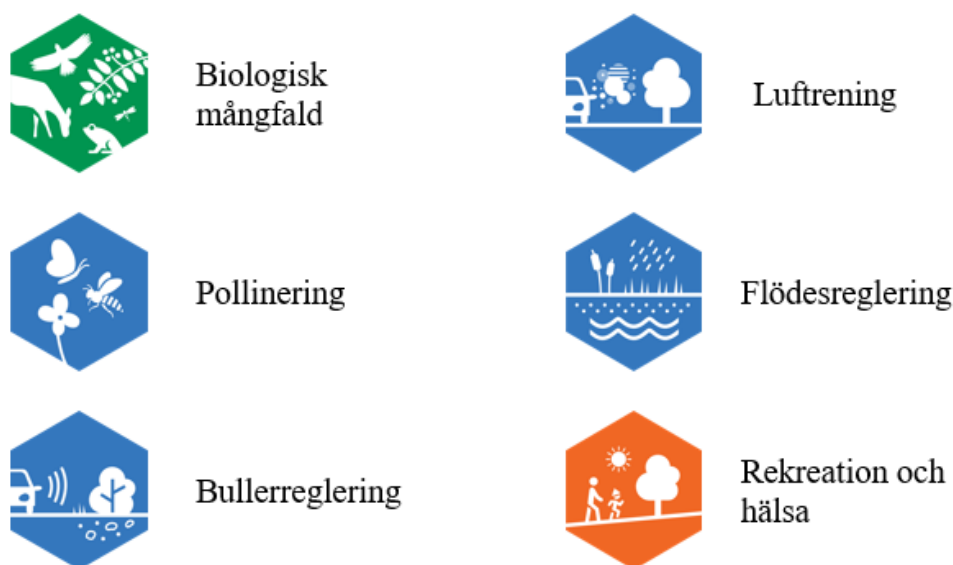
Betydelsen av ekosystemtjänster i samhällsplanering kan illustreras med hjälp av kaskadmodellen som visar på en stegvis koppling mellan ekologiska strukturer och funktioner, ekosystemtjänster och samhällsnyttor (Figur 2)

Figur 2. Kaskadmodellen som visar relationen mellan ekosystemet och socioekonomiska och ekonomiska värden. Figur efter illustration i Naturvårdsverket 2017.

1.2 Uppdraget

EnviroPlanning AB har fått i uppdrag av Bollebygds kommun, genom statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA), att utföra en ekosystemtjänstanalys som karterar, värderar och visualiserar ekosystemtjänster inom tätorten. De ekosystemtjänster som ingått är sådana som anses vara av särskild betydelse inom städer och har valts ut i samråd med representanter från Bollebygd kommun (Figur 3).

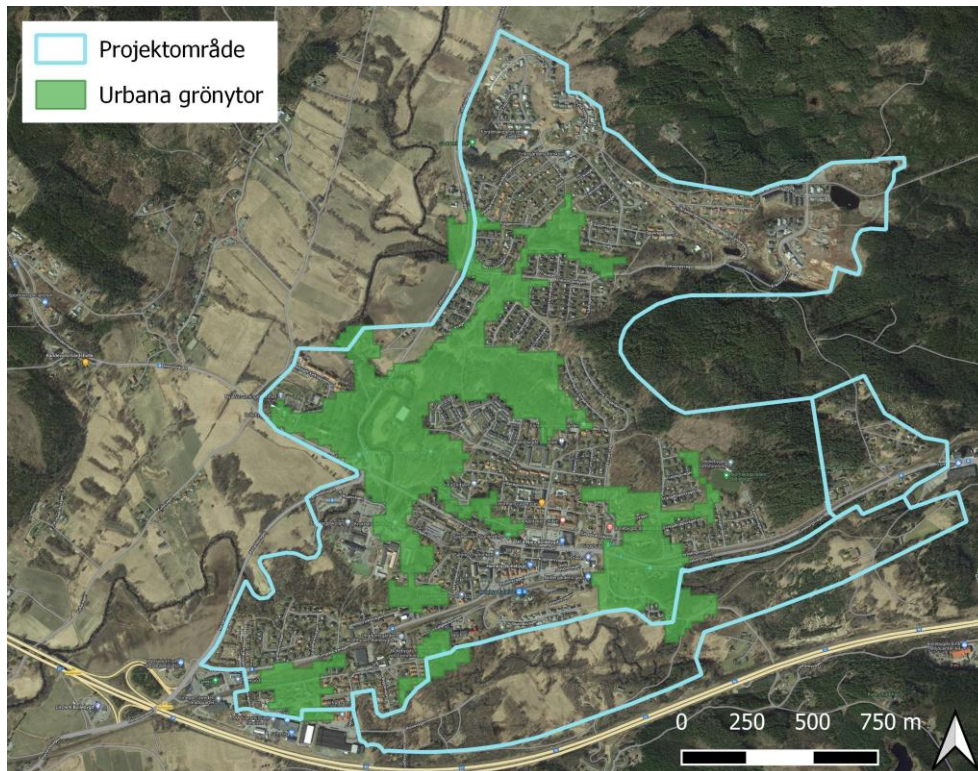
Figur 3. Utvalda ekosystemtjänster som ingår i analysen. Ikoner från The New Division/Boverket (CC BY-ND 4.0.)

Syftet med uppdraget är att identifiera och analysera olika grönytors betydelse för förmedlingen av ovan nämnda ekosystemtjänster. Resultatet ska utgöra ett underlag vid framtagandet av kommunens grönplan, som i sin tur ska bilda ett planeringsunderlag som underlättar och vägleder vid bedömning av framtida exploateringar. Grönplanen syftar även till att innehålla strategier för att utveckla grönområden och gröna samband inom kommunen, samt uppmärksamma ytor av betydelse för viktiga ekosystemtjänster.

2 Metod

2.1 Projektområde

Inom projektområdet Bollebygd tätort finns ytor som enligt nationell marktäckedata klassas som urbana grönytor (Figur 4). Kartmaterialet tillhandahålls av Naturvårdsverket och inkluderar vegetationsrika områden inom tätorter såsom parker, gräsfält, kyrkogårdar, koloniområden och skogsområden. Minsta redovisningsenhet är 2 ha där >70% ska utgöras av vegetation medan resterande yta kan bestå av byggnader och andra artificiellt hårdgjorda ytor (Naturvårdsverket, 2014). Karteringen av ekosystemtjänster har utgått från dessa områden, men har även inkluderat andra grönytor inom projektområdet som inte omfattas av Naturvårdsverkets definition men som ändå anses fylla en betydelsefull roll för förmedlingen av ekosystemtjänster.

Figur 4. Urbana grönytor inom projektområdet.

2.2 Ingående ekosystemtjänster

Sex ekosystemtjänster har ingått i analysen, utvalda i samråd med kommunen efter deras särskilda betydelse inom Bollebygds urbana miljöer, vilket gör dem till värdefulla verktyg i den kommunala planprocessen.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald, det vill säga variationsrikedomen bland levande organismer, är en stödjande ekosystemtjänst som på ett eller annat sätt utgör förutsättning för alla andra ekosystemtjänster. Ett exempel är insekter som behövs för att pollineringstjänsten ska fungera och således för produktionen av mat. Ett annat är träd och buskar som bland annat bidrar till rekreation och hälsa, liksom djurlivet som håller till i dessa.

Pollinering

Pollinerande insekter är avgörande för en stor del av vår matproduktion. Det gäller inte enbart på landsbygden utan även i urbana trädgårdar och kolonilotter. Även det vilda växtlivet är i mycket stor omfattning beroende av insektpollinering, som i sin tur bidrar med blomsterprakt och andra nyttor för oss människor.

Bullerreglering

Att minimera buller eller att minska den negativa upplevelsen av buller, är framför allt i stadsmiljöer av särskild betydelse då det annars kan orsaka negativa hälsoeffekter såsom sömnsvärigheter och på sikt hjärt-kärlsjukdomar. Olika former av grönska såsom gräsytor, träd och planteringar fyller här en viktig roll genom att absorbera ljud. Samtidigt fungerar exempelvis träd som habitat till fåglar, vars sång kan maskera sådant ljud som annars kan upplevas som obehagligt.

Luftrening

Träd och annan grönska har luftrenande förmåga genom att de fångar upp skadliga partiklar från exempelvis vägtrafiken, vilka annars har en hälsovådlig effekt. Partiklarna spolas sedan bort av regn och undviker således att hamna i människors luftvägar. Grönska kan även rena luften från gasformiga luftföroreningar såsom marknära ozon, kväveoxider och koldioxid, samtidigt som syrgas frisläpps. Olika träd samt var och hur de står formerade har betydelse för luftreningskapaciteten. Kunskapen om detta i kommunala planeringsprocesser kan således leda till renare luft.

Flödesreglering

Klimatförändringarna förutspås leda till mer och kraftfullare regn i vår del av världen. Städer är sårbara gentemot större vattenmängder på grund av stor andel hårdgjord yta som orsakar ansamling av vatten och således risk för översvämning, erosion och materiella skador. Problemet kan reduceras med hjälp av icke-hårdgjorda ytor såsom gräsmattor och skogar där vattnet kan infiltrera marken eller sugas upp av träd och andra växter. Tack vare det kan skadliga toppar i flödesmängder regleras och kostsam utbyggnad av befintliga dagvattensystem undvikas. Även sjöar och vattendrag fyller en viktig reglerande funktion i detta avseende.

Rekreation

Naturmiljöer med sin variationsrikedom av former, färger, dofter, ljud och upplevelser bidrar positivt till människans rekreation och hälsa på flera plan. Bland annat uppmuntrar det till motion och sociala samspel såsom promenader och svampplockning. Även ljud från naturen såsom fågelsång har betydelse för människors välmående, inte minst för stadsbor då forskning påvisat tydligt avstressande effekt av detta. Stadsnära skogar, grönska och biologisk mångfald samspelar därför i denna kulturella ekosystemtjänst.

2.3 Värdering av ekosystemtjänster

Syftet med en ekosystemtjänstanalys är att identifiera, kartlägga eller värdera ekosystemtjänster för att skapa en mer effektiv och hållbar förvaltning av ekosystemen. Värdering av ekosystemtjänster är viktigt för att skapa förståelse över människans beroende av dem och för att vi ska se på naturen utifrån olika synsätt. Utan, eller med underskattad, värdering riskerar förmedlingen av ekosystemtjänster att få låg prioritet i beslutsprocesser, vilket i slutändan äventyrar välbefinnandet hos nuvarande och kommande generationer. Korrekt värdering kan å andra sidan vägleda beslutsfattandet genom avvägningar av olika alternativ. Värdering av ekosystemtjänster kan således ses som vitalt för arbetet för en hållbar utveckling (Naturvårdsverket, 2015).

Naturvårdsverket har utformat en guide för värdering av ekosystemtjänster (Naturvårdsverket, 2015). Enligt den kan en värdering ske på olika sätt:

- **Kvalitativ värdering:** Värden uttrycks i ord. Exempelvis hur experter eller allmänhet tycker i en viss fråga eller hur något (ett naturområde etcetera) upplevs.
- **Semi-kvantitativ värdering:** Värden uttrycks i en poängskala eller i beskrivande ord, exempelvis från 1–5 eller från lågt till högt.
- **Kvantitativ värdering:** Värden uttrycks genom någon fysisk enhet eller indikator, till exempel mängden råvaror som produceras under en viss period eller antalet besök till ett rekreationsområde.
- **Monetär värdering** – värden uttrycks monetärt, om möjligt.

I det här uppdraget har värderingen av ett områdes förutsättningar att leverera ekosystemtjänster skett semi-kvantitativt enligt kriterier i Tabell 1. Olika grönytors förmåga att uppfylla kriterierna identifierades genom fältbesök 16–18 maj 2023 av Dennis Jonason, Sofia Berg, Emma Håkansson och Simon Rasmussen, EnviroPlanning AB.

Tabell 1. Kriterier för kvantitativ värdering av ekosystemtjänster.

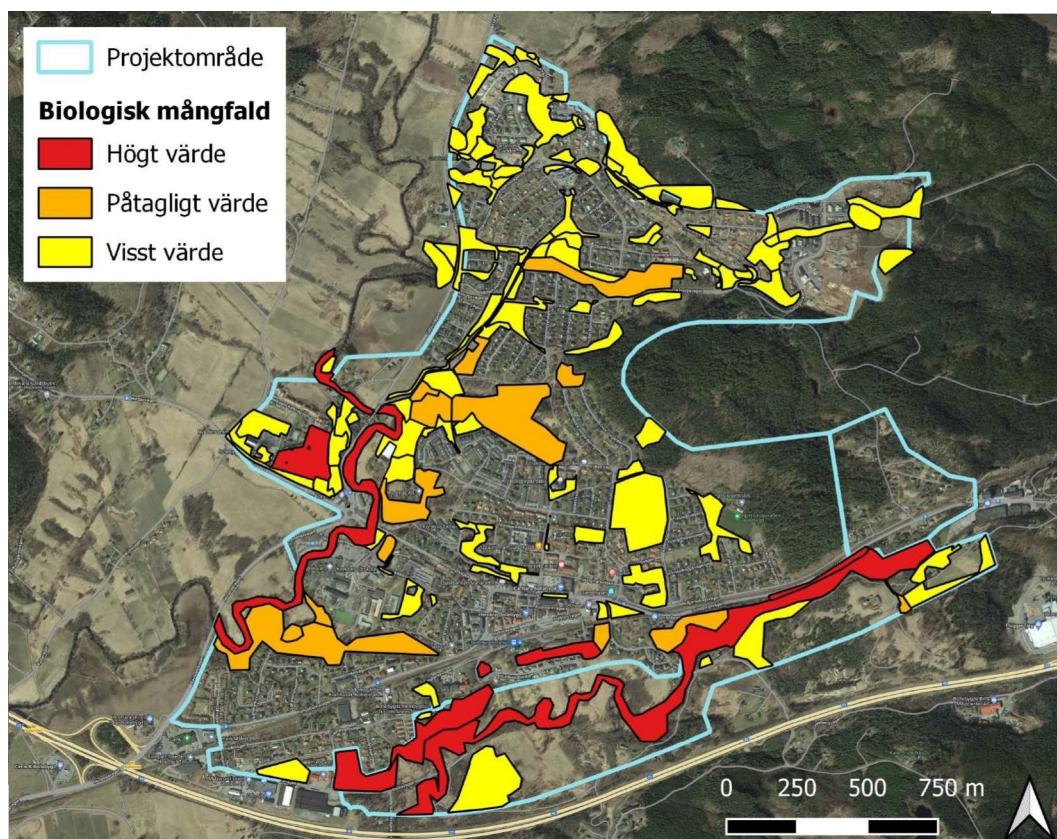
Ekosystem-tjänst	Stor betydelse – klass 1	Påtaglig betydelse – klass 2	Viss betydelse – klass 3
Biologisk mångfald	Områden som hyser högsta eller högt naturvärde (klass 1 och 2) enligt SIS standard för naturvärdesinventering.	Områden som hyser påtagligt naturvärde (klass 3) enligt SIS standard för naturvärdesinventering.	Områden som hyser visst naturvärde (klass 4) enligt SIS standard för naturvärdesinventering.
Pollinering	Stor förekomst av blomrika strukturer (ej invasiva arter) Och/eller Flera småbiotoper för övervintring och boplatser (rösen, sandmarker, hålträd, m.fl.)	Flera förekomster av blomrika strukturer Och/eller Övervintringsområden eller boplatser för pollinerare	Viss förekomst av blomrika strukturer Och/eller Viss förekomst av övervintringsområden eller boplatser
Bullerreglering	Skog eller stor förekomst av äldre träd och buskar på mjuk mark	Förekomst av äldre träd och buskar på hårdgjord mark Och/eller Mjuk mark med förekomster av yngre träd och buskar	Förekomst av yngre träd och buskar på hårdgjord mark Och/eller Mjuk mark med enstaka träd och buskar
Luftrening	Blandskog Lövskog Stora lövträd	Barrskog Stora barrträd	Öppen mark med vegetation Och/eller Yngre träd
Flödesreglering	Sjö, vattendrag, större våtmark (> 1ha)	Skogar på mjuk mark Mindre våtmarker (<1ha) Områden med flertal stora träd	Gräsytor Områden med yngre träd Enstaka äldre träd Småvatten
Rekreation	Bedömningen utgår från följande åtta kriterier: - Stora, höga träd - Skogskänsla (halvöppen skog av naturlig karaktär) - Vyer, öppna landskap - Vatten - Biologisk mångfald - Mötesplats - Aktiviteter (bad, bärplockning, bergsklättring, etcetera) - Tillgänglighet (inom platsen, ej till platsen) Ett område med 1–3 kriterier tilldelas visst värde, 4–5 kriterier påtagligt värde och 6–8 kriterier högt värde.		

3 Resultat

Ekosystemtjänstanalysen redovisas i form av denna rapport med kartor som visualiserar respektive ekosystemtjänsts värde (visst, påtagligt eller högt) inom projektområdet, samt med tillhörande geodata (.shp) för vidare tillämpningar av kommunen.

3.1 Biologisk mångfald

De områden med störst värde för biologisk mångfald sammanfaller med de områden som pekats ut i den naturvärdesinventering som nyligen utförts inom samma projektområde (Figur 5; EnviroPlanning, 2023). Vattendragen Sörån och Nolån med omgivande svämplan, träd och buskar är särskilt betydelsefulla genom att de bidrar med en rad olika livsmiljöer för både vatten- och landlevande arter. Även torrbackarna söder om tågstationen vid Guldsandbivägen, som i naturvärdesinventeringen tillhavs högsta naturvärde (klass 1), framhävs i analysen. Detta tack vare den artrika flora som i kombination med den sandrika miljön skapar mycket goda förutsättningar för bland annat många insekter.

I dagsläget sker vissa restaureringsinsatser av naturen inom kommunen, vilka över tid kommer att bidra till högre värden för biologisk mångfald. Naturmiljön runt vattentornet är ett exempel på det där yngre ekar frihuggits och

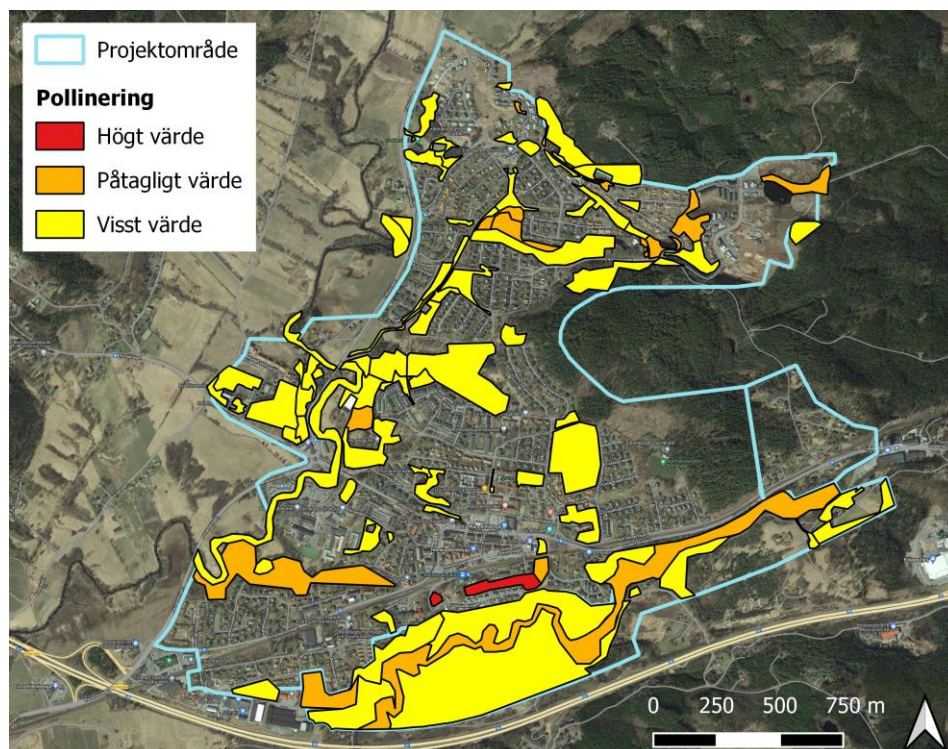
marken gjorts mer solbelyst. Även andra områden såsom skogsområdet vid discgolfbanan skulle gynnas av sådana insatser. Över lag kan sägas att ju större ett område är, desto mer bidrar det till den biologiska mångfalden. Vid framtida exploateringar det därför viktigt att ha en strategi som inte bidrar till ökad fragmentering av grönyttorna.

3.2 Pollinering

För ekosystemtjänsten pollinering utgör torrbackarna vid Guldsandbivägen det enda området som fått högt värde (Figur 5). I tätorter förekommer sällan blomrika miljöer som artrika vägkanter eller naturbetesmarker så resultatet var väntat. Däremot bidrar ofta villaträdgårdar positivt till pollinerande insekter genom rabatter och fruktträd, men dessa har inte ingått i denna analys.

För kommunen finns flera relativt enkla åtgärder för att gynna pollinatörer:

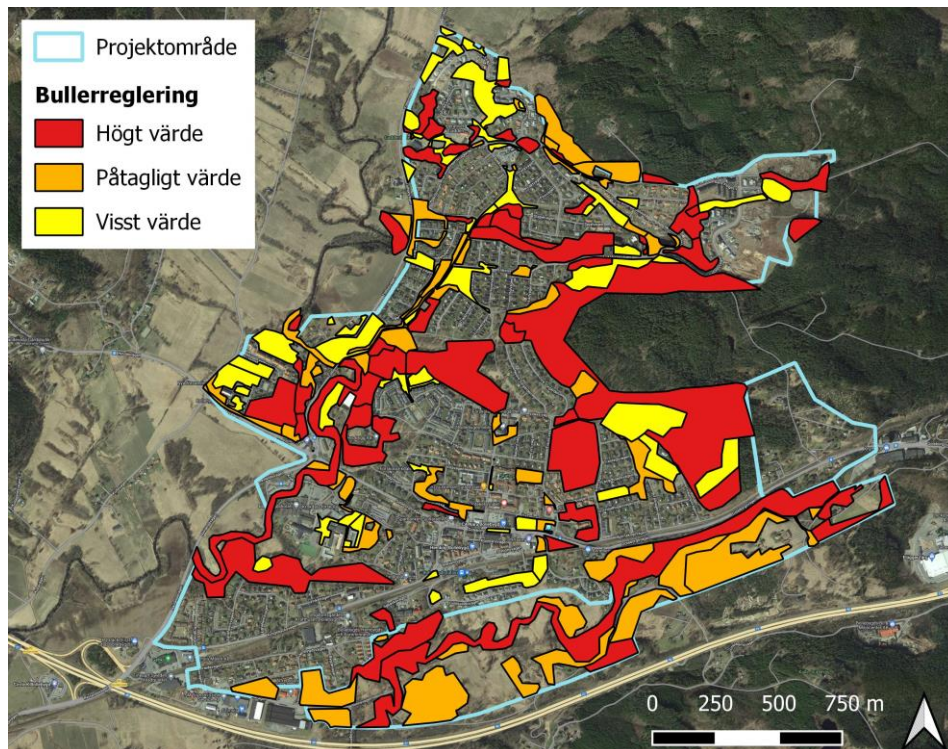
- Välj i första hand blommande växter framför rent dekorativa i offentliga rabatter, samt blommande träd såsom rönn, oxel och lind.
- Använd växter med olika blomningstid så att det finns tillgång till nektar och pollen under hela säsongen, från tidig vår till sen höst.
- Välj växter med dokumenterad hög attraktionskraft och som kan bidra med högkvalitativ och riklig nektar och pollen, exempelvis honungsört och klintväxter. Läs mer om lämpliga växter i Gustavsson (2022).
- Värna sälgar som tidig pollenresurs på våren.

Figur 5. Värdet av ekosystemtjänsten pollinering inom Bollebygd tätort.

3.3 Bullerreglering

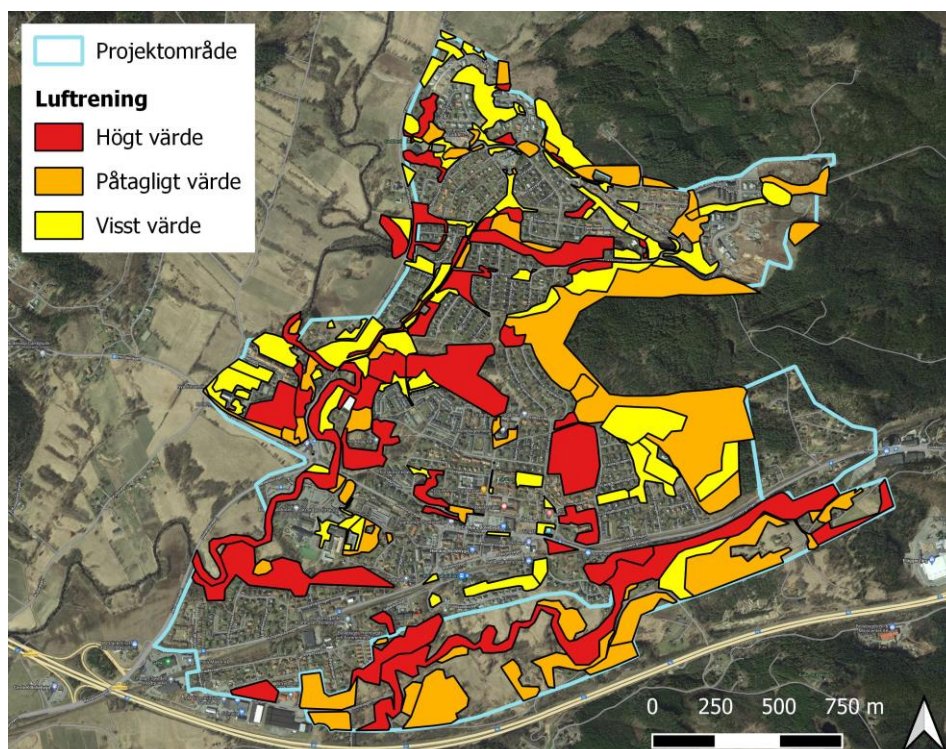
Bollebygds tätort har förhållandevis mycket grönytor som kan bidra till bullerreglering (Figur 6). Stora som små områden har tilldelats högt värde för tjänsten, men det är viktigt att betona att ju större ett område är desto högre bullerreglerande kapacitet har det. De största grönytorna är därmed särskilt värdefulla och påverkas i mindre grad av kanteffekter, vilket samstämmer med rekommendationerna för biologisk mångfald. Att säkerställa hög grad av grönska inom tätorten bidrar till effektiv bullerreglering och bidrar samtidigt positivt till övriga ekosystemtjänster.

Figur 6. Värdet av ekosystemtjänsten bullerreglering inom Bollebygd tätort.

3.4 Luftrening

Den bullerreglerande kapaciteten kopplar starkt till den luftrenande (Figur 7), då samma strukturer i form av träd, buskar och lövtäcke samspelar. Mindre skillnader kan förekomma exempelvis beroende på vilka trädslag grönyttorna består av. Störst betydelse har stora lövträd vars omfattande bladyta kan fånga upp många luftburna föroreningar. Funktionen är dock sämre vintertid, varför inslag av barrträd och vintergröna buskar även bör finnas. En mångfald av arter och strukturer är därför att föredra.

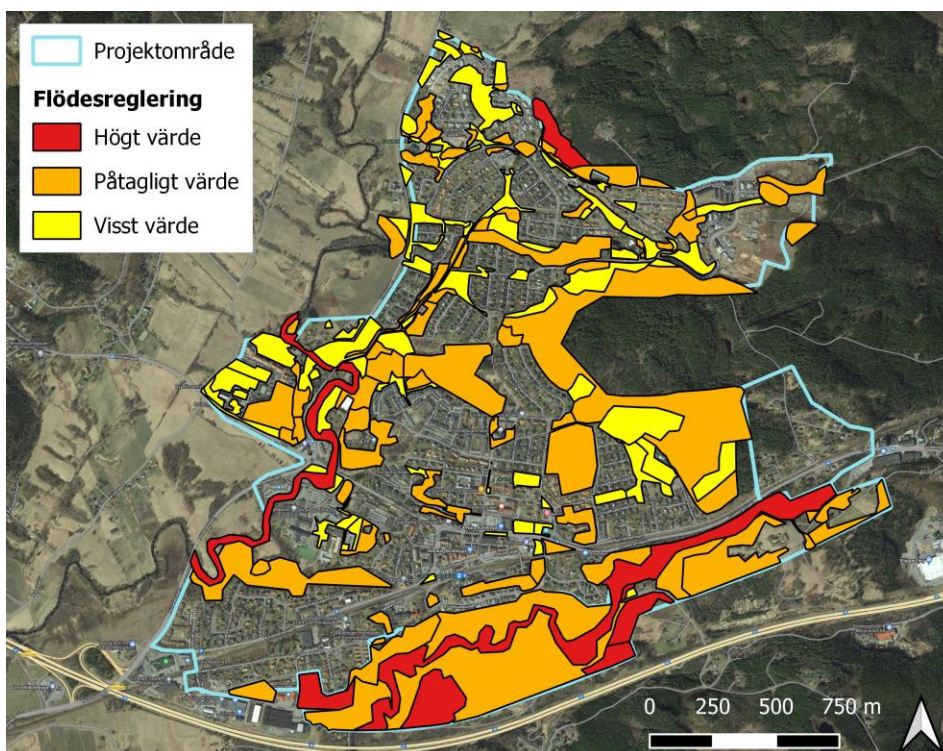

Figur 7. Värdet av ekosystemtjänsten luftrening inom Bollebygd tätort.

3.5 Flödesreglering

All form av grönyta har någon form av flödesreglerande kapacitet. Det kan exempelvis ske genom att vatten infiltrerar marken till skillnad från att det rinner av en hårdgjord yta, att växtlighet suger upp vattnet eller att marker såsom sumpskogar och kärr tillåter magasinering utan att skada uppstår på naturmiljön. På så sätt bromsas vattnet i sin vidare färd och flödestoppar kan med större sannolikhet undvikas. Blåstrukturer såsom vattendrag och dammar är särskilt viktiga då de kan ha möjlighet att magasinera och/eller föra mycket stora volymer vatten vidare på ett säkert sätt. Sörån och Nolån ges därför högt flödesreglerande värde i det avseendet (Figur 8). Viktigt är dock att betona att det inte enbart är själva vattenfåran som är av betydelse utan även omgivande svämplan över vilket vattennivån tillåts stiga.

För att stärka ekosystemtjänsten flödesreglering inom framtida detaljplaner är öppna dagvattenlösningar att föredra framför kulverterade. Med rätt utformning och skötsel har dessa möjlighet att omhänderta och bromsa stora mängder vatten, samtidigt som de kan tillföra positiva effekter för biologisk mångfald med földeffekter på exempelvis pollinering samt bidra till trivsamma miljöer av värde för rekreation.

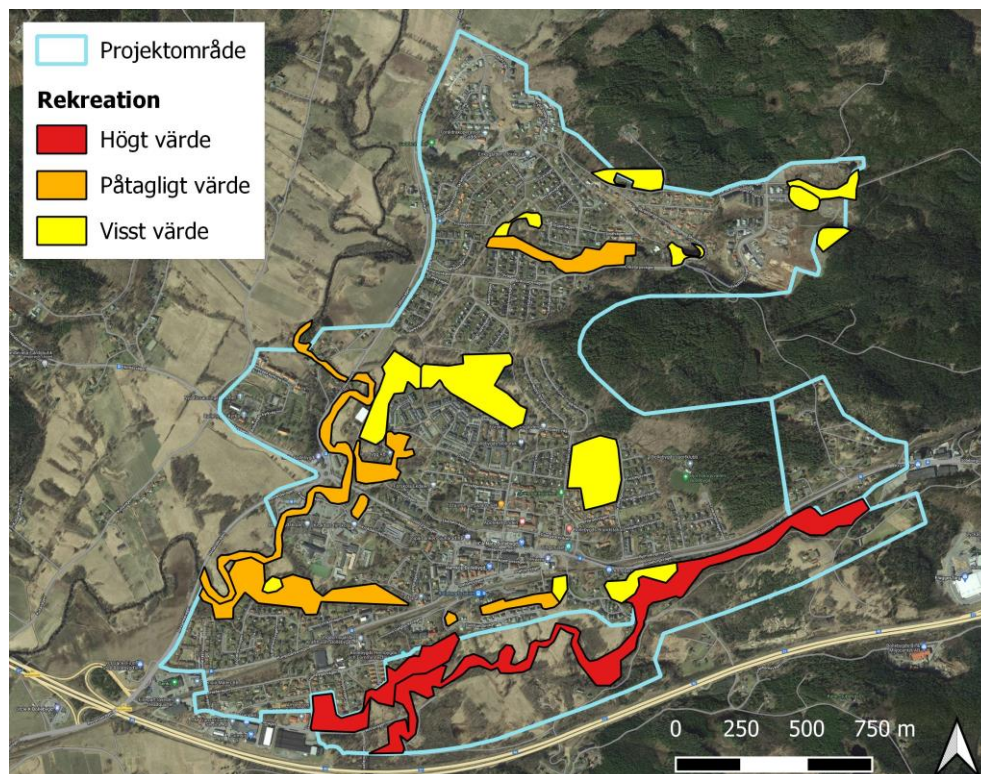

Figur 8. Värdet av ekosystemtjänsten flödesreglering inom Bollebygd tätort.

3.6 Rekreation

Söråns strömmande vatten, omgivande skogar, ett rikt växt- och djurliv och relativt god tillgänglighet ger även högt värde med avseende på ekosystemtjänsten rekreation (Figur 9). Nolån har till viss del motsvarande förutsättningar, men dess stadsnära läge och mindre grad av naturlighet minskar rekreationsvärdet till påtagligt. Påtagliga värden förekommer även exempelvis vid de artrika torrbackarna söder om stationen samt i skogen som omgärdar discgolfbanan. Just discgolfbanan är ett utmärkt exempel på hur ett grönområde kan tillgänglighetsanpassas utan att det för den delen mister sin naturlighet, vilket är en strategi att värna högt.

Det går även att öka naturligheten på områden för att göra dem mer attraktiva för rekreation. Exempelvis finns en enförmig och mörk granproduktionsskog strax norr om vattentornet. I stället för att kalavverka skogen när den dagen kommer så kan plockhuggning vara ett alternativ. Genom att inte ta ner alla träd kan en känsla av skog bevaras samtidigt som nya miljöer kan uppstå i gläntor som bildas. Det skapar en variation som kan komma till glädje för både människor och djur!

Figur 8. Värdet av ekosystemtjänsten rekreation inom Bollebygd tätort.

4 Tillämpning av ekosystemtjänstanalysen

Ekosystemtjänstanalysens primära syfte är att utgöra vägledande redskap vid kommunala planprocesser för att exempelvis kunna prioritera vissa områden framför andra vid exploatering. Redan idag tas hänsyn till faktorer såsom fornminnen, bullernivåer och naturvärden, och ekosystemtjänstanalysen utgör här ytterligare ett verktyg med informationsunderlag för att förfina urvalsprocessen.

Att helt undgå att påverka förmedlingen av ekosystemtjänster vid exploatering kan vara svårt, men ekosystemtjänstanalysen kan underlätta för att minimera de negativa följderna. Ekosystemtjänstanalysen ger även kunskaper om vad som eventuellt "byggs bort", vilket är avgörande för att rätt kompensationsåtgärder kan genomföras.

Det är viktigt att inte bara utgå från hur en ekosystemtjänst kan komma att påverkas, utan det bör ske med alla ekosystemtjänster simultant för att en helhetsbild ska kunna ges. Detta för att ett område kan sakna betydelse för förmedlingen av en ekosystemtjänst men ha mycket hög betydelse för en annan.

5 Referenser

- EnviroPlanning, 2023. Naturvärdesinventering inom Bollebygd tätort.
- Gustavsson, B., 2022. Blommor för bin – en sammanställning av olika örter attraktionsvärde för bin. JO22:6 Jordbruksverket. Jordbruksverket, 2022.
- Millennium Ecosystem Assessment. (2005). *Ecosystems and human well-being: synthesis*. Island Press, Washington DC.
- Naturvårdsverket. (2014. Svenska Marktäckedata – produktbeskrivning. Utgåva 1.1. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2015. Guide för värdering av ekosystemtjänster. Rapport 6690. Naturvårdsverket, Stockholm
- Naturvårdsverket, 2017. Ekosystemtjänstförteckning med inventering av dataunderlag. Rapport 6797. Naturvårdsverket, Stockholm.
- TEEB, 2012. The Economics of Ecosystems and Biodiversity: Ecological and economic foundations. Earthscan, London, UK, and Washington DC, USA.
- Sveriges miljömål, 2023.
<https://www.sverigesmiljomal.se/etappmalen/integrering-av-stadsgronska-och-ekosystemtjanster-i-urbana-miljoer/> (2023-09-26)

BOLLEBYGDS
KOMMUN

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Grönplan för Bollebygd tätort

Upprättad 2024-09-05
KS2024/8

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Hur samrådet har bedrivits	3
Sammanfattning	3
<i>Ändringar sedan samråd/granskning.....</i>	<i>3</i>
<i>Kvarstående synpunkter.....</i>	<i>4</i>
<i>Ställningstagande.....</i>	<i>4</i>
Yttranden	5
<i>Myndigheter.....</i>	<i>5</i>
<i>Kommunala nämnder och råd.....</i>	<i>6</i>
<i>Politiska partier</i>	<i>8</i>
<i>Företag och föreningar.....</i>	<i>10</i>
<i>Övriga</i>	<i>13</i>
Medverkande.....	14

HUR SAMRÅDET HAR BEDRIVITS

Planförslag har varit ute för samråd från 2024-03-08 till 2024-04-30.

Berörda myndigheter, organisationer och nämnder har underrättats. Handlingarna har även varit utställda på biblioteket i Bollebygd och på kommunens hemsida. Totalt har 9 yttranden inkommit under samrådstiden. Inkomna yttranden sammanfattas och besvaras i denna samrådsredogörelse.

SAMMANFATTNING

En myndighet, tre kommunala nämnder, det kommunala ungdomsrådet, två politiska partier, en förening och en privatperson har inkommit med yttranden som pekar på ett antal möjliga förändringar av planförslaget. Medan vissa revideringar har genomförts i enlighet med inkomna yttranden, har andra istället bemötts med förklaringar till varför föreslagna ändringar inte kan genomföras.

Bland annat har två nya kartor tillkommit i grönplanen, till följd av inkomna yttranden. En karta visar biotopskyddsområde, område med naturvårdsavtal samt artrika vägkanter som utpekats av Trafikverket. Den andra kartan är mer utzoomad för att tydligare visa grönplanens förhållande till omgivande landskap, där värdetrakt för skyddsvärda lövträd samt ekar har inkluderats. Två kartor har även reviderats. En karta som tidigare bara visade översvämningsrisken inom avgränsningsområdet, inkluderar nu strandskydd. Kartan för ekosystemtjänsten biologisk mångfald inkluderar numera även dammarna i Erikstorp.

Vad gäller texten i grönplanen har flera förtydliganden gjorts, men även vissa nya delar tillkommit. Nyttillkommen text inkluderar bland annat en kortare barnkonsekvensanalys, text om grönområdenas effekt på folkhälsan, ekosystemtjänsternas förhållande till ekonomisk hållbarhet och att forskning visar att människors benägenhet att nyttja grönområden minskar när avståndet till dessa överskrider 300 meter. Förtydliganden har även gjorts gällande bland annat skadelindringshierarkin och texten som beskriver naturvårdsarter samt naturvärdesobjekt. Flertalet mindre revideringar och redaktionella ändringar har även genomförts.

Önskemål om att grönplanens avgränsningsområde ska utvidgas samt att nya områden bör pekas ut på kartorna som bland annat visar naturvärdesobjekt och ekosystemtjänsten pollinering, har även framförts. Detta är synpunkter som av olika skäl inte kunnat åtgärdas, vilket motiveras i kommunens svar under respektive yttrande nedan.

Ändringar sedan samråd

- Ny karta som visar biotopskyddsområde, område med naturvårdsavtal samt Trafikverkets artrika vägkanter har tillkommit
- Ny karta som visar värdetrakter för skyddsvärda lövträd samt för ekar har tillkommit, detta för att tydligare framhäva landskapsperspektivet
- Karta 19 som tidigare endast visade översvämningsrisken i området, inkluderar nu även strandskydd
- Koppling mellan ekosystemtjänster och ekonomisk hållbarhet har förtydligats
- Barnkonsekvensanalys har tillkommit
- Länsstyrelsens kartunderlag för grön infrastruktur samt det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen lyfts fram
- Text gällande skadelindringshierarkin har förtydligats
- Ny mening har tillkommit i beskrivningen av riktlinje 3, som framhäver vikten av att grönstråkets funktion bibehålls vid en eventuell exploatering eller annan störning

- Resonemang gällande att det ibland kan uppstå konfliktpunkter mellan rekreation och naturvärden har tillkommit
- Text som preciserade vilken typ av byggnation som är lämpligt i ett område med översvämningrisk har strukits, då en bedömning behöver göras i varje enskilt fall
- Grönplanens avgränsning, såväl geografisk som tematisk, har förtydligats
- På vilken grund arter har inkluderats i kartan som visar naturvårdsarter har förtydligats
- Det har förtydligats att arter registrerade i Artportalen har beaktats vid utpekandet av naturvärdesobjekt
- Att barn och unga är extra känsliga för buller har framhävts, varför ekosystemtjänsten bullerreglering är av extra stor vikt i nära anslutning till skolor och förskolor
- Text har tillförts både i grönplanen och i sociotopkarteringen som framhäver forskning som visar på att nyttjandet av grönområden minskar när dessa är på mer än 300 meter från bostaden
- Text om satsningar på hotade pollinatörer i Söråns dalgång har adderats, där vikten att se pollinering ur ett landskapsperspektiv även poängteras.

arstående synpunkter

- Grönplanens avgränsningsområde har inte utökats, då detta skulle innebära mycket stora kostnader. Varför områdena inte inkluderats från första början har lyfts fram i kommunens kommentar till respektive yttrande
- Kartorna som visar naturvärdesobjekt och ekosystemtjänsten pollinering har ej utökats med fler områden. Detta har motiverats i kommunens kommentar till respektive yttrande
- En sammanslagen karta där grönområdenas naturvärden, sociala värden och ekosystemtjänster alla visas har ej tagits fram, detta då det inte anses kunna genomföras på ett sätt som inte ger en missvisande bild av olika områdens värden

Ställningstagande

En avvägning har gjorts mellan olika enskilda och allmänna intressen vilket har resulterat i en samlad bedömning. Planhandlingarna har justerats enligt kommentarerna ovan och förvaltningen anser därmed att Grönplan för Bollebygd tätort kan gå upp för antagande.

YTTRANDEN

Inkomna yttranden följer ordningen myndigheter, kommunala nämnder och råd, företag och föreningar och sist övriga som har inkommit med synpunkter. Endast yttrandet från länsstyrelsen har sammanfattats, övriga presenteras i sin fulla version. Länsstyrelsens yttrande kan begäras ut i sin helhet.

Dataskyddsförordningen innebär att den version av samrådsredogörelse som publiceras på hemsidan inte får innehålla några personuppgifter. Samrådsredogörelsen är allmän handling vars originalversion kan begäras ut.

Myndigheter

1. Länsstyrelsen

Då synpunkterna från länsstyrelsen är alltför omfattande, har endast den sammanfattning som länsstyrelsen själva sammanställt inkluderats nedan. Fullständig version av yttrandet är offentlig handling och kan därför begäras ut.

Länsstyrelsen ser mycket positivt på Grönplan för Bollebygd tätort som både i kunskapsunderlag och ställningstaganden väger samman ekologiska, sociala och ekonomiska värden och ekosystemtjänster i den gröna infrastrukturen.

Länsstyrelsens synpunkter omfattar bland annat att en del av riktlinjerna i fokusområdena och beskrivningen av gröna stråk konkretiseras, att de sammanvägda värdena för olika grönområden beskrivs och tydliggörs samt att grönplanen tydligare anger hur den ska användas i enskilda ärenden. Dessa synpunkter kan både användas i utvecklingen av grönplanen och i arbetet med det kommande åtgärdsprogrammet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkterna har noterats. Följande revideringar har genomförts till följd:

- Länsstyrelsens kartunderlag för grön infrastruktur lyfts fram och rekommenderas att användas vid framtida planering och byggnation.
- Regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen nämns.
- Avsnittet om grönstråk har setts över och i viss mån konkretiserats. Det ska dock noteras att det är en enklare analys som ligger till grund för grönstråken, vilket är skälet till att dessa inte kunnat preciseras med högre detaljnivå sett till exempelvis funktion eller bredd. Istället har formulering tillförts där det poängteras att en bedömning behöver göras i varje enskilt fall för att grönstråkets funktion inte ska gå förlorad.
- Det digitala verktyget ESTER 2.0 kommer undersökas och eventuellt lyftas fram som en del av grönplanens åtgärdsprogram.
- Text om skadelindringshierarkin har utvecklats, för att ge läsaren en bättre förståelse för dess innebörd.
- Hur grönplanen ska tillämpas i processer som rör PBL förtydligas.
- Redaktionella ändringar och flertalet föreslagna förbättringar har genomförts i enlighet med länsstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsen föreslog även att en sammanslagen karta togs fram, där naturvärden, sociala värden och ekosystemtjänster visades tillsammans. Tanken i sig är god, men då detta inte anses kunna

genomföras på ett sätt som inte blir missvisande, har en sådan karta inte tagits fram. Det finns flera utmaningar, men allra främst är det svårt att på ett objektivt sätt väga ekosystemtjänsterna mot naturvärden och sociala värden. Detta beror på att ekosystemtjänsterna inte endast värderas baserat på deras klassning (högt, påtagligt eller visst värde), utan även utifrån samhällets behov av dessa. Eftersom vi till exempel inte har bullerutredningar eller utredningar som visar på luftkvaliteten inom hela avgränsningsområdet, är det svårt att på ett korrekt sätt jämföra dessa med övriga värden.

Kommunala nämnder och råd

2. Socialnämnden

Socialnämnden har inget att erinra i samråd för Grönplan för Bollebygd tätort.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

3. Teknik- och servicenämnden

Teknik- och servicenämnden har tagit del av samrådsunderlag och anser att följande ska belysas i samråd grönplan Bollebygds kommun.

Teknik- och serviceförvaltningen ser positivt på samrådshandling för Grönplan för Bollebygds tätort som ett fristående underlag för att planera Bollebygds grönområden i tätorten. Innehållet i planen består av en bred palett av olika påverkande faktorer där många olika aspekter belyses som behöver beaktas. Planen skall ses som ett brett kunskapsunderlag men det är av betydande vikt också att förstå hur olika beslut om hur genomförande skall ske påverkar skötseln av ytorna.

Forskningsstudier visar att det med stor sannolikhet kommer bli en klimatpåverkan vilket gör att risken ökar för kraftigare väderomslag med värmeböljor och ökade mängder nederbörd. Mänskligheten har nyttjat naturen i att lindra denna typ av påverkan genom att planera byggnader och angränsande omgivning. Vegetation kan skapa lokalt sänkta temperaturer och vattendrag medverkar till lokal evaporativ kyla. Grönblåa ytor är också positivt för biologisk mångfald. Det är således av betydande intresse att skapa denna typ av områden som kan samutnyttjas av olika grupper inom samhället. En samutnyttjning betyder också ökad nyttjandeeffektivitet av ytorna och utjämning av skillnader i olika socioekonomiska grupper.

Välplanerade grönområden leder till lokalt renare luft och lägre aerosolhalter från utsläppskällor. Särskilt viktigt ur barnperspektivet är att grönområden är lättillgängliga för denna målgrupp samt att förskolor och skolor undviks i närheten av trafikerade vägar. Ett litet barn har sina andningsvägar mycket närmare marknivå och dessutom utvecklas stora delar av kroppen.

Grönska i form av exempelvis gräsytor, träd och planteringar fyller också en viktig roll genom att absorbera ljud och kan bli en oas där fåglar trivs och bidrar till en helt annan ljudmiljö. Det som ger störst effekt är att utforma marken mjuk och porös medan träd och planeringen har en begränsande effekt såvida de inte har en djup utbredning.

I planeringen behöver också ökad risk för mer nederbörd beaktas så behov av dagvattenhantering och potentiella översvåmningsområden kartläggs. Även att utformningen av den allmänna VA-planeringen och att vattentjänstplanen beaktas är av stor vikt med ökade risker för skyfall. Kontinuerlig försörjning av dricksvatten och hantering av spillvatten är grundläggande för kommuninvånare.

Vid tätortsplanering av grönytor blir det av allt större vikt ur ett folkhälsoperspektiv att utgå från våra sinnen då informationsflödet blir alltmer omfattande. Således är det viktigt att beakta syn-, hörsel-, lukt- och känselintryck. Viktigt blir också att möjligheten till fysiska rörelser och att balanssinnet stimuleras. Ett nyttjande av befintliga områden i form av naturmark ger en stor variation. En ökad rörlighet hos medborgare kommer leda till lägre kostnader senare för bland annat äldreården. Vi har alla olika behov så det är positivt att beakta medborgarnas förslag till olika delar av utformningen.

Vid kommande steg i arbetet med att ta fram ett tillhörande åtgärdsprogram som inkluderar åtgärder som rör såväl fysisk planering som skötsel och utveckling av Bollebygds grönområden är det viktigt att beakta ekonomin ur ett livscykelperspektiv. För att vidmakthålla trivsamma grönområden behöver de regelbundet skötas. Skötsel- och driftkostnader måste därför följa med varje investeringsbeslut som innebär ett förändrat underhållsbehov. Parker med ett högt utnyttjande behöver ha högre skötselambitioner.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

4. Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden ser positivt på att kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram ett förslag till Grönplan för Bollebygd tätort.

Bygg- och miljönämnden saknar en koppling till vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och hur grönplanen kan bidra till vattenrening och därmed bidra till att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten, detta som en del av fokusområde nr 3. Bygg- och miljönämnden ser det som önskvärt om detta kan beaktas i grönplanen då planen kan ge ett viktigt bidrag till att uppfylla åtgärdsprogrammet.

Byggnads- och miljönämnden noterar att en skogspolicy omnämns som beslutsunderlag. Bollebygds kommuns har dock ingen beslutad skogspolicy.

Grönplanens kommande åtgärdsprogram bör, när det arbetet påbörjas, stämmas av mot den LONA-ansökan som avser utredningar och åtgärder inom Söråns avrinningsområde, då Grönplanen delvis överlappar i utbredningsområde för det projektet.

I grönplanen eller i sociotopkarteringen bör lämpligen en sammanfattande beskrivning av en barnkonsekvensanalys omnämnas som beskriver planen utifrån detta perspektiv.

Bygg- och miljönämnden föreslår en justering i illustrationsbild 1 i dokument Grönplan för Bollebygd tätort", genom att byta ut ordet riktlinje till styrdokument. Detta för att skapa en enhetlig terminologi.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Vid framtagandet av Grönplan för Bollebygd tätort har en avvägning gjorts vad gäller vilka ekosystemtjänster som inkluderats i analysen. Vattenrening är inte en av de ekosystemtjänster som inkluderats, något som inte heller går att justera i efterhand. Däremot är det en synpunkt som vi tar med oss inför framtagande av ny grönplan i andra områden i kommunen.

Övriga synpunkter har lett till justeringar av grönplanen alternativt är tankar som vi tar med oss i fortsatt arbete.

5. Ungdomsrådet

Ungdomsrådet anser att grönplanen ser bra ut, har inga synpunkter att tillägga.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

Politiska partier

6. Vänsterpartiet

Som vi sagt tidigare så tycker vi att arbetet som gjorts är väldigt gediget och bra.

Vi i Vänsterpartiet har koncentrerat oss på Getabrohultområdet mellan Flügger och Rinna. Det området skulle kunna bli fantastiskt om vi tar bort alla döda, halvdöda träd samt gallrar upp på lämpligt sätt. Sedan hade det varit fint med övergångar till andra sidan ån/öar där fika/grillplatser anordnas. Fräck belysning hade också varit grädde på moset. Förmodligen den finaste rekreationsplatsen framöver.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Vi tar med oss dessa synpunkter när vi startar upp arbetet med åtgärdsprogrammet för grönplanen.

7. Miljöpartiet

Miljöpartiet ser mycket positivt på det framtagna förslaget på grönplan och dess underlagsmaterial, skadelindringshierarki, fokusområden och riktlinjer. Det är av stor vikt att kunna förtäta centralorten när Bollebygd växer och att detta kan ske utan att viktiga ekosystemtjänster, sociala och biologiska naturvärden äventyras. Miljöpartiet vill lyfta fram ett antal punkter där planen skulle behöva kompletteras eller som på annat sätt beaktas inför slutversionen av grönplanen.

Vi tolkar det som om underlagsmaterialet inte innehåller tidigare rapporterade arter, naturvärden och uppgifter från artportalen, fyndportalen eller liknande källor. Dessa uppgifter bör beaktas för att inte missa viktiga arter och då även uppgifter som bara är tillgängliga för betrodda användare.

Naturvärdesinventeringen verkar inte ta hänsyn till klass 4, vilket avser visst naturvärde vilket hade varit bra i tätortsmiljö.

Vissa vattendrag och vattenytor verkar inte ingå i inventeringen eller så faller de under klass 4? Vattendrag är spridningskorridorer och borde tas med tydligare. Särskilt Erikstorpsbäcken med sina dammar borde lyftas in. Kantzoner behöver beskrivas tydligare med bredd, minst 10 meter, och betona önskat trädslag, löv.

Vi är osäkra om skyddsklassade arter ingår i kartläggningen eller inte. Dessa arter bör också beaktas.

Grönplanen bör uppdateras regelbundet för att kunna kompletteras med nya arter som har hittats med tiden eller annan viktig information.

Gröna korridorer och grön infrastruktur borde beskrivas med sina funktioner, vilka arter ska kunna använda sig av infrastrukturen, vilka behov har dessa och vilka krav ställer det på själva infrastrukturen? Det skulle ge mer specifika förutsättningar att beakta som till exempel bredd, sammanhängande struktur, trädslag och liknande.

Vi skulle gärna vilja se att Bollebygds kommun lyfte in ansvarsarter i sin grönplan. Arter som är sällsynta men mer vanliga i Bollebygd som till exempel backsippan eller guldsandbiet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Flera av de synpunkter som lyfts i detta yttrande rör värden och dylikt som inte inkluderats i inventeringen till följd av att projektet behöver avgränsas för att kunna förhålla sig till projektets avgränsning gällande omfattning, tid och budget. Naturvärdesobjekt med klass 4 (visst naturvärde), mer detaljerad beskrivning av kantzoner och högre detaljeringsgrad av de gröna stråken samt naturvärden under vatten är exempel på sådana avgränsningar som har behövts göras. Ett mindre tillägg har dock gjorts i den beskrivande texten till riktlinje 3 som berör gröna stråk, för att förtydliga att det gröna stråkets *funktion* ska kvarstå.

Då naturvärden i vatten inte inventerats har detta lett till att vattendrag och dammar i vissa fall inte pekats ut i naturvärdesinventeringen. Detta beror alltså på att naturvärden i *anslutning* till vattnet inte alltid har tillräckligt höga värden för att klassas som påtagliga naturvärden, även om det potentiellt även kan finnas naturvärden i vattnet. Däremot har en revidering gjorts i kartan som visar värden för biologisk mångfald, där dammarna i Erikstorp numera pekas ut som visst värde.

I kapitlet *Uppföljning och fortsatt arbete*, under rubriken *Revidering av kartlager* står det sedan tidigare att uppdatering av digitala kartlager samt tematiska kartor kan uppdateras kontinuerligt om kommunen får ny kunskap om arter eller naturvärden inom avgränsningsområdet. Därigenom avses planen hållas uppdaterad och aktuell över en längre tid.

Arterna registrerade i Artportalen har tagits i beaktning när naturvärdesobjekten pekats ut, detta har förtydligats i texten i samband med kartan som visar dessa. Artportalens artfynd har bland annat inkluderats i bedömningen av artvärdet i naturvärdesobjekt 4 och 7. Endast ett fåtal av de arter som är inrapporterade till Artportalen är lokaliserade utanför de områden som är utpekade som naturvärdesobjekt i rapporten. Den karta som visar naturvårdsarter är däremot endast de arter som registrerats i samband med inventering. Även detta har förtydligats i tillhörande text.

Skyddsklassade arter är sekretessbelagda och kan därför inte inkluderas i grönplanen. Kommunen har däremot behörighet att se de skyddade arterna i Artportalen och informationen kan därmed ändå användas som underlag inför framtida beslut. Vilka arter som klassas som ansvarsarter i just Bollebygd är inget som har utretts och kan därför inte pekas ut i planen.

Företag och föreningar

8. Naturskyddsföreningen Borås

Naturskyddsföreningen i Borås, som består av Naturskyddsföreningens medlemmar i Borås stad och Bollebygds kommun, har tagit del av den nya grönplanen och vill lämna följande kommentar:

Vi uppskattar väldigt mycket framtagandet av en grönplan för Bollebygds tätort. Tillsammans med en framtida åtgärdsplan ser vi en hög potential till att kunna bevara kommunens särskilda naturvärden både för naturens egen skull men också för invånarna. Ett antal synpunkter som skulle förbättra planen har vi dock.

Synpunkter

- I karta 3 skulle vi vilja lyfta naturvärdena i ytan mellan naturvärdesobjekt (NVO) 3 och NVO 19 i och med att den inte blev klassad som naturvärdesobjekt. Här häckar både flera par av stare (rödlistad som sårbar) i håligheter i träd och skogen är populärt bland rödvingetrast (rödlistad som nära hotad) och björktrast (rödlistad som nära hotad). Ytan kom med som påtagligt naturvärde i karta 8 men inte som naturvärdesobjekt och saknar därmed en närmare beskrivning.
- I samband med karta 5 skulle vi vilja lyfta in ett större landskapsperspektiv för att synliggöra spridningsvägar i landskapet. Till exempel ingår den västra delen av grönplanen i en av länsstyrelsens värdestrakt för särskilt skyddsvärda lövträd och Nolån och en del av Söråns dalgång ingår i 1 av de 14 extra värdefulla områden för pollinerande insekter enligt Naturvårdsverket.
- I karta 6 saknar vi potentiella efterträdare till särskilt skyddsvärda träd. Särskilt skyddsvärda träd har i stort sett alltid väldigt höga naturvärden, men det tar 100 år och längre för ett träd att nå dessa värden. Genom att inkludera träd som börjar närmar sig klassningen till särskilt skyddsvärt träd säkras även framtidens naturvärden. Enligt länsstyrelsen i Västra Götalands län bör de här träden inkluderas i definitionen av efterträdare:
 - Träd mellan 70–100 cm i diameter i brösthöjd
 - Träd med rödlistad art
 - Grova hamlade träd, grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd och tydliga tecken på tidigare hamling
 - Träd med början till hål, andra intressanta skador eller annat naturvårdsintressant
- Karta 7 behöver kompletteras med sedan tidigare kända fynd av naturvårdsarter från Artportalen och andra källor. Det är en enkel komplettering att genomföra men just nu

missas ett stort antal kända naturvårdsarter i området, som till exempel backtimjan, sexfläckig bastardsvärmare, guldsandbi och slättergubbe. Backsippan är också känd från fler platser än det som syns på kartan just nu.

- I karta 8 skulle vi vilja inkludera hela ytan av NVO 17, grusvägen mellan Björnskogsvägen och Slätterna och de två dammarna öster om NVO 20.
- På sida 37 saknas också ett landskapsperspektiv. Här bör nämnas att Nolåns och en del av Söråns dalgång ingår i 1 av de 14 extra värdefulla områden för pollinerande insekter enligt Naturvårdsverket.
- Karta 9 skulle vi vilja utöka med fyra områden. Vägområdet längs Örehultsvägen med åkervädd och sexfläckig bastardsvärmare, grusvägen mellan Björnskogsvägen och Slätterna med en riklig blomning av getväppling och en del andra växter i vägkanten som är viktiga för pollinerande insekter. Det nordöstra vägområdet vid Galgbackevägen bestående av öppen sand och blåmunkar. Tillsammans med en del av järnvägens område är det här också extra viktigt för att upprätthålla ekosystemtjänsten pollinering. Kartan inkluderar några områden utanför grönplanen, därför skulle vi också vilja lägga till ett område cirka 200 m norr om Norra Almedalsvägen. Här i Nolåns dalgång ligger ett område av högsta värde för pollinering och biologisk mångfald. Här finns en stor population av det rödlistade guldsandbiet och många andra vildbin som kräver öppen sand och gles växtlighet samtidigt som det finns en riklig blomning av ängsvädd och andra blommor. Ett annat potentiellt viktigt område som hamnade precis utanför grönplanen är den sandiga ytan precis norr om riksväg 40 mellan Örehultsvägen och Hallaslätt.
- I och med det höga värdet för pollinerande insekter i Bollebygd bör också en inventering av arterna prioriteras framöver.
- Vi saknar också ett synliggörande av de ytorna med existerande skydd som till exempel naturvårdsavtalet och det skogliga biotopskyddsområdet norr om Sörån. Också områdena med strandskydd borde synliggöras i grönplanen.
- Vi saknar Varpåsskogen i grönplanen. I och med det centrala läget av skogen används den mycket för promenader och motion av Bollebygdsbor. Här, likadant som i de andra tätortsnära skogarna är det särskild viktigt att ställa om till någon form av kontinuitetsskogsbruk med betydligt större hänsyn till friluftsliv och naturvärden än idag. Just nu minskar upplevelsevärdet rejält när till exempel stigar förstörs och svampplockning omöjliggörs av kalhyggesbruket.
- I kartan över naturvärdesobjekt, biologisk mångfald och pollinering saknar vi de avsnitt som Trafikverket har klassat som artrik vägkant eller hänsynsobjekt.
- Vi uppskattar planeringen av ett framtida åtgärdsprogram med skötselåtgärder för att bibehålla och öka naturvärden i området. Till exempel är ängarna vid Guldsandbivägen helt beroende av en årlig skötsel genom slätter, bete eller bränning. Utan skötsel försvinner dessa enastående naturvärden i Bollebygd centrum.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Flera av de synpunkter som lyfts i detta yttrande efterfrågar att fler områden adderas på vissa kartor tillhörande naturvärdesinventeringen och ekosystemtjänstanalysen. Dessa rapporter har genomförts av utbildade ekologer och har följt de nationella standarder som gäller för sådana. Skälen till att vissa områden inte inkluderats kan bero på flera olika faktorer.

För att ett område ska klassas som ett påtagligt naturvärdesobjekt krävs antingen att ett påtagligt artvärde eller påtagligt biotopvärde uppnåts. Om endast visst artvärde påvisats måste även visst biotopvärde finnas för att området ska nå klassningen påtagligt naturvärde. Det kan även vara en fråga om detaljeringsgraden på inventeringen, där små områden faller bort. Gällande Artportalen så har fynden registrerade här tagits i beaktning vid utpekandet av naturvärdesobjekt. Endast ett fåtal av de arter som är inrapporterade till Artportalen är lokaliserade utanför de områden som är utpekade som naturvärdesobjekt i rapporten.

Gällande kartan som visar ekosystemtjänst biologisk mångfald kan områden endast pekas ut baserat på faktiska fynd och på den bedömning som ekologerna gjort. Artvärde eller biotopvärde som inte uppmärksammats på plats och inte finns registrerat i Artportalen kan inte inkluderas. Görs ändringar som frångår den expertkunskap som den idag är baserad på, försvagar detta förtroendet för hela rapporten. Samma resonemang kan föras gällande områden som är utpekade för pollinering. Vid diskussion med ekologerna har dock en korrigering kunnat genomföras i efterhand, då de själva anser att ett fel har begåtts. Dammarna i Erikstorp som ni uppmärksammade i ert yttrande har adderats till kartan som visar ekosystemtjänsten biologisk mångfald.

Resultatet i stort bör även ses som en ögonblicksbild som avser att ge vägledning, framför allt i tidiga skeden. I varje enskilt projekt där naturvärden riskerar att gå förlorade tas dock en naturvärdesinventering fram med högre detaljeringsgrad än denna, för att säkerställa att exempelvis skyddsklassade arter inte går förlorade. Vid en sådan inventering kan ännu fler naturvärden uppmärksammas, jämfört med den inventering som genomfördes för grönplanen.

Gällande ert förslag att inventera pollinerande insekter samt att säkerställa skötsel av bland annat ängarna vid Guldsandbivägen är detta något som noterats och kommer lyftas för diskussion inför framtagandet av åtgärdsprogrammet. Även att göra en inventering av potentiella efterträdare till skyddsvärda träd kan komma att bli aktuellt i åtgärdsprogrammet.

Baserat på er synpunkt att visa vilka redan existerande skydd av naturvärden som finns i området, har två nya kartor adderats till grönplanen. Medan en karta visar värdeetrakter för lövträd och ekar, visar en annan karta biotopskyddsområde, naturvårdsavtal och Trafikverkets värdefulla vägkanter. Även strandskyddet har adderats till kartan som tidigare bara visade översvämningsrisken. Däremot har inte de ”extra värdefulla områdena för pollinerande insekter” inkluderats, som uppmärksammades i ert yttrande. Detta beror på att området ni syftar till är utpekade som ett område lämpligt för åtgärder för pollinatörer, vilket inte nödvändigtvis kan likställas med att området har ett stort antal arter eller individer av pollinerande insekter. Flera inventeringar av pollinatörer har lästs inför skrivandet av samrådsredogörelsen, men ingen av dessa pekar ut det område som ni syftar till i ert yttrande. Till följd av detta visas den exakta avgränsningen inte upp på en karta, däremot omnämns satsningen numera i texten och det poängteras även att kommunen bör se pollinering ur ett landskapsperspektiv.

Kartan som visar naturvårdsarter inkluderar endast de arter som ekologerna registrerat vid inventeringen, arter från Artportalen visas alltså inte här. Antalet arter i Artportalen är dock förhållandevis omfattande, vilket kräver att dessa visas på en interaktiv karta, som Artportalen är. De arter som inkluderas i grönplanen har däremot även registrerats i Artportalen, och allt finns därmed samlat här. Texten tillhörande kartan med naturvårdsarter har baserat på denna synpunkt reviderats, för att tydligare hänvisa till Artportalen och den stora mängd data som finns att tillgå där.

Vad gäller grönplanens geografiska avgränsning har denna utgått från översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1. Genom att använda sig av samma områden som redan finns i översiktsplanen förstärks sambandet mellan dokumenten. Det är även dessa områden som antas ha störst utvecklingstryck i närtid och värdena i dessa grönområden löper därmed högst risk att gå förlorade. Varpåsskogen är inte inkluderat, då det enligt översiktsplanen endast tillåts en försiktig utveckling av området, där fler bostäder är ”möjligt i de befintliga bystrukturerna, förutsatt att bebyggelse och andra verksamheter underordnas odlingslandskapets bevarandevärde”. Därmed förväntas inte Varpåsskogen utvecklas i lika hög grad som de inom grönplanens avgränsning. Gällande skogsbruket är detta inget som regleras genom denna plan. Se istället till Bollebygds kommuns skogsbruksplan samt den skogspolicy som förväntas antas under hösten 2024.

Övriga

9. Privatperson 1

I förordet till den gröna planen står att läsa ” För att säkerställa att tätortens grönområden hanteras på ett enhetligt och långsiktigt hållbart sätt”.

Vi anser att kommunen ej lever upp till sin ambition i enlighet med förordet då man aktivt valt att bortse och ej ta med ett område med rödlistade arter, fridlysta arter, höga naturvärden och fornminnen som kommunen själv äger och förvaltar, i den gröna planen.

Området som kommunen valt att bortse från i den gröna planen är belägen på den norra sidan av riksväg 40 och på fastigheten Getabrohult 1:2. I detta område återfinns förutom rikligt med fornminnen, fridlysta arter såsom orkidén grönvit nattviol samt rödlistade arter såsom fjärilen violettekantad guldvinge vilken är rödlistad (nära hotad) samt ask. Vidare noteras att på öppna gräsmarker finns signalarter för ängs- och betesmarker såsom gulmåra, stagg, ängsvädd och ärenpris. På grova lövträd noteras signalarter för skogsmark såsom lönnlav och gammelgranlav. I området finns även mycket grova lövträd. I Artportalen finns en del uppgifter om intressanta arter av vildbin från övriga delar av Söråns dalgång vilka kan vara av intresse i sammanhanget, bl.a. finns en fynduppgift från 2013 om det rödlistade vädssandbiet strax norr om inventeringsområdet. Insektsfaunan i en del av dalgången närmare Bollebygds samhälle har tidigare uppmärksamats. Förutom det nämnda vädssandbiet har även de rödlistade arterna guldsandbi och violettekantad guldvinge noterats. I området rinner en bäck som kan ha betydelse för i Söråns öringbestånd.

I och med att kommunen bortser från ovan nämnda område som hänger samman med Rinnaområdet och har en närhet till Sörån bryter kommunen medvetet och uppsåtligt mot sitt mål och samtliga riktlinjer kommunen själv satt upp i sitt Fokusområde 1. Ekologiska värden, i den gröna planen.

Att ej inkludera detta område med fornlämningar, rödlistade arter, fridlysta arter samt betydande naturvärden i den gröna planen är ett stort misstag och mycket märkligt då ovanstående fynd av naturvärden och fornlämningar är välkända av kommunens representanter och tjänstemän. En naturvärdesbedömning för området gjordes på beställning av kommunen år 2014 och finns på kommunens hemsida. Rapporten heter: Naturvärdesbedömning till detaljplan för Getabrohult 1:17 m fl, Bollebygds kommun.

Att ej ta med området i den gröna planen medför att tvivel uppstår och att kommunens syfte med planen kan ifrågasättas. Är planen endast en pappersprodukt framtagen för att kunna säga att ”vi har en grön plan”? Bevisligen verkar inte kommunen ha ambitionen att medverka till bevarandet av hotade-, rödlistade- och skyddade arter då området negligeras i planen.

Vi anser att ett så här för naturen, kulturen och friluftslivet värdefullt område självklart skall vara med i en Grönplan för Bollebygds tätort och erhålla någon form av skydd samt skötselplan för bevarande av fornminnen och naturvärden.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Precis som det nämns i det inkomna yttrandet har områdets naturvärden inventerats sedan tidigare.

Den del av Getabrohult som exkluderats från grönplanen är utpekad som möjlig lokalisering för verksamheter i kommunens översiktsplan. Om detta är lämpligt kommer dock utredas i samband med att detaljplan tas fram. Detta gör att kommunen inte ser något tydligt syfte att inkludera dessa områden i grönplanen, då naturvärdesinventering som genomförs inför framtagande av detaljplan har en högre detaljeringsnivå än den tillhörande grönplanen. Därmed kan fler naturvärden komma att kartläggas här, som sedan kommer ligga till grund för om området är lämpligt för verksamheter eller ej.

Den text som på sidan 11 i grönplanen beskriver dess avgränsning har utvecklats, och skäl till varför delar av Getabrohult inte är inkluderat framgår nu tydligare.

MEDVERKANDE

Samrådsredogörelsen har tagits fram av kommunstyrelseförvaltningen, Bollebygds kommun genom Erika Eliasson, samhällsplanerare på plan- och exploateringsavdelningen.

6. Remiss; Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan 2025-2034 - yttrande KS2024/253

§109

KS2024/253

Remiss; Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan 2025-2034 - yttrande

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande gällande Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan och skickar det som sitt svar på remissen till Vattenfall AB.

Ärendet

Bollebygds kommun har mottagit en remiss från Vattenfall Eldistribution AB, gällande deras nätutvecklingsplan för 2025–2034. Remissen är mottagen till följd av att Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan är ute på samråd mellan 13 september och 27 oktober. Enligt Energimarknadsinspektionens föreskrift (EIFS-2024-1) ska alla distributionsnätsföretag ska enligt lag ta fram en ny nätutvecklingsplan vartannat år. Nätutvecklingsplanen beskriver hur Vattenfalls elnät planeras att utvecklas de kommande tio åren. Syftet med planen är att skapa transparens kring nyttjandet av elnätets kapacitet och de åtgärder som behövs för att effektivisera detta på medellång och lång sikt. I planen anger Vattenfall planerade investeringar under de kommande 5 till 10 åren.

Yttrande från kommunen ska vara Vattenfall tillhanda senast 2024-10-27.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande gällande Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan och skickar det som sitt svar på remissen till Vattenfall AB.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Remiss; Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan 2025-2034 – yttrande
- Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan 2025-2034 – yttrande

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Anna Lund | Plan- och exploateringschef
0734-64 71 01 | anna.lund@bollebygd.se

Dnr : **179430**

Kommunstyrelsen

Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan 2025-2034 – yttrande

Sammanfattning av ärendet

Vattenfall Eldistribution ska, liksom alla elnätsbolag, ta fram en nätutvecklingsplan. I år, 2024, har denna plan tagits fram för första gången. Nätutvecklingsplanen beskriver hur hela elnätet kommer utvecklas. Syftet med planen är att skapa transparens kring nyttjandet av elnätets kapacitet och de åtgärder som behövs för att effektivisera detta på medellång och lång sikt. I planen ska elnätsföretagen även ange planerade investeringar under de kommande 5 till 10 åren, med särskild tonvikt på den huvudsakliga struktur för elnäten som krävs för att ansluta ny produktionskapacitet och nya förbrukare av olika slag. Vattenfall Eldistributions plan omfattar åren 2025-2034 och är indelad i fem regioner (Norr, Mellan, Stockholm, Öst och Väst). Bollebygds kommun ingår i region Väst.

Behov av nätkapacitet förväntas att öka i framtiden, huvudsakligen på grund av omfattande elektrifiering inom flera sektorer. De primära drivkrafterna för perioden 2025–2034 inom Vattenfall Eldistribution AB:s nät kan hänföras till industrins utveckling, både inom basindustrin och nya industrier, elektrifieringen av transporter samt utbyggnaden av förnybar elproduktion från vindkraft och solkraft.

Tillväxten i västra Sverige drivs av omställningen inom petrokemisk industri samt fordonsindustrin. På produktionssidan råder stor efterfrågan på anslutning av framförallt solparker.

Regionnätet i väst

Regionnätet i väst bedöms i huvudsak ha tillräcklig kapacitet för att kunna hantera förväntad tillväxt i form av bostäder, verksamheter samt elektrifiering av transportsektorn under perioden 2025-2034. I och omkring Stenungsund finns befintliga industrier som planerar att göra sina processer fossilfria, vilket medför ett avsevärt högre elbehov än idag. För att möta efterfrågan planerar Vattenfall för en ny anslutning till stamnätet.

Lokalnätet i väst

Vattenfall Eldistribution ABs lokalnätsanläggningar har idag tillräcklig kapacitet för att klara dagens behov inom region väst. I region väst finns det solkraftproduktion och större anslutningar av batterilager och laddinfrastruktur som tillkommer i områdets landsbygdsnät. För att möta behovet finns det flera planerade åtgärder med förnyelser av underliggande nät och stationsförnyelser, med nuvarande ledtider förväntas därför tillväxten kunna mötas till 2034.

Yttrande

Bollebygds kommun ställer sig positiva till Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan 2025-2034 och ser fram emot fortsatt god samverkan.

BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunstyrelsen

Ulf Rapp
Ordförande

Monica Holmgren
Förvaltningschef

7. Överenskommelse om sponsring mellan Bollebygds kommun och Lions Club Hindås KS2024/249

§113

KS2024/249

Överenskommelse om sponsring mellan Bollebygds kommun och Lions Club Hindås

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner överenskommelsen om sponsring mellan Bollebygds kommun och Lions Club Hindås.

Ärendet

Lions Club i Hindås vill stödja kommunen i det drogförebyggande arbetet. Folkhälsostrategen och kommunens förebyggare höll en dragning för Lions CH den 6 september 2024, i samband med Lions månadsmöte. Dragningen innehöll en sammanställning av hur det ser ut gällande drogkonsumtion bland ungdomar i Bollebygds kommun samt förslag på gemensam insats. När det gäller ungas drogkonsumtion är det framför allt bekymmersamt att användningen av e-cigarettor och vitt snus ökar. Forskningen visar att det finns fem gemensamma riskfaktorer för droganvändning bland barn och unga; frånvaro av trygga uppväxtvillkor (tex tryggt föräldraskap), sämre skolprestationer, lägre socioekonomisk position, användning av någon av substanserna samt individuella förutsättningar som adhd, beteendeproblem eller att vara pojke. När det gäller skyddsfaktorer för tobaksanvändning är föräldrakontroll och hög självkänsla skyddande faktorer (Källa: Folkhälsomyndigheten). Med detta som bakgrund var kommunens huvudförslag att gemensamt anordna en föräldraskapsstödjande föreläsning riktad till vårdnadshavare. Lions Club Hindås fattade beslut under månadsmötet att stödja insatsen en digital föreläsning med Kajsa Lönn Rhodin med 5000 kr.

Lions Club Hindås bidrar med 5000 kronor till en digital föreläsning om föräldraskapsstöd. Föreläsningen kostar 10 000 kronor, Bollebygds kommun bidrar med 5000 kr via kommunens folkhälsomedel.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner överenskommelsen om sponsring mellan Bollebygds kommun och Lions Club Hindås.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Överenskommelse om sponsring mellan Bollebygds kommun och Lions Club Hindås 2024
- Överenskommelse om sponsring mellan Bollebygds kommun och Lions Club Hindås
- Protokollsutdrag från Lions CH 2024-09-06, signerat

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Lions Club Hindås

- int nr 18802 -

Protokoll

Månadsmöte 2024-09-06

Utdrag ur månadsmötesprotokoll Lions Club Hindås 2024-09-06

Plats : Hembygdsgården Bollebygd

§ 5 Informationsärenden

Mötet diskuterade de 3 förslag gällande *Drogförebyggande verksamhet i Bollebygds kommun* som företrädarna för Bollebygds kommun, Kristina Sunebrand, Folkhälsostrateg samt Rebecka Ljunggren, Förebyggare, presenterat för LC Hindås tidigare under kvällen.

LC Hindås beslöt enhälligt att stödja förslag 1; *Digital föreläsning med Kajsa Lönn Rhodin* med 5000 kr som LC Hindås fått in genom utlottning av den gemensamt målade tavlan.

En förutsättning för att LC Hindås ska bidra med de 5000 kr är att LC Hindås då också får tillåtelse att använda den digitala föreläsningen i LC Hindås upptagningsområde som är Bollebygd, Hindås, Rävlanda, Sandared.

Kerstin Halldin

President
Lions Club Hindås

Gäller för:

Dokumentansvarig: Folkhälsostrateg

Dnr : **179363**

Överenskommelse om sponsring mellan Bollebygds kommun och Lions Club Hindås

1. Avtalsparter

Denna överenskommelse om sponsring tecknas mellan Lions Club Hindås och Bollebygds kommun.

Lions Club Hindås
Adress: Kungsbackavägen 38B lgh 1002
517 34 Bollebygd
Organisationsnummer: 802454-6593

Bollebygds kommun
Ballebovägen 2
517 83 Bollebygd
Organisationsnummer: 212000-2973

2. Kontaktpersoner

Kontaktperson Lions:

Gun-Britt Ottosson
Telefon: 070-4954621
E-post: ottossongunbritt@gmail.com

Kontaktperson Bollebygds kommun:

Folkhälsostrateg, Kristina Sunebrand
Telefon: 073-4647013
E-post: kristina.sunebrand@bollebygd.se

3. Syfte med sponsring

Lions Club Hindås vill bidra till kommunens drogförebyggande arbete.

4. Aktiviteten

Lions Club Hindås sponsrar Bollebygds kommun med 5000 kronor för att genomföra en digital föreläsning med föreläsaren Kajsa Lönn Rhodin. Föreläsningen kommer att spelas in, båda parter får tillgång till den inspelade föreläsningen i efterhand.

Föreläsningen handlar om föräldraskapsstöd och hur betydelsefulla föräldrar är i det drogförebyggande arbetet.

5. Sponsorns åtagande

Sponsorn ger Bollebygds kommun 5000 kronor för föreläsningen med Kajsa Lönn Rhodin.

6. Mottagarens åtagande

Bollebygds kommun avsätter 5000 kr av kommunens folkhälsomedel för föreläsningen med Kajsa Lönn Rhodin. Bollebygds kommun ansvarar för genomförandet av föreläsningen.

7. Avtalstid

Aktiviteten ska ha genomförts innan 2025-12-31. När aktiviteten har genomförts upphör denna överenskommelse om sponsring att gälla.

9. Formen för uppsägning av avtalet och om förutsättningarna förändras

Vardera part har rätt att häva överenskommelsen om parterna inte kan komma överens eller om en part inte utför sina åtaganden. Eventuell hävning sker skriftligt.

Bollebygd den.....

Bollebygd den.....

.....
Kerstin Halldin
President
Lions Club Hindås

.....
Ulf Rapp
Kommunstyrelsens ordförande
Bollebygds kommun

8. Delårsrapport augusti 2024, kommunstyrelsen KS2024/250

§114

KS2024/250

Uppföljningsrapport augusti 2024, kommunstyrelsen - information (inga handlingar)

Ärendet

Dagens sammanträde

Redovisningschef Karl Norlander informerar om uppföljningsrapport augusti 2024. Kommunstyrelsen har upprättat delårsrapport för kommunstyrelsens verksamheter under 2024. Delårsresultatet visar på ett underskott på -0,2 mnkr och prognosen för helår är -0,3 mnkr. Av kommunstyrelsens mål prognosticeras att 2 mål kommer uppnås, fem uppnås delvis och ett uppnås ej. Sjukfrånvaron har minskat med 0,8 procentenheter till 1,2 % vilket innebär att vi ligger på en låg nivå.

Närvarande ges tillfälle att ställa frågor. Ordföranden tackar för informationen och meddelar att kommunstyrelsen kommer besluta i ärendet på sammanträde 2024-10-08.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Kommunstyrelseförvaltningen

Daniel Aronsson | Ekonomichef
0734-64 70 06 | daniel.aronsson@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Delårsrapport augusti 2024, kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner rapporten.

Ärendet

Kommunstyrelsen har upprättat delårsrapport för kommunstyrelsens verksamheter under 2024. Delårsresultatet visar på ett underskott på -0,2 mnkr och prognosen för helår är -0,3 mnkr.

Av kommunstyrelsens mål prognosticeras att 2 mål kommer uppnås, fem uppnås delvis och ett uppnås ej.

Sjukfrånvaron har minskat med 0,8 procentenheter till 1,2 % vilket innebär att vi ligger på en låg nivå.

Barnkonsekvensanalys

Beslut i frågan bedöms inte påverka barn negativt.

Beslutsunderlag

Delårsrapport augusti 2025, kommunstyrelsen

Skickas till

Ekonomiavdelningen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Daniel Aronsson

Ekonomichef

Delårsrapport

1 Sammanfattning

Kommunstyrelsen har upprättat delårsrapport för kommunstyrelsens verksamheter under 2024. Delårsresultatet visar på ett underskott på -0,2 mnkr och prognosen för helår är -0,3 mnkr.

Av kommunstyrelsens mål prognosticeras att 2 mål kommer uppnås, fem uppnås delvis och ett uppnås ej.

Sjukfrånvaron har minskat med 0,8 procentenheter till 1,2 % vilket innebär att vi ligger på en låg nivå.

2 Uppföljning av nämndens mål och nyckeltal

2.1 Företagande

Mål: "Förvaltningarnas och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras."

En revidering av näringslivsstrategin har utarbetats under våren. Den har tagits fram i samarbete med näringslivsorganisationerna och gick ut på remiss till facknämnder under sommaren. Samtliga näringsidkare får möjlighet att inkomma med synpunkter på densamma. Den reviderade strategin och en ny policy för näringsliv sätter stort fokus tillgänglighet och bemötande.

Indikatorer för måluppfyllelsen kommer från Insikt som är en servicemätning av kommunernas myndighetsutövning som genomförs av SKR. Servicemätningen genomförs genom en enkätundersökning. Mätperioden är kalenderår med publicering under våren nästkommande år. Det finns därför ännu inga mätvärden för aktuellt verksamhetsår.

Utifrån presenterade mätvärden från tidigare år visar trenden på stigande värden under de senaste två åren om än från en låg nivå. Prognosen är att målet kommer att uppnås delvis.

Verksamhetsmål	Indikatorer				
	 Insikt NKI totalt	Utfall	Mål	Måluppfyllnad	Period
			62		2024
		56			2023
		53			2022
		56			2021
		60			2020
	 Insikt bemötande alla ärende	Utfall	Mål	Måluppfyllnad	Period
			70		2024
		66			2023
		64			2022
		62			2021
		65			2020
	 Insikt bemötande företagsärenden specifikt	Utfall	Mål	Måluppfyllnad	Period
			70		2024
		65			2023
		55			2022
		62			2021
		65			2020

Poängen redovisas enligt följande:

[Skriv här]

Mycket högt = över 80
Högt = 70-79
Godkänt = 62-69
Lågt = 50-61
Mycket lågt = under 50

Mål: ”Kommunen ska ha en god dialog med invånare, företag och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet.”

En medborgardialog kring kollektivtrafik genomfördes under senvåren 2024. Resultatet kommer att presenteras tidig höst. Medborgardialoger är en viktig del i att ha en god dialog med invånare och bör kunna användas i fler frågor.

Kommunen har kopplat på sig i verktyget Site Finder, ett interaktivt kartverktyg, där alla kan utforska tillgänglig mark och byggnader för att identifiera lämpliga etableringslokaliseringar för bolag.

Mål: ”Genom rådgivning och information skapas goda förutsättningar för att lagstiftningens ändamål tillgodoses.”

Kommunen måste fortsätta arbeta med att arbeta proaktivt genom god och lättillgänglig information i flera kanaler. Öppet hus för företagare och privatpersoner, där bland annat plan- och exploateringsenheten var med, har ägt rum under våren och intention är att dessa öppna hus ska fortsätta under hösten och framöver.

På ett frukostmöte tillsammans med företagarna deltog plan- och exploateringsenheten och informerade om nuvarande och kommande projekt i kommunen. Detta var uppskattat och tanken är enheten alltid är med på frukostmötena framöver. Vid ett av frukostmötena diskuterades även upphandlingsfrågor som grund för fortsatt utveckling och dialog med lokala näringslivet.

Företagsbesök, frukostmöten och möte med näringslivsorganisationer fortsätter som planerat.

Information kan bli tydligare och är ett område som behöver utvecklas.

Målet anses delvis uppnått.

Verksamhetsmål	Indikatorer
Fortsätta med informationsbrev och företagardräffar.	

2.2 Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare

Mål: ”Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras”

Hållbart medarbetarengagemang ökade till 89 på Kommunstyrelseförvaltningen. Det är ett
[Skriv här]

högt resultat som visar på att medarbetarna på Kommunstyrelseförvaltningen trivs och upplever att de har ett meningsfullt arbete. En bidragande anledning är troligtvis möjligheten att arbeta på distans och därigenom lägga upp sitt arbete på ett sådant sätt som passar varje medarbetare. Genom den röda tråden processen har också chefer och medarbetare dialog om arbetet, arbetsmiljö och hälsa och det bidrar också till ett hållbart medarbetarengagemang.

Under året har hela förvaltningen samlats till 2 gemensamma halvdagar för att arbeta med gemensamma frågor, det skapar en förståelse mellan de olika enheterna och medarbetarna återkopplar att de tycker att det är värdefullt att träffa alla.

Verksamhetsmål	Indikatorer				
		Utfall	Mål	Måluppfyllnad	Period
	 Hållbart Medarbetar Engagemang (HME)	89	88	101,14 %	2024
		87	71	122,54 %	2023
		0	70	0 %	2022
		83			2021

Mål: "Stärka kommunens kompetensförsörjning genom verksamhetsutveckling med fokus på digitalisering."

Arbetet har från HR avdelningens sida inte kunnat prioriteras på grund av vakans och i grunden en för låg bemanning på HRenheten. Resurser finns inte att arbeta med de strategiska frågorna.

2.3 Fritid

Mål: "Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde."

Kommunstyrelsen har under våren fått information och en sammanställning av tidigare beslut, gällande detaljplan och vad som behöver göras för att kunna påbörja arbetet med att planera Rinnaområdet. Ett flertal äldre beslut behöver avslutas då förutsättningarna ändrats och nya beslut behöver fattas. När dessa beslut är fattade kan en mer aktiv planering och utveckling av Rinnaområdet påbörjas.

Målet anses delvis uppfyllt

2.4 Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö

Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.

Kommunstyrelsen har bidragit till målet genom att en informationsinsats har genomförts. Statistik på energianvändningen (MWh) i kommunhuset har tagits ut för de senaste åren med följande utfall:

[Skriv här]

	El	Fjärrvärme	Totalt
2018	108	138	246
2019	93	124	217
2020	116	137	253
2021	116	141	257
2022	110	144	254
2023	99	143	242

Energianvändningen 2023 var något lägre än de tre tidigare åren, men högre än 2019 då energianvändningen var som lägst. Någon tydlig förändring i samband med övergången distansarbete efter pandemin har inte märkts.

2.5 Kollektivtrafik

Mål: ”Utöka kollektivtrafiken i hela kommunen med störst fokus på Olsfors, Hultafors och Töllsjö.”

Dialog förs kontinuerligt med Västtrafik om behovet av utökning av kollektivtrafik. Kommunstyrelsen arbetsutskott och kommundirektör har också träffat regionutvecklingsdirektören i Västra Götalandsregionen för en dialog kring kollektivtrafik. Kommunen behöver parallellt arbeta med att få ut information om närtrafik och anropsstyrd trafik som är en delar av kollektivtrafiken.

Då kommunen inte äger frågan utan måste arbeta via Västtrafik är det svårt att helt på egen hand påverka utfallet.

Målet anses delvis uppfyllt

2.6 Sammanställning prognos för måluppfyllelse

Mål	Uppnått	Delvis uppnått	Ej uppnått
Företagande			
Förvaltningarnas och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras.		X	
Kommunen ska ha en god dialog med invånare, företag och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet.		X	
Genom rådgivning och information skapas goda förutsättningar för att lagstiftningens ändamål tillgodoses.		X	
Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare			
Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras	X		
Stärka kommunens kompetensförsörjning genom verksamhetsutveckling med fokus på digitalisering.			X
Fritid			
Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde.		X	
Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö			
Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.	X		
Kollektivtrafik			
Utöka kollektivtrafiken i hela kommunen med störst fokus på Olsfors, Hultafors och Töllsjö.		X	

[Skriv här]

3 Utredningsuppdrag

Fortsätta förhandling med Västtrafik om ökad kollektivtrafik i kommunen.

Förhandling pågår kontinuerligt med Västtrafik men ännu utan framgång.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en mobilitetsplan för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande.

Arbetet är påbörjat och beräknas klart under sen höst 2024 eller våren 2025.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att kartlägga kunskapsläget i våra verksamheter kring HBTQI frågor i syfte att ta fram utbildning för att öka kunskap i normmedvetenhet, diskriminering och hur verksamheten kan bli mer inkluderande både intern och externt.

En kartläggning är gjord. En enkät gick under våren ut till samtliga medarbetare. Svarsfrekvens låg på dryga 32 %. Överlag är det ett bra, självskattat, kunskapsläge i förvaltningarna. 77% har svarat att de tycker att de har tillräcklig kunskap om hbtqi-frågor. Majoriteten efterfrågar inte mer kunskap eller utbildning i ämnet. Analys av svaren på den öppna frågan visar att det anses vara ett viktigt ämne och att mer kunskap behövs alltid inom området när man arbetar med människor. En utbildningsinsats i någon form planeras under 2025.

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att genomföra en inventering och ta fram förslag på åtgärder för att öka landskapets vattenhållande förmåga.

Dåvarande samhällsbyggandsförvaltningen nuvarande bygg- och miljöförvaltningen har i samråd med miljö- och hållbarhetsstrateg på kommunstyrelsen gjort en ansökan hos länsstyrelsen för så kallat LONA-bidrag. LONA står för Lokala Naturvårdssatsningar. Ansökan har bifallits.

Start sker under hösten 2024 och fortgår över 2025. Under 2024 kommer ett område avgränsat till bara våtmarker inom Söråns avrinningsområde inventeras. Totalt ger avgränsningen ”Söråns avrinningsområde” ca 400 inventeringspunkter.

År 2 kommer åtgärder påbörjas utifrån vad föregående års inventering visat. Parallellt med åtgärdsarbetet kommer inventeringen fortsätta inom ett nytt delområde.

I ett första skede kommer förarbete och kartläggning genomföras. I förarbetet ingår kartstudie över delområdet och GIS-analys, t ex utifrån jordartskartor, jämförelse av historiska och nutida kartor för indikation på var vattenhållande åtgärder är möjliga. Sammanställt kartmaterial och våtmarkspolygoner kommer ligga till grund för planering och prioritering.

Vid fältarbete kommer våtmarkerna undersökas i fält för att få en större förståelse för förhållandena på plats samt kontrollera utloppspunkt. Utifrån fältbesöken, analys av kartmaterial, fotodokumentation, GIS-resultat och utvärdering av den prioritering som gjordes i förarbetet kommer de inventerade våtmarkerna prioriteras utifrån dess kvaliteter.
[Skriv här]

Förslag på åtgärder tas fram för prioriterade våtmarker med åtgärdsbehov. Prioriteringsordningen kommer ligga till grund för planering av åtgärder/restaureringsarbeten. För att prioritera våtmarkerna kommer en checklista användas och behovet av praktiska åtgärder kommer bland annat baseras på miljönytta, avvägning av naturvärden samt med hänsyn till markägarperspektivet.

Projektledare utgår från bygg- och miljöförvaltningen med stöd av miljö- och hållbarhetsstrateg på kommunstyrelseförvaltningen.

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att inleda arbete med förstudie avseende nytt äldreboende.

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit över plan- och exploateringsenheten sedan januari 2024 och har även ansvar för strategisk fastighet och projektering, sedan januari 2024.

Innan en förstudie inleds måste förvaltningen få ett specifikt projektdirektiv och verksamhetens behov måste ha konkretiserats. Processen finns beskriven i bilaga till Lokalresursplanen sedan tidigare. I förstudien beställa en lokaliseringsutredning. En sådan har det arbetats med parallellt för att spara tid men utkastet kan komma att revideras beroende på vilka behov som konkretiserar av socialnämnden.

Dialog och nära samarbete sker med socialförvaltningen i frågan.

4 Ekonomi

4.1 Budget och budgetändringar

Nämnd	Beslut 2024	Tekn. justering	Omorganisation	Göteborgsvägen 19	Återbruk	Lönerörelse 2024	Aktuell budget
Kommunstyrelsen	65,1	0,7	11,0	0,4	-0,5	1,1	77,8

Beslut 2024

Beslut från Kommunfullmäktiges budget

Tekniska justeringar

Kompensation ges för ökade kapitalkostnader och internräntekostnader

Omorganisation

Kommunstyrelsen fick efter omorganisationen ansvar för Plan och Exploatering samt strategisk fastighet. Budgeten justerades från upphörande Samhällsbyggnadsnämnden.

Göteborgsvägen 19

Den tillkommande fastigheten innebar kapitalkostnader som inte blivit kompenserade vid tekniska justeringarna eftersom fastigheten köptes sent under föregående år. Beslut togs från kommunstyrelsen att öka budgeten för kapitalkostnader och minska ofördelad budget.

Återbruk

Ansvaret för återbruk fördelades från kommunstyrelsen till Socialnämnden.

Lönerörelse 2024

Kompensation från gemensam pott fördelades ut efter att lönerörelsen var färdig.

4.2 Resultat och prognos, övergripande

	Jan-aug 2024			Jan-aug 2023	Helår 2024			Helår 2023
	Utfall	Budg.	Avvik.	Utfall	Prog utfall	Budg.	Prog avvik.	Utfall
Bidragsintäkter	2,9	1,4	1,5	2,9	4,9	2,1	2,8	3,8
Övriga intäkter	1,8	1,3	0,5	1,4	2,1	2,0	0,1	2,9
Summa intäkter	4,7	2,7	2,0	4,4	7,0	4,1	3,0	6,7
Bidrag	-1,6	-1,2	-0,4	-1,6	-2,2	-1,8	-0,4	-2,1
Köpt verksamhet	-9,7	-9,9	0,2	-9,0	-14,8	-14,8	0,0	-13,3
Personalkostnader	-25,1	-24,9	-0,2	-21,3	-40,2	-39,3	-1,0	-33,9
Lokal- o fastighetskostnader	-3,7	-3,6	0,0	-3,4	-5,5	-5,5	0,0	-5,1
Övriga kostnader	-11,7	-10,2	-1,6	-11,0	-16,5	-15,2	-1,3	-18,5
Kapitalkostnader	-3,7	-3,5	-0,2	-1,8	-5,8	-5,3	-0,5	-2,7
Summa kostnader	-55,5	-53,3	-2,2	-48,1	-85,1	-81,9	-3,3	-75,6
Nettokostnad	-50,8	-50,6	-0,2	-43,7	-78,1	-77,8	-0,3	-69,0

Störst avvikelser finns under Övriga kostnader där det är konsulttjänster som har överskridit budget. Till viss del möts överskridandet av konsultkostnader av ökade bidragskostnader. Ett exempel på detta är att konsultkostnaden för bredbandsutbyggnad redovisades till 978 tkr medan sedan bidrag från VGR redovisades till 489 tkr. I budgeten för bredband låg endast nettokostnaden budgeterad vilket innebär att redovisningen kommer visa avvikelse på de enskilda posterna.

Överskridandet på kapitalkostnader kommer från den nya fastigheten Göteborgsvägen 19 samt gymmet. Underskottet möts av övriga intäkter där hyresintäkter för fastigheten redovisas.

[Skriv här]

4.3 Resultat och prognos, per verksamhet

	Jan-aug 2024			Jan-aug 2023	Helår 2024			Helår 2023
	Utfall	Budg.	Avvik.	Utfall	Prog utfall	Budg.	Prog avvik.	Utfall
Kommunstyrelsen	-1,6	-1,6	0,0	-1,4	-2,4	-2,4	0,0	-2,1
Kommundirektör	-24,2	-24,5	0,3	-21,5	-37,6	-37,6	0,0	-33,4
Ekonomichef	-12,6	-12,9	0,2	-10,3	-19,8	-19,8	0,0	-16,4
HR-chef	-5,2	-5,4	0,2	-5,4	-8,5	-8,5	0,0	-8,9
Plan och Exploatering	-7,1	-6,2	-0,9	-5,4	-9,8	-9,5	-0,3	-8,7
Totalt	-50,8	-50,6	-0,2	-44,1	-78,1	-77,8	-0,3	-69,5

Utfallet för perioden är -0,2 miljoner kronor. Avvikelsen kommer från utredningskostnader från Plan och Exploatering. För att nå budget i balans 2024 skulle det behövas ett inköpsstopp på Plan och Exploateringsenheten. Vad gäller vissa inköp som t ex inlösen av mark är dock kommunen skyldig att göra under vissa omständigheter. Det råder därför osäkerhet om hela underskottet på Plan och Exploatering kan hämtas in under året prognosen är därmed lagt på -0,3 miljoner kronor back.

4.4 Prognoserna under året, samt eventuella åtgärder

	februari	april	augusti
Prognos för helårsresultatet	0,0	0,0	-0,3

[Skriv här]

4.5 Investeringar

	Utfall	Budget	Prognos	Avvik.	Total prog.	Total bud.	Avvik.
Reinvesteringar	2,8	4	4	0			
Systemuppgraderingar	0,5						
IT samlingsanslag	2,3						
Strategisk fastighet	0,1						
Beslutade projekt							
Gruppbostad autism	1,5	2,0	11,1	-9,1	25,0	37,0	11,0
Datahallar	1,2	2,2	1,2	1,0	1,2	2,2	1,0
Strategiska markinköp	1,6	25	3,6				
Skolvägen 3	1,4		1,4				
Göteborgsvägen 19 lagfart	0,2		0,2				
Skolvägen 4	0		2,0				

Reinvesteringsbudget

Reinvesteringsbudgeten väntas utnyttjas till fullo. IT samlingsanslag har bland annat utnyttjats till en ny server för cybersäkerhet och nya Surface PC. Systemuppgraderingar avser ett projekt där hela ekonomisystemet byts ut i ett så kallat nyupplägg där gammal data rensas ut och nya moduler installeras.

Gruppbostad autism

Projektering är färdig, entreprenör är upphandlad och bygget har startat. Processen har gått fortare än beräknat och byggnationen kunde därför startas tidigare än beräknat. Därför kommer årets budgetram överskridas men projektets totala budget prognosticeras bli väsentligt lägre än ursprunglig budget. Av kommunfullmäktiges budgetbeslut framgår att projektets totalkostnad är överordnat de enskilda årens bedömda budget. Att ett enskilt projektets överskridande av budget är därför oproblemiskt då kommunens totala investeringsnivå för året är under budget.

Datahallar

Projektet väntas bli färdigt under budget. Den nya datahallen förväntas kunna dra nytta av en helhetslösning för reservkraft som är i planeringsstadiet. Skulle de planerna förändras skulle en annan lösning för reservkraft behöva belasta projektet.

Strategiska markinköp

Skolvägen 3 har köpts in strategiskt för att ge möjlighet till helhetslösning skola/förskola i Olsfors. Lagfartskostnader för Göteborgsvägen 19 (gymtomten) belastade årets investeringsbudget även om fastigheten köptes in under 2023.

[Skriv här]

5 Medarbetare

5.1 Personalstatistik

	Perioden innevarande år			Perioden föregående år		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	28	18	46	24	11	35
Andel tillsvidareanställda (%)	60,8	39,2	100	68,5	31,5	100
Antal visstidsanställda	4	0	4	1	1	2
Andel visstidsanställda (%)	100	0	100	50	50	100
Antal timavlönade (timmar)	188	1	189	173	21	194
Övertid/fyllnad/mertid (tim)	41,4	12,8	54,2	8,8	16,3	25,1
Andel tillsvidare m. heltid (%)	92,8	100	95,7	91,7	100	94,3
Sjukfrånvaro (%)	1,6	0,4	1,2	2,8	0,3	2
Sjukfrånvaro över 59 dagar (%)	51,3	0	44,2	15,7	0	14,8
Sjukfrånvaro under 31 år (%)	0,7	0,8	0,7	0	0	0
Sjukfrånvaro 31-49 år (%)	2,6	0,6	1,9	5,1	0	3,7
Sjukfrånvaro över 49 år (%)	0,2	0	0,2	2,8	0,3	0,24

Antalet tillsvidareanställda har ökat med 11 personer på förvaltningen och det beror framförallt på omorganisationen då Plan och exploateringsenheten från 2024-01-01 överfördes från Samhällsbyggnadsförvaltningen till Kommunstyrelseförvaltningen. Denna ökning av medarbetare innebär att andelen män på förvaltningen har ökat till drygt 39 procent.

Förvaltningen har 2024 3 fler visstidsanställda jämfört med föregående år och det beror främst på att HR avdelningen inte har lyckats rekrytera medarbetare med rätt kompetens till tidsbegränsade uppdrag då det råder en bristsituation på arbetsmarknaden i dessa yrkeskategorier. Antalet timmar utförda av timavlönade har ökat något och härrör sig till arbetstoppar inom förvaltningen. Den ökade övertiden kopplas också till arbetstoppar i samband med EU valet.

Sjukfrånvaron ligger på en fortsatt låg nivå och det beror framförallt på att medarbetare på Kommunstyrelseförvaltningen har möjlighet att distansarbete och på så vis kan fortsätta att arbeta vid till exempel förkylning. Den långa sjukfrånvarons ökning kopplas till enstaka individer och sjukfrånvaron är inte arbetsrelaterad.

5.2 Kompetensförsörjning

Likasom andra kommuner har Bollebygds kommun utmaningar när det gäller kompetensförsörjning. Arbetskraften räcker inte till och som arbetsgivare gäller det att hela tiden arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare och ha en god arbetsmiljö ur alla aspekter. På Kommunstyrelseförvaltningen märks utmaningarna framför allt i ökade svårigheter att rekrytera kompetenta medarbetare. Förvaltningens chefer lyfter kontinuerligt kompetensutvecklings- och utvecklingsbehov med medarbetarna i röda tråden samtalen, att [Skriv här]

behålla och utveckla befintliga medarbetare blir allt viktigare.

5.3 Mångfald och jämställdhet

Arbetet med mångfald och jämställdhet finns inbyggt i den regelbundna verksamheten och finns i årshjul och är på så vis en del av verksamhetsplaneringen. Frågor inom detta område lyfts regelbundet på arbetsplatsträffar i arbetsgrupperna. Till stöd finns rutiner och stödmaterial.

5.4 Arbetsmiljö och hälsa

Genom dialog i den röda tråden följer cheferna på förvaltningen kontinuerligt upp medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö, både på distansarbetsplatsen och på kontoret. Resultatet av medarbetarenkäten visar på att medarbetarna på Kommunstyrelseförvaltningen upplever en god arbetsmiljö och att de har ett meningsfullt arbete. Många medarbetare på Kommunstyrelseförvaltningen har breda uppdrag med många olika arbetsuppgifter och det innebär att medarbetare tidvis upplever att de har splittrade arbetsdagar och inte hinner med sitt arbete. När det inträffar har chef och medarbetare dialog om vad som ska prioriteras bort då det är viktigt att det finns en balans mellan krav och resurser.

6 Internkontroll

6.1 Nämndens internkontrollplan

Nr	Process Rutin/system	Kontrollansvar	Metod
1	Hacker-/cyberattack	IT-chef	
2	Ingen eller brister i kontinuitetsplanering	Säkerhetschef	Genomlysning kontinuitetsplan
3	Brist på avtalsföljsamhet	Upphandlingsansvarig	Stickprov
4	Svårighet att rekrytera	HR-chef	

Hacker/cyberattack

Inga rapporterade avbrott.

Kontinuitetsplanering

Samtliga förvaltningar arbetar aktivt med sina kontinuitetsplaner med stöd av kommunstyrelseförvaltningen. Kommunstyrelseförvaltningen samordnar och sammanställer den kommunövergripande kontinuitetsplanen och där är arbete igång. Mycket finns i plan men en hel del återstår i arbetet innan den fullständiga planen är på plats.

En ny funktion, beredskapssamordnare, tillsattes under sommaren och det är ett led i att stärka upp kommunens arbete med beredskap och kontinuitetsplanering.

Avtalsföljsamhet

Avtalsföljsamhet följs upp i samband med helårsrapporten.

Svårighet att rekrytera

Rekryteringsläget ser olika ut på Kommunstyrelsens olika avdelningar beroende på hur tillgången på arbetsmarknaden inom berörda yrkesgrupper ser ut. På Kommunstyrelseförvaltningen är det framförallt HR avdelningen som har svårighet att rekrytera den kompetens som behövs. På HR avdelningen finns ett föräldravikariat som HR specialist ledigt under ett år som är svårt att besätta. Detta beror främst på att det på arbetsmarknaden inte finns tillgänglig kompetens med den yrkeserfarenhet som är nödvändigt för att klara jobbet på HR avdelningen och som är villig att söka ett vikariat. Effekten av det är att arbetet på avdelningen måste prioriteras då avdelningen har för låg bemanning. Övriga avdelningar har haft större möjligheter att rekrytera till de lediga tjänsterna som finns.

[Skriv här]

6.2 Övriga delar i internkontrollen

Kontrollpunkter för dataskyddsarbetet

Det säkerhetspolitiska läget i vår omvärld är fortsatt osäkert, och den höjda terrorhotnivån i Sverige påverkar kommunens verksamhet. Detta har bland annat inneburit ett ökat fokus på insatser gällande informationssäkerhet och dataskydd.

Det praktiska dataskyddsarbetet i Bollebygds kommun bedrivs i stora delar av förvaltningarna med stöd av kommunens informationssäkerhetssamordnare. För att klara av detta uppdrag behövs tillräckligt med tid, vilket kommunledningen prioriterat. Detta har inneburit att hela organisationen arbetat kontinuerligt och systematiskt med dataskyddsfrågor.

Genom den kompetensutveckling alla medarbetare genomför har vi ett systematiskt och kontinuerligt arbete med integritets- och dataskyddsfrågor är det avgörande att det både finns kunskap om dataskyddsförordningen och engagemang för frågor som rör integritet och dataskydd i organisationens ledning. Vid uppföljningar ser vi att drygt 65% av alla medarbetare genomför utbildningarna, vilket säkerställer att medarbetarna förstår frågorna inom området.

De största utmaningarna har varit att få fungerande rutiner och processer så att dataskyddsreglerna inte hindra eller försvåra verksamheternas kärnuppdrag.

Under en tvåårsperiod har kommunen som helhet och förvaltningarna systematiskt arbetat för att stärka informationssäkerhetsarbetet. Vid Infosäkkollen 2024 visar resultatet att vi höjt vår nivå och nu är vi enligt MSB skala på nivå 2. Vi har grunderna på plats och med en ledning som har ett betydande engagemang i frågorna med cybersäkerhet. Vi har ett gemensamt arbetssätt genom hela kommunens verksamhet.

Två områden att nämna är medarbetarnas kunskaper samt informationsklassning. Medarbetarnas kompetensutveckling ligger långt fram i det systematiska informationssäkerhetsarbetet, och detta bidrar till att kommunens medarbetare fått möjlighet att ändra sitt beteende och skyddar kommunen från potentiella risker.

Under året har förvaltningarna arbetat systematiskt med informationsklassning. Information klassas utifrån den funktion och betydelse den har för verksamheten och utifrån de konsekvenser som sker om den hanteras felaktigt, försvinna eller komma i orätta händer.

Förvaltningarna har genom klassningarna blivit mer medvetna om risker och konsekvenser genom att de kunnat identifiera åtgärder som ger informationen rätt typ av skydd. Med rätt skydd menas både ett högt skydd för skyddsvärd information och ett lägre skydd för information som inte är skyddsvärd.

Verksamhetens systematiska brandskyddsarbete

Under våren har det gjorts två brandtillsyner där det framkommit att många kablar låg oorganiserat på golv, snurrade runt element och rörinstallationer. Detta har åtgärdats.

Under våren har det genomförts en planering för hösten. Det kommer att genomföras utrymningsövningar och översyn av vilka avdelningar/enheter som är i behov av brandutbildningar. Översyn av brandregler och risk- och sårbarhetsanalyser kommer att [Skriv här]

göras på arbetsplatsträffar under hösten, därefter ska dessa brandrutiner och reglerna aktualisera.

9. Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut) KS2024/228

§115

KS2024/228

Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun - information

Ärendet

Dagens sammanträde

Redovisningschef Karl Norlander och ekonomichef Daniel Aronsson informerar om delårsrapport augusti 2024 för Bollebygds kommun. Prognosen för helåret är ett underskott med -3,7 miljoner kronor (mnkr), vilket är 4,5 mnkr lägre än det budgeterade resultatet. Nämndernas underskott mot budget för helåret väntas bli -8,2 mnkr och skatteintäkterna och de generella statsbidragen överskott på 5,2 mnkr. Finansnetto samt pensionskostnader avviker med -1,6 mnkr mot budget. Den kvarvarande ofördelade budgeten på 3,6 mnkr antas inte förbrukas i prognosen. Prognosen innebär att båda finansiella mål som kommunfullmäktige antagit kommer att uppnås. Av de tolv verksamhetsmålen prognosticeras att fyra uppfylls och åtta uppfylls delvis.

Närvarande ges tillfälle att ställa frågor. Ordföranden tackar för informationen och meddelar att kommunstyrelsen kommer besluta i ärendet på sammanträde 2024-10-08.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Kommunstyrelseförvaltningen

Karl Norlander | Redovisningschef
0734-64 70 23 | karl.norlander@bollebygd.se

Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner delårsrapport för Bollebygds kommun.

Ärendet

Prognosen för helåret är ett underskott med -3,7 miljoner kronor (mnkr), vilket är 4,5 mnkr lägre än det budgeterade resultatet. Nämndernas underskott mot budget för helåret väntas bli -8,2 mnkr och skatteintäkterna och de generella statsbidragen överskott på 5,2 mnkr. Finansnetto samt pensionskostnader avviker med -1,6 mnkr mot budget. Den kvarvarande ofördelade budgeten på 3,6 mnkr antas inte förbrukas i prognosen. Prognosen innebär att båda finansiella mål som kommunfullmäktige antagit kommer att uppnås. Av de tolv verksamhetsmålen prognosticeras att fyra uppfylls och åtta uppfylls delvis.

Bedömning

I dialog med tjänstepersoner från teknik- och serviceförvaltningen har det, efter nämndens delårsrapport upprättats, framkommit information om att hänsyn till kostnader för vattentjänstplan inte är medräknade i prognosen. Det är därför sannolikt att prognosen för VA borde ha varit ca 1 mnkr sämre än den som redovisats. Det innebär att nämndens egentliga prognosticerade överskridande är över det högsta av 1 % av budgeten och 1 mnkr och åtgärder enligt styrmodellen därför ska genomföras. Prognosen i den här rapporten är inte justerad efter att detta blev känt utan samma prognos som antagits av nämnden ligger till grund för kommunens hela prognos.

Det är av yttersta vikt att nämndernas prognoser som rapporteras till kommunstyrelse och nämnder är genomarbetade och inte innehåller antaganden om omfördelning som inte är tydligt förankrade. Kommunens totala prognos blir annars felaktig.

Alla nämnder med prognosticerat underskott har uppdrag att vidta åtgärder för att nå budget i balans. Enligt styrmodellen ska nämnderna beskriva effekter av de vidtagna åtgärderna för att nå budget i balans i nästa rapporttillfälle. Trots att flera förvaltningar prognosticerat ett underskott redan i april finns inte någon tydlig rapport av vidtagna åtgärder för att nå budget i balans i nämndernas delårsrapporter.

Från och med i år finns ändrad normerande redovisningsrekommendation vad gäller kommunens delårsrapport. En redogörelse över ekonomin i de kommunala koncernföretagen ska göras i de fall inte några sammanställda räkenskaper upprättas. Även delårsresultat samt helårsprognos ska i så fall redovisas för respektive koncernföretag. Den här rapporten innehåller inte några sammanställda räkenskaper. I Bollebygds koncern ingår förutom kommunen Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder. Stiftelsen gör inte något delårsbokslut för augusti utan endast för juni. Det är denna information som ligger till grund för stiftelsens ekonomiska bedömning, resultat samt prognos. Det är tveksamt om

den här informationen räcker för att följa redovisningsrekommendationen fullt ut då den är två månader gammal. I sammanhanget är det också problematiskt att stiftelsen följer redovisningsregelverket K2 vilket är ett förenklat regelverk istället för K3 som bättre harmoniserar med lagen om kommunal redovisning och bokföring. Stiftelsens redovisningsregelverk kommer även vara ett hinder vid framtagande av regelmässiga sammanställda räkenskaper i kommunens årsredovisning.

Beslutsunderlag

Delårsrapport för Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunfullmäktige

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Karl Norlander

Ekonom/controller

Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun

Innehåll

Sammanfattning	3
Förvaltningsberättelse	4
<i>Händelser av väsentlig betydelse</i>	<i>4</i>
<i>Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning</i>	<i>12</i>
<i>God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning</i>	<i>13</i>
<i>Väsentliga personalförhållanden</i>	<i>19</i>
<i>Förväntad utveckling</i>	<i>22</i>
Driftredovisning	26
<i>Budgetbeslut m.m. under året</i>	<i>26</i>
<i>Driftredovisning utfall</i>	<i>28</i>
<i>Investeringsredovisning</i>	<i>29</i>
Finansiella rapporter	31
Måluppföljning	43
<i>Kommunfullmäktiges mål</i>	<i>43</i>
<i>Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen</i>	<i>45</i>
Revisionsberättelse	46

Sammanfattning

- Det ekonomiska resultatet till och med augusti är -2,1 miljoner kronor, prognosen för helåret är -3,7 miljoner kronor.
- Nämnderna visar ett sammanlagt underskott på -9,3 miljoner kronor till och med augusti, prognosen för helåret är ett underskott på -8,2 miljoner kronor.
- Skatteintäkterna och generella statsbidrag utvecklas positivt och prognosticeras till ett överskott på 5,2 miljoner kronor jämfört med budget.
- Den ofördelade budgeten beräknas inte att nyttjas i dagsläget vilket stärker resultatet med 3,6 miljoner kronor.
- Prognosen innebär att nettokostnaderna kommer att öka med 7,2 procent jämfört med föregående år, samtidigt prognosticeras skatteintäkterna och de generella statsbidragen att öka med 4,7 procent, vilket innebär ett försämrat resultat jämfört med föregående år.
- Av tolv verksamhetsmål satta av kommunfullmäktige bedöms att fyra stycken uppnås och åtta delvis uppnås.

Delårsrapporten är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige för perioden januari-augusti.

Förvaltningsberättelse

Händelser av väsentlig betydelse

Barn och unga

Utbildningsnämnden är huvudman för skolväsendets samtliga skolformer. Det är huvudmannen som ansvarar för att alla elever ska nå kunskapsmålen. Huvudmannen ska också se till att utbildningen följer de bestämmelser som finns. Riksdag och regering bestämmer kunskapsmålen. De sätter upp kunskapsmål och ramar för utbildningen i olika lagar och förordningar. Skollagen är ryggraden i de regler som omgärdar utbildningsområdet. I läroplanerna står det om vad eleverna ska lära sig i skolan. Rektor på skolan/förskolan ansvarar för kvaliteten och resultaten på enheten. Rektor ansvarar för att miljön är trygg, att det finns rutiner för att rapportera frånvaro och regler för hur man får bete sig på förskolan/skolan. Rektor har också ansvar för att barnen/eleverna får det stöd de har rätt till för att nå målen. Rektor ska också vara en pedagogisk ledare och är chef för lärarna och övrig personal på skolan/förskola.

Kommunen har även en viktig roll i arbetet med att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv, samt meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter för barn- och unga.

Folkbiblioteken och skolbiblioteken styrs av Bibliotekslag (2013:801).

Framsteg inom matematik och svenska:

Skolorna har gjort betydande framsteg inom matematik och svenska, vilket har lett till förbättrade betygsresultat.

Utmaningar med balans och individualisering:

Det finns utmaningar med att upprätthålla en balans mellan gemensam utveckling i gruppen/klassen och individuell anpassning för barnet/eleven samt behov av en mer fokuserad strategi för lärarsamarbete.

Behov av fortsatt arbete och stöd:

Skolorna behöver fortsätta arbeta med differentierad och motiverande undervisning, samt stärka rutiner för att stödja elever med hög frånvaro och psykisk ohälsa.

Pedagogiska framsteg i anpassad grundskola:

Anpassad grundskola fokuserar på individualisering och tydliggörande pedagogik, med användning av specialanpassade verktyg och metoder för att stödja elevernas utveckling.

Ökad trivsel och trygghet:

Skolorna har fokuserat på att öka elevernas trivsel och trygghet genom systematiskt arbete med trygghetsgrupper och enkäter, samt genom att erbjuda ännu fler aktiviteter på rasterna.

Förbättrad studiero:

Insatser för att förbättra studieron inkluderar möblering med skärmar för att minska distraktioner och införande av hemklassrum och färgkodade korridorer för att underlätta orienteringen och minska stress. Den största förändringen har skett på högstadiet aktuell period.

Elevhälsans arbete:

Elevhälsans arbete fokuserar på att skapa inkluderande och utmanande lärmiljöer som främjar elevernas progression och välmående genom regelbundna möten och samarbete mellan skolpersonal och elevhälsans olika professioner.

Barnhälsomöten i förskolorna:

Barnhälsomöten är en central del av det systematiska kvalitetsarbetet i förskolorna, med fokus på att stödja barns utveckling och lärande genom anpassade lärmiljöer och undervisningsmetoder

	Prognos helår 2024	Utfall 2023	Förän- dring	Utfall 2022	Utfall 2021
Prognos prestationer för Utbildningsnämnden 2024					
Antal barn i förskola (folkbokförda i Bollebygd)	506	519	-13	530	524
- varav köpt verksamhet	26	28	-2	37	42
- såld verksamhet	4	10	-6	10	10
Antal elever i förskoleklass (folkbokförda i Bollebygd)	107	111	-4	120	128
- varav köpt verksamhet	23	26	-3	28	30
- såld verksamhet	1	2	-1	2	2
Antal elever i grundskola år 1-9* (folkbokförda i Bollebygd)	1 173	1 186	-13	1 202	1 199
- varav köpt verksamhet	196	201	-5	205	195
- såld verksamhet	21	23	-2	23	25
Anpassad grundskola	17,5	17,3	0,2	16,6	15
-varav omvänt integrerade anpassad grund	0	1	-1	2	3
Under utredning (volymbuffert)	0	2,5	-2,5	5	6
- varav köpt verksamhet	2,5	3	-0,5	2,3	2
- såld verksamhet	0	0	0	0	0
Fritids anpassad grundskola	5,4	5,5	-0,1	6,3	7
Under utredning (volymbuffert)	1	1	0		
Varav köpt	0,5	1	-0,5	2,5	2
Antal elever i fritidshem (folkbokförda i Bollebygd)	484	509	-25	530	533
- varav köpt verksamhet	107	114	-7	118	109
- såld verksamhet	9	10	-1	9	11
Antal elever i gymnasiet (folkbokförda i Bollebygd)	381	371	10	369	364
- varav i egen regi	12	10	2	10	10
- varav gymnasiesär	2,4	1,5	0,9	3,5	4
- såld verksamhet	1,1	1,5	-0,4	0	0

I tabellen ovan redovisas i tur och ordning prognostiserade prestationer i *snitt för belåret*, utfallet förra året och förändringen däremellan. Samt utfall snitt helår 2022 och 2021.

Samtliga volymer minskar jämfört med föregående år förutom anpassad grundskola och gymnasiet.

När det kommer till köpt verksamhet som gymnasiet främst faller under kan inte verksamheterna styra kostnaderna. De övriga verksamheterna skulle i större grad behövt minska kostnader sett till de minskande volymerna.

Socialnämnden

Socialnämnden har under första halvåret 2024 haft ett mycket högt inflöde av nya ärenden. Antalet nya ärenden har inom vissa områden varit nästan 70procent fler än motsvarande period föregående år. Då verksamheterna inte har möjlighet att påverka inflöde har såväl myndighetsenheterna som verkställigheten påverkats av en ökad arbetsmängd.

Äldreomsorgen arbetar för att säkerställa en effektiv bemanningsplanering som tar hänsyn till en god arbetsmiljö utifrån reglerna för dygnsvila. För att möjliggöra scheman som efterlever reglerna för dygns- och veckovila har kartläggning visat ett större behov av personal under helger. Till följd av att personalen är tillsvidareanställda med möjlighet till heltid skapar det en överkapacitet på vardagar vilka nyttjas som resursspass. Resursspassen används i schemaplaneringen för att ersätta frånvaro på den egna och andra enheter. Det skapar en god arbetsmiljö då enheterna numera består av fler personal med erfarenhet och kunskap om arbetsplatsen samt dess rutiner istället för att nyttja timanställda.

Under våren anställdes en välfärdssamordnare med ansvar att implementera välfärdsteknik i verksamheterna för att möta de demografiska utmaningar som nämnden har framför sig. Välfärdssamordnaren har påbörjat införandet av fjärrtillsyn, där en pilot är planerad att genomföras under hösten. Även läkemedelsrobotar är planerade att implementeras under hösten. Dessa typer av välfärdsteknik ger den enskilde större självständighet, samtidigt som personalresurser kan nyttjas mer effektivt. På grund av låga volymer förväntas i initialt skede ingen större ekonomisk påverkan.

Den nya socialtjänstlagen träder i kraft i juli 2025 vilket förväntas påverka samtliga nämnder, men framför allt socialnämnden. Genom riktade statsbidrag för 2024 har en utvecklingsledare anställts för att bevaka och arbeta med omställningen till den nya lagen och dess intentioner. Utvecklingsledaren genomför under innevarande år en kartläggning över hur nämnden ska anpassa sig för att arbeta i linje med den nya lagen då den träder i kraft.

Under våren har en omorganisering inom funktionsstöd genomförts där varje chef nu ges bättre möjlighet till ett nära ledarskap utifrån att de har färre medarbetare. Det nära ledarskapet skapar förutsättningar för varje chef att tillförsäkras god kunskap om sin verksamhet för att såväl kunna möta verksamhetens behov av kompetensförsörjning som kvalitetsutveckling. Vidare ges cheferna förutsättningar att bedriva ett gott arbetsmiljöarbete tillsammans med sina medarbetare.

Den 13 juni 2024 meddelade Europeiska unionens råd att det tillfälliga massflyktsdirektivet förlängs till och med den 4 mars 2026. Samtidigt ändrades förutsättningarna för folkbokföring vilket innebär att personer som har flytt kriget i Ukraina och har varit i Sverige med uppehållstillstånd i minst två år nu kan folkbokföra sig i Sverige. Detta kommer innebära ett utökat kommunalt ansvar främst beträffande bostadsfrågan, försörjningsstöd samt till viss del insatser för personer med funktionsnedsättning.

Den 12 november 2024 sker driftstart av vårdinformationsmiljön Millennium. Varje kommun är ansvarig för att genomföra sina egna lokala införandeprojekt. Socialnämnden har tillsatt en projektledare för att driva det lokala införandeprojektet. Införandet kommer medföra ytterligare kostnader för nämnden på grund av bland annat ökade kostnaderna associerade med användarlicenser samt kostnaderna för anslutning till den identitets- och behörighetsfederation som är ett nödvändigt krav för att ansluta till Millennium.

Äldreomsorgen

Prestationer, snitt	Utfall jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022
Procentuell beläggning demens	96%	99%	94%
Procentuell beläggning somatik	99%	102%	95%
Procentuell beläggning korttid	103%	97%	96%
Antal vårdtagare med beslut om hemtjänst	127	129	119

Att särskilt boende inte uppnår 100 procent beläggningsgrad trots kö beror på att det uppstår ett tidsglapp vid ut- och inflyttning. När en individ avlider har närstående rätt att ha kvar lägenheten upp till en månad eftersom hyran betalas i förskott. Under denna tid töms lägenheten samt besiktigas. I vissa fall sker renovering innan nästa brukare flyttar in. Att det under föregående år uppstod en beläggningsgrad på över 100 procent beror på parboende.

Procentsatsen på korttidsenheten baseras på 8 rum. I perioder har rummen varit dubbelbelagda, vilket förklarar över 100 procent beläggning.

Antal brukare med hemtjänsten pendlar under året. Utifrån analys av årets statistik framgår att antalet brukare och beviljade timmar var som högst i början av året, för att sedan pendla under resterande månader.

Funktionsnedsättning

Prestationer för Socialnämnden	Prognos 2024	Utfall 2023
Grupp- och servicebostad LSS, egen regi	21	20
Grupp- och servicebostad LSS, extern regi	6	4
Övrig placering enl. LSS (skola/internat-barn)	2	3
Daglig verksamhet, egen regi	23	30
Daglig verksamhet, extern regi	6	4

I nuläget har funktionsstöd ingen ledig gruppboendestadsplats varför placering sker utanför den egna kommunen. Under 2025 planeras en ny gruppboendestad stå färdig vilket kommer medföra ytterligare sex boendeplatser där de som idag är externt placerade kommer erbjudas plats.

På servicebostaden som bedrivs i egen regi bor idag 15 brukare. Även här finns det möjlighet till att verkställa fler beslut, dock saknas i dagsläget lägenheter att koppla till verksamheten.

23 brukare har daglig verksamhet i den egna verksamheten, vilket ger utrymme att ta emot fler deltagare vid behov. Samtidigt är ytterligare 6 beslut om daglig verksamhet verkställda i extern regi. Verksamheten kommer, i det fall det är möjligt, erbjuda plats i den egna verksamheten.

Individ- och familjeomsorg

Insatser	Utfall jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2023
Ekonomiskt bistånd, antal hushåll snitt/månad	29	35
Placeringar vuxna missbruk (HVB+LVM) antal dagar	126	232
Placeringar barn och unga HVB, antal dagar	409	273
Placeringar över 14 dagar barn och unga familjehem, antal individer	14	19
Aktualiseringar barn och unga	366	390
Antal öppnade utredningar barn och unga	79	64
Aktualiseringar totalt barn /unga, vuxen	1184	806

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd har inte ökat jämfört med föregående år, däremot ses ett visst ökat inflöde vilket också varit prognosticerat. Detta beror dels på en årligt återkommande ökning i samband med att studenter går ur skolan, dels beror det även på att personer som kommit till Sverige enligt Massflyktsdirektivet (MDF) numera kan folkbokföra sig utifrån vissa rekvisit och då får tillgång till socialförsäkringssystemet.

Beträffande placeringar har IFO gått in med ett omedelbart LVM (lagen om vård av missbrukare i vissa fall) vilket inte hade prognostiserats. Då detta är en tvångslag medför det också i sammanhanget relativt stora kostnader. Det går dock att konstatera att totalt antal placeringsdygn gällande vuxna har minskat jämfört med samma period föregående år.

Inom barn och unga ses en ökning beträffande placeringar vilket kan härledas till en generell ökning av aktualiseringar och därmed antal ärenden.

Verksamhetsområdet ser en ökad mängd ärenden inom såväl Vuxen som Barn och unga vilket behöver följas under kommande år. I genomsnitt inkommer cirka 48 nya aktualiseringar på Barn och unga per månad. Under våren förekom en relativt stor ökning medan det under juli och augusti har återgått till en mer normal nivå.

Bygg- och miljönämnden

Organisation:

Ny förvaltning och nämnd sedan 1 jan 2024.

Samverkan:

Ett nytt samverkansavtal inom energi- och klimatrådgivning har tecknats med Borås Stad.

Ett nytt samverkansavtal har tecknats med Marks kommun för myndighetsområdena alkohol, tobak, receptfria läkemedel.

LONA – våtmarksprojekt:

Medel har erhållits för att inventera våtmarker för ev kommande åtgärdsbehov inom Söråns avrinningsområde. Bygg- och miljönämnden stödjer kommunstyrelsen, som är ägare av projektet.

Insiktsmätning:

Insiktsmätningen görs för att kommunen ska få förståelse för hur vi kan förbättra vår service mot företagare och privatpersoner. En förbättring har skett sedan förra mätningen inom samtliga sex områden som undersöks. Det finns områden att arbeta vidare med som driver kundnöjdhet, framför allt är det den upplevda handläggningstiden som står i fokus inom myndighetsområdena.

E-tjänster

Ett arbete har startats upp för att kunna erbjuda e-tjänster inom de vanligaste ärendetyperna.

Revision:

Länsstyrelsen genomförde i december 2023 en revision av dåvarande samhällsbyggnadsnämndens verksamhet, inom miljöbalkens område. Utifrån revisionsrapporten finns delar att arbeta vidare med.

Teknik och servicenämnden

Teknik- och servicenämnden har i år genomfört investeringsprojekt som varit beslutade i kommunen men inte blivit realiserade. Bland annat så har en ny beachhandbollsplan invigts med närvarande av media för att stärka Bollebygds varumärke om att vara en kommun där saker händer och att vi är en attraktiv arbetsgivare. För att vara en attraktiv arbetsgivare och underlätta för distansarbete har också ett nytt satellitkontor i Gårda, Göteborg blivit tillgängligt från 1 september. En utbyggnad av omklädningsrum har också skett på Råssa för att få mer ändamålsenliga lokaler med duschar för verksamhetens personal som utgår därifrån.

Nämnden har genomfört en rad olika åtgärder och initiativ för att utveckla och effektivisera verksamheterna. Nytt system för körjournaler har införts som i kommande skede kan ge vägledning hur fordonsflottan nyttjas. Fokus för nämnden har legat på att genomföra energibesparande åtgärder, digitalisera arbetssätt, förbättra arbetsmiljön och öka servicen till kommunens invånare.

Förvaltningen har arbetat strategiskt med att minska energiförbrukningen i kommunens fastigheter och infrastruktur, bland annat genom renoveringar, övergång till förnyelsebara energikällor och ökad digitalisering. Samtidigt har nämnden stärkt bemanning och rutiner för att förbättra skötseln av den yttre miljön och centralisera avtalshanteringen för hyresavtal.

Förändringar kring lagstiftning inom fastighetsnära insamling har inneburit att upphandling tillsammans med Sjuhäradskommuner om fyrfacksskärp nu är genomförd. En samverkan över kommungränser har skett vilket innebär större avtalsvolymen som generellt leder till lägre anbud. På Råssa ÅVC finns också numera en container för hårdplats vilket innebär att en ny fraktion kan samlas in.

Arbetet med att få in en ansökan om nytt tillfälligt tillstånd för reningsverket fortskrider väl och val av teknisk lösning har gjorts. Samrådsmöten med bland annat länsstyrelsen är avslutad. Ett förslag finns på ansökan om tillfälligt tillstånd för ca tio år och är nu under den sista granskningsrundan.

De taxefinansierade verksamheterna står inför stora utmaningar för att framtidssäkra infrastrukturen vilket kommer kräva stora investeringar och ett kontinuerligt kvalitetsarbete. Teknik- och servicenämnden arbetar kontinuerligt och målmedvetet för att lösa dessa utmaningar och fortsätta utveckla en effektiv och hållbar kommunal service.

Arbetet med att komma i budget i balans med enheter som 2024 gick med underskott fortgår och är fortsatt i balans medans VA kollektivet visar underskott som får balanseras i nämndens budgetutrymme. Enheterna har dock ekonomiska och logistiska utmaningar med bl.a. ökat behov av anpassad kost, ansträngd arbetsmiljö och logistiska utmaningar. En logistisk utmaning är behovet av samutnyttjande av matsalen i Bollebygds skolan för att tillgodose skolans behov och mötesbehov för större grupper.

Förvaltningen deltar aktivt i kommunövergripande satsningar inom områden som informationssäkerhet, folkhälsa, klimatarbete och krisberedskap. Eftersom kommunen följer likhetsprincipen i kristider är nämnden fortsatt det operativa navet i dessa situationer vilket innebär att basala behov behöver levereras till kommunen såsom vatten, reservkraft, mat och logistik till utpekade verksamheter. Förvaltningen har kartlagt investeringsbehov som berör nämndens verksamhet.

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo)

Stiftelsen gör inget delårsbokslut och därmed tas inte heller någon sammanställd redovisning fram för koncernen per augusti. Stiftelsen har gjort en ekonomisk uppföljning vid halvårsskiftet. Den visade på ett resultat för perioden på 2,3 miljoner kronor som kan jämföras mot budgeterade -5,7 miljoner kronor. Prognosen var i juni att helåret kommer att landa på -2,7 miljoner kronor vilket är 8,7 miljoner kronor högre än budgeterade -11,4 miljoner kronor.

Den positiva budgetavvikelsen kan till största delen förklaras av att planerad rivning av fastighet med medföljande hyresbortall har blivit uppskjuten till nästa år, samt att ett uppskjutet stamreoveringsprojekt har inneburit lägre kostnader för året.

Väsentliga händelser som inträffat efter redovisningsperiodens slut

Inga händelser finns att rapportera.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Demografiska förändringar

Befolkningen har hittills under året (t.o.m. juli) ökat med 50 invånare eller 0,5 procent. Jämfört med sista juli förra året har befolkningen ökat med 42 personer, vilket motsvarar en ökning på 0,4 procent. Befolkningsökningen har avtagit jämfört med första åren i 2020-talet, men är något högre än förra årets befolkningsökning. I riket ökade befolkningen med 0,2 procent senaste året vilket innebär att trots den relativt låga befolkningstillväxten är ökningstakten högre i Bollebygd än resten av riket.

För budgetplanering är befolkningsutfallet 1 november intressant eftersom det ligger till grund för kommunens skatteintäkter och kostnadsutjämnning näst kommande år.

Jämfört med 1 november 2023 har befolkningen ökat med 0,5 procent vilket är högre än de 0,3 procent som använts för beräkning av de skatteintäkterna för planåren 2025–2026 i budgeten. Detta samtidigt som befolkningen inte ökat i samma takt som förväntat i riket talar för, allt annat lika, ett högre utfall för skatteintäkterna. Dock ska påpekas att den absolut viktigaste delen för skatteintäkterna i riket är antalet arbetade timmar och den generella konjunkturen.

	2024	2023
Antal invånare början av året	9733	9 703
Antal födda	47	53
Antal döda	-56	-37
Födelsenetto	-9	16
Inflyttning	350	405
Utflyttning	-292	-387
Flyttnetto	58	18
Invandring	20	18
Utvandring	-19	-16
Invandringsnetto	1	2
Övrig förändring	0	2
Antal invånare 31 juli	9783	9 741
Förändring under perioden	50	38

Järnvägen

Under flera år har det utretts och planerats för en ny järnväg mellan Göteborg och Borås för att skapa en stor, attraktiv och sammanhållen arbetsmarknad och bidra starkt till ökad social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Planen är att det ska byggas en dubbelspårig järnväg och på vägen mellan Borås och Göteborg ska det finnas en station i en tunnel under flygplatsen Landvetter, en station i Mölndal och tre stationer inne i Göteborg: Korsvägen, Haga och centralstationen. Ett stickspår in till och ut från Mölnlycke ska också finnas. Det ska gå att resa mellan Borås och centrala Göteborg på mellan 30 och 36 minuter med tåg som ska gå upp till 250 km/h.

I juni 2024 gjordes en överenskommelse mellan de berörda kommunerna, regionen och statliga aktörer om sträckningen och i augusti kom parterna överens om hur den kommunala medfinansieringen ska se ut. För Bollebygds del innebär överenskommelsen att Bollebygd inte kommer stå för någon medfinansiering förutom egna kostnader för detaljplaner. I gengäld kommer dragningens utformning innebära en möjlig framtida station i kommunen och att Bollebygd ska få dubbel zontillhörighet i Västtrafiks taxesystem.

Under hösten ska beslut fattas i respektive kommuns fullmäktige så att Trafikverket kan gå vidare med genomförandeavtal och planeringsarbete.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Avstämning av mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2024 om två finansiella mål:

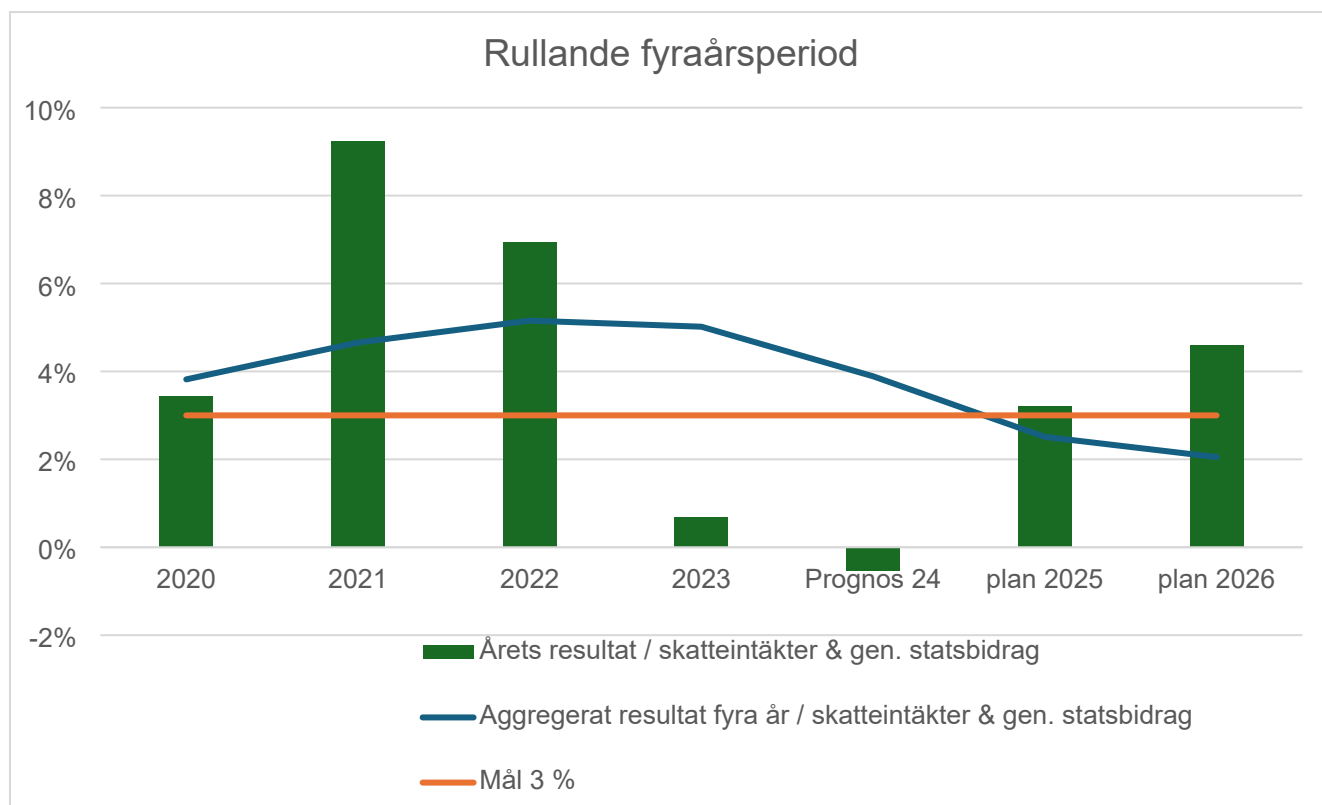
1. *Det ekonomiska resultatet ska motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag för en rullande fyraårsperiod.*

Kommunens prognosticerade resultat på -3,7 miljoner kronor innebär att resultatet kommer utgöra -0,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidragen. Om utfallet i årsbokslutet är i linje med prognosen kommer aggregerat resultat för en fyraårsperiod utgöra 3,9 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Prognosen är att målet kommer att vara uppfyllt.

Årets svaga prognosticerade resultat kan dock göra det svårare att nå upp till målet kommande år. För 2024 bärs målet upp av starka resultat som levererades under åren 2021 och 2022.

I diagrammet visas planerat resultat utifrån 2024 års budget för kommande år. Notera att budgeterat resultat kommer att behöva höjas jämfört med planen om aggregerat resultat på 3 procent ska nås kommande år.

Ett problem med rullande fyraårsperiod är att ett års resultat kan tyngas ned på grund av nedskrivningar eller utrangeringar av tillgångar som tagits upp felaktigt tidigare år. Ett exempel är de extraordinära kostnaderna från 2023 som kommer ifrån fel i redovisningen 2019-2022. För att nå målet om 3 procent rullande fyraårsresultat 2025 skulle resultat för 2025 behöva nå upp till 35 miljoner kronor jämfört med dagens plan på 23 miljoner kronor. En möjlighet att kringgå det här problemet är att jämförelsestörande poster räknas bort från resultatmålet.

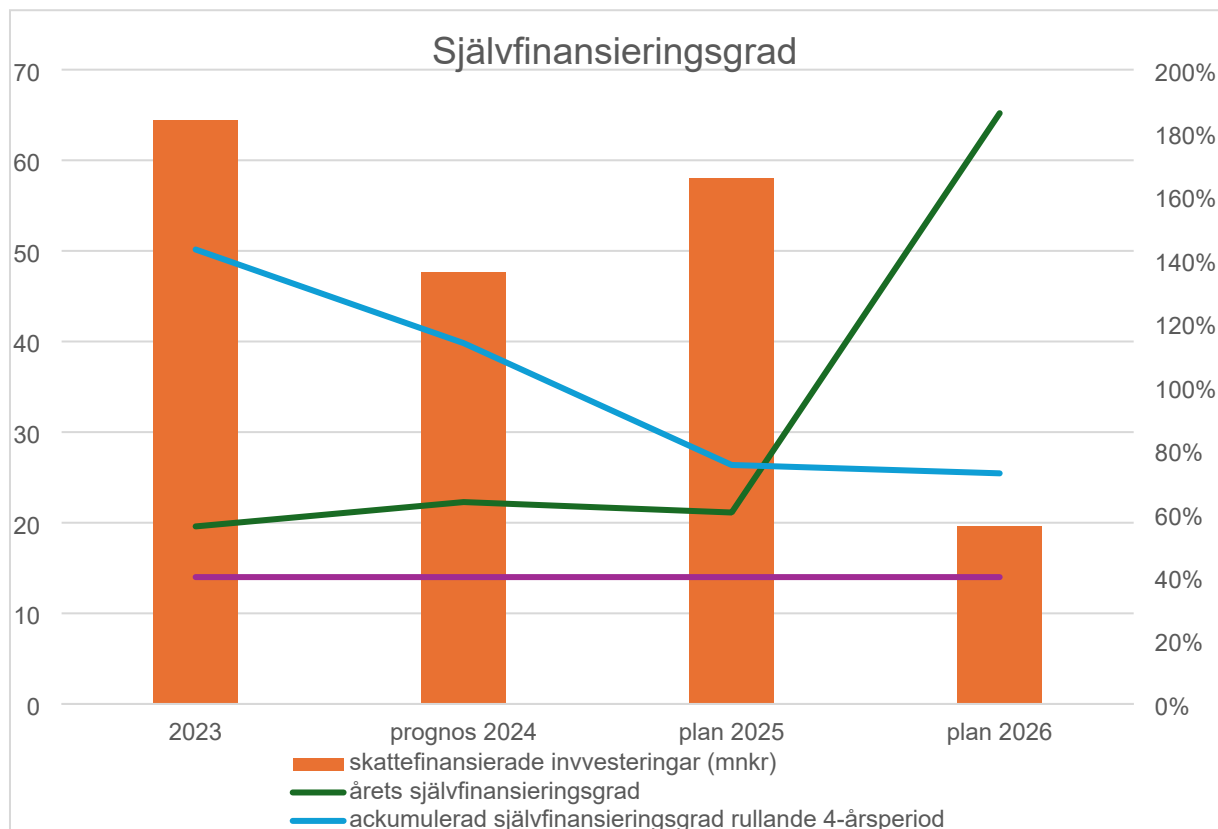

2. Över samma tid ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel

Skattefinansierade investeringar prognosticeras till 47,6 miljoner kronor för helåret 2024. Det motsvarar 64 procent av avskrivningar och skatteintäkter. Det betyder att självfinansieringsgraden är 64 procent och att kommunen således kan finansiera investeringar till en stor del med egna medel. Målet kommer att uppnås.

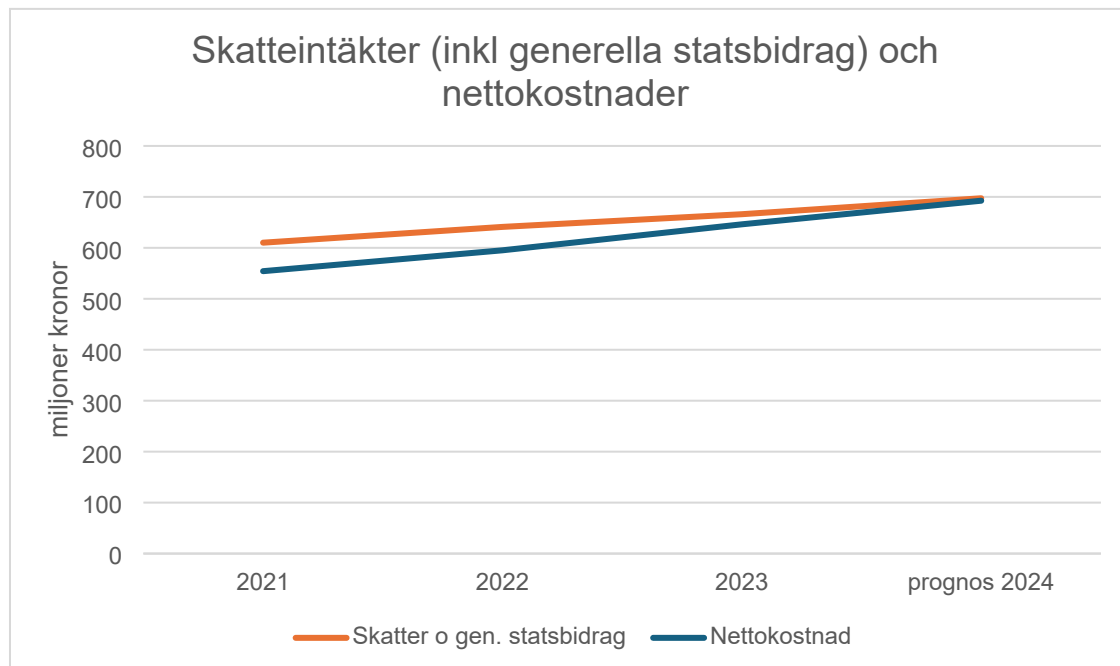
Om prognosen slår in har kommunen utrymme för något lägre självfinansieringsgrad kommande år. Värt att notera är att den totala investeringsmassan har varit relativt låg utan några större investeringsprojekt under senaste fyra åren. Ökar investeringstakten kan det krävas att resultatet också förbättras för att nå upp till målet om 40 procent över rullande fyraårsperiod kommande år. Utifrån prognos och senaste årens självfinansieringsgrad skulle det finnas utrymme för investeringar för motsvarande 232 miljoner kronor under 2025 och 2026 för att klara av 40 procent självfinansieringsgrad över rullande fyraårsperiod vid mandatperiodens slut. En sådan investeringstopp skulle dock ställa högre krav på självfinansieringsgrad över nästkommande år.

Målet är formulerat så att det endast omfattar skattefinansierade investeringar och exploateringar. Vad som avses med skattefinansierad exploatering är otydligt. Omsättningstillgångar i form av tomter och dess anskaffningskostnad räknas inte hit medan exploateringsprojektets tillhörande infrastruktur räknas in. Vissa större investeringar inom VA-området kan vara föremål för skattefinansiering beroende på hur stor del taxekollektivet utnyttjar.

Nettokostnadsutvecklingen

Verksamhetens nettokostnader prognostiseras öka med 7,2 procent jämfört med utfall föregående år. Som motpart till den här prognostiserade nettokostnadsutvecklingen har skatteintäkterna ökat med 4,7 procent. När nettokostnaden ökar mer än skatteintäkterna sjunker resultatet. Det är därför viktigt att se till så att inte nettokostnaderna ökar mer än skatteintäkterna sett ur ett längre perspektiv. Att skatteutvecklingen varit lägre än nettokostnadsutvecklingen demonstreras i grafen nedan genom att avståndet mellan blå linjen och orange linjen minskat för prognos 2024 så att strecken nästintill går ihop.

Diagrammet visar utvecklingen av skatteintäkterna och de generella statsbidragen överst samt kommunens nettokostnader underst. Mellanrummet mellan kurvorna utgörs främst av resultatet och till mindre del av finansnettot.

Personalkostnaderna

Lönekostnaderna ökade 5,5 procent jämfört med föregående period. Ökningen förklaras av avtalsenliga löneökningar samt ökade antal anställda. Det är på totalen endast en liten ökning av medarbetare och ökningen kan till största del förklaras av löneökningar som landade på 4,1 procent på totalen (exklusive vårdförbundet).

Förutom direkta lönekostnader består personalkostnaderna av sociala avgifter och pensionskostnader. De sociala avgifterna ligger på samma nivå som föregående period och har därmed i stort sett utvecklats procentuellt i linje med löneökningen.

Pensionskostnaden är en stor del i personalkostnaderna. Pensionskostnaden för helåret 2024 för Bollebygds kommun väntas bli cirka 4,7 miljoner kronor högre jämfört med senaste prognosen som budgeten baserade sig på. Det förklaras främst av höga pensionsutbetalningar för en anställd med alternativ pensionslösning som gick i pension under året. När personen gick i pension gjorde pensionsförvaltaren en sista beräkning och kom fram till att det saknades inbetalningar för att täcka den avtalsenliga pensionen vilket korrigerades genom extra inbetalningar i år.

Det är även en något högre prognos för den avgiftsbestämda pensionen då det finns fler nya anställningar och högre löner. Vidare ökar avsättningarna främst på grund av uppskjutna uttag av pension, högre löner och ny information om tidigare anställningar.

Övrigt kring intäkter och kostnader

Intäkterna uppgick till 81,9 miljoner kronor för perioden vilket är 16 procent lägre än för perioden föregående år. Två engångsposter föregående period kan förklara en stor del av minskningen. Exploateringsverksamheten inkom med 7,3 miljoner kronor föregående år. Därutöver löstes den VA-fond som fullmäktige beslutade att inrätta 2019 upp till följd av att tidsfristen för fonden löpt ut och investeringen som fonden avsåg att finansiera hade skjutits på framtiden. Fonden innehöll 8,3 miljoner kronor. Rensas föregående periods intäkter från dessa poster hamnar intäkterna på 82,0 miljoner kronor vilket är i stort sett på samma nivå som för perioden i år.

Kostnaden för köpt verksamhet har ökat med 10,4 procent eller 9,3 miljoner kronor. Kostnadsökningen återfinns framför allt inom Socialnämndens verksamheter där kostnaden för placeringar inom barn och unga har ökat (3,6 miljoner kronor). Även kostnaden för köpt gymnasieverksamhet har haft betydande ökning (3,8 miljoner kronor).

Kommunens pensionsförpliktelser

De totala pensionsförpliktelserna uppgick till 217,5 miljoner kronor, inklusive skatt, av denna utgjorde 81,1 miljoner kronor avsättningen i balansräkningen och resterande 136,4 miljoner kronor utgjorde ansvarsförbindelsen utanför balansräkningen. Den största förklaringen för förändring mellan åren är att pensionsavsättningarna inflationsjusteras. Redovisningen är i enlighet med lagstiftningen, den så kallade blandmodellen. Kommunen har inte tryggt förpliktelserna genom försäkring eller stiftelse, samtliga är så kallade återlånade medel. Se vidare not 20 och 25.

I ansvarsförbindelsen finns 2,5 miljoner kronor upptagna som avser Bollebygds kommuns del från pensionsavsättning som tillhör Borås stad. Avsättningen rör 417 personer från tiden när Bollebygd tillhörde Borås. Bollebygd Kommun betalar 5,46 procent av pensionskostnaden för de här personerna.

Pensionsförpliktelse, kommunen	2024 aug	2023 aug	2022 aug
Avsättning inkl. särskild löneskatt	81,1	62,7	49,0
Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	136,4	138,9	135,4
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring eller stiftelse	0	0	0
Summa pensionsförpliktelser	217,5	201,6	184,4
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel*	0	0	0
Återlånade medel	217,5	201,6	184,4

Beloppen är i mnkr. *Inga specifikt öronmärkta medel finns.

Pågående tvister

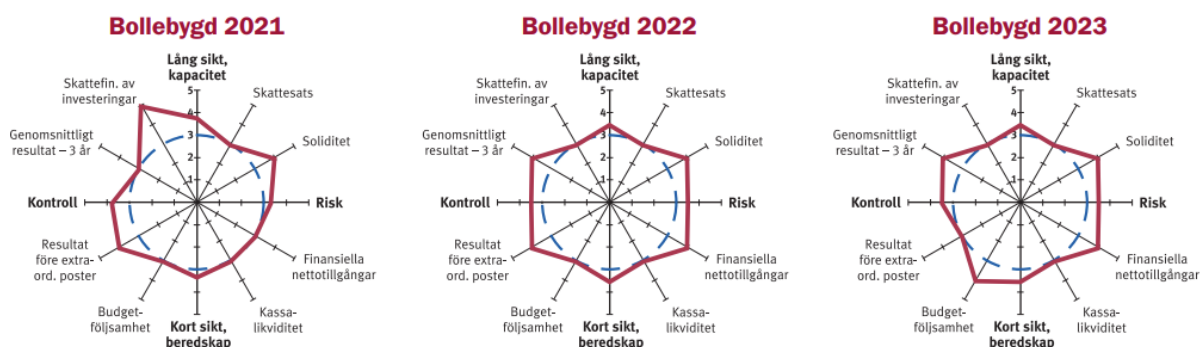
Det pågår för närvarande inte några tvister som påverkar den ekonomiska ställningen i kommunen.

Balanskravsresultatet

Kommunen har inga negativa resultat att reglera. I prognosticerat resultat finns vinster om 0,7 miljoner kronor i orealiserade värdepappersökningar. Dessa vinster kommer att räknas bort i balanskravsresultatet vilket innebär ett negativt balanskrav om -4,4 miljoner kronor. Utifrån nuvarande prognos kommer resultatutjämningsreserven att behöva nyttjas för att balansera upp balanskravsresultatet. Utifrån riktlinjerna antagna i budgeten uppfyller kommunen de två kriterierna om att balanskravet är negativt och genomsnittliga skatteutvecklingen varit understiger den genomsnittliga de senaste tio åren. Det kommer även behöva upplysas om varför resultatutjämningsreserven nyttjats. Bollebygd hade 99,8 miljoner kronor i resultatutjämningsreserv vid årets ingång.

Utvärdering av god ekonomisk hushållning

I den så kallade R-K-modellen har kommunen jämförts utifrån ett antal ekonominyckeltal för de senaste tre åren, se nedan. Den visar att kommunen relativt sett har en god finansiell ställning jämfört med andra kommuner i Västsverige.

I koncernen Bollebygds kommun ingår förutom själva kommunen den kommunala bostadsstiftelsen Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder. Vid utgång av 2023 redovisade stiftelsen 57 miljoner kronor i eget kapital. Det prognosticerade underskottet är ur det perspektivet inte särskilt bekymmersamt utifrån rådande omständigheter med högt ränteläge. En utav de största riskerna för bostadsbolag med höga lån är ränteutvecklingen. Att inflationen avstannat och

räntorna minskar i samhället är positivt för bostadsbolagets ekonomi. Sammantaget anses inte Bollebos ekonomi utgöra någon större risk för kommunen som helhet.

En mer fördjupad analys över koncernens finansiella ställning kommer att ges till årsredovisningen.

I delårsrapporten görs bedömningen att båda de finansiella målen kommer att uppnås. Även om resultatet måste förbättras kommande år vilket innebär en risk.

Av kommunfullmäktiges tolv verksamhetsmål prognosticeras att åtta kommer uppfyllas delvis och fyra uppfylls. Flera mål är beroende av mätningar som inte publicerats ännu vilket försvårar bedömning av kommande måluppfyllnadsgrad. För vidare bedömning av måluppfyllelsen se separat stycke i slutet av rapporten.

Enligt kommunens riktlinje råder god ekonomisk hushållning när de finansiella målen uppnås samt merparten av verksamhetsmålen uppfylls. Båda de finansiella målen prognosticeras att uppnås medan det för verksamhetsmålen finns en risk att inte merparten uppnås. I så fall skulle inte god ekonomisk hushållning råda enligt antagna riktlinjer i fullmäktiges budgetdokument.

Väsentliga personalförhållanden

Personalstatistik

	Jan – jun 2024			Jan – jun 2023		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	559	144	703	534	134	668
Antal visstidsanställda	68	37	105	69	29	98
Antal timavlönade (timmar)	28535	16219	44754	30143	11724	41867
Övertid/fyllnad/mertid (timmar)	904	677	1581	1241	309	1550
Andel tillsvidareanställda m. heltid (%)	91,95	94,44	92,46	90,26	95,52	91,32
Sjukfrånvaro (%)	7,88	4,58	7,19	8,95	5,25	8,15
Sjukfrånvaro ≥ 60 dagar (%)	40,94	23,71	38,63	44,85	31,98	43,05
Sjukfrånvaro ≤ 29 år (%)	4,53	5,89	4,95	7,03	4,45	6,21
Sjukfrånvaro 30-49 år (%)	7,25	3,34	6,39	8,4	4,46	7,51
Sjukfrånvaro ≥ 50 år (%)	9,42	6,16	8,86	10,13	7,09	9,59

Antalet tillsvidareanställda har ökat med 35 personer jämfört med samma period föregående år. Även de tidsbegränsat anställda har ökat med 7 personer. Antalet timmar utförda av timavlönade medarbetare har ökat med 2887 timmar till 44 754 timmar vilket motsvarar drygt 40 årsarbetare på halvårsbasis. Ökningen motsvarar ca 2 årsarbetare på halvårsbasis. Andelen tillsvidareanställda med heltid har ökat med 1,14 procentenheter.

Sjukfrånvaron har minskat med nästan en procentenhet, även sjukfrånvaron som överstiger 60 dagar har minskat. Minskningen är 4,42 procentenheter. Det är fortsatt så att äldre medarbetarna har den högsta sjukfrånvaron.

Förvaltning	2024 jun	2023 jun
Kommunstyrelseförvaltningen	1,16	2
Teknik- och Serviceförvaltningen	7,08	8,6 (SBF)
Bygg- och miljöförvaltningen	6,26	8,6 (SBF)
Socialförvaltningen	8,62	9,1
Utbildningsförvaltningen	6,98	7,93
Totalt	7,19	8,15

Sjukfrånvaron per förvaltning 2023-2024

Teknik- och Serviceförvaltningen och Bygg- och miljöförvaltningen är nya från och med 2024-01-01 och det finns ingen statistik för 2023. Samhällsbyggnadsförvaltningens statistik för 2023 finns för jämförelse.

Kompetensförsörjning

Bollebygds kommun har precis som de flesta andra kommuner och företag stora utmaningar när det gäller kompetensförsörjning. Den tillgängliga arbetskraften i Sverige räcker helt enkelt inte till. Till det kommer att arbetskraften ska ha rätt kompetens för arbetet. Utmaningarna märks i alla yrkeskategorier och kommunen förvaltningar arbetar aktivt med frågan. Arbetet bedrivs brett för att locka nya medarbetare men det är även viktigt att arbeta för att behålla befintliga medarbetare.

Kommunens chefer lyfter kontinuerligt kompetensutvecklings- och utvecklingsbehov med sina medarbetare i Den röda trådensamtalen för att både nu och i framtiden ha medarbetare med god och uppdaterad kompetens.

Arbetet med en tillitsfull organisation har under året fortsatt, detta ger medarbetarna möjlighet till ökad påverkan och delaktighet i sitt dagliga arbete som i förlängningen kan öka trivselen på arbetsplatserna.

Utöver rekrytering är en bra introduktion en viktig fråga ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Förvaltningarna arbetar kontinuerligt med att stärka introduktionen och skapa goda förutsättningar för nya medarbetare.

Antalet äldre som behöver mer avancerad vård i hemmet ökar och det ställer högre krav på socialförvaltningen, dels behöver antalet medarbetare bli fler och fler medarbetare behöver ha särskild kompetens. Förvaltningen har svårt att tillsätta tjänster i den grad som krävs för att möta brukarnas behov. Undersköterskor, sjuksköterskor och medarbetare inom rehab är professioner som är svårrekryterade. Förvaltningen aktivt med både samverkan med olika lärosäten samt marknadsföring i olika forum.

Rekryteringsläget vad gäller förskollärare har förändrats till det bättre och Utbildningsförvaltningen har under året lyckats rekrytera förskollärare till lediga tjänster.

På Kommunstyrelseförvaltningen är det framförallt HR avdelningen som har svårt att rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens.

Mångfald och jämställdhet

Under 2024 har arbetet med att implementera ett integrerat arbetssätt i jämställdhetsarbetet fortgått. Arbetet på individnivå genomförs i samband medarbetaruppföljningarna. På arbetsplatsnivå är jämställdhetsarbetet en integrerad del i årshjulet för arbetsmiljö- och personalprocesser.

Inför löneöversyn 2024 gjordes en jämställdhetsanalys av lönerna i kommunen och resultatet visar att det fortfarande finns åtgärder att genomföra inom området lön. Det kan konstateras att löneskillnaderna mellan kvinnors löner och mäns löner ökar när det inte genomförs särskilda satsningar på de stora kvinnodominerade yrkesgrupperna såsom undersköterska och barnskötare.

Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljön utifrån alla aspekter för förvaltningarnas alla medarbetare och chefer präglas av ett kontinuerligt arbete för att främja hälsa, förebygga och förhindra ohälsa. Det systematiska arbetsmiljöarbetet planeras och genomförs med stöd av det framtagna årshjulet för arbetsmiljö- och personalprocesser.

Under året har arbetet med ”hållbar organisation” fortgått på samtliga förvaltningar. Resultatet av arbetet bidrar till en ökad delaktighet för medarbetarna och utifrån det en bättre arbetsmiljö.

Under våren har den årliga medarbetarenkäten genomförts och enkäten visar på en hög övergripande nöjdhet med arbetssituation, god stämning på arbetsplatsen och närmaste chefs ledarskap. Medarbetarna tycker också att de har ett meningsfullt och utvecklande arbete. Hållbart medarbetarengagemang (HME) har ökat från 81 vid mätningen 2023 till 83 vid årets mätning. Det är en positiv förändring och resultatet är väsentligt högre än det sammanvägda resultatet för alla kommuner. Det är ett kvitto på att det arbetet som görs

inom arbetsmiljö och hälsa är ett arbete i rätt riktning. 89 procent av medarbetarna har svarat på enkäten och det innebär att resultatet är mycket tillförlitligt.

Resultatet av medarbetarenkäten visar också på områden som kan förbättras ytterligare. Ett sådant område är att introduktionen av nya medarbetare kan stärkas ytterligare. Utifrån det har det startats upp ett arbete för att tydliggöra den kommuncentrala introduktionen. Arbetet kommer därefter fortsätta genom att sammankoppla den kommuncentrala introduktionen med den arbetsplatsspecifika introduktionen.

Resultatet av medarbetarenkäten visar också på att arbetet mot kränkande särbehandling måste fortsätta. Utifrån dialog i den centrala samverkansgruppen med de fackliga organisationerna kommer kunskapen om hur man motverkar kränkande särbehandling stärkas hos både chefer och medarbetare. Arbetet inleds under hösten 2024.

Andelen medarbetare som har tidsbegränsade anställningar är högre i de typiskt kvinnodominerade befattningarna och där behöver arbetet fokuseras på att erbjuda bättre anställningsvillkor såsom heltidsarbete och tillsvidareanställningar.

En viktig del i en god arbetsmiljö är medarbetarens möjlighet till delaktighet och möjlighet att påverka. I uppföljningsmodellen Den röda tråden har chef och medarbetare regelbunden dialog om hur arbetsvardagen ser ut för medarbetaren. Den röda tråden är genom det ett viktigt instrument för cheferna när de ska planera och leda sin verksamhet. I den röda tråden är det också viktigt att dialog förs om förutsättningarna för medarbetarna att utföra arbetet och hur balansen mellan krav och resurser ser ut. Det skall i arbetet finnas rimliga förutsättningar för att utföra arbetet. Det krävs en balans mellan krav och resurser. Krav är en naturlig del av arbetet och är i sig inte skadligt. Krav kan vara både stimulerande och positiva och bidra till att skapa mening i arbetet. Men om kraven överstiger de resurser som finns under en längre tid, så ökar risken för ohälsa.

Förväntad utveckling

Kommunens resultat för perioden januari-augusti är ett underskott på -2,1 miljoner kronor. För helåret prognosticeras resultatet till -3,7 miljoner kronor, vilket är 8,2 miljoner kronor lägre än förra året resultat och 4,6 miljoner kronor lägre än budgeterade överskottet på 0,9 miljoner kronor. Prognosen för den löpande verksamheten är ett underskott mot budget på 8,2 miljoner kronor.

Alla nämnder med prognosticerat underskott har uppdrag att vidta åtgärder för att nå budget i balans. I enlighet med styrmodellen kommer nämnderna beskriva effekter av de vidtagna åtgärderna för att nå budget i balans i nästa rapporttillfälle som är efter oktober.

Underskott mot budget kan uppstå på grund av två huvudsakliga anledningar. Antingen en tillfällig oplanerad kostnadsökning som legat utanför verksamhetens kontroll. Exempel på sådan kostnadsökning är reparationskostnader till följd av extremväder eller värdeminskning av tillgångar. Den här typen av underskott innebär sällan problem kommande år för nämnder som inte har eget kapital att återställa. Den andra typen av underskott beror på att kärnverksamheten kostar mer än vad som finns budget för. Underskott till följd av att kärnverksamheten kostar mer än budget kan innebära dubbla anpassningsbehov till nästkommande år då anpassningar mot föregående års budgetutrymme måste göras samtidigt som nästa års effektiviseringskrav ska lösas.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens delårsresultat var ett underskott på 0,2 miljoner kronor. Till följd av omorganiseringen är det svårt att följa upp nettokostnadsutvecklingen på ett säkert vis. I jämförelsesiffror föregående år är Plan och Exploateringsenheten omräknad så att den även tillhör Kommunstyrelsen föregående år medan strategisk fastighet inte kunnat räknas om på tillförlitligt vis. Det kan dock med säkerhet konstateras att nettokostnaden har ökat vad gäller personalkostnader vilket förutom omorganisering även beror på tillsatta tjänster samt ökade löner jämfört med föregående period.

Prognosen för helåret tyder på ett underskott på -0,3 miljoner kronor. Underskottet kan främst härledas till planverksamheten där konsultkostnaderna överskridit budget till följd av utredningskostnader men även arbete med att komma i kapp med tidigare års eftersatta arbete som att lösa in mark vi är skyldiga att göra.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämndens prognos för helåret är ett underskott på 5,5 miljoner kronor och utgör 1,6 procent av budgetramen. Nettokostnadsutvecklingen för perioden jämfört med föregående år är en ökning på 9,7 procent. På intäktssidan har intäkterna sjunkit till följd av färre sålda platser. Kostnader för bidragsutbetalningar har ökat eftersom en större andel bidrag utbetalats tidigare i år samt att aktivitetsbidragen har ökat. Kostnader för köpt verksamhet har ökat med 9,1 procent och störst andel av ökningen står gymnasiet och anpassade gymnasiet för.

Personalkostnaderna har ökat med 5,7 procent. Löneökningar med tillhörande personalomkostnader står för en del av ökningen men också att man enligt personalstatistiken har fler anställda. Lokalkostnader inklusive städ har ökat med 14,5 procent och beror på ökade kostnader i internhyresmallen. Utbildningsförvaltningen bär till skillnad från förra året också helårskostnaderna för nya delen av matsalen i Bollebygds skolan. Övriga kostnader, material och tjänster har också ökat, främst till följd av ökade leasingkostnader för datorer till elever och personal, ökade kostnader för skolskjuts, licensavgifter, elevmåltider samt konsulttjänster på grund av vakanser på elevhälsan.

Nämnd, fritidshem, anpassad grundskola och vuxenutbildning visar mindre eller större överskott. Störst överskott visar fritidshem där elevantalet är lägre samt vuxenutbildningen där överskottet ökat till följd av lägre kostnader fram till augusti samt att söktrycket och beviljanden inte är högre än i våras.

Kultur och fritid samt förskola visar mindre underskott. För kultur och fritid kommer underskottet av för höga personalkostnader samt högre utbetalningar av aktivitetsbidrag. För förskolan beror underskottet på för höga personalkostnader samt minskade intäkter för sålda platser.

Störst underskott visar grundskolan och gymnasiet. Underskottet på grundskolan beror på för höga personalkostnader. Ökningen av underskottet kommer av högre lönekostnader än prognos under sommarmånaderna samt en försämrad prognos för lönekostnader under hösten. Verksamheten hade sparkrav för att få ihop budgeten vilket den inte anpassat sig till. Underskottet på gymnasiet beror på att man har fler elever i år, inte färre som volymavdraget utgjorde. Ökningen av underskottet kommer av att det har det tillkommit engångskostnader för en köpt plats på ett friskolegymnasium motsvarande en elev från 2022 och framåt samt en elev 2023 och framåt som inte funnits med i prognos samt ny köpt plats på anpassat gymnasium och tillkommande skolskjutskostnader.

Socialnämnden

Socialnämndens prognostiserar ett årsresultat för helåret -1,5 miljoner kronor, vilket utgör en försämrad årsprognos från tidigare prognoser.

Individ- och familjeomsorg har haft ökade kostnader för köpta placeringar inom missbruk, övrig vuxenvård och familjehemspaceringar. Det är för närvarande ej helt klarlagt ifall delar av kostnaderna kan återsökas från staten. Förvaltningen återkommer under hösten med vidare information.

Efterfrågan på ekonomiskt bistånd har under första halvåret minskat. Biståndet förväntas öka igen under hösten på grund av massflyktsdirektivet och lagändring som innebär att personer från Ukraina får möjlighet att folkbokföra sig i kommunen.

Äldreomsorgen har haft ökade personalkostnader vilket beror på behov av extraturer, vak och bredvidgångar. Flera sommarvikarier har enbart arbetat ett fåtal veckor, vilket medfört större behov av bredvidgångar. Vidare har överanställningar för att hantera delade turer påverkat kostnaderna.

Inom personlig assistans har ökade vårdbehov medfört ökade kostnader.

Verksamheten Socialchef/utvecklingsenhet/bemanningsenhet prognos för verksamheten 2024 är ett överskott om +0,7 miljoner kronor. Överskottet härrör sig till personalkostnader genom vakanser samt statsbidrag om 0,5 miljoner kronor där ett beslut väntas i kommunfullmäktige i mitten av september.

Bygg och Miljönämnden

Bygg- och miljönämnden prognostiserar ett resultat i linje med budget. Prognosen är väsentligt förbättrad mot de tidigare två uppföljningsrapporterna i februari och april. Förändringen av prognosen är en konsekvens av bostadsanpassningarna som fortsatt haft ett mycket lågt utfall

under året, vilket nu ger en bättre och säkrare indikation på helårets resultat. Om trenden för innevarande år fortsätter, är sannolikheten hög att prognosen justeras upp även i oktober.

Nämnden har, som tidigare signalerats, utmaningar att nå intäktsbudgeten till följd av omprioriteringar av arbetstiden. Utvecklingen på intäktssidan innebär utmaningar på lång sikt och är något som arbetas aktivt med, till exempel genom taxejusteringar.

Teknik- och Servicenämnden

Teknik- och servicenämnden prognostiserar ett resultat om -0,9 miljoner kronor.

Förutom VA-verksamheten prognostiserar alla nämndens enheter ett resultat i linje med, eller bättre än, budget.

VA-verksamheten är nämndens största identifierade utmaning och stort fokus ligger på att nå en ekonomi i balans. Förslag till taxehöjning lyfts i nämnden i oktober. Nämnden har tidigt synliggjort den strukturella obalansen på enheten, med fokus på att nå ekonomisk balans inför 2025. Prognosen för nämnden förutsätter att besparingsåtgärder kan hämta in delar av det underskott som arbetats upp för VA-verksamheten. För de övriga enheterna har ett aktivt arbete med inköp, personalstruktur och effektivisering inneburit en betydligt stabilare ekonomi jämfört med 2023. Detta speglas också i nettokostnadsutvecklingen.

Renhållningsverksamheten prognostiserar ett positivt resultat. Överskott inom taxefinansierad verksamhet redovisas som en skuld till taxekollektivet vilket innebär att den positiva prognosen för renhållningsverksamheten inte kan lyfta nämndens totala resultat. Under kommande tre åren kommer överskottet behöva nyttjas inom renhållningsverksamheten.

Övriga poster

Den ofördelade budgeten på 3,6 miljoner kronor bedöms inte nyttjas under året då nämndernas prognosticerade underskott gör det svårt.

Kostnaden för pensioner är främst budgeterad på nämnderna i form av personalomkostnader (PO). För den pensionskostnad som avser utbetalningar av äldre pensionsförbindelser som inte tagits upp som avsättning finns en central pott budgeterad under Pensionsförvaltningen. Utbetalningarna av äldre pensioner har hållit sig till den budgeterade kostnaden. Underskottet på pensionsförvaltningen beror istället på att kommunen fått en hög slutavräkning för en tjänsteperson som gått i pension och haft en alternativ pensionslösning. Resultatet för perioden vad gäller pensionsförvaltningen är missvisande då indexuppräknings av pensionsavsättningen har gjorts vid delåret medan budgeten varit fördelad över hela året.

I resultatet för Finansförvaltningen ligger även kostnader för äldre detaljplaner som tidigare legat som en tillgång i balansräkningen. Tanken med den redovisningen var att kostnaden för detaljplanerna skulle mötas av plankostnadsavgifter och sålda tilltänkta tomter. Eftersom den redovisningen inte är förenligt med god redovisningssed där kostnader och intäkter som huvudregel ska redovisas den period de avser så har det här korrigerats. Nuvarande nämnder har inte haft ansvar för verksamheten när kostnaderna uppstod vilket har föranlett att kostnaden på netto 3,9 miljoner kronor har redovisats centralt.

I prognosen för finansförvaltningen ligger även intäkter från försäljning av en tomt på Bergadalen. Försäljningen av tomten innebär en vinst på 0,6 miljoner kronor för perioden. I vinsten från den här typen av försäljningar är dock endast kostnader för anläggning av själva tomten medräknad. För exploateringsprojektet som helhet tillkommer framtida avskrivningskostnader för infrastruktur kring de nyanlagda tomterna. Det är också problematiskt om vinster från exploateringsverksamhet finansierar löpande drift då den här typen av vinster är

osäkra på längre sikt. En del av exploateringsvinsterna skulle kunna användas för att finansiera plankostnader som på sikt skulle kunna leda till nya intäkter.

Efter att en av tomterna är sålda återstår 13 tomter och tre byggrätter. I tidigare prognoser hade försäljningen av tomterna beräknats gått snabbare. I nuvarande prognos finns ingen ytterligare försäljning med.

Skatteprognosen är 2,9 miljoner kronor starkare än budgeterat. I prognosen finns även ett överskott mot budget för generella statsbidrag som periodiserats från föregående år. Innevarande års erhållna statsbidrag som i externredovisningen klassas som generella har budgeterats så att nämndernas ramar har höjts i motsvarande utsträckning.

Driftredovisning

Budgetbeslut m.m. under året

Kommunens budget, nettokostnader (mnkr)	KF beslut	Tekniska just.	Omorga- nisation	Kostnad Flässhjums 1:32	Utökad revision	Löne- rörelse	Tilläggs- budget	Aktuell ram
<i>Budget per nämnd:</i>								
Kommunfullmäktige	1,6				-0,07			1,53
Kommunstyrelsen	65,1	0,7	11,0	0,4		1,1	-0,5	77,8
Utbildningsnämnden	326,2	4,4				6,0	0,5	337,1
Socialnämnden	221,4	1,2				4,4	1,0	228,0
Samhällsbyggnadsnämnden	43,4	1,7	-45,1					0
Bygg och miljönämnden			10,6			0,3		10,9
Teknik och servicenämnden			23,5			0,3		23,8
Revisionen	0,85				0,07			0,92
Valnämnden	0,18						0,3	0,48
Överförmyndare	0,78							0,78
Jävsnämnden	0,05		-0,05					0
Summa nämnder	659,6	8,0	0,0	0,4	0,0	12,1	1,3	681,36
<i>Budget övrigt:</i>								
Ofördelad budget	4			-0,4				3,6
Lönerörelse	13,5					-12,1		1,4
Pensioner och räntenetto mm	13,4	-8,0						5,4
Summa finansförvaltningen	30,9	-8,0	0	-0,4		-12,1	0	10,4
Skatteintäkter och generella statsbidrag	691,3						1,3	692,6
Resultatet	0,9							0,9

Tekniska justeringar har genom mandat av kommunfullmäktiges budgetbeslut genomförts av ekonomiavdelningen till följd av förändrad internränta samt ändrade kapitalkostnader. Totalt uppgår de tekniska justeringarna till 8 miljoner kronor. Eftersom ökningarna till största del avsåg internränta finansierades ökningen genom att finansförvaltningen fick minskad ram då intäkter från den ökade internräntan skulle täcka minskningen. Även övriga kapitalkostnader som budgeterats på finansförvaltningen har justerats ut till nämnderna som bär kostnaderna.

Omorganisationen består i att beslutade budgeten för Samhällsbyggnadsnämnden samt Jävsnämnden fördelats på nya nämnderna Teknik och servicenämnden, Bygg och miljönämnden samt Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens del avser Plan och Exploatering samt strategisk fastighet.

Beslut om utökad budget för att täcka kapitalkostnader som kommit efter förvärv av Flässjum 1:32 fattades i samband med februarirapporten. Ökade kapitalkostnader och internränta brukar i annat fall justeras av teknisk justering men det fanns inte budgetutrymme planerat för detta då förvärvet av fastigheten skedde efter budgeten hade tagits. Utökade kostnaderna finansierades genom minskning av ofördelad budget.

Fullmäktige beslutade om att flytta 68 tusen kronor från fullmäktiges budget till revisionens budget i deras sammanträde den 5 maj.

De avsatta budgetmedlen för att täcka ökade kostnaderna till följd av lönerörelsen 2023 har fördelats till nämnderna. De nämnder som nyttjar intern service i form av lokalvård och kostenheten har fått utökad ram för att täcka löneökningar på utförande enheter. Därefter har interndebitering i samma grad utförts. Efter gjorda justering återstår 1,4 miljoner kronor i lönerörelsens budget. Notera att budgetjustering för att kompensera vårdförbundet löneökningar inte var gjorda vid delårsbokslutet. Prognosen är att det kommer finnas kvar medel från posten Lönerörelse även efter detta som kan fungera som outnyttjad reserv.

Tilläggsbudgeten behandlade tre generella statsbidrag vars intäkter budgeterades till Valnämnden, Utbildningsnämnden och Socialnämndens ramar. Därutöver fattades beslut om justering av budgetram för återbruk som initialt budgeterats till Kommunstyrelsen men där Socialnämnden blivit utförande nämnd.

Driftredovisning utfall

	Delår jan-aug				Helår			
	2023	2024			2023	2024		
	Utfall	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Prognos	Budget	Avvikelse
Kommunfullmäktige	-1,2	-0,8	-1,0	0,2	-1,5	-1,5	-1,5	0,0
Valnämnden	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,2	-0,2	0,0
Överförmyndare	-0,7	-0,5	-0,5	0,0	-0,7	-0,8	-0,8	0,0
Revision	-0,4	-0,4	-0,6	0,2	-0,9	-0,9	-0,9	0,0
Kommunstyrelsen	-44,1	-50,8	-50,6	-0,2	-69,5	-78,1	-77,8	-0,3
Utbildningsnämnden	-198,9	-218,3	-216,0	-2,2	-317,0	-342,1	-336,6	-5,5
Socialnämnden	-133,2	-152,4	-146,3	-6,1	-211,8	-229,0	-227,5	-1,5
Teknik- och servicenämnden	-14,8	-15,3	-13,7	-1,6	-30,7	-24,8	-23,8	-0,9
Bygg och Miljönämnden	-5,7	-6,2	-6,9	0,7	-8,7	-10,8	-10,8	0,0
Summa nämnder	-399,0	-444,8	-435,7	-9,1	-640,8	-688,2	-680,1	-8,2
Finansförvaltningen Räntor mm.	-0,7	-4,4	2,5	-6,9	-9,9	1,1	3,6	-2,5
Ofördelad budget	0,0	0,0	-2,4	2,4	0,0	0,0	-3,6	3,6
Avsättning lönerörelse	0,0	0,0	-0,8	0,8	0,0	-0,5	-1,4	0,9
Pensionsförvaltningen	-5,4	-17,6	-6,1	-11,5	-10,1	-12,7	-9,1	-3,6
Summa ovan	-405,1	-466,8	-442,5	-24,2	-660,8	-700,3	-690,5	-9,7
Skatter & Gen. Statsbidrag	444,6	464,6	460,9	3,7	665,4	696,6	691,4	5,2
Årets resultat	39,6	-2,1	18,4	-20,6	4,5	-3,7	0,9	-4,6

2024 års omorganisering gör att jämförelsetal för Kommunstyrelsen, Teknik- och servicenämnden samt Bygg och Miljönämnden kan vara missvisande

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning	Budget KF	justering	Utfall	Prognos	Avvikelse	Total prognos	Total budget	Avvikelse
Reinvestering								
Kommunstyrelsen	4		2,8	4	0			
Socialnämnden	1,3		0,4	1,3	0			
Utbildningsnämnden	1,3		1,1	1,3	0			
Teknik och Servicenämnd	23,5	-1,0	10,6	17,4	5,1			
Fastighet	10		7,2	10	0			
Gata	1,5		0,2	1,3	0,2			
Lekredskap	1,0		0,8	0,8	0,2			
Avfall/Park*	2,0	-1,0	0	0,5	0,5			
VA*	9,0		2,4	4,8	4,2			
Beslutade projekt								
Datahallar	2,2		1,2	1,2	1,0	1,2	2,2	1,0
Gruppbostad autism	2,0		1,5	11,1	-9,1	25	37	11,0
Renovering idrottshall	14,8	-1,1	6,9	9,2	4,5	15	15	0,0
Laddstolpar	0,8	-0,1	-0,1	0,1	0,6	0,4	1	0,6
Ombyggnad Råssa*	6,5	-0,9	5,5	5,6	0	10	10	0,0
Servicebyggnader Åsastugorna*	5,6		0,8	1,0	4,6	5,6	5,6	0,0
Utvidgning GC-nät	1,5		1,3	1,4	0,1	4,5	4,5	0,0
Beachhandbollsplan		1,0	0,9	0,9	0,1	0,9	1,0	0,1
Gatubelysning		0,6	0,1	0,2	0,4	1,0	1,0	0,0
Summa investeringar	63,5	-1,5	33,0	54,7	7,3			
Strategiska markinköp KS	25,0		1,6	3,6	21,4			
Exploateringsverksamhet	0,0		0,0		0,0			
Total investeringsverksamhet	88,5	-1,5	34,6	56,7	28,7			

*Delvis eller helt avgifts- eller taxefinansierad verksamhet

Justeringar

På grund av ett minskat behov av investering i fordon för Avfall/Park har budgetmedel istället kunnat tas i anspråk för att finansiera byggnation av beachhandbollsplan.

Justeringar för beslutade projekt från kommunfullmäktiges budget är ett resultat av att årets investeringsram anpassats till återstående medel för totalt beslutad investeringsram för respektive projekt.

Gatubelysning fick beslut om överflyttad budget vid antagandet av årsredovisning 2023.

Gruppbostad autism

Projektering är färdig, entreprenör är upphandlad och bygget har startat. Processen har gått fortare än beräknat och byggnationen kunde därför startas tidigare än beräknat. Därför kommer årets budgetram överskridas men projektets totala budget prognosticeras bli väsentligt lägre än ursprunglig budget. Av kommunfullmäktiges budgetbeslut framgår att projektets totalkostnad är överordnat de enskilda årens bedömda budget. Att ett enskilt projektets överskridande av budget är därför oproblematiskt då kommunens totala investeringsnivå för året är under budget.

Renovering av Idrottshallen

Under innevarande år genomförs renovering av idrottsytan och tillhörande förråd och övriga ytor. Teknik- och servicenämnden föreslår flytt av överbliven investeringsbudget till 2025 och förvaltningen har påbörjat intern projektering för att renovera omklädningsrummen under 2025.

Laddstolpar

Under året har kommunen mottagit bidrag för tidigare åtgärder, varför utfallet för perioden är positivt (-) i tabellen ovan. Några ytterligare stolpar planeras sättas upp under året, i takt med att verksamheten köper in eldrivna fordon. Prognosen är dock väsentligt lägre än budget.

Gatubelysning

Belysningsbyten är genomförda under året men likt ovan saknas personella resurser för att genomföra de projekt som är planerade. Inför kommande år prognostiseras stort investeringsbehov för armaturbyten på belysningsstolpar.

Ombyggnad Råssa

Ombyggnation av omklädningsrum och duschutrymmen har genomförts på Råssa.

Servicebyggnader Åsastugorna

Projekteringen är färdig och projektets nästa fas är upphandling. Medel kommer behöva flyttas till kommande år för att finansiera själva byggnationen.

Markinköp

Under året har Skolvägen 3 Örlid 1:32 förvärvats för 1,4 miljoner kronor. Ytterligare ett fastighetsförvärv på Skolvägen kommer att fullbordas under året.

Övrigt, årliga anslag reinvesteringar

Nämnderna prognostiserar att nyttja hela anslagna investeringsbudgeten för reinvesteringar med undantag för Teknik- och Servicenämnden som inte förväntas nyttja hela reinvesteringsposten. Största avvikelsen där finns inom VA-området.

Exploateringar

Inga pågående investeringar sker inom exploateringsområdet. Tomterna är färdigställda på Bergadalen vilket var det senaste exploateringsprojektet. Vid delårsrapporten var en utav bostadstomterna sålda.

Finansiella rapporter

Resultaträkning

Belopp i miljoner kr (mnkr)		Delårsutfall		Budget helår	Prognos		Utfall helår
					Utfall helår	Avvikelse helår	
	Not	aug-23	aug-24	2024	2024	2024	2023
Verksamhetens intäkter	3	97,6	81,9	106,1	124,0	17,8	135,3
Verksamhetens kostnader	4	-469,9	-516,8	-751,9	-782,9	-31,1	-749,9
Avskrivningar	5	-18,9	-22,4	-34,0	-33,6	0,4	-31,5
Verksamhetens nettokostnader		-391,2	-457,3	-679,7	-692,5	-12,8	-646,2
Skatteintäkter	6	367,6	377,0	563,4	566,3	2,9	553,2
Generella statsbidrag och utjämning	7	77,5	88,0	128,4	131,0	2,6	112,8
Verksamhetens resultat		53,9	7,7	12,1	4,8	5,5	19,8
Finansiella intäkter	8	0,4	1,1	1,8	3,0	1,2	3,5
Finansiella kostnader	9	-7,1	-10,9	-13,0	-11,4	1,6	-11,2
Resultat efter finansiella poster		47,2	-2,1	0,9	-3,7	2,8	12,2
Extraordinära poster	10	-7,7	0	0	0	0	-7,7
Årets resultat		39,6	-2,1	0,9	-3,7	-4,6	4,5

Balansräkning

Belopp i miljoner kr (mnkr)	Noter	2023-12	2024-08
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	11	2,8	3,2
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	12	558,3	577,9
Maskiner och inventarier	13	18,1	20,2
Finansiella anläggningstillgångar	14	9,2	9,2
Summa Anläggningstillgångar		588,3	610,5
Omsättningstillgångar			
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	15	27,8	14,8
Fordringar	16	66,7	59,1
Kortfristiga placeringar	17	6,3	7,0
Kassa, bank	18	40,7	63,1
Summa Omsättningstillgångar		141,5	144,0
Summa Tillgångar		729,78	754,45
Eget Kapital, Avsättningar och Skulder			
Eget kapital	19	413,1	410,9
Årets resultat		4,5	2,1
Resultatutjämningsreserv		100,1	98,8
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	20	63,8	81,2
Andra avsättningar	21	9,3	9,3
Skulder			
Långfristiga skulder	22	134,1	149,5
Kortfristiga skulder	23	109,6	103,6
Summa Eget Kapital, Avsättningar och Skulder		729,78	754,45

Panter och ansvarsförbindelser		2023-12	2024-08
Panter och därmed jämförliga säkerheter	24	0,3	0,3
Ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelser utanför linjen	25	135,7	136,4
Övriga ansvarsförbindelser	26	219,8	219,8
Leasing	27	55,0	53,3

Noter

1 - Redovisningsprinciper

Redovisningen har upprättats utifrån lag om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen, samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer. Om avsteg från detta är gjorda så anges det specifikt nedan. Ingen ändring av redovisningsprinciperna har skett sedan bokslutet 2023.

Intäkter och kostnader - Inkomster och utgifter är i allt väsentligt periodiserade till rätt period. En gräns på ett basbelopp gäller, inkomster eller utgifter över detta ska alltid periodiseras. Det förekommer att lägre belopp också periodiseras, i synnerhet hyror. Statsbidrag som inte är generella utan avser något visst projekt eller liknande, periodiseras alltid. Anslutningsavgifter avseende VA-verksamheten redovisas som verksamhetens intäkter och periodiseras på 50 år där innevarande år tar 10 % av intäkterna. Årets förändring av semesterlöneskuld, intjänad ferielön och övertid kostnadsbokförs över resultaträkningen. Den totala skulden redovisas som en kortfristig skuld i balansräkningen. Timlöner som intjänats i augusti men utbetalas i september är periodiserade och belastar resultatet för augusti. Internräntan sattes till 2,5 % 2024 och är samma som den som SKR tagit fram som exempel. Skatteavräkningen 2024 är periodiserad med 8/12-delar.

Jämförelsestörande poster – Inga poster har tagits upp som jämförelsestörande förutom den extraordinära kostnaden som beskrivs i not 10. Kommunen har under redovisningsperioden utrangerat felaktigt aktiverade plankostnader om totalt 3,9 miljoner kronor. Posten har inte klassats som jämförelsestörande då beloppet inte bedöms vara av väsentlig storlek.

Aktivering - Investeringar som aktiveras har som princip haft ett anskaffningsvärde på över ett basbelopp (exkl. mervärdesskatt) och en livslängd på minst tre år.

Immateriella tillgångar - Samtliga immateriella tillgångar är förvärvade.

Komponentredovisning - Kommunen tillämpar komponentredovisning fr.o.m. 2015. Avskrivningstider är framtagna utifrån rekommendationer från RKR och branschen, dessutom har diskussioner förts med andra kommuner för att skapa likvärdighet. Byggnader har delats in i fem komponenter med avskrivningstider på mellan 15-80 år. Gator har mellan 2-5 komponenter beroende på typ. Investeringar inom VA har redan haft karaktären av komponentredovisning eftersom de ingående delarna ofta är lätt identifierbara, men fem komponenter finns inom detta område. Några justeringar har inte skett på gamla investeringar. Flera av de gamla investeringarna i fastigheter har en avskrivningstid på 33 år. Bedömningen är att en genomgång och uppdelning i komponenter skulle hamna i genomsnitt på ungefär samma avskrivningstid varför nyttan av att göra detta arbete inte överväger nedlagd arbetstid. Om någon befintlig fastighet genomgår större renovering så ska dock ny bedömning göras av berörda komponenter.

Sammanställd redovisning - Kommunkoncernen består av kommunen och Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder. I delårsrapporten finns inga sammanställda räkenskaper, vilket inte heller är ett krav enligt RKR R17. Dels så upprättar stiftelsen inget bokslut per augusti och dels är bedömningen att det ändå går att bilda sig en tillräcklig uppfattning kring koncernens ekonomi trots avsaknaden av sammanställda räkenskaper. Det finns ett separat avsnitt om stiftelsens prognos för året.

Internredovisningsprinciperna – Internredovisningen särskiljs genom motparterna. Köp och sälj förekommer inom bl.a. måltid, lokalvård och internhyrorna. Det är viktigt att få en rättvisande redovisning utifrån verksamhetsbegreppet, att t.ex. hyror för lokaler fördelas till rätt verksamhet så att statistiken i räkenskapssammandraget blir rättvisande. Prissättning sker utifrån självkostnad.

2 - Erhållna men ännu ej intäktsredovisade generella statsbidrag

Erhållet år 2024

Extra resurser till skolor för att mildra effekterna av inflationen

Intäktsfört delår 2024	0,2
Intäktsförs 202409–2412	0,3
Erhållet	0,5

Utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden 2024

Intäktsfört delår 2024	0,3
Intäktsförs 202409–202512	0,8
Erhållet	1,1

Erhållet år 2023

Utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden 2023

Intäktsfört bokslut 2023	0,5
Intäktsfört delår 2024	0,4
Intäktsförs 202409–202412	0,2
Erhållet	1,1

Minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre 2023

Intäktsfört bokslut 2023	1,5
Intäktsfört delår 2024	2,0
Intäktsförs 202409–202412	1,0
Erhållet	4,4

Totalt

Intäktsfört bokslut 2023	2,0
Intäktsfört delår 2024	2,9
Intäktsförs 202409–202512	2,2
Totalt erhållet	7,1

	<u>2023-08</u>	<u>2024-08</u>
3 - Verksamhetens intäkter		
Försäljningsintäkter	4,8	5,9
Taxor och avgifter	40,7	34,3
Hyror och arrenden	3,1	6,6
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	35,2	26,7
Bidrag och gåvor från privata aktörer	0,0	0,0
Offentliga bidrag (investeringar)	0,1	0,1
EU-bidrag	0,9	0,8
Övriga bidrag	0,7	0,4
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	4,9	6,2
Intäkter från exploateringsverksamhet	7,3	0,6
Realisationsvinster på materiella och immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,4
Övriga verksamhetsintäkter	0,0	0,0
Summa verksamhetens intäkter	97,6	81,9

4 - Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-264,1	-282,9
Pensionskostnader	-27,4	-40,3
Lämnade bidrag	-12,2	-12,5
Köp av verksamhet	-89,4	-98,7
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	-22,3	-20,2
Inköp av material och varor	-12,7	-14,0
Inköp av tjänster	-22,0	-27,9
Realisationsförluster och utrangeringar	-1,0	-1,1
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	-0,6	0,0
Bolagsskatt	0,0	0,0
Övriga kostnader	-18,4	-19,1
Summa verksamhetens kostnader	-469,9	-516,8
5 - Av- och nedskrivningar		
Avskrivning immateriella tillgångar	-0,4	-0,7
Avskrivning byggnader och anläggningar	-14,8	-16,4
Avskrivning maskiner och inventarier	-3,7	-5,3
Nedskrivning/återföring byggnader och anläggningar	0,0	0,0
Summa av- och nedskrivningar	-18,9	-22,4
6 - Skatteintäkter		
Preliminär kommunalskatt	362,0	376,9
Preliminär slutavräkning innevarande år	3,5	1,7
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,0	-1,6
Mellankommunal kostnadsutjämning	0,0	0,0
Övriga skatter	0,0	0,0
Summa skatteintäkter	367,6	377,0
7 - Generella statsbidrag och utjämning		
Inkomstutjämning	50,2	53,7
Kostnadsutjämning	-3,6	-1,7
Regleringsbidrag/avgift	15,1	19,8
Kommunal fastighetsavgift	15,1	16,0
Bidrag/avgift för LSS-utjämning	-3,6	-3,1
Övriga bidrag i utjämningssystemet	0,0	0,0
Övriga generella bidrag från staten	4,4	3,2
Summa generella statsbidrag och utjämning	77,5	88,0

8 - Finansiella intäkter

Utdelningar från koncernföretag	0,0	0,0
Utdelningar på aktier och andelar	0,0	0,4
Intäkter från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0
Realiserad vinst på försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	0,4	0,7
Ränteintäkter	0,0	0,0
Borgensavgifter	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0
Summa finansiella intäkter	0,4	1,1

9 - Finansiella kostnader

Räntekostnader	-1,9	-3,8
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	-5,2	-7,1
Kostnader från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0
Förlust vid försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0
Orealiserad värdeminskning finansiella instrument	0,0	0,0
Övriga finansiella kostnader	0,0	0,0
Summa finansiella kostnader	-7,1	-10,9

10 - Extraordinära poster

Extraordinär intäkt/kostnad (redovisa post för post)	-7,7	0,0
Summa extra ordinära poster	-7,7	0,0

Under 2023 uppdagades det att avdragen skatt från utbetalda pensioner förmedlade via Skandia har hanterats fel i redovisningen. Avdragen skatt har inte tagits upp som skuld vilket inneburit att skulden succesivt minskat i samband med att skatten betalats in. Rätt belopp har deklarerats och betalats ut men saldot på skuldkontot har inte stämts av på korrekt sätt och har sedan 2019 inte visat aktuell skuld.

Felet bedöms inte påverka resultatet de tidigare perioderna i väsentlig utsträckning. För att återställa skuldkontot till rätt saldo påverkas dock innevarande räkenskapsårs resultat i sådan omfattning att resultatpåverkan redovisas som en extraordinär post.

Tidigare års felaktiga redovisning skedde till följande belopp:

2019 - 1,7 mnkr

2020 - 1,9 mnkr

2021 - 2,0 mnkr

2022 - 2,1 mnkr

Totalt 7,7 mnkr som 2023 redovisas som extraordinär kostnad.

Kostnaden påverkade 2023 års resultat negativt med -7,7 mnkr.

	<u>2023-12</u>	<u>2024-08</u>
11 - Immateriella anläggningstillgångar		
Förvärvade immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	5,6	7,7
Inköp	2,0	0,6
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,5
Överföringar	0,0	0,0
Utgående anskaffningsvärde	7,7	7,8
Ingående ack. avskrivningar	4,2	4,9
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,5
Överföringar	0,0	0,0
Årets avskrivningar	0,7	0,7
Utgående ack. avskrivningar	4,9	5,1
Ingående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0
Årets nedskrivningar /återföringar	0,0	0,0
Utgående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Utgående redovisat värde	2,8	2,7
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	3,56 år	3,79 år
12 - Mark, byggnader, tekniska anläggningar		
Ingående anskaffningsvärde	840,4	902,5
Inköp	67,0	36,8
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	4,9	0,0
Överföringar	0,0	1,1
Utgående anskaffningsvärde	902,5	940,3
Ingående ack. avskrivningar	319,6	344,2
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,1
Överföringar	0,8	0,0
Årets avskrivningar	25,4	18,1
Utgående ack. avskrivningar	344,2	362,4
Utgående redovisat värde	558,3	577,9
Därav finansiell leasing	31,0	29,3
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	29,39 år	29,15 år

13 - Maskiner och inventarier

Ingående anskaffningsvärde	135,2	115,3
Inköp	9,3	5,7
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	29,1	25,7
Överföringar	0,1	0,0
Utgående anskaffningsvärde	115,3	95,3
Ingående ack. avskrivningar	120,0	97,2
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	29,1	25,7
Överföringar	0,8	0,0
Årets avskrivningar	5,5	3,6
Utgående ack. avskrivningar	97,2	75,1
Utgående redovisat värde	18,1	20,2
Därav finansiell leasing	1,4	3,1
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	5,61 år	5,84 år

14 - Finansiella anläggningstillgångar

Aktier och andelar kommunkoncernföretag mm

Kommunaktiebolaget	0,0	0,0
Kommuninvest ekonomisk förening	7,1	7,1
Coompanion Sjuhärad	0,0	0,0
Inera	0,0	0,0
Gryaab	1,0	1,0
Summa aktier och andelar kommunkoncernföretag mm	8,2	8,2

Långfristiga placeringar

Grundfondskapital Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder	1,0	1,0
Summa långfristiga placeringar	1,0	1,0

Långfristig utlåning

Övriga långfristiga fordringar	0,0	0,0
Summa långfristig utlåning	0,0	0,0
Bostadsrätter	0,0	0,0

Summa finansiella anläggningstillgångar**9,2 9,2**

15 - Förråd, lager och exploateringsfastigheter

VA-förvaltningens förråd	0,8	0,8
Tomter för försäljning	27,0	14,0
Tomträttsmark till försäljning	0,0	0,0
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	27,8	14,8

16 - Fordringar

Fordringar

Kundfordringar	6,5	3,7
Kommunalskattfordringar	21,4	7,7
Fordring fastighetsavgift	21,2	22,8
Övriga kortfristiga fordringar	5,3	6,2
Upplupna riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	3,8	6,7
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8,5	12,0
Summa fordringar	66,7	59,1

17 - Kortfristiga placeringar

Aktier och andelar	6,3	7,0
Anskaffningsvärde	4,0	4,0
Värdereglering	2,3	3,0
Obligationer, förlagsbevis m.m.	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0
Värdereglering	0,0	0,0
Certifikat	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0
Värdereglering	0,0	0,0
Övriga kortfristiga placeringar	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0
Värdereglering	0,0	0,0
Anskaffningsvärde vid årets slut	0,0	0,0
Orealiserad värdestegring vid årets slut	0,0	0,0
Summa kortfristiga placeringar	6,3	7,0

18 - Kassa och bank

Kassa	0,0	0,0
Bank och plusgiro	40,7	63,1
Summa kassa och bank	40,7	63,1

19 - Eget kapital

Ingående eget kapital	420,3	413,1
Varav ingående Resultatutjämningsreserv	100,1	98,8
Byte av redovisningsprincip finansiell leasing Bollegården	11,8	0,0
<i>Varav reserveras till Resultatutjämningsreserv</i>	<i>1,3</i>	<i>0,0</i>
Totalt ingående eget kapital	408,5	413,1
Årets resultat	4,5	2,1
Summa eget kapital	413,1	410,9

Under 2023 ändrades redovisningsprincipen för leasingen av Bollegårdens äldreboende. Förändringen innebär att tidigare års resultatpåverkan av nya principen redovisas direkt mot eget kapital. Till följd av korrigerad redovisningsprincip minskades Resultatutjämningsreserven med 1,3 mnkr vilket beslutades vid antagandet av årsredovisning 2023.

20 - Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Ingående avsättning till pensioner inkl löneskatt	50,2	63,8
Nyintjänad pension	9,2	10,3
Årets utbetalningar	1,2	0,9
Ränte- och basbeloppsuppräknings	3,7	5,0
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0
Övrig post	0,3	0,3
Omställningsstöd förtroendevalda	1,1	0,0
Förändring löneskatt	2,6	3,4
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	63,8	81,2

Omställningsstöd till förtroendevalda avser tre politiker som avslutat sina uppdrag efter mandatperioden 2022. Eftersom utbetalning påbörjades i början av 2023 redovisades detta omställningsstöd som avsättning 2022. Sista utbetalningen gjordes januari 2024.

21 - Andra avsättningar

Avsatt för bidrag till Trafikverket

Redovisat värde vid årets början	0,0	9,3
Nya avsättningar	9,3	0,0
Anspråktaga avsättningar	0,0	0,0
Förändring av nuvärdet	0,0	0,0
Summa andra avsättningar	9,3	9,3

Bidrag till Trafikverket avser genomförande av gång och cykelväg Ballasjövägen – cirkulationsplats Bollebygd, väg 554, Bollebygd. Avtalet tecknades i slutet av 2023 och beloppet utgår från kostnadsbedömning utifrån 2023 års priser från Trafikverket. Då betalning ska ske löpande från och med byggstart vilket planeras ske i närtid har ingen nuvärdeberäkning av avsättningen gjorts.

22 - Långfristiga skulder

Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut	66,0	81,0
Långfristig leasingskuld	41,5	41,3
Förutbetalda intäkter anläggnings-/anslutningsavgifter	22,7	23,2
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	4,0	4,0
Summa långfristiga skulder	134,1	149,5

Förutbetalda intäkter som regleras över flera år

Anläggnings-/anslutningsavgifter återstående antal år (vägt snitt)	39 år	47,87 år
Offentliga investeringsbidrag återstående antal år (vägt snitt)	35,52 år	34,95 år

23 - Kortfristiga skulder

Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	0,4	0,2
Kortfristig del av leasingskuld	2,9	3,2
Leverantörsskulder	31,2	27,6
Moms och punktskatter	0,0	0,0
Personalens skatter, avgifter och avdrag	14,2	15,4
Upplupna personalkostnader (exkl. pensioner)	25,3	12,2
Upplupna pensionskostnader	18,2	21,8
Övriga kortfristiga skulder	11,3	11,8

Varav förutbetalda generella statsbidrag	3,5	3,5
Varav Förutbetalda riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	6,0	6,0
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	6,1	11,5
Summa kortfristiga skulder	109,6	103,6

24 - Panter och därmed jämförliga säkerheter

Bollebygd Flässjum 4:98	0,3	0,3
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	0,3	0,3

25 - Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna

Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998

Ingående ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt	130,8	133,1
Årets utbetalningar	5,8	4,6
Ränte- och basbeloppsuppräknings	8,3	8,2
Övrig post	0,7	3,0
Förändring av löneskatt	0,5	0,1

Summa ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt	133,1	133,9
--	--------------	--------------

Övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar

Övriga pensionsförpliktelser från Borås	2,5	2,5
---	-----	-----

Utgående pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	135,7	136,4
--	--------------	--------------

Övriga upplysningar avseende pensioner

Utredningsgrad	98%	98%
----------------	-----	-----

26 - Övriga ansvarsförbindelser

Borgensåtagande kommunala bolag

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder	217,0	217,0
Pensioner GRYAAB	0,0	0,0

Övriga borgens- och ansvarsförbindelser

Förlustansvar för egna hem	0,0	0,0
Gadden, fristående skola	2,8	2,8

Summa övriga ansvarsförbindelser

Summa övriga ansvarsförbindelser	219,8	219,8
---	--------------	--------------

Bollebygds kommun har i juni 2001 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 295 kommuner och regioner som per 2024-06-30 var medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Bollebygds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-06-30 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 624 188 263 400 kronor och totala tillgångar till 630 304 972 567 kronor. Bollebygds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 396 902 763 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 397 968 296 kronor.

27 - Leasing

Finansiella leasingavtal**Fastigheter**

Totala minimileaseavgifter	60,0	57,5
Nuvärde minimileasingavgifter	42,5	41,3
Därav förfall inom 1 år	2,5	2,5
Därav förfall inom 1-5 år	11,5	11,9
Därav förfall senare än 5 år	28,5	26,8

Maskiner och inventarier

Totala minimileasingavgifter	1,5	3,5
Nuvärde minimileasingavgifter	1,4	3,1
Därav förfall inom 1 år	0,5	0,7
Därav förfall inom 1-5 år	0,9	2,4
Därav förfall senare än 5 år	0,0	0,0

Samtliga finansiella leasingavtal avseende Fastigheter är koncerninterna och avser äldreboendet Bollegården. Implicit ränta har beräknats till 5,67 %. Av finansiella leasingavtal för Maskin och inventarier är samtliga koncernexterna.

Icke uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande 1 år**Minimileaseavgifter**

Med förfall inom 1 år	6,2	5,0
Med förfall inom 1-5 år	4,9	3,9
Med förfall senare än 5 år	0,0	0,0

Totala operationella och finansiella minimileaseavgifter	55,0	53,3
---	-------------	-------------

Måluppföljning

Kommunfullmäktiges mål

Nr	Mål	Prognosen är att målet kommer att...		
		uppnås	delvis uppnås	ej uppnås
Skola				
1	Skolorna i Bollebygds kommun ska tillhöra toppskiktet i landet, det mäts genom att följande nyckeltal ska visa på ett högre utfall än pendlingskommuner nära storstad	X		
Då värdet på satta indikatorer visar på uppåtgående resultat och resultaten från övriga skolsverige ännu inte gjorts tillgängliga är det svårt att bedöma om skolorna i Bollebygd tillhör toppskiktet i landet. Utbildningsnämndens verksamheter kommer fortsätta analysen av resultaten och redovisa dessa i årsberättelsen. Mot bakgrund av det förbättrade resultatet är prognosen att målet kommer uppnås.				
Företagande				
2	Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras.		X	
Teknik- och servicenämnden, Bygg- och miljönämnden, kommunstyrelsen samt socialnämnden arbetar med målet. Bemötande är ett område som får lågt betyg i undersökningar, men har förbättrats något de senaste två åren. För att förbättra det ytterligare handlar det dels om att stärka bemötandet generellt men framför allt spegla handläggares, chefers och politikernas bemötande av enskilda personer och företag. Under året har näringslivsstrategin reviderats med fokus på tillgänglighet och bemötande. Handlingsplaner har tagits fram på nämnderna för att öka tillgängligheten gentemot företagarna. Arbetet av handlingsplanerna har delvis synts i mätningarna till följd av de förbättrade resultaten. Resultatet på den senaste mätning presenteras sista veckan i september. Prognosen är att målet delvis kommer uppnås, men det är svårt att göra en bedömning innan mätningen presenterats.				
3	Kommunen ska ha en god dialog med invånare, företag och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet		X	
Under året har medborgardialoger kring planer och om kollektivtrafik genomförts. Även en digital tjänst har införts för att förenkla för företag att hitta lämpliga etableringslokaliseringar. Målet anses delvis uppfyllt och tangerar mål 2 i bemötande.				
4	Genom rådgivning och information skapas goda förutsättningar för att lagstiftningens ändamål tillgodoses		X	
Kommunstyrelsen fortsätter ha återkommande dialogmöten med företagatororganisationer, frukostmöten och att genomföra företagsbesök samt andra möten med näringslivsorganisationer. Information är ett område som kan utvecklas och bli tydligare. Inom upphandlingsområdet har det genomförts en hel del insatser, nya riktlinjer har tagits fram och samtliga chefer har fått en halvdagsutbildning där bl.a. förhållandet till lokala företag tas upp. Upphandling har även varit uppe som en punkt på en företagarfrukost.				

Företagare har önskat tematräffar inom olika områden som rör deras profession från kommunen. Under våren 2023 har tematräffar genomförts för kontrollansvariga och för byggnationer i kommunen och för entreprenörer som gräver brunnar och avlopp.				
Attraktiv arbetsgivare				
5	Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras. Målet mäts genom årlig medarbetarenkät.	X		
Samtliga nämnder arbetar med målet utifrån lite olika perspektiv. Det kan konstateras att kompetensförsörjning är en utmaning på både kort och lång sikt. Samtliga förvaltningar upplever svårigheter i att rekrytera rätt kompetens till verksamheterna och även svårigheter att rekrytera vikarier. Det har genomförts en medarbetarenkät i kommunen för att ta reda på medarbetarnas upplevelse sitt arbete. Resultatet har ökat markant och visar på att medarbetarna är nöjda med sin arbetssituation och att de har ett utvecklande och meningsfullt arbete. Tros det goda resultatet finns förbättringsområden, bland annat visar enkäten att många medarbetare upplever att de inte hinner med sitt arbete på sin arbetstid, vilket kan leda till stress och en obalans mellan krav och resurser. Resultatet visar också på att arbetet med introduktion bör stärkas ytterligare och att arbetet med nolltolerans mot kränkande särbehandling bör fortsätta. Genom den röda tråden genomförs en systematisk dialog med medarbetare och chefer om balansen mellan krav och resurser. Dialogerna upplevs som meningsfulla av både chefer och medarbetare. Att erbjuda heltidsarbete är en viktig förutsättning för att befintliga och eventuella framtida medarbetare ska uppleva Bollebygds kommun som en attraktiv och bra arbetsgivare och förvaltningarna strävar efter att erbjuda heltidsanställningar. Störst utmaning i detta har socialförvaltningen. Sammantaget prognosticeras att målet kommer uppnås.				
6	Stärka kommunens kompetensförsörjning genom verksamhetsutveckling med fokus på digitalisering.	X		
Socialnämnden har genomfört en mängd åtgärder med fokus på digitalisering. Under våren har digitala medicinskåp implementerats i hemtjänsten, pilotprojekt avseende fjärrtillsyn är planerad under hösten samt utbyte av trygghetslarm. Utöver det pågår konsekvensbedömningar av nuvarande och framtida digitala lösningar. Kommunstyrelsen har under första halvåret planerat för en övergång till digitala lönespecifikationer. Under hösten planeras insatsen kunna vara genomförd och då kommer lönespecifikationer skickas ut digitalt istället för papper. Teknik -och servicenämnden har infört digitala körjournaler i kommunens fordon.				
Fritid				
7	Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde.		X	
Kommunstyrelsen har under våren fått information och en sammanställning av tidigare beslut, gällande detaljplan och vad som behöver göras för att kunna påbörja arbetet med att planera Rinnaområdet. Ett flertal äldre beslut behöver avslutas då förutsättningarna ändrats och nya beslut behöver fattas. När dessa beslut är fattade kan en mer aktiv planering och utveckling av Rinnaområdet påbörjas.				
8	Utveckla en aktiv och väl fungerande kulturskola på alla kommunala skolor.		X	
Bollebygd strävar efter att göra kulturskolan tillgänglig för fler barn och ungdomar. Det finns ett starkt engagemang och aktivt arbete för att öka deltagandet. Med 122 av 155 platser använda våren 2024, finns det en tydlig vilja att utöka och förbättra kulturskolans verksamhet. Genom att lösa utmaningar som ändamålsenliga lokaler och budget, kan Bollebygd skapa en mer inkluderande och berikande kulturskola för alla sina elever				

Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö				
9	Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.	X		
Samtliga nämnder arbetar med insatser för att minska energianvändningen, däremot är det svårt att mäta effekten av insatserna eftersom det är så många andra faktorer som påverkar kommunens totala energianvändning. De största insatserna görs av teknik- och servicenämnden där en stor del av reinvesteringsbudgeten används till åtgärder i fastigheter vilket syftar till att minska energianvändningen. Exempel på insatser är att inköp av energieffektiva lampor samt inköp av 7 nya fossilfria bilar. En plan är framtagen för byggnation av solceller på flera av kommunens byggnader, för att genomföra dessa krävs dock budgettillskott. Prognosen är att målet kommer uppnås				
10	Andelen ekologiska livsmedel ska vara minst 52 % 2024		X	
Andelen ekologiska livsmedel uppgick efter augusti till 50 %. Prognosen är att målet delvis kommer delvis uppnås till följd av bristande tillgång hos leverantören under våren som förhoppningsvis kommer förbättras efter leverantörsbyte.				
11	Andelen närproducerade livsmedel ska vara minst 75 % 2024		X	
Andelen närodlade livsmedel var efter augusti 71 %, prognosen är samma som för ovanstående mål med samma anledning.				
Kollektivtrafik				
12	Utöka kollektivtrafiken i hela kommunen med störst fokus på Olsfors, Hultafors och Töllsjö.		X	
Dialog förs kontinuerligt med Västtrafik om behovet av utökning av kollektivtrafik. Kommunstyrelsen arbetsutskott och kommundirektör har också träffat regionutvecklingsdirektören i Västra Götalandsregionen för en dialog kring kollektivtrafik. Kommunen behöver parallellt arbeta med att få ut information om närtrafik och anropsstyrd trafik som är en delar av kollektivtrafiken. Då kommunen inte äger frågan utan måste arbeta via Västtrafik är det svårt att helt på egen hand påverka utfallet. Prognosen är att målet uppfylls delvis.				

Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen

Av kommunfullmäktiges 12 verksamhetsmål prognosticeras att 8 kommer uppfyllas delvis och 4 uppfylls, inget mål prognosticeras att inte uppfyllas.

För målen som avser skola och företagande är det svårt att göra prognoser eftersom målen tar sikte på undersökningar eller jämförelser som ännu inte publicerats. Det gör att bedömningen kan förändras till årets slut.

De två målen inom hållbarhet, samhällsutveckling, och miljö som berör kost beräknas endast delvis uppnås, och har ett sämre utfall än föregående. Målen är högt ställda och bedöms som svåra att uppnå i dagsläget trots att kommunen ligger väldigt högt i nationella jämförelser. Inom energianvändning bedöms finnas en stor potential till ytterligare energieffektiviseringar vilket är ett område som behöver prioriteras.

De två finansiella målen bedöms komma vara uppfyllda. Se vidare stycket om god ekonomisk hushållning.

Kommunstyrelsen bedömer att det är ett utvecklingsområde att utveckla mål och indikatorer ytterligare.

Revisionsberättelse

Revisorernas bedömning av delårsrapport

11. Taxa för upplåtelse av offentlig plats (kf
fattar slutligt beslut) KS2024/195

§117

KS2024/195

Taxa för upplåtelse av offentlig plats (kf fattar slutligt beslut)

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige bifaller teknik- och servicenämndens förslag om att taxa för upplåtelse av offentlig plats fastställs, men beslutar att taxa för upplåtelse av offentlig plats ska gälla från och med 2024-12-01. Därmed ersätts tidigare taxa beslutad av kommunfullmäktige 2005-09-29.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår som ändringsförslag att den nya taxan börjar gälla från och med 2024-12-01.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om teknik- och servicenämndens förslag kan tillstyrkas, med ändringen att den nya taxan börjar gälla från och med 2024-12-01. Förslaget antas.

Ärendet

Offentlig plats upplåts i enlighet med ordningslag (1993:1617). Den avgift som kommunen tar ut vid en sådan upplåtelse bestäms enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige 2005-04-28, reviderad avseende taxa för torgplats kommunfullmäktige 2005-09-29, att gälla fr o m 2005-10-01. Taxans relevans och aktualitet har i en översyn granskats och prövats genom en jämförelse mot ett flertal andra kommuner. Syftet har varit att säkerställa att avgifterna ligger på rätt nivå samt att taxan ska vara enkel och tydlig att tillämpa både för kommunen och den som önskar nyttja offentlig plats.

Ett förslag till ny taxa har tagits fram. Enligt lag (1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av offentlig plats, m.m. har kommunen rätt att ta ut avgifter för användning av offentlig plats om den förvaltas av kommunen och polismyndigheten lämnat tillstånd till användning enligt ordningslag (1993:1617). I taxan finns de avgiftsbelopp som anses utgöra skälig ersättning till kommunen med hänsyn till upplåtelsens ändamål och den fördel som tillståndshavaren kan tillgodogöra sig genom upplåtelsen. Även kommunens för upplåtelsen hänförliga kostnader och omständigheter i övrigt beaktas. En översyn av taxan har skett i syfte att säkerställa rätt avgiftsnivåer och tydliggöra taxans bestämmelser i övriga delar.

Taxan utgörs av en avgiftstabell samt allmänna bestämmelser om taxans tillämpning. Vid översyn av taxan har den jämförts mot fastställda taxor i andra kommuner i riket, främst har förvaltningen sett på taxan i Borås stad. Taxans utformning och kategorier av upplåtelser varierar mellan respektive kommun och det finns även skillnader i tillämpning. Utifrån en avstämning mot andra kommuners avgiftsnivåer har det kunnat konstateras att Bollebygds kommuns avgiftsnivåer utmärker sig som låga.

Varje enskild ansökan om upplåtelse av offentlig plats ger upphov till en administrativ kostnad för kommunen. Avsikten är därför att upplåtelseavgiften i någon mån ska täcka kommunens administrativa kostnader som uppstår i samband med handläggningen av ansökan.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Teknik- och servicenämndens förslag till beslut till kommunfullmäktige

1. Taxa för upplåtelse av offentlig plats fastställs.
2. Taxa för upplåtelse av offentlig plats ska gälla från 2024-10-24 och ersätter tidigare taxa beslutad av kommunfullmäktige 2005-09-29.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår som ändringsförslag att den nya taxan börjar gälla från och med 2024-12-01.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om teknik- och servicenämndens förslag kan tillstyrkas, med ändringen att den nya taxan börjar gälla från och med 2024-12-01. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- § 51 TSN, taxa offentlig plats
- Taxa för upplåtelse av offentlig plats, Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

§51

TSN2024/46

Taxa för upplåtelse av offentlig plats, Bollebygds kommun

Beslut

Teknik- och servicenämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Taxa för upplåtelse av offentlig plats fastställs.
2. Taxa för upplåtelse av offentlig plats ska gälla från 2024-10-24 och ersätter tidigare taxa beslutad av kommunfullmäktige 2005-09-29.

Teknik- och servicenämndens beslut

Följande redaktionella ändringar görs i förslag till taxa:

- 4. Taxa Tillfälliga kiosker - ändra namn till Ej bygglovspflichtiga kiosker.
- 4. Taxa Reklamskylt, grundavgift - lägg till Reklamskylt, skyltavgift m2/år på samma rad som Reklamskylt, grundavgift för att förtydliga total kostnad för reklamskylt.

Ärendet

Offentlig plats upplåts i enlighet med ordningslag (1993:1617). Den avgift som kommunen tar ut vid en sådan upplåtelse bestäms enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige 2005-04-28, reviderad avseende taxa för torgplats kommunfullmäktige 2005-09-29, att gälla fr o m 2005-10-01.

Taxans relevans och aktualitet har i en översyn granskats och prövats genom en jämförelse mot ett flertal andra kommuner. Syftet har varit att säkerställa att avgifterna ligger på rätt nivå samt att taxan ska vara enkel och tydlig att tillämpa både för kommunen och den som önskar nyttja offentlig plats. Ett förslag till ny taxa har tagits fram.

Enligt lag (1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av offentlig plats, m.m. har kommunen rätt att ta ut avgifter för användning av offentlig plats om den förvaltas av kommunen och polismyndigheten lämnat tillstånd till användning enligt ordningslag (1993:1617).

Ekonomiska förutsättningar

I taxan finns de avgiftsbelopp som anses utgöra skälig ersättning till kommunen med hänsyn till upplåtelsens ändamål och den fördel som tillståndshavaren kan tillgodogöra sig genom upplåtelsen. Även kommunens för upplåtelsen hänförliga kostnader och omständigheter i övrigt beaktas. En översyn av taxan har skett i syfte att säkerställa rätt avgiftsnivåer och tydliggöra taxans bestämmelser i övriga delar.

Taxan utgörs av en avgiftstabell samt allmänna bestämmelser om taxans tillämpning. Vid översyn av taxan har den jämförts mot fastställda taxor i andra kommuner i riket, främst har förvaltningen sett på taxan i Borås stad. Taxans utformning och kategorier av upplåtelser varierar mellan respektive kommun och det finns även skillnader i tillämpning. Utifrån en avstämning mot andra kommuners avgiftsnivåer har det kunnat konstateras att Bollebygds kommuns avgiftsnivåer utmärker sig som låga.

Varje enskild ansökan om upplåtelse av offentlig plats ger upphov till en administrativ kostnad för kommunen. Avsikten är därför att upplåtelseavgiften i någon mån ska täcka kommunens administrativa kostnader som uppstår i samband med handläggningen av ansökan.

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut

Teknik- och servicenämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Taxa för upplåtelse av offentlig plats fastställs.
2. Taxa för upplåtelse av offentlig plats ska gälla från 2024-10-24 och ersätter tidigare taxa beslutad av kommunfullmäktige 2005-09-29.

Ledamöternas förslag till beslut

Otto Andreasson (S) föreslår följande tilläggsförslag: att följande redaktionella ändringar görs i förslag till taxa:

- 4. Taxa Tillfälliga kiosker - ändra namn till Ej bygglovspliktiga kiosker.
- 4. Taxa Reklamskylt, grundavgift - lägg till Reklamskylt, skyltavgift m2/år på samma rad som Reklamskylt, grundavgift för att förtydliga total kostnad för reklamskylt.

Beslutsgång

Ordförande frågar först om förvaltningens förslag kan antas och finner att så sker. Därefter frågar ordförande om Otto Andreassons (S) tilläggsförslag bifalls eller avslås och finner att teknik- och servicenämnden bifaller tilläggsförslaget.

Beslutsunderlag

- Taxa för upplåtelse av offentlig plats, Bollebygds kommun
- Taxa för upplåtelse av offentlig plats, Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Gäller för:

Dokumentansvarig: Förvaltningschef
Teknik- och serviceförvaltningen

Dnr : **TSN2024/46-2**

Taxa för upplåtelse av offentlig plats, Bollebygds kommun

Innehåll

Taxa för upplåtelse av offentlig plats, Bollebygds kommun.....	1
1. Inledning.....	3
2. Avgifter för att använda offentlig plats.....	3
3. Allmänna bestämmelser.....	3
4. Taxa.....	5

1. Inledning

Polistillstånd krävs för att använda offentlig plats. Offentlig plats är allmän mark inom detaljplanlagt område och avser bland annat vägar, gator, gångbanor, cykelvägar, torg och parker. I de flesta fall ägs offentlig plats av kommunen. Allmänheten, näringsidkare, föreningar med mera har en möjlighet att få använda offentlig plats till andra ändamål än vad platsen är avsedd för. Offentlig plats kan upplåtas för till exempel en uteservering, försäljning utanför butik, tillfällig bärförsäljning, evenemang som exempelvis festivaler, musikframträdanden eller marknader, en byggnadsställning vid arbete på en husfasad, manskapsbodar eller upplag under ett grävarbete. För att nyttja offentlig plats krävs i flera fall tillstånd enligt ordningslagen (SFS 1993:1617), vilket utfärdas av polismyndigheten. Polistillstånd krävs inte om offentlig plats används endast tillfälligt, i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd. Enligt samma lag ska markägaren, det vill säga kommunen, yttra sig över ansökan om tillstånd och har vetorätt. Om kommunen säger nej kan inte polisen utfärda tillståndet. Kommunen prövar ärendet med hänsyn till bland annat skötsel, markanvändning, stadsbild, miljö, trafik och tillgänglighet. Om kommunen säger ja till ett tillstånd, kan kommunen även ange vissa villkor som ska följas. Utöver de nämnda lagarna ska också vid varje tillfälle Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Bollebygds kommun följas. Dessa finns att läsa på vår hemsida. I vissa fall krävs även särskilda tillstånd, beslut och/eller yttranden från andra förvaltningar eller myndigheter. Det kan till exempel gälla tillstånd vid grävning/schaktning, bygglov eller regler som rör livsmedel, hälsa och miljö.

2. Avgifter för att använda offentlig plats

Kommunen har även rätt att ta ut en avgift, vilket kan jämföras med en hyresavgift, av tillståndshavaren för att denne använder den offentliga platsen. Detta regleras i lag (SFS 1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av offentlig plats m.m. (avgiftslagen). Enligt denna lag gäller följande: "Avgiften skall vara skälig med hänsyn till ändamålet med upplåtelsen, nyttjarens fördel, kommunens kostnader med anledning av upplåtelsen och övriga omständigheter." Avgifterna är fastställda i en taxa som antagits av kommunfullmäktige. En översyn av taxan ska enligt kommunfullmäktiges beslut göras vart 3:e år för eventuella ändringar och tillägg.

Vid fastställande av avgiftsbelopp skall utöver platsens belägenhet skälig hänsyn tas till särskilda omständigheter såsom rörelsens utövande under begränsad del av året samt tid för öppethållande per dygn även som till mindre lönsamt läge, verksamhetens karaktär av välgörande eller allmännyttig art, sociala skäl eller liknande ömmande omständigheter.

3. Allmänna bestämmelser

- Avgifterna avser påbörjad dag, vecka eller månad.
- Ansökan om tillstånd medges inte om avgifter för tidigare upplåtelse eller andra kostnader till kommunen inte är betalda
- Avgifterna är momsbefriade enligt nuvarande lagstiftning. Om reglerna om moms ändras ska avgifterna justeras.
- Minimavgifter eller grundavgift innefattar administrativa kostnader såsom handläggning av ärendet
- För politiska organisationer, ideella föreningar och skolklasser tas ingen avgift ut. För välgörenhetsföreningar som godkänts som 90-kontoinnehavare tas heller ingen avgift ut.
- Användaren av platsen är skyldig att återställa marken i det skick den hade före upplåtelsen. Om det uppstår skador vid användandet kan kostnader tillkomma för återställande.
- Om anläggningen kräver bygglov kan andra avgifter och/eller avtal tillkomma och då komplettera eller ersätta avgifterna i denna taxa.

- Om större yta används än vad som medgivits i tillståndet eller om ytan har använts under tider då tillstånd saknas, ska anläggningen omedelbart tas bort eller tredubbel avgift tas ut. Kommunen ska uppmärksamma användaren att tillstånd krävs eller har överskridits.
- Om tillstånd söks i efterhand tas 3 gånger avgift ut för den tid som tillståndet saknats.
- Vid vissa platsupplåtelser kan flera avgifter i taxan tillämpas.
- Endast i undantagsfall får avsteg från taxan göras om det leder till orimliga avgifter.

4. Taxa

Upplåtelsens ändamål		Anmärkningar
Gångbaneserveringar, restaurangverandor och friluftsserveringar	70 kr per m ² och månad.	
Tillfälliga kiosker	17 000 kr per år	-
Torghandelsplats, helår	10 000 kr per fast torghandelsdag	3 x 3 meter
Enstaka tillfällen (ej torghandel)	400 kr per dag	-
Tillfälligt försäljning (torghandel)	300 kr per dag	3 x 3 meter
Elkostnad torghandel (max 2 kW)	100 kr per dag	
Julgransförsäljning	400 kr per månad	-
Byggnadsställningar, bodar, upplag med mera (ordnad mark) månad 1	2:50 kr per m ² och dag	Minimiavgift 600 kr
Byggnadsställningar, bodar, upplag med mera (ordnad mark) månad 2-6	2:50 kr per m ² och vecka	Minimiavgift 600 kr
Byggnadsställningar, bodar, upplag med mera (ordnad mark) månad 7 och framåt	72 kr per m ² och år	Minimiavgift 600 kr
Byggnadsställningar, bodar, upplag med mera (ej ordnad mark)	25 kr per m ²	Minimiavgift 600 kr
Annat utnyttjande av allmän plats (tex cirkus)	103 kr per m ² och dag exklusive renhållning	Minimiavgift 600 kr
Reklamskylt, grundavgift	5 130 kr per år	
Reklamskylt, skyltavgift	513 kr per m ² och år	-
Friflytande mobilitetstjänster (eldrivna enpersonsfordon såsom sparkcyklar och elcyklar)	1 500 kr per år och fordon	-

12. Redovisning av obesvarade motioner 2024 (kf fattar slutligt beslut) KS2024/165

§120

KS2024/165

Redovisning av obesvarade motioner 2024

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner.

Ärendet

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning § 33 ska kommunstyrelsen två gånger under året redovisa de motioner som inte beretts färdigt. Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en förteckning över obesvarade motioner, daterad 2024-09-19.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Redovisning av obesvarade motioner 2024
- Redovisning av obesvarade motioner, hösten 2024

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

MOTIONSFÖRTECKNING**KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN****Redovisning av obesvarade motioner**

Diarienummer	Rubrik och motionär	Anmält på kf	Beredningsinstans	Behandlingsdatum och ev hänsyn
KS2023/287 1	Motion om nytt kommunhus Yvonne Andrén (C)	2023-12-06	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/34 2	Motion om ändrade öppettider för kommunhusets reception Yvonne Andrén (C)	2024-02-22	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/46 3	Motion om lönepåslag för seniorer Daniel Persson (SD), Rune Kennborn (KD) m.fl.	2024-02-22	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/247 4	Motion om revidering av arvodesreglemente Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD)	2024-09-19	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/226 5	Motion om redovisning av projekten Tyftet och Bergadalen Michael Plogell (FR)	2024-09-19	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/225	Motion (FR) om granskning av ersättning	2024-09-19	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau

MOTIONSFÖRTECKNING**KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN**

6	förlorad arbetsinkomst för förtroendevalda Michael Plogell (FR)			Behandlas på ks Behandlas på kf
----------	---	--	--	------------------------------------

13. Riktlinjer för namnberedningen KS2024/237

§118

KS2024/237

Riktlinjer för namnberedningen

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar riktlinjer för namnberedningen i Bollebygds kommun, enligt förslag daterat 2024-08-14.

Ärendet

Namnberedningen har tidigare fungerat som en beredande instans under dåvarande samhällsbyggnadsnämnden, som antagit regelverk och utsett ledamöter till beredningen. Efter omorganisation bland nämnder och förvaltningar under 2023, och nedläggning av samhällsbyggnadsnämnden vid årsskiftet 2023/2024 har frågor om namnsättning istället flyttats över till kommunstyrelsen, i och med plan- och exploateringsenhetens flytt till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har därför att fatta beslut om uppdaterade riktlinjer för namnberedningen. Valet av ledamöter kvarstår dock till mandatperiodens slut i december 2026. Ny valberedning väljs av kommunstyrelsen i januari 2027. Namnberedningens ledamöter har fått tillfälle att inkomma med synpunkter kring nu gällande regelverk (antaget av samhällsbyggnadsnämnden 2019), som till mångt och mycket är samma förslag till kommunstyrelsen. Svar har inkommit och ledamöterna har inga synpunkter om att ändringar behöver göras i riktlinjen.

Sammanträdesarvode för ledamöterna belastar kommunstyrelsens budget. Sammanträden genomförs vid behov.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att nya riktlinjer för namnberedningen ska antas av kommunstyrelsen då frågorna om namnsättning samt beredningen flyttats över till kommunstyrelsen, och samhällsbyggnadsnämnden lagts ner efter omorganisationen 2023/2024.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar riktlinjer för namnberedningen i Bollebygds kommun, enligt förslag daterat 2024-08-14.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Riktlinjer för namnberedningen i Bollebygds kommun

- Riktlinjer för namnberedningen i Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Riktlinjer för namnberedningen i Bollebygds kommun

§ 1 Inriktning

I arbetet med namngivning och övrigt med namnfrågor ska kommunen ta hänsyn till det kulturhistoriska värdet. Vid namngivning ska funktionella krav och god ortnamnsed enligt Kulturminneslagen tillämpas. Nationella rekommendationer samt namnvårdsprinciper från Lantmäteriet och Ortnamnsrådet ska normalt följas (se bilaga sid 4).

Geografiska företeelser och memorialnamn är lämpliga utgångspunkter för att ge namn till nya objekt, men även konstruerade kategorier är nödvändiga att använda. Memorialnamn ska inte baseras på levande personer, utan det bör ha gått minst 3-5 år efter att vederbörande har avlidit.

Beslutade namn ska användas av Bollebygds kommuns verksamheter i alla kommunikativa sammanhang såsom planhandlingar, avtal, kartor, skyltar, informationsmaterial och register.

§ 2 Beslutsinstanser

Kommunfullmäktige har delegerat till kommunstyrelsen att besluta om namn på bostadsområden, industriområden, gator, vägar, torg eller andra områden som ska vara adressbildande. I uppgiften ingår att besluta om landsbygdsadresser och namn på enskilda vägar inom detaljplan.

Namnberedningen fungerar som beredande instans under kommunstyrelsen och har till uppgift att ta fram beslutsförslag till styrelsen i dessa frågor.

§ 3 Namnberedningens sammansättning

Namnberedningen består av tre-fem ledamöter vilka utses av kommunstyrelsen. En av dessa ledamöter utses till sammankallande. Kommunstyrelsens arbetsutskott fungerar därutöver som adjungerade ledamöter i namnberedningen med närvarorätt på namnberedningens möten. Ledamöterna i namnberedningen bör utses med hänsyn till deras intresse för, och kunskaper kring, namnvård och namngivning.

En ambition är att ledamöterna ska besitta sådana kunskaper och erfarenheter som främjar ett vårdat och ändamålsenligt ortnamnsskick i Bollebygds kommun, väl förankrat i kommunens historia. Ledamöterna har att använda sig av de principer för namnvård som Lantmäteriet upprättat (bilaga 1c sid 4).

I namnberedningen ingår också tjänstepersoner från kommunstyrelseförvaltningens plan- och exploateringsenhet (PLEX). Sammansättningen kan variera men utöver sekreterare bör kartingenjör och bygglovshandläggare bjudas in. (Bygglovshandläggare från bygg- och miljöförvaltningen)

§ 4 Beredning av ärenden om namnsättning

Namnberedningen svarar för beredning av ärenden och lämnar beslutsförslag till kommunstyrelsen. Till stöd ska finnas en sekreterare som skriver protokoll och förmedlar beslutsunderlagen vidare till kommunstyrelsen. I protokollet noteras också motiveringen till det föreslagna namnet. Dessa uppgifter är av intresse för kommande generationer i Bollebygd.

§ 5 Arbetsordning för namnberedningen

Namnberedningen sammanträder vid behov. Sammankallande ansvarar i samråd med sekreterare för att kalla samman namnberedningen till möte. Inför möte skickar sekreterare ut dagordning och underlag till ledamöter och eventuellt inbjudna tjänstepersoner.

§ 6 Hantering av namnförslag

Namnberedningen i Bollebygds kommun ska i mån av resurser hjälpa byggherrar och andra med kostnadsfri rådgivning i ortnamnsfrågor.

Samråd mellan byggherrar och Bollebygds kommun bör komma till stånd i ett så tidigt skede som möjligt planeringsprocessen.

Förslag på namn på gator och allmänna platser inom detalplaner ska vara en del av planförslaget och ingå i samrådsbehandlingen.

Namntävlingar ska normalt inte ingå i namnberedningsprocessen. Däremot kan namnberedningen med fördel samverka med exempelvis hembygdsföreningar, samfälligheter eller andra som kan ha värdefull kunskap om en viss plats eller företeelse.

§ 7 Namnändring av ortnamn

Ändring av ortnamn bör undvikas. När ändring av gatunamn, vägnamn etc ändå bedöms nödvändigt bör berörda fastighetsägare, hyresgäster och bostadsrättsinnehavare underrättas om förslaget och om motiven för detta. Detsamma gäller uppgift som ingår i adresser och som påverkas av en ändring. De som berörs av ändringsförslag ska få möjlighet att lämna synpunkter på förslaget innan kommunstyrelsen fattar beslut.

Namnberedningens sekreterare ansvarar för att berörda kommuniceras om beslutsförslaget efter namnberedningens möte och innan beslut fattas i kommunstyrelsen.

§ 8 Annat uppdrag

Utöver ovanstående har namnberedningen fått i uppdrag att ansvara för faktainsamling och dokumentation av Bollebygds historia i syfte att, dels komplettera tidigare sockenhistoria, dels samla material till en fortsatt historiebereskrivning.

BILAGA (till hjälp och stöd vid namngivning)

1a) Kulturminneslagen § 4: God ortnamnsd

Vid statlig och kommunal verksamhet ska god ortnamnsd iaktas. Detta innebär att:

- hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl,
- ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat,
- påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn, och
- namn på svenska, samiska, finska och meänkieli så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden.

Namn som godkänts av Lantmäteriet ska i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form. (Lag (2013:548) om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.)

1b) Ortnamn: Naturnamn och kulturnamn

Alla ortnamn delas upp i två huvudkategorier: **Naturnamn och kulturnamn**.

Kulturnamnen kan indelas tre kategorier: ägonamn, bebyggelsenamn och namn på artefakter (konstgjort föremål).

Naturnamn är vattendrag, sjöar, skogar, öar, berg, myrar, mossar, grottor o.s.v.

Ägonamn är namn på mark som används för jordbruk och boskapsskötsel, till exempel åkrar, ängar och hagar.

Bebyggelsenamn är namn på tätorter, byar, gårdar, bygder, kyrkor, torp med mera.

Artefaktnamn är namn på gator, torg, broar, monument, hamnar, dammar, broar, gruvor, gravhögar m.m.

1c) Lantmäteriets Namnvårdsprinciper

- Nybildade namn ska följa vedertagna språkriktighetsregler
- Nybildade namn ska vara lätta att uppfatta, uttala och skriva samt ej vara för långa
- Utländska namnelement som piazza och center bör inte användas som efterleder i ortnamn
- Namnelement som innehåller för svenska främmande ljud eller ljudförbindelser bör undvikas
- Nybildade ortnamn ska ansluta till det lokala eller regionala namnskicket och inte bildas med hjälp av namnelement som är specifika för en annan del av landet
- Nybildade ortnamn ska vara utlokaliserande och identifierande
- Sekundärnamn ska följa primärnamnets stavning och form
- Vid memorialnamngivning bör eftertanke och försiktighet iakttagas
- Nya namn ska fungera som goda förebilder för annan namngivning
- Använd aldrig arbetsnamn
- Tänk på att ortnamn inte är varumärken
- Ny namngivning ska göras medvetet och på ett sådant sätt att namnen inte blir löjeväckande eller stötande.

14. Revidering av delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen KS2023/117

§112

KS2023/117

Revidering av delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen, enligt upprättat förslag daterat 2024-09-16.

Ärendet

Nuvarande delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen fastställdes senast i februari 2024. Kommunstyrelseförvaltningen ser ett behov av att dokumentet revideras på några punkter, inom ”Inköp/upphandling och försäljning” och ”Detaljplanering, exploatering och fastighetsbildning”. Ändringsförslagen framgår av färgmarkeringar i dokumentet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen, enligt upprättat förslag daterat 2024-09-16.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Revidering av delegeringsordning för kommunstyrelsen
- Kommunstyrelsens delegeringsföreskrifter och delegeringsordning, reviderad sept 2024

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Fastställt: Kommunstyrelsen
2023-09-26, § 160
Gäller för: Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig: Kanslichef
Reviderad:
2024-02-27, § 26
2024-10-08, §

Dnr KS2023/117

Delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen i Bollebygds kommun

1. Delegeringsföreskrifter

1.1 Delegering och delegeringsförteckning

Enligt kommunallagen kan en nämnd överföra sin beslutanderätt till en delegat. Delegering får ske till ett utskott, en ledamot, en ersättare eller till en anställd, att på nämndens vägnar besluta i ett visst ärende eller viss grupp av ärenden. Bestämmelser om delegering finns i kommunallagens 6 kap 37-41 §§ och 7 kap 5-8 §§.

Med delegeringsförteckning menas en förteckning över de ärenden nämnden har delegerat.

1.2 Vad kan inte delegeras?

Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

- ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
- framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
- ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
- ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
- ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

1.3 Delegeringsbeslut

Genom att delegera flyttas beslutanderätten från nämnden till delegaten. Delegaten träder helt i nämndens ställe och beslutar i nämndens namn. Nämnden kan inte ändra beslutet. Nämnden kan emellertid återkalla den givna beslutanderätten. Det kan göras generellt för en viss grupp av ärenden, för en viss delegat eller för ett visst ärende. Nämnden kan också genom eget handlande föregripa ett beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och fatta beslut. Det bör endast ske i ärenden som nämnden bedömer vara av principiell betydelse.

Om delegaten finner att ett ärende inom delegeringsuppdraget är av större vikt eller av principiell betydelse ska ärendet lämnas till nämnden för avgörande och beslut.

1.4 Redovisning av delegeringsbeslut

Alla beslut som fattas med stöd av delegering från nämnden eller förvaltningschefen ska redovisar/anmälas till nämnden vid närmast påföljande sammanträde.

Av beslutet ska det framgå beslutsfattare, beslutsdatum, hänvisning till delegeringsordning och beslutets innebörd (vem/vad det berör). Anvisningar om hur beslut redovisas till nämnd finns i InfoCaption.

1.5 Vidaredelegering

Förvaltningschefen får vidaredelegera ärenden till underställd anställd. Nämnden ska ha vetskap om vem som har fått beslutanderätten. Beslut som fattas efter vidaredelegering anmäls till förvaltningschefen och nämnden. Vidaredelegerad beslutanderätt kan återkallas av såväl förvaltningschefen som nämnden.

1.6 Ersättare för delegat

Vid förfall¹ för delegat övertas delegatens beslutanderätt:

- i första hand av den som förordnats som vikarie på delegatens tjänst.
- i andra hand av delegatens närmaste chef.

Ärenden delegerade till ordföranden handläggs vid förhinder för denne av vice ordföranden.

Vid förfall för förvaltningschefen övertas beslutanderätten i första hand av den som förordnats som vikarie. Om vikarie inte förordnats eller vid jävssituation övertas beslutanderätten av nämndens ordförande.

1.7 Jäv

Delegat får inte fatta beslut i ärenden där delegaten är jävig. I en jävssituation ska ärendet överlämnas till närmaste chef som då övertar delegatens beslutanderätt i ärendet.

1.8 Verkställighet

Delegering innebär att självständig beslutanderätt förs över från nämnden till delegaten. Föreligger ingen självständig beslutanderätt talar man om ren verkställighet. I sådana ärenden saknas utrymme för självständiga bedömningar. Ofta är frågorna redan reglerade i lag eller avtal, och det är uppenbart att endast ett visst beslut får fattas. Det kan t ex handla om tillämpning av en kommunal taxa. Att exempelvis skicka ut fakturor är ren verkställighet och därför inget delegeringsbeslut.

Verkställighetsbeslut ska inte anmälas till nämnden.

1.9 Överklagan

1.9.1 Förvaltningsbesvär

Förvaltningsbesvär kan anföras över delegeringsbeslut som grundar sig på specialförfattningar med särskilda regler om hur beslut överklagas. Vid förvaltningsbesvär prövas både lagligheten och lämpligheten av det överklagande delegeringsbeslutet. Domstol kan vid förvaltningsbesvär fatta ett nytt beslut.

Förvaltningsbesvär kan endast anföras av den som personligen berörs av delegeringsbeslutet.

Om delegeringsbeslutet kan överklagas med förvaltningsbesvär ska en överklagande-anvisning bifogas beslutet. Vid förvaltningsbesvär ska skrivelsen med överklagandet lämnas till den myndighet som meddelat beslutet. Den ska ha inkommit till myndigheten inom tre veckor från den dag då klagande fick del av beslutet. Den myndighet som meddelat beslutet prövar om överklagandet har inkommit i rätt tid.

Myndigheten (delegaten) ska ompröva beslutet om det är uppenbart oriktigt och om det snabbt och enkelt kan ändras och ändringen kan ske utan nackdel för part.

¹ Frånvaro från tjänst på grund av t.ex. sjukdom, semester, tjänstledighet, längre tjänsteresa eller liknande.

Om överklagandet inte avvisas och myndigheten inte omprövar sitt beslut ska myndigheten överlämna överklagandet tillsammans med alla handlingar i ärendet till den myndighet som ska pröva överklagandet.

1.9.2 Laglighetsprövning

Laglighetsprövning kan endast anföras av den som är kommunmedlem, d.v.s. folkbokförd, äger fast egendom i kommunen eller är taxerad till kommunalskatt där.

Domstolen prövar endast beslutets laglighet och inte lämplighet.

Överklagandetiden är tre veckor. Tiden för överklagande räknas från den tidpunkt då justeringen av protokollet, från det sammanträde vid vilket delegeringsbeslutet anmälades, tillkännages på kommunens digitala anslagstavla.

Om delegeringsbeslutet tagits in i särskilt protokoll räknas tiden (tre veckor) för överklagande från den tidpunkt då justeringen av detta protokoll tillkännages på kommunens digitala anslagstavla.

1.10 Revidering

Delegeringsordningen ska revideras när förändringar sker som påverkar den, t.ex. ändring i lagstiftning eller organisation. Kommunstyrelsen är ansvarig för att revidering sker och beslutar om ändring i delegeringsordning.

Delegeringsordning

Förkortningar delegater

FC	Förvaltningschef
HrC	HR-chef
KSO/Ordf	Kommunstyrelsens ordförande
KSau	Kommunstyrelsens arbetsutskott
Kdir	Kommundirektör
EkC	Ekonomichef
PlS	Planeringssekreterare
Ksek	Kanslichef/kommunsekreterare
Karkiv	Kommunarkivarie
Upph	Upphandlare (=kommunjurist, upphandlare på KSF)
PIC	Planchef
Säk	Säkerhetschef
GIS	GIS-/mätansvarig
MEX	Mark- och exploateringsingenjör
ITc	IT-chef
RedC	Redovisningschef

Författningar/lagar

FL	Förvaltningslag (2017:900)
FärdtL	Lag (1997:736) om färdtjänst
KL	Kommunallag (2017:725)
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
Riksfl	Lag (1997:735) om riksfärdtjänst
TF	Tryckfrihetsförordning (1949:105)
TrafikF	Trafikförordning (1998:1276)
LOU	Lag (2016:1145) om offentlig upphandling
LUF	Lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna
LUK	Lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner
ArkivL	Arkivlag (1990:782)
BFS	Boverkets föreskrifter och allmänna råd
FBL	Fastighetsbildningslag (1970:988)
PBL	Plan- och bygglag (2010:900)
PBF	Plan- och byggförordning (2011:338)
VMA	Lag (2023:407) om viktigt meddelande till allmänheten
JB	Jordabalk (1970:994)

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	--------	--------	---------	------------

ALLMÄNT

1	Administrativa ärenden			
1.1	Beslut i ärenden som är så brådskande att nämndens beslut inte kan avvaktas	KL 6 kap. 39 §	KSO	
1.2	Beslut att inte lämna ut allmän handling	TF 2 kap. 12 § och OSL 6 kap. 4 §	Ksek	Överklagas till kammarrätten. Vid tveksamma fall samråds med Kdir. Utlämnande av allmänna handlingar är verkställighet.
1.3	Pröva om överklagande skett i tid/avvisa överklaganden som inkommit för sent	FL 45 §	Ksek	
1.4	Omrövning av beslut: - beslut fattat av tjänsteperson - beslut fattat av KSau - beslut fattat av KS -	FL 37-39 §	Delegat* KSau KS	*Delegat i ursprungsärendet
1.5	Lämna yttrande med anledning av laglighetsprövning av beslut		Kdir	Det överklagade beslutet ska vara fattat som delegeringsbeslut.
1.6	Föra nämndens talan eller utse och ge fullmakt till ombud att föra nämndens talan inför domstol och andra myndigheter samt vid förrättningar av olika slag		KSO	
1.7	Avge yttranden till statliga, landstingskommunala eller primärkommunala myndigheter, annan organisation eller enskild i ärenden som inte är av principiell beskaffenhet eller annan större vikt		KSau	
1.8	Beslut om yttranden i gallringsframställningar	ArkivL	Karkiv	
1.9	Beslut om tillsynsföreläggande utifrån arkivlagstiftningen	ArkivL	Karkiv	

1.10	Beslut om vem som ska anses vara ansvarig för arkivering av gemensamma system		Karkiv	
1.11	Upprätta arkivbeskrivning		Karkiv	
1.12	Revidering av dokumenthanteringsplan under förutsättning att inga förändringar av gallringsbestämmelser berörs, eller att det annars inte är av väsentlig påverkan		Karkiv	
1.13	Tillstånd att använda kommunens vapen och logotyp		Ksek	I rollen som kanslichef.
1.14	Skyndsamt beslut om begäran av sändning av ett VMA (=viktigt meddelande till allmänheten)	VMA	Kdir eller Säk	
1.15	Representation och uppvaktning utöver kommunens riktlinjer		Kdir	
1.16	Remittera motion eller medborgarförslag som överlämnats av kommunfullmäktige till kommunstyrelsen för beredning		KSau	I de fall där synpunkter från annan/andra nämnd/nämnder behöver inhämtas.
1.17	Förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser, utbildningar och dylikt		KSO	
1.18	Beslut om eldningsförbud i kommunen, samt beslut om att eldningsförbud upphör		KSO	
1.19	Beslut om de sökbara projektmedel som finns avsatta i verksamhetsplanen för det gemensamma folkhälsoarbetet med Västra Götalandsregionen		KSau	Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse beslutas av kommunstyrelsen.

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
2	Personalärenden (nämnd)			Anställa personal (förutom Kdir och FC), besluta om förkortad uppsägningstid, förhandla om avvikelse från arbetstidslagen (ATL), besluta om vikarie för verksamhets-/enhetschef, besluta om anställds ledighet, besluta om anställds deltagande i kompetensutveckling, förhandling vid felaktigt utbetald lön, avgångsförmåner enligt AGF-KL och liknande åtgärder betraktas som verkställighet.
2.1	Förbud mot medarbetares bisyssla		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.
2.2	Disciplinåtgärd i form av skriftlig varning respektive avstängning med eller utan löneförmåner		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.
2.3	Uppsägning på grund av arbetsbrist eller personliga skäl		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.
2.4	Avskedande		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.
2.5	Överenskommelse om avgångsvederlag motsvarande lön upp till 12 månader		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut
2.6	Förordnande av vikarie för FC för en tid understigande 6 månader		Ordf/ KSO	Samråd med Kdir innan beslut

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3	Personalärenden (övergripande för Bollebygds kommun)			
3.1	Anställning av kommunchef samt beslut om lön och anställningsvillkor		KS	
3.2	Anställning av förvaltningschef samt beslut om lön och anställningsvillkor		KSau	Förvaltningschef är anställd av kommunstyrelsen. Beslut om anställning görs i samråd med berörd nämnds presidium.
3.3	Förbud mot utövande av bisyssla FC		Kdir	
3.4	Förbud mot utövande av bisyssla Kdir		KSau	
3.5	Avstängning av Kdir eller FC		KSau	
3.6	Uppsägning av personliga skäl eller avsked av Kdir eller FC		KSau	
3.7	Överenskommelse om avgångsvederlag motsvarande lön överstigande 12 månader		Kdir	
3.8	Överenskommelse om avgångsvederlag Kdir och FC		KSau	
3.9	Förhandla om avvikelse från LAS och/eller centrala avtal		HrC	
3.10	Särskild avtalspension		Kdir	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut
3.11	Beslut om stadigvarande förflyttning mellan förvaltningar		HrC	Samråd med berörda FC innan beslut

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3.12	Genom kollektivavtal reglera frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare		HrC	
3.13	Beslut om att föra talan i arbetsrättsliga mål i domstol eller i annat sammanhang		HrC	Samråd med KSau innan beslut
3.14	Beslut om stridsåtgärd		KSau	
3.15	Beslut om arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder mellan förvaltningar		HrC	Samråd med berörda FC innan beslut
3.16	Beslut om tjänstledighet för FC		Kdir	
3.17	Beslut om tjänstledighet för Kdir		KSau	
3.18	Förordnande av vikarie för Kdir för en tid understigande 6 mån		KSau	
3.19	Förordnande av vikarie för Kdir för en tid överstigande 6 mån		KSau	
3.20	Beslut om löneökningstrymme vid löneöversynsförhandlingar och övergripande fördelning		KSau	Beslut om löneökningstrymme fattas av fullmäktige i budgeten varje år
3.21	Beslut om lönestruktur och lönestrategi		KSau	
3.22	Lönesättning vid nyanställning utanför 90:e percentil enligt beslutad lönestruktur		HrC	
3.23	Ny lön vid annan tidpunkt än ordinarie löneöversynstillfälle		HrC	
3.24	Ny lön för Kdir vid årlig löneöversyn		KSau	KSO har lönesamtalet med Kdir
3.25	Särskild pensionslösning till förvaltningschefer		KSau	
3.26	Beslut om befattningsbenämningar		HrC	

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
4	Ekonomiärenden			
4.1	Beslut att avskriva utestående fordringar upp till ett halvt basbelopp per gäldenär och år		RedC	Hos de andra nämnderna ligger ansvaret på respektive FC. FC redovisar delegeringsbeslutet till kommunstyrelsen.
4.2	Beslut om att avskriva utestående fordringar upp till två basbelopp per gäldenär och år		RedC	Gäller hela kommunen.
4.3	Begära indrivning samt ansökan om betalningsföreläggande och handräckning vid myndigheter och domstol		RedC	Inkassering är verkställighet.
4.4	Utse beslutsattestanter		FC	Förteckning över beslutsattestanter ska lämnas till ekonomiavd resp HR-avd
4.5	Upplåning inom av kommunfullmäktige fastställda budgetramar		EkC	I enlighet med kommunens finanspolicy
4.6	Omläggning, konvertering, förlängning och inlösen av lån och krediter som inte medför en höjning av kommunens totala skuld		EkC	I enlighet med kommunens finanspolicy Återrapportering sker i nästkommande uppföljningsrapport (kommunens).
4.7	Placering av kommunens likvida medel samt donationsmedel		EkC	I enlighet med kommunens finanspolicy
4.8	Besluta om borgen vid omplacering av borgenslån		EkC	
4.9	Utdelning ur donationsfonder där stadgar eller liknande föreskrifter inte föreskriver att någon annan ska besluta om utdelning		KSO	
4.10	Företräda kommunen vid exekutiv auktion av fastigheter med lån som omfattas av kommunalt förlustansvar vid statligt reglerade lån för bostadsändamål		EkC	
4.11	Godkänna övertagande och omläggning av lån som omfattas av kommunalt förlustansvar vid statligt reglerade lån för bostadsändamål		EkC	

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5	Inköp/upphandling och försäljning			All upphandling ska ske i enlighet med gällande upphandlings-/inköspolicy samt riktlinjer för direktupphandling och inköp. Beakta särskilt lagkravet på dokumentationsplikt vid inköp (direktupphandling) över 100 tkr. Avropsanmälan till inköpscentraler är verkställighet. Avrop mot ramavtal, inklusive förnyad konkurrensutsättning, är verkställighet. Upphandling/inköp understigande 150 tkr är verkställighet.
5.1	Upphandling och inköp av varor, tjänster och entreprenader. I samband därmed godkänns upphandlingsdokument. a) Upp till 3 gånger tröskelvärdet per upphandlingstillfälle b) Belopp därutöver, samt upphandlingar av strategisk vikt eller politisk karaktär, oavsett värde.	LOU, LUK, LUF	a) EkC b) KSau	Tröskelvärdet som ska användas är tröskelvärdet enligt 5 kap. 1 § LOU för varor och tjänster.
5.2	Fatta tilldelningsbeslut a) Upp till 3 fyra (4) NYTT! gånger tröskelvärdet per upphandlingstillfälle b) Belopp därutöver, samt upphandlingar av strategisk vikt eller politisk karaktär, oavsett värde.	LOU, LUK, LUF	a) EkC b) KSau	OBS! Se vidare aktuellt kommunstyrelsebeslut om firmatecknare för avtalstecknande. Ingå avtal till följd av antaget anbud är ren verkställighet.
5.3	Anmälan att delta i upphandlingar som genomförs av Borås stad eller övriga Sjuhäradskommuner. NYTT! Anmälan att delta i upphandlingar som genomförs av annan upphandlande myndighet eller inköpscentral.	LOU, LUK, LUF	Upph	Anmälan avser inte fullmakt för tilldelningsbeslut och avtalstecknande.

5.4	a) Beslut att avbryta pågående upphandling. b) Beslut att avbryta då tilldelningsbeslut är fattat av arbetsutskottet.	LOU, LUK, LUF	a) EkC b) KSau	Efter överenskommelse med ansvarig chef.
5.5	Yttrande gällande överprövning i upphandlingsärende	LOU, LUK, LUF	Upph	Yttrande sker i samråd med ansvarig chef, gällande upphandling som blivit föremål för överprövning.
5.6	Försäljning av lös egendom med försäljningsvärde a) Upp till fem (5) prisbasbelopp, IT-utrustning b) Upp till fem (5) prisbasbelopp, övrigt c) Upp till tio (10) prisbasbelopp		a) ITc b) EkC c) Kdir	Kommunens försäljningar av lös egendom ska präglas av affärsmässighet, konkurrens, saklighet och objektivitet. Försäljning vid mindre värde (10 tkr) är verkställighet. Not: föras in i de andra nämndernas delordningar.
5.7	Inköp av fast egendom	JB	KSau	Markförvärv och inköp av andra fastigheter.
NYTT 5.8	Försäljning av fast egendom	JB	KSau	Markförsäljning och försäljning av andra fastigheter.

Trafik (färdtjänst och parkeringstillstånd)

6	Färdtjänst			
6.1	Beslut om färdtjänst	FärdtjL 6-9 §§	PIS	
6.2	Beslut om riksfärdtjänst	Riksfl 4-7 §§	PIS	
6.3	Beslut om resor till/från arbete eller studier		PIS	Enligt riktlinjer beslutade av kommunfullmäktige
7	Parkeringstillstånd			
7.1	Beslut om parkeringstillstånd	TrafikF 13 kap. 8 §	PIS	

Detaljplanering, exploatering och fastighetsbildning

8	Detaljplanering			
8.1	Beslut om att avvisa överklaganden av detaljplaneärenden som inte inkommit i rätt tid		PIC	
8.2	Beslut om överenskommelse med sökanden att planbesked får lämnas senare än inom fyra månader		PIC	
8.3	Rätt att teckna plankostnadsavtal		PIC	Under förutsättning att beslut om planuppdrag finns
9	Mark och exploatering			
9.1	Köpekontrakt eller överenskommelse om fastighetsreglering till följd av lagakraftvunnen detaljplan: a) Upp till och med 400 tkr. b) Över 400 tkr		a) PIC b) FC	
9.2	Ingå avtal för att försäkra kommunen rätt till servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt. Ingå avtal för ändring av sådana befintliga rättigheter. Ingå avtal för att upphäva servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt. NYTT! Ingå avtal för att försäkra kommunen rätt till servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt. Ingå avtal för servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt och arrenden inom kommunens fastigheter med en extern part. Avtal för nyttjanderätt och arrenden av kommunens fastigheter får gälla max i 5 år. Ingå avtal för ändring av sådana befintliga rättigheter. Ingå avtal för att upphäva servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt eller arrenden. Innan ett beslut fattas ska delegaten samråda med eventuellt berörda parter.		PIC, MEX	

9.3	Framställningar till och yttrande över remisser från lantmäterimyndighet ang. fastighetsbildning, bygglov och dylikt		PIC	
10	Förrättningsärenden			
10.1	Företräda kommunen vid samråd med lantmäterimyndigheten		PIC	
10.2	Ansöka om förrättning hos lantmäterimyndigheten		PIC, MEX	
10.3	Godkännande av beslut eller åtgärd för ledningsrätt		PIC	
10.4	Beslut att påkalla fastighetsreglering som behövs för att mark och vatten ska kunna användas på ett ändamålsenligt sätt	FBL 5 kap. 3 § 3 st	PIC	
10.5	Beslut att ansöka om fastighetsbestämning	FBL 14 kap. 1a § 1st 3-7	PIC, MEX, GIS	
10.6	Godkännande av förrättning, förrättningsbeslut eller gränsutmätning	FBL 15 kap. 11 §	PIC, MEX, GIS	
11	GIS			
11.1	Beslut om att teckna avtal om köp, försäljning och nyttjanderätt till databaser och kartprodukter rörande GIS och geografiska data		PIC	
11.2	Avtal med privat utförare om utstakning och lägeskontroll		GIS	
12	Trafik och parkering			
12.1	Avtal om parkeringsköp (högst 3 platser)		PIC	

15. Sammanträdesplan 2025 för
kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och
kommunstyrelsens arbetsutskott (kf fattar
slutligt beslut pkt 1) KS2024/235

§119

KS2024/235

Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

1. Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige godkänns.
2. Sammanträdesplan 2025 för kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott godkänns. Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i punkt 1.

Ärendet

En förteckning över sammanträdesdagar 2025 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott har upprättats och sammanträdestiderna ska godkännas av respektive instans; kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Enligt förslaget ska kommunfullmäktige ha sammanträden på torsdagar följande datum: 20 februari, 20 mars, 8 maj, 5 juni, 18 september, 23 oktober, 20 november och 10 december (ons). Starttid kl 17 förutom i november då sammanträdet (med budgetdebatt) börjar kl 16. Mötet 10 december är förlagt till **onsdag**.

Enligt förslaget ska kommunstyrelsen ha sammanträden på tisdagar följande datum: 28 januari, 4 mars, 22 april, 27 maj, 17 juni, 2 september, 7 oktober, 4 november och 2 december. Starttid kl 13.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

1. Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige godkänns.
2. Sammanträdesplan 2025 för kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott godkänns. Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i punkt 1.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Sammanträdesplan 2025 för kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Sammanträdesplan 2025 för kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott

Kommunstyrelsens arbetsutskott (ksau) (börjar kl 8.30 om inget annat anges) Torsdagar	Kommunstyrelsen (börjar kl 13 om inget annat anges) Tisdagar	Kommunfullmäktige (börjar kl 17 om inget annat anges) Torsdagar
JANUARI		
16 januari	28 januari	-
FEBRUARI		
20 februari	-	20 februari
MARS		
27 mars	4	20 mars
APRIL		
-	22 april (årsredovisning)	-
MAJ		
15 maj	27 maj	8 maj (årsredovisning)
JUNI		
5 juni	17 juni (till kf i sept)	5 juni
AUGUSTI		
21 augusti	-	-
SEPTEMBER		
25 september	2 september	18 september
OKTOBER		
16 oktober	7 oktober	23 oktober
NOVEMBER		
13 november	4 november (budget/plan) + skattesats	20 november (budget/plan) + skattesats Obs! Start kl 16
DECEMBER		
-	2 december	10 december Obs! Ons

16. Bemötandeplan för Bollebygds kommun -
svar på återremiss (kf fattar slutligt beslut)
KS2022/30

§116

KS2022/30

Bemötandeplan för Bollebygds kommun - svar på återremiss

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslutar ärende om bemötandeplan utan vidare åtgärder.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade på sitt möte 2022-05-05 att återremittera ärendet för ytterligare handläggning, med följande motivering; Ärendet ska återremitteras för att omarbete bemötandeplanen till att vara övergripande utan den detaljreglering som förslaget innehåller. Planen bör diskuteras och arbetas med på arbetsplatsträffar och konkretiseras av personalen. Under 2021 fick kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram en bemötandeplan. Uppdraget var att ta fram en värdegrund med tyngdpunkt på bemötande i form av en bemötandeplan och vikten av det individuella mötet och dess betydelse lyfts fram. Förslag till bemötandeplanen utgick ifrån arbetsordning för kommunfullmäktige, uppförandekod för förtroendevalda i Bollebygds kommun, det arbetsgivarpolitiska programmet samt medarbetarskapets grunder. I arbetet med bemötandeplanen framkom att det finns rutiner och andra dokument i området på de olika förvaltningarna i kommunen som kan vara motsägelsefulla och utifrån det bör dessa dokument avskrivas när bemötandeplanen antagits och implementerats.

Förvaltningen gör följande bedömning: Då det redan finns antagna rutiner/regler/dokument som påvisar hur tjänstepersoner och förtroendevalda ska agera inom området bemötande, samt då det mer handlar om en dialog och förståelse för hur man som tjänsteperson och förtroendevald i Bollebygds kommun förväntas agera och vara, bedöms idag en bemötandeplan inte vara aktuell. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår utifrån det att ärendet (inklusive återremissen) därför avslutas.

Dock är det viktigt att en dialog fortgår på kommunens arbetsplatser och att chefer i medarbetarsamtal tar upp bemötande och ger feedback till sina medarbetare.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslutar ärende om bemötandeplan utan vidare åtgärder.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Avslut av ärende kring bemötandeplan i Bollebygds kommun
- §47 Kf Bemötandeplan för Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§47

KS2022/30

Bemötandeplan för Bollebygds kommun

Beslut

Ärendet återremitteras för ytterligare handläggning, med följande motivering; Ärendet ska återremitteras för att omarbeta bemötandeplanen till att vara övergripande utan den detaljreglering som förslaget innehåller. Planen bör diskuteras och arbetas med på arbetsplatsträffar och konkretiseras av personalen.

Ärendet

En arbetsgrupp bestående av representanter från de olika förvaltningarna gavs i uppdrag att ta fram en värdegrund med tyngdpunkt på bemötande i form av en bemötandeplan och vikten av det individuella mötet och dess betydelse lyfts fram. I arbetet har bemötandeplaner från andra kommuner och organisationer genomlysts och utifrån det har slutsatsen blivit att en bemötandeplan bör vara kort och koncis samt ge handfasta rekommendationer till användaren. Utifrån det har bemötandeplanen utformats så att var och en som möter någon i sin yrkesutövning eller i sitt uppdrag, internt eller externt, ska ta den till sig och kunna följa den vid varje möte. Bemötandeplanen utgår ifrån arbetsordning för kommunfullmäktige, uppförandekod för förtroendevalda i Bollebygds kommun, det arbetsgivarpolitiska programmet samt medarbetarskapets grunder.

I arbetet med bemötandeplanen har det framkommit att det finns rutiner och andra dokument i området på de olika förvaltningarna i kommunen som kan vara motsägelsefulla och utifrån det bör dessa dokument avskrivas när bemötandeplanen implementeras. Bemötandeplanen implementeras i hela organisationen genom dialog på arbetsplatsträffar (APT) och i de politiska instanserna.

Kommunstyrelsen behandlade ärendet på sammanträde 2022-04-12, § 59, och föreslår att kommunfullmäktige antar förslag till bemötandeplan för Bollebygds kommun, daterat 2022-02-16. Lars-Erik Olsson (S), Beatrice Ekelund (S) och Jonas Ahlgren (S) reserverade sig mot kommunstyrelsens beslut.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antar förslag till bemötandeplan för Bollebygds kommun, daterat 2022-02-16.

Kommunstyrelsens förslag bifalls av Michael Plogell (FR).

Ledamöternas förslag till beslut

Lars-Erik Olsson (S), med instämmande av Barbro Orrestrand (S) och Peter Rosholm (S), föreslår att kommunfullmäktige ska avslå bemötandeplanen.

Lars-Erik Olsson (S), med instämmande av Sandra Lindholm (C), Rose-Marie Grune (MP) och Otto Andreasson (S), föreslår att ärendet återremitteras för ytterligare handläggning. Följande motivering anges till återremissen: Ärendet ska återremitteras för att omarbeta bemötandeplanen till att vara övergripande utan den detaljreglering som förslaget innehåller. Planen bör diskuteras och arbetas med på arbetsplatsträffar och konkretiseras av personalen.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns tre förslag; varav ett återremissförslag. Ordföranden frågar först om ärendet ska återremitteras eller avgöras på dagens sammanträde och finner att ärendet ska återremitteras. För tydlighetens skull meddelar ordföranden att kommunfullmäktige ska omrösta i frågan om återremiss eller ej. Följande beslutsgång godkänns vid omröstningen:

Ja-röst för återremiss

Nej-röst för ärendets avgörande på dagens sammanträde

Omröstningsresultat

Med 22 ja-röster mot 6 nej-röster beslutar kommunfullmäktige att återremittera ärendet. 3 platser står tomma. Omröstningslista finns i anslutning till paragrafen i protokollet.

Beslutsunderlag

- §59 KS Bemötandeplan för Bollebygds kommun
- Bemötandeplan för Bollebygds kommun

Skickas till

HR-chef, kommunchef

Paragrafen är justerad

Voteringslista: §47**Ärende:** Bemötandeplan för Bollebygds kommun, KS2022/30

Voteringslist(or)

Bemötandeplan, återremiss eller avgöras på dagens sammanträde

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Peter Hemlin (M), ordförande		X	
Otto Andreasson (S), vice ordförande	X		
Peter Rosholm (S), ledamot	X		
Lars-Erik Olsson (S), ledamot	X		
Helena Thelin (S), ledamot	X		
Ulf Rapp (S), ledamot	X		
Carina Svensson (S), ledamot	X		
Tomas Ridell (V), ledamot	X		
Caroline Nordengrip (SD), ledamot	X		
Daniel Persson (SD), ledamot	X		
Lisette Vermeulen (SD), ledamot	X		
Ingridh Anderén (M), ledamot	X		
Sverre Fredriksson (M), ledamot	X		
Göran Augustsson (M), ledamot	X		
Michael Plogell (FR), ledamot		X	
Mathias Carlzon (-), ledamot	X		
Mattias Tellander (FR), ledamot		X	
Stefan Larsson (FR), ledamot		X	
Sandra Lindholm (C), ledamot	X		
Fredrik Olofsson (C), ledamot	X		
Roland Andersson (C), ledamot	X		
Barbro Orrestrand (S), ersättare	X		
Rose-Marie Grune (MP), ersättare	X		
Helena Carlsson (SD), ersättare	X		
Andreas Nordengrip (SD), ersättare	X		
Fredrik Drugge (M), ersättare	X		
Krister Schwartz (KD), ersättare		X	
Rune Kennborn (KD), ersättare		X	
Resultat	22	6	0

17. Länsstyrelsen Västra Götalands förslag
till kommunal för mottagande av nyanlända
för 2024 - yttrande KS2024/242

§121

KS2024/242

Länsstyrelsen Västra Götalands förslag till kommunal för mottagande av nyanlända för 2025 - yttrande

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Bollebygd är en liten kommun som redan i dagsläget har svårt att få fram eller saknar bostäder för både invånare och nyanlända. Kommunen bedömer att det redan i dagsläget är svårt för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att komma till egenförsörjning i kommunen.

Bollebygds kommun kommer inte att kontakta andra kommuner för att föreslå omfördelning och har inget att invända mot förslag till fördelningstal för kommunens del avseende mottagande av nyanlända 2025.

Ärendet

Under hösten kommer Länsstyrelsen Västra Götaland att besluta om kommunal för mottagande av nyanlända. Kommuntalen avgör hur många nyanlända som kan anvisas till varje kommun i utifrån förordningen (2016:39) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Länsstyrelsen har tagit fram ett förslag till kommunal för kalenderåret 2025. Innan Länsstyrelsen fattar beslut om kommuntalen kan länets kommuner inkomma med önskemål om omfördelningar av kommuntalen sinsemellan.

2025 års förslag till kommunal består av två delar:

-Del 1 av kommuntalet består av 554 platser och gäller anvisning av kvotflyktingar, före detta asylsökande som anvisas från ABO samt personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet boendes i ABO som väntas ha behov av anvisning samt har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring under 2025.

-Del 2 av kommuntalet består av 656 platser och gäller anvisning av personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet boendes i kommunala boenden eller i eget boende och som väntas ha behov av anvisning samt har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring under 2025.

Observera att det endast är del 1 av kommuntalet (554 platser) som går att omfördela mellan kommunerna på frivillig basis. Del 2 av kommuntalet (656 platser) kommer att beslutas i enlighet med Länsstyrelsens förslag.

Totalt kommunal för Bollebygds kommun är 11 uppdelat på 5 avseende del 1 och 6 avseende del 2.

Kommunal, del 1, för Bollebygds kommun 2025 är således 5.

Kommuners förslag till omfördelningar behöver meddelas Länsstyrelsen senast den 18 oktober 2024. Fram till 18 oktober har länets kommuner möjlighet att lämna synpunkter på förslaget eller inkomma med önskemål om omfördelningar. Önskemål om omfördelningar mellan kommuner ska vara förankrade på kommunledningsnivå i samtliga berörda kommuner

I samråd med socialförvaltningen ses ingen anledning att begära omfördelning.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Bollebygd är en liten kommun som redan i dagsläget har svårt att få fram eller saknar bostäder för både invånare och nyanlända. Kommunen bedömer att det redan i dagsläget är svårt för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att komma till egenförsörjning i kommunen.

Bollebygds kommun kommer inte att kontakta andra kommuner för att föreslå omfördelning och har inget att invända mot förslag till fördelningstal för kommunens del avseende mottagande av nyanlända 2025.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Kommuntal för nyanlända -yttrande
- 1. Informationsbrev om kommunal samt Länsstyrelsens förslag till kommunal 2025
- 2. Migrationsverkets förslag till länstal 2025
- 3. Redogörelse för tillämpning av kriterier för fördelning av länstal 2025
- 4. Informationsbrev om andelstal samt Migrationsverkets förslag till andelstal 2024

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Förslag till kommuntal för Västra Götalands län 2025

Länsstyrelsen har i uppdrag att fatta beslut om fördelning av antalet nyanlända som ska anvisas till länets kommuner under ett kalenderår, så kallade kommuntal, enligt *förordningen (2016:39) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning*.

Grunden för Länsstyrelsens beslut om kommuntal är regeringens beslut om länstal och gällande kriterier enligt *lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (2016:38)*.

Migrationsverket har på uppdrag av regeringen tagit fram ett förslag på hur många nyanlända som ska anvisas till varje län, men regeringen har ännu inte fattat beslut. Först i september när regeringen beslutat om länstal kan Länsstyrelsen besluta om kommuntal.

Under förutsättning att regeringen beslutar enligt Migrationsverkets förslag kommer länstalet för Västra Götalands län att vara 1210 anvisningsbara platser. Utifrån detta förslag till beslut har Länsstyrelsen tagit fram ett förslag till kommuntal för 2025 (bilaga 1).

Länsstyrelsens förslag till fördelning av kommuntalen mellan kommunerna är taget från Migrationsverkets modell för fördelning av länstalen. Observera att förslaget kan komma att ändras beroende på regeringens beslut om länstal.

2025 års förslag till kommuntal består av två delar:

- Del 1 av kommuntalet består av 554 platser och gäller anvisning av kvotflyktingar, före detta asylsökande som anvisas från ABO samt personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet boendes i ABO som väntas ha behov av anvisning samt har beviljats ett

uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring under 2025.

- Del 2 av kommunalet består av 656 platser och gäller anvisning av personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet boendes i kommunala boenden eller i eget boende och som väntas ha behov av anvisning samt har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring under 2025.

Synpunkter och omfördelningar

Observera att det endast är del 1 av kommunalet (554 platser) som går att omfördela mellan kommunerna på frivillig basis. Del 2 av kommunalet (656 platser) kommer att beslutas i enlighet med Länsstyrelsens förslag.

Fram till **18 oktober** har länets kommuner möjlighet att lämna synpunkter på förslaget eller inkomma med önskemål om omfördelningar, genom att maila till: esh.vastragotaland@lansstyrelsen.se

Önskemål om omfördelningar mellan kommuner ska vara förankrade på kommunledningsnivå i samtliga berörda kommuner.

Med vänliga hälsningar

Pia Falck

Enhetschef Enheten för integrationsfrågor

Länsstyrelsen Västra Götaland

Bilaga 1

Kommuntal år 2025 för kommuner i Västra Götalands län

Observera att endast del 1 av kommuntalet är möjligt att omfördela mellan kommunerna genom frivilliga överenskommelser.

Kommun	Förslag till kommuntal	varav kvot, fd. asyl samt personer med tillfälligt skydd i ABO* (Del 1)	varav personer med tillfälligt skydd i kommunala boenden** (Del 2)
Ale	31	16	15
Alingsås	38	22	16
Bengtsfors	6	1	5
Bollebygd	11	5	6
Borås	61	23	38
Dals-Ed	0	0	0
Essunga	2	1	1
Falköping	26	11	15
Färgelanda	3	0	3
Grästorp	2	2	0
Gullspång	1	0	1
Göteborg	334	130	204
Götene	15	7	8
Herrljunga	9	3	6
Hjo	13	7	6
Härryda	39	20	19
Karlsborg	7	3	4
Kungälv	47	25	22
Lerum	43	25	18
Lidköping	33	18	15
Lilla Edet	6	2	4
Lysekil	1	0	1
Mariestad	27	13	14
Mark	30	14	16
Mellerud	4	1	3
Munkedal	6	2	4
Mölnadal	59	31	28
Orust	16	9	7
Partille	33	16	17

Skara	4	0	4
Skövde	48	27	21
Sotenäs	4	2	2
Stenungsund	22	12	10
Strömstad	7	2	5
Svenljunga	1	0	1
Tanum	12	7	5
Tibro	7	3	4
Tidaholm	16	8	8
Tjörn	21	11	10
Tranemo	9	5	4
Trollhättan	37	17	20
Töreboda	8	4	4
Uddevalla	37	13	24
Ulricehamn	17	9	8
Vara	9	5	4
Vårgårda	10	5	5
Vänersborg	13	7	6
Åmål	7	0	7
Öckerö	18	10	8
SUMMA	1210	554	656

* Kvotflyktingar, före detta asylsökande som anvisas från ABO samt personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet i ABO som väntas ha behov av anvisning samt har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring under 2025.

** Personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet i kommunala boenden eller i eget boende som väntas ha behov av anvisning samt har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring under 2025.

Regeringen
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Förslag på antal nyanlända som ska omfattas av anvisningar till kommuner och fördelning på länsnivå för 2025

Härmed redovisas regeringens uppdrag (Migrationsverkets regleringsbrev 2024) till Migrationsverket att föreslå det antal nyanlända som ska omfattas av anvisningar till kommuner under 2025 och dess fördelning på länsnivå.

Län	Andel av riket	Antal
Stockholms län	7,4%	416
Uppsala län	3,4%	192
Södermanlands län	2,0%	110
Östergötlands län	5,6%	316
Jönköpings län	4,9%	276
Kronobergs län	1,6%	89
Kalmar län	3,3%	184
Gotlands län	0,6%	34
Blekinge län	1,4%	78
Skåne län	12,5%	700
Hallands län	4,6%	258
Västra Götalands län	21,6%	1 210
Värmlands län	4,1%	228
Örebro län	3,5%	198
Västmanlands län	2,5%	140
Dalarnas län	3,8%	214
Gävleborgs län	3,4%	188
Västernorrlands län	2,5%	139
Jämtlands län	2,2%	124
Västerbottens län	4,8%	266
Norrbottnens län	4,3%	240
Totalt	100,0%	5 600

Länstalet föreslås bli 5 600 där 3 200 avser platser för personer med tillfälligt skydd som redan anvisats eller som förväntas få en anvisning innan årets slut via LMA vilket innebär ett beslut om uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring under 2025 och därmed ett behov av anvisning enligt bosättningsregelverket 2025. För dessa 3 200 anvisade nyanlända finns således redan ett utpekad län och en utpekad kommun dit den nyanlände ska anvisas i första hand.

Återstående 2 400 platser omfattar behovet för anvisningar av kvotflyktingar och nyanlända f.d. asylsökande i verkets boenden. samt de personer med tillfälligt skydd som idag bor inom verkets boenden (inklusive institutionsboende) och behöver anvisas till en kommun för bosättning (se bilaga 1).

En mer detaljerad redogörelse för hur kriterierna för fördelningen har tillämpats återfinns i bilaga 2.

Förslaget grundas på Migrationsverkets prognos från juli 2024. Förslaget på länstal 2025 förutsätter att regeringens förslag, Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (prop. 2023/2024:151), på ändrade regelverk för målgruppen träder i kraft som planerat den 1 november 2024.

Arbetsförmedlingen och länsstyrelserna har deltagit i uppdraget och synpunkter har inhämtats och beaktats från Sveriges Kommuner och Regioner.

Maria Mindhammar
Generaldirektör

Bilaga:

1. Förslag till länstal 2025 uppdelat i två kolumner
2. Redogörelse för tillämpning av kriterier för fördelning av länstal